Az Ösmüveltség.

Írta

Magyar Adorján.

VI. kötet

ISBN 963 045509 9

© MAGYAR ADORJÁN ÖRÖKÖSEI

Kiadja:

Magyar Adorján
Baráti Kör,

1995

(1111 Budapest, Kende u. 11. Telefon: 1855-998)

Felelős kiadó:
Csontos Péter

A Magyar Adorján Baráti Kör külön köszönetet mond *Magyar Csabának* a kézirat gondozásáért, *Tomory Zoltánnénak* a szedési költségek fedezéséért és *Ocskó Atillának* kiadási hozzájárulásáért. Nyomás a debreceni Kinizsi Nyomdában
Felelős vezető: *Bördős János*

Szerkesztői előszó

Magyar Adorján közel egy évszázaddal ezelőtt kezdte el e munkáját megírni, majd a két világháború után, a korábban elveszett kéziratot emlékezetből felidézve fejezte be. Hatalmas néprajzi munkát és adathalmazt tartalmaz e könyv. Minden elismerésünk a szerző kiemelkedő néprajzi munkájának, mégis néhány gondolatot elöljáróban le kell írnunk a tudományos igényű tájékozódás értelmében.

A munkában idézett óriási néprajzi adathalmazhoz zömmel a szerzőnek szóelemzések alapján kialakított elmélete csatlakozik. Az elmélet lényege, hogy valamikor, nagyon régen létezett egy őstörzs, amely aztán az évmilliók során néhány rokontörzsre bomlott és az ezek által használt fogalmak nevei jelennek meg a törzseket jellemző műveltségek szókészletében. Az alapnépességet tekinti magyarnak és ennek őshazájául a Kárpát-medencét, annak is északnyugati kis területét, a Szigetközt jelöli meg. Ugyan a Kárpát-medencei eredetet az ismert elméletek és történelmi, nyelvi adatok ellentmondásai, illetve valóságos összefüggései alapján Magyar Adorján jogosan tételezi fel, ám az időpontokkal, időrenddel és az ehhez kapcsolódó fizikai, biológiai, embertani háttérrel nagy gondok vannak nála.

Az őstörzs létét ugyanis a geológiai korokba helyezi a szerző – amikor még a tenger hullámzott a Kárpát-medencén belül, azaz legalább 50-100 millió évvel a jelen elé, amire a mai magyar regékben, mesékben megőrzött és elmondott emlékek alapján következtet. A „*nálunk egy nap az esztendő*” regei fordulat alapján feltételezi, hogy hajdan az Északi-sark (értelemszerűen a föld forgástengelye) a Kárpát medencében volt – amire semmiféle fizikai adat nem utal, sőt, az elemi fizikai ismeretekkel ellenkezik. (Azokkal bizonyára Magyar Adorján is rendelkezett, de úgy gondolhatta, hogy bizony felülírja a biztosnak hitt tudásunkat is a múltról szóló mondai, mesei – általa értelmezett – emlékezet.)

Ködösen újkőkorszaki jelenségeket tételez fel olyan időkre, amikor talán még az emlősök sem éltek a Földön. Kétéltű

emberi kultúrákról, háromszemű hajdani emberekről, a kihalóban lévő őshöllőket még látó értelmes emberekről stb. ír – mindezekről a regék mondanivalójának elemzése alapján. Nincs semmiféle ismerete a régészeti eredményekről, az ember múltjáról, a Föld valódi történetéről, a jégkorszakokról. Elméletének alapja kizárólag szóelemzések vélt, vagy valós eredménye, a mesés elemek modern értelmezése.

De e látszólagos összefüggésekre más, a valósághoz kötődő magyarázatok adhatók. Ugyanis az általa elemzett és különböző nyelvekből azonosított szavak tekintélyes része csak hangutánzó, mozgást imitáló, vagy gyermek szó. Ezek hasonlósága azonban semmit sem bizonyít – különösen, ha számos hangzóváltozást, számos 'lehetséges' ősi formát tételez fel valaki, akkor ugyan fölépíthető egy logikus rendszer, aminek azonban a valósághoz az ég egy világon semmi köze nincs. Mégha a rendszer gazdag és konzisztens lesz is!

A könyv azonban annyi más jó gondolatot és hihetetlen mennyiségű néprajzi adatot tartalmaz, amit egyelőre máshonnét alig érhetünk el, hogy ezért átnyújtjuk Olvasóinknak. Felhívjuk azonban olvasóink figyelmét arra, hogy ez az őstörzsekre épülő elmélet, a mesei események, szereplők és tulajdonságok sajátos, Magyar Adorján féle értelmezése, a szavak összehasonlításából levont következtetések – mind-mind az ismert valósággal (régészet, földtan, fizika) szöges ellentétben állnak.

Tekintve, hogy nem gyűjtöttük ki, szedegettük össze egyenként és soroljuk itt fel mind a könyvben előforduló, ma már erősen képtelenségnek ható megállapításokat, állításokat, figyelmeztetjük az olvasót, hogy a kötetek közreadását a töméntelen helyes és érdekes adat, a magyar néprajzot gazdagító bemutatása teszi indokolttá, mert az óriási nyereség mellett, amit jelent, eltörpülnek ezek a hibás részek, és remélhetően minden olvasó a maga részéről hamar kiküszöböli felfogásában őket.

Az olvasó kezében lévő könyv eredetileg A4-es alakban egyetlen vaskos kötet volt. Honlapunk szerkesztésében ezt A5-re csökkentvén egyetlen kötetben kezelhetetlenül vastag könyvet hozott volna létre. Tekintve, hogy a munka sorfolytonosan

készült, és későbbi részei csak közvetve utalnak a korábbi szakaszokban ismertetett adatokra, elképzelésekre, ezért minden további nélkül megtehettük, hogy az eredeti munkát 6 kötetre bontsuk és így nyújtsuk át Olvasóinknak.

A szerző szóhasználata régies, ezen nem változtattunk. Mégis, néhány helyen az általa használt helyesíráson – az értelem megváltoztatása nélkül – változtatnunk kellett.

Magyar Adorján rendkívül hosszú és bonyolult mondatszerkezetein nem változtattunk – jóllehet a helyenként 160 szót tartalmazó mondat esetleg rendkívüli nehézséget okozhat az Olvasónak, hogy a helyes értelmét felfogja. Ugyancsak a szerző gyakran több oldalas bekezdésekben fogalmaz. Ez utóbbiakat néha – ahol a képek elhelyezése ezt megkívánta – eltörtük.

Az eredeti munka végén található az egyes fejezetekhez ajánlott irodalom összeállítása. Ezeket a megfelelő fejezetek végére illesztettük.

Tekintve, hogy a munka nem tartalmaz túlzottan sok hely- és személynevet, ezért nem készítettünk hozzá tárgy-, név- és helyjegyzéket. Nem segítené a könyvben való tájékozódást.

Szerkesztők

Tartalom

Szerkesztői előszó 3
Pannon 7
Az Aranymadár 67
Irodalom a Pannon fejezethez 86
Szolim 87
Szépmezőszárnya 105
Magyarázatok 112
Irodalom a Szolim fejezethez 182
Marmar 183
Irodalom a Marmar fejezethez 222
Függelék 223
Magyar Adorján 376
Irodalom a Függelékhez 379

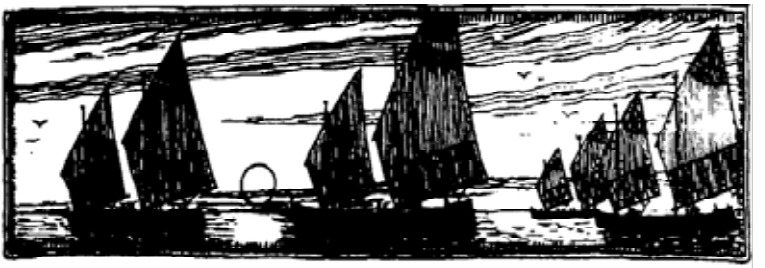

Pannon.

Ezen őstörzsünk amely másként még *pún, fönük* és *venéd, venét* vagy *vend* néven is neveztetett, hajózó és kereskedő nép volt már azon ősidőkben is, amelyekben Alföldünket még tenger borította. Vallási szócsoportjuk alapja a *p, b, v, f* és az *m*, *n* mássalhangzókból állott, de amelyek a szó végén gyakran *mp, mb, nd, nt, ng, nk* kiejtésűekké is válottak. Volt náluk is tűztisztelet, habár náluk sem nagymértékben, mint az avaroknál. Ellenben igen nagy szerepe volt náluk a naptiszteletnek, aminek következtében kultuszszíneik főképp a Nap színei voltak: az aranysárga és a piros, utóbbi a fölkelő és a lemenő Nap színe, de emellett szerepe volt náluk valószínűleg még a zöldnek is, mivel szent növényeik is voltak: a gránátalma, a fenyőfélék, de ezek közül főképpen a kellemes ízű, tápláló magokat termő, latin nevén *pinus pinea* fajta, amely mindkét fa csak délibb országokban terem, de ősidőkben, amikor Magyarország is melegebb éghajlatú volt, itt is megtermettek. Szent viráguk volt a piros pünkösdi rózsa, latin nevén *peonia.* Viszont legfőbb szent állatuk volt mindenesetre a népmeséinkben ma is sokat emlegetett *Aranymadár* vagy *Tűzmadár.* Ellenben legfőbb vallásos jelképük a kissé domború kerek korong volt, amely náluk, aranyból, fényesre és tükröző felületűre készülve, a Nap jelképe is volt. Minden valószínűség szerint voltak hímelvű vala-

mint nőelvű törzseik is. Utóbbiak neve a *pannon* és *Pannonia* nemzet- és országnévben maradott fönn, ami egyúttal Föld-, Víz- és Légistennőjük neve is volt, ellenben a hímelvi törzseik és Napistenük nevei *Panopa, Banota, Főnük* alakú nevek lehettek. E törzseink őshazája is minden bizonynyal Magyarország volt, pontosabban ennek nyugati része, amelyet a rómaiak is Pannonia néven neveztek és ahol ma is él a ma szláv nyelven beszélő *vend* nevű nép.

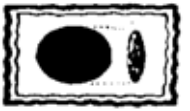

Ezen őstörzsünknél bizonyára nagy szerepe volt a gránát almának (alábbi rajzon a és c), Ennek van több fajtája. A nemesített fajták almája is gömbölyű és ennek pirosas-barnára érő a felülete, Belsejében számtalan nedűdús szemcséi rózsaszínűek és édeskés ízűek. De a vadon termő és tehát őseredeti fajták almája érett korában élénk piros, szintén gömbölyű, szemcséi pedig vérpirosak, ízük egyik fajtánál erősen, másiknál csak kellemesen savanyú. Említém annak helyén a savanyúságnak (nucleinsav) az életkezdetnéli nagy fontosságát (meggy, egres, som, borbolya, szőlő), Az erősen savanyú fajta levéből mézzel vagy cukorral az Olaszországban *granatina* nevű üdítő italt készítik. Virága a vadfajtának mindig gyönyörű élénkpiros (alakja itt a rajzon *b*), míg a nemesített fajták között van sárgás valamint fehér virágú is. Az alma belseje színe aranysárga. Említettem, hogy ezen *pún* avagy *pannon* nevű őstörzsünk fő kultusz-színei a piros és a sárga voltak. Finn és észt nyelven *puna, punaise, punane* = piros. A gránátalma levélzete természetesen zöld, de ősszel sárgán hullik le. Ágai igen tövisesek, amiért is pannon őstörzseink egykori földváraik oldalait védelmül bizonyára a granátalma nagy bokraival ültették volt be. A gránátalma többnyire szabályos. gömbalakú, néha azonban fönt és lent kissé nyomott és igy egy kevéssé a lencsealak felé is hajló. Említém, hogy ezen őstörzsünk vallásos alapjelképe a kétoldalán domború, korong, va-

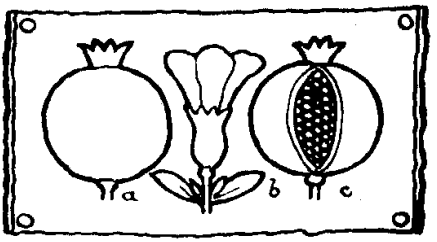

gyis tehát a lencsealak, volt. E lencsealak neve náluk sejtelmem szerint *pún, pén,* megfordítva *nab, neb, nap* szóalak kellett legyen, míg a szabályos gömböt, golyót, gömbölyű hólyagot *pom, bom* szóalakkal nevezhették, amelyből egyrészt a mai olasz *pomo* = gyümölcs, alma, másrészt a szintén az olaszból elterjedett és nemzetközivé vált *bomba* szó is származott, és amelynek rokona még az olasz *bombola* is, amely szóval hólyagot, hólyagszerű valamit, főképpen pedig gömbölyű, hasas bögreszerű edényt szoktak az olaszok nevezni s mind amiből kétségtelenné válik, hogy a bomba szó eredeti értelme is gömb, esetleg belül üres gömb, volt. De ugyanezen olasz *bomb.* szótő nyelvünkbeli rokona a *búb, bób, bóbita* szavunk is, amelyen valaminek kiálló, gömbölyded részét: *púp-ját* is értjük de amely, különösen Erdélyben, kupolát, kupolaszerű alkotmányt is jelent; amely utóbbiak, azonosmássalhangzós szavak lévén, eszerint úgy pannon mint kabar szavaknak is vehetők.

Az olaszban az említett *romo* = alma szó, bár ugyanúgy mint a latin *pomum,* gyümölcsöt általában is jelent de vonatkoztatják csak az almaszerű nagyságúakra, nem az igen kicsinyekre, sem a fürtösökre, amilyen a szőlő is. Az albán nyelvben is *pem* = gyümölcs. Ismeretes pedig, hogy a rómaiaknál a gyümölcsök és gyümölcsöskertek istennője *Pomona-nak* neveztetett.

Olaszul *pomolo* valaminek gombszerű végét jelenti (például gombostűét is), amit magyarul annak *búbja*-nak is nevezhetjük, ha e búb nem is teljesen gömb hanem kissé lapított alakú is, illetve valamennyire lencsealakú is. Úgy az olaszban valamint a franciából átvéve a németben is, *pompone, pompon* gömbölyű, rendesen piros színű, bojtot jelent, míg a *pompa* és *pomposo* az olaszból, franciából elterjedett szavak értelme: igen díszes, fényűző azaz tehát „pompás". Amely szavak valószínűleg onnan erednek, hogy mindennél amit tehát pompássá akartak tenni, bőséggel alkalmazták a piros szint, az aranyat és a mindig piros pomponokat, bojtokat.

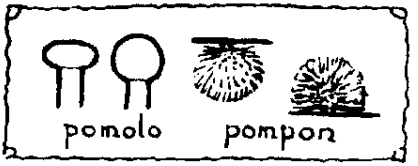

Magam, fiatal koromban még láttam, éspedig tengeri hajón, olyan piros függönyöket amelyek szélén végig piros pomponok csüngöttek, míg kötöző, szintén piros, zsinórjuk két végén piros bojtok voltak. E függönyök ugyan csak piros szövetből valók voltak de elképzelhetjük ezeket aranyhímesen is. Azt hiszem pedig, nem tévedek ha a pomponok alkalmazását a fóníciaitól és tehát őseredetben hajózó pannon őstörzseinktől származónak tartom, és ugyanígy a *pompon* szót is, amely valamikor pannon szócsoportunkban a gömbölyűséget is ugyanúgy kifejezte mint az ide-oda hullámzó és a csüngő mozgást is, aminthogy a németben ma is *baumeln* ide-oda és csüngve ingó mozgást is nevez meg, de kifejezi ezt a ma több nyelvben használatos *bim-barn* szólás is, ami viszont a harang hangját is okszerűen jelenti, mivel a harang vagy egész teste, vagy pedig csak nyelve ide-oda mozgása közben adja a hangot; amiről egyébként a *cseng, csöng* és *csang* stb. szavainkkal kapcsolatban már részletesen írtam.

A gránát-almát azért nevezték így is mert latinul *granum* = szem, szemcse, a gránátalma belseje pedig csupa piros szem; de nevezték ugyane gyümölcsöt a rómaiak általánosabban *punica* és *punica maius* néven is, azaz pún almának, azért mert ezt a fóníciai eredetű s *pún* néven is nevezett karthagóiak közvetítésével ismerték meg, akik ezt nagyban termelték.

A gránátalma oly élénk piros színéről származik az olasz *color granatico* = igen élénk piros, kifejezés is.

Visszatérve a gránátalma leve savanyúságára, emlékeztetnem kell, hogy a magyarok kultusz gyümölcse, a meggy, valamint a szeméréke, a som, is savanyú, és hogy, amint erről már. Írtam, a savanyúságnak az élet kezdeténél és fönnmaradhatásánál mily fontos szerepe volt illetve van és hogy a nucleinsav nélkül sem élet nem keletkezhetett volna sem fönn nem maradhatna, amiről föntebb már részletesen volt szó.

Régi hímzéseken és szövetmintázatokban igen sokat láthatjuk ma is a „gránátalma motívum”-ot (a föntebbi rajzon *c*). Ez ha számtalan változatában ma már teljesen el is rontva néha, de a gránátalma teljesen érett állapotábani ábrázolatából

keletkezett, amikor ugyanis meghasad, úgyhogy belseje piros szemcséi láthatókká lesznek. (Utóbb egészen szét is nyílik, mire szemcséi ki is hulladoznak). Bizonyosnak kell tehát tartanunk, hogy e díszítmény is ősrégi időkben pannon őstörzsünknél keletkezett de utóbb ennek kivándorlói ezt mindenfelé elterjesztették. Azt is már többször említettem, hogy számos, ma csak Délen termő növény igen régen, amikor a Kárpát-Medence még melegebb éghajlatú volt, itt is megtermett.

Igen fontos tápnövények, s valószínűleg kultusznövények is, lehettek pannon őstörzseinknél a hüvelyesek, vagyis a borsó, lencse és paszulyfélék. A lencse, amellett hogy igen tápláló eledel, magjai alakjában tökéletesen egyezik a pannónok dombordad korong-jelképével. Mai *lencse* szavunk ugyan nem pannon szócsoportbeli de pannon megfelelője *pen, pencse* lehetett (a *-cse* csak kicsinyítő rag), azért mert nyelvünkben ma is *pénz,* régebben *penész,* szó s a régi pénzek, különösen pedig az aranypénzek. szintén még kissé domborúak voltak, azért mert hiszen egyszerű aranygömböcskékből keletkeztek, amelyeket utóbb vertek, kalapáltak csak mindinkább lencse-, azaz pénzalakúvá. Ezeknek régen csak közepére vertek valamely jelt és csak egyik oldalára, majd utóbb mindkét oldalára is. *Pénz* szavunkat ma szintén „jövevényszavunk”-nak állítják és a latin *pensio* (penszío) szóból származtatják, amely utóbbinak pedig tulajdonképpeni értelme: függés (pendere = függeni). Mert ugyanis aki bizonyos időre élelemért avagy szállásért előfizet, az ekként az élelmet avagy szállást adótól függ, vagyis, hogy előfizetése el ne vesszen: függő helyzetbe kerül. Teljes képtelenség azonban a magyar *pénz,* az ónémet *fenning, fanting,* német *Pfennig,* angol *penny,* oláh *banu* és a kínai *fen* szót – amelyek mind pénz avagy bizonyos pénznem jelentésűek – mind a latin *pensio* = függés, előfizetés, fizetés szóra visszavezetni. Eltekintve attól, hogy ezek mind már műveltségi szavak, holott a magyar *pénz* még természeti ős-szó (ős-szó pedig nem származhat műveltségiből), mert e magyar szó még

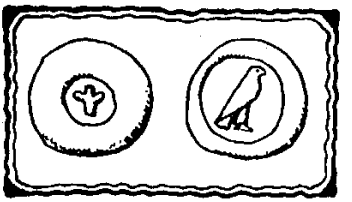

kerek lapocskát általában, például pikkelyt, halpikkelyt, is jelent, aminthogy a pikkelyt népünk ma is nevezi *pénz*-nek, halpénznek, sőt mondja „lencseszem” helyett azt is hogy „lencsepénz”. Igen valószínű tehát hogy azon bibliai elbeszélés amely szerint Ézsaú elsőszülöttségi jogát „egy tányér lencséért adta el”, csak ősnépeinktől a zsidók által megértetlenül átvett és elrontott, egykori szójátékon alapuló elbeszélésből származott. Pannon őstörzseink nyelvében ugyanis a *pen* vagy *pencse, penze* szó egyaránt jelenthetett lencsét és pénzet, aminthogy a magyarban ma is egyaránt jelent kerek lapocskát, halpikkelyt és pénzet. Azt pedig alább látandjuk, hogy a *föníciaiak,* a zsidók közvetlen szomszédai, ha utóbb nyelvileg el is sémiesedtek, de pannon törzseink egy kivándorlott ága voltak, amire egyébként már *fönik* és *pún,* pirosat is jelentő nevük is utal (foinikusz, főnikusz, punane).

A lencse az emberiség egyik legrégibb termelt növénye. leletek bizonyítják, hogy már a cölöpépítmények korában vagyis az Új-Kőkorban is használták. Van több fajtája, szürke és fehéres szemű, – azaz: pénzű – de van piros is, az úgynevezett „francia lencse”, amely valószínűleg, éppen e színe miatt lehetett a pannon őstörzseink által leginkább termelt fajta.

De az emberiség egy másik ősrégi idők óta termelt növénye a ma magyarul *lóbab-nak* nevezett igen nagyszemű borsóféle is, amelynek magvai azonban nem gömbölyűek hanem szintén laposak, ha nem is szabályos korong alakúak hanem inkább a vesealak felé hajló körvonalúak, azaz az általunk tulajdonképpen *bab*-nak nevezett magokra hasonlítanak, ahogy an azt természetes nagyságban ezen rajzocskám tünteti föl. Ezt is megtalálták őskori sírokban is. Vadon e növény ma már sehol sem található, ami szintén igen régi kerti növény volta mellett szól lóbabnak népünk csak azért nevezi mert a *ló* szót *nagy* értelemmel olyasmi nevéhez szokta tenni ami általában kicsi de előfordul nagyobbként is, és e nagyobbja nevéhez teszi oda hogy „ló-”. így például „lódarázs” a közönségesnél sokkal nagyobb darázsfajta.

Szempontunkból azonban itt különösen érdekes a *bab* szó, illetve név, amely egyenlőmássalhangzós szó lévén, pannon szócsoportbelinek is vehető, úgymint az ugyane borsófaj szerb-horvát *bab és* latin-olasz *faba, fava* neve is (a *b, v*, *f* hangok egymással majdnem azonosak). De egyezik e szó a már említett *búb* és *púp* gömbölyűséget, dudort is jelentő szavainkkal, amelyeknek viszont pontosan megfelel az olasz *bubbone* szintén gömbölyűség, dudor értelmű szó. Úgyhogy sejthetővé válik, miszerint *bab* szavunk régen nem csak azt jelentette, amit irodalmi nyelvünkben ma, vagyis nem csak paszulyt hanem magot általában is. Ami viszont meg sem kell azt jelentse hogy a pannon szócsoportnak ne lett volna a magra más szava is, ha árnyalati értelemkülönbséggel is. Mert íme, a németben fönn is maradott a *Bohne* (bóne) szó, amely tisztán pannon szócsoportbeli, jelentése pedig: bab és bab szerű mag.

Úgy a közönséges bab magja mint a lóbabé is, egyúttal vese alakú is, úgyhogy következtethető, miszerint miként a vesealaknak szerepe volt a besenyők szimbolikájában de szerepelt a pannonokéban is. Valamint következtethető hogy létezett egy gömbölyűséget, de vese alakút is, jelentő *bubor* szavunk, amelyből egyrészt magyar *buborék* = hólyag szavunk származott, de a szerb-horvát *bubreg* = vese szó is másrészt. Török *böbrek* is = vese.

Tény azonban, hogy a lóbab magja az emberi hímtag makkjára meglehetősen hasonlít, amiért is az olaszok némelyütt, például Rómában is, a hímtag makkját *tava* néven is nevezik, holott e szó különben a lóbab neve. Ennek pontos besenyő megfelelője az, hogy Erdélyben a közönséges babot nem csak paszulynak, faszulykának, hanem *faszuj-nak* is nevezik, ami pedig csakis a lóbabbal okolható meg, mert ez hasonlít az emberi hímtag makkjára, de nem a közönséges paszuly magja. Világossá válik mindezek szerint, hogy valamikor, a pannon szócsoport szerint nem csak a lóbabmag neve volt *faba* és *bab,* hanem a hímtag makkjáé is, ami viszont átvezet a *papa* = apa (albán nyelven, de más nyelvekben is *baba,* olaszul *babbo* = apa) és az ebből származott *pápa* szóra, amely tehát eredetileg nem csupán apaságot hanem hímséget általában is kellett jelentsen.

De van még egy lapos magú borsóféle, amelynek pannon őstörzseinknél úgy kultusz, mint tápnövény szempontból szerepe lehetett, és ez a latin-olasz néven *lupinus, lupino* többesben *lupini-nek* nevezett, amelynek legáltalánosabb fajtája magjai igen szép aranysárga színűek, szabályosan kerekek és laposak, de mindkét oldalukon kissé domborúak (biconvex-ség), ahogyan ezt itteni rajzocskám természetes nagyságban ábrázolja, vagyis tehát tökéletesen olyanok amilyenek az ókori, kezdetleges aranypénzek voltak. Valahol Magyarországon régen hallottam *arany bab*-ról beszélni, de akkor azt hittem, hogy sárga színű közönséges babról volt szó. E *lupini*-nek nevezett borsófélét Olaszországban ma is elég sokat termelik és magjait, főve, piacokon ételként úgy árulják mint például a sült avagy főtt gesztenyét.

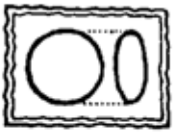

Kétségtelennek tartom, hogy a német *Lupe,* francia *loupe* = nagyítóüveg szó is e növény termése nevéből származott, mivel a közönséges nagyítóüveg is lencse alakú, amiért nevezzük is „lencse” vagy „nagyítólencse” néven. Bizonyosnak tartom továbbá azt is, hogy a lupinus-lupini e neve nem a farkas latin lupus nevéből származik, mint ahogy némelyek vélik, hanem palóc szócsoportunk *lap* alapszavából, amelynek a domború fölületű laposság megnevezéséül létezhetett *lup, lub* változata is.

Láttuk hogy a különböző őstörzseink kultuszában és szimbolikájában bizonyos virágok is szerepeltek. Pannon őstörzseinknél, mivel főszíneik a piros és a sárga voltak, természetesen piros és sárga virágok szerepelhettek. Ezek .között elsősorban mindenesetre a gránátalma virága, amelyről már volt szó s amely valóban igen élénk piros. De ugyanilyen élénken, szinte ragyogóan piros a *pipacs* is, amelynek hogy pannon őstörzsünknél szerepe lehetett, mutathatja e neve is, amely egyenlőmássalhangzós pannon szó (*p-p*), de amelynek

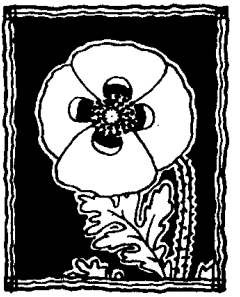

pontosan megfelel a latin-olasz *papauer-papavero,* amely névben mintha meg *veres* szavunk is ott volna, habár valószínű, hogy a *pap* szó valamely kíejtésének is volt piros szín értelme. (*3393. oldal ábra*). Viszont mivel a pipacs és a mák egymás közeli rokona, ezért a latinnak, olasznak és más nyelveknek sincsen e kettőre más-más elnevezése, illetve a kettőt csak ugyanazon névvel nevezik, de a kettő íly közeli rokon volta alapján következtethető még az is, hogy pannon őstörzsünknek a mák is kultusznövénye volt, annál is inkább, hogy ennek némileg táp növény értéke is van, viszont van piros virágú mák is, ha ennek színe nem is oly élénk mint a pipacsé. Megjegyezhetem még, hogy Dalmácia tengerpart ján, különösen a Cattarói Öbölben van egy pipacsfaj amelynek virága igen szép aranysárga, de amelyet csakis a tenger közelében láttam, soha a tengertől távol. Valószinű azonban, hogy e virág a tenger közelében másutt is terem.

Még egy másik, a pannonoknál bizonyára nagy szerepet játszott virág volt a pünkösdi rózsa vagy *peonia* (paionia), egyrészt élénk piros színe miatt (bár van sárga s fehér is), másrészt azért is mert nemes fajtája virága közepén valósággal mintegy nagy, piros pompont képez. De ezenkívül a *peonia* név is tisztán pannon szócsoportbeli. De ide sorolható a magyar *pünkösdi* rózsa elnevezés is, ami mindenesetre onnan is származik, hogy tavasszal, pünkösd körül nyílik. Igaz ugyan hogy *pünkösd* szavunk a görög *pentekoszte* ünnep e nevéből származik, csakhogy mivel pünkösd tavaszi ünnepe a kereszténység előtt is megvolt, vagyis a kereszténység ezt is, miként más ünnepeket is, csak átvett, így tehát ki tudja mely szóazonosítások, átmagyarázgatások történtek míg a pentekoszte szó, valamint a magyar pünkösd szó is, valamely hasonló régibb szóból létre jött.

Pannon törzseink szent fái viszont a fenyvek voltak. *Fenyő* szavunk, ugyanúgy mint a latin *pinus,* amely szintén fenyő jelentésű, tisztán pannon szócsoportunkbeli szavak. Szem-

pontunkból azonban különösen kiemelendő a csak melegebb éghajlatú tájakon és főképp tenger közelében élő, ehető, igen kellemes ízű magvakat (olasz nevükön *pignoli,* ejtsed: pinnyóli) termő, latin nevén *pinus pinea* fenyőfaj, amelyből példaul Olaszországban némelyütt szinte erdőnyi állomány is van. E fenyőfaj fiatal vagyis még kicsi korában egészen szabályosan gömbölyű koronájú, majd később mindinkább ernyőalakot ölt, vagyis mentül vénebb fává válik, koronája mindinkább óriási lencsealakot képez, amint ezt a fönti rajzomon is látjuk; említettem pedig, hogy pannon őstörzsünk vallási legfőbb jelképe a lencsealak volt, amelyen kívül azonban szerepe volt náluk a gömbnek is (pompon). De szempontunkból még az is íg en érdekes *egyezés,* hogy habár e fa kérge felszíne barnás-fakó, de ez mélyebben szép vörös színű, ezenkívül pedig igen gazdag cserzőanyagtartalmú is, amiért is Olaszországban de különösen ennek Venezia tartományában, vagyis tehát az egykori *venétek* e földén, a tengerparti halászok e fa kérgét cserzésre használják is, az evvel cserzett (hosszabb időn át áztatott) hálók, kötelek, vitorlák pedig ezáltal nem csupán igen tartóssá lesznek, illetve rothadásnak sokkal tovább ellenállókká, hanem igen kellemesen vörös színűekké is. Amely színt például a német Meyers Lexikon is „vezenianisch rot" = velencei vörösnek nevezi. E fenyőfaj közeli rokona az úgynevezett *aleppo-fenyő* amely a Földközi Tenger partjain mindenfelé található és kérgéből szintén igen szép vörös színű és kitűnő minőségű *cserző* lé készül. Úgy ennek mint a píniának lehántott kérge cserzőanyagként Olaszországban scorza rossa = vörös kéreg név alatt kereskedelmi cikk. Úgy ezen aleppó fenyő valamint némely más fenyőfaj is idős korában többé-kevésbé hajlamos lencselakú korona képzésére, amint azt ezen alábbi rajzomon is ábrázolom. Viszont magától értetődő, hogy olyan hajózó,

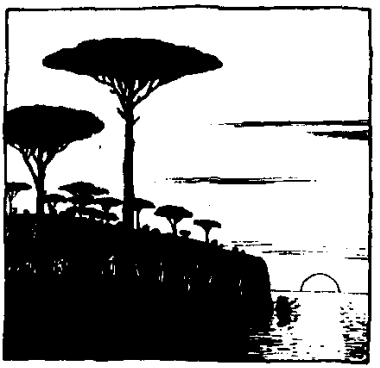

sőt tengeri hajózó nemzetnél amilyen ősidők óta a pannon volt, amelytől a velenceiek vagy venétek és a föníciaiak vagy púnok is származtak, nem lehetett szerepe a magas hegységek és havasok fenyőfáinak, hanem csak az olyanoknak amelyek, amint láttuk tengerek mellett sőt inkább csak melegebb éghajlat alatt honosak.

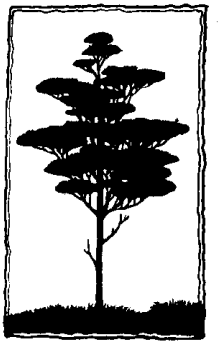

A rómaiak *Pannonia* tartományukat a *pannokról* nevezték így. Ez a mai Dunántúl volt, amelynek ma is Észak és Kelet felé a Duna képezi határát, de a rómaiak Pannoniája Nyugatra még a Bécsi Síkságot és Bécset magát, amelyet akkor Vindobona-nak neveztek, a mai Ausztria délibb részét és a mai szlovének Jugoszláviához tartozó földét, Délre pedig Szlavoniát is magába foglalta. Mi már tudjuk, hogy éltek e területeken más törzseink is, lehet azonban, hogy ezek közül a rómaiak idejében éppen a pannonok lévén legszámosabbá, a rómaiak e tartományukat róluk nevezték el. De a görögök Makedoniában is említenek *peon* nevű népet, amely, e neve szerint, úgy lehet szintén pannon eredetű volt, vagyis a pannonok egy elvándorolt szakadéka, Másrészt azonban bizonyosnak tartom, hogy a ma szláv nyelvű *vend*-ek valamint a ma olasz nyelvű *venétek* vagy *venédek* is nagyrészt pannon eredetűek és hogy e nevük is a pannonok egyik névváltozata volt. Mindezzel szemben e pannonok a Dunántúlon maradott része ma egyszerűen magyarnak vallja magát, ami annál is inkább természetes, mivel – amint ezt már említettem – összes őstörzseink is, és így a pannonok is, a Csallóközből és a tulajdonképpeni magyar őstörzsből származtak és magukat saját törzsi nevükön fölül magyariaknak is tartották, nevezték. Ezen pannon, másképp *pan, pand, vend, főnük, főnik* néven is nevezett törzsünk már ősrégi időkben terjedett el az Adriai Tenger északi partjaira, egészen Velencéig, amely tulajdonképpen *Veletia* nevű várost is ők alapították, valamint innen Délre is, egészen a Po folyamig. Majd innen is tovább elhajózva, jutot-

tak, el az Adria keleti mai jugoszláv és albániai partjaira s ezek mentén – amelyek sok szigetükkel az ősi, még kezdetleges hajózásra a nyugati, szigettelen olaszországi partoknál sokkal veszélytelenebbek voltak – meg lejjebb a Görög Félszigetre, majd Krétára, Kis-Ázsiába és még tovább Szíria, Palesztina partjaira, ahonnan őket föníciai, feniciaiak avagy fenikek, fönikek, telepeiket fönícia, Fenicia néven a történelemből is ismerjük, habár már csak sémita nyelvű népként, de csak azért mert a késői, a történelemből ismert, föníciaiak nyelvileg el voltak sémiesedve. Ugyanis a tengerparti fönícia, Tírusz és Szidón városa, hátterét képező terméketlen hegységekből valamint Arábia szintén terméketlen pusztaságairól is ide folyton szivárgott be a sémita és műveletlen beduin-féle népség, ugyanaz amely Mezopotámia fajunkbeli ősműveltségét is elborította, am; tökéletesen ugyanazon folyamat volt mint ahogy például Dalmácia városai régi latin majd olasz nyelvű lakosságát is a hátterük terméketlen hegységei közül szakadatlanul leszivárgó szlávság a legújabb időkben, nem is egészen száz esztendő alatt, szemünk láttára, borította, szlávosította el. Amely jelenség oka mindenütt és mindenkor csak az, hogy hegységek avagy másképp terméketlen vidékekről a népség mindig a termékenyebb avagy másképpen jobb, könnyebb megélhetést nyújtható vidékekre nyomul, akár beszivárgás által, akár fegyveres betörések útján. Holott a jobb megélhetési viszonyok közül senki sem költözik és települ meg vad hegységek avagy pusztaságok tájai ra. De ezenkívül természetes és magától értetődő, hogy hegységek és pusztaságok gyér lakossága mindig műveletlenebb, vadabb, mint a termékeny völgyek, lapályok vagy a tengerpartok sűrűbb lakossága, mivel zord és terméketlen tájakon, nehéz megélhetés mellett, magasabb műveltség kifejlődéséhez a lehetőségek sincsenek meg.

Csakhogy miként amott a sémita elem, amely közé a pusztákról érkező nomád zsidók akiknek a Biblia szerint templomuk is csak sátor volt – tartoztak, úgy emitt a szlávok is, átvették, örökölték a tengerparti városok régibb lakossága műveltségét, ha némileg leromlottan is, míg nyelvük is telítődött a régibb, művelt nép nyelvéből átvett műveltségi szavak-

kal, amelyeket például a dalmáciai szláv nyelvből csak újabban, irodalmi úton igyekeznek kiküszöbölni.

De a fönícieknek, a följegyezések szerint, telepeik voltak a Vörös-Tenger partjain is, ahol az afrikai parton létesítették a tiszta pannon szócsoportbeli nevű *Punt* országot, amelynek lakossága is a *pún* vagy *punt* nevet viselte. (Emlékeztetek itt az észt *punane* és finn *punaise, puna* = piros szóra, valamint arra, hogy ez országot később a görögök is *Eritrea,* helyesebben *Erütrea* = Vörösország-nak nevezték). A Vörös Tengert hiszen a Földközi Tengertől csak igen keskeny földsáv választja el, úgyhogy hajós népnek is a Vörös-Tenger partjaira valóáttelepülhetésére ez nem képezhetett akadályt. Sőt némely tudós, bár tévesen, a fönícieket a Földközi Tenger melletti föníciába is a Vörös Tenger melletti Punt országból származtatja, Részemről valószínűnek tartom, hogy az Egyiptomtól Délre eső *Nubia* ország és *Napata* (Napatya) város neve is tulajdonképpen pannon vagy pún törzsek ottani telepeire vezetendő vissza. Amihez tehető még, hogy Nubja gazdag aranybányáiról volt híres és hogy az egyiptomi nyelvben *nub, nuba* = arany, de hogy Nubiában *nub, nuba* nevű nép is létezett.

Viszont Fáy Elek a már többször említett könyvében is már kiemelte, hogy a *Nap* e magyar nevének *fény* szavunk tulajdonképpen csak megfordított alakja. Amihez tehető még, hogy tájszólásaiban népünk e szót *fén*-nek, sőt *fém*-nek is ejti. Például *fémlik* vagy *fémik* és *fényes arany* helyett *fémes arany* kifejezéseiben; amely fén, fémes szavakból azután nyelvújítóink a *fém* = metallum, tiszta érc szavunkat alkották. Ám kétségtelenné válik, hogy a görög *faino, faienosz* = fényes, ragyogó is pannon őstörzsünk nyelvéből származó szó, Mi több: jelent ugyane szó a görögben még pirosat is.

Idézem itt Fáy könyve 201. oldaláról e sorokat: „A *nap* szóalak inversiója – a *p* hangnak *ph* = *f*-re változásával – a *fény* szavunk, amelynek ezen eredetét a rokon jelentésű görög jainw ige jan gyöke még közvetlenebbül tanúsítja.” Alább, a 202 oldalon írja: „A jainw igével és *fény* szavunkkal összefügg annak, a világtojásból fényesen, szárnyakkal kikelő mithikus őslénynek neve, akit az ősök képzelete az elvont istenség első megnyilvánulásaként teremtett meg s egyszersmind a Nappal,

mint minden létező magvával, előképével is azonosított. Ezen őslény neve: *Fanesz,* Faneh, avagy Creuzer szerint: *Fenesz* volt." (Creuzer Friedrich dr.: „Symbolik und Mythologie der alten Völker." Leipzig u. Darmstadt, 1821. II. kötet, 267. oldal)

Fáy amely soraihoz a következőket kell megjegyeznem: Ezen Fanesz, Fanek avagy Fenesz = Fény-ős, Fény-ük = Fényapa tehát nem más mint pannon őstörzsünk Napistene s tehát regebeli ősapja, a földi élet apja s tehát Magor avagy Magyar Napistennel és regebeli ősatyánkkal azonos, vagyis szintén a Nap költői megszemélyesítése. Tojásról pedig itt azért van szó mert pannon őstörzsünk – amelytől a még el nem sémiesedett ős föníciek is származtak – ez istenségüket a regebeli *Főnix* madárral jelképezték volt; azt pedig már láttuk hogy a Napot madárral, például sassal, más őstörzseink is szokták volt jelképezni, azért mert a Nap valóban a magasságban szállani látszik.

Minderről és a Főnix madárról bővebben alább kellend szólanom de itt is megjegyezhetek már annyit, hogy e madárnak és atollnak pannon őstörzseink kultuszában nagy szerepe volt, és hogy a latinban, olaszban *penna* = toll, amely szó, ugyanúgy mint a Főnix szó vagy név is, a legtisztább pannon szócsoportbeli. Amely *penna* szó a *pen* = pénz, azaz tehát lapos valami révén, velünk azt is megsejteti, hogy pannon szócsoportunkban a lapot, de egyúttal a szárnyat és tollat is nevezhették *pen, penn, pann* alakú szóval.

Mindenesetre a Nap korongja úgy fölkelte mint lementekor piros színű és ilyenkor többnyire pirosnak látszik úgy az Ég megfelelő része s az ottani felhők is, valamint az ilyenkor még megvilágított magas hegyek is, amiért *hajnalpír*-ról meg *alkonypír*-ról beszélünk. Úgyhogy a föníciaiaknál szerepe kellett legyen nemcsak az arany-napkorongnak (pénz) hanem a pirosnak is, amely utóbbi neve is valószínűleg *pún* avagy *punt, punsz* lehetett, aminthogy a finnben, észtben valóban *puna, punaise, punane* = piros. Amihez tehető, hogy az egyiptomiak a napkorongot mindig pirosra festve s kissé domborúra ábrázolták, ami szerintem minden valószínűség szerint valamely pannon illetve föníci őstörzsünktől származott hagyományon

alapult. Ezzel kapcsolatban még föl kell hoznom, hogy egyiptomi ábrázolatokon a föníciek mindig vörös testszínűeknek tüntetvék föl, sőt megjegyezendő és kiemelendő, hogy festményeiken, megfestett domborműveiken, az egyiptomiak saját magukat is vörös színűeknek ábrázolták, kivéve a nőket, akiket viszont fehéres-sárgás testszínűeknek tüntették föl; ami tehát szintén pannon hagyomány lehetett. Amihez még tehető, hogy a vörös, égetett agyagra feketével festett archaikus görög vázákon a férfialakok feketével festvék ugyan, de a nők egészen fehérrel. Szerintem ezzel *nem véletlen* egyezés, hogy Erdélyben egészen általánosan: *fehérnép* = nők.

Ami pedig Fáy idézett soraiban az „elvont istenség" kifejezést illeti, ezalatt ő is a nagy Mindenséget megszemélyesítő istenséget érti, aki első megnyilvánulásaként az égitestek, és tehát a Nap is, értendők, a Nap, illetve a Napisten tehát eszerint az ősisten, vagyis a Mindenségisten fiaként volt fölfogható.

Azt is tudjuk a történelemből, hogy a föníciek a hajóépítést, hajózást mindinkább tökéletesítvén, mind messzebb tengerekre jutottak el, számos gyarmatot alapítva és kereskedve. Tudjuk, hogy Észak-Afrikában Karthagot is ők alapították és hogy a Gibraltári szoroson át úgy az Iber félsziget mint Afrika nyugati partjaira is eljutottak, itt is gyarmatokat alapítva, sőt jelek szerint eljutottak Británia szigeteire is, ahová állítólag a bronzhoz szükséges cinért jártak, majd még ennél is tovább, a Balti- Tengerig borostyán-kőért. De ezek szerint valószínű, hogy ugyanígy eljutottak az Atlanti-Óceán szigeteire, valamint a regék szerint azon ősidőkben még létezett Atlantisz szigetére s innen tovább Amerikába is. Az amerikai ősműveltségek és az egyiptomi közötti bizonyos hasonlóságok már többeknek föltűntek és e kettő közös eredetét is föltételezték. Szerintem azonban ez csak annyiban áll, hogy közvetítők az ős föníciek (de talán még más őstörzseink is) voltak. Viszont a föníciek műveltsége s az egyiptomi miegymásban valóban hasonlított is, amennyiben az egyiptomiak föníciai elemeket, majd később, a már elsémiesedett föníciek, egyiptomi elemeket is utánoztak. De eszerint az amerikai és az egyiptomi műveltségek hasonlóságai: tulajdonképpen föníciai elemek. Viszont megle-

pő egyezés, hogy holott úgy a föníciek mint az egyiptomiak talán valóban is vöröses testszínűek voltak, amiért is az ilyen testszín szépségeszményük is volt, amit aztán ábrázolataikon ezért túloztak is, de tény, hogy Amerikában ma is élnek néptörzsek, amelyek testszíne vöröses, amiért is őket például olaszul *pellirosse,* németül *Rothaute* = vörösbőrűeknek, magyarul *rézbőrűek-nek* nevezik. Újból fölhozom pedig itt, hogy görögül *főnikeiosz* = piros, *főnikoisz* pedig = lángvörös. Úgyhogy föltételezhető, miszerint a vörösbőrű amerikai őslakók fajilag tulajdonképpen ott elszaporodott föníci gyarmatosoktól származtak. Egyezések vannak továbbá még a következőkben is: Említettem hogy a föníciek mythologiájában szerepe volt a Főnix-madárnak, a Nap jelképeként, valamint hogy a latin *penna* a legtisztábban pannon szócsoportbeli szó jelentése = toll, amiből azután arra is következtethetni, hogy a pannonok, valamint a tőlük származott föníciek vallásos kultuszában a tollriak is szerepe volt. És íme: jól ismeretes hogy az indián, vagyis a rézbőrű népek műveltség ében mily nagy szerepe volt a különböző tollaknak, nemcsak ruhára s fejdíszként alkalmazva, hanem hogy e népek mindmáig is különböző színű és fényes tollakból gyönyörű kárpitokat készítenek, amelyeken a mindenféle toll mintegy mozaikszerűen a szövetalapra varrva képezi a szebbnél-szebb mintázatokat. Hogy viszont a tollaknak indiánoknál vallásos szerepe máig is van, ezt fölemlítve megtaláljuk például az amerikai" The National Geographic Magazine" nevű folyóirat 1932. évfolyama 490. oldalán, ahol Alfonso Caso egy cikkében szövegben és képben is bizonyítja a tollaknak szertartásos táncokbani vallásos szerepét, de ami a régi ábrázolatok bizonysága szerint e népek ősműveltségéből származó maradvány. Viszont igen jól ismerjük hogy a naptiszteletnek úgy Perúban mint Amerikában másutt is, mily nagy szerepe volt.

Valószínű különben az is, hogy azon ősrégi időkben Amerika Európához még közelebb is volt mint ma, ami mellett szól azon ma már ismert tény is, hogy az angolna hal, bár Európa vizeiben él de ívni máig is az Atlanti-Óceánnak inkább Amerikához közelebbi mélységébe tér vissza, amely óriási távolságot hogy megússza, ez csak azzal magyarázható, hogy ívási

helye egyébkénti élethelyétől a milliomodévek alatt, lassan de szakadatlanul távolodott, ám ezalatt a hal nemzedékei mégis mindig ugyanazon helyre térek vissza ikráikat lerakni, illetve ívni. Aminthogy ismeretes, miszerint számos más halfaj is, mint például a lazac, ívásakor mindig azon helyre tér vissza, ahol maga is világra jött, vagyis az ikrából kikelt, azaz a folyóvizek fölsőbb folyásáig, sőt némelyütt a magas hegységek közötti forrásvidékéig is, de ami után ismét a tengerbe tér viszsza. Amiből még az is világossá válik, hogy a lazac őseredetileg, sok millió évvel ezelőtt édesvízi hal volt és csak utóbb kezdett mindinkább a tengerbe alászállani. Viszont, amint ez ismeretes, a folyóvizek hordalékkal vagyis földdel, iszappal, kaviccsal, jéghordta kővel, a szárazföldet a tengerek rovására folyton növelik, terjesztik, aminek következtében aztán a lazac nemzedékeinek is, hogy ívási helyükre visszatérjenek, mind nagyobb és nagyobb távolságot kellett megúszniok.

Viszont az is megállapíttatott, hogy az Európa és Amerika közötti távolság ma is évente körülbelül egy méterrel nagyobbodik. Amely távolodás millió évek alatt igen sokat tett ki, eltekintve attól, hogy közben némelyütt hirtelen is történhettek szakadások, ami például Atlantisznak a rege szerinti vészes (katasztrofális) elsüllyedését is okozhatta.

Mondottam föntebb, hogy úgy a ma szláv nyelvű vendek mint a ma olasz nyelvű venétek is pannon eredetűek, aminthogy a *vend* vagy *venét* név is a *pannon*-nak csak változata, vagyis *p-n* helyett *v-nd* vagy *v-nt.* De ezen vend vagy venét névre emlékeztet a szóban volt afrikai *Punt* ország neve is. Velence igazi neve is *Venetia*, *Venezia* volt, amely név a németben is *Venedig.* E város az Adria- Tenger északnyugati nagy lagunáiban épült (*laguna* a régi magyarban *záp tenger* is); megjegyezem pedig, hogy olasz *pantano* = mocsár és sár, amely minden valószínűség szerint a sár, mocsár, laguna pannon szócsoportbeli nevéből származott szó.

Olaszországban majdnem minden városnak van valamilyen, a várost és ennek népét jelképező, megszemélyesítő de ma mókás, többé-kevésbé nevetségesnek, bohónak tartott képzeletbeli emberalakja Például Nápolyé; Pulcinella, Rómáé; Meo Patacca, Bergamoé: Arlechino, Velenceé pedíg *Pantelo-*

ne, akit ma szintén nevetségesnek, bohócfélének tartanak, képzelnek, de mint ami, szempontunkból azért érdekes mert e neve pannon szócsoportbeli alakján kívül, őt magát meg mindig *piros pantalon* (olaszul is *pantalone)* nadrágban ábrázolják, lábán papuccsal. Márpedig *papucs* szavunk is egyenlőmássalhangzós pannon szó (pp), míg olasz megfelelője *pantofola* = papucs, ismét egyike az oly sokszor előforduló *p-nt, p-nd, v-nt, v-nd* pannon szóalakoknak.

Ezen városmegszemélyesítő alakok ma nevetségeseknek képzeltetnek, de valamikor, a keresztény kor előtt bizonyosan az illető városban különösen tisztelt istenség voltak. Velencében tehát a kereszténység és az elárjásodás előtt: *Panota, Panata* vagy megfordítva *Napata* vagy esetleg *Pantapa* név alatt tisztelt Napisten. Tudjuk, hogy a kereszténység a pogány istenségeket többnyire ördöggé, valamilyen gonosz szörnyeteggé változtatta, valószínű azonban, hogy ahol az új vallás papsága kevesbbé volt fanatikus, ott a régi istenségeket legföljebb gúnyolva, ilyen mókás alakká változtatták, sőt megtörtént az is, hogy a régi istenséget valamely hasonló nevű keresztény szenttel azonosítva, a város védszentjévé tették meg, mint ahogy például a pelazg, azaz palóc, eredetű de már valószínűleg görög nyelvű gyarmatosok által alapított dalmáciai Ragúza városa védszentje (patrónusa) is Szent Balázs, illetve Szent Blasius, azaz Bal-apa lett. Ám ez meglehetősen hasonlóképpen Velencében is megtörtént, mert habár Velence hivatalos védszentje Szent Márk, de ugyanitt Szent *Pantaleonnak* is nagy tisztelete van, aki pedig hogy Pantalonnal azonos, azonos neve eléggé bizonyítja, de természetesen csak Velencében! Mert egyébként Szent Pantaleon keresztény vértanúnak Velencéhez semmi köze se lett volna. De van köze Velencéhez Szent *Márk* evangelistának, habár ennek is csak a neve miatt! Többször említettem, hogy a pannonok valamint a tőlük származott föníciek és velenceiek kereskedő nép voltak. És íme a rómaiak is a kereskedők és kereskedelem istenségét *Mercurius* (Merkúriusz) néven nevezték, amely névvel azonos úgy a latin *mercatus* mint a német *Markt* = vásár, vásártér, vásárhely szó is. Egészen bizonyosnak tartható tehát hogy a kereszténységben Panata helyébe először Szent Pantaleon került ugyan és

utóbb csak, a kereskedés miatt és a latin *mercatus* szó alapján Szent Márk is; ami annyival inkább könnyen történhetett mert pannon őstörzsünknél is Napata vagy Panata Napisten a kereskedésnek is bizonyára már istensége volt.

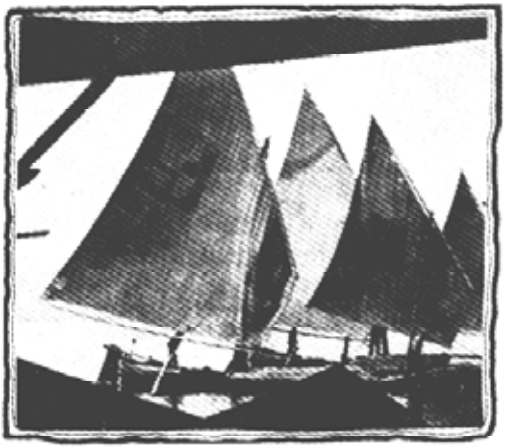

Magától értetődő, hogy vizeken, tengereken járó hajós nép halászattal is nagyban foglalkozott és hogy a hal egyik fontos táplálékát is kellett képezze. A legáltalánosabb magyar halnév a *ponty,* tiszta *p-nt-s* pannon szó s viszont Magyarországon éppen a ponty a legközönségesebb hal is, amelyet, különösen régebben, halastavakban igen sokat tenyésztettek is. Különösen közkedveltségű volt pedig a két oldalán több igen nagy pikkellyel bíró, magyar nevén ezért *pénzes-ponty-nak* nevezett fajta, de amelyet ma kezdenek, a németből fordítva „tükörponty”-nak is nevezni, ami viszont nem zárja ki azt, hogy igen régen e német neve nem származhatott ugyanilyen jelentésű de őspannon elnevezéséből, csakhogy pannón őstörzseinknél is kerek arany tükörnek, amelyről alább lesz szó, igen nagy szerepe lévén, ezért en-

nek és így a tükörnek általában is, bizonyára volt pannón szócsoportbeli neve is, talán *pán, pén, pánd* szerű szóalak, és így tehát a „pénzes ponty”-nak is lehetett „tükörponty” értelmű neve, de amelyben a kún *tükörszó* helyett más szó állott. E pontyfaj szóban levő nagy pikkelyei valóban tükörfényesek és mivel alattuk e hal bőre aranysárga színű, ezért aranypénzek- illetve aranytükröcskékként fénylenek is. Mindebből viszont

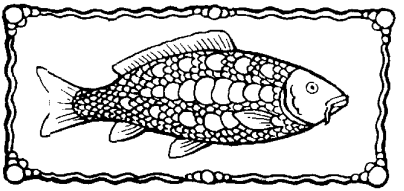

következtethető még az is, hogy a pannonok vallásos kultuszában a halnak, különösen pedig a pénzespontynak, szerepe volt. Mivel Magyarország vizeiben legáltalánosabb hal a ponty és igy neve is általános, ezért valószínű hogy régi nyelvünkben, különösen pedig a pannonokéban, a *ponty* szónak egyszerűen *hal* értelme volt, de viszont láttuk hogy ezen kőrös szócsoportunkbeli szónak még *mélység* értelme is volt, illetve Erdélyben van ma is, ebből következtethető még az is. hogy *ponty,* esetleg *pond* szavunknak is volt még mélység értelme is. És íme, a latinban, olaszban fönn is maradott *fundus, fonto, profundus, profondo* = fenék és mélység. Mind amely szavak ugyanúgy pannon szócsoportbeliek mint a magyar *fenék* szavunk is. Mivel pedig a vizek, különösen a tavak és tengerek feneke többnyire iszapos is, eszerint világos, hogy az olasz *fango* = sár, iszap szó is *fenék* szavunknak csak változata, de fölsorolható még az olasz *pantano* = sár, iszap, mocsár szó is. Amivel azután összefügg az is, hogy görögül viszont *pontosz* = tenger, de ezalatt inkább csak a nyílttenger síkságát értve. Viszont a síkság fogalma meg átvezet az olasz *ponte* =vastag, széles deszka szóhoz, de amely szónak még híd jelentése is van. Deszka, pad és kimagasodó sík terület jelentése van az olasz *banca, banco, panca* (banka, banko, panka), valamint az ezekkel azonos német *Bankszónak is*. Magyar *ponk* = deszka szavunk valószínűleg csak a németbe való átvétel, úgymint *pánt* = fémlap, fémlemez szavunk is, de viszont *penge* = fémlap kétségtelenül a *peng* = cseng, zeng szavunkkal azonos. Láttuk pedig, hogy *tenger* szavunk is tulajdonképpen

teng-ést, ide-oda való lengő mozgást, azaz hullámzást jelent, és hogy őseink igen jól tudták, miszerint a hang is ide-oda való, azaz hullámzó mozgás, és ami nyelvünkben többszörösen máig is kifejeződik. Eszerint aztán világossá válik, hogy a görög *pontosz* szónak a laposság: tenger síksága értelmén kívül még hullámzás, azaz ide-oda mozgás értelme is kellett valamikor legyen, és hogy e görög szó csak a magyar *peng, pengül* szónak egy változata; amit megerősít az is, hogy a latin-olasz *pendere* s a csak olasz *penzolare* (pencoláre) is függést, csüngést és ide-oda valómozgást jelentő szavak. Mind ami szerint a görög *pontosz* szó pannon párhuzama a kún *tenger* szónak és ami ismét azt tanúsítja, hogy őseink tudták hogy a hang: hullámzó mozgás. láttuk azt is, hogy a szemere-kazár átmeneti *zeng, cseng* igéink is azonosak a *csüng, csügg* ide-oda mozgást jelentő igéinkkel. Amihez tehető, hogy a magyar, azaz pannon, *böng, beng* is közvetlen rokona *peng* igénknek, de amelyeknek úgy a pengés mint csüngve ide-oda mozgás jelentésük is van. Viszont az úgy a magyarban mint a németben meglévő *bim-bam* tisztán pannon alakú, de *n* helyett *m*-es kiejtésű szó szintén egyrészt bizonyos fajta hangot jelent .de ide-oda mozgást is, sőt a német *baumeln* ige csakis ide-oda mozgást.

Régebben az Adria- Tengernek egész északi felében mindenütt ott lehetett látni főképpen a Velence melletti Chioggia (Kioddzsa de ottani kiejtések szerint Kiódza, Kióca, Csóza), szintén lagunai város halászai vitorlás naszádait, amely halászokat, velencei tájszólás szerint főképp ciosoti (csozóti), olaszul chiogiotti (kiodzsotti) = kioddzsaiak, néven neveztek, E naszádok (nagyobb csolnak, kis hajó) képét a föntebb levő fényképeken láthatjuk. E város halászainak több száz ilyen vitorlás naszádja volt. Vitorláik mindig piros-vörös és sárga színűre voltak festve, amely festésről föntebb már szólottam, ami tehát tartósság, vagyis célszerűség céljából történt ugyan de régen mindig gondosan úgy hogy szép is legyen. E piros és sárga vitorlájú hajócskák a kék tengeren és a kék, néha f=hér felhős Ég hátterén gyönyörű festői képet adtak, különösen, ha sokan voltak. De gyönyörű kép voltak naplementekor is, amikor Ég és Nap is pirosak, a felhők pedig aranyszélű pirosak, a tengeren piros és aranyszinű tükröződések fénylettek, míg

ilyenkor a vitorlák sötétpiros és sötétsárga árnyakként rajzolódtak az Égre.

Habár sajnos, e vitorlafestés az utóbbi időkben, korunk gépműveltsége világában, a természetes jó izés, szépérzék hanyatlásával már mindinkább kezdett elfajulni. Kezdtek a vitorlákra mindenféle ízléstelen és értelmetlen cifraságokat is festeni, míg azután, legújabban, a motoros halászás e vitorlákat a tengerről egészen el is tüntette.

Ide teszem ez alábbi ábrázolaton a gyermekkoromban látott legáltalánosabb és bizonyára ősi vitorlafestő indítékokat, amelyeknek, ha voltak is változatai de akkoriban az általános hagyománytól még igen kevéssé eltérően. E „csozoti" halászhajóknak mindig két vitorlája volt, elöl egy kisebb, hátul egy nagyobb. A vitorlafölület fölső részen vagy közepén levő korongalak vagy a fölső sarkában levő korongrész kétségen kívül a Napot ábrázolta, akkor is ha a sugárzást jelező háromszögek szegélyezték, viszont hogy a csillagalak a Hajnalcsillagot akarta-e jelenteni, ezt csak chioggiai még élő öreg halászoktól lehetne talán még megtudni. A vitorlafölület alsó részén a függőleges csíkok a tengert jelentették, amihez megjegyezem, hogy a tengert és a vizet különben is, ez egyiptomiak is függőleges csíkokkal, habár zeg-

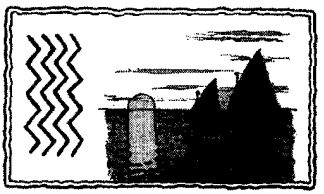

zug vonalasokkal, ábrázolták volt, ami kétségtelenül a tükröződés stilizálásából keletkezett.

E halászok naszádai hajóteste külseje mindig feketére volt kátrányozva, mert így volt a legtartósabb, de a hajótest fölső széle s eleje különböző színekkel festve is volt, míg orrán fényes réz veret is ékesítette, amely némileg kiterjesztett

szárnyú madárra emlékeztetett és valamikor, úgy lehet, azt is ábrázolt, sőt régen talán aranyozott is volt. Viszont a halászok igen ügyeltek arra, hogy e veret mindig tiszta és fényes legyen, amiért is naponta gondosan törölgetve fényesítették, sőt azt hiszem éppen ez lett oka e veret leegyszerűsödésének is. Amíg ugyanis régen, a gazdag kereskedők hajóin a veret aranyból való volt és az arany nem oxidálódó volta miatt amúgy is mindig fényes maradott, így könnyen volt tisztán tartható. Ha azonban a veret valamely madarat és ennek szárnyait a természeteshez hasonlóbban ábrázolta de a veret már csak rézből való, ezt igen nehezen lehetett mindenütt szépen kifényesíteni, amiért is aztán az egészet mindig egyszerűbbre és simábbra készítették, hogy így könnyebben törölgethető, fényesíthető legyen.

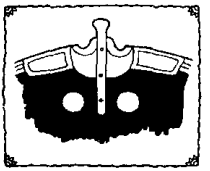

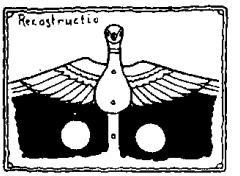

Nagyon érdemes volna még élő öreg „ciosoti” (chiogiotti = Chioggia-i) halászokat ezen egykori vitorlás naszádaik felől, az ezek díszei és vitorláiról kikérdezni s följegyezni mindazt amit ezekről szóló hagyományt, elnevezést, elbeszélést, egykori szokást tudnak. Bizonyos, hogy így még igen sok ősi, még pannon őseinktől származott hagyományt gyűjthetnénk.

Emlékezem, hogy még fiatal koromban olvastam valamely olasz könyvben avagy folyóiratban, hogy a fönícieknek piros vitorlájú hajóik voltak.

Kiemelem itt még azt is, hogy – amint ezt a fönti fényképen és rajzokon látjuk – a chioggiai halászok naszádjai elején két szem helyett mindig két sima, festetett, piros avagy sárga korong volt, de amely régebben bizonyára rézből, és még régebben aranyból való volt. Csakhogy utóbbi időkben e korongokba is már kezdtek volt különböző ízléstelen cifraságot is festeni.

Különösen kiemelhető még az is, hogy Velencében és az egész észak-adriai hajókon, csolnakokon az árbocok valamint a zászlórudak csúcsán szinte kivétel (*a*) nélkül lapos korong alakú kerek gombot láthatunk, ami hiszen pannon jelkép Bár, Észak-Dalmáciában némelyütt vitorlás csolnakok árboccsúcsán ilyen alakú gombot is lehetett látni, ami viszont kabar jelkép, mi pedig láttuk, hogy Észak Dalmáciában kabar nyomok is vannak (viseletek és Kapela nevű hegy).

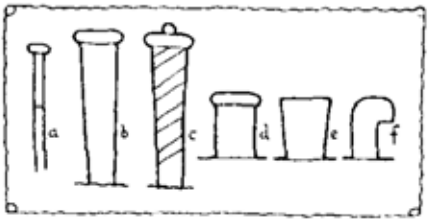

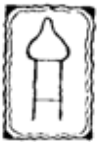

Ezen árbóc-gombok, valamint az árbóc legfölső vége is, a gomb alatt, mindig pírosra volt festve.

Aki járt Velencében avagy Chioggiában, mindenfelé láthatta a tengerben a fenékbe levert olyan oszlopokat, amilyeneket a fönti rajzon *b* és c mutat. Ezek is mindig pirosra vagy sárgára, de sokszor pirosra és sárgára is, voltak festve, de tetejükön a lencseszerű koronglap szinte kivétel nélkül pirosra, míg e két szín a törzsön fölcsavart szallagszerűen is váltakozott. Sőt némely oszlop tetején még ökölnyi nagyságú fagomb is volt a „pompon”; bár ezt csak *pomo* = almának nevezték, de ami szintén pannon szó, láttuk pedig hogy pannon őstörzsünknél a lencse alakú legfőbb jelképen kívül szerepelt a gömb is.

Viszont mindenütt ahol a velenceiek valaha kikötőket alapítottak avagy csak jobban kiépítettek, ott láthatjuk az olyan hajókikötő oszlopokat amilyet itt a rajzon *d* mutat, amelyek teteje szintén a kerek lencse szerű korongalakra faragva. Ezen kikötőoszlop-alak annyira hagyományos lett egész Dalmáciában, hogy ahol később, már osztrák uralom alatt is, kikötőket építettek, a kikötőoszlopok mindig ilyenekre készültek és csak legújabban, már idegen hatás következtében, készülnek olyanok is mint a rajzon e és *f*.

A tengerészek, haditengerészek mai ruhája, egyenruhája eredetileg a pannonoknak, mint hajós népnek, nemzeti viselete volt Ez ma is olyan mint ezen alábbi rajzon 1. Vagyis pantalon nadrág (régen bizonyára bokában korcban galanddal azaz keskeny fonott szallagocskával „pertli”-vel, lekötheto) és régebben szintén leköthető papucs, posztóból való avagy kötött, de nem bőrcipő, amint ezt fiatal koromban olasz vitorlás hajók tengerészein magam is láttam. A hajón való járkálásnál, az árbócokoni mászkálásnál ez volt a legalkalmasabb lábbeli.

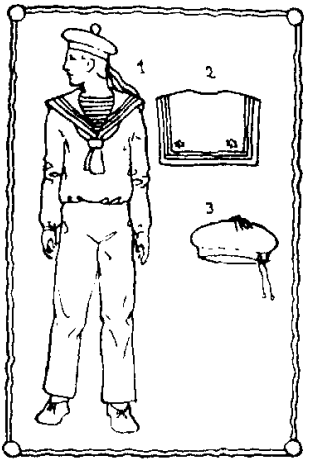

Említém, hogy az olasz *pantalone,* a magyar *papucs* és olasz *pantofola* = papucs, mind pannon szó. A tengerész-zubbony (blúz) a magyar szűr lebentéjéhez teljesen hasonló gallérja régen, még gyermekkoromban, a mainál sokkal nagyobb volt és célja is ugyanaz, vagyis az volt, hogy esőben védelmül a fejre borítható legyen, amiért is régen a két sarkán bizonyára a két lencse alakú kerek korong is megvolt, ugyanúgy mint a szűr lebentéjén Még gyermekkoromban is az osztrák tengerészek altisztjei rangjelző csillagai, fehér posztóból kivágva e gallér két sarkában voltak fölvarrva (a rajzon 3). E tengerészzubbony, még gyermekkoromban is, alsó szélén korcban levő galanddal volt a derékre szorítható, de amit ma elhagynak E zubbony alatt régen kézikötött, csíkos inget viseltek. Szempontunkból azonban legérdekesebb a tengerészsapka. Ez máig is megtartotta kerek lencsealakját, habár tetején a piros pompon már csak a francia tengerészeknél van meg. Ma e sapka már szövetből, posztóból, vászonból készül, de fiatal koromban még láttam csozoti halászok fején e sapka igazi ősét (a rajzon 3) is. Ez még eléggé vastag fonálból való kézi kötésű volt (olyan mint mai „dzsemper”-ek), mindig piros színű, tetején pedig még csak a kötés fonalai végéből képezett rövid,

szintén píros, bojtocska, a pompon őse, volt. Hogy pedig szélben és az árbócokoni, vitorlakötelek közötti mászkáláskor e sapka a fejről le ne essen, szintén korca volt, amelynek galandját meghúzva és megkötve, a sapka fejre szorítható volt. E galand csokorra kötött két vége hátul kissé lecsüngött Ez képezte tehát a korunk tengerész-sapkája szintén hátul lecsüngő de ma csak értelmetlen díszként még meglévő két szallagvéget. E tengerészsapka tehát minden kétségen kívül pannon őstörzsünktől származott, akiknek ez nemzeti fövegük volt, ugyanúgy mint nemzeti viselete a most leírt tengerész ruha is. Amely pannon őstörzsünk hajózva, vitorlázva, halászva és kereskedve járó nemzet volt már az Alföldet egykor borított őskori tengeren is, majd később az Adrián, valamint innen tovább a Földközi-Tengeren, Vörös-Tengeren, Indíai-Óceánon és az Atlanti Óceánon. Hogy pedig e sapka ősrégi időkben a fönícieknél is megvall, erre nézve ide teszem ezen, valószínűleg már a görög uralom idejéből származó, Ciprus szigeti férfit ábrázoló szobor feje képét, amelyet Endreí Zalán „A világ történelme" (Budapest, 1906. I kötet, 166 oldal.) című művében is közöl. Ciprus (Kyprosz) szigete régen a fönícíek egyik gyarmata volt, de amelyet később a görögök foglaltak el, érthető azonban, hogy még a görög időkben is léteztek a föníciek, azaz pannonok, műveltsége és viseletei maradványai, aminthogy valószínűleg léteznek még ma Is. Az e szobor fején levő sapka tisztán pannon alakú s emellett világosan láthatóan kötött anyagú, míg a képen a tetején levő bojtocska, vagyis pompon, csak azért nem látható mert ez nem nagy és valószínűleg hátrafelé némileg le volt hajlítva.

Ismét elgondolhatjuk tehát, hogy néprajzi kutatások segítségével mennyi; mennyi értékesnél értékesebb adatot fedezhetnénk föl, hogy a múzeumokban, régi könyvekben, leírásokban, ábrázolatokban még mennyi eddig föl nem ismert, semmibe sem vett, megértetlen kincs rejtőzhet, de amely kincsek

fölismerése, megértése a magyarság néprajza és nyelve kiindulási alapul vétele nélkül, a magyarságnak magának műveltség- és nyelvalapító ősnép volta megállapítása nélkül, nem is volt lehetséges. Amely kincses adatok fölismerése, megértése viszont az egész emberiség őstörténelme és ősműveltsége eddig alig avagy egyáltalán nem ismert, sőt örökre meg sem ismerhetőnek is vélt, *szellemi* részére vethetnének igen nagy világosságot.

Többek között érdekes egyezés az is, hogy a velenceiek és a föníciak is nemcsak hajózó és kereskedő nemzet voltak, hanem hogy mindkettő üveggyártásáról is híres volt; az üveg pedig a föníciak idejében még igen értékes anyag volt, különösen a valamilyen szép élénk színű és a teljesen tiszta színtelen is, ami készítése módját az ezt ismerők, és így a föníciek is, titokban tartották. Úgy a velencei, azaz „muránói üvegedények" (Murano Velence közvetlen közelében levő lagúnaváros, többszáz éves üveggyárral) és „velencei tükrök", „velencei üveggyöngyök", de amelyek szintén Muránóban készülnek, mindig igen híresek voltak, de ugyanígy híresek voltak az Ókorban a fönícíek üvegedényei és üveggyöngyei is.

De még inkább híresek voltak a föníciek kelmefestésükről, különösen pedig a piros purpur- (ma magyarul tévesen bíbor-nak nevezett) színű vászon – és szövetfestésükről.

Velencének is voltak ugyan eléggé nevezetes szövetfestődéi, de különösen emlékeztetek itt a már szóban volt vitorlafestésükre.

Tudjuk már, hogy a piros volt pannon őstörzsünk legfőbb kultusz-színe Az Ókorban élénkpiros festőanyagot nemigen tudtak előállítani, amiért is az élénkpiros színű szövöttáruknak akkor még igen nagy értékük volt, úgyhogy azoknak akik ilyeneket előállítani tudtak, ezekkel kereskedniök igen hasznos volt, a föníciek pedig amúgy is kereskedő nép voltak. Ismeretes az is, hogy élénk piros szint, az élénk lilát és a szép sárgát is, a föníciek a tengerben élő purpurcsiga más-más válfaja váladékából állították elő, amelyet az illető csigafaj bizonyos mirigyei termelnek. E csigák fogása s a velükkeli festés a következőképp történt.

Ökröket, juhokat ölve, amelyek húsát elfogyasztották, kevésbé jó részeiket azonban, valamint csontjaikat, zsinegekkel megkötve, csolnakokból a tenger fenekére engedték, olyan helyeken amelyekről tudták hogy ott purpurcsigák tenyésznek, míg a zsinegek fölső végére úsztatóul fadarabokat kötöztek. A purpurcsigák nem élnek nagy mélységekben, hanem 4-5, legföljebb 10 méternyiben. A purpurcsigák a fenéken fekvő húsos részekre, a csontos húsos és porcogós maradványait enni odagyűltek és e részekre, csontokra tapadtak.

Már nehány óra múlva is érdemes volt e csalétkeket a zsinegeknél fogva fölvonni s az odatapadott csigákat leszedni. Ami után ez eljárást, esetleg helyet is változtatva, többször ismételték. Mivel e csigák húsa az ember számára tápláló eledelt is képez, Olaszországban és Dalmáciában a szegényebb nép e csigát így ma is halássza.

Az összegyűjtött csigákat ezután nagy kalapácsokkal összetörték és nagy edényekbe hányva, a megfestendő szövetfeléket elébe gyúrták és az egészet a napra tették ki. Az eleintén színtelen, kissé sárgás avagy fakó lé, valamint az ebben álló szövetféle is, csak a napon végbemenő kémiai elváltozás útján kapja a szép piros, illetve lila vagy sárga szint, amely ezután teljesen fényálló s nem fakul. Bizonyos idő után a szövetárut már csak kimosni s megszárítni kellett.

Az ilyen igen szép színű szövetáru igen értékes lévén, *ezért* a hajóikon világjáró föníciek, ahol purpurcsiga nagyobb tenyészhelyeket találtak, ott településeket, gyarmatokat alapítottak. Ismeretes, hogy például Dalmáciában a Makarszka nevű kikötővárosnál is volt a fönícieknek telepe. Makarszka mellett ma is ott van Makar nevű kis helység, amely régen a tulajdonképpeni föníci telep volt, amelynek Makarszka a kikötője volt. Horvát mai lakossága ezt régebben Makarszka lúka = Makari Kikötő néven nevezte. Mi pedig már láttuk, hogy a föníciek az általuk tisztelt és Heraklesz Napistennel azonos Napata, Panota, Bán, Pán, Főn, Főnük stb. neveken nevezett nemzeti istenségüket nemcsak így, hanem még Magar, Makar név alatt is tisztelték, de amely istenség a mi Magar, Magor avagy Magyar Napistenünkkel és névadó, regebeli ősatyánkkal is azonos volt. Azt pedig őseink különböző törzsei

ezredévek alatt sem feledték volt, hogy ők mindnyájan magyariak is, vagyis hogy mindnyájan a szentnek is tisztelt, legrégibb magyar őrtörzsből származtak, valamint hogy Napistenük ezen legrégibb őstörzs Napistenével azonos, amiért is ez istenségüket Magar avagy Makar név alatt is tisztelték. Említettem hogy ősnépeinknél szokás volt városokat a bennük különösebben tisztelt istenség nevével is nevezni.

De igen nagy mennyiségben tenyészik a bíborcsiga (helyesen bársun-csiga) a Cattarói Öbölben, szláv nevén Boka Kotorszka-ban is, éspedig úgy piros, sárga mint lila válfajában is, ezt pedig itt a nép mai napig is prpornak nevezi, ami pedig csak a latin-olasz (azaz avar) *purpur-porpora* = élénk piros szín szó szlávos, magánhangzókihagyásos elferdülése. A Cattaroi Öbölben ma is állanak a tenger mellett Perasto, Perzagno és Kumbor (mai szláv kiejtéssel Peraszt, Prcsany) helységek, amelyeknél a szóban levő csigát ma is találhatni s amelyek neve a bíborcsiga nevére illetve a latin *purpur* szóra emlékeztet és amely szónak régen *perper* kiejtése is létezhetett. Viszont közvetlen Cattaro, mai nevén Kotor, városa közelében van Scagliari (Szkalyári; mai szláv nevén Szkalyáre) nevű helység, amelynél a földből több helyen régi biborcsigahéj törmelék kerül elő. ami arra mutat hogy itt föníci festőtelep volt. A helység e neve pedig valószínűleg az itteni velencei uralom idejéből származik mert olaszul például a csigahéj törmelék neve valóban *scaglie* (szkalye), de ugyanúgy neveznek más pikkelyszerű dolgot is, például a halpikkelyt valamint a szobrászok és kőfaragók által a kő vésővel és kalapáccsal történő faragásakor elszökellő, valóban kisebb-nagyobb pikkelyszerű darabkákat is.

Említém, hogy az észt és finn nyelvben *punane, puna, punaise* = piros. Amihez tehető, hogy a latinban *pingere,* az olaszban *pingere* (de utóbbi kiejtése pindzsere) = festeni, de amivel rokon a magyar *fenni* ige, amelynek mázolni és bemocskol ni értelme is van és tehát lehetett régen festeni értelme is. Ami arra mutat, hogy pannon őseinknél a szövetféle, és kétségtelenül a fonalféle festése is, már megvolt. De fölhozandók még a következő szavak: magyar *peneló,* latin *penecillum,* német *Pemsel, Pinsel* (pemzel, pinzel), olasz *penello, pinello* =

ecset. Valamint a festés re utal a magyar *bonta, bunla* (Ballagi) = tarka, sokszínű, de mivel a németben is *bunt* = tarka, sokszínű ezért e szavunkat a németből vettnek vélték, holott nem valószínű hogy e rítkán használatos szót népűnk a németből vette volna; szerintem e szó igen régen valamely, germánok által leigázott és elgermánosított pannon őstörzsünktől került a németbe. Mível azonban ezen *bunta, bonta, bunt* szóhangtanilag azonos a latin *pintus* = festett, színezett, színes szóval (*b-nl, p-nl*), eszerint valószínű, hogy e szavunk régen szintén tulajdonképpen festés, festettség értelmű volt. Ha pedig a pannonok kultusz-színei a píros, sárga és zöld de ezeken kívül a kék is, a tenger színeként, náluk szintén szerepelt (a fönt leírt tengerészruha is mindig kék színű), akkor valószínű, hogy a kék színt is használták. Ha viszont valami mind e négy színnel festve, akkor erre a tarka, sokszínű jelzés is illik.

Kétségtelennek kell azonban tartanunk, hogy úgy a magyar *penető* mint a német *Pemsel, Pinsel,* latin *penecillum* mint az olasz *penello* = ecset szó, mivel az ecset szőrökből készül, összefügg a szállal, szőrrel, bolyhossággal, amelyek pannon szócsoportbeli nevei *pen, pin, fan, pam* szóalakok kellett legyenek és ami szerínt a női nemi rész mai általános *pina* neve is eredetileg csak ennek szőrözetét jelenthette. Fölsorolhatók pedig itt még a következő szavak *fan* = a nemi rész szőrözete de amely szó Ballagí szótára szerint némely növény igen vékonyszálú, tehát bolyhos, gyökérzetét is jelenti és amely szónak Ballaginál még *fon* kiejtése is van. Magyar *penész,* mivel a penész is bolyhos alkatú. A latinban a *penicillum* szó penészt is jelent, bár ecsetet is. Magyar *pamacs* jelent szőrcsomót de nagyobb ecsetet is. Magyar *pemel, pamal* = bolyhó, bolyhos csomó, amiből a *pamut, pamuk* szavunk is származott, de amelyet, mivel a szerb-horvátban is megvan, és az ázsiázó elmélet következtében, – de tévesen onnan tőlünk átvettnek vélnek. Amely *pamut* szavunk pontos kabar párhuzama: *gyapal, gyapol* és *gyapjú,* míg kún párhuzama *kanal, kanót* és *kanóc* de ugyane dolog más kún nevei a „Kún" fejezetünkben már tárgyalt *kender, kondor, göndör,* valamint a ma már nemzetközi *colon-kolon* szó is. Továbbá: *fonyora* ismét pannon szavunk = kusza, míg *pimpó* = növényi szőrös, pely-

hes barka *Pincs, pincsi* = igen bodros szőrű kutyafaj, (amelyet bodrinak is neveznek) de ami ismét a pina szavunkkal azonosuló szó. De az említett *fan, fon* szőrösséget és bolyhosságot jelentő szavunk átvezet bennünket a *szálasséghoz* és a *szálhoz* magához is, aminek pannon nevét *fonal, fonál* szavunk is fönntartja, amely tehát szálat, szálszerű valamint jelent, és amelyből természetszerűleg származott *fon, fonni* igénk is, amely viszont a *von, vonni* = húzni igénkre is átvezet, mert hiszen a fonásnál szálas, bolyhos azaz *pemetes, pamalos* anyagot kell húzogatni: *vonni, vonogatni.* Láttuk pedig már többször, hogy ősnyelvünkben az egymással a valóságban bár nem azonos de egymással összefüggésben levő dolgoknak egymáshoz hasonló de csekély kiejtési különbségű nevei voltak, ami nyoma, maí nyelvünkben is megvan még, ha feledés következtében némileg már el is homályosulva. Jelen esetünkben is: *fan* (szőrösség), *fon* (fonás), *von* (húz), *fonál* (szál) szavaink egymástól csak igen keveset különböznek. Hogy ilyen tökéletes okszerűségek keverék nyelvekben nincsenek, magától értetődő. De említettem már azt is, hogy nyelvünkben még ennél is kisebb különbségek is nagy szerepet játszanak, mint például *hal, hál, hall* stb.

Ha viszont a *fon, fonni, fonál* szavaink a *szál*-ra is vonatkoznak de egyúttal *vonni* = húzni igénkkel is rokonok, akkor világossá válik hogy a latin-olasz *funis, fune* = kötél, különösen hajókötél szó is ősnyelvünkből illetve *fon* és *fonál* szavainkból származott, ugyanúgy mint a német *Seil* = kötél a mi *sál* szavunkból. Előbbi latin-olasz funis, fune szó pedig annál inkább hogy hajós népnek, amilyen a pannon is volt, igen sokat kell köteleket húznia, de ugyanígy halászoknak is. Nem hagyhatjuk pedig emlitetlenül, hogy olaszul *salpare* (szálpáre) = kint levő kötelet, zsinórt visszahúzni, hajóra, csolnakba húzni, bevonni, amely olasz szó pedig *szál* szavunkkal ugyanúgy azonos mint az olasz *fune* = kötél szó a *fonál* és *von* főnevünkkel és igénkkel.

Az említett magyar *pimpó* = szőrös csomó, szőrös, bolyhos növényi barka, rügy szavunkkal egyezik az olasz *bombagine* (bombádzsine) = bolyhos anyag, vatta. Magyar *banynyas* = bolyhos és borzas, kusza hajú, *bannyasodik* = szőrösö-

dik, *bannyol* = göndörít, bodorit (Ballagi), úgyhogy kétségtelenné válik miszerint a *banya* = rosszallóan vénasszony szavunk is innen származó, azért mert vén nők sokszor hajukat már kevésbé gondozván, ez kócos, borzas, kusza, azaz *bonynyas.* Innen a mondás is: „Borzas mint egy boszorkány!" Továbbá magyar *banda, bondor*= kondor, göndör. Úgyhogy kétségtelenné válik még az is, hogy *bunda* szavunk is innen származik, mivel e szavunk szőrmés, igen melegtartó, téli nagy kabátot jelent de amely szavunkat fölületességből és természetesen a „keveréknyelv" tévhite miatt, a szerb-horvátból származtatták, azért mert e nyelvben is *bunda* = bunda. De mind e szavakhoz sorolható még *bongyol, bongyola* = kusza, összegabalyodott szavunk is, habár ez ma már csak tájszóként él még; holott világos miszerint irodalmi nyelvünk *bonyolódott, bonyodalom* szavaink is ide sorolandók.

Mivel a kölesfélék kalásza igen szőrös, ezért lehetséges, hogy a latin *panicum* = köles szó is a *fan* szőrösséget jelentő szavunkkal van összefüggésben. Viszont a bolyhosság könynyen összehasonlítható volt a füsttel és így természetesen a köddel, felhővel is. És íme, *fan* = szőrösség, bolyhosság szavunknak a görög *nefele* csak megfordítottja, de ide sorolhatók a latin, olasz *nebula, nebbia* és német *Nebel* = köd, továbbá a latin, olasz *nubes, nuvola* = felhő szavak is. Párhuzamként pedig fölhozható, hogy német *Wolle* = gyapjú, bolyhosság, míg *Wolke* = felhő, de palóc szócsoport szerint láttuk pedig, hogy a bolyhosság a penésszel is összehasonlíttatott, mivel a penész is bolyhos. A penész és a füst is összehasonlítható volt, mivel a penész, különösen, ha szárad, érintésre füstölög is mert spórái milliói finom porként azaz füstként szállanak el. A penész és füst összehasonlítása nyomát egyébként világosan őrizi az olasz nyelv, amelyben tisztán pannón szóval *mufa* = penész, megfordítva *fumo* = füst.

Ezenkívül Olaszországban a vulcanicus talajon levő állandóan füstölgő földlyukakat *fumarola* és megfordítva *mofette* néven nevezik, amely nevek értelme: füstölgő, füstölgőcske. Amely szómegfordítások arra mutatnak, hogy e szavak is ősnyelvünkből éspedig pannon szócsoportunkból kellett származzanak. Megemlítem itt még az olasz *fungo* = gomba

szót is (*f-ng* vehető pannón de kabar szónak is; átmenet), éspedig nem csak azért mert a *gomba* fiatal korában *gomb-* azaz gömb-alakú (magyar-kabar átmeneti szó), a gömb pedig a pannonoknál is jelkép volt (*pompon, pomo*, *bomba, púp, búb* stb.), hanem azért is mert számos gombafaj kalapja kifejlett korában domború korong, azaz tehát lencse alakú, amely alak pedig a pannonok legfőbb vallásos jelképe volt. Viszont a mindig gömbalakú *pöfeteg* gombák érett korukban belül üregesek de amely üregükben spóráik sok milliója finom porként van. *Puffadtak* tehát, de mondhatjuk *pufókoknak* is, viszont világos hogy *pofa* szavunk is ide sorolandó. Észlelhettük pedig, hogy az érett pöfeteg, ha rá lépünk, vagyis ha nyomás éri: *puffan.* De e nélkül is az érett pöfeteg tetején végül nyílás keletkezik, amelyen át a spórák milliói, a pöfeteg érintésére, barnásfekete füstként fújódnak, *fúvódnak, pöffennek, pöfögnek* ki, úgy ahogy a dohányozó ember is *pöfékel.* Sőt ha a pöfeteget semmilyen nyomás sem éri ez idővel egészen szét is nyílik, mire spóráit a szél is, szintén füstként, viszi széjjel. *Füst* szavunk besenyő szócsoportbeli, de tisztán pannon szócsoportbeli a latin, olasz *fumus, fumo* = füst, amelyekből az olasz *profumo* és francia *parfum* (parfüm, parföm) = szag, illat szó is származik, viszont a *fú, pú* egymássalhangzós és a fönti *p-p, f-v* azonosmássalhangzós szavak (*f, p, v* oly közel rokon hangok, hogy azonosaknak tekinthetők) pannon szócsoportbelieknek is vehetők. Következik aztán az elmondottakból az is, hogy a fújás, szél neve is a pannón szócsoport szerint *fu, run, fung* szóalak kellett legyen. És íme a kínai nyelvben *reng* = szél, amely szóval közvetlenül *fing* szavunk azonos, de amit hiszen közönségesen „szél”-nek is szoktunk nevezni. Mi több, az Alpokban, különösen Svájc északi völgyeiben gyakran fúj egy *Föhn* (főn) nevű szél, amely meleg voltáról nevezetes, amely szó amellett hogy *fú, fúj* igénkkel rokon és hogy pannon szócsoportbeli, de *ő* magánhangzójával még meleg voltát e szélnek is kifejezi. De megvannak ezen most fölsorolt *f-n* alakú szavak *v*-hangos kiejtésű alakjai is a latin és olasz *ventus, vento* és a német *Wind* = szél szavakban.

Mi sem természetesebb mint hogy olyan hajózó, vitorlázó népnél amilyen a pannon volt, éppen a vitorlázás miatt, a szél-

nek nagy szerepe volt. Tudjuk azt is, hogy csak az újabb időkben, nehány századdal ezelőtt indultak meg a nagy, tengeri fölfedező és világkörüli utazások. Ezek csak akkor válottak lehetségesekké amikor a hajók vitorlázata s a vitorlázás annyira fejlődött, hogy már nem csak a *kedvező széllel* tudtak haladni hanem bármely széllel bármely irányba, sőt zegzugvonalban szélei len is, mivel csak így válott lehetővé a hajók kevés emberrel de nagy távolságokra való utazhatása is. Amíg ugyanis a hajóknak sok evezősre, a sok gályarabra, volt szüksége és tehát rengeteg vizet és élelmet is kellett mindig magukkal vinniök, addig hosszú utazások, különösen a nagy nyílt tengeren és ismeretlen, messze tájak felé, lehetetlenek voltak. Viszont nem tartom valószínűtlennek, hogy ősrégi időkben, egykori magas szellemi műveltségünk idejében, elődeinknél a vitorlázás tudománya valamint a messzi tengeri utazásokhoz még szükséges sok más ismeret is már fejlettebb volt mint a másfajú népek elszaporodásával bekövetkezett hanyatlás miatt még csak három-négy századdal is ezelőtt volt, ami a még ősföníciek oly messzi utazásait is lehetővé tette volt, de amely tudományaikat őseink más népek elől titokban tartották és például a tökéletesebb vitorlázásra sem tanították meg, úgyhogy mindez már sem az egyiptomiaknál sem a görögöknél és rómaiaknál nem lévén ismeretes, vitorlával ismét csak „kedvező széllel" tudtak haladni és ismét a sok evező gályarabra volt szükségük, ami az ellátáskészletek újítása nehézségei miatt a nagy nyílttengeren és ismeretlen partokoni utazásokat megint lehetetlenné tette.

Föltűnő a pannonok *vend, venéd, venét* nevének a *vándor, vándorlás,* és az itt alább még fölhozandó szavakkal, egyezése, de amely *vándorlás* szó megvan a németben is, ahol *wandern* = vándorolni, *wandeln* pedig jelent ide-oda bolyongást is. Amely szavak arra mutatnak, hogy a *vend* névnek is ugyanúgy volt *vándor* értelme mint a *palóc* azaz pelazg névnek is és aminthogy a görögben *plane* bolyongást jelent, csakhogy míg emez inkább szárazföldönit, a szóban levő *vánd- vend-, vent-* szó ellenben valamikor, eredetileg, inkább a hajóval, tengerekeni bolyongást jelentette. Amire vonatkozólag föl is hozható, hogy a finnben *venee* = csolnak, de amely szó valamikor hajót

is jelenthetett, aminthogy a régi balatoni halászoknál is „hajó” éppen megfordítva csolnakot is jelentett. De eszerint a *vánd-vend-* szótő *hajózás* értelmű is lehetett. Tény, hogy az olaszban ma is a *ventura* szónak van ide-oda bolyongás, kalandozás értelme is, míg *venturlero* = kalandor. De a vitorlázással is kapcsolatban hozandó föl a latin-olasz *ventus*, *vento,* német *Wind* = szél szó. Úgyhogy meg kell itt említenem e mondásunkat: „Mi jó szél hozott?” avagy „Mely jó széllel jöttél?” Amely kérdést olyan valakihez szokták intézni, aki valahová váratlanul, hirtelen érkezik meg. Márpedig vitorlás hajó leggyorsabban, váratlanul „jó széllel” azaz hátba fújó széllel, vagyis a „kedvező széllel” érkezhet valahová, de ellenszéllel csak lassan, zegzugosan, azaz *váltogatva,* amely irányváltogató vitorlázat lehet oka annak is hogy a német *wandeln* szónak bolyongani értelmén kívül még *váltakozás, változás* értelme is van. Ismeretes hogy kikötőkben, különösen régebben, amikor a vitorlázás még tökéletlenebb volt, messziről jövő hajók csak akkor jelentek meg hirtelen, sokszor egyszerre többen is, amikor erre éppen kedvező szelük volt, amely valóban meglepetésszerű, váratlan megjelenésüket tette lehetővé, amely kedvező szélre valahol viszont sokáig kellett is várniok. Tény, hogy olasz tengerészeknél, tengeri halászoknál az „andare col vento in poppa” vagy „col vento in puppa” (= hátszéllel menni) gyors, akadálytalan haladást jelentő mondás. Kérdés marad csak az, hogy a fönti magyar, a „jó szél”-re azaz kedve*ző* szélre vonatkozó mondás megfelelője megvan-e más, esetleg tengerész népeknél is, amely esetben, mivel nem élünk a tenger mellett, ez nálunk átvétel lehet, de ha nincsen meg, akkor ez valószínűleg ősrégi eredetű, még azon időkből való amikor Alföldünkön még tenger volt.

De föltűnő még az is, hogy latin-olasz *venire* = jönni, amely szó nem csak a *ventus*, *vento* = szél szóval, hanem a finn *venee* = csolnak-kal valamint a magyar *vendég* = jövevény szóval is egyezik, valamikor talán éppen hajón utazó és áruit eladni hozó pannónt, azaz vendet, venétet, fönícit jelentett. Egyenesen meglepő egyezés tehát, hogy hiszen – amint láttuk – pannón azaz vend őstörzsünk kereskedő nemzet volt, a latinban, olaszban pedig *vendere* = eladni, árusítani; ami sze-

rint sejthető hogy a *vend* szónak, illetve névnek még kereskedő értelme is volt.

A szél – aminek nevei a pannón szócsoport szerint *fú, pú, fún, főn, fung, feng, fend, vind* szóalakok voltak – átvezet bennünket a hangra is, mivel hiszen a szélfúvásnak hangja is van, amit pedig hajós nép, amilyen a pannon volt, különösen hajói vitorlázata kötelékei között hallania volt sok alkalma. De szokása volt régen a tengerészeknek, a szélnek kitett helyre, egyik felükön nyitott, a másikon zárt nádakat, avagy más csöveket úgy elhelyezni, hogy ezek a némileg sebesebb és erősebb szélben szóljanak, amelyek különösen akkor szólottak a fülnek kellemes fuvolahangon ha egymáshoz harmonikusan voltak hangolva, amit a csövek különböző hossza s vastagsága révén lehetett elérni. Sejthető tehát, hogy éppen a hajózó, vitorlázó pannonoknál, akik életében és vallásos kultuszában a szélnek nagy szerepe volt, ezért náluk a *fúvással,* vagyis „széllel" megszólaltatható hangszerek, amilyenek a *fuvola* és *furulya* félék, voltak kedveltek. De ezeken kívül vannak kerek korong, azaz tehát pénz, de nagyobb alakú hangszerek is, amelyeket, rézből valókat „réztányérok" név alatt, ma különösen katonazenészek használnak, amelyeket egymáshoz csapdosva szólaltatnak; mi pedig már tudjuk, hogy a kerek korong, habár inkább a kissé domború, a pannonok vallásos alapjelképe is volt. Nem menetelő, azaz tehát ülő zenekarok, viszont használnak vízszintes helyzetbe erősített réztányérokat is, amelyeket ütővel is lehet megszólaltatni Viszont a Keleten általános használatú a *gong,* amely függőlegesen fölakasztott nagy, kerek rézkorong, amelyet szintén ütővel szólaltatnak Európai hajókon ma különböző jeladásokra általánosabban harangot használnak. Keleten azonban mindenütt általánosabb a gong; következtethető tehát hogy valamikor a pannonok is úgy hajóikon mint egyébütt is ilyet használtak volt. Ismeretes, hogy különösen a réznek van szép zengö hangja, amiért is az említett „réztányérok" is rézből készülnek. De még szebb, tisztán és kellemesen csengő, pengő hangja van az aranynak, így tehát aranyból való korongnak, pénznek is. Éppen az aranyból való korongnak, kerek pénzalaknak, volt pedig pannón őstörzseinknél, a Nap jelképeként. vallásos szerepe, de hogy az arany-

pénz olyan kereskedő népnél amilyen a pannón volt, egyébként is, főképpen a kereskedelem jelképeként, szerepelt, ez igen természetes. Az egyiptomi nyelvben *nub, nuba* = arany, amely szó pedig a *Nap* e magyar nevével egyező. Azt is említettem már, hogy a *réz* e neve a szép hangot adó *rezgésével* függ össze, ugyanúgy mint a *remegéssel* a réz olasz *rame* neve. Láttuk azt is, hogy az arany régi nyelvünkben neveztetett *zeren, zerény, zarány néven* is, hogy vogul rokonaink nyelvében *származú* = arany valamint Erdélyben némelyütt, minden mókázási szándék nélkül, az aranyat ma is nevezik *szarany* néven, amely szó közvetlenül *sárga* szavunkkal és az arany sárga színével van összefüggésben és mind amely szavak első szótagja hiszen *réz* szavunknak csak megfordítottja. Mindez azonban már alábbi „Szarmata" fejezetünkbe tartozó.

Ezen kerek korong alakú, azaz pannon szóval *pénz-* avagy *pánz-* alakú hangszer *gong* neve pedig hangtanilag azonos a kún *hang* és *kong* szavunkkal, amelyeknek viszont pontos párhuzama a pannon szócsoport szerint: *peng, pöng, böng,* de amely utóbbiaknak bizonyára volt *feng, föng* változata is, és aminek viszont szemere megfelelői: *cseng, zeng,* és ebből a német *sing, singen* (zing, zingen) énekelést jelentő szavak. *Peng* szavunkat általában valamely fémlap hangja megnevezéseként használjuk. De különösen a kerek, tehát pénzalakú fémlapnak van szépen pengő hangja, úgyhogy ezen peng igénkből keletkezett a *pengő* pénznem jelentésű szavunk is. A görög *foné* = hang is tiszta pannon szó.

Kínai regékben szó van egy nagyon szépnek képzelt *fényes arany* és *pirostollú Fung* nevű csodamadárról, amely gyönyörű *fuvolahangon* szól. Ez kétségtelenül pannon eredetű rege, amint ezt a név is mutatja és amely regebeli madár azonos a föníciektől származó *Főnix* madárról szóló regével, de ugyanilyen kétségtelenül azonos a mi népmeséink *Aranymadár,* másként *Tűzmadár* nevű csodamadarával is, de amellyel már a chioggiai halászhajók orrán levő rézveretnél is találkoztunk, illetve megsejtettük hogy ez is a Főnix-madár ábrázolatából keletkezett Hogy viszont a Főnix-madár a Nap jelképe volt, kitűnik abból is, hogy ez, a rege szerint minden 500 esztendőben egyszer magát *fészkében* elégeti, de hamvaiból

megifjodva föltámad, ami után Egyiptomba száll el, *Heliopoliszba* (= Napváros; egyiptomi nyelven Pi-Ra = Napháza), ahová szárnyain nagyértékű illatszereket visz. A rege szerint pedig fészkét is illatos füvekből, fűszerekből rakja. E csodamadár neve az egyiptomiaknál *Bénú* volt, ami ismét tisztán pannon szó és hangtanilag úgy *fény* szavunkkal mint a *Főnix* és a *Fung* névvel is azonos, ami őt ugyanúgy a Nappal köti össze mint az hogy az egykori nagy naptiszteletéről és nagyszerű naptemplomáról híres Heliopoliszba való röpülése. Csakhogy úgy látszik az egyiptomiak e regebeli madarat a flamingóval azonosították, mert ez piros színű; amelynek azonban sárga, vagyis „arany tolla" nincsen. Ami szerint az egyiptomiak e véleménye késői félreértés, tévedés volt. Mi azonban e sokféleképp elrontott regét, a kínai Fung madárról szóló és a magyar népmesei változatai és egyéb ismereteink segítségével helyre is igazíthatjuk: E madár pannon őstörzseinknél a Nap jelképe volt. Az 500 év csak onnan származó zavaros túlzás, hogy a Nap ősidőkben, amikor az Északi Sark még Magyarország területén volt (még enyhe, örök tavasz éghajlattal), akkor itt egy *évben* csak egyszer *ment* le s egyszer kelt föl, vagyis egy nap sokkal tovább: egy évig tartott, amint-hogy *népmeséink* ma is állítják, hogy *régen* „egy nap volt egy esztendő". De ami természetesen sem a Görög Félszigeten, sem Egyiptomban, sem pedig az egyiptomi és sem a görög műveltség idején már régen nem volt így és tehát úgy az egyiptomiaknál mint a görögöknél – ősnépeinktől örökölve – csak annak elhomályosult emléke élt, hogy a Főnix két „magát elégetése", azaz *két naplemente,* közötti idő, egy napnál sokkal hosszabb ideig tartott. Mert ugyanis az hogy a Főnix magát fészkében elégeti: eredetileg csak jelképes beszéd, költői jelképezés volt és a Nap alkonyatát, az *alkonypirtjelentette,* amikor is a Nap maga, az Ég és a felhőn napnyugaton mintegy lángba borulva, piros és aranyos fényben vannak. „Fészkében" pedig azért mondatott, mert íme, ma is beszélünk *napnyugat*ról vagyis azon tájról ahol a Nap minden este „lenyugszik", ahol őseink – eredetileg csak költőileg – a Napnak tehát hajlékát, házát képzelték, de ami később, a szellemi műveltség és a tudás hanyatlásával, szószerinti valóságnak is képzeltetett.

Népmeséink szerint is a „Nap ház*a”* messzi napnyugaton *van* a *tenger* egy szigetén. Ezzel aztán ellentétben, miután a Nap mindig vissza is tér, a magát elégető Főnix madár is hamvaiból újjá születik. Viszont magától értetődő, hogy ha a költői regében nem emberként volt megszemélyesítve, hanem madárként, Főnix, azaz Főnük, madárként, akkor emberi lak helyett is „fészek” kellett mondasson. Az pedig, hogy e madár fészkét fűszerszámokból, illatos füvekből rakja, s hogy még szárnyán is illatszereket visz, ez egyrészt onnan származik, hogy már az ősföníciek is kereskedhettek a régen igen nagy becsben tartott és a Szomál Félszigetről. az illatszerekről és fűszerekről híres e földről való illatosítókkal. A Szomál Félsziget a régieknél illatok Földe valamint Fűszerek Földe néven is neveztetett. Hogy itt az ősfönícieknek, már az elsémiesedés előtt is, gyarmataik lehettek, mutatja az, hogy e földet az egyiptomiak is *Punt,* másképp *Fun* néven nevezték, tehát tisztán pannon szócsoportbeli neveken. Hajóikkal pedig ők is főképp illatszerekért és fűszerszámokért jártak ide, majd e föld akkor uralkodóit ilyenekkel adózni is kényszerítették.

Másrészt az itteni galla (saját nevén oromo) valamint maga a szomál nép is hamíta fajú és nyelvű. Az oromót igen sokszor kellett is említenünk, mivel nyelve szótárilag is valamint ragozó szerkezetével, a magyarhoz meglehetősen még ma is hasonlít. A *Punt* név egyrészt a pannonok *pún* és *vend* nevére emlékeztet, másrészt a pirosat jelentő észt *punane* és finn *puna, punaise* szóra is. Ami szerint az ország neve *Vörösország* is lehetett. Ott van egyébként a *Vörös-Tenger,* amely arról nevezetes, hogy rendkívül meleg vize a benne nagymennyiségben élő piros színű plankton-állatok miatt valóban némelyütt pirosas színű. Egyébként görögü! is *foinikeiosz, főnikeiosz*= piros. Említém: az egyiptomi ábrázolatokon a föníciek bamásrézvörös testszínűeknek tüntetvék föl, sőt az egyiptomiak saját magukat is ilyen színűeknek ábrázolták, kivéve nőiket, akiket viszont sárgás színűeknek tüntették föl. Viszont a *Fun* név hasonlít a *föníci, Fönícia* névre, de lehetett ennek még szag, illat, illatszer értelme is, aminthogy úgy nálunk mint más népeknél a szagra, úgy a kellemesre mint a kellemetlenre vonatkozólag szokás *pi, pu., fú, fuj* avagy *pah,*

pű, püh hangadást ejteni; említettem pedig hogy őseink a szagot, illatot igen természetesen a lehelettel, terjedő kilehelléssel, pihegéssel és így a széllel, fújással is összehasonlították.

Némely tudós az elmondottak alapján a fönícieket Puntból avagy a Vörös-Tenger partjairól származóaknak is vélte, de valószínűbbnek tartom, hogy a Földközi Tenger nyugati partja Föníciájából származtak e még délibb tájakra is, mert ellenkező esetben azt kell föltételeznünk hogy Mezopotámián és a Perzsa-Öblön át jutottak Puntba; ami hajós népnél azért valószínűtlen mivel a Földközi-Tengertől Mezopotámiába csak hosszú szárazföldi utazással juthatni, holott a Vörös-Tengert a Földközitől csak igen keskeny szárazföld választja el. Igaz, hogy tudósok a fönícieket ázsiai, nem európai, népnek vélték.

Az hogy a rege szerint a Főnix-madár magát fészkében elégeti s hogy nálunk Tűzmadárnak is neveztetett, valahogy azzal is összefügghet, hogy a hollóféle madarak sajátságos szokása fészküket mindenféle fényes, csillogó, ragyogó apró tárggyal díszítni, amilyeneket imitt-amott összeszednek és amilyeneket, ha hozzájuthatnak, emberek lakásából is ellopkodnak, ami azután a Hunyadiak aranygyűrűt elragadó hollóról szóló mondájában is kifejeződik, amiről már föntebb is írtam. E szokása, amint ez közismert, a szarkának is megvan, annyira hogy szarkafészekben néha, értéktelen de csillogó üvegcserepek között, már aranypénzet, értékes ékszereket is találtak. Amiért is a lopkodó, tolvajló embert nálunk „szarkának" is szokás nevezni Elképzelhető tehát, hogy miként az avaroknál, úgy a pannonoknál is, az Égből, madár képében, fiai (jelképesen: az emberek) számára tüzet lehozó Nap- és Tűzistenről szóló rege szintén megvolt, de valahogy úgy, hogy e tűztől amelyet fészkébe visz, nem csak ez de ő maga is lángba borul (a naplemente alkonypira), elég de utóbb föltámad. Kiemelendő még, hogy a szarka is hollóféle madár, alább pedig látandjuk hogy a Főnix illetve a mi Tűz- vagy Aranymadarunk is, hollóféle volt.

De igen valószínű, hogy az, miszerint a Főnix fészkét fűszeres, illatos füvekből rakja, összefüggésben van, habár szépítve és idealizálva, a nálunk *babuka,* másként *büdős banka* madárral is, valamint azzal, hogy e madár amikor fiókái van-

nak, fészkét képtelen tisztán tartani s ez ürüléktől és a fiainak hordott táplálék maradványaitól, ezek rothadásától, erősen bűzlik és amely bűz a maga tollazatán is érezhető. A babuka is pedig hollóféle madár, a *babuka* név azonosmássalhangzós pannon szónak is vehető, a *banka* szó pedig tisztán pannon Viszont lehetséges, hogy azon, ma kihalt, hollóféle madár, amelyről a Főnixről illetve Aranymadárról szóló rege költve lett, fészkét valóban fűszeres, illatos füvekből rakta, úgyhogy ez tehát jó illatú, vagyis nem büdös, volt és amely jó illat azután a maga tollazatián is érezhetővé vállott.

A Főnix, a kínai Fung és a mi népmeséink Tűz- vagy Aranymadara, amelyet még „A Világ Szépenszóló Aranymadara" néven is neveznek, sőt elkereszténysítve még „Zsoltáréneklő madár"-nak is, tehát mind kétségtelen ugyanaz: pannon őstörzsünk Napistene egyik jelképe, a Nap madárkénti megszemélyesítése, de amely nem volt harcias sasféle, mint például őstörök törzseink Turulja vagy kőrös törzseink Kurulja vagy Károlja s aminthogy a babuka madár sem harcias, sőt inkább félénk madár, és aminthogy föl is jegyeztetett, miszerint a föníciek sem voltak harciasak sőt hogy a harciasságot nemcsak nem becsülték de meg is vetették. Amivel pedig egyezik, hogy kereskedők, kereskedő nemzetek, a harcot, háborút sohasem szeretik és ezt vagy ésszel igyekeznek elkerülni vagy ha másképp nem lehet: fizetéssel, de ilyenkor is okossággal igyekezve a harcias hatalmasok eszén túljárni. Kereskedők a harcot, háborút már csak azért sem szeretik mert ezek mindig rablással, fosztogatással járnak, elsősorban is az ő vagyonuk kárára, míg viszont háborúk alatt, harcok között békés kereskedés, rendes adás-vevés, tisztességes fizetés megszűnik, illetve erőszak és rablás következik a rend és igazság helyébe, más szóval: tisztességes kereskedelem csak békében keletkezhet, állhat fönn és fejlődhet.

Említém föntebb a *hangol,* és hogy e szónak a *gong* hangszerrel és a *pénzzel* kapcsolatban *peng, pong* szavunk felel meg, amelynek azonban *reng* valamint *pang* változata is kellett létezzen. De létezhetett ezenkívül még *Jung* változata is, amire a kínai *Fung* madár e neve is mutat, továbbá még az is, hogy a kínai regék szerint e csodamadár igen szép fuvolahan-

gon énekel. Tény hogy minden emlősállat, minden hüllő, kétéltű, minden madár, és így az ember hangja is: *tüdőn,* vagyis egy *hólyagos* és zacskószerű, fölfújódható de kifújni is képes szerven, vagyis tehát *fújáson,* alapszik. Eszerint az ember éneklése, de a madáré is, tulajdonképpen: fújás. (De az ember beszélése is.). Ezért mondjuk *énekelni* helyett azt is, hogy *fújni;* például: „szép dalt fújni", vagy „mindig egyazon dalát fújja", vagy „elfújta már hattyúdalát" (az utolsót, mint halála előtt a hattyú). Ezért a görögben *poiézisz* = költészet, *poiétesz* = költő, de amely szavaik kétségtelenül egy létezett *poi* = fúj és énekel értelmű igéből kellet származzanak, aminthogy a régibb szerb-horvátban is *poiti,* ma *pjetjati* = énekelni s aminthogy a régi költők költeményeiket csakis énekelve tudták előadni, éspedig valamely húros hangszer pengetése mellett is. Ismeretes, hogy a költői szövegnek a dallamtóli különválása csak újabb dolog. Én is, fiatal koromban, még ismertem olyan öregeket, akik verseket csakis azok dallamát is énekelve voltak képesek elmondani, de csak beszélve sehogy sem. Innen származik az is, hogy színdarabokban szövegüket a szereplők ma is dallammal, énekelve mondják el. A finnben is *puhulla* = fúj, *pugu* = beszél, míg a szlávban *puha* = fú, fúj; a *p* és *f* hang pedig hangtanilag majdnem azonos. Ami szerint valószínűvé válik, hogy a tüdőnek, valamint a hólyagnak és zacskónak is, pannon szócsoportbeli nevei valamely *pu, put, funo, pufó, fufú, punó, pankó, fánk* alakú szavak kellett legyenek. Erdélyben ma is *pánkó* = fánk; a *fánk* pedig valóban *pufók,* gömbölyded (pompon!) avagy domború lencse alakú, *puha,* és *fölfújt* (megkelesztett) tésztasütemény, amely alkatában a tüdőhöz is hasonló. Ezen *pánkó* szavunkkal viszont teljesen azonos az olasz *pane* (páné), tájszólásos *pan* (pan) = kenyér; *panettone* = zsömle és *pagnotta* (panyotta) = cipő, bodag szó. Viszont a zsömle, valamint a kenyércipő legegyszerűbb és eszerint ősalakja: kerek, bár alul lapos dE: felül domború s eszerint lencséhez eléggé hasonló formájú. Viszont a tüdő, *(tüdő* szavunk eredete: *tütő* = fújó, tutuló, *sz* hangos kiejtéssel *szuszogó, suhajtó, sóhajtó,* zacskószerű valami. Német *Tüte* = zacskó, *tüten* pedig = tutulni. Ezen *t-t* és *sz-sz* alakú szavak szemere szócsoportbelieknek vehetők, de a *t-t* alakúak kún szócsoport-

belieknek is.) mint fölfújt, fölfújódó de kifújni is képes zacskószerű szerv, amint mondottam, a puha fánkra is hasonlít. A görögben *pneo* = lélegzés, de e szó jelent illatozást is, míg pne*umon* = tüdő, azaz: fújó, lélegző, de amely szavaik az árjás magánhangzókihagyás előtt *pene* vagy *pune* alakúak kellett legyenek. A szlávban ma is *púha* = fúj, holott a magyarban a *puha* fölfújt puhaságot jelent *(lágy* ellenben tömör lágyságot). Viszont szintén a görögben *fone* = hang, amely utóbbi ismét a magyar *fú, fúni, fújni,* de egyúttal a német *fauchen* (faúhen) = fújni igével is azonosul.

Kiemelendő még: Minden hang tulajdonképpen hullámzó mozgás, amelynél azonban a mozgó anyag *egyhelyben* marad és csak az anyagtalan, testtelen mozgás halad. A hang pannon egyik neve: *peng,* amely szónak pontos mélyhangzós mása: *pang,* amely utóbbi szavunk pedig az egyhelyben maradást de emellett mégis ide-oda ingó, ingadozó, tehát hullámozó mozgást tökéletesen fejezi ki, de amelynek kún megfelelői egyike a *hang* szavunk, de az egyhelyben ie-oda mozgást kifejező *teng* és *tengődik* = pang szó is, és amely szóval azonos a *tenger* szavunk, amelynek hullámzás értelme szintén van, de amit annak helyén, föntebb, fejtettem ki részletesebben.

A fújással kapcsolatban fölhozandó itten az úgynevezett *pánflóta,* amelyet a görögök Pán istenségük hangszerének tartottak, és amely egymásmellé kötözött, eredetileg négy, később több, nád- avagy bodzafa-csőből, azaz sípból, készült és a jellegzetes *fú*-szerű hangokat, az „fuvolahangokat" adta, az által, hogy fönti nyílásai fölött fújtak el, míg alul zártak voltak, de más-más hangot csak különböző hosszúságuk miatt adtak a csövek. Ez mindenen esetre még ősegyszerű hangszer volt, vagyis a mai flautnál és még a furulyánál is sokkal egyszerűbb, de egyúttal a legjellegzetesebben fúvóhangszer, vagyis a legrégibb fuvola. De amelyből idővel a mai nagy tökéletességű, fejlettségű orgona keletkezett, de amelynek jellege ma is az, hogy egymás mellett alló, más-más hangot adó sípokból éll, de amely hangjaikat fújás által adjak,

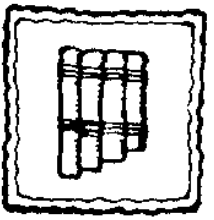

habár mar nem emberi tüdő fújásával hanem fúvó készülékévei. De emellett e szóban levő őshangszer volt egyúttal a fuvola vagy flaut őse is, mert ez is a luka fölötti elfújás által adja a hangot, csakhogy egycsövű maradott, mivel a különböző hangokat, miként a furulya, fúrt lukai valamint az ezeket csukogató és tárogató billentyűk által adja. Jellemző és szempontunkból fontos adat, hogy a görögök e szóban levő ősi fúvóhangszert éppen egy *Pán,* tehát tisztán pannon nevű istenségük hangszerének tartva, ezt ennek nevével nevezték is. Megjegyezhető még: A rómaiaknal a Pánnak megfelelő istenség neve *Faunus* volt, amely név ismét pannon szócsoportbeli. Megállapíthatjuk pedig, hogy ezen egymással azonos két istenség valamikor kétségtelenül a pannonok *Pán, Bán, Panata, Bánapa,* másként *Nap, Nub,* avagy *Fun, Főn, Főnük* napistenségével és regei ősapjával volt azonos.

A görögök azonban nem csak a fönícíekről tudtak, hanem Trákiában, tehát a Balkán Félszigeten, is ismertek egy *peon* nevű s tehát valószínűleg szintén pannon eredetű ősnépet, úgyhogy Pán istenségüket és a panflótat ezektől is vehették át, nem csak a fönícíektől, valamint a rómaiak Faunusa sem kellett a fönícíaktól származzon, hanem inkább az észak-italai venétektől, akik mai olasszá lett utódainál ma is megvan a szóban volt *Pantalone.*

Ha pedig a görögök utóbb ezen Pán pásztoristenségüket, tévesen, Mindenségistennek, vagyis Nagy Istennek is, kezdték tartani, ez csak onnan származott, hogy a görögben a *pan* szónak *minden* értelme van. Ám ezen Pán istenség neve, amely azonos a szlávoknál fönnmaradott *pán, bán* = úr szóval, eredetileg minden bizonnyal csakis a Napisten neve lehetett, amely *Pán* istenség a pelazgok, azaz palócok, *Pál* vagy *Bál* nap- és tűzistenségével is azonos volt, mert mi már tudjuk, hogy őseinknél a nagy ősistenség neve mindig egymássalhangzós szó kellett legyen, a pannonoknál tehát csak *Pa* vagy megfordítva *Ap, Apa, Oba, apa* vagy esetleg kettőzéssel *Papa* vagy *Pápa,* ugyanúgy mint a besenyőknél is. Viszont az ősnőistenség neve a pannonoknál is *An, En, Na, Ne,* esetleg *Ma* vagy *Em,* szóvégi magánhangzóval Ana, *Anya, Eme,* vagy pedig ismétléssel *Mama, Nana* kellett legyen.

Az említett *Pán, Bán* avagy megfordítva *Nap, Nab* napistenség tehát eredetileg kétségtelenül a fiú-istenség volt vagyis az ős-Istenség fia, annak dacára is hogy a szerb-horvátban ma tévesen *nebo* = Ég, holott e szó eredetileg csak a Nap neve lehetett. Mivel azonban e szónak a Nappal kapcsolatban *világosság* értelme is lett, ezért kaphatott utóbb, félreértés következtében, Ég jelentést is. Megjegyezhető hogy, valószínűleg a szumerektől örökölten, az asszíroknak és babiloniaknak is volt egy *Nebo,* de másként *Nabu,* nevű istenségűk, de aki nem az Ég istensége volt, hanem szintén egy, bar nagy tiszteletben részesülő, de nem főisten, és akit hol a növényzet gondozójaként, hol pedig az írás föltalálójaként tiszteltek, és aki tehát, amint neve is mutatja, valamikor napistenség volt.

A rómaiak a görög Pánnal azonosított *Faunus* istenségüket inkább szép ifjúként ábrázolták és fején fenyőág-koszorúval láttuk hogy a *fenyők* közül a pannonoknál különösen a latinul *pinus*-nak nevezett fajtának volt kultusza. Hogy viszont a görögök Pánt miért ábrázolták csúf, szőrös, fején kecskeszarvas és kecskelábú szatíralakúra, egyelőre megokolni nem tudom, de valószínű hogy azért mert némely őstörzsünk, mint például a kabarok, a Napistent kecskebakkal is szokták volt jelképezni, különösen annak szerelemistenségkénti megnyilvánulásában, valamint mi már tudjuk, hogy őseinknél a kecske a szerelem vagy jelképe volt, bár egyébként a hattyú s a szarvas is. Viszont a félig ember félig kecske alakú képzeletbeli és szerelmeskedő hajlamú lényeket úgy szatíroknak mint *faunoknak is* szokás nevezni.

Fontos adat, hogy a kínaiak Fung madarukról azt tartják hogy gyönyörű *fuvolahangon* szól. Amint ezt alább látandjuk, a mesebeli Fung, Főnix, Aranymadár avagy Tűzmadár egy a maiaknál bizonyára nagyobb de kihalt paradicsom-madárféle (hollóféle) madár volt, amilyenek ma már csak Új-Guineában és az ennek közelében levő szigeteken élnek, de amilyenek éltek régen Magyarország területén is. E ma csak regebeli madár tollazata nem csak igen szép aranysárga és piros színű volt, hanem mint némely más madáré, mint például a páváé is, fémes fényű is, ami, amint ez ismeretes, nem csak festőanyagon

(pigmentumon) alapszik, hanem sugártörésen is. De miként a mai paradicsommadarak fején és nyakán, némi kék és zöld tolla is lehetett. A maiak közül a legnagyobbik túlnyomóan sárga színű, a másik, valamivel kisebb, túlnyomóan ragyogó piros Ezeket az európaiak isteni madárnak, istenek madarának is szokták volt nevezni (Göttervogel), de az újguinéai bennszülöttek, valósággal meglepetésünkre, *faneam* tisztán pannon

néven nevezik. (Lássad: Brehm „Tierleben" 1900. évi kiadás, IV kötet, 408 oldal). A piros színűnek (Uranornis rubra) fején még fölállítható tollbóbitája is van, miként a babuka madarunknak, de ami a sárga paradicsommadárnak (Paradisea apoda) hiányozik. Ekét madárfajtáról a következőbabonás hiedelmek voltak régebben általánosak: Hogy a Földi Paradicsomból származnak (innen nevük is), de mivel még mennyei madár néven is nevezték, még azt is hitték, hogy a Mennyországból szálltak le .Azt is hitték, hogy e madár a földre sohasem száll le s hogy csak a levegőben él, amiért is lábai nincsenek, tápláléka pedig csak a levegőben szálló harmat cseppjei. Viszont Brehm is említi, miszerint e hit onnan eredhet, hogy régebben a bennszülöttek, ha az európaiak számára e madarat kitömve elkészítették, annak lábait előbb mindig levágták és így adták el. Mi azonban azt is kérdezhetjük, nem volt-e már a bennszülötteknek is valamely meséje lábatlan égi madárról? És vajon a kitömött szép madár lábát nem azért szokták-e eltüntetni, hogy a mesének megfelelővé váljon? Mert különben mi értelme lett volna a lábak eltüntetésének? Viszont mindenesetre tény annyi, – amit Brehm is elmond – hogy e madarak állandóan a magas fákon tartózkodnak, vagy röpülnek, csak gyümölcsökkel és rovarokkal táplálkoznak és a földre tényleg

csak igen ritkán szállanak le, csakis amikor vízben fürdeni akarnak. Tollazatuk tisztaságára ugyanis igen vigyáznak, természetes dolog tehát, hogy szép, hosszú, uszályszerű tollaikat a földön beszennyeződéstől, rongálódástól féltik. Szépségüknek pedig úgy látszik teljes tudatában is vannak, ami Brehm szerint is, egész viselkedésükből igen észrevehetően kitűnik. Azt is kiemeli Brehm, hogy e madár rendkívül félénk és mintha annak is tudatában volna, hogy számára szépsége veszedelmet is képez, úgyhogy vadásznak elejtenie igen nehéz Viszont említi hogy egy vadász amidőn egy paradicsommadarat először látott röpülni, ennek szépsége őt annyira elbűvölte, hogy rálőni elfelejtett

Hogy ami babuka maradunk is mennyire félénk, eléggé ismeretes. De ismeretes az is, hogy kereskedők, kereskedő népek sohasem voltak harciasak, és így természetesen a pannonok sem. Nagyon fél a babuka a ragadozó madaraktól is de jól tudja hogy ezektől nem menekülhetne röpüléssel, miként négylábú állat avagy ember elől, ezért ha bármely nagyobb madarat pillant meg, rögtön a földre lapul és farkát valamint a két szárnyát is kerek legyezőkként laposan a földre teríti szét és így marad amíg az igazi vagy vélt veszedelem el nem vonult. És a ragadozó madarakat így megtévesztenie valóban mindig sikerül is. Tolltaraját azonban minden különösebb ok nélkül is szokta hol fölállítani hol hátrafelé lesimítani, lefektetni.

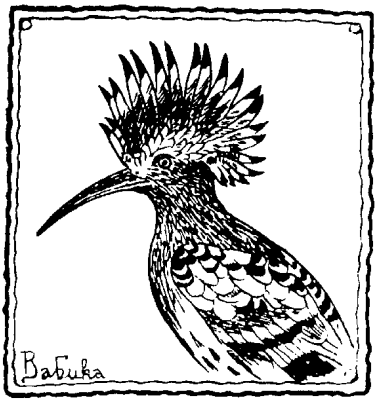

A babuka, banka, búbos banka, amint ezt a róla még elmondandókból látandjuk, nálunk valósággal örökölte mindazon hagyományokat amelyek az őskori igazi Aranymadárhoz kapcsolódtak volt, habár már távolról sem olyan szép amilyen az volt. Mégis a babuka tollazata is meglehetősen díszes. Alapszíne a sárgásszürke, vagyis a fakó, de barnával, feketével

és fehérrel tarkítva, míg fejét bóbitája ékesíti, (*Bóbita* szavunk azonosmássalhangzós pannon szónak is vehető). Hangja a fülnek igen kellemesen, fuvolahanghoz hasonlóan *tu-tu* vagy *pupu,* szinte *fu-fu*-nak is hangzó, amiért is latin-olasz neve *upupa* lett, de mindenesetre magyar *babuka* és *banka* neve is hangja utánozásából keletkezett. E madár igen könnyen megszelídíthető, annyira hogy szabadon is tartható, amikor is gondozóját, etetőjét annyira szereti, hogy ez bárhová megy, őt hol futva, hol röpködve, szállongva, mindig követi. Kedves és játszi magatartása miatt népünk, de különösen éppen a dunántúli magyarság nagyon szereti s a vadon élőt sem bántja soha, de *sok* helyen szelídítve is tartja. Különben pedig, mivel rengeteg kártékony férget, hernyót, bogarat puszit, hasznos is. Ami viszont kellemetlen szagát illeti, ez rajta csak költése idején és fiókái fölnevelése idejéig érezhető, ami után hamarosan elmarad. Nekünk föl kell tűnjön az is, hogy népünknél éppen a Dunántúl, vagyis az egykori tulajdonképpeni Pannonia területén, van még ma is bizonyos kultusza, az ősi, igazi Aranymadár sok ezer év előtti kihalta után is, a helyébe tett *babukának,* sőt a már majdnem ezer éves kereszténységünk után is. Malonyai Dezső „A magyar nép művészete" című műve III. kötete („A Balaton melléke") 188. oldalán elmondja, hogy éppen itt a babukát mennyire szeretik. Mondja, hogy habár e madár igen félénk, de akiről észreveszi, hogy nem bántja, hozzá szokik. Leírja hogy ottani népünk miként készít fából „babuka madarat". Hogy ugyanis fejét és testét kifaragja de farkát és szárnyát, kiterjesztettként, nagy ügyességgel tollvékonyságúra metszegetett falemezkékből készíti, úgyhogy e három, kiterjesztett három legyezőre is hasonlít, míg egy negyedik ilyen, de kicsi legyezőalakot, szintén vékony falemezkékből, tesz, nyitott tolltarajként, a famadár fejére. Írja Malonyai: „a famadár hátába szöget ver és ennél fogva akasztja föl (a szobában) a mestergerendára, ahol a gyermekek nagy örömmel nézegetik a babukát". Ma e fababukát híg, a fába könnyen ivódó piros vagy sárga festékkel néha be is festik, de szerintem régen bizonyára aranyoztak is, sőt egészen aranyból is, aranylemezkékből való tollakkal is, amely így készített madarat régen szintén a házban, avagy az ősvallás templomában fölakasztva,

a mennyezetről függően, de még nem a babuka hanem az *Aranymadár,* illetve a Napisten, jelképeként tartották. De tartották a pannonok ősidőkben bizonyára Szent Kertjükben avagy templomaik kertjében a megszelídített avagy már természetből is szelíd, élő, igazi Aranymadarakat is. Mindenesetre én e mai oly nagy gonddal készülő fababukában az egykori pannon Aranymadár-kultusz utolsó de még élő maradványát látom. Tény pedig, hogy e fababukának *sohasem készítenek lábakat;* ami hiszen igen természetes is, mert úgy a babuka mint minden más nem hosszú lábú madár, amikor röpül, lábait, hogy ezek a gyors röpülést ne fékezzék, tollazata közé húzza be. Eszünkbe kell tehát jusson, hogy régen az újguineai bennszülöttek, a paradicsom-madárnak is, mielőtt kikészítették, kitömték, lábait előbb levágták, nyilván azért mert e kitömött madarat ők is régen lakaikban, templomaikban, mintha szállana, fölfüggesztve tartották volt. Majd utóbb mikor már nem is ezért tömték ki, hanem csak eladásra, az európaiak számára, lábait eleintén, hagyományból, szintén levágták volt.

Sejthető tehát hogy a nyitható és csukható legyező maga is pannon eredetű dolog. Sőt magam, fiatal koromban, amikor nőknél a legyező még nagyon általánosan szokásban volt, láttam olyan, igen finom minőségű fából, sőt elefántcsontból való, igen vékony lemezkékből készült legyezőket is, amelyek hogy nyithatók-zárhatók legyenek de szét ne hullhassanak, selyemszallagocskákkal voltak összefűzve. A nők pedig a fából való ilyen legyezőkre engedték hogy különböző udvarlóik, az egyes pántocskákra nehány szót, versecskét írjanak vagy valamilyen rajzocskát tegyenek emlékül. És ime, Malonyaí, aki említett könyvében két ilyen fababuka fényképfölvételét is közli, a 189 oldalán azt is megjegyezi, hogy a fababuka szárnyain és farkán az egyes „sziácsokat" (szílánkokat, lemezkéket, pántocskákat) „a rajtuk körösztülhúzott színes szallaggal, fonállal erősítik össze", ami az általa közölt képeken látszik is. Továbbá elmondja Malonyai még azt is, hogy készítenek egy, fából, tisztán csak a falra alkalmazandó szobadíszül, olyan metszegetett legyezőalakokat is, amilyet itt Malonyai nyomán készült ezen alábbi rajzom mutat, de egyszerűsítetten, mert például Malonyai fényképfölvételén a legyezőalakot 45 sugár

képezi, holott itten csak 32 van. De föltüntetem itt is az összefűző szalagot, amely a pántocskákat fönt tartja össze, míg lent ezek amúgy is összefüggenek mert hiszen egyetlen fadarabból metszegetvék és terjesztgetvék, nagy gonddal, ügyességgel és elővigyázatossággal széjjel. Miután pedig ezen a falra alkalmazott legyezőalak tisztán csak dísz, mí ként egyébként a szóban levő fababuka is, mi más lehet mindez mint egykori naptisztelet maradványa? Avagy mi más lehet ezen a falra alkalmazott legyezőalak mint a kelő vagy lemenő Nap ábrázolata? Eszünkbe juthat itt a székelykapuk szárnyára alkalmazott és ehhez igen hasonlóképpen lécekből avagy deszkácskákból képezett „kelő Nap" ábrázolata. Amire vonatkozólag lássad amit föntebb és „A lelkiismeret Arany tükre" című művem ben írtam. De fölemlítem itt még egyszer azt is amit viszont korábban is szóvá tettem, hogy ugyanis az egyiptomiak az ajtók és kapuk fölé, bár másképp, vagyis szárnyas an ábrázolt napkorongot szoktak volt tenni, de amivel mégis egyezik nemcsak a kapuívekbe alkalmazott Nap, hanem még inkább a közönséges ajtónyílások fölé tett, alábbi rajz szerinti napábrázolat, sőt fölhozhatom, hogy láttam olyan ajtónyílást is amely fölé három dísz volt úgy alkalmazva ahogy an ezt a rajzon látjuk; valószínű pedig hogy ezek valamikor a Napot, Holdat és Hajnalcsillagot jelentették.

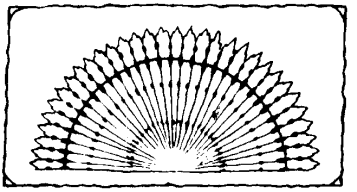

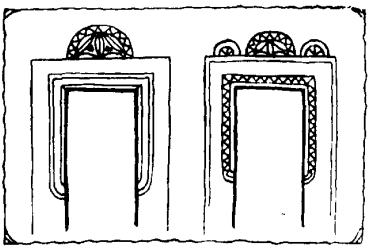

Az tehát kétségtelen hogy a kerekre kitárt farkú, ma már csak népmeséinkben még szerepelő, Aranymadár a Nap jelképe volt, csakhogy népmeséink szólanak még Tűzmadárról is. Mivel pedig mi már láttuk, hogy őseinknél a Napisten egyúttal Tűzisten is volt, ebből következik, hogy az Aranymadár és a Tűzmadár is egymással azonos. Habár népmeséinkben semmi nyoma azon a Főnix madárról

szóló regének, amely szerint ez magát fészkében elégeti, de mivel e mesebeli madarunk a Főnix madárral is kétségtelenül azonos, úgy ebből még az is következik, hogy valamikor ez avagy ehhez hasonló indíték nálunk is megvolt, valamint meg kellett lennie annak is, hogy e madár hozta Ie az Égből az emberek számára a tüzet. Benedek Elek népmesegyűjteményében van is egy „A Tűzmadár" című, amelyben azonban csak annyi mondva, hogy e madár tolla, szárnya olyan vakítóan fényes mintha lánggal égne. De lehetséges hogy tűznek madár által az emberek számára az Égből lelopása indítéka már teljesen elferdült maradványa az, hogy ember kertjében (tehát nem az Égben, hanem a Földön) gyönyörűszép rózsák virágoznak, de ezeket hiába őrizik, mert a Tűzmadár minden éjjel ezeket lecsipkedi, ellopja s „elviszi Isten tudja hová". Lehetséges ugyanis, hogy itt rózsa helyett valamikor *pünkösdi rózsa,* azaz tehát *pionia* szerepelt, amelyről mi már tudjuk, hogy a pannonok szent virága volt és amely píros és sárga színével a tűz jelképe is lehetett. Mindebből sejthető, hogy tehát a tűzlehozás indítéka valamely, talán jelképes, változata a pannonoknál is megvolt. A kereszténységben viszont elképzelhetetlen, hogy az Égből, azaz Istentől valamit el lehessen lopni, ezért aztán, hogy a lopás indítéka megmaradhasson, az Ég helyett (talán a Tejútban látszó sziget, a Mennyei Tündérország helyett) a dolgot a Földre, földi ember kertjébe, kellett áthelyezni. Azt is minden mesekutató azonnal észreveheti, hogy e mesében összevegyülés (contaminatio) van azon ismert meseindítékunkkal, amelyben a király kertje aranyalmáit lopkodják éjjelenként; megőriznie pedig senkinek sem sikerül csak legvégül a király legifjabbik fiának, vagy pedig hogy a király Selyemrétje aranybúzáját megőriznie szintén a legfiatalabbik testvérnek sikerül, valamint tökéletesen így e „Tűzmadár" mesénkben is a szép rózsákat a három fivér közül végül csak a legfiatalabbnak.

Farkát azonban nem csak a babuka tudja és tudta az egykori Aranymadár kereken legyezőként szétterjeszteni, hanem tudja ezt a páva (és rokona a pulyka, de még némely más madár is) szintén. A latin-olasz *pavo, pavone,* valamint az ezekből származott német *Pfau* és a szláv *paún* szavak mind pan-

non szócsoportbeliek. Csakhogy a páva farka számtalan szemével, vagyis a Csillagokat jelképező „ezer szemével” nem lehetett, miként volt az Aranymadár, a Nap jelképe, hanem csakis a csillagos Égé, aminthogy a görögöknél a páva valóban Hera, az ős Égistenné (a Tejút) jelképe volt Sőt mivel a Tejút fehér, gondolhatunk arra is hogy van fehér páva is, melynek farkán a szemek a farok többi felületétől színben nem hanem csak a felületek többé vagy kevésbé fényes voltában különböznek, vagyis csak árnyalatszerűen. Csakhogy itt azért a dolog mégsem vág egészen, mivel a nősténypáva igen egyszerű, tyúkszerű és farkát „páva módra” sem kiterjeszteni nem tudja, sem pedig dísztollai nincsenek. Úgyhogy itt valószínűleg mégis már csupán késői zavart, tévedést kell látnunk, amely csak a mythologiánkat és szimbolikánkat megértetlenül átvevő görögöknél jött létre, habár gondolhatni még arra is, hogy a jelképezés kedveért már őseink szimbolikájában is volt egy olyan képzeletbeli fehér színű de kiterjeszthető farkú „ezerszemű” de emellett nőnemű páva is. De e nélkül viszont a páva helyesen tehát csakis az Ég, de az égi nagy hímistenség lehetett illetve ennek jelképe, amelynek a pannonoknál a neve Pa, vagy kettőződéssel *Papa, Pápa* s, esetleg *Páva* is, kellett legyen. Amely név azután csak később és tévesen zavarodott össze a *Pán, Bán* kiejtésűvel és tehát a görögöknél *Pán* nevű ezen istenségükkel (de amely név eredetileg csak a Napistené lehetett) és így az Aranymadáré is, vagyis amely görög, de eredetileg, pannon *Pán* istenség csak azért lőn a görögöknél, tévesen, a Nagy Ég- és Mindenségistennel azonosítva, mert történetesen a *pán* szó a görögben *minden* értelmű. Viszont megerősítve kell látnunk, hogy ha a pannonoknál a Napisten neve *Nap, Napata* és megfordítva *Pán, Bána, Panata, Főnük* stb. alakú volt, akkor neje, a Földistennő nevei *Panona, Panna, Vanna, Fana, Vanda, Venesa, Venusz* stb. alakúak kellett legyenek, holott a Nagy ősanyagistennőié itt is *Ana, Anna, Enő, Ülő, Ina* vagy megfordítva *Ne, Na, Nő, Nona, Nana,* vagy m hangos kiejtéssel *Ma, Mama* stb. alakúak lehettek.

Az említett Panna, Vanna stb. nőnevek igazolására szolgálhat az is, hogy latin-olasz *vanus, vano* = űr, üreg, míg német *Wanne* = kád, mi pedig már tudjuk hogy őseinknél az űr,

üreg, üregesség és ennélfogva az üreges, befogadni, tartalmazni képes edények is nőiségként voltak fölfogva.

Pannon őstörzsünk egykori Aranymadarát az eddig elmondottak és az alább még el mondandók alapján úgy vélem rekonstruálhatni ahogy an azt alábbi rajzomon kísérlettem meg. E madár tehát egészében narancs avagy aranysárga színű volt, kivéve fejét és nyakát, ahol kék és zöld valamint piros színei is kellett legyenek. Két oldaláról, de kissé inkább hátra, a farkához közelebbről pedig hosszú, lágy tollak függöttek alá, amelyek mikor röpült, uszályként szállottak utána. Amely hosszú, lágy tollai a mai paradicsommadárnak is megvannak, de habár csak röviden, de minden közönséges kakasnak is két oldalán, de szintén farkához közelebb, is megvannak Az alábbi ábrázolatot, ha színesre festenők, akkor az alap piros kellene legyen, mivel népmeséink szerint az Aranymadár mindig alkonyatkor énekelt, amikor tehát a naplementében az Ég piros. A rajzon a madár farkából kiinduló, szintén aranyszínű, stilizált sugárzással viszont azt akartam jelezni, hogy e madár a Nap jelképe is, de kifejezni még azt is, hogy tolla ragyogóan fényes. A fának – amelynek, a mese szerint, a madár, villás ágában ül – aranylevelei vannak, kérge fehér, mint a nyírfáé és a jegenyenyárfáé, de vízszintes barna vagy rézvörös csíkokkal, amilyenek szintén a nyírfáknak és a nyárféléknek vannak. A madár éneke jelképesen: a lelkiismeret szava vagyis a Napisten tanítása, aki ezzel kívánja elérni, hogy gyermekei, az emberek, az igaz útról soha le ne térjenek és hogy így tehát békés boldogságban élhessenek.

Manapság, sajnos, a kereskedés már szinte azonos a csalás és lelkiismeretlenség fogalmával, ami azonban csak szellemileg elvadult, állatiasan önző természetű népek elszaporodásának és befolyásának következménye. Eredetileg viszont éppen a kereskedelem alapult a teljes becsületességen vagyis a lelkiismeretességen, ami pedig nem csak az arannyali majd sokkal

később aranypénzzeli fizetés, illetve a már magasabb fejlettségű kereskedésnél volt régen így, hanem sokkal inkább a még régebbi őskereskedésnél, a cserekereskedésnél, mert emígy teljes lelkiismeretesség nélkül kereskedelem nem is volt lehetséges. Olvastam is régebben olyat, hogy – ha jól emlékezem Svájcban avagy Tirolban – némelyütt még nemrégen is szokásban volt, hogy ha valakinek valamiben fölöslege volt és azt elkívánta adni, akkor azt egyszerűen asztalra háza elé kitette, de vevő várásával nem kellett ott vesztegelnie, hanem az árat odaírva, nyugodtan elmehetett dolgára, mert ha valamely arra járónak olyasmire szüksége volt, az a pénzet a helyére téve, vitte csak el. Sőt olvastam arról is, hogy régen Erdélyben is cselekedtek így de anélkül hogy a kitett tárgy értékét is jelezték volna, az elvevőre bízva hogy az ellenértéket akár pénzben akár más de ugyanolyan értékű valamiben odategye, vagy pedig ha érte éppen pénzet vagy mondjuk búzát avagy lencsét kívánt, akkor melléje egy fillért (régen „krajcárt") vagy nehány szem búzát avagy lencsét tett jelezésként: értésre adásként. Ismeretes, hogy hasonlóképpen jártak el régen kezdetleges de romlatlan más népek is. Lopás avagy csalás, avagy csekélyebb értékű valami oda tevése nem fordult elő, mivel mindenki igen jól tudta, hogy ezáltal a bizalom is megszűnvén, az ilyen kereskedés, mindenki hátrányára, megszűnne, – aminthogy a lelkiismeretesség hanyatlásával az ilyen kereskedés meg is szűnt.

Viszont a lelkiismeret jelképe őseinknél az Arany tükör de ugyanúgy a szóló Aranymadár is volt, de amely egyúttal a Napot valamint a Napistent és tanítását is jelképezte.

Itt következőleg, ha ezzel ismétlésekbe is kellent esnem, valamint habár ez „A Lelkiismeret Arany tükre” című művem ben is már részletesen is megvan, itt, de csak kivonatosan, mégis leírom: ha itt-ott némi változtatásokkal is:

Mi a test? Miből áll testünk? A Földből származó anyagból. Mi a lélek, lelkünk? A Napból származó testnélküli erőny. És mi egy tan, tanítás? Eszme, gondolat, vagyis szintén testnélküli erőny, ugyanúgy mint a lelkiismeret is, ami tehát szintén a Napból származó erőny. A lelkiismeret jelképe pedig a tükör.

A régészek és a néprajztudósok jól ismerik a szkíta népek, az etruszkok, valamint a mai magyarság és rokonnépei kerek tükrét.

Magyar őseink fölfogása szerint’ ha a kerek tükörbe nézünk, amely régen aranyból is készült, ez tehát ugyanannyi mintha édesapánk, a Napisten szemébe néznénk, akit e tükör jelképez, de jelentheti a tükörbenézés saját lelkiismeretünk megkérdezését is, a saját szemünkbe nézést.

A tükröződés jelensége csak a Napból származó testnélküli erőny, de a tükröződés is csak a Földanya által nyújtott anyag által válik lehetségessé, akár víz, fém avagy üveg segítségével. A tükörben látható képünk van, látjuk, pedig az anyagilag nemlétező, testnélküli, amiért is a lélekkel volt összehasonlítható.

De ezek szerint tehát amit lelkiismeretünk mond: az tulajdonképpen édesatyánk a Napisten szava, tanítása, vagyis azon „isteni szózat”, amelyet, ha igazak akarunk maradni s a rosszat és ennek következményét: a bűnhődést el akarjuk kerülni, követnünk kell. Ha lelkiismeretünk szavát követjük, azaz Magyar Napatyánktól örökölt lelkünkre hallgatunk, ez annyi mint ha a Napisten szeretetteljes atyai tanítását, az általa hirdetett igaz törvényeket követnők. Ősvallásunkban ugyanis még nem voltak „parancsolat”-ok, sem ezeket meg nem fogadók számára fönntartott kegyetlen megtorlások, pokollal, ördögökkel való fenyegetések, hanem csak szeretetteljes tanítások, amelyeket aki megfogadta, maga látta ennek hasznát, aki meg nem, az el kellett viselje ennek természetes, magától bekövetkező kárát Parancsokra és ezeknek meg nem fogadása esetén kegyetlen,

örökkön-örökké tartó büntetéssel, ördögök általi kínzatással való rémítésre csak gonosz természetű vagy romlott népeknek, embereknek van szüksége, akik a csak szeretetteli tanítást meg nem hallgatnák, meg nem fogadnák, akiket gonosz tettektől csak borzalmas büntetéstől félelem tarthat vissza.

Ha megszokjuk mindenkor lelkiismeretünk szavára hallgatni, úgy nem csak javulni fogunk, de életünk is nyugodtabb, megelégedettebb lesz. Ez a tiszta lelkiismeret boldogsága. Tiszta lelkiismeret nélkül nincsen lelki egyensúly; lelki egyensúly nélkül nincsen boldogság.

Őseinknél tehát a kerek Arany tükör a lelkiismeret jelképe volt, de egyúttal a Napnak is valóságos képmása, azt pedig már láttuk, hogy a lelkiismeret szava a Napisten szavaként, sugallata-, tanításaként is volt fölfogva. Minden tan pedig csak gondolat, tehát testnélküli erőny. Minden a Földön működő erőny a Napból származik lelkünk is testnélküli erőny és a Napból származik, testünk ellenben anyag, amely a Földből származik. Ezért az ember, valamim minden földi élő is a Nap és Föld gyermeke. Ázsiai utazók leírták miszerint észak-szibériai vogul és osztják rokonaink mily nagy tiszteletben tartják a Népetgondozó és Világraügyelő néven is nevezett Napisteneket, de leírják a vogulok és osztjákok istenségbálványait is, mondván hogy ezek arca sima fémlemez sőt néha tükörüveg is. Ezüstarc még említtetik de arany már nem, ami a vogulok és osztjákok mai végső szegénysége s az oroszok általi mindenükbőli kifosztottság a miatt természetes. Minderről itt csak nehány szóval írok de írtam részletesen „A lelkiismeret Arany tükre” című kéziratomban, valamint arról is, hogy e rokonnépeink mai már oly szegényes pogány templomaiban néha két bálvány is áll, avagy ül, egymás mellett, férfi és nőalak, utóbbi a Föld-, Víz- és Holdistennő képmása, amelynek arca ezüstkorong. Következtetem, hogy valamikor az arany tükör kissé domború, az ezüsttükör kissé homorú volt. A domború tükör a sugarakat szórja, szétszórja adás, a *van-b*ól*,* plusból. Tehát fogyatkozás, csökkenés, de positivum: hímség. Ellenben a homorú tükör a sugarakat gyűjti, szedi: vevés, a *nincsen*-be, hiány-ba, minus-ba. Tehát: növekedés, szaporodás, de negatívum: nőiség.

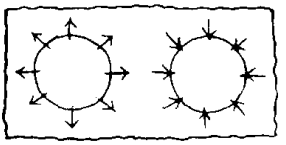

A sinto vallás Japán ősi, saját természettisztelő vallása (a buddhizmust oda csak később hozták be Kínából), amely ősvallását a császári család és a nemzet magasabb úri osztály ma is követi, úgyhogy ez ma is Japán államvallása. A japáni császárnak trónraléptekor kardot, ékszert és tükröt adnak át A tükör jelképesen azt jelenti: „Néped fölött lelkiismereted szerint uralkodjál.” A japáni sinto templomokban az oltáron ma is tükör áll, amely nyilván azonos a vogulok és osztjákok tükörarcú bálványaival, de azonos a *dunántúli* magyar pásztorok mindig maguknál tartott kerek kis tükrével, amelyet gondosan faragott és szépen díszített, a legjobb minőségű fafélékből készülő „tükrös”ben tartanak.

A domború arany tükör: lencse alakú: láttuk pedig, hogy ez volt pannon őstörzsünk legfőbb vallási jelképe.

Mindezen elmondottakból következtethető, hogy őseink erkölcstana legfőbb alapján a lelkiismeretkultusz képezte, de következtethető még az is, hogy ez különösen az ősidők óta éppen a jellegzetesen kereskedő nép pannon őstörzsünknél volt kifejlődve.

Egy erdélyi magyar népmesében (Horger A: „A magas fa gyümölcse”) Tündér Ilona a mese hősének útjára egy tükröt ad. A mese hőse utóbb eltéved a erdőben „Most nem tudta hová menjen. Gondolt egyet és elővette a tükröt és bele nézett. Hát látja Tündér Ilonát, hogy mutatja kezével, hogy menjen jobbra.” Vagyis: a *tűkör vezeti őt.* Minden szónak itt tehát jelképes értelme van, habár ezt népünk a kereszténységben már feledte is. A tükör itt is a lelkiismeret jelképe volt. „Az erdőben eltévedni” = „A rossz útjára térni.” Míg az „utazás” itt „az élet útját” jelenti. Viszont „jobbra térni” = „a jó”, vagyis „az igaz útra térni”

Az itt következő leírás, amelyet különböző népmeséink, de egyéb adatok alapján is állítottam össze, „A lelkiismeret Aranytükre” című művemben (értve mindig ennek későbbi teljesebb kéziratát, de nem a régebbi, még 1937-ben nyomtatásban is megjelentet) részletesen van meg, itt csak igen rövid kivonat.

Régebbi időkben, talán 50 000 évvel ezelőtt, vagy még régebben, őseinknek még csak Szem Kertjeik voltak, míg templomokat csak sokkal később, bár szintén sok ezredévvel ezelőtt, kezdtek volt építeni. Voltak olyan Szem Kertjeik is, amelyek közepén egy vagy több Szem Fa állott. Volt olyan is amelyen patak folyt át vagy pedig középen természetes avagy mesterséges tavacska is volt. A pannonoknál ezt úgy képzelem, hogy a kert vagy természetes forrás köré volt létesítve és úgy hogy a forrás vize a kert közepén tavacskát is képezzen, ahonnan aztán a víz kis csermelyben, érben folyt el, vagy pedig a kertben csak akár természetes akár mesterséges tavacska volt, amelyben halakat is tartottak, minden valószínűség szerint akár a már szóban volt tükröspontyot akár az ismert aranyhalakat, amely utóbbi is pontyféle, de maga a *ponty* szó is tisztán pannon szócsoportbeli; azt pedig már tudjuk hogy a pannonoknál úgy a tükörnek mim az aranynak is nagy szerepe volt. E tavacska neve: a *Világ Fényes Ezüst-tava* volt. Mellette állott, a pannonoknál is, a szent nyárfa avagy jegenye, amelynek neve a *Világ Zengő Aranynyárfája* volt. De természetesen más-más őstörzseinknél másmás féle fa állott, mint például magyaroknál alma vagy narancs, jászoknál jávor (más nevén: juhar-, iharfa), stb.. Ismeretes, hogy a nyárfaféléknek, amelyek közé a jegenye is tartozik, igen hosszúszárú leveleik vannak, úgyhogy ezek már a legkisebb szellőben is erősen himbálódznak, ami közben egymáshoz is verődnek, úgyhogy az egész mintegy rezegni látszik innen a „rezgőnyárfa” elnevezés – de eközben a sokezernyi levél a fülnek igen kellemes susogva zsongó hangot ad, hallat. Ismeretes az is, hogy van olyan nyár- és jegenyeféle, amelynek levelei egészen kerekek – amiről már föntebb is volt szó – és amelyek, mivel ősszel gyönyörű fényesen aranysárgákká lesznek, ilyenkor valósággal aranypénzekhez hasonlíthatók. E kertben tartották pedig a pannonok, megszelídítve (de amely már saját természetéből is igen szelíd lehetett) azon paradicsommadár-félét de amely pávanagyságú, vagy talán ennél is nagyobb volt. Ez volt „a Világ Szépenszóló Aranymadara”. Ennek természetes szokása lehetett, hogy alkonyatkor valamely fára fölszállva, énekelt, valamikor tehát a Szent Kert szóban levő fáján, a villás ágban, ha pedig szellő is

fújt akkor énekét a levelek zsongása kísérte. A nyárfélék kettős ágazásúak, a kétágú villa nőiségként volt fölfogva s így a nyárfa és a jegenye is. Viszont az Aranymadár, a Nap jelképe lévén, hímség volt.

Csakhogy a táltos is az e fa első elágazásában, vesszőfonadékból való szószékéről szokott volt a néphez, talán versbe is foglalt énekekben szólani, amely énekek tanításokat is tartalmazó elbeszélések, regék is lehettek. Ismeretes, hogy a régiek versbe foglalt dolgokat csakis énekelve, többnyire hangszerkíséret mellett, adtak volt elő. Magamnak is még volt alkalmam tapasztalnom népi embereknél, asszonyoknál, hogy verset csakis annak dallamát is énekelve, voltak képesek elmondani. Mindenesetre a táltosok ilyenképpeni tanításai voltak a mai keresztény, szintén szószékről történő papi „prédikációk" ősei. Utóbb, amikor már templomok is épültek, bár régebben még csak múlékony fa vagy vesszőfonadék anyagokból, ezek belsejében állott a kerekeken járó s vizet tartalmazó rézmedence, de amelyet továbbra is a Világ Ezüsttavának neveztek, valamint itt állott egy, szószék ként is szolgáló mesterségesen készült fa, amelynek kérgét ezüst- és rézveretek képezték, aminthogy a jegenye és a nyírfa kérge is fehér de vörös avagy barna hámlásokkal, hasadásokkal. E mesterséges fa szintén továbbra is a Világ Zengő Aranynyárfájának neveztetett, mert most levelei rá fölaggatott valóságos kerek aranylemezkék vagyis aranypénzek voltak, amelyek amikor a táltos a létrán a fán levő szószékére fölment vagy utóbb is minden mozdulatánál a fa kissé meginogván, ez aranylevelek egymást megérintve meg-megcsendültek; éppen az aranynak van pedig minden más féménél szebb, a fülnek kellemesebb, csengő hangja. Lehetséges egyébként, hogy szelíd Aranymadarat szépsége és fuvolahangú szép éneke miatt és a Nap jelképeként, őseink templomaikban, illetve az ezeket körülvevő kertekben is tartottak, amely madár hálóhelye valahol a templomban magában is lehetett, ahol talán etették is. Kétségtelennek tartom azt is, hogy a táltos, amikor a szószékre ment, hogy onnan a népet tanítsa, mindig aranysárga palástot öltött és tolltarajos sapkát is viselt, hogy így a Világ Szépenszóló Aranymadarát és a Napot, vagyis a Napistent is, az emberek szerető,

gondviselő, tanító és törvényadó Édesapját is, jelképezze, valamint jelképezte így az Aranytükröt is, amely szintén a Nap egyik jelképe volt de egyúttal a Lelkiismereté is, és aminthogy őseink táltosai főképp a lelkiismeretességre, a lelkiismeret szava mindenkori meghallgatására, soha el nem hallgattatására is oktatták népüket, mivel ősvallásunk erkölcsi alapja a Lelkiismeret volt; jelképesen pedig a táltosnak a fa szószékéről hangzó tanító éneke az. Aranymadár szépen hangzó szavával de egyúttal az Arany tükör, a Napisten és a lelkiismeret szavával is azonosíttatott. Azt pedig tudjuk, hogy régen, mint például Mezopotámiában Hamurabi, a görögöknél Likurgosz -a gondolatot bizonyára ősnépeinktől örökölten – törvényeik adójának Samás Napistent, illetve Apollo Napistent, mondották. Csakhogy ami későbbi népeknél már szószerint véve, vagyis a tudatlan néppel szószerint elhitetve volt, az őseinknél, egykori magasas szellemi műveltségünk idején még csak jelképesen értődött, vagyis úgy hogy: törvénynek, tanításnak nincsen teste, nem áll anyagból, mert az csak eszme, csak gondolat, vagyis: csak erőny. Mivel pedig Földünkön minden erőny a Napból származik, ennélfogva a törvények is a Napisten adományai, annyiban pedig a valóságban is, hogy törvényalkotó bölcs emberek fennkölt gondolataikat, eszméiket is a Napból származó erőnyből képezték, jelképesen: bölcs eszméiket a Napisten által adott ihletből vették, mintha ezeket a Napisten sugallotta volna nekik De amit utóbb, a szellemi hanyatlás beálltával, úgy kezdék képzelni, hogy az illető törvényadónak a Napisten személyesen meg is jelent volna, hogy a törvényeket „diktálja”, vagy esetleg már készen meg is írva, átadja. Ami a Biblia szerint is más hasonképpen történik, ahol ugyanis Mózesnek a Szinai hegyen személyesen megjelenve, adja át neki Tíz Parancsolatát, maga Isten.

Ami pedig a fán levő szószéket illeti, tény, hogy a mai keresztény templomokban is a szószék, amelyről a pap a hivőknek „prédikál”, a templom egyik oszlopára építve, ahová létrán vagy falépcsőn mehetni föl. Ezenkívül régibb templomokban a szószéknek mindig tetőzete is van. Az oszlop tehát az egykori Szent Fát helyettesíti, a tetőzet pedig a fa lombja öntudatlanul fönnmaradott emlékezete. Mert hiszen templomban

ilyen tetőzetnek semmilyen gyakorlati célja, haszna már nincsen, nem szolgálhatván sem napsütés sem eső elleni védelmül. Ellenben Kandra Kabos „Magyar mythologia”-ja 265-269, oldalain többször is említi, hogy mordva (másként mordvin) oroszországi rokonnépünk régebbi, még nem keresztény, szertartásaiknál a táltos a Szent Kertben levő Szent Fáról szól az egybegyűlt néphez, bár említi, hogy ezen kívül a táltosnak a fa tövénél is van emelvénye, amelyről a néphez szintén beszél. Amely utóbbi azonban szerintem későbbi fejlemény, holott a fáról szólás még a fán énekelő Aranymadár emlékét tartja fönn, eltekintve attól, hogy mesterséges szószékről való *beszéd* okvetlen újabb dolog mint természetes fáról való.

Említettem hogy őseink táltosai amikor a Szent Fáról szónokoltak, illetve énekeltek, aranyságra palástot öltöttek, hogy így az Aranymadarat de egyúttal a Napot illetve a Napistent is jelképezzék. Keleti utazóink följegyezték, hogy vogul rokonaink a Napistent Aranyistennek is szokták volt nevezni, amiből következtethető *egyrészt* hogy őseink a Napistent aranyos ruhába öltözöttnek is képzelték, másrészt, hogy őseink táltosai sárga palástja aranyhímes is lehetett. A keresztény papok is pedig a misézéshez olyan palástot öltöttek régebben és részben ma is, amely gazdagon aranyhímes.

Érdemesnek tartom itten „Az Aranymadár” című mesét teljes egészében hoznom, úgy ahogyan ezt a különböző népi változatai alapján, valamint más adatok segítségével is rekonstruáltam:

Az Aranymadár

Egyszer volt, hol nem volt, volt a világon egy király s ennek volt gyönyörűséges kertje, tele, tele csodaszép piros és aranysárga pünkösdirózsával. A kert közepén volt szép tisztavizű, kerek halastó, aranyhalakkal, amelyet az emberek úgy neveztek hogy a Világ Fényes Ezüsttava, mert a tükre olyan volt mint a fényes ezüst. A tó partján pedig csodálatos aranynyárfa állott, amelynek levelei tiszta aranyból valók voltak és

ha a szél fújt, ezek összeverődve, gyönyörűségesen csengettek-bongottak, miként aranypénzek, amiért is a fát a világ Zengő Aranynyárfájának nevezték. És volt még a királynak csodaszép Aranymadara, amelyet az emberek a Világ Szépenszóló Aranymadarának nevezték. Arany tolla fényes, ragyogó volt, akár a tűzláng; ha pedig farkát kereken kiterjesztette, akkor olyan volt mint a fényes Nap. A farka mellől hosszú, lágy tollak omlottak alá, amelyek aranyhajhoz hasonlítottak.

Minden nap alkonyatkor az Aranymadár fölszállott az Aranynyárfa tetejére egy villás ágba s ott gyönyörű fuvolahangon énekelt. Énekszava pedig oly bűvösen szép volt, hogy mindenkinek aki hallgatta, megtellett a szíve végtelen boldogsággal és ha öreg volt, megfiatalodott, ha rút: megszépült, ha rossz megjavult.

A király és háza, országa népe pedig estén ként eljárogattak a kertbe a Világ Zengő Aranynyárfája alá, ahol a pünkösdirózsák közé leülve boldogan hallgatták az Aranymadár szavát és a Világ Ezüsttava tükrében láthatták hogy milyen szépek mindnyájan.

Boldogság és béke volt hát a király országában mindenütt, de nemcsak a király országa legtávolibb részeiből hanem messzi idegenből is eljártak az emberek a király kertjébe, hogy a Világ Szépenszóló Aranymadara szavát hallhassák és megfiatalodjanak, megszépüljenek, meg is javuljanak. A király pedig szívesen engedett kertjébe mindenkit, hogy az Aranymadár által mindenki boldog és igaz lehessen.

Néha az Aranymadár megcsattogtatta a szárnyát, megrázta a tollát és ilyenkor egy-egy arany toll lehullott, a szép leányok fölszedték, szép pünkösdi rózsákkal csokorba kötötték és gyönyörű díszül a legények kalapjára tűzték.

De történt egyszer, hogy a királynál valami idegen, álnok kereskedők jártak, akik az Aranymadarat éjszakán ellopták és vele reggelre a király udvarából már eltűntek. Mikor a király estefele a kertjébe lement, hogy kedves Aranymadara énekét hallgassa, hát a madár nem volt sehol. Hiába kerestette, sehol sem találták. Mindjárt gondolták az emberek, hogy amaz idegen kereskedők lophatták el. Küldötte is hajdúit a király, a kereskedőket fogják el és az Aranymadarat hozzák vissza, de hi-

ába mert azok már rég hegyen-völgyön túl voltak és a hajdúk nyomukat vesztették.

Bánkódott, szomorkodott szép Aranymadara után a király. Ígért mindenfélét, pénzet, aranyat, gazdagságot annak aki visszahozná, de hiába volt minden, senki sem tudta visszahozni. Pedig amióta a Világ Szépenszóló Aranymadara szava többé nem hallatszott, azóta országából a béke és boldogság is eltűnt. Az emberek nem voltak többé sem olyan szépek, sem oly jók mint azelőtt, hamarább meg is vénültek, mindenféle betegség kezdett terjedni közöttük, mivel henyék, dologtalanok lettek és a tisztaságra kevesebb gondot fordítottak; inkább csak mulatni, dőzsölni akartak de egymást nem szerették, gonoszak lettek és ha valamiben hiányt szenvedtek, akkor egymástól akarták azt elvenni de nem munkával és igaz úton azt megszerezni, amiért is civódások, verekedések, gyilkosságok történtek.

Sokszor mentek volt el némelyek az Aranymadár keresésére de hiába. S aki elment utána, soha vissza nem tért, úgyhogy már keresésére senki sem is mert többé elmenni.

A király pedig mind szomorúbb, bánatosabb lett, soha senki egy mosolyát nem láthatta, egy vidám szavát nem hallhatta Búsult kedves Aranymadara elvesztén és országa, népe mindinkább való romlásán, elzüllésén.

De volt a királynak szép, deli legényfia. Ez édesapja nagy bánatát nem bírta tovább nézni s egy nap ezt mondotta neki:

– Édesapám, ne szomorkodjon. Elmegyek én és az Aranymadarat addig keresem míg megtalálom, ha akár hol van is a világon, és visszahozom, hogy édesapám szívét fölvidítsam és hogy országunk, népünk az Aranymadár ismét fölvirágoztassa.

Nemigen akarta a királya fiát elengedni, mert félt hogy ez sem jön többé vissza de a fiú addig kérlelte és biztatta míg végre elengedte.

Elment hát a királyfi. Ment, ment, vándorolt országon, világon át, kérdezősködött mindenütt az Aranymadár után, de senki sem tudta megmondani hol és merre volna, vagy sokan soha még hírét sem hallották.

De azért a királyfi csak ment, ment tovább, hetedhét országot át. Egyszer egy nagy Erdőségben járt. Ráesteledett és

nem volt hol éjszakára meghálnia. Amint így tévelyeg a sötétben, egyszer csak a fák között meglát valami kis világosságot. Megy arrafelé s hát látja, hogy fönt egy fa ágai között házikó van és a világosság annak ablakából látszik. Fölköszön a királyfi jóestét az ablak felé s kérdi, éjjeli szállást kaphatna-e? Kinyílott erre a házikó ablaka s fehér szakálas öregember nézett ki rajta. Kérdezte az öregember ki az aki szállást kér? Mondotta a királyfi hogy ki ő s hogy messzi vándorláson van, mire az öregember a házacska ajtajából fonott kötélhágcsót bocsátott le s mondotta a királyfinak hogy hát jöjjön föl bátoran. Ő fölmászott és az öreg odabenn leültette az asztal mellé s adott neki vacsorát. Azután megkérdezte a királyfitól hogy hát mi járatban van? Ez pedig elmondotta hogy ő a Világ Szépenszóló Aranymadarát keresi, amelyet édesapja kertjéből valami gonosz kereskedők elloptak és hogy azóta édesapja örökké bánkódván, szomorkodván és országukban is minden rosszra fordulván, ő ezt nem nézhette tovább és hát a madár keresésére indult. És kérdezte a királyfi az öregembert, nem tudna-e valamit az Aranymadárról és nem tudna-e valami útbaigazítást? Elővett erre az öregember egy nagy könyvet, lapozgatni kezdett benne, miközben mondotta, hogy e jóskönyvben minden megírva, majd egy helyre odamutatva, ezt mondotta:

– Látod-e, kedves fiam, itt megírva az Aranymadár sora is. Megírva az is, hogy az nem marad meg a tolvaj kereskedőknél; megszökik tőlük és ott fog ülni a Kék Tenger túlsó partján egy hegyen egy magas jegenyefa tetején Sokan járnak majd utána hogy visszavigyék, de hasztalan, mivel a hegy amelyen az Aranymadár van, mindenfelé tele kőemberekkel, akik mindenkivel aki fölfelé halad, addig incselkednek amíg megfordul avagy visszanéz, mire ő is tüstént kőemberré változik. Ezért hát, kedves fiam, – mondotta az öregember – jobb tovább nem is menned, hanem inkább édesapádhoz visszatérned, hogy téged is el ne veszítsen és ez életben többé sohase lásson.

Ámde a fiú nem hagyta magát lebeszélni, hanem másnap reggel az öregember jóságát szépen megköszönve, azt mondotta:

– Már, jó öregapám, akár mint lesz, és ha életembe kerül is, de tovább megyek és az Aranymadár nélkül haza nem térek.

– Hát jól van – mondotta az öregember – legyen amint akarod, csak vigyázz, kedves fiam magadra. Akár hogy an rémítgetnek, akár hogy an csalogatnak a kőemberek, meg ne fordulj, vissza ne nézz, mert különben veszve vagy. Ha pedig az Aranymadarat valóban megkapod, visszatértedben rólam, aki útbaigazítottalak, meg ne feledkezzél. Térjél be hozzám, mert szeretném az Aranymadár szavát meghallani s ez életben még egyszer fiatal lenni

Ezt a királyfi az öregembernek meg is ígérte, a szállást és az útbaigazítást megköszönte, tőle elbúcsúzott és elindult tovább.

Ment, mendegélt hát tovább. Isten tudja mennyi ideig ment, amíg egyszer csakugyan elérkezett a Kék Tenger partjára. Ott volt egy nagy kikötőváros és abban állott számtalan hajó. Nézegette ezeket a királyfi, vajon melyikre volna jó szállania? Volt egy, gazdagon aranyveretekkel díszes; piros meg aranyságra vitorlái voltak és magas árbocain is piros meg aranysárga lobogók lengettek. Ez a királyfinak nagyon megtetszett, fölment rá és a tengerészeket megkérdezte, hová fog a hajó menni?

– Messzire, nagyon messzire, bíz ez, – mondották azok – a Kék Tenger túlsó partjára.

No**,** hiszen a királyfinak sem kellett több, odament a hajóskapitányhoz és kérte, vinnék el őt is a Kék Tenger túlsó partjára. De hogy pénze már elfogyott volt, meg kellett ígérnie, hogy dolgozni fog a hajón mindent, mint a kapitány emberei. Nehány nap múlva, hajnalban aztán indultak is Ment a hajó, a királyfi pedig dolgozott ahogy parancsolták. Jártak a Kék Tenger szigeteinél, látott a királyfi mindenféle népeket, míg végre megérkeztek a túlsó partra. Ott is volt egy kikötőváros és a királyfi a hajósoktól elbúcsúzva, kiszállott. Ahogy a városból kiért már meg is látott egy hegyet. Ahogy ehhez közeledett ennek tetején meglátott valami fényességet és mindjárt gondolta hogy az lehet az Aranymadár. Az is volt, csakhogy amióta elvitték, sohasem énekelt többé.

Megérkezett a királyfi a hegyhez és elindult fölfelé. Látta a kőembereket állani mindenfelé. Voltak férfiak, nők, öregek és fiatalok is. Ahogy az első mellett elment, ez hirtelen utána kiáltott: – Hé! Ember, hová mész!?

De a királyfi már tudta hogy kiabálni fognak utána. Sem meg nem fordult sem vissza nem nézett, hanem csak haladott egyenesen előre. Ahogy elment egy másik kőember mellett, ez is utána kiáltott:

– Hé, te! Talán bizony te is az Aranymadár után bolondulsz?

És förmedeztek, kiabáltak a többi kőemberek is

– Óh, te ostoba!

– Óh, te félkegyelmű! Elröpül az onnan, ha csak közeledsz is.

És csak úgy zengett mármost a hegyoldal a sok kőember kiabálásától. Hangosan kacagtak is, hahotáztak, gúnyolták, csúfolták a királyfit, hogy vére arcába szökött. De bírt magával, nem fordult meg, nem nézett vissza, csak ment egyenesen fölfelé, az Aranymadár felé.

Most a kőemberek már fenyegetni, ijesztgetni kezdették a királyfit és rémes volt hallani a zajt amit a háta mögött csináltak, hol rettentőn ordítva; hol iszonyún bömbölve, mintha veszett bika rohanna utána, hol kísértetiesen üvöltve, mint éhes farkasok csordája, aztán meg rikácsolva mint boszorkányok

– He, hé! Hahó! – kiabáltak utána – Ne merészelj tovább menni! Jaj neked!

– Lenyilazlak! Gazember!

– Gyertek, fogjuk meg, üssük agyon mint egy kutyát ezt a vakmerőt!

– Fojtsuk meg!

– Azt hiszed, megkapod az Aranymadarat!? A Halál vár rád odafönn, nem Aranymadár! Csak azt várja hogy fölérkezzél!...

– Ott meredsz te is kővé mint mi!

De hagyta őket kiabálni a királyfi, nem ijedett meg, sem vissza nem nézett. Tudta jól hogy azon helyükből megmozdulni sem tudnak, nemhogy őt bántani bírnák. Csak kiabáló hangjuk hallatszik a hegyoldalon.

Kiabáltak a kőemberek hogy még visszahangozott is az, de a királyi csak sietett fölfelé s szemét az Aranymadár fényességéről le nem vette.

Végül a kőemberek csalogatni kezdték:

– Oh, te szép ifjú, miért akarod életed veszíteni? Megölnek téged odafönn. Legalább jobb fegyvereid volnának. Nézzed, bűvös kardom van. Nézzed! Királyfinak való. Minden ellenséget levág Neked adhatom!...

– Bűvös acélingem van Semmi fegyver át nem járja...

– Nekem aranyos, bűvös pajzsom van. Fényes mint a tükör, minden ellenség elerőtlenedik amikor meglátja magát benne.

– Turultollas, gyöngyös forgóm van. Semmi igézet, semmi rontás nem fog azon aki viseli Aranyhajú tündérleánytól kaptam.

Szerette is volna a királyfi a szép holmit... legalább látni... De nem, nem! Eszében volt az öregember szava, erőt vett magán, kitartott és csak sietett, sietett fölfelé.

Voltak ott kőasszonyok, kőleányok is. Ezek is az Aranymadárért jöttek volt, de visszanéztek és ők is kőbálványokká változva most ott állottak a hegyen Ezek is szólongatták, csalogatták a királyfit:

– Oh, te szép ifjú, hová indultál oda föl? Hogy életed veszítsed! Inkább jer ide. Ha megcsókolsz: visszaváltozom hússá és vérré...

– Nézzél rám, hiszen láthatod: szép vagyok... nem sajnálsz engem itthagyni kőbálvány képében? Oh, gyere szabadítsál meg e gonosz varázslattól! Tiéd leszek egész életemre...

– Oh, királyfi... Úgy-e, királyfi vagy?... Hisz' oly szép vagy, oly nemes a tartásod, járásod... Oh nézzél reám... Talán egyetlen pillantásodtól is visszaváltozom kőszobor voltomból. Öt esztendeje állok itten... Oh, szabadítsál meg...

És a királyfi visszanézett... De jaj! Azon szempillantásban lábai megmerevedtek és ő is kővé változott... És ott állott most már ő is. Pedig már oly közel a hegy tetejéhez és az Aranymadárhoz.

Tellett múlott az idő s az esztendők, a királyfi állott mozdulatlanul a hegyen. Ha a Nap sütötte, ha szél fújta, ha hideg

volt, havazott, ő semmit sem érezett, csak állott, állott, mint a többi kőember. És ha jött most ismét valaki az Aranymadárért, akkor ő is kiabált utána, mint a többi, míg az a szerencsétlen is kőszoborrá változott...

A király pedig, szegény öreg édesapja, várta, várta fia visszatértét, de hiába. És tudta már, hogy nem fog az visszatérni sohasem, mint senki, aki az Aranymadárért elment, és most már még szomorúbb, még bánatosabb lett mint azelőtt.

De volt a királynak egy szép hajadon leánya is. Kicsike volt még amikor az Aranymadarat ellopták, de most már szép, gyönyörű szűzzé növekedett. Fájt a szíve a szép királykisasszonynak édesapja nagy szomorúsága miatt, meg vágyódott is elveszített kedves fivére után, látta és sajnálta szép országuk gyászos hanyatlását, bánkódott ő is az emberek gonoszsága miatt, meg sajnálta az elveszett Aranymadarat, amelyre még emlékezett. Oda ment hát egyszer édesapjához és azt mondotta:

– Édesapám, ne szomorkodjon. Elmegyek én, megkeresem és visszahozom az Aranymadarat meg kedves testvéremet is.

– Jaj, édes lányom – mondotta az öreg király – dehogyis engedlek elmenni! Hogy téged is elveszítselek! Ha elmennél, úgyis tudom, sohasem látnálak többé. Odavesznél, mint mindenki aki az Aranymadárért elment.

De a leány addig és addig kérlelte édesapját amíg az végül mégis elengedte.

No, elment hát a leány is. Ment, ment, mendegélt ő is hetedhét országon átal, amíg egyszer ő is ugyanazon nagy erdőbe jutott amelyben az öregember élt. Ő is az éjszakában a világosságot meglátta s az öregembernél megszállott. Mikor pedig elmondotta neki, mi járatban van, ez így szólott hozzá:

– Hát bizony, kedves lányom, emlékezem a bátyádra. Itt járt nálam ő is Hiába akarám lebeszéleni, elment mégis az Aranymadár után és ott maradott ő is, mert bizonyosan visszanézett és kővé változott. Bizony, édes lányom, jobb lesz visszafordulnod, mert különben neked is az lesz sorod mint annyi másnak: te is kőszoborrá változol és ott maradsz örökre, pedig milyen szép és fiatal vagy, kár volna éretted. Forduljál vissza,

térjél haza, ne borítsad még nagyobb gyászba szegény édesapádat.

– Ne féltsen engem, jó öreg apám, – felelte a leány – nem fogok én visszanézni. Nekem ugyan kiabálhatnak a kőemberek!

Látván az öregember hogy hát nem lehet a királyleányt lebeszélnie, őt is arra kérte hogy ha az Aranymadarat csakugyan sikerül megkapnia, hazafelé mentében ne feledné hozzá is betérni, hogy az Aranymadár énekét ő is meghallhassa s az életben még egyszer fiatal lehessen.

A királyleány az öregembernek ezt meg is ígérte s másnap reggel tőle elbúcsúzva, elindult a Kék Tenger fejé. Ment, mendegélt hát ismét. amíg el is érkezett ő is a Kék Tenger partjára s a kikötővárosba. Elszegődött ő is egy hajóra, munkára, hogy elvigyék a Kék Tenger túlsó partjára.

Úszott, utazott hát vele is a nagy hajó a tengeren, a királykisasszony meg végezte munkáját, súrolt, mosott de csinálta ezt szívesen, mert arra gondolt, hogy édesapjáért teszi, hogy édesapja szívét fölvidítsa.

Egyszer aztán meg is érkeztek a Kék-Tenger túlsó partjára. Jöttek a hajóhoz mindenféle emberek, a hajósoktól vásárolni meg nekik eladni. A királyleány a hajósoktól elbúcsúzott, azután egy gyümölcsárus kofától megkérdezte, nem tudná-e megmondani az Aranymadár merre van?

– Hogyne tudnám! Ott van a Kőemberek Hegyén. Talán bizony te is az Aranymadarat akarnád? Pedig ettől jobb elállanod, mert még mindenki aki ezért indult a hegyre kőbálvánnyá változott – felelte az asszony.

De kérésére mégis útbaigazította az asszony a királyleányt és ő el is indult a Kőemberek Hegyének. Ő is meglátta a hegy tetején az Aranymadár ragyogását Ahogy ment fölfelé, elkezdtek a kőemberek utána is kiabálni. Most is eleintén csak gúnyolódtak vele s visszhangozott a nagy kiabálástól a hegység. Majd fenyegetni kezdték és rivalkodtak utána. De ő nem hallgatott rájuk sem meg nem ijedett, csak sietett, sietett fölfelé, nem nézve sem jobbra sem balra Aztán csalogatni kezdették a kőemberek:

– Nézzed e szép ruhát itten, e szallagokat, választhatnál magadnak; inkább minthogy az Aranymadár után fussál. Úgysem vár az be, elszáll előled.

– Nézzed e szép aranyhajú királyfiakat... Egy pillantásoddal megválthatnád őket kőember voltukból...

De beszélhettek a királykisasszonynak. Oda sem hallgatott, mert sz úz volt ő. Csak sietett fölfelé, amilyen gyorsan csak bírt. Föl is érkezett lelkendezve a hegytetőre, oda futott a magas jegenyefa tövébe és föl kiáltott az Aranymadárnak.

– Oh te szép Aranymadár! Eljöttem éretted, hogy édesapámhoz visszavigyelek. Oh de sok országot, világot bejártam, amíg reád találtam! Gyere le, gyere le! Megismersz-e engem?

És megismerte az Aranymadár. A szárnyát megcsattogtatta s leszállott egyenesen a királyleány vállára, odasimította fejét az arcához, azután pedig örömében elkezdett énekelni gyönyörűséges fuvolahangon, ugyanúgy, mint azelőtt a király kertjében. Holott eddig, amióta onnan elvitték, sohasem énekelt többé.

És ahogy a kőemberek azt a gyönyörűséges éneket meghallották, egyszeri be mind visszaváltoztak igazi hús és vér emberekké sakkor odajöttek a királyleányhoz és boldogan csókolgatták a kezét meg a ruhája szélét, mondogatva:

– Oh, köszönjük, köszönjük neked, te szép leány hogy megszabadítottál minket. Oh de sokáig is állottunk itten a gonosz varázslat rabságában!

És ott volt közöttük a királyfi is, a királykisasszony testvére. Egymás nyakába borulva, öröműkben sírva és kacagva ölelték és csókolták egymást és a királyfi is hálálkodva köszönte édes húgának, hogy őt megmentette.

No**,** megfogták most ketten egymás kezét és mentek lefelé a hegyről, egyenesen a Kék Tenger partjára s hogy nem volt ottan hajó, az Áldott Nap és Tündér Ilona a tengeren át gyönyörűszép, hétszínű, magas hidat támasztottak számukra s ők egymást kézenfogva átmentek rajta a tenger másik partjára s innen elindultak hazafelé.

Az Aranymadár pedig a királykisasszony vállán ülve énekelt gyönyörű fuvolahangján és amerre elhaladtak, mindenki aki az énekszót meghallotta; megszépült, megfiatalodott és

megjavult. Jöttek is az emberek mindenfelől a madár énekét hallaniok és boldogság és béke maradott mindenfelé utánuk amerre elhaladtak. Nem feledkeztek meg az öregemberről sem, hanem útjukat arra is vették és ahogy a fán levő kis ház felé közeledtek, az Aranymadár ott is énekelni kezdett, az öregember pedig sietve ereszkedett le a kötélhágcsón, de akkor már nem is volt öregember többé, hanem mint talán száz esztendővel azelőtt, szép fiatal ember és ő is most boldogan köszönte meg a királyleánynak, hogy róla nem feledkezett meg. Ezután mentek, a két testvér, hazafelé. Mikor haza közeledtek és az Aranymadár messziről meglátta a Világ Zengő Aranynyárfáját, előreröpült a villás ágba s elkezdett énekelni oly gyönyörű szépen, mint talán még soha azelőtt. Meghallotta azt az öreg király is, a kertbe kisietett és ekkor már fiatal volt ő is és nem is volt szomorú többé. Jöttek már vissza kedves gyermekei s egymást átölelve boldogan csókolták meg egymást viszontlátásuk nagy örömében.

És az Aranymadárral visszatért a király országába az öröm, szeretet és boldogság és így élnek ott ma is és fognak élni mindörökké.

Eredetileg az Aranymadár mindenesetre a Nap, illetve a Napisten jelképe volt, míg szép énekszava a lelkiismerete szavát is jelentette. Az Aranymadár elvesztése pedig a lelkiismeret elhanyagolását, vagyis jelképezte a lelkiismeretlenség következtében beálló gonoszságot és másminden rosszat is.

A „megszépülés” alatt ezek szerint a lelki megszépülést, megjavulást, is kell értenünk, mivel hiszen aki lelkiismerete szavára igazán hallgat, az meg is javul. Viszont a „megfiatalodás” valóban a természetes és rendes életmód folyománya is de jelentheti ez a hosszú életet is, mivel a rendes, természetes és tisztaságbani életet élő ember egészséges is szokott lenni s ennélfogva hosszú életű is.

De jelenthette később e mesében az Aranymadár ugyanúgy magát ősvallásunkat is, mivel az idegenből behozott papság és a királyi hatalom által már üldözött de szellemileg magas fejlettségű táltosok ilyen jelképes regéket is bizonyára tudtak költeni, amelyeket a nép átvett és meseként nyugodtan mesélgethette, mivel az idegen és szellemileg alacsonyabb színvonalon levő papság ezek jelképes értelmét nem vette észre. Az Aranymadár elvesztése utáni általános hanyatlás pedig jelképezhette az ősvallásunk elveszte és a lelkiismeretkultusz megszűnése következtében beállott szellemi és erkölcsi hanyatlást. Majd jelenthette az Aranymadár visszahozása ősvallásunk föltámadandó voltát is. Népmeséinkből itt is azon jóslat, sőt mintegy üzenet, látszik kitűnni, hogy ősvallásunk föltámadását nőnek fogjuk köszönhetni. Több olyan mesénk és mondánk is van, amely ha többé-kevésbé burkoltan is, de ősvallásunk föltámadandó voltát jelzi (Például: Kokodvára, Zetelaka, és Bálványosvára mondái.).

A mesében az, hogy sokan hiába indultak a madár keresésére, valamint a hosszú utazás is ősvallásunk föltámaszthatása nehézségeit, akadályait jelentheti. Utóbb a veszedelmek is kifejeződnek, amelyeknek azok teszik ki magukat akik ősvallásunk visszahozásán fáradoznak. Először jönnek a jóindulatú és jóhiszemű lebeszélési kísérletek: a mesében a szerető édesapa, majd a jószívű erdei öregember részéről Ezután a gyűlölködő gúnyolódás, majd a fenyegetések és végül, ha mindez sikertelen, a csábítás és vesztegetés.

Nem sorolhatom itt sem föl mindazon sok adatot ami népmeséinkben a föntebb elmondottakat bizonyító anyag még fölismerhető, hanem csak egyet-mást említek, amit „A Lelkiismeret Arany tükre” című művemben nem hoztam föl:

Benedek Elek mesegyűjteményében találjuk „A csúnya királyfi és a szép királykisasszony” című mesében, hogy a királyfi csináltatott „egy arany tükröt, olyat hogy csak bele kellett nézni s a tükör olyan szépen muzsikált, hogy az angyalok sem szebben odafönt a fényes menyországban”. Hogy egy tükör „muzsikáljon”, csak annak tűnik föl értelmetlenségnek aki őseink lelkiismeretkultuszáról és Aranytükréről vagyis lelkiismerettükréről semmit sem tud, – aminthogy az „ázsiai no-

mádság” elmélete miatt erről nem is tud senki – Világos pedig, hogy itt a Lelkiismeret Arany tükrének a Szépenszólő Aranymadárral és a Zengő Fájával történt összekeveredésével van dolgunk. E mesében az „arany tükör” csak akkor zenél ha belenéznek. Márpedig a tükörbe nézés kétségtelenül a lelkiismeretbe nézés jelképezése, míg a tükör zenélése itt a tükör szavát vagyis a lelkiismeret szavát jelentette. Minden bizonnyal itt a tükör azonos a más népmeséinkben emlegetett „igazmondó tükör”-rel, csakhogy – ami más meséinkben nincsen – itt még az is megmondva, hogy a tükör *aranyból való* volt, ami tehát igen fontos adat.

Benedek Eleknél „Az arany tollú madár” című mesében meg a következőket találjuk: Egy arany tollú madár egy *testvérpárt, fiút és leányt, vezet az erdőben és oktatja is őket.* Itt tehát két rege összekeveredését látjuk, vagyis „Az Aranymadár” meséje összevegyült a Csodaszarvas által vezetett testvérpár regéjével, csakhogy itt a „vezetés” nem szerelemhez vezet, hanem e „vezetés” és oktatás az Aranymadár, vagyis a Lelkiismeret, szavát jelképezi, ami oktat és az igaz útra vezérel. Ellenben Benedek e meséjében tisztán és világosan van szó „szép kert”-ről és ebben „a világ zengő fája”-ról, amelynek „színarany az ága, levele” Továbbá szó van „a világ szépen szóló madara”-ról, amelyet a *fiúnak kellene elhoznia, de ami neki nem sikerül mert kőbálvánnyá változik, de sikerül nővérének, tehát leánynak, ami után a madár fölszáll „a világ zengő fájára”* s *ott gyönyörűen énekel.* Az ugyan nincsen megmondva, hogy a fa aranylevelei összeverődvén csengenek, de aki Benedek e meséjét elolvassa, sok részletet talál, ami fönti meserekonstrukciómat teljesen igazolja, de mind amit itt föl is sorolnom igazán fölösleges. Ellenben szó van Benedek e meséjében „a világ ezüst-tava”-ról is, amely ugyanazon kertben van amelyben a „zengő fa” és a „szépenszüló madár”. Úgyhogy ezek szerint a mese ősalakja, a romlások ellenére is elég könnyen rekonstruálható. Egyik romlás mindenestre az is, hogy Benedek meséjében már mintha két külön madár volna, egy „Aranytollú” és egy „Szépenszóló”.

Benedek Elek szóban levő magyar mesegyűjteményében van „Az aranymadár” című mese is Ez láthatólag zűrzavaros

meseindítékgyűjtemény, vagyis mesekeverék, de amiből minket itt csak a következő rész érdekel: Egy fiú elindul, hogy a király számára elhozza az „aranymaradat". Erdőben éjszaka világosságot lát, megy arra s házikóhoz ér, amelyben öregember nagy könyvből olvasgat. A mesehőst vendégül fogadja majd így igazitja útba: „Innen három napi járóföldre van egy ennél is nagyobb erdő Annak közepén ezüsttó, ezüsttő partján aranynyárfa. Azon fészkel az aranymadár Szóljál hozzá szépen és leszáll a karodra. Aztán *mond neked valamit,* és amit mond végezzed el becsületesen és meglátod, boldog leszel egész életedben".

A *kert* itt tehát már, romlás folytán erdővé változott, ami nem lényeges; lényeges azonban, hogy az Aranymadár *mond valamit,* amit ha a mesehős követ: boldog lesz *egész életében.* Mi azonnal megértjük, hogy e „mondott valami" a még romlatlan mesében az *Aranymadár éneke* volt, vagyis tulajdonképpen a lelkiismeret szava, amit, ha követünk: boldogok leszünk.

A mesehős ezután el is indul és: „Rengeteg erdő közepén megtalálja az ezüsttavat, ezüst tó partján az aranynyárfát és egyszerre csak hall olyan szép éneket, amilyet még világéletében nem hallott. Fölnéz a fára s íme, ott repked az aranymadár. Ragyogott a tolla a napnál is fényesebben."

Megjegyezhető, hogy a meseindítékok önkényes keverése, egymáshoz toldozgatása, ha akár ezeréves sajátság is és ma a mesemondás általános jelensége is, mégis nem egyéb romlásnál, hanyatlásnál, ami csak azután kezdődött hogy a mesék egykori jelképes értelme már feledésbe ment, amikor is a hűséges előadással már nem törődve, a cél már csak a mese mentül hosszabbra nyújthatása s a hallgatóságnak csak mulattatása, nem erkölcsi nevelése is, tanítása is, lett.

Az Aranymadárról szóló, tehát bizonyára pannon eredetű, mese még egy, bár elkereszténysített, de szintén világosan fölismerhető változatát találjuk Benedek Elek magyar meséi között „A pelikánmadár" címmel. Azonnal észrevehető itt a tudákos elferdítés is. A pelikán ugyanis hattyúnagyságú vízimadár – tehát nem hollóféle – és amelynek magyar neve *gödény,* de a tudákos mesemondó ehelyett inkább az idegen *peli-*

kán szót használta, sőt, mi több, azt is mondotta, hogy a madár a „jezsoviták" (jezsuíták) templomában van! A mesében ugyanis elmondva, hogy „a szépenszóló pelikán" egy királyé volt, de akitől ellopták, amiért is a király nagy szomorúságba esett. Sokan mentek volt el a madár keresésére, de hiába. Végre elmegy a mesehős is, elérkezik az Óperenciás Tenger túlsó partjára, ahol egymásután háromszor, három házacskában lakó vénasszony igazítja őt útba, neki azt is elmondva, hogy aki a zengő pelikán madár énekét hallja: megfiatalodik. A mesehős elérkezik „a jezsovíták templomához" de ott megtudja, hogy a madár innen *megszökött* és hogy mostan egy magas fa „ikrében" (villás ágában) van beakadva, ahonnan nem képes szabadulni. A mesehős innen megszabadítja, mire a madár „elkezd énekelni s ég-föld zeng az énekétől". A mesehős most táltos lován a magasban röpülve megy hazafelé „és amerre elszállott a levegőben, lent a földön, aki öregember hallotta az éneket, mind megfiatalodott, és szép fiatal leány lett a három öregasszony is." Otthon a király, akié a pelikán madár volt, szintén megfiatalodott.

Ugyancsak Benedek Eleknél találjuk szóban levő mesénk egy szinten elkereszténysített változatát „A zsoltáréneklő madár" cím alatt: Egy király gyönyörű, díszes templomot építtetett de ezzel mégsem volt megelégedve mert szerette volna, hogy „a zsoltáréneklő madár" is abban legyen. Három fia volt a királynak és ezek a madár keresésére elindultak: ezt megszerezni a Vörös-Tenger túlsó partján csak a legfiatalabbnak sikerült, éspedig egy öregasszony útbaigazítása alapján.

A hegy, hegység neve a pannon szócsoportban *pen, fen, fenn, fent* szóalak kellett legyen, amit igazol az is, hogy a kelta nyelvben valóban *pen* = hegy, hegycsúcs, amely szóból származott mindenesetre a Sz. Bernárd hegy régi Mons Penninus neve is, ugyanígy az olaszországi *Apennin* hegység neve is, csakhogy itt a név előtt az a névelőnk is ott van. Róma egyik dombja, a Mons *Pincius,* máig is Monte *Pin*cio (pincsio) néven neveztetik. Angolországban szintén van *Penni* nevű hegység, míg Görögországban: a *Pindosz.* Hogy pedig ezen Pincius, Pindosz névnek a *fent* avagy *fönt* szavunkkali egyezése és ennek *fenn, fönn* kiejtésével a kelta *pen* = hegy és a

Penni, Penninus szóval és nevekkeli egyezése nem véletlenség, mutatja a szláv párhuzam: *gara* = hegy és *gore* fönt; *g* helyett *h* hangos kiejtéssel *hara* = hegy, *hore, na-hore* = fönt. De ezen *pen* szóval kétségtelenül összefüggenek a latin-olasz *punctus, punta, puntura* = valaminek szúró hegye és szúrás értelmű szava is, aminek meg szintén pontos, bizonyító párhuzamát képezi a magyar *hegy* = mons, Berg, és *hegy* = valaminek hegye, esetleg szúrásra is alkalmas hegye. Egyébként pedig az angol *pin* szó is ék és szúró valami értelmű, amivel egyezík a latin-olasz *spina, spino* = tövis, tüske; habár e szóban az árja nyelvekben oly gyakori elébe tett sz hang is ott van. (Például német *lang* = hosszú, *Schlange* [slange] = kígyó). Minden szúró vagy szúrásra is alkalmas valami egyúttal vékony, tehát szálszerű is. Ezért a régibb magyar *sül* = szúr szó, amelyből a tüskés, szúró sün, sündisznó szintén régebbi magyar *sül, süldisznó* szavunk is származott, azonos a *szál* és *szálka* szavainkkal is. A finnben *süli* (szili) = sündisznó. Úgyhogy világossá válik, miszerint a szerb-horvát *silo* és *siljak* = tű és hegyesség értelmű szavak is ősnyelvünkből származtak, ugyanúgy mint a szintén szerb-horvát *siti* = varrni. *Szál* szavunknak megfelel a finn *silkki* (szilkki) = selyem szó, de amellyel egyúttal *selyem,* tájszólásos *selem, selöm* szavunk is azonos, amely tehát szintén *szál* szavunk egyik származéka. Nem fér tehát kétség ahhoz sem, hogy a német *Seil* (száji) = kötél szó sem egyéb mint *szál* szavunk egy más származéka. De ismeretes az is, hogy az *r* hang az *l* hanggal számtalanszor váltakozik, mivel egymásnak közvetlen hangtani rokona is. Ami szerint világos, hogy ezen *szál* szavunknak a *szár,* továbbá a *szőr, sörte* és *sörény* is közvetlen rokonai, de mind amelyeknek viszont pontosan a latin-olasz *cirrus-cirro* (cirruszcsirro) = szőr, sörte, sörény értelmű szó felel meg; de szintén r-es kiejtésű a latin *sericum* (szérikum) = selyem. Mindezen szarmata szavainknak azonban pannon őstörzsünk nyelvében a *fon, fonni* és *fonal, fonál* szavaink felelnek meg, amelyek világosan a *von, vonni* = húzni igénkből származtak. Az afrikai oromo nyelvben is *fou, foa* = fonni, fonal; amely szavakból az *n* hang ugyan már lekopott de viszont nem kopott ez le a finn *puno* = fon, fonni igéből. A fonáshoz használt anyag a gyapjú,

kender, len stb., mindig szálas. Kétségtelen tehát, hogy a szláv *vuna* = gyapjú szó a szálas, szőrszerű, gyapjas anyag őspannon neve volt, avagy annak legalábbis származéka, amit a magyar *von, fon, fonál* szavakon kívül az említett finn *puno* = fon szó is bizonyít. Ismeretesek hogy népünk az ecsetet *pen tő, penető* néven is nevezi, amely szó tehát szintén tulajdonképpen szőrösség, szálas valami jelentésű volt, úgyhogy észre kell vennünk, miszerint a német *spinnen* = fonni szó is ősnyelvünkből való, habár szintén a hosszúságot, húzást, folyást is kifejező kezdő *sz,* avagy s, hanggal megtoldva, amelyet ha elhagyjuk, úgy a szőrt, szőrcsomót is jelentő magyar *pentő, penető* és német *Pinsel* = ecset szót kapjuk, amelyek származéka a latin *pingo, pingere, pintus* = festeni, festett jelentésű szó is, valamint *pincs* néven nevezünk egy hosszúszálú, bolyhos szőrű kutyafajtát is; németül *Pinscher* (pinser). De mind amihez tehető az olasz *pennello* = ecset és az ecsetet, szőrcsomót is jelentő latin *penicillum.* Viszont a *penész* is finoman szőrös. Mind ezen elmondottak után nem kétséges az sem, hogy a latin-olasz *funis, fune* = kötél szó is ősnyelvünk *fon, von* szavából származott, éspedig pannon szócsoportunkból, ugyanúgy, mint ahogy a német *Seil* (szájl) = kötél a szál szarmata szavunkból. Továbbá mindezekhez tehető még, hogy mivel a *szita* eszköz szőrből készül, ezért a szőrnek, szálnak kellett létezzen egy besenyő-szemere *szit, szét, szál* alakú neve is *(sz-1, sz-r* helyett *sz-t* kiejtéssel), aminthogy a latinban, olaszban tényleg *seta* (széta) selyem, *setula, setola* pedig = szőr, szőrszál, amely szónak rokona nyelvünkben *szösz* = szálas, bolyhos anyag, mivel a *t* és *sz* hang egymással igen könnyen és számtalanszor váltakozik. Egyébként pedig a finnben is *sito, site* (szito, szite) = *köt,* kötelék, amiből aztán a szláv *szito* = szita szó is származott. Viszont nemcsak szita készült régen szőrből, lószőrből, hanem *szűrő* is, ami szerint bizonyos, hogy *szűrő* és *szűrm* szavaink is a szőr szavunk tájszólásainkban ma is meglévő *szűr* kiejtésű alakjából keletkeztek. Viszont a finn *silkki* (szilkki) = selyem és *süli* (szili) = szűrő, *süla* = szűrni.

Vagyis: ismét és ismét, ezernyi adatból, azt kell következtetnünk, hogy a magyar, valamint a finn is, európai, árjaelőtti, műveltség- és nyelvalapító ősnép.

Aminthogy a víz és nedvesség besenyő szócsoportunkbeli neve *víz, Wasser, biszan,* finnugor rokonnépeinknél *d* és *t* mássalhangzós kiejtéssel *vit, vete* és *ved* is volt (amely utóbbi szavakból a szláv *voda* = víz is származott), aminthogy ezeknek kún megfelelője a *ned, nedű* (romlottan *nedv)* szavunk (a latinban is *madeo* = nedves), de ez *sz-es* szemere kiejtéssel a német *nass* = nedves szóban maradott meg, úgy szinte magától értetődővé válik, hogy ezeknek a pannon szócsoport szerint *nev, nef* szóalak kellett víz és nedvesség értelemmel megfeleljen, de amely föltételezett szót a rómaiak *Neptunus* tengeristen e nevében meg is találjuk, de ugyanígy a finn *neva* = mocsár szóban is, amely azonban valamikor víz és folyóvíz értelmű is kellett legyen. Tudjuk ugyanis, hogy nagy Péter orosz császár Szent-Pétervárát a *Neva* folyó *mocsaras* deltájában alapította, amely helye mocsárvidék föltöltése által válott csak lakhatóvá illetve egészségesebbé. Hogy a *neva* szó valamikor víz, folyó értelmű is volt, kitűnik egyrészt abból is, hogy Oroszország Perm nevű, régen tisztán finn-ugor lakosságú tartományában is van *Neiva* nevű folyó, másrészt abból is, hogy a Neva deltája és alsóbb folyása egész vidéke is régebben tisztán finn és észt lakosságú volt, amely részben kiirtott, részben kereszténységre térítésekor elszlávosított őslakosság emlékét tartja tehát fönn a Neva folyó e fönnmaradott neve is.

Azt is láttuk, hogy a *vese* e besenyő szócsoportunkbeli neve onnan származott, hogy a vese azon szervünk, amely a *vizet,* illetve a vizeletet választja ki, illetve, hogy *víz* szavunknak *ves* változata is volt. (Amelyből a latin-olasz *vesica, vescíka* = húgyhólyag és vizet tartalmazó hólyag szó is származott.). Magától értetődő tehát, hogy viszont a görög *nefrosz* = vese szó meg az őspannon *nev, ner* = víz, nedvesség szóból kellett származzon.

Hogy viszont a *folyás* és a *húzás* és *vonás* egymással rokon, egymáshoz hasonlító valami ezt magyaráznunk nem kell. Ezért van az is, hogy a finn *vete* = viz szó azonos a finn *veto* = léghuzam, légvonat és *vete* = húz, von szóval, aminek párhuzama, hogy szláv *vada* = víz, míg *vodi, vede* = vezet, és hogy ugyanígy a magyar *vezet* szavunk meg *víz* szavunkkal egyezik. Ugyancsak kétségtelen, hogy az említett finn *veto* = léghuzat

szó meg a latin-olasz *ventus, vento* és német *Wind* = szél szavakkal egyezik, de *nt, nd* kiejtésű voltával átmenetet képez a besenyő és a pannon kiejtésmód között, holott az alpesi *főn* szél neve tisztán pannon kiejtésű. Viszont említem azt is, hogy a kínai nyelvben is *reng* és *fún* = szél.

Említém miszerint Fáy Elek is *Nap* és *fény* szavainkat, a *p* és *f* hang rokon volta alapján, egymás megfordítottjának tartotta, valamint fölhazám, hogy a görög nyelvben is *faíno, faíenosz* = fényes, ragyogó. De említém azt is, hogy az arany, mivel sárga színű és nem rozsdásodó, változatlanul fényes maradó, ezért a Nap jelképévé is lett, de elmondottam, hogy népünk *fény, fényes, fénylik* szavainkat *fém, fémes, fémlik, fémiknek* is ejti, amiért is nyelvújítóink a tiszta ércet igen helyesen nevezték el *fém*-nek. Láttuk, hogy a régi egyiptomi nyelvben *nub, nuba* = arany, amely szó viszont *Nap* szavunkkal azonosul. De *fény, fényes* szavunk származéka tehát az olasz *fanale* és az arab *fanar* = lámpa, különösen pedig hajólámpa és világítótorony jelentésű szó is, amely két szó valószínűleg a pannon eredetű s csak utóbb elsémiesedett, elolaszosodott föníciektől vagy púnoktól, más nevükön vendektől vagy venétektől maradott, öröklődött e nyelvekbe. Továbbá arabul *fanusz* = jelező lámpa, de amely régen magas rúdon tartott, különféleképp ingatott, csóvált, kátrányozott avagy olajozott, zsírozott szálas anyagcsomóból képezett fáklya volt. Amilyent azonban népünk is készített és használt és amelyet *lángcsóva* vagy egyszerűen csak *csóva* néven nevezett, amikor pedig jelezésre használta, ezt különféleképp *csóválta.*

Említettem azt is, hogy Creutzer Friedrich német tudós szerint a Nappal is azonos, regebeli őslény *Fanesz, Fenesz* néven is neveztetett. Amik után kétségtelennek kell tartanunk hogy a latin-olasz és német *fenestra, finestra*, *Fenster* szavak, ugyanúgy mint a török és szerb-horvát *pendzser* = ablak szó, valamint a török és szerbhorvát *fenyer* = lámpa szó is *fény* szavunkra vezetendő vissza.

Utalok itt még egyszer mindarra, amit itt őseink, de különösen pannon őstörzsünk Aranytükör, Aranymadár és lelkiismeret kultuszáról korábban, valamint „A Lelkiismeret Aranytükre” című művemben már megírtam.

A Magyar Adorján által fölhasznált irodalom kivonatos jegyzéke

Pannonok (901-938. oldal)

Fáy Elek: „A magyarok őshona”. A Nap és fény szavak egymás tükörképei. Fanes = fény ős. Napisten. Főnix madár (201. old.).

Creuzer Friedrich dr.: „Symbolic und mythologie der alten Völker”. Leipzig und Darmstadt, 1821. Fanes, Fenes (II. 267. old.).

Endrei Zalán: „A világ történelme”. Budapest, 1906. Cyprusi őspannon viseletekről (1. 166. old.).

Brehm: „Tierleben”. 1900. A paradicsommadár Új-Guinea-i neve faneam (IV. köt., 166. old.).

Malonyai Dezső: „A magyal”nép művészete” -„Balaton melléke” kötet. Babuka.

Horger Antal: „A magas fa gyümölcse”.

Benedek Elek: „Az arany tollú madár”.

Szen őstörzsünket azonosnak tartom a szarmatákkal, mert véleményem szerint e törzs szócsopartja az *s, sz, z, zs, c, cs* és *l, r* mássalhangzók által képezett volt, de úgy látszik, e törzs igen közeli rokonságban volt a szemerékkel és miként ezek, gabonatermeléssel is foglalkozott.

Említém már „Szemere" fejezetünkben is ősnyelvünk azon sajátságát, amely szerint az olyan szavaknál mint *szemere* vagy *szemele,* az *r* illetve *l* hang a *szem* szó közébe is ékelhető volt, ami által a *szem* szó *szerm* avagy *szelm* kiejtésűvé válott. Láttuk, hogy szemere őstörzseink a Földistennőt – aki egyúttal lég, víz, gabona, nőiség, szerelem és Holdistennő is volt – nevezték *Szemere, Szemiramét, Szamuramat* (Szemirámisz), valamint, lágyult *l*-es kiejtéssel *Szemele* néven is, aminthogy Szemele volt a görögöknél is a Földistennő egyik neve. Viszont kétségtelen, hogy a szláv *zemla, zemlya* = föld szó sem egyéb mint *szem, szemere* vagy *szemele* szavaink származéka.

Világos tehát, hogy a bő gabonatermő *Szerém, Szerémség* (elszlávositott, magánhangzókihagyásos nevén Szríém) és ennek régi rómaiaknál fővárosa *Sirmium* (ma Mítrovica) neve is a *szemere* vagy *szimere* szavunkból keletkezett, de amelynél az *r* hang már közbeékelve s amiből valószínűvé válik, hogy a Szerémség termékeny síksága is régen a szóban levő *szalim,* más nevén *szarmata* őstörzsünk által lakott volt, sőt, habár természetesen ők is a Csallóközből származtak, de innen kivándorolván, ezutáni legrégibb települő helyeik is itt voltak,

valamint valószínű még az is, hogy tulajdonképpen szemere őstörzsünkből származtak is.

Szerém szavunkkal egyező a *szerény* szavunk is, de ezenkívül, amint erről már „Szemere” fejezetünkben is szó volt, a felvidéki magyarság nyelvében ma is *szemere lány* = szerény, szende, szemérmetes lány. Sőt a *Zrinyiek* e neve sem más mint boszniai származásuk helysége *Szerény* avagy *Zeriny* (ma Zriny) nevének elszlávosított, magánhangzókihagyásossá tett származéka, aminthogy régi okmányokban, Zrinyi Miklóst ábrázoló képeken, e hősünk neve sohasem fordul elő „Zrinski”-nek írva, ahogyan őt a horvátok ma nevezik és horvát hősnek állítják, hanem mindig *Zrini, Serini* alakban. Bár kevéssé ismert, de valóság, hogy Bosznia északibb, sík, a Száván alóli részét régebben még az ottani horvát lakosság is *Alfeld-nek* nevezte, azaz tehát *Alföld-nek,* ami tanúsítja, hogy Bosznia e gabona termelő sík része régen, a görög háborúk előtt, még magyar, azaz szarmata, lakosságú volt, ahonnan ez őslakosság csak a török elől menekült el és ahová ennek helyébe a török uralmat már rég elfogadott és nagyrészt mohamedán vallásra is térő szlávság telepedett, míg a kevés ott maradott őslakosság nyelvileg elszlávosodott. De ilyen, a törökök elől elmenekült boszniai magyarok, azaz szarmaták voltak tehát a Zrínyiek, azaz Szerinyíek is. Én azonban még az első világháború után is ismertem egy boszniai magyart, aki csak jugoszláv katonaságnál tanult meg szerbhorvátul, eggyel pedig leveleztem is, aki magyarul de már csak horvát helyesírással tudott írni.

A finn *szilme* = szem szó is tehát *szem* szavunk *l* közbeékeléses alakja, ugyanúgy, mint ahogy a szerb-horvát *szrám* = szégyen szó sem más mint a *sám* szó *r* közbeékeléses alakja. Láttuk, hogy viszont a németben *Scham* (sám) = szégyen. Úgyszintén említém, miszerint a szerb-horvát *kremen* = kova szó is a magyar *kemény* szó ilyen közbeékeléses alakja. Láttuk hogy a finnben *kova* = kemény, míg a szlávban *kamen:* kő; mind amely szavak az egytagú magyar *kő,* régi *ka, kó* ősszavunk származékai.

Tény viszont, hogy sok esetben igen nehéz meghatároznunk, hogy valamely *sz-r-m* avagy *sz-l-m* alakú szó eredetileg csak ilyen közbeékelésű-e s tehát tulajdonképpen szemere szó-

e, avagy tényleg *sz-r* avagy *sz-l* eredetű s tehát szarmata-szalim szócsoportbeli. Mindezt azonban jövő kutatások még kivilágosíthatják.

Annyit eddig is meg tudtam állapítani, hogy ezen szarmata vagy szolim nevű őstörzsünk életében és vallásos kultuszában a következő dolgoknak kellett nagy szerepe legyen: A növények közül a *szőlő*-nek, a *szilvának* és valószínűleg a *szíl*-nek. Az állatok közül szerepelt a ló és a galamb, míg az ásványok közül az arany és a *réz.* Viszont bizonyosnak tartom, hogy e törzseink foglalkoztak gabona- de főképp rozs termeléssel is.

Szőlő szavunkat illetőleg, amely egyezik a kis-ázsiai és kanaáni *szalim* nemzet e nevével, de *r*-es kiejtéssel összevethető a Magyarország területén is élt egykori *szarmata*-éval is, hozom itt Fáy Elek könyvéből e hosszabb idézetet:

„Ugyanezen vidékek (Észak-Afrikáról van szó) marmarida, másképp még tamazig, tomahú és tahenú neveket is viselt Ezen utóbbi népnév pedig bennünket magyarokat szintén közelről érdekelő nyelvi vonatkozást foglal magába (a tahenu nevet művében másutt tehén szavunkkal azonosítja). Ezen kár telepek (a *kár* nevű nemzetet érti, amely szerintem *körös* őstörzseink egyike volt) azonban főleg az Atlanti-Óceán partja menti mauretániai, valamint az ettől Délre eső tengerparti vidékeken fordultak elő legtömegesebben. Itt volt a már említett Tingiz város (e nevet másutt *tenger* szavunkkal hasonlítja öszsze, amely város mai neve is *Tanger;* viszont a törökben *tengiz* is = tenger) Az ettől délre eső paradicsomi buja növényzetű vidékeken – Movers szerint – egykor szakadatlan láncolatban födték a szőlő-telepek (Movers F.; ..Die Phönizier... I. kötet. Bonn, 1841. II. köt. 1 része (Polit. Gesch u Staatsverfassung.) Berlin, 1849. II. köt. 2 része (Geschichte der Colonien.) Berlin, 1850. II. köt. 3. része (Handel und Schiffahrt.) Berlin, 1856 De lássad; II. kötet 528. oldal.), annyira, hogy – amint mondja – a legkülönbözőbb szőlőfajok elvadult maradványa; ma is lépten-nyomon fölbukkannak a növényzet között. Ezt tudva, rendkívül érdekesek az e vidéken egymást követett ókori helynevek: *Szoloeisz*, *Szoloencia*, *Zeliz* vagy *Azila* (lássad szintén Movers: II/2. 534. és 537. oldal.), mint amelyek – úgy

látszik – mind a magyar szőlő szavunk idegen ajkú elferdülései. Szőlő szavunk ősrégiségé valószínűvé tételére itt egyelőre a következőket hozhatom föl: Creutzer szerint egy *Szyleusz* nevű *szőlőhegyi* szörnyeteget Herkulesz megölt. (Creutzer Friedrich: »Symbolik u. Mythologie der alten Völker« Leipzig u Darmstadt, 1821. II. kötet, 236 oldal.). *Szilén* (Σιληνος vagy Σειληνος) Bakkusznak, a *boristennek* nevelője és tanácsadója; míg a többi *szilének* (Creutzer szerint a szatírok ősei, a kíséretéhez tartozó egyéniségek). Creutzer szerint: már a régiek sem tudták a Szilén név értelmét (ugyanott III. köt 208. oldal) és teljességgel nem voltak tisztában a viselői által megszemélyesített fogalmakkal sem és csak annyit tudtak még, hogy azok eredete a Keleten keresendő. Creutzer (Bocharttal egyetértve) a Szilén név összefüggését látja a kanaáni jó *bortermelő Szilóh* város nevével, amelyre vonatkozólag a haldokló Jákob áldásában – midőn a Júda törzs majdani szilói boldog életét látnoki szemmel megfesti -a következők foglaltatnak: »Nem távozik a jogar Júdából és a törvénypálca lábai közül, mignem eljő Silóba s övé a népek hódolata. Oda köti a szőlőtőhöz csikaját, a venyigéhez szamara vemhét; borban mossa öltözetét és szőlővérben ruháját«." (Mózes I. könyve XLIX. rész, 10. és 11. vers. Füredi Ignác fordítása.). A föntebb említett szőlőhegyi szörnyeteg Szyleusz nevére eléggé hasonlít a torontál-megyei *Szeleus* község neve, amely a régebbi magyar *Szőlős* nevéből az ottani oláh és szerb lakosság ajkán elferdülve képződött. E példát szem előtt tartva, részemről igen valószínűnek tartom, hogy az említett Szoloeisz, valamint az ezekre hasonlító Szoloencia, Szolousz, a cipruszi és sziciliai *Szoli* városnevek éppen úgy szőlő szavunk elferdülései lehetnek, mint a föntebb említett afrikai Zeliz vagy Azila (talán: szőlő). A tudósok mind e neveket a sémi *szala* vagy *széla* = sziklaból származtatják. Mint ahogy az említett helyeken mint sziklás hegyeken, legnagyobbára u.n. Promontoraumokon fekszenek. De bár a szőlő szavunk összefüggése a sémi szala vagy szélával igen valószínű, (ahogy arról a szala szónak az ősidők óta híres bortermelő *Zala-* vagy helyesebben *Szala-megyénk* nevével egyezése is tanúskodni látszik) azért

az említett helyneveknek a szőlő szavunkból való keletkezése annyival valószínűbbnek látszik előttem, mert valamennyien szőlő- és bortermelő vidékek hegyein (promontorium) fekvő helyeket jelölnek.”

Hogy Afrika nyugati partjain régen oly számos *sz-l* alakú s tehát szőlő szavunkkal egyezővárosnév létezett, valamint hogy ott mindmáig oly sok elvadult szőlőfaj található, ez szerintem arra mutat, hogy ott más törzseinken kívül, különösen nagyszámban éltek szőlőt is termelő szolimek. Ha viszont Bakkusz boristenségnek „nevelője” és „tanácsadója” neve is *Szilénosz* volt, akkor ez meg arra mutat, hogy ezen Szilénosz nem más mint magának a szőlőnek, szőlőtőnek megszemélyesítője s úgyszintén „a többi szilének”, vagyis Bakkusz kísérői, is a szőlőtők megszemélyesítései, de ugyanúgy a szintén Bakkusz kíséretéhez tartozó „bakkánsnők” is. Föl kell pedig itt hoznom a következőt: A szőlő, hosszan indázó, tehát *szál-szerű* növényként – amely fákra fut föl, valamint karókra, a hímség e jelképeire, is fölfuttatik, föl is kötöztetik, – ezért tulajdonképpen nőiségi jelképként is szerepeltetett, annál is inkább, hogy virágai és termése, a szőlőszemek, fürtöket, tehát számosságokat, képez, ami őseinknél szintén

Kilenc évvel ezelőtt egy Izraelből hozott szőlővesszőt kapott id. GUBA IMRE topolyai nyugdíjas, (Arany János utca 20.) amely öt évnek utána hozta meg első termését. Azóta évente 20—25 óriási nagyságú fürtöt szüretelnek le róla. Az időközben valóságos fává nőtt tőkén most az egyik fürt 65 centiméter hosszú — és a legkisebb fürt is 25 centiméternél nagyobb —, s több mint két és fél kilót nyom. Csak erről az egy szőlőtőkéről negyven kiló ízletes szőlőt szednek le.

Sz. J.

Az egykor Jeruzsáemet megalapított szolim őstörzsünk nagyszerű szőlőtermelése maradványai Palesztinában tehát napjainkig is megvannak még. Lássad a Bibliában az óriási szőlőfürtről szóló följegyezést, Jeruzsálem, azaz *Hiero-Solime, helyesen: Ur-Szolime: Szolim-Város.*

nőiségként volt fölfogva, sőt minden szőlőszemben is több mag van. Bár a legtöbb szőlőfaj bogyói gömbölyűek, a gömb viszont hímségi jelkép volt, de van sok szőlőfaj, amelynek szemei kisség hosszúkásak, somalakúak (nőiségi jelkép), mi több, az úgynevezett „kecskecsecs-szőlő" minden szeme nemcsak hoszszú de még hajlott, vagyis görbe is, és némileg valóban a kecske csecséhez hasonlítható. Mindezekkel ellentétben viszont a szőlő minden egyes virágocskája *ötszirmú;* az öt pedig páratlan szám lévén, őseink szimbolikája szerint hímséget jelentett, habár elvétve, előfordul e virágocskák között négyszirmú is, Mind e jelenségek lehettek tehát annak okai, azon határozatlanság okozói, hogy a boristenség kísérőit az ősök hol férfi- hol nőalakoknak képzelték.

Hogy viszont szolimek Kanaánban is éltek, sőt hogy Jeruzsálemet, a zsidók bejövetel előtt, is szolimek alapították, ez ismeretes, amint hogy a város régi neve is *Ur-Szolime* volt, viszont hiszen a Bibliából is tudjuk, hogy Kanaánnak egyenesen jelképe volt a csodálatosan nagy szőlőfürt!

Említi Fáy, hogy a tudósok a fölsorolt *szil-*, *szal-, szel-* kezdetű névalakokat a sémi *szala* vagy *széla* = szikla szóra vezetik vissza. Habár ez szerintem a valóságban nincsen is így, de azért a szőlő és a szikla közötti összefüggés valóban kellett legyen. Mi több, hiszen ezen sémi szala vagy széla szó egyezik *szál* szavunkkal is, míg viszont láttuk, hogy a németben meg *Saule* = oszlop, úgyhogy következtethető, miszerint létezett ősnyelvünkben, illetve szolim-szarmata szócsoportunkban, egy *sz-l* alakú szó, amely szikla értelmű volt, vagyis hogy az említett szikla értelmű sémi szó ebből származott; arról pedig a tudósok természetesen nem szereztek tudomást, hogy a magyarban a *kő-szál* szó ma is megvan, sőt hogy ezenkívül, bár *r-es* kiejtéssel, de *szirt* = meredeken fölálló kopasz szikla (Ballagi: „A magyar nyelv szótára."), valamint, hogy a finnben

is, de *1-es* kiejtéssel *salvolme* (szalvolme) = szöglet, sarok; holott *szöglet* szavunk a *szikla* szavunkkal, *sarok* pedig a *szirt* szavunkkal azonos míg viszont minden sarok, szöglet tulajdonképpen *ék* is, ezen *ék* szavunk pedig a *kő* szavunknak csak megfordított kiejtése, minden szikla meg egyúttal egy nagy kőék is, és amely *ék* szavunkból azután a német *Ecke* (ekke) = sarok szó is származott. Továbbá: ha a héberben *szegol* = szőlőfürt, míg a régi palesztinai, kanaáni pénzek neve tudvalevőleg *sekel, sike/,* latinositva *siclus* volt (sziklusz), úgy ebből következtethető, hogy miként más pénznemek neve is a rajtuk levő ábrázolatról, jelképről származott (például: florint-fiorino-forint, Kreuzer-krajcár, Krone-korona, leu-lei stb.), úgy e régi palesztinai, kanaáni pénzeken is valamikor, az ország jelképeként, szőlőfürt volt ábrázolva, de másrészt föl kell tűnjön nekünk ezen *szegol* = szőlőfürt szónak *szakál* szavunkkali egyezése is, márpedig a szakál is: fürt, aminthogy *hajfürt*-ről is beszélünk. Viszont ezen *fürt* szavunkkal meg a német *Bart* szó hangtanilag azonos teljesen, és amelynek *szakál,* de *fürt* értelme is van; csakhogy e kettő már avar szócsoportunkbeli szó. Viszont úgy a *szakál* mint a *szikla,* a *sziklusz* mint a héber *szegol* szó is székely szócsoportunkbeli, mi pedig „Székely" fejezetünkben láttuk, hogy a székelyek még nehány századdal ezelőtt is szakálviselők voltak, valamint hogy szőlőtermelők is lévén, náluk e növényük vallásos tiszteletben is részesült és Tündér Ilona Földistennő egyik jelképeként is szerepelt, csakhogy ezt ők *Gizet, Kiszela* néven nevezték Törökül *kiz* = lány, *güzel* = szép.

Mivel a *szőlőtermése* csupa többmagú bogyó és mivel a latinban *solanum* (szolánum) a neve több jellegzetesen többmagú bogyóka-termő növénynek, ebből következtethető, hogy a *golyó* kőrös szócsoportbeli e nevének a szolim-szarmata szócsoportbeli neve valamely *szoló, szőlő, síló* szóalak kellett megfeleljen.

Mi már magától értetődőnek fogjuk találni, hogy a Bakkusznak megfelelő bor-, hímség- és napistenség a szolim-szarmatáknál nem neveztetett kabar eredetű Bak, Bakkusz, Bagaiosz féle neveken hanem valamilyen *Szol, Szor* vagy *Szár*

alakú néven, aminthogy a latinban, olaszban tényleg *sol, sole,* a csehben *szlunce,* a szanszkritban *szuria* a Nap neve.

Ellenben kérdéses hogy a szarmata név tehát *Szárm-mata, Szár-mata* vagypedig *Szarm-ata* összetétel volt-e, vagyis hogy ez a napistenség avagy a földistennő neve volt-e? Hogy eszerint a szarmaták maguk is nőelviekként Földistennőjük után nevezték-e magukat avagy hímelvűekként Napistenük után?

Tény hogy a rómaiak idejében a mai Erdély délnyugati végében állott *Sarmisegetusa* (Szarmiszegetúza) városa (Várhely; a ottani mai oláh és szerb lakosság nyelvén a szintén vár jelentésű Gradistye neveztetik), amely név eredeti értelme aligha volt más mint Szarmata-sziget avagy Szármok-szigete, amely vagy folyóvíz szigetén álló erődítmény volt, vagy pedig vizet is tartalmazó mesterséges árkolással volt körülvéve.

Tudjuk, hogy a szőlő, amíg nem teljesen érett, erősen savanyú, sőt hogy levelei, még zöld szárai, különösen pedig kacsai is, savanykás ízűek. Láttuk hogy a savanyúságnak őseink eszmevilágában mily nagy és megokolt szerepe volt, aminthogy a tulajdonképpeni magyaroknál szerepelő meggy és az egres, a szemeréknél szerepelő som és a leánysom, is savanyúak, ma pedig megtudtuk, hogy az élet keletkezésénél a nucleinsavaknak mily fontos szerepe van, vagyis hogy nucleinsav nélkül nincsen is élet. Ezért, mivel a szőlő székely neve régen valamely *szigel, sze kel* avagy megfordítva *gizel, kiszei* szóalak kellett legyen, lett a szerb-horvátban *kiszelo* = savanyú. De így tehát a savanyúságnak kellett lennie valamely szolim-szarmata szócsoportbeli nevének is, aminthogy meg is találjuk a törökben és ebből származólag a szerb-horvátban a *szirke, szircse* = ecet szót. Továbbá: az aludttejből kiváló savanykás lé, a savó, latin-olasz neve is *serum, siero* (szérum, sziéro), a szerb-horvát neve pedig *szurutka.* A német *sauer*= savanyú viszont nyilván a mai *só, savó, savanyú* besenyő kiejtésű szavainkból származott, amelyekbe *v* hang toldódik, de ugyanezen ősegyszerű só szavunk *l* hanggali megtoldása is létezik a finn *suola* (szuóla),latin *sol,* olasz *sale(szól,* szále), német *Salz* (szalc) és szláv *szal* = só szavakban, amelyek tehát mind szolim szócsoportunkbeli eredetűek és szőlő szavunkkal is azonosulnak; viszont népünknél a Dunántúl bizonyos szőlőfaj neve *szala.* Ma

a sós ízt nyelvileg is a savanyútól határozottan megkülönböztetjük, ami azonban régen még nem volt így, és Erdélyben gyakran hallottam is például az igen sós ételre azt mondani, hogy „nagyon savanyú”. Ami azonban nem is egészen helytelen, mivel hiszen a savanyúságok is bizonyos sóféléktől származnak. (*Sav* szavunk nyelvújítási mű-szó s a *savanyú-ból* elvonással képeztetett).

Ismételek itt egyet-mást egy a II. világháború előtt „A szőlő szó” cím alatt nyomtatásban is megjelent cikkemből:

Késmárky István a „Magyarság” című lapban, 1929 Június 9-i számában „A magyar történelem új korszaka” című cikkében többek között azt is mondja, hogy „szőlő” szavunkat őseink egy a Kaukázusban is járt török néptől vették. Amely véleményét az alábbiakban teljesen megdönthetjük:

A szőlő neve a törökben *üzüm* és *aneb,* amely szavak *szőlő* szavunkra egyáltalán nem hasonlítanak. Holott a finnben *szilmikko* = bimbó, amely finn szó pedig a tulajdonképpen gömböcske és bogyó jelentésű *szőlő* szavunkkal összefüggésben van, ugyanúgy mint ahogy a magyar *bimbó; pimpó, bingyó* alakú szavaink egyúttal virágbimbót és bogyót, bogyócskát is jelentenek (lássad e szavakat Ballagi szótárában), ami azért van mert hiszen a növények gömbölyded bogyói és bimbói egymáshoz gyakran nagyon hasonlítanak. Szoktuk mondani, hogy „szőlőszem, mákszem” stb., amely *szem* szavunk azonban egyúttal a látószerv, a szem, neve is. Ugyanúgy a finnben is, míg *szilmikko* = bimbó de *szilme* = szem (látószerv), úgyhogy ezen szilmikko szó tulajdonképpen: szemecske; viszont az *-ikó* kicsinyítő rag a magyarban is megvan; például ház, Anna, szem; házikó, Annikó, szemikó stb.. Vagyis tehát a bogyót, gömböcskét és bimbót de egyúttal a látószervet is jelenthető *sz-l, sz-l-m* alakú szó ősnyelvünkben – amelyből a finn is származott – már megvolt és ezt tehát nem kellett a törökből átvennünk. Hogy ősnyelvünkben ugyane szó megvolt *sz-r-m,* sőt *sz-r-n* alakúan is, ezt mutatja például a bő gabonatermő *Szerémség* e neve, továbbá a szláv *zerm*, *zrno, zrino:* gabonaszem, mákszem, homokszem szó, de ugyanígy a szégyen és szeméremrész jelentésű német *Scham* (sám) szónak megfelelő szláv *szrám:* szégyen és szeméremrész szó is. Azt

pedig, hogy minden búzaszem a női szeméremrészre mily tökéletesen hasonlít, már a „Szemere” fejezetünkben fölhoztam, valamint említettem a nőiséget megszemélyesítő, Venusszal azonos szumer-asszír *Szemiramat,* görögösített Szemirámisz, e nevével azonos magyar *szemérem,* tájszólásos *szemirem,* sőt Csík-megyei *szemírům* szavunkkalí azonosságát.

Magyarországon a dunántúli és dunamenti erdőkben, ősidőktől fogva tenyészik a szőlőnek egy vad fajtája (latin nevén Vitis silvestris), amelynek hosszan indázó szára 20 méternyire sőt hosszabbra is megnő. E növényről érdekes cikket találunk a „Budapesti Hírlap” 1915. évi november 26-i számában, ahol egyúttal az is megemlítve, hogy ez semmi esetre sem elvadult kultúrszőlő, mert ha az volna úgy egyházas kellene legyen, a Vitis silvestris azonban kétházas növény, ami csalhatatlan bizonyítéka eredeti származásának, vagyis annak, hogy ősidők óta ott tenyészik. Egyházas növények azok, amelyeknél hímvirágok és termő- azaz nővirágok egyazon növényen vannak, kétházasok amelyeknél egyik növény csak hímvirágokat hoz, a másik csak nővirágokat, mint például nálunk is a kender. Ezzel, pedig, ha azon alapon állunk, hogy hazánk őslakói vagyunk, az állítást hogy a szőlő ismeretét és nevét törököktől és a Kaukázusból vettük volna, máris megdöntöttük.

Nyelvünkben a *szőlő* szó nem áll elszigetelten, ahogy an a nyelvekben az idegenből átvett szavak állanak, sőt elég rokonát találjuk. Eltekintve attól, hogy tájszólások szerint *szőlő, szőllő, szöllő* kiejtése van, például a moldovaí csángó-magyarok nyelvében már igen eltérő változatban él, amely a már említett *i* magánhangzós finn *szilmikko* szóra emlékeztet. A moldovai csángóknál ugyan is *sziliú* = szőlő (Jerney: „Keleti utazás.” I. köt 27. old. és Gegő: „Moldovai utazás.”, valamint Gyárfás: „A jász-kunok története.” II. köt. 241. old.), úgyhogy *szilva* szavunk is eszünkbe kell jusson, mert a szilvafélék ősei, a kökény- és mirobalán-félék is körülbelül szőlőszem nagyságú gömbölyű bogyók, habár egymagúak. Ezenkívül Ballagi mondja, hogy magyarul *szala* = szőlőfaj, igen édes ízű termással. Továbbá magyarul egy a szőlőéhez hasonló gömbölyű és bódító hatású bogyókat termőnövény neve *zolna.* Viszont a szőlő levéből készülő bornak is van bódító és részegítő hatása.

Mi több, van olyan zolna-féle is amelynek bogyója igen mérges, más fajtákból viszont, különösen régebben, többféle orvosság is készült. Bár a zolnák (más nevükön csucsorok) nem tartoznak a szőlőfélék közé, de vannak a szőlőhöz hasonlóan indázók és kúszók is. Úgyhogy mindezt tudva, egyenesen meglepő, hogy a zolna-félék latin neve is *solanum* (szolánum), ami szintén arra mutat, hogy a szolim szócsoportban a golyó, bogyó neve valamely *szoló, zoló, szala, sziló*, *szőlő* alakú szó kellett legyen. Lehetséges pedig, hogy az udvarhelyszéki kapuk jellegzetes indás és bogyókat is mutató díszei is tehát valamely zolna-féle stilizált ábrázolatai. E kapukról és díszeikről föntebb már részletesen is volt szó, rajzokkal is kisérve.

Éppen ott, ahol a szóban levő vad szőlőfaj ma is előfordul, a Dunántúl, van *Zala-megye,* helyesebb és népi nevén: *Szala,* vagyis kétségtelen tehát, hogy e név a szőlő már említett magyar *szala* névváltozatával, de egyúttal a szolim-szarmata őstörzsünkkel is, közvetlen összefüggésben van, és amely vidék e törzsünk régi hazája is volt. Találunk pedig e vidéken még ilyen helységneveket is mint *Salonvár* és *Szill* (utóbbi már Somogyban). Ami azonban állításaim a legmeglepőbben igazolja: az hogy a mai Zalaegerszeg mellett, a ma is híres bortermelő vidéken, már a rómaiak idejében is állott *Sala* (Szala) nevű város. (H. Kiepert: „.Atlas antiquus" Berlin, 1863 IX. tábla.). A föntebbiekből világosan láttuk, hogy a magyar *Szala* név a magyar *szala:* szőlő szóból származott; ha pedig a Szala név e bortermelő vidéken már a rómaiak idejében is megvolt, úgy ezáltal minden kétséget kizáróan bebizonyul, hogy e vidéken a magyar nyelv már a rómaiak idejében is élt. Mindezekhez végül még tehetjük, hogy a föntnevezett német atlasz szerint Kaposvár közelében (Somogy-megye) a rómaiak idejében állott *Silacenae* (Szilacéné) nevű város is; pontosan ugyanott tehát ahol ma *Szill* nevű magyar községünk áll.

Pannóniára, Magyarország más részeire is vonatkozó régi római irományokban, följegyezésekben, valamint mai könyvtárak, irattárak régi anyagában ki tudja mennyi érdekes adat rejlik még, csakhogy ezer évesnél régibb anyagot magyar szempontból is tanulmányozni gátolta az „ázsiai sátoros nomádság" tévtana és tévhite.

Áttekinthetőség érdekében ide teszem e táblázatot; amely a golyóra, gyümölcsre, szőlőre és magra vonatkozik.

Szolim-szarrnata.

(A magyar szavak dőlt betűvel.)

S-lí

szőlő
sziliú = szőlő
szilua
szala = bizonyos szőlőfaj
zolna = bizonyos bogyós növény
finn szilme = szem
finn szilmikko = bimbó
latin solanum = bizonyos bogyós növény

Kőrös

G-l

golyó
goló = golyó
gölődi = kis gombóc
gölödény = kis gömb
galacsin = kisebb gömb
galacs = kis gömb
gulacs = galacs
galagonya = bizonyos bogyóféle
golyva
hólyag
golyóbis
oromo gulubi = térdkalács
latin glibus = gömb
török gülle = golyó
finn kuula = golyó
latin glandula = mirigy
szláv krugla = golyó

Palóc

B-l

boló = bogyó
bölő = gömbölyded fadarab
beleck = szőlőszem
labda
latin palla = labda
olasz balla = labda
olasz ballotta = golyó német Baal = labda
perzsa pólo = golyó
szláv lopta = labda

Avar.

B-r

bere = gömböcske
bertő = gömböcske
bertők = gömböcske
berkenye = bizonyos bogyóféle
borbolya = bizonyos bogyóféle
borostyán = gömbölyű bogyókat termő növény
baraboly = gömbölyded gumókat termő növény
barack
bors
borsó
boróka = gömbölyű bogyókat termő fenyőfaj.
német Beere = bogyó
oromo berberi = bors
oromo borkuko = üveggyöngy
oromo burana = gyöngy
latin persica = barack
sziáv praska = barack
szláv breskva = barack
német Pfirsich = barack

Marmar.

M-r

murva = apró kavics
mirigy = glandula a latinban
málna
finn marja = bogyó
szláv malina = bogyó és málna
olasz more = bogyó és szeder
szláv murva = szeder
szláv maraska = vadmeggy Dalmáciában

Magyar

mag
meggy
magyal = bizonyos bogyóféle
mák
makk
gumó
gömb
gomb
gomolya = gömbölyded gomolyagokba
gyúrt sajtféle
gomolyag
gombolyag
mogyoró
magyola = magyal
gömbölyeg = gömböcske
gombóc
gömböc
szláv mak = mák
szláv maginja = bizonyos bogyóféle
oromo guma = gyümölcs
oromo gumo = gumó

Kabar.

K-b

hupolag = hólyag
gubó
gubacs
kobak
kabak = bizonyos tökféle
göb = csomó
bög = csomó
bog = csomó
bogyó
buga = növények gömbölyded magháza
finn kupla = hólyag
olasz boccolo = bimbó.

E táblázat, habár bepillantást lehetővé tesz, de természetesen távol van a teljességtől, még a magyar nyelvet illetőleg is, annál kevésbé teljes más nyelveket tekintve. Például sémi és szanszkrit nyelvismereteim egyáltalán nincsenek, sem e nyelvekbeli szótárakat szerezni nem bírtam. És hol vannak még az afrikai kámita nyelvek, avagy az indiai tamúl (másként: tamil), valamint a többi dravida (szanszkrit előtti) nyelv! Mind amely nyelvekben pedig kétségtelenül még igen sok érdekes és bizonyító adat is rejlik.

Szalad igénk is összefügghet a *szőlő* e nevével. Ismeretes, hogy az *sz* hang a *h*-val gyakran váltakozik (mint ahogy a só *szal* nevének is van *hal, halsz* változata), amiért is ezen szolim-szarmata *szalad* szavunknak pontos kőrös megfelelője: *halad* (míg ennek a latinban és olaszban *r*-es kiejtése a *currit, corre* [kurrit, korre] szavakban maradott fönn). De ezen sejtett összefüggés mellett még más is szól: A szőlő ugyanis *futó,* hosszan indázó növény Az ilyenféle növényekről mondjuk is, besenyő szóval, hogy fára, sziklára, falra *föl-futnak* (de ezen *fut* szavunknak *szalad* értelme is van), székely-kazár szóval hogy föl-kúsznak. A kún *inda* szónak (amelyről „Kún" fejezetünkben részletesen írtam, és amelynek pontos olasz megfelelője: *andare* = haladni, menni) kőrös megfelelője *galand*

(olasz, francia: *gallone, galon* = galand), amely szavunk szallagot jelent, míg viszont ezen *szallag* szavunk tisztán szolim-szarmata szócsoportbeli, ugyanúgy mint rokona a *sallang* szó is. Igen valószínű tehát, hogy egy haladást, futást, indát, galandot jelentő *szalad, szallang* szónak léteznie kellett a szolim-szarmata szócsoportban is, de amely egyúttal a *szőlő szala* nevével is egyezett, márpedig a szőlő valóban, hosszú, futó indájával futó, azaz *szaladó* növény. Viszont ide sorolandó az indát is jelentő *szál* szavunk is, amely utóbbinak meg csak *r*-es kiejtése a *szár,* szintén szolim-szarmata szócsoportbeli szó.

Nem tudom nyelvészeink *zarándok, zarándokolni* vándorlást is jelentő szavunkat miképp származtatják, de fölhozhatom, hogy ez is a *szál, szalad* szóalak *r-es* változata is lehetne.

Mivel azonban a szaladás egészen természetesen a gyorsasággal is eszmetársul, ezért észjárásukban már az ősök is a szaladást és a gyorsaságot egyaránt, a *széllel,* másrészt a gyorsfutó *lával* is kapcsolatban hozták. Általános mondások nyelvünkben ma is, hogy „szélsebesen" avagy „a szélnél is gyorsabban". Hasonló mondások már nyelvekben is szokásosak, mint például az olaszban is: „corre come il vento" = fut mint a szél, azaz *szélként szalad.* Mi több, magyar népmeséinkben gyakori, hogy a táltos *ló* így kérdezi gazdáját: „Hogy vigyelek, mint a *szél* vagy mint a gondolat?" Más népmesénkben szó van Szélike nevű királyleányról, aki gyorsfutásban legyőzhetetlen, míg végre a *Szélsebes* nevű mesehős őt mégis legyőzi. Úgyhogy okszerűen kell következtetnünk, miszerint kellett léteznie egy szél *szal* alakú szónak *ló* jelentéssel. Ez mai nyelvünkben ugyan nincsen meg de megvan, habár fordítottan, az orosz *losi* = ló szóban, úgyhogy következtethető, miszerint ahogy *ló* szavunknak létezett *lóh* kiejtése (vessed össze jú, juh), amellyel azonos a *loholni* = sietséggel szaladni, valamint a német *laufen,* tájszólásos *lofen* (lófen) = szaladni, futni, úgy kellett léteznie *los* avagy *losz* = ló szavunknak is. Amint-hogy a lovaglásra is használt iramszarvas szláv neve, bizonyára valamely északi rokonnépünktől átvéve: *losz.* Amely szónak tehát szaladás értelme is kellett legyen, ugyanúgy mint ahogy

a magyar *iramszarvas* szó az *iram, gyors-iram, iramodás* (latin-olasz *ire* = menni) szavunkkal, a német *Renn, Renntier*= iramszarvas, meg a német *rennen* = szaladni, rohanni szóval azonos. Viszont *száll, szállani* igénk jelentésileg a repüléshez igen közelálló, hangtanilag pedig *szél* szavunkkal azonos: úgy a repülés mint a szél pedig az igen gyors haladás fogalmával azonos. A latinban is *celeris* = gyors, amely szó ősalakja bizonyára *szelere, szélere* volt. A lovas katonákat is a rómaiak *celeres* = gyorsaknak nevezték. Mind amely fölhozottakhoz tehető hogy az igen gyorsfutó agár kutyafaj német neve *Windhund* = szél kutya.

Igen valószínű, hogy a szálló repüléssel vagyis a nemmozgó szárnyakkalival szemben a mozgó, vagyis a le-föl csapkodó szárnyakkal történő röpülés neve a szolim-szarmata szócsoport szerint nem *száll* volt, hanem valamilyen *szárr, szerr* szóalak, amire maga a *szárny* szavunk is mutat, amely szintén tisztán szolim-szarmata szócsoportbeli alkatú s amelynek tulajdonképpeni értelme *lap* kellett legyen, ugyanúgy mint szárma, azaz birtokosrag nélkül *szárom* = káposztalevél, valamint *szirom* = virláglevél (petalus). Továbbá szirony szavunk is ide tartozó, met ez meg azon vékonybőrből készülő színesre festett, lapos de keskeny szallagocskákatjelenti amelyekkel bőrre szoktak díszeket hímezni. De hogy valamely kiejtésbeli különbséggel egy *sz-r* szóalaknak még szaladás és gyorsaság értelmének is kellett lennie, mutatja *serény* és *sürgős* szavunk, annak ellenére, hogy *szorgalom* szavunk, valószínűleg a német *Sorge* szó hatása következtében ma értelemeltolódást szenvedett és már nem gyorsaságot hanem inkább gondosságot jelent. Említett *serény* szavunk viszont közeli rokona: *sergés, sirülés,* ami meg gyors forgás, gyors megfordulás jelentésű. Mindenesetre ide tartozó azonban a német *Ross* (róssz) = ló szó is. Ilyen *r-es* kiejtésű és ló értelmű szót ma bár sem a magyarban sem a finnben nem találunk de egykori létezettsége nyomát, bár megfordítottat, sejthetjük a finn *ratsi* és a német *reiten* = lovagolni szóban (ratszi, rájten).

De hogy a *lap* palóc szócsoportbeli szavunknak szolimszarmata és *l-sz* avagy *l-s* megfelelője is létezett mutatják kö-

vetkező szavaink: *lasa* = bizonyos lapos gombafaj (Ballagi), *laska* = bizonyos lapos, *szallag-szerű* tésztaféle, *lasnak* = durvább minőségű takaró, *lésza, lisza, liszka* = vesszőfonadékból készült és főkép gyümölcs-aszalásra szolgáló eszköz, *liszke* pillangószerű rovar. Míg a szláv nyelvekben fönnmaradva ma is *liszt* = levél, falevél, lapi és szirom.

Láttuk már „Kabar” fejezetünkben is, hogy a ló mennyire az ugrással is összefüggésbe hozatott (hippo, hepo, hüpfen, hopp-hopp stb.). De ugyanígy megvolt ezen összefüggés a szolim-szarmata szócsoportban is, mert a *ló, los, losz* = ló szóalakoknak, bár megfordítottan, de megfelel a latin *saltus* (száltusz) = ugrás szó, amihez tehető, hogy a magyarban is, ha a *száll* igét például „lóra száll” avagy „lóról száll”, vagy pedig „szekérre száll” avagy „szekérről leszáll” esetekben használjuk, akkor ennek semmi esetre sincsen „a levegőben száll” avagy „repülő” értelme, hanem sokkal inkább „föl ugrik” illetve „le ugrik” a jelentése.

A rómaiaknál *salii* volt a neve egy bizonyos papi-rendnek, amely tavaszonként szertartásos ugráló táncokat végezett. A latin nyelvben ugyanis a *saltatio* szónak ugrálás-on kívül tánc értelme is van. Láttuk „Kabar” fejezetünkben, hogy a szerb *igrati*= táncolni szó (a horvátoknál inkabb plesati) is a kabar *ugrani* igénkből származott és, hogy a dél-szlávoknál, de különösen a szerbeknél, voltak szokásban ugráló táncok, csakhogy ezek nem a ló hanem a kecske ugrálásával (bakkolásával) voltak kapcsolatban. Habár *ugráló táncok* a tulajdonképpeni magyaroknál is szokásosak voltak (aminthogy az *ig-*

avagy *ug-* szóalak egyaránt lehet úgy kabar mint magyar egymássalhangzós szó), de itt ezen ugráló táncok nem voltak összefüggésben sem a kecskével, sem a lóval, hanem a gabona szérűbeli kitapodásával keletkezett különböző játékokkal és ugrálásokkal voltak kapcsolatban.

Ide teszem a „Szépmezőszárnya" népmesénk különböző változatai alapjáni e rekonstruálásomat, azért mert e mese szerintem szarmata eredetű, ami az utána tett fejtegetéseimből, azt hiszem, eléggé kitünend.

Szépmezőszárnya.

Volt egyszer egy asszony és annak három fia. Ezek ketteje szorgalmas, dolgos ember volt de a harmadik, a legfiatalabb, henye volt; mindig csak otthon ült a hamuban és sohasem dolgozott.1.

A két idősebb egyszer szép új házat épített és amikor ennek falai már készen voltak, a mestergerendát kellett azokra fölvonni. De nagy volt a ház és hát nagy és nehéz a gerenda is. Habár még nehány embert is odahívtak segítségül, mégsem bírták. Először a kötél szakadott el, azután meg nem bírták tovább és robajjal a gerenda visszaesett.2.

A zajt Szépmezőszárnya is meghallotta s kérdezte édesanyját:

– Miféle zaj és kiabálás az odakint, édesanyám?

– Dolgoznak, fiam, – felelé az asszony – Mindenki dolgozik, csak te ülsz örökké itt a hamuban. Csak te vagy haszontalan dologkerülő.3

Elszégyellette magát Szépmezőszárnya, fölkelt és kiment, látná mit csinálnak. Ott vesződtek az emberek a nagy gerendával. Odament Szépmezőszárnya s megkérdezte:

– Mit akartok, jó emberek, e gerendával?

– Hát nem látod-e? A falakra akarjuk fölvonni, de nagyon nehéz.

– Jóemberek, hát miért nem hívtok engem?

– Téged? Te lusta, semmire kellő! Ki fog téged munkára hívni? Eredj a hamuba. – így szidalmazták az emberek.

De ő nyugodtan odament, a gerendát fölemelte s a falakra föltolta.

No, nagyot néztek, elcsodálkoztak most az emberek, és e naptól kezdve nagy becsülete lett Szépmezőszárnyának mindenki előtt. És bizony, ha valahol nehezebb munka volt, nagy ereje miatt mindig őt is hívták segítségül, ő meg szívesen segített is mindenkinek. Ezért aztán sok ajándékot is kapott mindenfelől, úgyhogy hamarosan meggazdagodott. Szerette is most mindenki, csak a két bátyja nem és őt mindig becsmérelték; csupa irigységből.

Mikor a két fivér a szép új házzal készen volt, elmentek a király városába hogy annak leányait feleségül kérjék.4

A királynak pedig tetszett is a két deli, szép legény, de mégis azt mondotta:

– Leányaim csak annak adom aki az erdőben az aranyvadat el tudja ejteni s nekem elhozza.5

El is indult a két fivér az erdőbe, ámde íme, már három napja járta azt, de hiába, az aranyvadat fölhajtaniok, de még meglátniok sem sikerült.

Szépmezőszárnya is hírül vette, a király mit mondott. Föl-öltözött hát legszebb aranyos ruhájába s elindult hát ő is szerencsepróbálni. Az aranyvadat fölhajtotta, űzőbe vette s elejtette. Lova farára fölkötözte s elindult a király városa felé. Egy hídnál két fivérével találkozott össze. Ö megismerte azokat, de azok őt nem, mert hát otthon mindig csak olyan szerény munkaruhában járt, most meg aranyos mezben volt.6 Ott beszélgetni kezdtek, az aranyvadat nem adná-e el nekik? Ö pedig úgy tett mintha semmit sem tudna s azt mondotta:

-Ó, én vadász vagyok, nem kereskedő. Amit elejtek, nem szoktam eladni.

De a kettő nem hagyta abba; újra meg újra kérte, az aranyvadat adná el nekik.

– Hát jó, – mondá végre, amikor már nagyon unta őket – nem bánom, eladom, de nem pénzért, hanem itt van nálam egy szerencsepatkó. Ezt megtüzesítem és ha engeditek hogy nektek hátul fölsüssem, akkor az aranyvadat odaadom.

Azok ketten egymásra néztek, gondolkodtak egy kicsit de aztán azt mondották hogy hát beleegyeznek.

Leszállottak hát mind a hárman, Szépmezőszárnya tüzet rakott, a patkót megtüzesítette s az egyik testvérnek fölsütötte.

Ez nagyot kiáltott fájdalmában, aztán a másiknak azt mondotta:

– Ne hagyjad magadnak fölsütni, testvér, mert nagyon fáj.

De a másik felelé:

– Édes testvér, ha te kibírtad, én is kibírom.

Így beszélt a kettő, de nem szeretetből, hanem az aranyvadért. Nehogy az csak egyiké legyen és királyleányt nehogy csak a másik kapjon.

No, lovagoltak hát azután az aranyvaddal a király városa felé; fájdalommal, de bizakodva. Szépmezőszárnya pedig elmaradott tőlük. Meg is érkeztek nagybüszkén a királyhoz, aki mármost úgy vélte hogy, lám derék legények ezek, az aranyvadat elhozták. Azt határozta hát, hogy leányait nekik adja, mert méltók rá. Nagy ünnepséget rendeztetett, amelyre mind a városbeli uraságokat is meghívatta a lakodalomba.

Mikor azonban mind a vendégek, a király, a királyné, a királyleányok és a két vőlegény már együtt voltak, egyszer csak belépett Szépmezőszárnya. Odament a királyhoz és azt mondotta.

– Felséges uram és királyom. Leányaid ne adjad méltatlanoknak. E két legény az aranyvadat nem ejtette el; nem is volt rá képes. Én ejtettem el és eladtam nekik.

Elsápadott erre ama kettő de kiabálni kezdett az idegenre, hogy nem igaz amit beszél. Hazudik! Elszörnyűködött a király meg a vendégek és ezek mondották: hogy an lehet ilyesmit ilyen két előkelő ifjúról állítani. De Szépmezőszárnya most a kardját leoldotta és hüvelyestül a király lábai elé tette, aztán így szólott.

– Fenséges uram és királyom. Íme, életem kezedbe adom. De megmondom azt is, az aranyvadat mi áron adtam el. Ha hazudok: haljak meg. E szerencse patkót látod-e? Megtüzesítém és nekik hátul felsütém. Ez volt az aranyvad ára. Mutassák meg magukat és ha a patkó az égett sebre nem talál: haljak meg.

Hanem ama kettő ezt már nem várta be, hanem a nagy szégyen elöl az ajtón kiszaladott és hazamenekült.

Szépmezöszárnya pedig kardját fölkötötte, a királyleányok kezét nem is kérte, hanem haza ment ő is.

No, most a két bátyja vele mindig nagyon alázatos és kedves volt, nehogy otthon a történteket elmondja, amit ö nem is tett meg soha. így hát mármost éltek együtt békében.

De volt a királynak szép selyem rétje. Ezen minden éjjel gyönyörű selyemfű nőlt, amely reggelre kalászát hányta s délre aranyrozsot termett, úgyhogy a király minden nap arattathatott és estére az aranyszem már kincstárában is volt.'

De mi történt? Az, hogy egy idő óta a szép selyemfű reggelre mindig le volt vágva és taposva. Haragudott a király ezért nagyon és minden este őröket állított a rétre, de hiába, mert ezeket minden reggel alva találták, a selyemrétet pedig szánalmasan lerágva, letaposva. Hiába bosszankodott a király, az őröket hiába büntette, nem használt semmit, ezeket mégis reggelre alva találták, a selyem rétet tönkretéve. Be kellett hát lássa, hogy valami varázslat van a dologban. Kihirdette hát végre, hogy leányait adja feleségül annak aki a selyemrétet és az aranyrozsot meg tudja őrizni. Akadtak is akik próbálkoztak de ezek is hiába, mert reggelre alva találták, a selyemrétet letarolva, letaposva.

Megtudta ezt Szépmezöszárnya is. Elment hát ö is szerencsepróbálni, de két báttya örizkedett attól még egyszer a király városában megjelenni. Ahogy a király városához ért, a királyhoz be sem ment, nehogy öt ott dicsérgetni kezdjék, hanem csak kint maradott a kertek alatt, az estét ott bevárnia. Mégis némelyek öt látva, megismerték és már híre ment a városban, hogy a szép ismeretlen vitéz, aki az aranyvadat elejtette. ismét itt van, és hogy bizonyára a selyemrétet akarná megőrizni. így aztán megtudták ezt a királyleányok is.

Ahogy hát a Nap már lemenőben volt, a legfiatalabb királyleány, titokban, a kertek végébe kiszökött, ahol azután Szépmezöszárnyával találkozott is. Ez köszöntötte a leányt, ahogy illik és ketten ott beszélgetni kezdtek, míg egyszer csak a királyleány így szólott.

– Amióta téged a teremben láttunk, nem feledtünk. Miért nem kérted kezünket? Hallgass ide: Édesanyánk sok varázslatra tanított meg minket. Minden este a selyemrétre kimegyünk, egy bűvös tömlőből rá álomszellőt engedünk, amelytől mindenki azonnal el kelj aludjon. Akkor három kancává változunk és legelni a selyem rétre kimegyünk, aztán azon kedvünkre összevissza szaladozunk, ugrálunk és az egész rétet összegázoljuk, letapossuk. Ezt pedig mind azért mert jól tudtuk hogy egyszer te is eljössz a rét megőrzésére. De téged nem fogunk elaltatni... Hallgass ide: Szerezzél három féket, mi odajövünk hozzád, engedjük magunkat megfogni s a féket fejünkbe tenni, magunkat megkötni. Csak az emberek előtt leszünk vadak és rakoncátlanok. Apánk azt akarandja hogy büntetésünkül a learatott aranyrozsot réz-szérűjén velünk tapostassad ki. Ott is rettentő vadak leszünk, rúgni fogunk, ugrálni. Ügyes kell hát légy és erős. A szárakat vasmarokkal kell tartsad, minket ostorral is ütnöd; nem szabad minket kímélned, mert ha engedni kezdesz, mi a szérűből kiugrunk, elrohanunk, minket elveszítesz, kinevetve, szégyenszemre mehetsz haza,... mi pedig utánad való bánatunkban meghalunk...6

Ahogy ezt így a királyleány megmondotta hirtelen megfordult és a palotába visszaszaladott.

No, szerezett hát Szépmezőszárnya három féket és ahogy besötétedett a selyemrétre kiment. És hát úgy éjféltájban jött is szélként sebesen vágtatva a három kanca, de Szépmezőszárnya elött szépen megállott. Ő a féket fejükbe húzta, őket a királyi palotához vette s ott a kapuelőtti bálványoszlopokhoz kötötte.'

Amikor aztán reggel ablakából a király kinézett, hát nagy örömére meg is látta a reggeli szellőben szépen hullámozó kalászosodó selyemrozsot. Délre az mind arannyá érett és a király kívánságára Szépmezőszárnya már kaszálta is.

Mikor pedig reggel a három királyleányt keresték és sehol sem találták, Szépmezőszárnya mosolyogva mutatott a három odakötött lóra s mondotta, hogy ott vannak, akik minden éjjel úgy elbántak a selyemréttel, de nem is teszik többé. És ezzel már hordotta is az aranyos kévéket a rézszérűbe, az aranyrozsot szépen körben lerakta, aztán ment a lovakért, mert a király valóban azt akarta hogy büntetésképpen mármost azok

kell a rozsot kitapossák. Nem akartak volna azok engedelmeskedni, vagy talán csak úgy tettek... Ágaskodtak, rúgtak is, de Szépmezőszárnya vasmarokkal tartotta a szárakat és ezeknél fogva valahányszor fölágaskodtak, lerántotta őket, hogy vértől is kezdett piroslani a szájukból szakadó hab, ha meg rúgtak, mindannyiszor az ostorral vágott rájuk. Ahogy aztán csöndesedni kezdtek, a szérűbe vezette őket. A csoda küzdelmet nézni odagyűlt nép pedig körülállta a szérűt. Végre a három ló magát megadva, szépen, engedelmesen elkezdett, a középen ostorával álló legyőzője körül körbe-körbe futni s a lerakott aranyrozsot így a kalászokból kitaposni. Szépmezőszárnya pedig állott mosolyogva középen és hajtotta őket, míg a nép tapsolva ujjongott és dicsérte erejét és ügyességét.

Így lett hát a király aranyrozsa megmentve. De most Szépmezőszárnya is bement a királyhoz, ennek leányai kezét megkérni, mert nagyon megtetszett már neki is különösen a legfiatalabb királykisasszony.

Ámde a király még ezt mondotta:

– Három leányom van. Azt akarom mindegyikért egy-egy kívánságom teljesítsed. Az aranyvadat elhoztad, aranyrozsom megmentetted. Még egy kívánságom kell teljesítened. A Vörös- Tenger túlsó partján van az aranyszőrű, ezüstsörényű vad ménes. Enyém e ménes de mindeddig még senki sem tudta nekem ide elhozni. Csak ha ezt is megteszed, kaphatod meg leányaimat.

Kiment Szépmezőszárnya de most már szomorúan, mert azt gondolta mit ér nagy ereje, ügyessége, hogy lehessen egy vad ménest összefogni, a Vörös-Tengeren átalhozni? Hiszen a vad lovak százfelé fognak szétfutni, szétszaladni. De hát mégis lovát megnyergelte s a Vörös-Tenger felé elindult, valahogy szerencsepróbálni. Ám lova, mivel táltos ménló volt, szomorúságát észrevette s megszólalt:

– Kedves gazdám, miért vagy olyan szomorú?

– Édes lovam – felelé Szépmezőszámya – hogyne volnák szomorú, mikor a király azt akarja, vad ménesét a Vörös-Tenger túlsó partjáról hozzam el ide, leányait csak úgy kaphatom meg. De hogy lehessen egy vad ménest összefogni, s a Vörös-Tengeren átal hozni?

– Kedves gazdám, ne légy szomorú, – válaszolá a ló – csak tanácsom fogadd meg és megtesszük ezt is: Három bivaly bikát öljél le, nyúzzad meg és bőrüket terítsed rám, de úgy hogy fejem és lábaim szabadon maradjanak. E bőrökre nyergeljél meg és így megyünk a VörösTenger partjára.

Szépmezőszárnya amit a ló mondott megtette. Ahogy azután a Vörös-Tenger partjára értek, a ló azt mondotta:

– No, kedves gazdám, szállják le, a nyerget vedd le rólam, de a hevederrel a bőröket jól kössed át rajtam, hogy le ne eshessenek, te meg bújjál el valahol.

Ahogy mindez megtörtént, a táltos mén kiállott a tenger partjára egy szikla tetejére. A túlsóparton látni lehetett a legelésző vad ménest. Most a táltos ló elnyerítette magát, de olyan erősen, hogy az úgy hangzott mint a mennydörgés.

Meghallotta a túlsó parton az aranyszőrű vadmén a idegen mén nyerítését, mire nagy haraggal vágtatta körül kancáit, a más mént keresve, de ezt a túlsó parton nem látta meg.

Másodszor is elnyerítette magát a táltos mén, most még erősebben.

Meghallotta oda át a vad mén, ismét nagy haraggal vágtatta körül a kancáit de a másik mén a túlsó parton nem látta meg.

Harmadszor Is elnyerítette magát a táltos mén, és még erősebben. Most meglátta őt a szikla tetején a vad mén. Lerohant a tengerhez, belevetette magát és úszott a másik part felé. Száz aranyszőrű, szép kancája is lejött a partra. Egy darabig néztek utána, a szél lobogtatta ezüstsörényüket, aztán ők is a vízbe gázoltak és úszni kezdtek ménjük után, csak ezüstös sörényük, fejük látszott csillogva a vízen.

Most egymásnak rohant a két mén, ágaskodtak, vágták egymást első lábaik patájával, haraptak is és egy bivalybőr már leszakadozott.

Másodszor is egymásnak rohantak, vágták, harapták egymást. A második bivalybőr is leszakadozott.

Harmadszor is összecsaptak, vágták, harapták egymást és a harmadik bivalybőr is leszakadozott, de akkor a vad mén már le volt győzve és habbal, vérrel födve, holtan rogyott összse. Szépmezőszárnya előjöhetett, lovát újból megnyergelhet-

te, rá fölülhetett, a száz aranyszőrű, ezüstsörényű vadkanca pedig szépen követte a győztes mént a király palotája udvarába.

Így kapta meg Szépmezőszárnya a király három leányát.

Magyarázatok e meséhez.

A Szépmezőszárnya név (sz-r) már maga is utal arra, hogy e mese – valamikor jelképes mythosz – szarmata eredetű. Említém, hogy a szarmaták gabonatermelők de lótenyésztők is voltak és e mesénkben a gabonatermő Selyemrétről és lovakról is van szó. Régi nyelvünkben a *szárnú* szó úgy arany mint úr és király jelentésű is volt, amely régi szóból a mai *zsarnok* szavunk is származott, de amely csak utóbb kapta mai roszszalló értelmét. Amihez párhuzamot képez, hogy a görögben is a *tyrannosz* szó eredetileg csak fejedelmet, királyt jelentett és nemszép értelmét szintén csak később kapta. Vogul rokonaink nyelvében is *szárnu* = arany. Viszont a tudósok szerint is a Krőzosz vagy Krőzusz közmondásosan gazdag, tehát sok arany birtokában levő király e neve is tulajdonképpen a görög *krűzosz* = arany szóból származik, illetve eredetileg csak *aranyos,* azaz: sok arannyal bíró értelmű volt. Mindezek szerint tehát a Szépmezőszárnya név is valamikor: Szépmező-ura vagy Szépmezőkirálya volt és csak később a *szárnú* szó és ennek értelme feledésbe menésével, jött létre a Szépmezőszárnya név, amely éppen teljes értelmetlensége következtében változott azután ugyane mesénk némely változatában Mezőszárnyasi-vá is. A „Szépmező" pedig itt úgy lehet éppen az e mesében is szereplő Selyemrét, vagyis a görög regékbeli Nizai-Mező vagy Elisium, amely mesebeli réteknek vagy mezőknek, hogy más mellett, jelképesen mely nemi vonatkozású értelmezése (nőiségi) is volt, már láttuk. (Mi már megértjük azt is, hogy *rét* és *mező:* ugyanaz, csakhogy *rét* őstörök, *mező* pedig szemere szó, holott a német Wiese besenyő eredetű [víze], míg a szintén német *Feld* és szláv *polje* = mező szavak palóc eredetűek;

csakhogy ez utóbbi kettő zavar következtében már megfordított, amiért is a palóc *lap, lapály, lep* stb., még helyes szavainkkal már nem egyezik. Láttuk, hogy őseink fölfogása szerint a lap: nőiség *volt.)* Lehetséges azonban, hogy „Szépmező" alatt a csillagos Ég is érthető volt, amelyen a Nap jár, lévén hogy Szépmezőszárnya kétségtelenül a Napistennel azonos. Mégis, a Selyemrét előbbi értelmezhetése a valószínűbb, azért éppen, mivel őseinknél az Ég hímségként szerepelt és csak a Tejút, ennek szigete s az erre is képzelt Selyemrét: nőiségként.

Megjegyezem, hogy habár ezen itt hozott „Szépmezőszárnya" mesét már rekonstrukciónak nevezem, azért az *eredeti,* még 1908. évben Daróci János nevű, az erdélyi Mezőség Marosgernyeszeg falujából való közhuszártól hallott mesén csak alig változtattam valamit és csak is azt ami nyilvánvalóan csak újabb, már keresztény korbelí változtatás. (II. Huszárezred. Brassó).

1.) Szó volt a föntebbi fejezetekben arról, hogy ősidőkben a még földbe vájt lakokban, barlanglakásokban és kunyhókban mindig igen sok hamu volt és amely *hamu,* tájszólásos *homu* szavunkból származtak *hon,* tájszólásos *hom* és ebből *otthon, otthom* szavaink, továbbá a német *Heim* (hájm), tájszólásos *Ham* (hám), valamint az angol *home* (hóm) = otthon szavak is mind. Látjuk tehát, hogy itt a hamuban ülő mesehősnek a *Hamupipőke* meséjével azonos kezdő indítékával van dolgunk, csakhogy nő helyett férfiszeméllyel. Hogy pedig a közismertebb, mert a németeknél is meglévő meseváltozatban, a Hamupipőke: nő, ennek oka az, hogy némely túlozottan nőelvű őstörzseinknél – amelyek egyik származéka voltak az amazonok is a Nap is nőiségként volt fölfogva s eszerint nőként megszemélyesítve is. E fölfogás maradványa a német: die Sonne = a Nap, de nőnemben.

Hogy a női Hamupipőkéről szóló mese magyar népi változatában azon mondás miszerint ő a téli hidegben aludni a hamuba feküdött, mennyire nem alaptalan, bizonyítja az, hogy amint erről már „Szernere" fejezetünkben is említést tettem, például az afrikai *dinka* (másként denka, kianke) nevű nép a hamu iránt oly előszeretettel viseltetik, hogy aludni ma is a hamuba feküszik. (Lássad a magyar Pallas Lexikon és a német

Meyers-Lexikon *Dinka* cikkét). Kétségtelen tehát, hogy az őskorban is, a kezdetleges lakokban és kezdetleges népeknél a hamuban alvás szokásban volt, még később ban csak a nagy szegénységben élőknél, valamint természetes, hogy az ilyen emberek teste, haja, ruhája is mindig hamvas és szürke volt.

Mindenesetre az viszont tény, hogy úgy Napunk mint a más állócsillagok is eleintén *homályosak* voltak – összevetendő tehát a *hamu,* tájszólásos *homu* szavunk ezen *homály* szavunkkal – vagyis a *ködfoltok, világködök* (nebulosá-k), eleintén *szürkék* és csak utóbb millió és milliárd éveknyi időtartam alatt lesznek fényes Napokká azaz Csillagokká. Viszont meglepő, hogy hiszen *szürke* szavunk *szor* alakjával tisztán szarmata szócsoportbeli, de amely *szürke, szürkeség, szürkület* szavaink a kún *homály, homályos* szavainknak párhuzamát is képezik. Még meglepőbb azonban a következő tény: Láttuk ugyanis, hogy őseink tudták miszerint Napunk is valamikor homályos ködfolt volt, amely spirálisan (kacskaringósan) *kusza* (megfordított szóval: *zagyva*) volt, amely székely-kazár szavunkból a görög *kaosz* szó is származott, valamint láttuk, hogy ugyane szavak kabar megfelelői *kavar, habar, kever,* besenyő megfelelői *zavar, csavar,* magyar megfelelői *gomoly, gomolyag* voltak. Márpedig mindezeknek pontos szarmata megfelelője *zűr* szavunkban ma is megvan, – amely viszont *szürke* szavunkkal hangtanilag azonos – habár ezt ma már inkább csak a szarmata besenyő összetételű *zűrzavar* szavunkban használjuk, de viszont Ballagi Mór majdnem százéves (1873) szótárában még betűszerint ezeket olvashatjuk: *„Zűr,* főnév. 1) am zűrzavar; innen: 2) a mindenség állapota, midőn az elemek még nem voltak szétválasztva, hanem minden egybekavarodva volt (chaos); 3) a.m. zagyvalék; lássuk e zűrből ha valami válna (Arany János)". Amihez megjegyezhetem, hogy Ballagi ez értelmezésére csak most, 1964. novemberében, a *zűr* szavunk után nézvén, lettem figyelmes; azelőtt nem vettem volt észre.

2.) A régebbi magyar falusi házak falaira mindig az épület hosszába tették föl a „mestergerendát" (amelyet némelyütt ideg-nek is neveztek), úgy ahogy an azt alábbi rajzom mutatja.

E mestergerendára kerültek azután keresztbe a padlást tartó rövidebb és vékonyabb gerendák.

3.) A lustaságot, tétlenséget, otthonülést tehát még újabb időkben is nevezték „hamuban ülés”-nek, amikor a házban, konyhában már tisztaság lévén, hamu ott már nem volt. Amely hamufölgyülemlés utolsó maradványa azonban létezik még ma is népünk ólbeli (istállóbeli) úgynevezett „tüzelő”-jében, amelyben esténként a házbeliek, különösen a férfiak, de szomszédságaik is, a középen lévő tüzelőgödör körüli padokon ülve, esténként elbeszélgetni szoktak és ahol a házbeliek közül valaki többnyire hál is. Itt sokszor még ma is, amíg el nem hordják, bizony nagyon fölgyülemlik a hamu. Lássad a „tüzelő”-ről való cikket a „Néprajzi Értesítő” folyóiratunk 1905. évfolyama 248. 263. oldalain és az onnan másolt itt következő rajzokat.

4.) Régen volt sok olyan király is aki egyszerű falusi elöljárónál, falubírónál alig volt több. Akit mindig maga az illető falu népe választott magának, mint akit e méltóságra a legalkalmasabbnak, a falubeliek közül a legkiválóbbnak tartott. Régen természetesen a törzsek is így választottak maguknak fejedelmet. Aminek

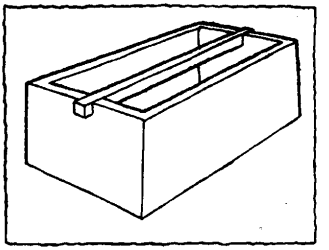

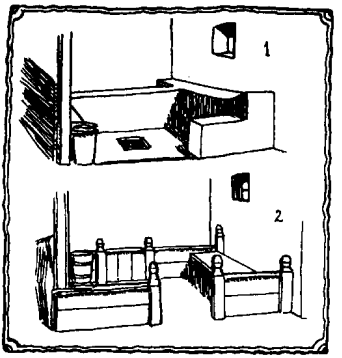

emléke élt napjainkig a „pünkösdi király” és „pünkösdi királyné” választása népszokásában. Őseinknél ugyanis még nem létezett öröklődő, vagyis apáról fiára szálló, „Isten kegyelméből” valónak nevezett fejedelemség, királyság. Ami nem is egyéb mint a hatalommali visszaélés. Amely öröklődő uralkodás még hozzá igen káros is, mert itt uralkodóvá már nem az lesz aki kiváló testi és szellemi képességei

szerint a legalkalmasabb, hanem olyan valaki, aki jómódban, kényelemben növekedve, elpuhult, esetleg degenerált is.

5.) Némely őstörzsünknél, és így valószínűleg a lótartó szarmatáknál is, de természetesen csak a hímelvűeknél, többnejűség is volt. Mai népmeséinkben, habár a mesebeli királynak gyakran három leánya van, de a mesehős ezek közül már mindig csak egyet „a legfiatalabbat", kapja feleségül; ami kereszténységben, természetesen másképp nem is lehet, mivel többnejűség nincsen. Csakhogy ezáltal a mesében mintegy hiányosság, hiány jön létre; mert hát mi lesz a máskettővel?... Ezért tettem, hogy a mesehős mindhárom királyleányt kapja nőül. Vagyis ez tehát egyik rekonstrukcióm. Mikor 1908-ban Daróci Jánostól e mesét hallottam, természetesen a mesehős itt is csak egyik királyleányt kapta, holott e mesében csakis több királyleányról lehetett szó, mert hiszen azelőtt a két idősebb fivér is már azok kettejét kellett volna kapja. Viszont mivel a ló is jellegzetesen többnejű állat, a szarmaták pedig lótenyésztő nemzet voltak, így ez is hozzájárulhatott náluk a többnejűség keletkezéséhez.

Darócitól annakidején kérdeztem volt, miféleállat volt „az aranyvad", de ezt ő sem tudta.

6) Ez számunkra ma egészen valószínűtlen, de régen, amikor még teljesen keveredetlen, tisztavérű fajok, nemzetek is léteztek, magától értetődőleg, az egyének egymásra annyira hasonlítottak mint ma ikertestvérek, úgyhogy őket egymástól megkülönböztetni nem is volt könnyű, annál kevésbé lehetett egyet fölismerni ha az nála szokatlan mezben jelent meg. A természetben, keveretlen állatfajoknál ez többnyire ma is így van, úgyhogy például fecskéknél, verebeknél több száz egyén is teljesen egyforma, avagy ha például száz, mondjuk fehér, házinyulunk van, úgy ezek is annyira egyformák, hogy őket egyenként fölismernünk lehetetlen, sőt nemi szerveik megvizsgálása nélkül még a hímeket a nőstényektől sem vagyunk képesek fölismerni, ami egyébként a még kezdetleges embernél is így volt, vagyis férfi, nő alig különbözött.

Továbbá: Régen az arany, habár becses volt is, de hozzájutni távolról sem volt oly nehéz, kivételes valami mint ma, amikor már úgyszólván minden arany, óriási mennyiségekben,

szinte már kizárólag a nagy bankok és állami kincstárak földalatti, páncélos pincéiben, rettenetes óvószerkezetekkel is védve, őrizve rejlik, eltemetve, ahol annak szépségét, tiszta rozsdamentes voltát senki sem élvezheti, vagyis tulajdonképpen: semmi haszna. A régi hősköltemények ben még olvashatjuk, hogy fejedelmi lakok, várak még külsejükben is aranytól, ezüsttől ragyogtak. Ásatások eredményei mutatják, hogy még nehány ezredévvel ezelőtt is az emberiség aranynak mily bőségében volt. A sírok, nem is fejedelmeké is, nem is valami nagy uraké is, tele vannak arany tárgyakkal, arany ékszerekkel. A régiek ruhái, lószerszámai is fénylő arannyal voltak ékesek. A Magyarországon talált – de Bécsbe került – úgynevezett „Attila kincse", vagyis a „Nagyszentmiklósi aranylelet", hatalmas, nagy aranyedényeket hozott napvilágra (föntebb már szólottam e gazdagon díszített, veretes edényekről). Erdélyi katonai szolgálatom ideje alatt többször hallottam mesélni, hogy régen „nagygazdák" szobája falai, tornáca s még kapuja is aranyveretekkel volt díszítve s hogy legényeknek még sarkantyúja is aranyból, szépen csengő arany tarajjal volt, lányok pedig csizmájukon aranycsörgőket viseltek. Még én is és nővérem, aranypoharakat kaptunk ajándékba s mindkettő minden nap az asztalon volt, abból ittunk és mindig szép fényesek voltak. Ké-

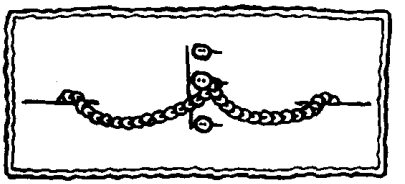

sőbb aranyórát is kaptam ajándékba. Minden csak kisség jobbmódú embernek is volt aranyórája, amelyet mellénye zsebében viselt, de ennek vastag aranylánca a mellény gomblukába akasztva, a gomblyuktól a zseb ig kint díszlett, csillogott, láthatóan. Másoknak pénzes szekrénye kulcsa is aranyból, ezüstből való volt, ezt pedig, szintén, aranyláncon, mellénye másik zsebében viselte, úgy hogy a gomblyukból két aranylánc: indult ki, egyik jobbra, másik balra. Aranypénz meg közforgalomban volt. Mindez ma eltűnt, sőt számos államban az arany állami tulajdonná lévén nyilvánítva, aranynak birtokában lenni is törvényileg tilos; azt be kell szolgáltatni.

Pedig ma is van arany, oly óriási mennyiségben, amilyenben még sohasem volt. Hol van hát? Ezt a fönti, a jugoszláviai „Magyar szó" című napilapból kivágott kép mutatja. Állami kincstárak, bankok, Nemzetközi Valutaalap New-Yorkban!

7.) A Darócitól hallott mesében a Selyemréten már nem rozsról hanem búzáról volt szó. Ez is egyik rekonstruálásom tehát, vagyis az, hogy búza helyébe rozsot tettem, azért mert rozs tisztán szarmata szócsoportunkbeli szó s valószínű. hogy a szarmaták főkép ezt termelték is. *Búza* szavunk ugyanis besenyő szó, ugyanúgy mint ennek megfordítottja a *zab,* míg szemere a szem szó, amely utóbbi viszont gabonát általában is jelent. lehetséges viszont, hogy a szarmatáknál meg a *rozs* szavunknak volt általános gabona értelme.

8) *Tömlő:* Bőrből, avagy más hasonlóan hajlékony anyagból készülő edény, de amely inkább zsákszerű és amelynek száda, miután valamely anyaggal teletömtük, beköthető. Ha vízhatlan, akkor víz, bor, olaj, ecet tartására is alkalmas, előnye, hogy ha üres: igen kevés helyet foglal Levegővel fölfújva vízen való átkeléshez, anyagnak vízen szállítására is alkalmas, különösen ha több tömlő kötve össze tutaj szerű alkotmánnyá. Mivel azonban fölfújható, eszerint más légnemű anyagok tartására is alkalmas. Az e mesénkbeli „álomszellő" tehát azt bizonyítja, hogy őseink már valamilyen légnemű, tehát belélegzés által altatószert is ismertek, amilyen ma a chloroform is.

9.) Őseink kapuelőtti oszlopairól, amelyek jelképes értelmükön kívül még arra is szolgáltak, hogy például látogatóba érkezők ezekhez lovaikat köthessék, fegyvereiket akaszthassák

(mert nem illett más házába fegyveresen lépni), már korábban részletesen írtam, valamint említettem, hogy a kapuk előtt állott oszlopainknak egykori fontos szerepének még népmeséinkben is nyoma van.

10.) Következtethető: Szépmezőszárnya mindjárt megértette, hogy fivérei miért akarják olyan nagyon az aranyvadat megvenni, ha nekik ezt nem is mondotta meg, valamint velük magát sem ismertette meg. Megértette, hogy azok a királynak azt fogják mondani hogy az aranyvadat ők ejtették el. De már akkor is kigondolta, e hazugságukért miképp büntesse meg. Ezért égette föl nekik a patkót olyan helyre ahol az nem látható, de utóbb, a megtörtént hazudás után mégis bizonyítékul szolgálandhat. Valamint elgondolta már azt is, hogy azok ketten, a még nagyobb szégyen elől inkább haza menekülendenek. Itt is azt látjuk tehát, hogy népmeséink régen, azaz mai leromlottságuk előtt, egyáltalán nem voltak naivak, aminthogy ilyenek őseink sem voltak, hanem hogy még kiváló lélektani tudásuk is volt. Viszont ha néprajzi, nyelvi ismereteink vannak, valamint ha őseink mythologiáját és szimbolikáját már meglehetősen ismerjük, úgy népmeséink ősalakját rekonstruálnunk sem lehetetlen.

Továbbá: Ha Szépmezőszárnya a Nap megszemélyesítése, akkor okszerűen következtethető még az is, hogy a két fivér és a királyleányok alatt a naprendszer bolygói értendők, amelyek fölött a Nap uralkodik, ha a valóságban e bolygók ötnél többen vannak is, viszont lehetséges, hogy mesénk ősalakjában is ötnél több személy szerepelt. Mindenesetre igen érdekes még az is, hogy a Nap nagy bolygói (Jupiter, Szaturnusz), amelyek azonban a Napnál jóval kisebbek, ezért a Napnál *előbb* lettek tüzesek, vagyis már akkor lehettek igen ragyogóak amikor a Nap még *szürke* (a hamu!) fénytelen volt. De amazok, éppen kisebb tömegük miatt, előbb hűltek ki és vesztették el nagy ragyogásukat. Viszont a Nap meg ezután válott ragyogóvá. Másrészt, ha a Nap is kihűlend, akkor ez is, tömörebbé válván, meg kell kisebbedjen. Habár ama két bolygónál ezután is jóval nagyobb tömegű és nagyobb erejű maradand is (Szépmezőszárnya nagyerejel), de azután a nagyság különbség mégsem lesz annyi mint ma. Továbbá az hogy Szépmezőszár-

nya a leányokat, azaz lovakat, a kerek *szérűben* (szarmata szó!) maga körül körbe-körbe keringeni kényszeríti, még arra is mutat, hogy itt a szérű tulajdonképpen a naprendszert jelképezi, amelyben a bolygók a Nap körül keringenek, a Nap ereje által erre kényszerítvék.

Tény pedig, hogy a görögök és rómaiak mythologiájában a két nagy bolygó, a Jupiter és a Szaturnusz: férfiszemélyek, míg a Vénusz és a Föld nőkként személyesítvék meg. Ellenben a Hold hol férfiként (Men, Menes), hol nőként (Diana, Artenisz) volt megszemélyesítve. De ha megtörténhetett a Hold hol férfikénti, hol nőkénti megszemélyesítése, akkor megtörténhetett a holdistennő másik nevével, a *Széléné* nevével olyan tévedés és zavar is amilyen az Európa névvel is történt, amiről föntebb írtam. Vajon tehát ezen Széléné vagy Szeléné név valamikor nem a Föld nőkénti megszemélyesítése szalim-szarmata neve volt-e? E név vajon nem *szel-ene* = földanya értelmű volt-e? Amennyiben a *szel* rész a szemere *zem* = föld szó szloim párhuzama is lehet (*m* helyett *l* hanggal), míg az *ene* rész mindenképpen nő, anya értelmű lehet.

Említettem már, hogy a jellegzetes alföldi magyar ló a fakó színű volt annyira, hogy az alföldi magyarság beszédében „a fakó" már" a ló" értelemmel is használatos volt, de amely lófajta sörénye és farka viszont fehér. Volt, illetve van ma is, ugyane lófajtának, bár ritkábban, olyan változata is amelynek színe sárgás sőt néha határozott sárga színű is, de amelynek sörénye és farka szinten fehér. Mivel pedig a ló szőre különben fényes is, innen származtak tehát népmeséink „aranyszőrű" és „ezüstsörényű" lovai, valamint valószínű, hogy a gabonatermelő és lótenyésztő szarmata őstörzseink éppen az ilyen lófajtát tenyésztették és kedvelték a leginkább. Mivel pedig, amint láttuk, szarmata őstörzseinknél az arany neve *szárany*, *szarany* is volt, amely szó a sárga szavunkkal ls összefügg; eszerint valószínű, hogy nálunk a lónak a *szél* szavunkból származó, általunk megsejtett és gyorsaságot is jelentő *szeler* (latin celeris = gyors) nevén kivül még egy *szár.* sárga-szerű neve is lehetett; egyébként pedig a *sürgős* szónak nyelvünkben gyorsaság értelme is van.

Hogy éppen a bivalybőr különösen erős és szívós, eléggé ismeretes. Amikor e mesét Erdélyben halottam, még azt hittem volt, hogy ményt sebesülés ellen így védeni, csak amolyan mesebeli elképzelés. Holott évekkel későbben olvastam, hogy ahol vad avagy vadon élő, elvadult lovak még léteznek, mint például Afrikában és Belső-Ázsiában avagy Dél-Amerikában, ott, hogy maguknak lovakat szerezzenek, valóban úgy járnak el, ahogy an ez mesénkben mondva.

De ennél még érdekesebb mesénkben a *Vörös-Tenger* említése. Tény ugyanis, hogy e tenger mindkét partja valóságos lóföld, ahol vad lófélék, mint például a dauv és a zebra, ma is élnek és ahonnan a nemes arab ló is valószínűleg származik. Továbbá, habár a Vörös Tenger valóban aránylag keskeny, de távolról sem annyira, hogy egyik partjáról a másik parton legelésző ménest meg lehetne figyelni. Mesebeli túlzás tehát? De íme, itt is újból a mai tudományra hivatkozhatunk, éspedig a Wegener-féle elméletre. Csakhogy ez elmélet egészen új valami, nehány tized éves csupán, holott népmeséink kétségtelenül sok ezredévesek. Ezenkívül lehetetlen még az is, hogy Erdély hegységei között népünk Wegener elméletéről már 1908-ban tudott volna, még ha ez elmélet akkor már létezett is volna s hogy a szóban levő népmesénknek a Wegener-féle elméletet is figyelembe vette volna! A székely földművesek mesemondói akkoriban nemcsak Wegener elméletéről nem tudtak semmit, aminthogy erről 1908-ban én sem tudtam, hanem földrajzi ismereteik sem igen voltak, mivel akkoriban ott elemi iskoláink is, amelyekbe e nép egy része, gyermekkorában járt, még elég kezdetlegesek voltak, úgyhogy azokban ha a Vörös-Tenger létezéséről már hallhattak is, de ennek alkatáról, keskeny avagy széles voltáról aligha tudtak.

Wegener elmélete szerint egyszer, ősidőkben földünkön még csak egy világrész (continens) volt, amely csak utóbb szakadozott szét és csak utóbb távolodtak részei egymástól el mind messzebb és messzebb, amíg aztán Földűnk fölülete mai alkata meglett, de amely folyamat azért máig is tart és állítólag megállapítva, hogy Amerika Európától ma is évente nehány méterrel távolodik.

Elmélete bizonyítására Wegener több természeti adatot hoz föl, mind amelyek elmondása itt elhagyható. De állítását Wegener főkép arra alapítja, hogy világrészeink némely egymással szemben levő partjai valóban olyan vonalúak mintha egymástól lettek volna elszakítva. Különösen föltűnő ez például abban, hogy Afrika nyugati partjai tökéletesen összeillenek Dél-Amerika keleti partjaival, hogy a Vörös-Tenger két partja is egymással hasonlóképp összeillő, hogy Arábia déli partja meg a Szomás félsziget északi partjával, továbbá hogy a Perzsa-Öböl két partja is ugyanígy egymásba illő.

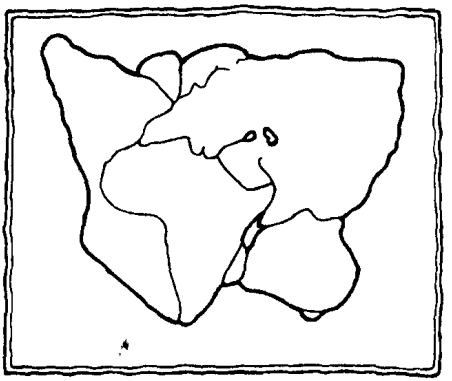

Ezen elmélet szerint tehát a Vörös-Tenger is valamikor csak egy igen keskeny repedés volt, sokáig valamely folyónál nem szélesebb, amely repedésbe azután a tenger behatolt, és amely repedés csak ezredévek alatt nyílott mind szélesebbé. Mai mesénk keletkezése tehát azon időben kellett legyen, amikor a Vörös Tenger még valóban csak olyan széles volt mint amilyennek azt e népmesénk véli, vagy pedig olyan időben keletkezett amelyben elődeink, egy magas ősműveltségünk korában, a Vörös-Tenger egykori igen keskeny voltáról még tudtak, valamint tudtak arról is, hogy a Vörös-Tenger közelében vad lófélék élnek.

Költőien szép pedig a mese azon része ahol a tengerpart szikláján álló mén hangos nyerítésekkel párviadalra hívja a vad mént, ami után az egész ezüstsörényes ménes átúszik a tengeren.

Habár az itt következő dolgokról már korábban is írtam, de mivel mindez a szóban levőmesénkből kitűnőleg, szarmataszolim őstörzsünkkel van közvetlenebb összefüggésben, azért itt e dolgokat ismételem de egyúttal részletesebben is kifejtem.

Bár a mai irodalmi magyarban *hullám* ennek közönséges neve, de láttuk hogy ugyanezt a Balatonnál kecske-néven is nevezik és hogy ott „a Balaton kecskézik” = a Balaton hullámzik. De láttuk azt is, hogy régibb nyelvünkben a hullámot *hab*nak is nevezték, valamint hogy azt így népünk ma is nevezi, amely szó viszont egyezik a finn *hepo,* latin *caballus,* görög *hipposz,* olasz *cavallo* = ló szavakkal, ami hogy nem csak holmi véletlen egyezés, mutatja a tény, hogy az olaszban *cavallone* = hullám, annyira pedig, hogy habár az olaszban a hullám általánosabb neve *onda,* de némely dél-olasz tájszólás vidékén utóbbit a nép nem is ismeri. Mindebből azután okszerűen következik, hogy a görög-római mythologia *hippokampjai,* vagyis azon félig ló, félig hal képzeletbeli állatok, amelyek Pozeidon-Neptun tengeristenség víziszekerét vonják, a hullámokat jelképezték. Megsejtettük, hogy a ló szolim illetve szarmata neve esetleg *szeler, szalar* avagy egyszerűen *szalad* is lehetett, a magyar *szél* de a latin *celeris* = gyors, szavakkal is összefüggőleg, de amely szavak *r*-es kiejtései a magyar *sürgős* és az oromo *szardamu* = sürgősség, sietség, míg ugyanezen *r*-es kiejtésű szavak megfordítottjai a német *Ross* (róssz) = ló és *rasch* (rass) = gyors és *rasen* (razen) = rohanni szavakban maradtak fönn. Viszont ha a hippokampok, vagyis lóhalak, a hullámok jelképe voltak, akkor következtethető, hogy a hullám szolim-szarmata neve valamely *szalad, sza liga, selleng* avagy *sallang* alakú szó kellett legyen.

Hab szavunknak azonban nem csak hullám hanem *hab* értelme is van (latin spuma, görög afrosz, német Schaum). Márpedig a szélben a vízen szaladó, rohanó hullámoknak valóban *habzó* tarajuk, azaz *sörényük* is van, amely utóbbi, szarmata szócsoportbeli szavunkról tudjuk, hogy a *szőr, sörte* szavaink közvetlen rokona. És íme: az olaszban *schiuma* (szkiúma; a gyakori kezdő sz hanggal) = hab, de *chioma* (kióma; a kezdő sz hang nélkül) = hajzat, sörény, holott a görögben meg *kűma* = hullám, míg a latinban *coma* (kóma) = hajzat, azaz sörény. Világosan kitűnik tehát mind e szavakból, hogy őseink költői a vízen viharban vadul rohanó habsörényes hullámokat vad lovakhoz is hasonlították, a hullámok fehéren habzó sörényét pedig a lovak sörényéhez; azt pedig már több-

ször említettem, hogy éppen a jellegzetes alföldi magyar ló sörénye fehér. (Meyers Lexikon, színes kép.)

Mindez elmondottakból pedig szintén igen világosan kitűnik még az is, hogy a sziklán álló mén -a mese szavai szerint – mennydörgéshez hasonlatos nagy nyerítése valóban a vihar mennydörgését jelképezte; a tengerben úszó fehér, azaz ezüstsörényű, lovak pedig a habsöré nyű hullámokat. Úgyhogy észre kell vennünk azt is, miszerint a szóban levő „Szépmezőszárnya" népmesénk, ha mai változataiban sokszor már nagyon el is rontva, de szintén távolról sem volt „naiv" mese, hanem ősrégi időkből származó de nagy tudással és kiváló költői tehetséggel megalkotott jelképes rege.

Habár a szirénákról, magyar nevükön sellőkről, már másutt is írtam, de mivel úgy a *sziréna* mint a *sellő* név is tisztán szolim-szarmata szócsoportbeli szó s ennélfogva számítható, hogy e képzeletbeli lényeknek éppen ezen őstörzseinknél kellett nagyobb szerepe legyen, ezért velük, illetve ezek őseinknél volt jelképes értelmével, itt részletesebben is kell foglalkoznunk. Ismételem itt először is amit már „Kérdések" című művecskémben (Megjelent: Vác, 1930. .Pestvidéki Nyomda.) a szirénákról már írtam:

„Véletlen-e, hogy a magyar *sir* ige, amelynek *siv, sivalkodik* változata is van és amelyekből a magyar *sirály* és *sivajka* (= bizonyos hangos síró, sivalkodó hangon kiáltozó vízimadár) szavaink is származnak, oly föltűnően egyezik a német *Schrei, schreien* (sráj, srájen) = kiáltás, kiáltani szavakkal? (Ezek az árják magánhangzókihagyás előtt vajon nem *siráj, sirájen* kiejtésűek voltak-e?). Nehogy azonban valaki említett magyar szavaink ősmagyar eredete felől, avagy azoknak egymássali okszerű összefüggésében kételkedjen, megjegyezzük: A szlavóniai ősi magyarság a sirályt *sivajka*-nak nevezi („Néprajzi Ertesítő" folyóirat, 1911. évfolyam, 245. oldal.) vagyis e szót a *sív,* sivalkodik igéből képez. Eszerint világos, hogy a finn *kajava* = sirály szó a *kiabál,* népiesen *kajabál* igében leli ősét, ugyanúgy tehát, mint a *sirály* szó a *sír, siránkozik* igénkben, amelyeknek, hogy *kiált* értelme is volt, bizonyítja a német *schreien* = kiáltani szó. Másrészt meg az ősturáni szuner nyelvben *sír* = énekel, *szúr* = kiált. De amihez tehető még,

hogy az albán nyelvben *kia* = sir, holott az olasz-nápolyi tájszólásban *chiagne* (kiannye) = sír.

A legkülönbözőbb népek, a szirénákról avagy hasonló vízi tündérekről, a róluk szóló mondákban el nem mulasztják kiemelni, hogy ezek: énekelnek. Mai művészek ugyan már, szirénákról lévén szó, inkább csak a halfarkú és leány-fölsőtestű mesebeli lényekre, azaz a sellőkre, gondolnak; a görög-római hitregék (mythoszok) *sirena* alatt azonban bizonyos hattyú vagy sirály alakú vízitündéreket értettek, amelyeknek vagy csak fejük vagy egész felsőtestük volt leányalakú. Egész felsőtestében leányalakú de hattyúlábú sziréna-szobrot láthatunk a Louvre-ban (lássad ábrázolatát: Meyers Lexikon: »Sirene«.), görög vázafestményeken azonban Odysszeosz hajója mellett, a tengerpart szikláin, olyan szirénákat látunk, amelyek teljesen sirálytestűek de fejük szép leányé. Véleményem szerint a *sirene* szóban tehát *sir* igénk lappang, amely ige a sziréna szóban Itália és Görögország őslakóitól, a titokzatos pelazg népektől maradott a görögökre és rómaiakra. Tudjuk ugyanis, hogy régi nyelvünkben *ene, ené, enő, ünő, ana* stb., úgy az állatok nőstényei neveként is szerepelt, mint ahogy jelentett nőstényt, sőt, sőt anyát is egyáltalában: Hogy viszont *sír* igénket, különösen a szumer nyelvveli összehasonlítás révén, úgy sir, kiált, mint énekel értelműnek is vehetjük, szintén láttuk már. Tudvalévő az is, hogy a sirályok némely fajtája kiáltása nő vagy gyermek kiáltására annyira hasonlít, hogy a tenger, folyó vagy tó sziklás partjai mentén csolnakon haladó utas a váratlanul fölhangzó kiáltásban gyakran valóban nő vagy gyermek síró kiáltását véli hallani. Némely sirályfajta hangja, különösen közelebbről, elnyújtott *síííír*-nek hangzik. Ismeretes az is, hogy a sirályok a tenger avagy más vizek sziklás, szirtes szigetein szeretnek tartózkodni és költeni, ahonnan kiáltozásuk messzire elhallatszik.

A monda szerint, Odysszeosz a szirénák szigetéhez közeledvén, hogy azok csábos énekét meghallgathassa, de csábuknak ellenállhasson, társai által magát hajójuk árbócához köttette, míg azok fülüket viasszal dugták be. A szirénák végzete azonban az volt, hogy csak addig élhessenek, amíg valaki csábító éneküknek ellenáll. Miután pedig Odysszeosz az említett

módon őket kijátszotta, a monda szerint: kétségbeesett kiáltásokkal és sírással magukat a tengerbe vetették, ahol szirtekké változtak. Föltűnik, hogy *szirt* szavunk a *sziréna* szavunkkal egyező. Miután szirt szavunk különösen a hajózásra veszedelmes, a víz színén levő sziklákat jelenti, összefüggést itt abban is sejthetünk, hogy a szirtekké változott szirénák a hajózásra ép úgy veszedelem maradtak mint azelőtt."

Amihez itt teendő, hogy úgy *sír* igénk mint *sirály* és *szirt* főneveink szarmata-szolim szócsoportbeliek, ugyanúgy mint a szumer *sir* = énekel, de megtoldható mindez még azzal is, hogy a sémi *szala*, *széla*= szikla, szirt, amely szó pedig habár *1-es* kiejtésű, de szintén szarmata-szolim szócsoportbeli.

Nem szabad azonban azt sem figyelmen kívül hagynunk, hogy a félig hal félig leányalakú képzeletbeli kényeket, a sellőket, tehát szirénáknak is nevezik, ami minden valószínűség szerint mégis ősi hagyományon alapszik. Hogy pedig e félig hal, félig leányalakú szirénákat őseink költői képzelete alkotta, de hogy ez alkotásuk igen magas tudáson is alapult, mert ugyanis a sellők a hullámokat, de egyúttal a hanghullámokat is jelképezték, ez az alább elmondandókból tűnend ki. Holott a félig hal, félig ló, szintén képzeletbeli lények csak a víz hullámait és ezek gyors futását, szaladását jelképezték. Megjegyezhető még, hogy a sellőket magyarul *hableány*-oknak is nevezzük és hogy, mivel *hab* szavunknak hullám értelme is van, ez annak tudatára is utal, hogy itt a habok, vagyis hullámok, jelképiről van szó. Ballagi szótárában e hableány szót szintén megtaláljuk, de holott ős nyelvújítási szavak elé mindig kérdőjelet tesz: ?, de e szó elé nem tette ezt, ami azt jelenti, hogy akkor, majdnem száz évvel ezelőtt, sem tartotta műszónak, holott azon időkben, különösen nyelvész, még nagyon jól ismerte a műszavakat.

Az olyan vonalaknak amilyen ezen alábbi rajzocskán a, megfelelnek az olyan szavak mint *recseg, rezeg, reszket, ráz, rece, recés,* megfordítva: *zörög, csörög, csörgés;* mind amely szavaink szolim-szarmata szócsoportbeliek. De világos, hogy *ráz* és *rezeg* szavainkkal *réz* szavunk is közvetlen összetartozik, mivel, amint ez *ismer*etes, a réz rezgései szép hangadásra különösen alkalmasak, amiért is harangokat, csörgőket főkép

rézből, valamint a rézötvény bronzból szokás készíteni. De különösen szép zengő hangja van az aranynak is, láttuk pedig hogy régi nyelvünkben az arany neve *zarany, szarany* is volt, ami közvetlen összefügg *sárga* szavunkkal, lévén, hogy az arany színe sárga. E szavainknak pedig csak *l*-es kiejtésű változatai az orosz *zoloto* = arany és *zsolto* = sárga.

Ezen szolim-szarmata szavak őstörök párhuzamai a latin-olasz *tremere, tremare* és szláv *trestí, drmati* = reszketni, rázni szavakban is fönnmaradtak, míg a magyar *remeg* igénk és az ennek megfelelő olasz *rame* = réz szó már inkább a fönti rajzocska *b* vonalának felel meg, de amely két szó már a marmar szócsoportunkba tartozó. Ezek enyhébb rezgést fejezhetnek ki.

A rajzocskán *c*-vel jelezett vonalnak megfelel a bár ide-oda való hullámzó de már nem rázó mozgás, az olyan amilyet nyelvünkben a *sallang, sallangó* és a *szallag,* valamint a *szól* szavaink fejeznek ki, holott az a és *b*-vel jelezett vonalaknak inkább a *sír* igénk felel meg. Ide sorolandó pedig a német *Schall* (sall) = hang, hangzás és *Schelle* (selle) = csöngő, csöngetyű szó is, mind amelyek tisztán szarmata-szalim szócsoportbeliek, de amelyekkel azonosan a szintén hangot, hangadást jelentő magyar *szól* és *csalogány,* helyesebben *csallagány,* szavaink is, amely *szól* szavunkból – amint említem – az orosz *szolovej* = csalogány szó is származott, mert – amint ezt már szintén kifejtém – mai *-ó* képzőnk régen *-on, -ovon, -ovó* is volt, ami például *eleven* és *halovány* = élő és haló szavainkban máig fönnmaradott. Népünk ma sem mondja, hogy a csalogány énekel, avagy hogy dalol, hanem hogy: szól.

Ma tudjuk, hogy minden hang; hullámzó mozgás, rezgés, de föntebb láttuk, .hogy ezt igen régen, ősműveltségünk korában, őseink is tudták, valamint azt is, hogy minden hullámzás tulajdonképpen csak ide-oda mozgás: ingás, de nem haladás. És ime, a német *SchalI* = hang és *Sch elle* = hang és csöngetyű szavaknak tökéletesen megfelel a magyar – bár ma már csak

inkább népi, de Ballagi szótárában még meglévő – *cselleg, cselleng, csílleg, csílleng* = ide-oda inog, lézengve, bandukolva jár-kel igénk, eltekintve attól hogy minden csöngő és harang is ide-oda mozgás közben ad hangot, amely igénknek viszont *lézeng* igénk csak megfordítottja *(cs-l* helyett *l-z*) , e lézeng igénk pedig szintén ide-oda járást, ingadozást jelent.

Kétségtelenné válik tehát, hogy szalim-szarmata szócsoportunk szerint a hang és a hullámzás megnevezése valamikor *sal, sei, szol* avagy *sall, sell, szoll* alakú szó kellett legyen.

Holott tehát a fönti rajzoc:skán az *a* és *b* betűkkel jelezett vonalak a rövidebb hullám*zást,* rezgést és a recsegő hangot jelképelhetik de a *c*-vel jelezett viszont a hosszabb hullámzást és tehát a fülnek kellemesebb hangot. Megjegyezhető, hogy az őstörök szócsoport szerint a rövidebb hullámzást a szlávban meglévő *tresti* = rezegni, rázni valamint a latinban, olaszban meglévő *tremere, tremare* = reszketni, rezegni szavak tartották

fönn és fejelik ki, vagyis *r* hangosan, amivel szemben, szintén őstörök szóval de lágy *l*-el a hosszabb hullámzású, nem recsegő, kellemes hangnak a görög *talassza*, *talatta* = tenger, a török *dalga* és a szerb-horvát *talasz* = hullám szavak felelnek meg. A szemere szócsoportbeli latin-olasz *sono, sonitus, suono* (szóno, szonitusz, szuóno) = hang, zene, zaj, dörgés szavaknak, az *sz* és *t* hang oly könnyű váltakozásával, a görög *tonosz,* latin-olasz *tano, tonitru, tuono* (*t-l* helyett *t-n*) = hang, zenei hang, dörgés szavak felelnek meg: ezeknek pedig a magyar *tenger* szó, mert láttuk, hogy a *teng, tengeni* igénk eredetileg ide-oda mozgás, tehát hullámzás, értelmű volt, amint a *teng-leng* kifejezésünk is még tanúsít, de amely *teng* igénknek megfelelnek a szemere *zeng* és *cincog,* pannon *peng* és *pang* (ez utóbbi kettő közül *pang:* szintén ide-oda mozgás) és kún *kang* szavaink is. Úgyhogy itt is újból kitűnik, miszerint őseink tudták, hogy a hang: hullámzás. Másrészt *teng, tengeni, tengődni* szavunknak pontosan megfelel a német *Tingel-tangel* = cincogó zene kifejelés, ugyanúgy mint ahogy

viszont a *zeng, cseng* igéinknek meg a német *singen* (zingen) = énekelni, dalolni ige felel meg. Ámde láttuk, hogy míg a *t-r, d-r, z-r* alakú szavak a röviden, rázóan rezgő, zörgő, kellemetlenül recsegő hangokat fejezik ki (mint például a magyarban *dörög, döreg* is; avar szócsoport szerint *robaj, ropog* és *rivall*), de hogy ezzel szemben a *t-l, d-l,* tehát lágy hangzásúak, a hosszabb, elnyújtottabb hullámzású, kellemes hangok kifejezői. Igaz ugyan, hogy a *talasz, dalga* = hullám szavaknak nincsen egyúttal hang jelentésük is de viszont igenis van a mai török *dlaga* = hullám szóval betűszerint azonos magyar *dal, dalolni, dallani* szavaknak. Úgyhogy egyenesen meglepő egyezőség, hogy az orosz *dolgo* = hosszú, szintén betűszerint azonos a mai török *dalga* = hullám szóval. Ami amellett tanúskodik, hogy őseink a *dalga* szó elnyújtott hullámzás jelentését tudták. Viszont a német *Schall* (sall) = hang szónak mai nyelvünkben még csak a csalogány és *csilingel* szavunk felel meg de pontosan azonos vele a török *csalgi* = zene; ami szerint kitűnik, hogy e német szó is ősnyelvünk szolim-szarmata szócsoportjából származott.

De a *rezeg, reszket, ráz* rövid ide-oda mozgást jelentő szavak megfordítása a *sír* és *sirály* szavainkat is adja, amelyekből – mivel a sirály kiáltása sírásszerűen hangzik – származott a német *Schrei* (sráj) = kiáltás szó. Ezen szolim-szarmata szavak pontos kőrös megfelelői a *rikácsol, rikolt,* az olaszban megfordítottan *grido* = kiáltás, míg avar kiejtés szerint: *rivall.*

Említém, hogy a *sziréna* szó tulajdonképpeni értelme *sírnő, sír-lány* volt, de amely szó *kiált-nő,* azaz *kiáltó-nő,* vagy akár *sirály-nő* is lehetett, habár e szumer szóban már zavar van, mivel a szép, kellemes énekhang neve – amilyen a szirénáknak tulajdoníttatik – *l*-es kiejtésű kellene legyen, tehát *szilléna* szerű szó; aminek pedig éppen a szóban volt magyar *sellő* szavunk meg is felel, amely szónak valamikor énekelő, daloló de egyúttal hullámzó és susogó értelme is volt, mert hiszen ejthető volt más-más féleképpen *(selő, sillő, szílló* stb.). *Kiált* szavunkkal egyezik az albán *kiá* = sír és az olasz tájszólásos *chiagne* (kiánnyé) = sir, amint ezt már említém. Viszont a német *schrill* (srill) = rikácsoló hang, teljesen egyezik *sirály* sza-

vunkkal, ezek nevével és kiáltásával Hogy viszont a régi görögök és rómaiak a síró és nem kellemes hangú sirályszirénákat már összetévesztették a kellemesen, szépen sőt a regék szerint elbűvölően énekelő hal-leányokkal, azaz a sellőkkel, ez ezredévek multán, átvevő népeknél könnyen megtörténhető valami.

A halak minden mozgása, úgy egész testüké mint farkuké, valamint uszonyaiké is, mindig ide-oda történő, vagyis: hullámzó. Herman Ottó „A magyar halászat könyve" II. kötete 587. oldalán olvashatjuk, hogy a hal úszása vonala nem egészen egyenes mert farka ide-oda való csapásai által, haladása is hullámvonalú, bármennyire is elnyújtott ez. Az alábbi rajzon *a* az erősebben elnyújtott hullámvonalú úszásnak megfelelő vonal, *b* a kevésbé elnyújtotté.

Szó volt már arról, hogy az ide-oda mozgás egyik magyar-kn neve az *ingás* (másik az *int).* Ebből származik a kígyó alakú és erősen kígyózó úszású *ingola* hal e magyar neve, míg ugyane hal német neve *Inger.* Magától értetődő, hogy a szintén kígyó alakú *angolna* e magyar neve, valamint ugyane hal és a kígyó latin-olasz *anguis*, *angvilla* neve is ide sorolandó. Viszont kétségtelen, hogy az ingola, német nevén Inger, erősen kigyó vonalú úszásáról kapta olasz *ciriola* (csirióla) ezen *r*-es kiejtésű szarmata-szalim szócsoportbeli nevét. (A lenti oldal rajzocskáján *a* és *b* vonal).

Ámde a hullámvonal és a hal összefüggésbe hozását, illetve a valóságban is összefüggő voltát, kőrös szócsoportunk is tökéletesen kifejezi, mert *hal* és *hullám* szavaink egymással szintén azonosak; mi több, a német *Hall* = hang, hangadás, hangzás szó a hangot és hullámzást tehát a körös szócsoportban egymással ugyanúgy összeköti mint a szalim-szarmata szó csoport szerint *sallang, sallangó* és *sellő* szavak és a német *Schall* = hang, hangzás és *Schelle* = csöngő szavak, lévén a magyar *sellő* szónak is egyaránt hullámzó és hangzó értelme, Úgyhogy mind világosabban látjuk miszerint őseink költészetében a sellőkről azért mondatott, hogy félig haltestűk volt mert a hullámokat is jelképezték, de hogy énekelnek, dalolnak is, mert a hanghullámok jelképei is voltak.

Láttuk már, hogy a német *Lorelei, Lorelai* vagy *Lurlai* vízi tündér e neve is a finn *loru* fecsegést, *lörpöttele* csacsogást,

tehát hangzást jelentő és a *lainee* = hullám, *laimea* = lanyha szavak összehozása. Vagyis kitűnik, hogy ezen Loreláj vízitündér tulajdonképpen a hullámok halk csobogását, locsogását személyesítette meg. *Csobog* szavunk besenyő, de *locsog* viszont szalim-szarmata szócsoportunkbeli. Föltűnhet, hogy utóbbi a német *leise* (lájze) = halk szóra hasonlít, de amely meg a finn *loisku* (loiszku) = csobog szóval vethető össze. E német *liese* szó megfordítása adja a latin-olasz *sílenter, sílente* = csöndes szót, ez pedig ismét a *sellő* szavunkra emlékeztet, amelynek valamely kiejtésének halk, csöndes jelentése is lehetett, ugyanúgy mint akár susogó is, mert ismeretes, hogy népünk a folyóvizek azon részeit, amelyeknél a meder nagyobb esése miatt a víz igen gyorsan folyva, erősebben hullámozik, amely hullámok súgó hangot hallatnak, szintén: *sellő* néven nevezi, habár nevezi ugyanezt székely-kazár néven még súgó és *sugatag*-nak is, aminthogy Erdélyben ilyen helyen van Sugatag helységnevünk is, míg a még nagyobb esésű folyások neve: zúgó. (Viszont a ma szokásos „vízesés", a német Wasserfall szóból fordított szó helyett régibb nyelvünk, valamint népünk itt-ott ma is, a zuhan igénkből képezett *zuhaatag* szavunkat használta, illetve használja ma is. Ami az olyan helyekre ahol a víz valóban függőlegesen zuhan, zuhog le, azért helyesebb, mert e szó nem csak a víz leesését fejezi ki hanem egyúttal ennek itt zúgó hangját is).

Ha tehát a regék, mondák a szirénákról, vízilányokról, sellőkről, hableányokról mindig azt is állítják, hogy ezek énekelnek, ez annak emléke, hogy ezek a hanghullámok jelképei is voltak, habár a szellemi műveltség hanyatlásával ennek tudata már feledésbe merült és csak a költői regeindíték maradott még meg, de jelképes értelme ismerése nélkül.

Eddig nem emeltem ki még azt is, hogy a szóban levő sellőkről, hableányokról, vízitündérekről a regék, mondák mindig hangoztatják, hogy ezeknek szép, szőke hajuk van, meg hogy ha a tenger, avagy más víz, partján ülnek, ott hajukat fésülgetik. Holott föntebb láttuk, hogy a hullámok habzó taraját a vízben úszó lovak, azaz kancák, sörénye jelképezte, mivel e kancák meg maguknak a hullámoknak jelképei voltak. Láttuk ugyanis, hogy az igazi alföldi magyar lófajta sörénye

fehér avagy majdnem fehér, igen világos „szőke”, viszont a hullámok habzó taraja, azaz *sörénye* is fehér. Mindezzel pedig a legtökéletesebben egyező, hogy ősfajunk, a ma „keletbalti”-nak nevezett faj hajzata is fehéresen szőke (amiről e művem elején már részletesen írtam), úgyhogy a hullámokat is jelképező félig hal- félig leány testű sellők ilyen fehéresszőke hajzata tehát éppen úgy a hullámok fehér habsörényét jelképezte mint „Szépmezőszárnya” mesénkben a tengerben úszó lovak „ezüstsörénye”. Habár a mai, a vízitündérek haját még emlegető népek tudatából már teljesen feledésbe ment, hogy e haj a hullámok habját jelképezi, valamint feledésbe ment már az is, hogy e sellők, félig haltestű vízitündérek is csak költői jelképek de nem, miként némelyek még ma is képzelik, létező élőlények.

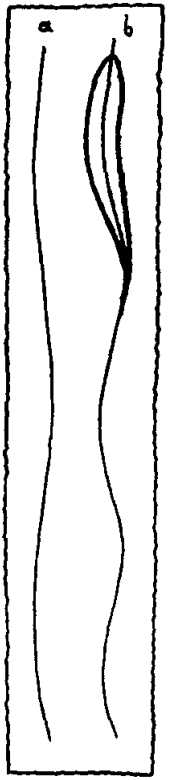

Kiemelhető még, hogy mivel a „keletbalti” , vagyis az igazi ösmagyar faj haja – amint erről Eickstedt német embertanász nyomán is, részletesen írtam – nemcsak teljesen szőke, igen finoman, selymesen vékonyszálú, tehát lágy, hanem kissé *hullámos* is, úgyhogy föltűnhet nekünk a *sellő* és *selyem,* népi *selle*, *sellöm,* szavunk azonossága, mert egyrészt mi már tudjuk, hogy a sellők a hullámzás jelképei, valamint észre vettük, hogy a *sellő, sellengő* szavak a *salló, sallangó* = hullámzó szavainknak csak felhangos kiejtései, másai, másrészt a selyem természetes színe is a fehéresen sárga, vagyis tehát: szőke. De megjegyezendő, hogy népünk *szőke* szavunkat *szölke*-nek is ejti, ami meg a *szál* szavunkkal is azonosul, valamint az ebből származott *szalma* szavunkkal; a szalma pedig szintén fehéresen sárga színű, mert a selyem és mint a „keletbalti” faj haja, vagyis: *szölke.* (Az orosz *szaloma*, szerb-horvát *szlama* = szalma szó is tehát tőlünk származott, és nem megfordítva, ahogyan azt gondolkodás nélkül állítani szokás).

Minden haj, hajzat, valamint a selyem is: szálas, vagyis a *szál* szavunk *selyem* szavunknak közvetlen hangzás- és jelentési rokona. Viszont a durvább haj neve *szőr, szűr* (*l* hang helyett *r*), aminthogy *sörény* alatt is durvább szálú hajzatot értünk, amilyen a lovak sörénye is, úgyhogy látható miszerint *szár* szavunk is a *szál* szavunk közvetlen rokona, ugyanúgy mint *selyem* szavunknak a latin *sericum* (szerikum) = selyem.

Visszatérve a szirénákra megjegyezhető még az is, hogy a félig hal- félig nőalakú képzeletbeli lényekhez az eszmét, de csakis a kiinduló eszmét, a régen elterjedett, ma ritkább, dujong vagy dugong, és az ezzel rokon manatida féle vízi emlősök adhatták, amelyeket alakjuk miatt mi is szirénáknak is neveznek. Jellegzetességük, hogy bár farkuk, mint a cethalaké, teljesen halfarokhoz hasonlít, de fejük rövid nyak által testüktől még némileg elváló, illetve a testtel nem folyik annyira össze mint a cethalaknál. A nősténynek melluszonyai magasságában (karjai magasságában), tehát miként az emberi nőnek: mellén, két emlője van, amelyekhez kicsinyeit, hogy szopjanak, melluszonyával átfogva, odatartja. Csakhogy fejük, illetve „arcuk”, vagyis pofájuk, oly csúnya, állati, hogy emberi archoz nem hasonlítható s ezenkívül sem hajzatuk sem sörényük nincsen, hangadásuk pedig igen csekély. Szempontunkból azonban igen fontos tények a következők: Ezen állatok tisztán növényevők, holott a más víziemlősök mint fókák és cethalfélék mind húsevők, halevők, planktonállatevők. Úgyszintén ezen dugong és manatida víziemlősök belső szervei, különösen föltűnően pedig egész csontkoponyájuk, a lóéra hasonlítanak, a lófélék pedig szintén mind tisztán növényevők De nem kérődzők, aminthogy a dugong és manatidák sem. Mind amiből következtethető, hogy e szóban levő víziemlősök valamikor ősidőkben, illetve milliomodévek alatt, vízi életmód útján őslófélékből váltak víziemlősökké Ami pedig bennünket ismét „Szépmezőszárnya” népmesénkre s az ebben szerepelő tengerben úszólovakra emlékezet. Úgyhogy arra is kell gondolnunk, miszerint őseink tudták azt is, hogy e szóban levő víziemlősök lovakból lettek. (Lássad: Brehms „Tierleben.” 1900. évi kiadás. „Sirenen” fejezet.)

Ámde a tudomány mai állása szerint: a fény is hullámzó mozgás, amely azonban nem csak a levegőben képes terjedni hanem a föltételezett azon igen finom anyagban is, amely a világűrt tölti be s amelyet éter-nek szokás nevezni. (A teljes semmi ugyanis nem hullámozhat, és így itt fényhullámok sem létezhetnének.) Ezzel szemben a hagyományok szerint azonban a fény: sugárzik, tehát nagy sebességgel röppenő nyilakként szálló valaminek képzelik. Mármost, hogy ezt az ősök valamely okból csak jelképesen vélték-e így, kérdés maradhat. Tény csakannyi, hogy ha napkeltekor valamint naplementekor a napfény felhők nyilasain világit ki, ez valóban a Napból kiinduló sugárzásnak látszik, vagyis „napsugarak”-nak. De felhőtlen Égen ilyen jelenség nincsen. Minden más fénysugárzásszerű jelenség is mindig csak látszólagos. Annál érdekesebb azonban, hogy vannak olyan nyelvi adatok is amelyek a fény hullámzás volta fölfogásnak látszanak igazat adni, azzal ellentétben hogy viszont *sugár* szavunk valamint az olyan mondások hogy „a Nap tűz” vagy „tűző napfény”, a napsugarak nyilak- avagy szúró („napszúrás”) tűkkénti fölfogása mellett szólanak. Ugyanígy e mellett szól az is, hogy például a görgök Apolló Napistent íjjal a kezében és nyilas tegezzel a hátán is szokták volt ábrázolni, éppen azért mert a „napsugarak” nyilakkal jelképeztettek, amelyeket e Napisten lövell.

Viszont a fény hullámzáskénti fölfogása mellett szólanak a következő nyelvi adatok:

A finnben *loisku* = csobog, amely szó tehát hangot, vagyis kétségtelenül hullámzó valamit nevez meg, de az ezzel betűszerint egyező finn *liosta* (loiszku, loiszta) meg = fényes. Márpedig e mindkét finn szó a mi *szól,* a német *Schall,* a mi *csalogány* szavunknak és az orosz *szolovej* = csalogány szónak csak megfordított megfelelője; de láttuk hogy *sallang, sallangó* szavaink is tulajdonképpen hullámzó mozgás jelentésűek.

A magyarban a *csilleng* főnév ide-oda mozgó valamint” a *csillag* ige pedig ide-oda való mozgást, tehát hullámzáshoz is hasonlót, nevez meg. Amely szavainkat Ballagi szótárában is megtaláljuk. Hozzájuk tehető a *csilingel* igénk, amely viszont hangot jelent. De e mindhárom betűszerint egyezik *csillog, csillámlik* és *Csillag* szavainkkal, amelyek viszont fény jelen-

tésűek, sőt hozzájuk sorolhatók a *csell, sell, sellő, Schall, schellen* (sall, sellen) , *csalogány, sallang, sallangó* magyar és német szavak, amelyek mind hullámzást és hangot fejeznek ki, holott viszont a már említett régi magyar és mai népi *sall, sallgó* szó értelme: fénylik, fénylő; például *salgó arany* avagy *salygó arany* = fényes arany. Ismeretes az *ly* hang igen könynyen *j* hanggá változása, azaz kopása, ami révén jelen esetünkben a jászos kiejtésű *sajgó arany* is keletkezik, de éppen amely utóbbi kiejtésű szó ment át a németbe, ahol ugyanis *Schein, scheinen* (sájn, sájnen) = fény, fényleni.

De nyelvünkben. különösen népünkében, a lüktető fájdalmat, amely tehát valóban hullámzásszerűen éreződik, szintén *sajgó fájdalom*nak nevezik, de *zsalygó-nak* is (Ballagi). Innen a szláv *zsaliti* = *sajnálni,* fájlalni.

Csillog, csillámlik, Csillag és *csilingel* szavainknak betűszerint megfelel a német *schillern* (sillern) = csillogni, csillámlani ige, úgyhogy a szintén német *Schilling* = bizonyos pénznem e neve tulajdonképpeni értelme lehetett egyaránt csengő-pengő, mint fénylő-csillogó is.

Fölhozhatók itt az oromo nyelv következő szavai: *csile* = parázs, *csialalaku, csalalaku* = ragyogni, csillogni, *csalankiszu, csalinka, csialinka* = fényesség, *csalinksziszu* = villám, villámlás.

Pontos palóc párhuzamként fölhozható hogy a magyar *villám, villámlik, villog, világosság* szavaknak megfelelnek a finn *vellamo,* német *Welle* és szerb-horvát *val* = hullám szavak, de ide sorolható a magyar *pillámlik* = csillámlik és *pillámodik* = pitymallik, hajnalodik vagyis világosodik (lássad e két szót Ballagi szótárában is). Amely szavaknak viszont a *pillant, pillantás* szavaink is megfelelnek, mivel ezek is *villant, villantás,* vagyis a fényes, villogó szemekkeli pillantást jelentik. De amely szavaink származékai a német *Blick, blicken;* pillantás, pillantani (blikk, blikken), illetve kún szóval *tekintet, tekinteni.* De ide tartozó a német *blinken* villogni szó is.

Miután azonban mindezeket elmondottuk, meg kell kérdeznünk azt is, vajon mi oka, hogy a *sal, sall, csal, csell, csel* hullámzást, hangot, fényt jelentő szóalakoknak a magyarban

még *csalás, megcsalás,* megtévesztés, *csalogatás, csalókaság, csalfaság, csel, cselvetés* értelme is van? Amely egyezés semmi esetre sem lehet egyszerű véletlenség Némi értelemeltolódással, a szerb-horvátban *sala* = móka, tréfa, de megjegyezendő, hogy a kétségtelenül idegenből átvett *tréfa* szavunknak az olaszban *truffa;* csalás felel meg.

Láttuk, hogy a fény kún szócsoportunkbeli neve *tün* kellett legyen, amely szóból az *előtűnik, eltűnik, tünedezik, tündöklik, tündörög* és a *tündér* szavaink is származtak, de viszont a *tűnik* szónak *látszat,* tehát *megtévesztés,* értelme is van. Láttuk, hogy a lápi lidérclángocskákat népünk *tündelevényeknek* is nevezi, valamint láttuk, hogy ezek szép tündérleányokként személyesíttetnek meg, de akik a lápon járó férfiakat vesztükbe csalogatják. De láttuk azt is, hogy ugyanúgy a víz hullámait valamint a hangot is szépen énekelő víitündérekkel, a hab leányokkal szokás jelképezni – habár ezek olyan jelkép mivolta már feledésbe is ment – de akik a reájuk hallgató férfiakat szintén vesztükbe csalják. Azt is láttuk hogy a *délibáb* fény jelenségét jelentő e szónak is van csalókaság értelme, azért mert ez a síkságon, nemlétező vizet mutat és a nyári nagy hőségben, különösen homokos területeken, sivatagokban, vizet mutat, de ez a feléje közeledő elől mindig tovatűnik. A délibábot is pedig szép de csalfa leányalakkal szokás megszemélyesíteni, aki neve például az olaszoknál: Fata Morgana, mert olaszul *fata;* tündér, míg a *morgana=zó* valószínűleg a latin-olasz *mors, morte;* halál, a német *Mord;* gyilkosság és a magyar *mord* és *marcona* szavakkal van összefüggésben, amely utóbbi kettő értelme: mogorva, haragos megjelenésű, külsejű és rosszindulatú. Az olaszban *fala* = tündér de az oláhban meg *fata;* lány, míg viszont a görögben *foteinosz* fényt jelent. Láttuk azt is, hogy a magyar világosság, víllogás szavunkból származott régi *villő;* tündér szavunk és ebből a szláv *vila;* tündér szó. A besenyő szócsoportbeli *szába, csaba,* sémita eredetűnek vélt is, amint annak helyén láttuk, Csillag jelentésű volt, amely jelentésével függött össze *csábít* igénk is. Láttuk hogy a sellők, szirénák: szép de csak fölsőtestükben szép leányalakúaknak képzelt vízitűndérek, hableányok, *csábító* dalolásukkal csalták a férfiakat vesztükbe. E besenyő szavunk-

nak pontosan megfelel a kabar *kábít,* amely utóbbi szó viszont a *hab;* hullám és így tehát a *hableány;* hullámleány szavainknak felel meg.

De miért van hát mindez igy? Vajon tényleg csak azért-e mert szép nő a férfit könnyen megtéveszti, elcsábítja, elkábítja s a helyes útról, sokszor valóban vesztébe is csalja, mivel e csábító képességét néha maga a szép nő, de néha más gonosz nők avagy férfiak is, kiszemelt áldozatnak, a maguk hasznára, vesztébe csalására használják föl? Avagy ez csak azzal függ-e össze, hogy a sötétségbe meglátszó fény a legtöbb élőlényre s így az emberre is vonzó hatással van, ugyanúgy mint szép énekhang valamint szép szeme is. A délibáb is a sivatagban szomjazó szeme elé nemlétező s előle mindig tovatűnő, csalóka vizet mutogat. Avagy mind a mondottak azzal függenek-e össze, hogy a hullámok csak látszólag futnak, haladnak, szaladnak, holott a valóságban ott haladás nem létezik, csak ingás, vagyis ide-oda mozgás. Vagy mindez csak azt akarja jelképezni, hogy az anyag – ami tehát nőiség – tulajdonképpen csak csalóka látszat, csak csalódás, de hogy ez a valóságban nem létezik, mert a valóságban minden anyag is csak erőnyből áll?

Mindezt a jövő tudománya állapítandhatja meg.

Ha a vonatkozó rajzocska *a* és c betűvel jelölt két vonalát a röpüléssel akarjuk összehasonlítani, akkor azt állapíthatjuk meg, hogy az *a* vonal az olyan állatok szárnyalásának felei meg, amelyek szárnynagysága az állat testnagyságához és testsúlyához képest kicsi lévén, mint például a verébnél, a kolibriféléknél valamint a rovarok közül a darazsaknál, amely állatoknál a szárnyfölület kicsiségét tehát a szárnyalás nagyon gyors, vagyis *rezegéshez* .hasonló volta pótolja. Holott az olyan állatok szárnymozgása amelyeknél a szárnyfölület a testnagysághoz, testsúlyhoz képest nagy, mint például a gólyánál, hattyúnál és a rovarok közül a lepkéknél, ott a szárnyak mozgása sokkal lassúbb.

A rezgésszerű igen gyors szárnyalás egyik megnevező nyelvünkbeli szava mindenesetre a *repül, röpül, repes, röpköd* (*r-p*), míg a lassú szárnyalásé a *lebeg, libeg (l-p*), amely utóbbiból a szóban volt *lebék, libéd* = hattyú szavunk is szárma-

zott, valamint ennek megfordítottja a görög *pelargosz* (*p-l*) = gólya, de ide tartozik a *lepke,* tájszólásos *lepe, lipe,* szavunk is, mivel a lepke teste kicsi, de szárnyfelülete aránylag igen nagy, ennélfogva szárnyalása is *lebegő, libegő,* nem gyors; lepke szavunk is pedig megfordítva *pille, pillangó,* repülése is *pillangó, pillangó.* Tény hogy például a hattyú és gólya szárnyalása sok más madáréhoz képest igen lassú: *lebegő* sőt szinte méltóságteljesnek mondható.

A szalim-szarmata szócsoport szerint tehát a gyors szárnyalást megnevező szó is *r*-el avagy megfordítva *zer, zér, szer, szár* szóalak kellett legyen, amelynek maga *szárny* szavunk is megfelel, amely szó természetesen egyúttal lapot is jelentett, mint például *ajtószárny, szirom* avagy *szirony* szavainkban is. *Szirom* alatt főképp a virág levél kéket értjük, míg *szirany* alatt keskeny, lapos bőrszallagocskákat, amelyekkel mintegy hímzésként, bőrtárgyakat szűcseink szoktak díszíteni. De ide tartozik *szárma* szavunk is, amely tulajdonképpen növényi levelet, főkép káposztáét, szőlőét jelent de amelyet ma már csak a káposzta- vagy szőlőlevelekbe burkolt és általánosan „töltött-káposzta", de „szárma" néven is nevezett, ételre használunk. Viszont a nagy szárnyfölülettel való röpülés szolim-szarmata neve a *szállás, szállongás* szavaink lehettek, amelyek viszont a *sallang, sallang* és *szallag* szavainkkal is, úgy hangtanilag mint jelentésileg is közvetlen rokonok.

Már láttuk, hogy szalim-szarmata őstörzseink *gabona-* és szőlőtermelők is voltak és hogy náluk a gabona neve *rozs, rizs* és megfordítva *szer, szor, zer, cer, zor, szerm, zern* alakú szó kellett legyen, míg a lágyszemű szőlőé valamilyen *szöl, szel, zei, szelm, szilm* szóalak. Világos, hogy ezek szerint Napistenük nevei is *Szel, Zor, Szer, Szol* valamely névalak volt, míg Égistenük, vagyis ősistenségük neve *Er, Ur, Or* lehetett. Láttuk hogy a Nap ilyen neve fönn is maradott a latin-olasz *sol, sole* (szal, szóle) = Nap szóban és a rómaiak *Sol* nevű napistenségében, valamint a szanszkrit *szuria* = Nap szóban is. Délolasz tájszólásokban a Napot ma is nevezik *sore* (szóre) néven és aminthogy a szanszkrit *szuria* szó is *r*-es kiejtésű, míg például a cseh *slunce* (szlunce) = Nap szóban *r* helyett közbeékelt *l* hangot találunk, ugyanúgy mint a finn *szilme* =

szem szóban, ellentétben a tisztán szemere kiejtésű német *Sonne* és szerb-horvát *szunce* = Nap szóban. Mindebből azután már magáról értetődőleg kitűnik, hogy a szolim-szarmatáknál a Földistennő neve valamilyen *Szolana, Szelena, Cerez*, *Szeresz,* az *sz* hang könnyű *t*-vé változásával *Terez,* avagy megfordítva *Lazanna, Leszena, Latana* alakú kellett legyen, annak ellenére is, hogy valamely félreértés, zavar következtében, a görögök, a Holdistennőt nevezték *Szelene* néven. Amely ily nevű Földistennő azonban egyúttal gabona- és szőlő-istennő is kellett legyen, aminthogy a rómaiaknál volt is *Ceres* nevű gabonaistennő, akit a görögök Demeter-évei valamint ennek leányával Kora-val is, azonosítottak. (Német Korn = gabona). Viszont a szolim-szarmaták ős-Anyagistennője is *Ana, Anna, Ene, Enő* lehetett, bár *Isz, Ize* is.

Láttuk azt is, hogy őseink költői elképzelése szerint – de ami a valóságnak is meglehetősen megfelel – a termékenyítő Nap állandóan *szórja* az életparányokat, erőny- vagy lélekatomokat a világűrbe s így a Földre is. Amely fölfogással tehát egyezik, hogy a Nap szolim-szarmata neve tehát *Szór, Szól* is volt, mert *szór, szórni* igénknek Iehetett lágy *szól* kiejtése is, bár igy ennek *szól, szólani,* azaz hangadás jelentése is van; a hangadás pedig: erőny, és ugyanúgy aktív valami mint a szórás. Ezzel egyező még az is, hogy például a görögök ApolIon és Orfeosz napistenségüket gyönyörűen énekelőnek és gyönyörűen hárfázónak is képzelték és így ábrázolni is szokták volt. Márpedig láttuk azt is, hogy a mezőn gabona magot vető, azaz *szóró,* magvető ember a termékenyítés és a termékenyítő Nap, Napisten, jelképe is volt, valamint láttuk, hogy e magvetést napjainkig is, annak ellenére, hogy ez könnyű munka, mégis következetesen, hagyományból, bár a jelképes értelem tudata nélkül, mindig férfi végezi.

Alább fölhozott szavak közül, amelyek irodalmi nyelvünkben már ismeretlenek, Ballagi 1873-ból való szótárában mind megtalálhatók.

Legelőször összeállítom itt mindazon szavakat amelyek nyelvünkben a kialakulófélben levő ősvilágködre (nebulosára) de szolim-szarmata szócsoportunk szerint, vonatkoztathatók. Láttuk, hogy habár erre vonatkoztatható szavaink más törzseink szócsoportjában is vannak, de ma is még a leghatározottabban fölismerhetők a székely-kazár és az ezzel rokon jász szócsoportjainkban, éspedig az annak helyén fölhozott és részletesen tárgyalt *kusz, kóc, kacskaring* (= spirál) és *geszt, közép, góc, göcs* szavainkban, amelyek egyik származéka a görög, *kaosz* szó, másik a szláv *jezgro* = geszt szó is.

A *kusza, kóc, kaosz* szavaknak legközvetlenebbül megfelelői a szolim-szarmata szócsoportban (a *szál* szavunkkal is összefüggő) *zilál, zilált, ziláltság* szavaink, valamint a hasonló jelentésű *csűr, zűr, zűr* = zavar, zűrzavar szavaink, csakhogy ezek *t* helyett *r-es* kiejtésűek, sőt Ballagi fölhozza, hogy például „minden munkája zúrzavar" = minden munkája zűrzavar (Bessenyei Gy.), továbbá: „összezúrni" = összezavarni (Vár Disp.), míg tájszólásos *zurboi* = kavar.

De, habár távolabbról, de idesorolandók még a *zalámbal* = csavarog, kószál és talán a *zarándokol* szavunk is, habár emez utóbbi inkább csak vándorlást jelent, nem kuszán kószálást. Határozottan ide tartozó azonban a *sórát* = kószál, csavarog szavunk, amelyből nyilván a *csór* = csavar, csavargat szavunk is származik, de ugyanígy a német *Schraube, schrauben* (sraube, sraúben) = csavar, csavarni szavak is, amely német szavakat viszont mi vettük újabban át mai rossz *sróf* és *srófolni* szavaink képében. Ezen régi *sórál* és *csór* szavaink nyoma azonban ma is megvan még a *csórni-csavarni* és *csűrni-csavarni* kifejezéseinkben. Sőt Ballagi föl hozza *sérű* = fonál tájszavunkat. A fonal, valamint a *cérna* is csavarás, azaz *sergetés, sirités* által készül. Valószínű tehát, hogy cérna szavunkat is helytelenül származtatjuk a németből, mert a német *Zwirn* és *zwirnen* (cvirn és cvirnen) szavak föltűnően hasonlítanak a *csavarni* igénkre, amelynek ha vékony fonalról volt

szó, úgy i magánhangzós *csivirni* változata is létezhetett. Zwirn, zwirnen = cérna, sodorni.

Viszont a *sürög, sürge, sirig, siring, süröng, sereng, sirűl, sürget* szavainknak forog, fordul, kering értelmén kívül, még gyorsaság, *sürgősség,* sietség értelmük is van. Továbbá némi értelemeltolódás révén a *szorgalom* szavunkra is utalnak, sőt ez, ha további értelemeltolódást is föltételezünk, úgy a német *Sorge* (szorge) = *gond,* gondosság szót is eszünkbe juttathatja.

De ugyancsak a forgást, keringést is jelentő *sürög, sirig* stb. szavaink (Erdélyben az út kanyaradóját is nevezik *sirütőnek)* azonosulnak a *sörét, serét:* apró gömbölyű golyócskákat, tehát már gömbölyűséget jelentő szavunkkal. Amely utóbbiból származott kétségtelenül a német *Schrot* (srot) szó is, amely bár jelent sörétet is, de még darát, sőt apró kőtörmeléket is, ami tehát már nemcsak értelemeltolódás hanem romlás is, mivel úgy a dara mint a kőtörmelék már nem áll gömbölyű hanem inkább szögletes darabkákból, tört részecskékből. (Kiemelhető itt a *dara, törik, durva* őstörök szócsoportbeli szavaink azonos hangalakja, de amelyekkel az olasz *dura* = kemény szó is egyezik.)

Igen valószínű tehát, hogy a gömb, golyó szolim-szarmata nevei *soró, soló, zoló* szóalakok voltak, amit egyébként *szőlő* szavunk is tanúsít.

Viszont a *geszt, közte, közép, gesztenye* szavainknak – amelyekről a maga helyén kifejtettem, hogy magot és valamely lazább, lágyabb anyag belsejében, közepében levő kemény részt, „gesztet" is jelentettek – megfelel a sörét szavunkkal majdnem azonos *sűrű, sűrűsödik* szavunk, ami azért okszerű mert a sűrűbbség keményebbséggel is egyező, úgyhogy sűrű szavunknak is lehetett valamikor geszt értelme is, különösen pedig ha ez *sergés, sürgés,* forgás közben létesült, úgy mint a spirális világködök közepén keletkező, sűrűsödő geszt is. De amit azok magjának, magvának is nevezhetünk; azt pedig láttuk hogy a mag szolim-szarmata nevei *rozs* és *rizs* is voltak, amely szavak pedig a gömböt jelentő föltételezett *sorá, zoró* szónak csak megfordítottja.

Fölhozható még a Ballaginál is meglévő *csorcsálódik* szavunk, amely a tej összefutását, illetve csomósodását jelenti,

s amely szó egy *csorcsa* vagy *csorcsó* = csomó főnév létezését is föltételezi s amelynek sűrűsödő geszt értelme is lehetett; láttuk pedig hogy *csór* szavunknak csavar értelme van. Sőt mindezek szerint ide társulnak *csira, csirázik, serked, serken, serdül* szavaink is

Visszatérve újból a forgásra, azaz *sergésre, sirülésre,* fölhozandó *szérű* szavunk mert a szérű – amint már szó volt róla – azon kerek, jól ledöngölt és simított avagy ki is kövezett – de népmeséink szerint rézzel is borított és ezért „réz-szérű”-nek nevezett – hely ,amelyen az ide szalmástul leteregetett gabonát szokták kicsépelni, avagy játékok, birkózások, ugráló táncok közben kitaposni, vagy gyeplőszárakon körben hajtott lovakkal kitapostatni, kinyomtatni. Amely *szérű* szolim-szarmata szavunk avar megfelelője *verseny, varsány* volt (*Varsány* nevű helységünk ma is van.), amelyen tehát a különböző játékok szerinti *versengések* történtek. Említettem, hogy a rómaiak szerettek a *k* hang helyett sziszegő *c* hangot ejteni, például a görög *kirkosz* helyett is *circus-t* (cirkusz), amiért is a latinban a magyar *kör, kerek,* német *Kreis* (krájz) = kör szónak is *circus, circulus* felel meg, ami szerintem besenyő, szemere és szolim-szarmata nyelvi hatás, mive! ez őstörzseinknél is így volt, úgyhogy a szolim-szarmatáknál is a *kör* szónak *szer,* serfelelt meg, vagyis *k* hang helyett sziszegő hang. Emlitém azt is, hogy a cirkuszi, úgy gyalogos mint lovas játékok és versenyek is a szérűbeni gabonataposással voltak közvetlen összefüggésben.

A szérű más, de szintén szolim-szarmata neve volt a *szerep* is, amely szóból viszont a *szerepelni* igénk is származott mert a gabonát, amint mondám, mindenféle játékok és versengések közben szokták a „szerepelők”, gyalog avagy lóháton is, kitaposni. E *szerepelni* igénket is tehát némelyek teljesen tévesen vélik nyelvújítási műszónak, mert íme, még a már sokszor említett afrikai kámita oromo nyelvben is betűszerint *szerepszisza* = szérű (az olasz szótár forditásában; *aja* = szérű és *luogo per battere il grano* = gabonacséplő hely), míg *szerepsziszu* = csépelni (battere il grano). Holott ugyancsak az oromoban *szirba, szirbsziszu* = tánc, táncolni, ugrálni, énekelni. Amely oromo szavak ismét betűszerint, egyeznek az oláhok

szirba tánca és zenéje nevével. Úgyhogy ezen oláh szó ősnyelvünkbőli éspedig szolim-szarmata törzsünktőli származása is kitűnik. Sőt ezek szerint kitűnik, hogy a *szerb, szirb* régebbi *szerbel* nemzetnevet a ma szláv nyelvű nép ugyanúgy vette föl mint a ma szintén szláv nép a bolgár nevet, mivel a szarmata névnek lehettek szarbat, szerbata, szirbata és szerbel változatai is.

Említém hogy őseinknél a kerek szérű a naprendszer jelképe is volt, a középen álló és a lovakat maga körül körben hajtó férfival, mint a Nap jelképévei és a keringő lovakkal mint a bolygók jelképeivel. Ami szerint tehát őseink tudták, hogy naprendszerünk közepében van a Nap. De amiről például a régi rómaiak már semmit sem tudtak, mert különben nem adták volna az egyik bolygónak Jupiter főistenük nevét, akit a Napisten, ostorral a kezében, mint lovat, maga körül hajt!

Szolim-szarmata edény nevek *serleg* és *serpenyő,* amelyekben a *ser-* szórész valószínűleg az illető edény *kerek* voltára vonatkozott, viszont a *szilke,* másként *szélke* név az olyan hosszúkás csészefélékre alkalmaztatott amilyeneket e rajz mutat s amelyek közül az eretlen fából valókat *népünk* nemrégen még övérül függve viselt és amilyeneket háztartásokban, főképp mártások (szószok) fölszolgálására, régebben ezüstből, aranyból valókat, de ma már csak porcellánból valókat, láthattunk, illetve még láthatunk. Edények őseinknél, a csöves *kancsó* kivételével, nőiség ként voltak fölfogva, de a szilkék kétségtelenül egyenesen a női nemi rész jelképei is voltak, sőt bizonyosnak tartom, hogy a szilke vagy szélke szó a szolim-szarmatáknál a női nemi rész neve is volt, aminthogy a római olasz tájszólásban *solca*, *sorca* (szolka, szorka) ma is ennek szokásos neve, amely szó pedig a latin-olasz *surcus, solco* – rés, hasíték, barázda vagyis hosz-

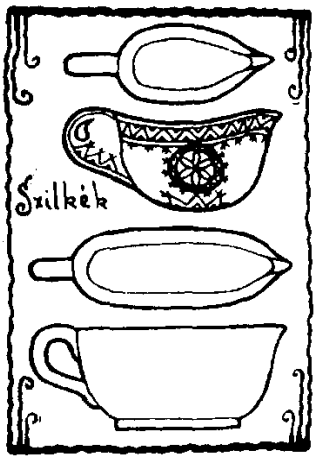

szúkás de keskeny redő, mélyedés szóval azonos, amelynek tehát két *széle* van; láttuk pedig hogy például palóc fölfogás szerint is a női nemi rész két lapocska-, két *lippa-ként* volt fölfogva, valamint hogy őseink fölfogása szerint a lap különben is nőiség volt. Besenyő szóval viszont a latin-olasz *fessura* szintén = rés, hasíték, holott olaszul *fessa* = női nemi rész (fesszura, fessza), míg ugyancsak olaszul *fossa* és *pozzo (foszsza* és *pocco)* = gödör, *pocsolya,* amely szavak viszont a német és magyar nyelvben a női nemi rész egyik közönséges nevével egyeznek. Ezen itt elmondottakhoz tehető, hogy *szül* igénk tulajdonképpeni értelme is valószínűleg nyilik és kiereszt volt, hasonlóképpen mint *szól* igénknek is.

A *rozsda* vörös szinű s bizonyosnak tartható, hogy a német *Rost,* olasz *ruggine* (roszt, ruddzsine) = rozsda szavak is szolim-szarmata eredetűek és a magyar *rőt,* német *rot,* germán *röd* = vörös szóval azonosak, ugyanúgy, mint ahogy a latin *ruber* = piros meg csak a mi avar szócsoportu=beli *piros* szavunk megfordítottja. De természetes, hogy az olasz *rosso* és a francía *rouge* (rosszo, rúzs) is közvetlen a mi *rozsda* szavunkkal azonosak, amely magyar szavunknak azonban ugyanilyen közvetlen rokona *rosz* avagy *rossz* szavunk, mert világos hogy a rozsda a vas *rossza*. Mivel pedig árja nyelvekben a *rozsda* és *rossz* értelmű szavak egymásra így nem hasonlítanak, ebből is következik, hogy mind e szavak a mi ősnyelvünkből származnak. Mi több, hiszen a *réz* szó is ezekre hasonlít, márpedig a réz is rőtvörös színű, amely szint magyarul rézvörös-nek is szoktuk nevezni.

Visszatérve a szilkére és a latin sulcus = réz szóra, megjegyezendő, hogy ezen *rés* szavunk is tisztán szolim-szarmata szócsoportbeli, de amelynek megfelel a német *Riss* és *reissen* (rissz, rájszen) = rés és szakítani.

Habár az itt fölhozott szavakra a *rozoga* szavunk is hasonlít, de ennek ellenére is ez nem azokkal tartozik együvé, hanem inkább a *rezeg* szavunkkal, mivel rozoga dolgok, mint rozoga épület avagy szék, asztal, már csak lazultan összetartó részei ide-oda mozognak, inognak, mintegy reszketegek is. Viszont e rozoga s az ezzel némileg rokon *roskatag* szavaink lágyult megfelelője a *laza* szavunk, amelynek meg ellentéte a

sűrű. Azonban a németben is *lose* (lóze) = laza. Az itt ismételt rajzocskán az a vonalat mindenesetre a *sűrű* szavunk is kifejezheti, a *b* vonalat, azaz a tulajdonképpeni hullámvonalat, pedig a *laza* szavunk. De láttuk, hogy az *a* vonalnak *rezeg* szavunk is megfelel, míg a *b* vonalnak a *sall, sallong* – hullámz-ik szavunk. A *hullám* ezen kőrös szócsoportbeli nevének megfelelője itt *sallám* lehetne. A hullámok látszólagos futásának, haladásának, amint láttuk, a lovak is jelképei voltak, de a *hullám* és *halad* szavaink egymásnak ugyanúgy hangtani rokonai mint a *sall, sallong* és a föltételezett *sallám* és *szalad,* amelyeknek meg *laza* szavunk csak megfordította. Másrészt a szerb-horvátban *laziti* = menni, haladni.

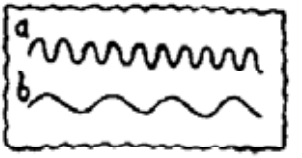

Laza szavunknak azonban erőtlenség értelme is lévén, ezért vele összehasonlítható még *lusta* szavunk is. de ugyanígy az olasz *lasco* (laszko) = laza, erőtlen, hanyag, továbbá *lasciare* (lassíáre) = engedni, hagyni s ugyanezt jelenti a német *lassen* ige is, míg a szintén német *lass* (lassz) = bágyadt, lankadt, de jelenthet hanyagot és lustát is, míg *lässig* (lesszig) = hanyag, lomha. Mind amely szavak ellentéte *szilárd* és *szilaj,* amely szavaink erő kifejezései, a szerb-horvátban pedig *szila* = erő, nagy erő, erőszak.

Megjegyezhető azonban, hogy *lusta* szavunk *st* mássalhangzóival tulajdonképpen átmenetet képez az őstörök szócsoportba, viszont ekét szócsoport egymással rokon is, mivel az *sz, s* és *c* hangok egymásba igen könnyen mennek át, amit eddig is már számtalanszor láttunk, valamint éppen imént is a *rőt, rot, rosso* és *rúzs* (rouge) pírosat, vöröset jelentő szavaknál. Fölhozom tehát, hogy *lusta* szavunkkal úgy hangtanilag, mint jelentésileg *rest* szavunk majdnem azonos, ugyanúgy mint *rostokol, rostokolni* igénk is, amely szavainknak azonban még tétlenség, egyhelyben való lustálkodás értelme is van; márpedig ezen *rest* szavunkkal betűszerint azonosak az olasz *restare*= maradni és *restio* (resztáre és resztio) = egyhelyben maradni akaró, megindulni lusta, értelmű szavak.

Fölhozhatók itt még ezen hasonló hangalakú és hasonló jelentésű szolim-szarmata és őstörök szavak: *rács, ritka* és *re-*

ce, amelyek *résekben* avagy lukakban gazdag, illetve csupa rés, csupa luk valamit jelentőek, míg utóbbi, a *rece* különösen olyan szövetfélét avagy más anyagbóli valamit jelent, amely csupa luk és tehát *ritka,* ritkás alkatú, amilyen például a háló is. Márpedig latin-olasz *rete* = háló. Úgyhogy világossá válik miszerint ezen latin-olasz szó is ősnyelvünkből származott, de ugyanúgy mint a szerb-horvát *rietko* = ritka és az olasz *rado, dirado, diradare* = ritka, ritkán, ritkítani. Habár a latinban csak *rarus* = ritka, van, aminek az olaszban *raro* = ritka, felel meg. Ámde a *ritka* szavunkkal azonos *rece* szavunk nem olyan specializálódott jelentésű szó mint az olasz *rete* = háló, mert ezen rece szavunk nem csak lukacsosságot jelent, hanem ripacsosságot is, vagyis olyasmit is amilyen például a pénzek *recés, recézett* széle, olyasmit is tehát ami apró redőkkel avagy apró dudorocskákkal avagy mélyedésecskékkel födött, sőt *recevonalnak* nevezhető a fönti rajzocska a vonala is, amikor is a *rece* szavunk rokonul a *rezeg, reszket,* és *ráz* szavainkkal is. Márpedig mindig a kevésbé specializálódott, általánosabb jelentésű szavak régibbek, ősibbek a specializált jelentésű szavaknál. De ezenkívül is a nyelvek saját szavai rokonulnak ugyanazon nyelv hasonló hangzású és jelentésű szavaival, holott az idegenből átvett szavak egyedül állanak, semmi vagy igen kevés rokonuk van. Mi pedíg e *rece* szavunknak még további rokonát is fölhozhatjuk: a *reszel* illetve *reszelő* szavunkat, mert minden reszelő fölületét apró *recék,* recevonalak avagy apró dudorok és mélyedések borítják, de ezenkívül a reszelés hangadása is rezegés-szerű, vagyis: recsegés; éspedig a fűrészeléséhez hasonlatos. Úgyhogy így világossá válik, miszerint a szerb-horvát *rezati* = vágni szó is idevaló, de amely eredetileg csak a fűrészes élű szerszámmali vágást jelentette, holott az éles szerszámmali vágás szolim-szarmata neve *szelni* volt. De világosan következik e mondottakból még az is, hogy a *fűrész* ezen avar szócsoportbeli neve szolim-szarmata megfelelője *rez, reze* vagy *zer, zere* szóalak kellett legyen. De okszerűen következtethető még az is, hogy a fűrész ily neve is, ugyanúgy mint székely-kazár *szege, szeke, szegő, szike* neve is, még kőkorszakbeli őseinknél keletkezett, amikor is kőből való félhold avagy holdsarló, alakú s még nem éles hanem

fűrészfogakszerűen *recés* avagy *rezés* élű szerszámmal vágtak, amiről föntebb, annak helyén, már részletesen írtam. Amihez itt csak a következőket teszem; Az ilyen kőszerszám szolim-szarmata neve is már *sarló* volt, e magánhangzó helyett tehát a-val, amely *sar* avagy *zar* szavunk a kőrös *karaj* szó párhuzama, s amelyből *sarabolni* = vagdalni igénk is származott. De innen származott a német *scheren* és *Schere* (seren és sere) = nyírni és olló, továbbá az olasz *sarchiello* (sarchiello) = sarló, valamint megfordítva, az olasz *rasare* (razáre) és német *rasieren* (razíren) = borotválni ige is. De ide sorolandó *csorba* szavunk is, mivel az ősi kősarlónak még nem volt igazi éle, hanem csak sok apró ütés által képezett csupa csorbából álló, a fűrészéhez hasonlító s akár recés-nek is nevezhető éle, amellyel tehát még nem szelve vágott, hanem, kazár-székely szóval szakítva, szaggatva (innen Sege = fűrész), vagyis szolim-szarmata szóval: *riszálva;* innen a német *Riss* és *reissen* szakítás, szakítani (rissz és rájszen). De ide tehető még egy szóegyezés: minden *él* valaminek *széle* is, az igazi él pedig *szel,* nem riszál. (Ballaginál találjuk hogy riszálni = rossz késsel vágni. Rossz kés alatt pedig csorbás élű is érthető.)

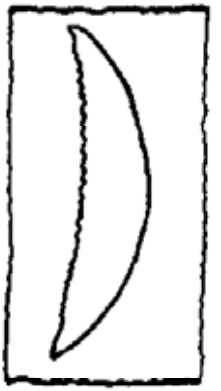

Ha a föntebbi rajzocska sűrű, azaz rezegésszerű hullámzású a vonala a gyors szárnycsapású repülést is jelképezhette, akkor természetes, hogy a szallag-hullámzásszerűen, mondhatni: szelídebben, avagy akár: lustábban, lassabban (*sz-l* és megfordítva: *l-sz* hullámozó *b* vonal a szálló, sallongó, azaz tehát lassúbb szárnycsapású lebegő, libegő repülés: a szállás, szállongás jelképezője is lehetett. Népünk nyelvén sellengél is = lebeg (Ballagi), azaz tehát = szállong is. Ezek szerint kitűnik, hogy szelíd szavunk is ide tartozó s hogy ebből sejthetőleg e szó a közmondásosan szelíd galamb neve is lehetett, valamint még az is sejthető, hogy kőrös galamb szavunknak még szalamb, szállam, szellem változatai is lehettek, aminthogy törökül is bár halim is, de szelim is = szelid. Hogy viszont a

szálló galamb a lélek azaz a szellem, régebbi szavunkkal a szellet jelképe volt, már láttunk. De igen világossá válik még az is, hogy a sémita eredetűnek vélt Szalome vagy Szalambo nőnév, valamint a Szelim férfinév is, a szolimektől származott és hogy tehát galamb, szelíd avagy békés jelentésű volt. Az ismeretes, hogy a sémita nyelvek slelam, szalam, szálem szava béke és áldás jelentésű, csak az nem ismeretes, hogy Jeruzsálem, azaz; Úr-Szolime = Galamb-Város, e neve is alapítóiktól a szolimektől szá[mazott, habár a Bibliából is tudjuk, hogy Jeruzsálem templomát a békeszerető-nek is nevezett Salamon király építette, azaz hogy csak újra fölépítette, mivel ezt az eredetileg nomád zsidók lerombolták volt, mivel náluk, amint ez a Bibliában is elmondva, a templom is csak sátor volt. De elmondva ott még az is, hogy Salamon templomában is még – miként a szolimekében is azelőtt – galambokat, Szolime vagy Szalome istennő szent madarait, árusítottak, amelyeket a hivők tehát kifizetve, az istennő tiszteletére szabadon bocsátottak. Csak később, már a zsidóknál, valamint más népeknél, jött azután szokásba Szallona vagy Szelina Földistennő e kedves és szelíd madaraira, szabadon bocsátásuk után, nyilazni; manapság puskával lőni.

Már korábban is írtam arról, hogy amikor az Északi Sark még Magyarország területén volt, de amikor itt még örök tavasz uralkodott, a Nap félesztendeig volt az Égen és félesztendeig a láthatár alatt, valamint hogy akkoriban a Nap évente kétszer hónapokig a láthatáron körben haladni látszott, egy ideig majdnem vízszintesen, míg aztán, ősszel, teljesen letűnt, illetve tavasszal meg teljesen fölemelkedett. Természetes tehát, hogy ilyenkor fák, bokrok, halmok, avagy távoli hegyek, mögött hol eltűnt, hol meg ezek mögül ismét előtűnt. Ahol pedig ilyenkor a Nap épen volt, ott több világosság látszott, míg a láthatár ellenkező oldalán már sötétség volt. Vagyis naplemente előtt mintha a Sötétség üldözné a Napot, míg végre ezt teljesen le is győzi s a világot beborítja, holott napkeltekor ellenkezőleg, a megjelenő Nap elől a Sötétség menekülne, míg végre a mind magasabbra emelkedő Nap fénye árad szét, a Sötétség pedig, legyőzetve, a világról elűzetve, az Alvilágba kénytelen menekülni. E jelenségek aztán őseinknél

különböző költői regékhez adtak eszmét, ihletet. Egy ilyen rege maradványát ismerhetjük föl a Biblia Abszolonról szóló el-

beszélésében is, habár a följegyező a rege egykori jelképes értelméről természetesen már semmit sem tudott, mert ha erről tudott volna, úgy a regét a Mózes-vallás Bibliájába éppúgy nem vette volna be mint ahogy a Sámson-rege sem lett volna oda bevéve ha tudták volna még, hogy Sámson szemere őstörzseink Szam, Szemes, Samas Napistenével azonos, aki a Mózes-vallásban csak ugyanúgy alakult át mint a keresztény vallásban őstörök törzseink Tor vagy Tol napistensége Nagy Toll észt, Tell Vilmos német és Toldi Miklós magyar nemzeti hőssé, illetve Sámson meg zsidó nemzeti hőssé, de természetesen mind csak regebelivé.

Az *Abszolon* avagy *Absalon* név értelme: *Aba-Sallon* volt, vagyis a Napisten egyik szolim neve. Tudjuk, hogy régibb nyelvünkben *apa* szavunk *aba* alakban is megvolt (példa: Aba Sámuel). Láttuk hogy *sal/ani, salló,* salgó a szolim-szarmata szócsoport szerint fényleni, fénylő, ragyogni, ragyogó értelmű volt és láttuk azt is, hogy régi nyelvünkben mai *-ó* képzőnk *-on*-nak is hangzott (például Ugron = ugró), valamint láttuk, hogy régi nyelvünkben, a ragozó nyelvek szellemének megfelelőbben, a jelző még a jelzett után következett (például a Dunántúl: Hegymagas = Magas-Hegy, Dél-Magyarországon: Becskerek = Kerek-Vár, mert a besenyők nyelvén becs, bécs, bács, becse = vár). Nos, a Bibliában, Sámuel II. könyvében elmondva, hogy *Abszolon gyönyörűszép ember volt* és egyébként is mindenképpen hibátlan, ami őt magyar népi – ma már, sajnos, tudtommal, csak káromkodásokban emlegetett – Szépistenünkkel azonosítja, míg az, hogy róla mondatik miszerint csodálatosan nagy haja is volt, őt ugyanígy a görögök Apollonjával is azonosítja, akit a görögök mindig leányosan szép

arcúnak és hosszú, hullámos hajzattal ábrázoltak. De láttuk, hogy Napistenüket vogul rokonaink is nagy aranyhajzatúnak képzelték, amely napkeltekor fölsugárzik. Egészen világos tehát, hogy úgy a görög Apolló napistenség mint Abszolon nagy haja – aki .tehát szintén Napisten volt – nem más mint a Nap sugarai jelképezése. Csakhogy míg a vogul énekben még megmondva, hogy a nap hajzata annak sugarai, de a görögöknél, habár Apolló napistenség volta még tudatos, ellenben a zsidóknál, illetve a Bibliában, már Abszolon Napisten volta is teljesen feledve, vagyis ott ezt a Mózes-vallás feledtette el, ugyanúgy mint ahogy nálunk a zsidó eredetű kereszténység feledtette, hogy *Toldi Miklós* és más mesehőseink is valamikor napistenségek voltak. Mert ugyanis – amint erről is már írtam – népmeséink *Leányszínű Bálintja, Szép Palkó ja, Világszép Úrfija* és *Szép Miklósa* is napistenségek voltak, sőt a *Bálint* és *Palkó* név az *Apolló* névvel egyező is; láttuk is pedig, hogy az *Apolló, Apollon* név is *ápol* igénkből származik, aminthogy ez istenségüket a görögök is nevezték *kurotrófosz*-nak = ifjak ápolójának, sőt *paean*- (peán)nak is, azaz gyógyító-nak is, ami pedig őt ismét vogul rokonaink Napistenével kapcsolja, akit ezek is közönségesen neveztek ápolónak, gondozónak, világra ügyelőnek, népet gondozónak; tavaszi napénekeikben pedig őt a télen át föllépett betegségek gyógyítására kérték. Jól tudjuk pedig, hogy a napfény számos betegség ellen mily gyógyító hatású. Vogul rokonaink pedig fönt, a magas Északon laknak, ahol a tél, hidegség és sötétség sokáig tart, a nyár és világosság, meleg meg sokkal csekélyebb mint másutt. Az ottani hosszú, hideg és napfénytelen télen szoktak is betegségek föllépni, amelyektől aztán a végre ismét fölragyogó Nap szabadíthat. Említém, hogy népmesénk Szép Miklósról is azt mondja, hogy aranyhaja oly nagy, hogy a nagy jégeső ellen magát és lovát ezzel takarja be; habár ez természetesen csak meseszerű túlozás.

De Absolonról a Biblia még azt is írja, nagy haját évente egyszer meg is szokta volt nyírni.

Említettem, hogy az egykori naptisztelet mythoszait, ha többé-kevésbé átalakítva is, Indiában, és a Keleten másutt is, átvitték Buddhára is, ugyanúgy mint Elő-Ázsiában és Európá-

ban Jézusra. Buddháról is pedig – aki mint a mi mesehőseink, szintén királyfi – az is mondva, hogy gyönyörű nagy aranyhaját, kardjával, ő maga vágja le s ezt a Égre szórja, ahol fényes aranyként terjed szét. Ezután Buddha egy ideig remeteként, sötét barlangba vonul vissza (alászáll az Alvilágba) de utóbb visszatér, tanítóként az emberek közé, aminthogy a hosszúsarki tél után is a Nap visszatér; aminthogy Jézus is meghal de ezután föltámad.

Buddhát illetőleg lássad Th. Schulze: „Buddhas Leben und Wirken." Leipzig. Beal Samuel angol könyvéből fordítva. Azt is említém már, hogy Sámson is tulajdonképpen Napisten volt, hogy neve is Napember és hogy neki is nagy haja volt és hogy *nagy ereje* is a *hajában rejlett,* valamint hogy miután haját lenyírták: elerőtlenedett és így megölhették. A Nap ereje is sugaraiban azaz tehát „hajában" van, de a Nap is fényét veszti már lemente előtt is.

Elmondja aztán a Biblia, hogy Abszolont üldözik, hogy menekülő futása közben nagy hajával egy fa ágaiba akad, elfogják, megölik és testét mély gödörbe vetik, ami tehát a Napnak említett fák mögötti látszólagos bujkálását, majd az Alvilágba való alátűnését jelentette. És íme, holott a Biblia ezt nem is mondja, de népi hagyományokban mindenfelé szó van arról, hogy Jézus is, mielőtt a katonák elfognák, menekül és bujkál, például fenyőfa sűrű lombja közé, amely őt jól elrejti s ezt ezért megáldja hogy örökké zöldelljen, ám a nyárfa lombja nem takarja el eléggé de susogásával még ittlétét el is árulja, amiért megátkozza, hogy örökké reszkessen és susogjon. Vagyis, itt is tehát fák szerepelnek, illetve a Nap fák mögötti látszólagos bujkálása.

De említi viszont a Biblia „Abszolon oszlopát", amelyet ő emelt önmaga emlékére. A valóság azonban aligha más mint, hogy ott is állott egy ősi, még a sémita-kor előtti szolimek korából származó menhír, azaz emlékoszlop avagy naposzlop. Őseink ugyanis a legrégibb idők óta, már a Kőkorban is, nagy események, nagy emberek emlékére állítottak volt, ősidőkben még csak egyszerű, faragatlan de nagy kőszálat, amelynek lábánál az illető ember sírja is volt, aminthogy halottaink sírjára ma is állítunk kőoszlopot, obeliszket, amelyre emlékezésül az

illető nevét is fölrójuk sőt néha arcképét is kifaragjuk. De ugyancsak ősidők óta a fölállított menhirek, bautakövek – ahogy az ilyen kőszálakat ma nevezni szokás – még napóraként is szolgáltak, vagyis naposzlopokká is lettek. Kiemelendő tehát itt is, hogy az *Abszolon* név az árja nyelvekben ma is meglévő de szolim szócsoportbeli *Sol* (szol) = Nap szóval is azonos, amely szó tehát egyaránt jelentett fényességet (salgást) valamint Napot is.

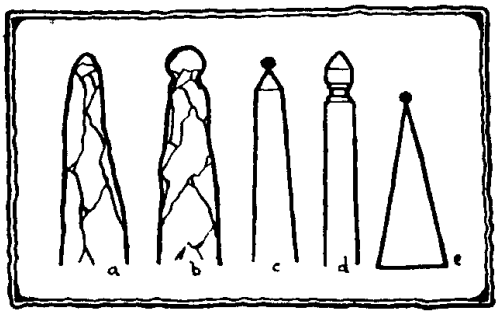

Ezen emlék- és naposzlopokról igen sok megírni és még fölkutatni való van hátra, mind amit magam elvégezni úgysem bírnék, amiért is meg kell elégednem itt csak egyes, útmutatásul szolgálható adatok fölhozásával.

Említém hogy a sémi nyelvekben a szala szónak szikla, kőszál értelme is van, amely szó tehát úgy az *Abszolon* névvel mint a *Szol* = Nap szóval, de egyúttal a magyar kő-szál, mint a német *Saule* = oszlop szóval is egyezik, amely *szál* szavunk viszont hosszúságot általában is jelent és amelynek, amint láttuk, *szár* szavunk csak *r-es* kiejtésű megfelelője.

A latin. *monumentum* = emlékmű, emlékoszlop, emlékeztetés szó is együvé tartozik a latin *moneo, monitio* = emlékezés, emlékeztetés jelentésű szavakkal, de láttuk hogy úgy a *menhir* szóban mint ezen latin *mon-* kezdetű szavakban is mai nyelvünk kún-magyar szócsoportja *mon, mony, mány* = férfi, hímtag, és *mén* = hím-ló szavaink rejlenek, amelyekből a német *Mann* = férfi szó is származott, ami szerint – amint ezt is már említém – a menhirek mindenképpen hímségi jelképek voltak. (A rajzon *a*).

De szokás volt ezen kőszálak fölső végét úgy meg is faragni ahogy an ezt a rajzon *b* mutatja, ami által emberalakra emlékeztethetővé is válottak, de emlékeztethettek úgyszintén a

hímtagra is. Idővel azután az ilyen természetes avagy mesterségesen állított kőszálakat mindig gondosabban kezdették megfaragni, ami által létrejöttek egyrészt az obeliszkek (a rajzon *c*), másrészt a szabályos ékalakúak is (a rajzon *e*). Vagy pedig igyekeztek a kőszálnak mindinkább emberre emlékeztető, emberszerű alakot adni, ami azután a mai emlékszobrok készítésére vezetett (alábbi rajz), aminthogy kiváló emberek, nagy emberek emlékszobrát ma is többé-kevésbé oszlop- avagy pillérszerű alapra szokás állítani. Viszont készültek olyan emlékoszlopok is, amelyek, ha stilizáltan is, de hímtag alakúak voltak. Ilyen nálunk némely kapubálvány is, habár ma többnyire fából való (a rajzon *d*).

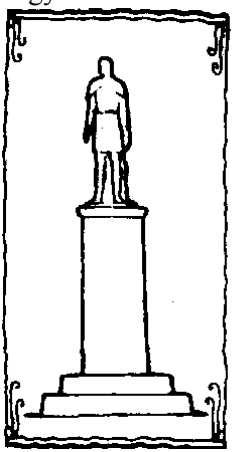

Némely obeliszk avagy kőék tetején ma is ott látjuk még a rézből, bronzból való, sokszor aranyozott, gömböt is Ez mindenesetre, a még kezdetleges kőszálak kezdetlegesen fejszerűvé faragott fölső végéből keletkezett de utóbb a hímtagot jelképezőkön a magot is jelenthette. A napóraként is szolgáló oszlopok körül természetesen a talajat kő- vagy rézlapokkal ki is rakták. Ahová azután az oszlop és az ennek csúcsán levő gömb árnyéka bizonyos ünnep avagy emlékezetes nap reggelén, delén avagy alkonyatán esett, azon helyet megjelölték, amiről azután minden következő esztendőben tudták hogy az illető ünnep mikor van, illetve az emlékezetes nap évfordulója mikor következik be, de ezenkívül az árnyék járásából az is látható volt hogy a nap mely időpontja van.

Még fiatal koromban olvastam, olaszul, egy elbeszélést, amely szerint valahol emlékmű szobor állott (feledtem hol és hogy a szobor nagy embert-e vagy valamely szentet ábrázolt). Az emlékművön e fölirat volt: „Minden napján, délben aranyfejem van.” (feledtem mely napon). Soha senki e fölirat értelmét nem tudta, míg egyszer valaki mégis megértette. A földön megjelölte hogy az illető napon, pontosan 12 órakor a szobor

feje árnyéka hová esett. Éjjel odament, ásott és ott egy cserépedényt tele aranypénzzel talált. Világos tehát, hogy e mese is az ilyen emlékművek egykori napóraszerepéből származott.

Egészen másképpen volt azonban mindez amaz ősidőkben amikor az Északi-Sark még Magyarország területén volt. Pedig egészen bizonyos, hogy őseinknek már azon ősrégi időkben is voltak időmérőként is szolgáló állított avagy természetből helyükön álló kőszálai. Csakhogy azidőben a Nap egy esztendőben csak egyszer kelt és ezután szabályos kacskaringóban (spirálban) haladván az Égen fölfelé, ennek legmagasabb pontján, a Delelőn (zeniten), egy ideig helyben maradni látszott. De eszerint a kőszál hegye árnyéka vagy a csúcsán fejszerűre megfaragott gömbé, a földön szintén szabályos kacskaringót irt le – körülbelül úgy ahogyan ezt alábbi rajzomon ábrázolva látjuk. E vonalat a földön, illetve a kőlapokból képezett kerek szérű-féle területen, meg is lehetett húzni, sőt e vonalon az ünnepeket, az időtartamokat, valamint az emlékezetes időket, berótt pontokkal, gödrökkel avagy oda állított kövekkel, meg is lehetett jelölni sőt az ilyen pontokat a szabad mezőn fölállított kövekkel is lehetett jelölni, amelyekre az illető időpontban a nagy kőszál csúcsa árnyéka esett, amit őseink így kétségtelenül meg is tettek.

De holott naplemente előtt az egész árnyék mind hosszabbra és hosszabbra nyúlott, hegye pedig, a Nap teljes alátűntekor, az ellenkező oldal messze távolában veszett el, ugyanúgy napkeltekor e hosszú árnyék a messze távol homályából észre alig vehetően válott ki. Viszont a Nap az Égen mind magasabbra emelkedvén, az árnyék ilyenkor mind rövidebbé és rövidebbé lett, míg

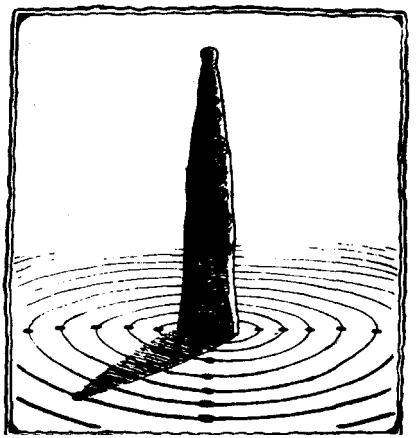

végre, amikor a Nap delelőjén volt, ekkor fénye teljesen függőlegesen esvén a kőszálra, ennek most egyáltalán semmi árnyéka nem volt. De ezután a Nap ismét lefelé kezdvén keringeni, most az árnyék hegye az *ellenkező irányban haladva* kezdett ismét kacskaringóvonalat leírni, vagyis most a központtól: a kőszáltól folyton távolodva. Sejthető, hogy sok kacskaringóvonalú jelkép és díszítmény e kacskaringóvonalak ábrázolásából is keletkezhetett avagy ezekkel is összefüggésben volt. Különösen állhat pedig ez népművészetünk azon zsinórdíszítményeit illetőleg amelyeknél a kacskaringóvonal először kívülről halad befelé de a középen nem szűnik meg hanem megfordulva, a középről kifelé folytatódik, úgy ahogy an azt e rajzocska mutatja.

Megjegyezhető, hogy azon félesztendő idejében amelyben a Nap a láthatár alatt bolyongott, ezalatt a kőszál csak a Hold világától vethetett némi árnyékot, avagy talán valamely más égitestétől is, amely akkoriban erősebben is világíthatott. Például a Jupiter bolygó, amely akkor még tüzes lehetett.

Ismételem: a fönti kőszál-rajz csak hozzávetőleges, vagyis a dolgot csak körülbelül mutatja és teszi érthetővé, mert, lévén hogy a Föld egy esztendő alatt önmaga körül 365-ször fordul meg, eszerint a kacskaringó vonal is a rajzénál sokkal sűrűbb kellett legyen.

Ismeretesek a kéregpapirosra ábrázolt, úgynevezett „verseny”- avagy „utazás”-társasjátékok. Gyermekkoromban ilyet sokat láttam és másokkal együtt azokon játszottam is. Ezek lényegileg mindig kerek vagy pedig kissé hosszúkás pályát képeztek, és rajtuk mindig „helyek”-nek, „állomások”-nak nevezett kerek jelek is voltak, míg a „cél”-t, középen, nagyobb karika képezte, amelybe

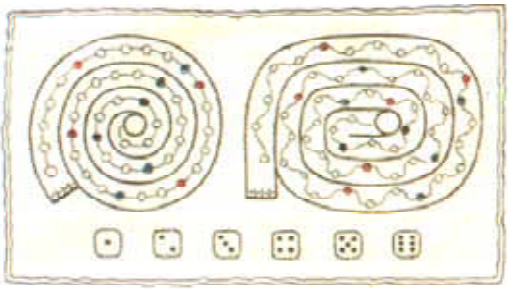

pénz, valamilyen édesség volt a győztes avagy nyertes jutalmául helyezve, de lehetett másutt levő jutalom is a célba elsőnek érkező számára kitűzve. A „helyek” között voltak fehérek (ilyen volt a legtöbb), pirosak és kékek, nem sokkal a cél előtt feketék is (de fekete mindig csak kettő volt). Az előrehaladás a következőképpen történt: Minden résztvevő játékosnak volt az indulóhelyre állítva egy-egy kövecskéje vagy kis bábja Volt egy kocka, amelynek hat oldalán egy, kettő, három, négy, öt és hat pont volt. E kockát a játszók egymás után „vetették”, ami után az illető vető a maga kövét avagy bábját mindig annyi hellyel tette előre amilyen számot, illetve ahány pontot, az általa vetett kocka fölülmaradott lapján mutatott. Ha az így elért hely fehér volt, akkor bábja ott maradott amíg ismét tulajdonosa jött sorra kockát vetni. Ha a hely piros volt akkor még három helyet mehetett előre, ha kék volt, vagyis „akadály”, akkor három hellyel ettől vissza kellett mennie, de ha fekete volt, akkor az illető játékos „halott” lett és e játszmában nem játszhatván tovább, bábja a pályáról ki lett téve. A többi játékos viszont a játékot addig folytatta míg valamelyik a célba ért és az oda helyezett jutalmat ezzel megkapta. A fehér helyek mellé rétet, kertet jelképező virágok, fenyőfák avagy más fák (erdő), valamilyen szép épület, kastély, templom, keleti dísz es palota, képek (= múzeum) voltak rajzolva , olyasmik tehát amilyeneket utazás közben látni. A piros helyek mellé fölnyergelt ló, kocsi, vonat, hajó volt ábrázolva, amin az odaérkező tovább utazhat, a kék helyek mellé azonban botjával fenyegető ember, rendőr, szuronyos puskájú katona-őr avagy leeresztett *so*rompó mellett pénzügyőr, akik az illető érkezőt föltartóztatják, visszaparancsolják, a fekete helyek mellé pedig mérges kígyó, puskából lövő rabló vagy dühös oroszlán, aki az odaérkező utas halálát okozza.

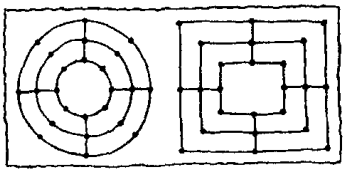

Szerintem e játékféle ősrégi eredetű s a fönt leirt nappálya, vagyis a Nap „utazása”, képezte eredetét; az hogy a Napisten alászáll az Alvilágba, harcol ottani ellenségével, ezután a

Földet járja körül, aminthogy a Sarkon a Nap láthatáron látszik egy ideig keringeni, majd mind magasabbra emelkedik az Égen, míg elérkezik a zenitre, ahol teljes fényében vagyis dicsőségben, egy ideig megpihen. E pályán tehát az ünnepek és a nevezetes időpontok képezték a megjelölt „helyeket", amelyek utóbb, amikor a Sark már nem volt Magyarország területén: a napokat, vagyis az ünnepnapokat és emlékezetes napokat jelölték.

Sőt sejtelmem szerint az úgy régen mint ma is általános úgynevezett „malom"-játék őseredetét is a szóban *volt* nappálya képezte, habár e játékban már nincsen kacskaringó vonal hanem egymásban három négyszög-vonal, de ezek helyett régebben minden valószínűség szerint három kör, amelyeken ugyanúgy lehetett a játékot játszani mint a négyszögletes vonalakon, csakhogy eme négyszögletes „ma*lom"* utóbb azért vált általánossá mert sokkal áttekinthetőbb és ezért rajta a játék világosabb, könnyebb.

Erdélyben ma is áll két természetes, magas kőszál, az egyik neve Csala- Tornya, mert ez valósággal torony szerű is, a másiké Fiú-Sziklája. A Csata név, amellett, hogy szolim szócsoportbeli, az Abszolon avagy Absolon azaz Aba-*Sallon* névre, tehát „Abszolon oszlopa"-ra is emlékeztet. E kőszálról a rege azt mondja, hogy egy Csala nevű ifjú ennek tetejéről – ahonnan a környéket igen messzire belátni – szokta volt az ellenség – a tatárok – járását kémlelni, egyszer azonban leesett és meghalt. A másik szikláról pedig a rege úgy szól, hogy tetején egy gyógyfű termett, amely sehol másutt található nem volt. Egyszer egy ifjú édesapja olyan betegségbe esett, amelyből csak e fű gyógyíthatta ki. A fiú a sziklára fölmászott, a füvet megszedte, de épen ezzel kezeiben, esett le és halt meg. Valószínűnek tar-

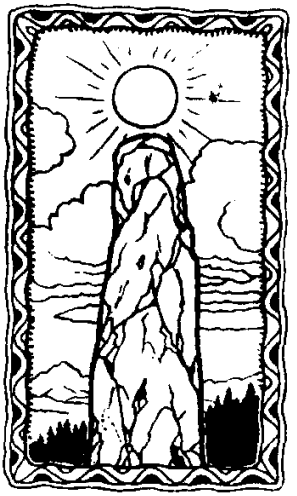

tom hogy e regék őseredete az volt, hogy valamikor ősidőkben e mindkét kőszál napóra illetve időjelezőként is szolgált, talán már azon legrégibb ősidőkben is amidőn a Sark még Magyarország területén volt, és hogy az *ifjú* és a *fiú* akkor még a Nap azaz hogy ennek megszemélyesítése a Napisten, volt, vagyis az Égisten *fia,* aki tehát az év elején fölfelé kapaszkodik, az év közepén, a Delelőn, valóban mintegy a szikla *fölött van,* majd az év második felében aláhanyatlik és az Alvilágba süllyedvén, mintha meghalna. Emlékezünk, hogy hasonló indítékot a Kalevalában is találtunk, azon különbséggel, hogy ott a Nap fenyőfa csúcsán levőnek mondatik, de természetesen napóraként magas szálfenyő is szolgálhatott. Viszont nálunk ama kapufélfadíszben a fenyőfa csúcsán álló Napnak még ábrázatát is láttuk. Amidőn ugyanis a Sark többé nem volt hazánk területén, akkor a Nap a delelőt, más időpontot avagy ünnepet azáltal is jelezhette, hogy ekkor bizonyos meghatározott pontról tekintve, épen egy kőszál avagy szálfenyő tetején levőnek látszott.

Ide vonatkozót csak még egyet: Az olaszban *salire* (szálíre) = emelkedni, fölfelé haladni, fölkapaszkodni. Amely szó kétségtelenül azonos egyrészt az olasz *saltare* (száltáre) = ugrani és a latin *saltus, saltatio* = tánc szóval, mivel amint láttuk – a régi táncok nagyrészt ugrálásból, mentül magasabbra ugrálásból állottak. (Említeném, hogy a szerb *igránye* és *igranka* = tánc szó is *ugrál* szavunkból származott.). De másrészt ugyanezen olasz *salire* ige még a magyar *szállani*, *szállni* igénkkel is azonos, csakhogy magyarul még beszélhetünk *fölszállásról* valamint *alászállásról* is, holott az olaszból az alászállás fogalma e szóból már kikopott. A Nap az év első felében fölfelé halad, fölfelé *száll,* vagyis olaszul: *sale* (szále) = fölszáll, de az év második felében: alászáll, vagyis: *süllyed;* tájszólásosan: *sülled.* De ezen szolim szócsoporti *száll* és *süllyed* szavaink pontos kőrös szócsoporti párhuzama az olasz *cala, calare, calarsi* (kálá, káláre, kálárszi) = süllyed, apad, alászállani ige, valamint a görög *khalan* szintén süllyedést jelentő szó is. Viszont emezekkel tökéletesen egyezik az általunk már tárgyalt erdélyi magyar *hal, halni* igénk amelynek meghalás értelmén kívül ott meg *süllyedni* s *aláhullanl* értelme

is van, de amelynek – amint láttuk – az oromo *hallaja* = nagy mélység szó ugyanúgy megfelel mint *halál* szavunknak is. Holott *hullani* igénknek meg a finn-ugor *kula, kuola, khula* halál jelentésű szavak a, pontos megfelelői. Viszont minden *süllyedés* is azonos az alá-szállással, ugyanúgy mint ahogy a *süllyedés* még a *súlyossággal* is azonosul. Mindenesetre *súly, súlyos* szavunk azt is bizonyítja, hogy *süllyed* szavunknak is kellett létezzen *suly, sull* alakú kiejtése, amiből aztán okszerűen következtethető, hogy a szolim szócsoport szerint *sul, suly* kiejtésű szó halál értelmű is lehetett.

Korábban is írtam már a magyar halászok által mókásan pinafödőnek nevezett lapos halfajról, amely bár tulajdonképpen tengeri hal de folyóvizekbe is hatol és ezekben is él, amelynek olasz neve *sogliola* (soilyola), latin neve *solea* (szolea), német neve *Scholie* (solle), úgyhogy tulajdonképpeni magyar, azaz szolim-szarmata neve is *szolia* vagy *szolya* lehetett. Róla azon, a Középkorban gyakori szüzesség-, illetve női hűségvédő övekkel kapcsolatban írtam, amely illető része e halhoz hasonlító alakú volt; ezért itt már csak egyet-mást akarok az ott elmondottakhoz tenni: Az említett halnév is tehát tisztán szolim szócsoporti szó, de e halat, mivel falevélhez is hasonlító, olaszul még *sfoglia* néven is nevezik, mert olaszul *foglia* = falevél (sfollya, follya), ami viszont palóc szócsoporti szó s az előbbi név párhuzama, vagyis tehát szolim szócsoport szerint a falevél neve is *szollya, szolla* lehetett, de ugyanígy, és helyesebben: *losz, los, las* is; amit igazol a magyar *laska,* olasz *lasagna* (lazannya) bizonyos lapos, lapocskák – avagy szallagocskák-alakú főtt tészta e neve.

A szóban levő halfaj egyik sajátsága – amit Brehm is kiemel – hogy lassúbb úszásánál csak teste két *szélén* végig vonuló uszonya *hullám*zó mozgatása segítségével halad de gyorsabb úszásánál egész teste *hullámzó* mozgása által; láttuk pedig, hogy a hullám szolim neve *sall, sell,* a hullámzásé *sallong, sellengés* kellett legyen, amit *szallagés sallang* szavaink is közvetlen igazolnak.

De mindezeken kívül az olasz *soglia* (szollya) szónak küszöb, bejárat, bejáró-nyílás értelme is van, mi pedig láttuk hogy a női nemi rész bejárattal, ajtóval, kapuval hasonlíttatott

össze, amely bejáratot amaz ezüstövekre ábrázolt, kezében kardot tartó angyal is őrizett. Úgyhogy ezen *szollya* = bejárat azaz nyilas szó a latin-olasz *sulcus, solco* = hasíték, árok, barázda valamint az olasz (római tájszólás) *solca, sorca* = női nemi rész szavakat is újból eszünkbe kell juttassa, de a már szintén szóban volt hosszúkás csészét is, amelynek magyar neve *szilke, szélke,* amely utóbbi szavunk még arra is utal, hogy a női nemi rész is, valamint minden nyilas és hasíték is: két *lap* közeként, két nyíló *fél*-ként („ajtófél, kapufélfa"), szolim szóval tehát megnyíló *szél,*- valaminek meg nyíló *szélé*ként (szeméremajkak) is volt fölfogva. De eszünkbe kell itt jusson még *szül, szülni* igénk is, amelynek ezek szerint tulajdonképpeni értelme tehát: megnyílik, megnyílani volt.

Meglepő adat még a következő: A Nap neve a szolim szócsoport szerint tehát *Szol* is volt, amely névhez azonban régen még *aba* vagy *apa* szó is hozzátétetett, amint hogy ezt így az *Abasallon* névben meg is találtuk. Viszont a föld neve a latinban, olaszban *solum, suolo* (szólum, szuólo) is, és kétségtelennek tartom, hogy ebből a nőiséget jelentő *ana* rész csak elmaradott, de amelyet például a római korból származó dalmáciai *Salona* (szalóna) város nevében még ott találunk, ami viszont amellett is tanúskodhat hogy a Hold istennőjét a görögök csak tévesen nevezték *Szelene* néven is, mert ez tulajdonképp a földistennő neve volt. Továbbá: láttuk azt is, hogy a zsír, a kövérség őseinknél nőiségként' volt fölfogva, aminek megfelel például a magyar *szalonna* s a szerb-horvát *szalo* = kövérség, faggyú, háj jelentésű szó, valamint szemere szócsoport szerint a német *Sc mer* = háj szó, amely bár ma smeer kiejtésű de régen *semer*-nek is hangozhatott és aminek pontos kabar megfelelője köuérszavunk, de igazolhatja föltevésünket, a bár megfordított, szláv *mászi* = zsír és *mászlo* = vaj szó is. Világossá válik tehát, hogy a magyar *szalonna* szó sem holmi szlávbóli átvétel és nem a *sósság* és só latin *sal* (szal), sem a szláv *szal* = só szóból származott, hanem hogy zsiradék, háj jelentésű *volt, vagyis* az átvétel itt is megfordítva történt, illetve a szláv *szlanina* = szalonna szó, bár a magyarból lett átvéve, de félreértetten és népetimologia által lett sózottság-nak értelmezve, amely értelmezéshez aztán a szó hozzá is alakít-

tatott. Ellenben kétségtelen, hogy mai magyar *szalámi* és *saláta* az olasz *salami* és *insalata* (szalámi és inszálátá) = sósságok és sózott, szavak átvétele. Megjegyezhető végül, hogy *zsir* szavunk is szolim-szarmata szócsoportbeli.

Maga a tény, hogy *lazac* halfajtát nevező szavunknak a latin és olasz *salmo* és *salmone* csak megfordítása, már magában véve is amellett szól, hogy e latin és olasz szó is ősnyelvünkből származott, mivel a szómegfordítás ősnyelvünk egyik sajátsága volt. De így következtethető akkor még az is, hogy a német *Lachs* (lahsz) = lazac szó is e szavunknak csak magánhangzókihagyásos, kopott kiejtése. Kérdés marad azonban hogy mi a szó etimologiája? Miután láttuk, hogy ősnyelvünkben a *sall, sallog, salgó* szavaknak fénylik és fénylő értelme volt és hogy az oromoban is *csalinka* = fényleni, csillogni, úgy ezek szerint következtethető, hogy a lazac e *laz-* és *szal-* kezdetű neve is e hal igen fényes voltáról származott, aminthogy leírásában Brehm is többször kiemeli e hal ezüstösen fénylő voltát. Ami pedig bennünket visszavezet egyrészt a Nap latin-olasz *sol, sole,* másrészt az arany *zoloto* orosz nevére. Amely szónak viszont csak *r*-es kiejtése a régi magyar *zarany, szarany* = arany szó. De világossá válik az is, hogy az aranyban gazdag homokú Paktolosz folyó partján egykor állott *Szárdesz,* Lídia fővárosa neve is *aranyos,* illetve *fényes* értelmű kellett legyen, ugyanúgy mint ennek királya Krőzosz neve is aranyos, avagy gazdag értelmű volt, mivel görögül is khrűzosz = arany. Hogy a *zsarolni* és *zsarnok* szavunk szintén az arany szarany, zarany nevéből származott, már említettem. Eszünkbe kell azonban jusson *Szardinia* szigete neve is, valamint az olasz *sardina* és *sardella* szó, amely ezen igen fényes, ezüstösen csillogó halfaj neve; habár mi már megállapítottuk, hogy az ilyen a magánhangzós szavak eredetileg nem az ezüstöt hanem az aranyat, azaz zaranyat, szaranyat, jelentették és *sárga* szavunkkal (sárga-arany, sárog- vagy sárig arany, sár-arany) ugyanúgy azonosultak mint az orosz *zsolto* = sárga, az orosz *zoloto* = arany szóval, holott az ezüst nevei *i*, *ű* avagy *é* magánhangzósak voltak de egyúttal fehéret is jelentettek (zirin, szirma, szürke stb. szóalakok). Ám a sok ezredév alatt idegen népek ajkán, idegen befolyás }övetkeztében, zavarok is

kellett keletkezzenek, ami annyival könnyeb*ben* megtörténhetett, hogy a sárga és a fehér szin egymáshoz igen közel álló; láttuk is pedig, hogy népünknél itt-ott *szürke* mai is fehéret jelent.

Sejtelmem szerint tehát Szárdinia szigete őslakói, az igazi szárdok, a sémíta-föniciai, majd a görög és utóbb római hódítások előtti ősidőkben, egy ott megtelepedett szarmata őstörzsünk voltak. Föntebb képben is bemutattam egy tornácos szardíniai parasztházat, amely tökéletesen egyező a tornácos magyar parasztházakkal.

Volt már föntebb szó arról, hogy a sündisznót népünk süldisznónak is nevezi, amely szóalak nem a tűzöni *sülni, sütni* igéből származik hanem abból hogy a *sül, sil, sui* szóalak tüske, tövis, valaminek szúrni képes hegye és tű értelmű volt, aminthogy a szerb-horvátban is *silyak* = valaminek tűszerű, szúrni képes hegye. Amely *s-l* szóalaknak viszont *r*-es kiejtéssel pontosan megfelel *szúr, szúrní,* szurkálni igénk. Ide tartozó tehát *sulyom* szavunk is, amely egy vízinövény tüskés termését jelenti, *sülfü* pedig egy szúrós fűféle neve, valamint fölhozandó, hogy a finnben *süu* (sziili) = sündisznó. Mindezek alapján aztán következtetnünk kell, hogy *nyil* szavunk párhuzama ként a nyíl szolim-szarmata neve is *szil* avagy *sil* szóalak volt. De következtethető még az is, hogy őseink már a nyíl ellövését is *elsülés*-nek avagy *elsüllés*-nek nevezték (amihez egyébként *elszállás* szavunk is hasonlít), amely szó eszerint csak utóbb, a mai lőfegyverek korában lett a *tüzzel,* tüzelő elsüléssei kapcsolatba hozva. Úgyhogy ezek szerint az *ll*-es *elsüll* szó értelme elillan, elröppen, elindul is volt.

Ez elmondottak magyarázzák meg egyrészt *süllő* = tövises, szúrós halféle nevét de másrészt azt is, hogy népünk miért nevezi a fiatal disznót (átvett szláv szóval*:* malacot) *süldő*-nek, de ugyanígy a még igen fiatal de mégsem egészen kicsi gyermeket, különösen leányt, szintén süldőnek. Azért tehát mert e *süld, süldő* szónak elindulás sőt elindult, már megindult (de még meg nem érkezett) értelme is volt. Amely szavunk csak irodalmilag, de tévesen, lett a sütéssel, sütni való fogalmával kapcsolva. Ismeretes, hogy régebben magyar halászok a Dunából, Fertő Tóból, Balatonból igen sok halat szállítottak

Bécsbe A németek pedig sokszor hallván hogy a magyarok bizonyos halakat *süllő*-nek, a még fiatal fogasokat, harcsákat, de a fiatal leányokat is, *süldő*-nek nevezik, e szavakat, szintén tévesen, a *sütés* szóval vélvén azonosaknak, ezeket németre fordítva, a még igen fiatal leányokat is Backfisch-ek-nek, azaz sütni való halaknak! kezdték nevezni s nevezik így máig is. Holott például a német *Schill* = süllő (az említett szúrós halfele) neve vagy a magyarbóli, de helyes, átvétel, vagy pedig a halak csillogó volta miatt a német *schillern* = csillogni szóból származik; csakhogy e német szó is ősnyelvünk *csillog, csillámlik* szavából lett, amelynek, amint láttuk, pontos palóc párhuzamai a *villog, villámlik* és *pillog* szavaink, de amelyekkel a villogó szentjánosbogár oromo *billícse, billike* neve is egyezik, ami meg azt bizonyítja, hogy a német *Blitz* (blicc), *blinken* és *Blikk* = villám, villogni és pillantás szavak is ősnyelvünk palóc szócsoportjából származtak. Viszont népünknél *siláp, silák* (tájszólás) a tűz ha csak alig-alig pislog. Innen származott *sila* szavunk is, amelynek értelme rövidlátó, rosszul látó, folyton pis*logva* néző ember (lássad e szavakat Ballaginál is). Ez utóbbi szót is a németek átvéve de nem egészen helyesen értelmezve, vagyis értelemeltolódással, ma *schielen*-nek ejtik (sílen) és a bandzsítás, kancsalság megnevezéseként használják.

Történelmünkből tudjuk, hogy Szár Lászlót azért nevezték így mert kopasz volt. Ami szerint ezen *szár,* a *száraz*-ra hasonlító szavunknak kopaszság értelme is volt. Az emberi fő kopaszsága s a szárazság között összefüggés nincsen, de az összefüggés egyébként azért mégis megvan, mert például hosszabb esőtlen szárazság idején, a füvek elszáradván, a rétek megkopaszodnak, de leveleit elhullatja és kopaszodik az elhaló, azaz *elszáradó* fa is. Ballagi is említi a *Szárhegy* hegynevünk *kopasz hegy* értelmét. De fölhozza Ballagi még *szárd* szavunkat is, amely szintén kopasz jelentésű, holott bizonyosnak tarthatjuk hogy ezen szárd szavunk még a *sárga* színnel és a sárga színű arannyal is összefügg, amint hogy említők már miszerint az arany *szaranynak* is neveztetett; mivel pedig a nem oxidálódó arany egyik sajátsága fényes volta is, eszerint e *szárd* szó bizonyára még fényességet is jelentett, ami által e

szó valamely kiejtésében az emberi fő kopaszság ával is kapcsolatba kerülhetett, mivel az *ilyen* fő valóban fényes is. Amire pontos kőrös szócsoportunkbeli párhuzamot találunk a német nyelvben, ahol is *Glanz* (glanc) = fény, fényesség *Glatze* (glacce) pedig = kopasz emberi fő.

Hogy itt kissé kőrös szócsoportunknál maradjunk: Arról már „Kőrös" fejezetünkben volt szó, hogy az oroszban, szerbhorvátban *golova, glava* = fő (fej), amely szó azonos a magyar *golyó,* tájszólásos goió, továbbá a török *gülle,* latin *globus* szavakkal is. Törökül *kel,* de latinul is *calvus,* olaszul *calvo* (kálvusz, kálvo) = kopasz, de különösen az emberi fő kopaszságára értve. Magától értetődik tehát, hogy a fényességnek a német *Glanz* és *Glut* szaván kívül ősnyelvünkben is kellett létezzen körös szócsoportbeli neve, aminek a *gyúl* szavunkban nyomára is akadunk de amire a német *Gold,* ónémet *Guld* = arany szavak is utalnak, *Golyó* szavunkat és a szláv *glaua* = fő, szót illetőleg pedig ismétel em és újból kiemelem, hogy a magyar faj egyik legfőbb jellegzetessége a golyószerűen gömbölyű – és eszerint a legfejlettebb – koponyaalkat. A palesztinai *Golgota* vagy *Golgata* domb e nevét a héber *gulgolet* = koponya szóból származtatják, amely domb a kivégzések helye is lehetett, talán már Palesztina zsidóelőtti, fajunkbeli őslakosságánál is, ahol utóbb a kivégzettek koponyái hevertek, esetleg halommá összerakva is. Úgyhogy magát a héber *gulgolet* szót is valamely kőrös őstörzsünk nyelvéből származottnak tekinthetjük, ugyanúgy mint a szláv *goloua* szót is. Tény pedig hogy Palesztinában volt is *galileus* nevű nép és *Galilea* tartomány.

Visszatérve a szolim-szarmatákhoz: Emlitém, hogy a kisázsiai *Szárdesz* város neve értelme *aranyos* volt. A föntebb már szintén említett magyar *szárd* = kopasz szónak sejtelmem szerint, valamely kiejtésé ben, fényes, illetve arany jelentése is Iehetett. Sokszor kellett már említenem, hogy a sziszegő *sz* hang könnyen változik a *t* és *d* hanggal. Úgyhogy észre veszszük miszerint ezen *szárd,* avagy *szárt,* szóba ugyanúgy lőn az *r* hang közbeékelve mint a *szem* avagy *szam* szóba is, ami által emezekből a *szerm, szarm, n-es* kiejtéssel a *zern, zirn,* elszlávosítottan vagyis magánhangzóeltolódással *zrin* lett. Ezek szerint a *szárd* avagy *szárt, szert* szóalak az *r* közbeékelése előtt

tulajdonképpen egy azonosmássalhangzós szó volt, vagyis *szasz, szal, szed, szisz* alakú. Többször kellett már említenem az arany régi nyelvünkbeli *szarany* valamint vogul *szárnú* nevét és e szónak a *sárga* színnel, a *sárral* és az ürülékkel (excrementummai), azaz *szar*-ral való összefüggésbe hozatalát: Az „Ethnographia" folyóiratunk 1918. évfolyama 226-232. oldalain Roheim Géza több adatot sorol föl az arany és az ürülék egymássali összefüggésbe hozására vonatkozólag, többek között, hogy az asszírok az aranyat *ilu-manari*-nak: pokolsárnak, a mexikói aztékok pedig *teo-kutatl-nak* = istenszarnak is nevezték. Fölemlíti ezenkívül azon ismert német mesét is, amelyben a szamár, gazdája biztató szavára mindannyiszor csupa aranyat, az al a mesében már csupa aranypénzet ürít.

Magyarázatként, megfejtésként aztán sok minden komplikált lélektani dolgot, equivalentiát, szimbolikát hol föl, csak azon egyszerű tényre illetve magyarázatra nem gondol, hogy – amint ezt föntebb említém – a még szopós, a még csak tejjel táplálkozó gyermek ürüléke a legtisztábban aranyszínű sárga, de hogy ilyen a majdnem csak tejjel, túróval, sajttal táplálkozó legeltetők (pásztorok) ürüléke is, valamint hogy a tiszta arany, a *sárarany,* meglehetősen lágy fém, ugyanígy nem gondol a magyar *sárga, sár, szar, szarany* és *sárarany* szavak ily felötlő azonosságára sem. Valamint nem gondol arra sem, hogy az aranyat ürítő szamárról szóló mese magyar, azaz hogy szarmata eredetű lehet, ha el nem is újabban származott tőlünk a németekhez, hanem régen, valamely elgermánosított szarmata, esetleg szemere, törzsünk útján. Mert hiszen csak a magyarban egyeznek így e szavak egymással, csak a magyarban képezik az ősi előrimet (Szarany szaró szamár), ugyanúgy mint a biztató szavakban is hogy „Szarjál szamaracskám!" Említém ugyanis már azt is, hogy az előrím azért nem árja hanem ősmagyar eredetű, mert a magyarban és a magyarral közvetlenebben rokon nyelvekben van a hangsúly mindig a szavak első szótagján, amiért is a rím itt csendül meg a legjobban. Holott árja nyelvekben a hangsúly rendesen vagy az utolsó vagy utolsóelőtti szótagon van. Kivéve a tót és a cseh nyelvet, azért mert e két nép részben erős magyar hatás alatt volt, nagyrészt pedig elszlávosított magyari népelemekből áll, amelyek a

szláv nyelvet megtanulták ugyan, de beszédük magyar ritmusú ma is.

Láttuk, hogy a szolim-szarmata szócsoport szerint a fény és a Nap nevei *sall, szol* szóalakok is voltak, amelyekkel az orosz *zoloto* és *zsolto* = arany és sárga, szavak is összefüggenek, mivel az arany sárga és fényes. Amely *l-es* kiejtésű szavaknak azonban *r*-es kiejtésű megfelelői is vannak, amilyen a szanszkrit *szuria* és a délolasz tájszólások *sore* (szóre) = Nap szava, de ide sorolandó a magyar *zsarátszó* is, továbbá a szerb-horvát *zsár* = tüzesség, parázs, *zsarko* = tüzes, igen *fényes* és *zseravica* = üszög és parázs. Mind amely szavakból kitűnik hogy a tűz szolim-szarmata egyík neve *zsar*, *zsár* szóalak kellett legyen. De ide sorolandó a magyar *szirkotál* = tüzet piszkál, ige is. Mivel pedig ha a tűzhelyen égő tüzet, fadarabokat *szirkotálják:* ott szikrák is villognak, pattognak, ezért következtethető hogy a szikra szolim-szarmata neve is *szirk*-szerű szóalak lehetett. Ha pedig volt a fénynek, fényességnek *sall* szóalakú neve, akkor valószínű hogy ennek is volt r-es kiejtésű megfelelője; amit bizonyít is a szerb-horvát *zora* = virradat, hajnal szó.

A Nap jelentésű említett *szór* szóalak eszünkbe kell juttassa *szór* igénket, valamint alt, hogy – amint láttuk – őseink jelképezése szerint sugaraiban a Nap *szórja* az életszikrákat vagy életmagokat, életszemeket, amelyek a Földön megtestesülnek, valamint láttuk azt is, hogy őseink egyikjelképezése szerint a sugarak ilyen életszikrák, életatomok sorai. Ami szerint viszont a *szór* igénk és *sor* főnevünk (régen és népünknél *szer* is = sor, amivel azonos a latin *series* [szeriesz] = sor) egymássali azonos volta is megokolva. Viszont láttuk hogy őseink más jelképezése szerint a sugarak röppenő nyilakként is voltak képzelhetők. Mivel pedig a nyílnak szúró hegye van, eszerint következtethető, hogy a sugarat még *szúr* avagy ehhez hasonló néven is nevezték, mivel „tűző” vagy „szúró” napsugárról ma is beszélünk. Pontos párhuzamul és bizonyságul fölhozhatjuk, hogy német *Strahl* = sugár, *stechen* = szúrni (sztrál, sztehen), de olasz *siralo* (sztráló) és szerb-horvát *sztréla* = nyíl.

Őseink szimbolikáját valamint eszmevilágát, eszejárását (ideológiáját) megismervén, a most itteni s már több ezelőtti

szó-kikövetkeztetéseink mutatják azt is, hogy őseink is valamikor, egy magas szellemi műveltségünk idején, ugyanígy képezhettek szavakat, tudatosan de okszerűen is.

Mivel a szóban levő *sor, szer* szavak szolim-szarmata szócsoportunkba tartozóak, ezért ismételem itt, de csak részben és röviden, amit a *sors* szavunkat illetőleg korábban már bővebben fejtegettem. Említém ott, hogy a nyelvi adatok és a jelképes regék megfejtett értelme szerint, őseink már tudtak az apai és anyai kezdő sejtekről ezek színszálairól (chromosomákról) is, sőt hogy tudták még azt is, miszerint a megszületendő egyén jövője, sorsa, végzete – természetesen csak nagyjában – magával hozott faji és szülői örökségeként, ezekben van letéve, ezektől függ egész életére és megmásíthatatlanul, amiért is „az élet fonala”-ról, „sors fonala”-ról szóló regében őseink ezen ismereteiket fejezték költői alakban ki. Említettem, hogy a színszál, vagyis jelképesen „életünk fonala” vagy *szála* (utóbbi a szolim-szarmata szó) nemcsak hogy csavarodott is, miként a fonott szál, – szarmata-szolim szóval: *sergetett, sirített, serült, sirült;* Ballaginál tájszó: *serű* = fonál – hanem gyöngyfüzérhez is hasonlatos, mivel az öröklendő tulajdonságok (erős nagyítással láthatóan) mintegy gömbölyű gyöngyszemecskékként sorakozóan, *sor*-ban, vannak rajta, amely gyöngyszemecskék (tudományos nevükön a gének) valóban az egyén összes öröklendő tulajdonságait hordozzák magukban, amelyektől tehát emberi, állati, faji, egyéni alkata s eszerint, nagyjában de megmásíthatatlanul, egész jövője, *sorsa, sora,* is függ. Említém hogy mai *sors* szavunk, bár minden valószínűség szerint csak a latin *sors* (szorsz) szó átvétele de hogy ezt népünk régebben nem is ismerte s hogy helyette csak a *sor* szót használta („Kinek mi a sora, az történik véle.” stb. hasonló mondások), de hogy viszont a latin *sors* = sors, szó ugyanúgy ősnyelvünk *sor* szavából származott mint a szintén latin *series* (szériesz) a *szer* szavunkból, aminthogy népünk ma is még használja *szer* szavunkat a *sor* értelemmel. De tény, hogy nyelvünkben a gyöngy, gyöngyszerű apró gömb, valamint az apró tojás, vagyis pete, neve *serét, sörét,* és *serke,* habár ez utóbbit a német *Schrot* = sörét szóból származtatják, de a dolog valószínűleg itt is megfordítva igaz. Láttuk azt is,

hogy a gabona, apró magocska, szolim-szarmata neve a szláv *zerno, zrno* szóban is fönnmaradott. Ez fejti meg azt is, hogy a gabona istennője a rómaiaknál miért *Ceres* (ceresz) és hogy a gabonafélék latin neve miért *cerealia.* Úgyhogy itt visszavezetődünk a gabona szemere szócsoportbeli *szem, szen* nevére, de amelybe egy *r* hang lett ékelve, ami által *szerm, zern, szarm* alakú szavak keletkeztek. Amely gabonaszemek által a Nap által sugaraiban a Földre szórt életmagok is jelképeztettek.

Láttuk, hogy népünk a cserfát, termése miatt, vagyis makkja miatt, makkfa néven is nevezi („Magyar" fejezet). Nos, a *csernek,* cserfának, népiesen cserefának, e magyar nevével azonos a latin *cerus* = cser, cserfa szó, úgyhogy ezek szerint is kitűnik, hogy a mag szarmata-szolim neve *cer, szer, zer* szóalak is lehetett. De „Magyar" fejezetünkben láttuk még azt is, hogy a cserfával milyen összefüggésben van a szarvas és így a Csodaszarvas is, habár a szarvas tulajdonképpeni magyar és kún nevei *ágos, ágas, ákos* voltak. Itt viszont látjuk, hogy a szarvas és a cserfa között a szolim-szarmatáknál is ugyanolyan összefüggés volt mint a tulajdonképpeni magyaroknál, amire mutat az is, hogy a *cser* és a latin *cerrus* szó a magyar *szaruas* és a latin *ceruus* (cervusz) = szarvas egyezik és emellett valamennyi szolim-szarmata szócsoportbeli is. De láttuk még „Török" fejezetünkben, hogy mivel számos állatfaj szarvai csavarosak, kötél szerűen gúzsoltak, ezért a szarvak a csavartság. gal hozattak kapcsolatba. A csavartságot kifejező őstörök szó, láttuk, *tűr,* aminek megfelel a latin-olasz *torcere* = csavarni, de amily nyelvünkbeli *tűr, tűrni* igének pontos szolim-szarmata megfelelője *csűr, csűrni,* bár ide tartozó a szintén már szóban volt *seriteni, siriteni* ige is. Igaz azonban, hogy épen a szarvas szarvai nem csavarosak hanem ágasbogasak, bár talán törzsük némi *keveset* csavarodik is. Avagy talán a szolim-szarmaták valamely más állatot *neve*ztek „szarvas"-nak? És ez volt Csodaszarvasuk is? Láttuk ugyanis, hogy Dél-Indiában ma is él egy szarvasmarha-igavonó faj amelynek szarvai csavarosak és amelyet asszír domborműn is ábrázolva látunk. Meg is jegyezhető pedig, hogy mivel a sziszegő *sz* és *c* hang a *t* és *d* hanggal egészen közeli rokon, eszerint a szolim-szarmaták és az őstörökök is egymásnak ugyanilyen közeli ro-

konai is lehettek és tehát a szóban levő *csűrt* vagy *tűrt* szarvú állat kettejük egyik közös kultuszállata is Iehetett. Magától értetődő, hogy ez állatfaj Európában ősidőkben szintén honos lehetett. Ez elmondottakhoz teszem még, hogy Afrikában ma is él két csavaros szarvú antilopfajta, amely itt tekintetbe jöhetne. Ezek egyike a latin nevén Antilope elypsiprimna, amely nemcsak hogy szarvas nagyságú, de, szarvait kivéve, egész testalkatában szarvasra meglepően hasonlít, a másik pedig a kudu, amely szarvasnál is nagyobb de szintén szarvas alakú, csakhogy gúzsoltszarvú.

Ballagi szótárában találjuk, hogy régi magyar *szerket* = összeköt, egybefűz. Világos hogy ebből származik az általános használatú *szerkeszt* igénk, ebből pedig a *szerkezet* = apparatus szó s ebből a mai *szerkesztő* és *szerkesztőség:* a hírlapok szerkesztőit és szerkesztőségét megnevező szavaink is. Ámde e régi *szerket* szavunk, mivel *egybefűz* tehát *fűz, fölfűz* értelme is van és így gyöngyfüzérre, fölfűzött gyöngysorra is vonatkoztatható, ezért közvetlen összetartozik *szer* és *sor* szavunkkal, amelyek közül az elsőből a latin *series* (szeriesz) = sor, sorozat szó is származott. Említém, hogy népünk *szer* szavunkat *sor, sorozat* értelemmel ma is használja, úgyhogy ezen *szerket* és *szer,* és természetesen *sor* szavunk is, akár a színszálak (chromosomák) gyöngysorszerűen, füzérszerűen sorakozó *gén*-jeire is vonatkoztatható. Szempontunkból igen érdekes tehát, hogy miután a gének sora az egyén sorsát is magában foglalja, tartalmazza, eszerint a *szerket, szer* és *szerkezet* szavak a *sorsot* intéz (végzet) és sorsfogalmával is összekapcsolódik, mert, amint láttuk, népünk ezen a latinból vett *sors* szavunk helyett ma is csak sor szavunkat használja (például: „olyan az élete sora”), de viszont amely latin *sors* szó is ősnyelvünk *sor* szavából származott. Láttuk azt is, hogy *szál* és *szár* szavunk is a *sor* szavunk közvetlen rokona, hogy ezekből származik a *szalma* szavunk valamint a német *Seil* (szájl) = kötél szó, de ugyanígy a német *Schicksal* (síkszal) szó második szótagja is, mivel e német szóban sor.s, végzet értelme tulajdonképpen a *Schick* szórésznek van, úgyhogy az egész szó eszerint = *sorszál,* végzet-fonál értelmű. Ballaginál szilimány = sovány; tehát = szálszerű, vékony.

Ballagi a *szerket* szóhoz teszi, hogy a Müncheni Codexben is „Kiket isten egybeszerkesztett, ember meg ne válassza.” Amely mondás ott bizonyára a megkötött házasságokra vonatkozik.

De a *szál* és *szár* főnevünk, valamint a *csűr, sirít* = csavar, továbbá az *l*-es kiejtésű *sallang* és *sallong* főnevünk és igénk összefügg a kígyóval is, mivel ez állat valóban hosszú szálszerű és sallangó azaz hullámozó: „kígyózó” mozgású. Ezenkívül azonban még összecsavarodni, fára fölcsavarodni is képes; láttuk pedig, hogy a csavarás szolim-szarmata neve *siríteni* és *csűrni.* A nem mérges kígyók áldozatukra csavarodnak, ezt nagy erővel összeszorítva megfojtják sőt csontjaikat is összetörik és csak ezután nyelik el. És íme, úgy *szorít* mint *zár* igénk is tisztán szolim-szarmata szócsoportbeli, amely igéinkkel azonban tökéletesen egyezik a latin-olasz *serra, serrare* (szerra, szerráre) ige, amelynek értelme szintén *zár,* de van szorít értelme is. Amiből következik, hogy úgy ezen latin-olasz ige mint maga a *serpens, serpente* = kígyó latin-olasz szó is ősnyelvünkből, illetve szolim-szarmata őstörzsünk nyelvéből származott, mert hiszen mind *sz-r, z-r* alakú. Viszont „Kún” fejezetünkben láttuk hogy a kún szócsoportban úgy a kígyó mint a gonoszság neve *kain, kaján, kiján* szóalak volt, mivel a kígyó a gonoszság, a rossz jelképeként is szerepelt. És íme, a gonoszság szolim-szarmata szócsoportbeli neve minden valószínűség szerint *rossz* szavunk volt, mivel ez a *szorít, zár* és a *serpens* szavaknak csak megfordított kiejtésének is vehető. Ám hogy e szónak is volt *l-es* kiejtése is, mutatja a szláv *zal, zol, zlo* szóalak, amelynek értelme úgy rossz mint gonosz. Viszont a törökben is *zalim* = gazember, *serir* pedig = gonosz, rossz. Amely elmondottakhoz tehető, hogy a héberben is *szaraf* mérges kígyót; az arabban *szerfal,* a perzsában pedig *szurfah* hernyót jelent.

Habár, amint =láttuk, a felhangos *szürke* szavunk, régen még *szír*-kiejtéssel is, tulajdonképpen fehérséget és egyúttal ezüstöt is jelentett, és csak az ezüst jellegzetes megszürkülése miatt kapta a ma általános „szürke” értelmét, amelyben azután a hamura is, mint szintén jellegzetesen szürke anyagra, is alkalmaztatott és e réven a *homályos* értelmet is kapta, amint-hogy a kún szócsoportbeli *hamu,* népi *hamú* szavunk, a *homály* szavunkkal is azonosuló. De viszont ugyanezen *szír-* avagy *szűr-* ősszavunk mélyhangzósan éspedig u magánhangzóval, sötétséget és feketeséget jelentett, illetve jelent ma is, ámít tanúsít *szurok* szavunk vagyis ezen jellegzetesen fekete színű anyag e neve, amely szó nyelvünkben a „szurokfekete” vagy „fekete mint a szurok” szólásainkban is közhasználatos. Továbbá nyelvünkben *szurdok* ugyanazt jelenti mint a ma nemzetközivé válott spanyol *canon* (kanyón) szó, amely alatt, a hosszához képest igen keskeny és többé-kevésbé meredek, néha majdnem függőleges falú sziklahasadékot értünk, amely vagy folyóvíz által képezve, vagy pedig valamely földindulás következtében keletkezett hasadék. Az ilyen mély szakadékba mindig kevesebb világosság jut mint máshová, vagyis benne később is világosodik, korábban sötétedik, úgyhogy a sötétséget, feketeséget jelentő u magánhangzós *szur* szóból képezett neve megokolt. De ide tartozó még *szurt* és *szurtos* = piszok, mocsok, piszkos értelmű szavunk is, mert a piszok rendesen valóban sötét, fekete vagy feketés színű szokott lenni, ellentétben a fehérséggel, világossággal illetve a tisztasággal. Továbbá e szavak rokonának látszik lenni még a zord, *zordon* szavunk is, amely komorságot, mogorvaságot és egyúttal kietlenséget, ridegséget is jelent, mind amit *nem szép*-nek is tartunk; márpedig láttuk, hogy a nem szép, csúnya; a sötétséggel, ami szép; a világossággal és fehérséggel eszmetársult. Miután azonban minden szurdok keskeny is, valamint a szurdokot *szoros*-nak (főnév) is nevezzük, így tehát e szavunk a *szoros* szóval is természetes kapcsolatba kerül.

Láttuk hogy *szál* szavunk közvetlen összefüggésben a *selyem* szavunkkal. De hogy e szavunknak i magánhangzós kiejtése is kellett legyen, tanúsítja a finn *szílkkí* = selyem. Úgyhogy a tájszólásos *szilimány* = sovány (Ballagi) szavunkat is

ide kell sorolnunk, mivel a szállal, hosszúsággal a sováyság is eszmetársuló.

Többször is említenem kellett már hogy az arany egy régi magyar és mái erdélyi tájszólásos neve *zarany, szarany is* volt, amely szó az arany sárga színe miatt a magyar *sárga,* tájszólásos *sárig, sárog* valamint a török *szánk* = sárga szavak közvetlen rokona. Láttuk azt is, hogy e szavak összefüggésben vannak a sár szavunkkal azért is mert a még szopós csecsemő ürüléke: *belsár*-a valósággal aranysárga színű, de hogy többékevésbé ilyen színű a főképp tejjel és tejtermékekkel táplálkozó legeltetőké (pásztoroké) is. Említettem, hogy a népmesék „szarany-szaró szamár" indítéka is valamikor nálunk kellett keletkezzen, mivel e három szó csak a magyarban képezi az ősi előrimet. Ma is a tiszta aranyat *sárarany*-nak nevezzük, amely elnevezés valószínűleg összefügg a tiszta arany szinte ólomszerű lágyságával is de sokkal inkább sárga színével. Másrészt közvetlen összefügg mindez a szőke (tájszólásban *szölke)* szavunkkal is, amely a sárga hajat jelenti s amelyet költőileg „aranyhaj"-nak is nevezünk (törökül *szári*, *szárisin* = szőke), továbbá a selyemmel is mert a *selyem* (tájszólásosan *selem, selöm)* természetes színe is a sárga, különösen a „sárgaság" betegségébe esett selyemhernyóé, amely valóban fényes aranysárga színű, amilyen selyem értéke régen az aranyéval volt azonos („aranysúlyban" mérték). Ha ugyanis e betegséget korán kapta meg; kimúlt mielőtt selymelt volna, ha meg későn, amikor már megselymelt és magát kezdte be is bábozni, akkor selyme még nem lett aranysárga, csak a szokott halaványsárga. Említém, hogy a finnben *szilkki* = selyem; amely finn szó teljesen azonos a tájszólásos *szölke* = szőke szavunkkal. Amely szavak, ugyanúgy mint az orosz *zoloto* = arany és *zsolto* = sárga (*s-l, sz-l, z-l*, *zs-l*) nem egyebek mint a *sárga* és *zarany* (*s-r, z-r*) szavaink lágyult *l-es* kiejtései, de mind – amelyek amint láttuk – a *szál* és *szalma* szavainkkal is összefüggenek (mivel a haj és a szalma is *szálas)* és amelyekből az orosz *szalama* s a szerb-horvát *szlama* = szalma, szó is származik. Tény, hogy a szalma színe is sárga s hogy a szalma; a gabonafélék szára; ezen szár szavunk viszont a *szál* szavunknak csak r-es kiejtése, ugyanúgy mint a *selyem* szavunknak a latin *sericum* (szeri-

kum) = selyem. Tibeti nyelven *szer*, perzsául *zer* = arany. A *ser* avagy *sör* ital is aranysárga színű, de ugyanilyen színű a húgy (vizelet) is; az oromo nyelvben pedig *serian* = vizelet. A lídiai Szárdesz várost Spamer is (Weltgeschichte I. kötet, 319. oldal) aranyos Szardesznek nevezi. Gyárfásnál (A jász-kunok története. I. köt. 88. old.) találjuk; „Fogságba esett egy Amizok nevű scytha, ki nemrégen Dandan scythával véres serleg mellett kötött barátságot. Látva Dandan Amizok fogságba hurcoltatását, bár maga már a folyóvízen túl elmenekült, mindkét sereg szemeláttára visszaúszik az ellenséghez. A szarmaták felemelték ellene, hogy leszúrják, hajító dárdáikat, de Dandamisz ezt kiáltotta; *Zirin*! Ki pedig ezt kiáltja, nem ölik meg, hanem fogadják mint aki kiváltásért jön, váltságdíjat; aranyat hoz.*"*

Említém hogy a *zsarnok, zsarolni* szavaink is tulajdonképpen a *zsar* avagy *szarany* = arany szavunkból származtak és így valószínűleg a *save, sarcolni* is, mivel a zsarnok szó eredeti értelme tulajdonképpen csak *király* volt és mert adókat, hadisarcokat régen általában és főképpen aranyban kellett fizetni. A filiszteusok fejedelmei is *szarn, saren* címet viseltek. A hausza nyelvben (nyugat-afrikai kámíta nyelv) *szaranta* jelent királyt és országot is; *ország* szavunk eredeti értelme is *uraság, országlás,* uralkodás volt, aminthogy a pártusok nyelvében is *arszak* volt a királyok címe.

Felhozok itt a belső-északnyugatafrikai hausza nyelvből nehány szót: kussza = közel, kofa = kapu, fure = virág, gaba = kebel, szale = szál (Faden) borkono = borsó, pansza = fizetés, zsold(pénz), fussza = főzés, moszi = mozgás.

Tudósaink a Duna- Tisza-köz *Csörszárka* (másképp Ördögárka) nevű őskori, erődítésként és egyúttal bizonyára csatornaként is szolgált nagy és hosszú árok e népi nevét a szláv *csort, csert* = ördög szóból származtatják. Mi azonban föltehetjük a kérdést hogy maga e szó is szláv eredetű-e? Szerintem ugyanis e szó szintén ősnyelvünkből, éspedig szalim-szarmata törzseink nyelvéből származott a szlávokhoz, és így tehát a Csörszárka elnevezésünk sem kell szláv eredetű legyen A régi magyar *urdung* azaz *ördöng,* ma kopottan *ördög,* szavunk eredeti értelme is *forog, kering* volt és az Égen keringeni látszó

Nappal, illetőleg a Napistennel, sőt az őt jelképezhető, forgó s forgásával tűzgyújtó, tűzfúró furkóval is eszmetársult. (Láttuk, hogy ősnyelvünkben *ör, örű, örvény, örvénylés:* karika és kering értelemmel is bíró szavak voltak.) Mind amely szavaknak a szalim-szarmata szócsoportokban a *csűrni, sirűlni, sergetni; serengeni* igék felelnek meg, sőt valószínű hogy *serdül* igénknek is volt *fordul* értelme is; mind ami átvezet a *csörsz* szóhoz, amelyben az *r* hang után a következő *sz* hangnak a *d* és *t* hang közvetlen rokona. Vessed össze: magyar *fordul, serdül,* lágyultan: *változ* (*r* helyett *l*), latin *volta* = fordít, latin *vertex, vortex,* szláv *vrti, vrtlog,* amely utóbbi szavak értelme szintén forgás és örvény. Mi már amúgy is tudjuk, hogy *sirül, csűr, serget, sereng* szalim-szarmata szavainknak megfelel a körös *kering, kereng, korong,* az őstörök *téreng, tering, turing,* valamint az avar *fordul, fergeteg, forgatag* is. Mivel ugyanis a *Teringette!* szidalmazó fölkiáltás eredeti értelme is: *Ördög adta!* volt, amint hogy azt hogy *Ördög adta!* és *Eb adta!* szidalmazó fölkiáltást népünknél ma is hallhatunk, amely értelme: ördögtől származó, ördög fia, kutyától származó, kutya fia. Aminek pontosan megfelel az olasz: *Figlio d' un cane,* velencei tájszólásban: *Fjol d' un can!,* a szerbben: *Kucsji szin!* = Kutya fia!

Mivel pedig, amint mi már tudjuk, a kereszténységben és a mohamedánizmusban a Napisten, mint pogány istenség, többnyire valamilyen gonosz szellemmé vagy ördöggé lőn változtatva, különösen pedig akkor ha az még Prometeusz-szerű tűzistenségként is szerepelt, aki az Ég fő istenségével azért került ellenkezésbe mert ennek akarata ellenére de az emberek javára, nekik tüzet szerezett, a tűz ismeretére, használatára megtanította, amiért őt az Égisten meg is bűntette. Úgyhogy ezen Csörsz, Csört avagy Csort napisten név is ördög értelművé válott. De amely név a Nap különböző nyelvek *Szal, Szor, Szuria* = Nap szavaiban is fölismerhető. Elmondottam „Székely" fejezetűnkben, hogy a görög mythologiában is Ixiont (aki eredetileg szintén napistenség volt) Zeusz azért mert nejébe, Herába, volt szerelmes, büntetésül egy kerékre kötötte s ezzel, hagyott forogjon, az Ég legmagasabb pontjára helyezte, ami tehát a Napot, illetve a Napistent szintén a for-

gással hozza kapcsolatba. De ugyanez nekünk „Kílenc” című népmeséinket is eszünkbe juttatja, amelyben meg az ördög kerül kétszer is a forgással kapcsolatba. Először is az *Ördögalma* révén, ahol ördög a molnár; a malomkő pedig szintén kerek és forog, másodszor pedig úgy hogy egy ördög, botjával a Kilenc nevű mesehős haladó szekere egyik hátulsó kereke küllőin kerepelget, de egyszer botja a küllők és a lőcs közé akad és a kerék küllői kitörnek. Mire Kilenc, aki rettentő nagyerejű óriás, az ördögöt megfogja s a tengelyt, hogy a szekér haladhas*son,* tartani kényszeríti, de más változat szerint a küllőtlenül maradott kerékbe kötözi s most az ördög két markával a *tengelyt* tartva, forog és így halad a szekér. Észrevehetjük, hogy a nagyerejű Kilenc nevű óriás az *Orion* csillagzata kilenc Csillaga és hogy a szekér a Göncöl-Szekere, amely az Ég északi részén van, amely szekerébe Kilenc előbb ökröket fogott be (latinul: septem-triones = hét ökör, de ami egyúttal *Észak*-ot is jelent, de a Göncöl-Szekere hét fényes Csillagból áll), utóbb azonban ökrök helyett négy medvét és három farkast; márpedig a két Göncöl csillagzatot *Nagy-Medve* és *Kis-Medve* néven is nevezzük, latinul viszont Ursa-Maior és Ursa-Minor a nevük, mert latinul *ursus,* olaszul *orso* = medve; márpedig annak helyén kimutattam hogy ez a régi magyar *or, oros, orosó* szavainkkal van összefüggésben, amelyek értelme kerekség, tengely és forgás, amelyekből *orsó,* azaz *orosó* = forgó, szavunk is származott Márpedig a két Göncöl valóban az Ég látszólagos forgási tengelye közelében van, sőt a Kis-Göncöl egyik Csillaga maga az Északi-Sarkcsillag: az Ég tengelye! De mi tudjuk, hogy *or, ur* és *erős*-szavainknak még hímség és erő értelme is volt, amit egyrészt maga az *erő, erős* szavunk is tanúsít (török *er* = hím, férfi) és ugyanígy, bár hehezetesen, *Heraklesz,* az erőt és hímséget megszemélyesítő istenség neve is. De amely név a fóniciaiaknál *Arkal,* az etruszkoknál *Erkle, Erkole* (Erkel) alakban is megvolt (Fáy Elek: „A magyarok őshona. 95. old.” Movers F.: „Die Phönizier.” I. köt., 417-424. old.). Ugyanezen *erő* szavukkal függ össze az *oroszlán* magyar és a török *arszlán* szó is, mivel ez állat az erőnek szintén jelképe volt, amiért is Herakleszt mindig oroszlánbőr-palásttal szokták volt ábrázolni. Sejthető tehát hogy, a forgáson kívül,

mindezzel még a medve *ursus*, *orso* neve is összefüggésben van, lévén a medve is igen nagyerejű állat. Említettem föntebb azt is, hogy a régi szerbek *Uros* király- avagy királyi méltóság neve, később általános férfinév, is valószínűleg ide sorolandó.

Föntebb már írtam a *szerencse kereke* és a *roulette* eredetéről vagyis arról, hogy ennek őse egy a tengelyén vizszintes helyzetben *forgó,* azaz *kerengő,* – szolim-szarmata szóval *sergő, serengő* – és a fazekasok *korong*-jához is hasonlítható kerek lap volt.

Habár *szerencse* szavunkat a szláv *szrecsa* = szerencse szóból származtatják, ez ellen a következők hozhatók föl: E szláv szó eredeti és tulajdonképpeni értelme nem szerencse hanem *találkozás;* miután azonban a találkozás a véletlenséggel is kapcsolatba hozható, a szerencse pedig többnyire véletlen (bár rá számíthatni is, amikor sikerről, sikerült számításról szólhatunk), eszerint tehát könnyű volt a *szrecsa* szónak szerencse értelmet is adni, annak ellenére is, hogy a *szreszti* szó (ige) a szlávban csak találkozást, összetalálkozni-t jelent (zusammentreffen a németben). Szerintem azonban úgy a magyar szerencse szó mint a szláv szrecsa is a magyar *sergeni* = forogni és *serengeni* = kerengeni igéből származott. Ma is, ha valakit valamely szerencse éri, akár számított erre: akár nem, szokás azt mondani hogy: *Rá mosolygott a szerencse.* A megszemélyesített Szerencsét pedig valóban szokás volt mosolygó de *bekötött szemű* (véletlen szerencse) szép nőalakkal ábrázolni, valamint szokás a *vak-szerencse*-ről is beszélni. Világossá válik ezek után, hogy a franciául roulette nevű szerencse kereke közepén is bekötött szemű, mosolygó női szobrocska állott, a rómaiaknál Fortuna istennőé, aki amikor vele a keringő kerék megállott, épen a játékosok (a szerencsepróbálók) valamelyike felé mosolygott. A szerencse kereke tehát: *sereng* = kereng, a Szerencse szobra pedig *sürög, sereg, sireg* = forog. Szokás is mondani: A *szerencse forgandó.* Latinul: *Fortuna vertens.* És mi más e két latin szó mint a *sireg, sereg* és *sereng* igénk pontos avar szócsoportbeli párhuzama? Vagyis a *fordul* igénké, amely például a *forgatag* és *fergeteg* szavainkban úgy amint e magánhangzósan szintén megvan (Fortuna: *f-r-d,* vertens: *v-r-t,* fordul: *v-r-d*).

Mindez azonban még a *jó-szerencse.* De van *balszerencse* is. Ha valakinek nem volt, avagy nincsen szerencséje, azt szoktuk mondani hogy: Hátat *fordított* neki a Szerencse!, vagy pedig hogy: *Elfordult tőle* a Szerencse! Ez azonban a balszerencse enyhébbje, mert van ennek részesebbje is, amit ma – talán csak germanizmussal „szerencsétlenségnek" nevezünk (németül: Unglück). Kandra Kabos „Magyar mythologia"-ja 182. oldalán, a garaboncosokról, garabonciás diákokról lévén szó, többek között, ezeket olvashatjuk:

„A garaboncás 13 iskolát végezett diákból lesz, ki a szerencse kerekén el nem veszett. A 12 iskolát végezett diák elmegy messze-messze országba, vízen és tengereken át, sok veszedelmen körösztül, azután bejut egy barlangba, ott társakra talál, azokkal tanulja a 13-ik iskolát Midőn tizenketten együtt vannak, ráülnek a szerencse kerekére. Ez gyorsan forog velük. Egynek közülük rajta bizonyosan el kell vesznie, azért félelemmel állanak rá, mert nem tudják ki fog elveszni, de el vannak szánva. Akik e nagy próbát kiállották, 11-en, garaboncosokká lesznek és mennek a világban garaboncos mesterséget űzni."

Megértjük tehát hogy itt is központi tengelyen forgó, vízszintes, nagy, kerek lapról, vagyis forgó korong ról van szó, amelyre fölülnek avagy fölállanak. A kerék mind gyorsabban-gyorsabban forog, mire a központfutó (centrifugalis) erő következtében, előbb-utóbb egyikük leesik, valószínűleg a kerék alatti mély gödörbe, de előbb nagy erővel a gödör falához is röpítve, bizonyára már holtan is. Ezután, természetesen a kerék megáll. Ezt mi hajtja, nincsen megmondva, de alighanem valamely forgató készülék által, ők maguk hajtották. Mindenesetre ez tehát inkább a *balszerencse kereke* volt.

A *garaboncok, garabonciás diákok* pedig minden valószínűség szerint az egykori táltosoknak a keresztény korban már elhanyatlott, gonosszá is váló, mert üldözött maradékai, utódai voltak. Régibb nyelvünkben *gara,* a törökben *kara* = fekete. A nyugati népek hagyományai szerint is volt fekete varázslat és fehér varázslat. Előbbi, a *negromantia,* gonosz indulatú és szándékú, utóbbi pedig kizárólag jó célú, jó szándékú, nem ártó, volt. A buddhista papokat ma is *bonc*oknak ne-

vezik, amely név úgy lehet épen az egykori áldozati állatok fölboncolását, földarabolását végező papokat jelentette, mert régen az áldozati állatok belső részeiből, különösen belei- azaz *húrai*-ból szoktak volt jósolni, amely papokat a rómaiak is, az etruszkoktól átvéve, *haruspex*-eknek = húrnéző-knek nevezték. Ezek szerint tehát gara-bonc annyit jelentett hogy feketevarázsló, fekete pap. Egyébként azonban szokás volt, és itt-ott szokás ma is, a földarabolt áldozati állat tűzön pirongatott lapockacsontján így támadó repedései alakzataiból is jósolni. Igaz ugyan, hogy a buddhisták sem állatot nem ölnek sem állatot nem áldoznak, de jól tudjuk, hogy számos elnevezés, ha etimológiailag értelmetlenné válva is, de továbbra is változatlanul fönnmarad. Példa: *atom* = oszthatatlan, holott ma jól tudjuk hogy a parányok (atomok) igenis oszthatók. A *diák* elnevezés kétségtelenül már a keresztény korból való. Azonban, habár a táltossághoz az illetőnek veleszületett képességei is kellett legyenek de azért hogy táltossá lehessen, más, idős táltostól avagy táltosoktól még igen sokat kellett tanulnia is Úgyhogy a *diák* szó csak később került valamely más, *tanuló* értelmű szó helyébe.

Hogy azonban a régi rómaiaknak a vízszintes helyzetű *szerencse kerekéről* valószínűleg már nem volt tudomása, ezt az mutatja, hogy Fortuna szerencse-istennőjüket gördülő golyón avagy keréken futva ábrázolták volt, sőt még ilyenen ülve is! Hogy gördülő golyón avagy keréken ülni mily képtelenség, eléggé nyilvánvaló. De hogy valaki előre guruló golyón avagy keréken megmaradhasson, ehhez hátrafelé kellene futnia, ami ez istennőt illetőleg igen furcsa sőt nevetséges volna! Hogy viszont előrefelé lépkedve futni képzelhessük, akkor meg a golyónak avagy keréknek kellene hátrafelé görögnie, de ami ismét csak akrobata mutatványnak való, de istennőnél furcsa s nevetséges dolog volna. Holott mindezzel szemben a forgó de vízszintes helyzetű kerék avagy korong közepén álló s csak önmaga körül forduló, mosolygó, bár bekötött szemű, istennő: természetes és esztétikailag is helyes elképzelés.

Moldovában a csángó magyaroknál *szorda* = csorda. *Csorda* szavunk pedig *sereg* szavunkkal úgy hangalakilag mint jelentésbelileg is rokon. Németül is *Schar* (sar) = sereg;

csakhogy sereget jelent a török *cseri* szó is. Továbbá mind e szavak még a *sor* valamint a *szór* szavunkkal is összefüggenek mert hiszen úgy a sor mint a szórás is sokaságot, számosságot tételez föl, úgyhogy mindezen szalim-szarmata szavak a kazár *sok* szavunk párhuzamai. De következik mindebből, hogy például a *sokszor, kétszer, háromszor* szavainkban is a *-szor, -szer* tulajdonképpen a szalim-szarmata *szor* = sok szóval azonos. Említeném, hogy a latin *series* (szériesz) = sor szó sem más mint a *sor* helyett hogy *szer.* (Az említett csángó *szorda* = csorda szót lássad: Herman Ottó: „A magyar pásztorok nyelvkincse.”).

A *fűz, fűzfa* e neve szerintem a *fűz, fűzni* igénkkel van összefüggésben. Amely szóalaknak úgy *szál,* fonál mint fonás értelmének is kellett lennie, mivel a fűzfaféléknek hosszú, szálszerű galyai vannak, azaz: vesszői. Különösen hosszúak, hajlékonyak, lecsüngőek ezek a szomorúfűznél. E fák ilyen vesszőiből fűzve, fonva különböző fonadékfélét, kosárfélét, kerítéseket készítenek. A Cölöpépítményes-Korban házfalat, sőt itt-ott cserény-, istálló és házfal így nálunk még ma is készül.

Fűzés *vessző* szavunk egymással hangtanilag azonos (*f-z* és *v-sz*), ami annál valószínűbbé teszi, hogy a *fűz* szó valamely kiejtésének *szál* értelme is volt. Ezen *fűz* és *vessző* szavunk ugyan besenyő szócsoportbeli, amiért is annál meglepőbb hogy a fűzfa latin, olasz neve *salix, salice* (száliksz, szálice), amely szavak viszont a *szál, szálas* szavunkkal egyezőek és tehát szalim-szarmata szócsoportbeliek.

Mi a szál, fonál és a nőiség őseinknél összefüggésbe hozását már föntebb is láttuk, de ismételhetem itt is, hogy a fonást mindig is nők végezték, amiért a mythoszi moirák avagy nornák is nőalakoknak képzeltettek. Fölhozom itt még, hogy Herman Ottó („A magyar pásztorok nyelvkincse.”) említi miszerint népi *sziszfa* is = fűzfa. Amely *szisz* szóalak a *szűz* szavunkkal is azonosul, ami szerint őseinknél a fűzfa bizonyára nőiségként volt fölfogva. Fölhozható, hogy a finnben *sisare, siska* = nővér, amely szavakból tehát a szláv és német *sestra* és *Schwester,* valamint az angol *sissy, sister* (szesztra, sveszter, sziszi, szisztár) = nővér és leányka, szüzecske szavak is szár-

maztak, mert hiszen finn-ugor rokonnépeink nyelveiben *ter, tár* = nő; aminthogy a mordvin, votyák *tehter* = lány szó is kétségtelenül a német *Tochter* (tohter) = lány szó őse. De láttuk azt is. hogy ezen *szisz*, *szűz* szóalak még az *édességgel* is összefüggésben van, amit a német *süss* (zűsz, szűsz) = édes szó is bizonyít, annál inkább, hogy az angol *sissy* leánykát, szüzecskét jelent, és hogy a germán mythologiában az „isteni" vagy „mennyei szüzek" (göttliche Jungfrauen) *idisi* (ídíszi) néven neveztettek. Továbbá: A szüzesség minden népnél eszmetársulásban van a tisztaság, tisztesség és tisztelet fogalmával is; az *sz* és a *t* hangtani rokon volta és egymássali könnyű és számtalanszori váltakozása pedig minden nyelvész előtt ismeretes. Viszont a finnben *sistea, sisti* (szisztea, sziszti) = tiszta, ami tehát minden kétségen kívül helyezi azt is, hogy nem a mi *tiszta* és *tisztesség* szavunk származott a szláv *csisztо, csiszta* = tiszta szóból, hanem, mint számtalan más esetnél, megfordítva.

Mindezek mellett azonban kétségtelen marad az is, hogy a tisztaság, illetve *tiszta* szavunk a tűzzel, illetve tűz szavunkkal is összefüggésben van, mivel a tűzzeli tisztulás, vagyis a tűznek tisztító, fertőtlenítő hatása minden régi népnél ismeretes volt, ami a *Tisztitótűzről* (Purgatoriumról) szóló hitregében is megnyilvánul. Annak pedig hogy *tűz* és *tiszta* szavunk egymással egyezik, pontos párhuzamát képezi, hogy a tűzre is vonatkozó több nyelvbeli, de avar alakú szó, amilyen a magyar *parázs,* olasz *bragia* (brágdzsa) = parázs, német *Brand* = égés, görög *pűr* = tűz (*p-r, b-r*), szavakkal meg a latin-olasz *purgare* és *puro, purus* = tisztítani, tiszta, szavak egyeznek. Fölemlíthető pedig itt még az is, hogy a magyar *tűz* szó egymássalhangzós változatai izz, izzik és üszög, tüzes üszög, de hogy viszont a *tűz* szavunkkal meg az olasz *tizzo, tizzone* (ticco, ticcone) = tüzes üszög, felel meg. Az olasz nyelvből az *ü* hang ugyanis kiveszvén, helyette *i* ejtődik.

Láttuk hogy ősnyelvünk szolim-szarmata szócsoportjában a *sell, sall* szó hullámzást is jelentett, és hogy mivel őseink tudták hogy a hang is hullámzás, ezért innen származik a hangot jelentő *szól,* tájszólásosan szóll (az ember, a harang, a csengő is: *szól*), valamint a német *Schall* (sall) = hang, továbbá

ugyanúgy a csengettyűk *csilingelését* jelentő e szavunk, valamint a német *Schelle* (selle) = csengettyű szó is. De ugyanezen *sell* ős-szavunkból származik a finomszálú bolyhos, tehát könnyen hullámoztatható anyag, *selyem,* tájszólásosan *sellem, selöm,* e neve is. Herrman Ottó „A magyar pásztorok nyelv kincse" című művében találjuk, hogy a gyékény-növény lehántott finom szálas héja neve népünknél szintén *selyem.* Ami amellett szói, hogy ősnyelvünkben e szó megvolt a Kínából származott, ma irodalmilag selyemnek nevezett, szintén finoman szálas anyag, behozatala előtt is. Ami mellett szól egyébként még az is, hogy a finnben is *silkki* (szilkki) = selyem, mivel e finn szó a *selyem* és *szál* szavunkkal szintén azonos. Azt viszont már többször említettem, hogy *szál* szavunkkal *szalma* szavunk közvetlen rokon, amelyből az orosz *szloma* = szalma szó is származott, valamint említettem azt is, hogy *szár,* valaminek szára, szavunk is a *szál* szavunknak csak *r* hangos pontos megfelelője.

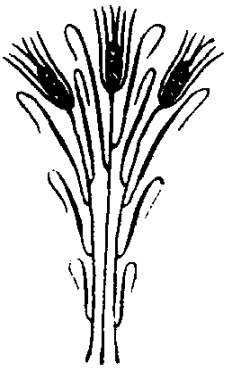

A Magyar Adorján által fölhasznált irodalom kivonatos jegyzéke

Szolim (938-981. oldal)

Movers: „Die Phönizier”. Bonn, 1841. II. kötet 1. „Political Geschichte und Staatverfassung”. Berlin, 1849. II. 2. „Geschichte der Colonien”. Berlin, 1850. II. 3. „Handel und-Schiffahr!”. Berlin, 1856. II. 528. Szőlőtermő vidékek helységnevei.

Creuzer Frederick: „Symbolic und Mythologie der alten Völker”. Leipzig und Darmstadt, 1821. Bacchus és a szilének. (II., 236. old. és III., 208. *old.).* Jerney: „Keleti utazás” 1. 27.

Gegő: „Moldvai utazás”.

Gyártás: „Jász kunok története”. Szőlőfélék. Szala. (II. 241. old.).

H. Kiepert: „Atlas Antiquus” Berlin, 1863. IX. tábla. Római idők Sala városa a mai Zalaegerszeg mellett. Római idők Silacene városa Somogyban, a mai Szil község helyén.

„Warhaftige Contrafactur Dess Wolgebernen Herren Nicolaus Graf zu Serin und Löblicher und Seliger Gedechtnis 1566”. Zrínyi Miklós „Szerényi” neve.

Pallas Lexicon: „Dinka” fejezete.

Meyers Lexicon: „Dinka” és „Si rene” cikkei.

Brehm: „Tierleben”. 1900. „Sirenen” fejezet.

Spamer: „Weltgeschic~” Sardis neve (1. 319. old).

Gyárfás István: „Jászkunok Története”. A szittyák „zirin” szava (1. 88. old.).

Fáy Elek: „A magyarok őshona”. Budapest, 1910. Herakles föníciai és etrusk neve Arkal, Erkel (75. old.)

Movers: „Die Fönizier”. Bonn, 1841. Herakles nevei. (1.,417-424. old.).

Kandra Kabos: „Magyar Mythologia”. Garaboncos. A bonc szó kapcsolatai. (182. old.).

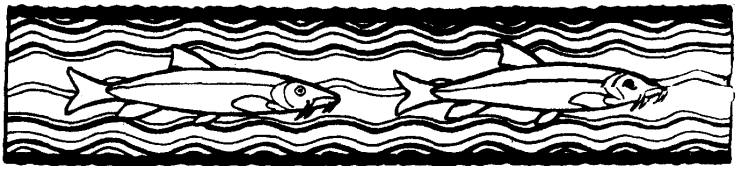

Marmar

Régebben, mivel a *b* és az *m* ajakhang egymásnak közvetlen rokona, azt hittem, hogy az *m-l, n-l, m-r,* megfordítva *l-m, n-l, r-m, r-n,* alakú szavak is a palóc szócsoportba tartoznak. Utóbb azonban észre kellett vennem, hogy létezett *mar, mor, mal,* avagy megfordítva *ram, rom* névalakú őstörzsünk is, illetve hogy ennek neve legalább ilyen szótaggal kezdődött. Vagyis, habár az ilyen nevű őstörzsünk a palócoknak valóban rokona kellett legyen de mégsem volt vele teljesen azonos Láttuk föntebb, hogy például a székelyek és a kazárok kultuszszócsoportja is azonos volt de hogy mégis e két nemzet egymástól némileg különbözött, habár tudjuk azt is, hogy őstörzseink egymásnak egyként mind rokonai voltak mert hiszen mindnyájan a tulajdonképpeni magyar törzsből ágaztak szét.

A mai északnyugat-afrikai, hámita fajú berberek régi neve *marmar* volt, mivel őket régi írók marmarida-knak nevezik. Mamkko és Marakes is e nevét róluk kapta, míg a régi írók e tájat Mauritániának, lakóit *mauinak* is, később mór-oknak nevezik. Marokkóban ma is él egy *merid* nevű berber törzs és itt ma is áll *Melilla* városa. Ma Marokkóban is az arabok uralkodnak, a berberek pedig leigázottak, habár e ma sémita nyelvű uralkodók is fajilag nagyrészt berberek, valamint az ország műveltsége régebbi elemei is a berberektől származnak, mivel Afrika e részébe az arabok aránylag későn hatoltak csak be.

Természetesen nem következik hogy minden nép amelynek neve e szócsoportunkba illik, a szóban levő őstörzsünkből is származott, mégis fölhozok itt nehány ilyen népnevet, mert

jövő kutatások döntendhetik el, ezek közül melyek voltak őstörzseink közül valók, ha idővel el is árjásodtak avagy sémiesedtek is. De mindenesetre az oroszországi *mordva* vagy *modrvin* nevű nép az ugor fajú és nyelvű rokonnépeink egyike. Fölemlíthető az újzeelandi *maori* valamint az egész *maláj* népcsalád is, valamint ezek közül a madagaszkári *malgas.* Mindenesetre pedig föltűnő, hogy a régi egyiptomiak önmagukat *romeszu* néven nevezték, nyelvük pedig kámita-sémita keverék volt, de amely nevük egyezik a *Róma* városnév és ennek régebeli alapítójának *Romulus*-nak neve, sőt fivére *Remus* neve is. A cigányokat nyelvük alapján ugyan indiai eredetűeknek kell tartanunk, tény azonban, hogy viszont ők magukat Egyiptomból származóaknak állítják, amiért is szokás volt őket, „fárao népe"-nek is nevezni. Ezzel pedig meglepően egyezik, hogy a cigányok magukat *rom* nemzetbelieknek nevezik, holott a tudósok csak újabban, egyiptomi iratokból tudták meg az egyiptomiak *romeszu* nevét, amiről tehát a cigányoknak még nem lehetett tudomása. Tudjuk viszont még azt is hogy úgy régen mint manapság is népek néha nyelvet cseréltek. Csak az a kérdés eszerint, hogy a cigányoknál is történt-e ilyen nyelvcsere? Hol és mikor? Indiából Egyiptomon át jöttek-e Európába és azelőtt egy ideig valóban egyiptomiak is voltak de indiai nyelvüket megtartották, avagy egyiptomiak voltak de Indiába kerülve, ott indiai nyelvet fogadva el, <csak ezután jöttek Európába? Fölemlíthető még a ma cseh nyelven beszélő *morva* nép neve is. Tény, hogy több tudós a berbereket Elő-Ázsiából (Kanaán, Palesztina, Szíria) származtatja (például Movers „Die Phönizíer" című művében). Itt volt pedig a Bál a Nap- és tűzistenségével egyező *Molok, Moloh,* szintén Nap- és tűzistenség, amelynek e neve alapján következtethető, hogy itt egykor valamely marmar törzsünk is élt, amelynek része utóbb Észak-Nyugat Afrikába is elhajózott. A mondai hagyomány szerint, ez istenségnek egykor Palesztinában nagy bronzszobra állott, amelyet megtüzesítettek, ami után tátott szájába emberáldozatul gyermekeket dobtak, de szerintem csak már sémita korban, mivel igazi ősnépeinknél ilyen borzalmak, kegyetlenségek még nem léteztek. A szobornak tűzzeli kapcsolatba hozatal a azonban arra mutat, hogy e Moloh

valóban tűzistenség kellett legyen és hogy tiszteletében eredetileg is volt vele összefüggőleg valamilyen tűz-szertartás, ha kegyetlen emberáldozatok nélkül is. A tudósok a *Moloh* nevet a sémi *melek* = király szóból származtatják, ami annyiban mindenesetre helyes hogy őseink a Napistent királynak is szokták volt tekinteni, de nekünk eszünkbe juthat *meleg* szavunk, mert hiszen úgy a Nap mint a tűz is közvetlen összefügg a melegséggel, hővel. Viszont minden a Földön létező tűz tényleg a Napból vagyis a Napból származott erőnyből jön létre.

Az asszírok Sziriát és Palesztinát *Martu* országnak nevezték. Kérdés, hogy e név egy ottani marmarnépről, illetve ennek *m-r* kiejtésű de Molohhal azonos istensége nevéről származott-e, vagyis Mar, Marah, Mart névről, amely istenség tehát egyúttal a zord, romboló, öldöklő Hadisten, Hadúr is volt. Tény mindenesetre, hogy az etruszkok és rómaiak *Mars* hadistenségüket még *Marmar* néven is nevezték Amely névvel közvetlen azonosul a magyar *marcona* és *mord* szó, amelynek értelme: komor, haragos és zord. (Ezen *zord* a *mord* szavunknak pontos szarmata párhuzama.) De ide tartozik a német *Mord* és *morden* = gyilkosság és gyilkolni szó is, továbbá a latin-olasz *mors, morte* = halál, a magyar *méreg, mérges,* a magyar *mar, marni* = harapni és a latin-olasz *mordere* = harapni is. Másrészt mivel a magyar *morog, morogni,* latin-olasz *mormorare* és német *murren* = morogni: hangutánzó szavak is, eszerint itt mindez az élő természettel is közvetlen összefüggésben levőnek bizonyul, mivel hiszen a morgás haragot is jelent. (A kőrös *harag* szó viszont a *morog* párhuzama: *h-r, m-r.*) Kétségtelennek tartható, hogy a *Márk, Marcus* és *Márton, Martinus* férfiszemélynév is ezen, Hunorral is azonos, *marcona, mord* és *Mar, Mars, Mart, Marmar* nevéből származott, ami mellett szól még az is, hogy a kereszténységben is Szent Márk jelképes állata az oroszlán, amely állat viszont a *harc* jelképe is volt. Az arabban *harb* = harc, háború; az oroszlán pedig: rettenetesen *harapv* öl. Szláv *mertvo, mrtv* = halott. Latin *morosus* = haragos, *morbus* = betegség, amely utóbbi szó kétségtelenül a *mors* = halál szóval függ össze. A finnben is *murha* = gyilkosság, *murisa* = méreg de nevezik *myrkky-nek*

(mürkkü) is, mig *mörise* (mörisze) = morog. Az oromoban is *martuma* = harag.

De származhatott ez asszír Martu ország az elnevezeé a régi magyar *mart* = part szóból is, ahogy népünk a partot ma is nevezi (például Vörösmart helység- és Vörösmarti családnév), mivel Szíria és Palesztina vagy Kanaán a szárazföld belsejében fekvő Asszíországhoz képest valóban tengerparti táj volt. Ezen *mart* savunk az avar szócsoportbeli *part* (párta, pártázat, párkány, perem) szavunknak pontos párhuzama, de fölhozható hogy ugyanezen *mart* szavunkkal egyezik a latin-olasz *margo, margine* = szél, valaminek széle, tehát partja is. Az hogy e latin szóban *t* hang helyett *g* hang van, viszont azzal egyezik, hogy az avar *párkány* szóban is *t* helyett *k* van. Ezen mart, margo szavak megfordítottja a magyar *ráma,* német *Rahmen* (rámen) = ráma, míg ugyanezeknek *n*-es kiejtése a finn *ranta* s a német *Rand* = szél, valaminek széle. Viszont ide sorolandó a magyar *mellék, mellette* szó is, ugyanúgy mint a magyar népi *mál*szó amely szintén melléket de egyúttal mélyedést is jelent, habár e szavakban *r* helyett *l*hang áll.

Idézem itt Fáy Elek már többször említett művek 227-228. oldalairól szószerint az alábbiakat, amelyek e sorait illetőleg Hitzig „Urgeschichte und Mythologie der Philister" (Leipzig, 1845.) művére és főkép ennek 203. oldalára hivatkozik;

„Hitzig azt igyekezik bizonyítani, hogy a filiszteusok fővárosa Gáza legfőbb istene, a Krétából származott *Marna* isten, akit szerinte azonosnak tekintettek, az ugyanottani Dagon halistennel, szintén halisten. Ha pedig az igaz, akkor az őshazákba vezeti vissza a *márna* halfaj nevünk eredetét s valószínűvé teszi, hogy e szó az egykori Duna-Tisza-közi jazigoktól reánk maradott örökségünk. A gázai Marna vagy másképp Mar isten: dominus imbrium = záporok uraként tiszteltetett, akinek kultusza az ottani 8 isten (octas, vagy ogdoas) sorában, valamennyiét fölülmúlta. Ezért úgy sejtem, hogy ezen isten neve lehetett a jazigok azon csatakiáltása, amely – rosszul megfigyelő ellenfelek útján – „marha" alakban jegyeztetett föl. A gázai Marna istent azonosnak tartják a szíriai Bál-Haldimmal. Ez utóbbi név pedig magában látszik foglalni *hal* szavunkat is

és hogy valóban ez is keresendő benne, azt a halnak ott általánosan istenül fogadásán kívül még az teszi valószínűvé, hogy a fönícíektől, károktól kirajzott karthagóiak nyelvében az *isten* szó *hal* volt."

Megjegyezem: Fáy a magyarság őshazájának Elő-Ázsiát véli. Az pedig igen valószínű hogy a jazígok, avagy talán egy velük szövetséges marmar törzs, csatakiáltása nem marha! hanem Marna! volt. Aminthogy ismeretes miszerint szokás volt régen az illető istenség nevét kiáltva, a csatába, ütközetbe rohanni, tudjuk pedig hogy a Közép-Korban keresztények is „Jézus!" nevét kiáltva rohantak a harcba.

A *márna* egy a pontyfélék közé tartozó hal, latin neve barbus Cuv., de nevezik egyszerűen barbo-nak is, azért mert szája körül szakálhoz, bajuszhoz hasonlítható négy tapogató szála van Egy a Mazuri tavakban élő halfaj neve szintén *marena,* németül *Marene.* Ezek édesvíziek de van a tengerben is egy kígyó alakú, veszedelmesen harapós, sőt mérges harapású hal, amelynek neve *morena, murena,* emlitém pedig már az oroszlánnal kapcsolatban is *mar, marni* igén két, amihez tehető, hogy latin-olasz *mordere, morsicare* = harapni, *morsus, morso* = harapás. Mindez pedig közvetlenül visszavezet bennünket a magyar *méreg* szóhoz (venenum, Gift). (Fontos adat, hogy a márna ikrája, különösen nem sokkal az ívás ideje előtti időben veszélyesen, esetleg halálosan is, mérges.) Láttuk viszont, hogy kőrös szócsoportunk szerint, vagyis kőrös őstörzseinknél, a halál, mélység, tenger, hal és süllyedés miként hozatott egymással kapcsolatba, egyrészt költőileg de másrészt természeti valóság alapján is. Észrevehető pedig, hogy ugyanezeknek egymással ugyanígy kapcsolatba hozása marmar őstörzsünknél is megvolt. Mivel íme: latin-olasz *mors, morte* = halál, *mare* = tenger, finn *mere*, német *Meer,* szláv *more* szintén = tenger, míg viszont a magyar *merül* és az ezzel tökéletesen azonos latin *mergo;* merül ige *elmerül,* illetve *immersio, immergo* alakban, süllyedés értelmű is, mind amivel pedig a hal *márna* stb. nevei egyeznek. Igen valószínű tehát, hogy ha a jász, a marmar vagy talán még más törzseink is, csata kezdetén Márna Halál-Istennő nevét kiáltották, ezzel őt mintegy segítségül hívták, hogy ellenségeiket ő is pusztítsa, megölni segítse,

sőt e név kiáltozásával az ellenséget ijeszteni is akarhatták. Ismeretes ugyanis, hogy a régi népek egymás istenségei létezhetését nem zárták ki sőt hogy néha a mások istenségeinek áldoztak is, annál is inkább, hogy – bizonyára a műveltebbek – azzal is tisztában voltak, hogy bizonyos istenségek, ha más-más név alatt is tisztelve, de tulajdonképpen azonosak. A jazigok, azaz jászok, legfőbb ellenségei a rómaiak voltak ugyan, de tudvalévő, hogy a rómaiaknak egész légióik is voltak nem rómaiakból hanem meghódított népek harcosaiból Továbbá, bizonyosnak tekinthetjük, hogy mivel, példaképpen, a legjellegzetesebb vízistennő víztisztelő besenyők Vízanyája: (Ves-enyő, Biz-ana) volt, ezért lehetséges lett, hogy más törzsbeliek is ha mondjuk, valamely nehezebb vízi munkát végeztek, mégis Besenyő Vízistennőhöz fordultak kérelemmel, még ha esetleg kunok voltak is, akik a Vízístennőt Temenye, Danonya (avagy más) néven nevezték is. Ugyanúgy, ha például a kőrös törzsbelieknek volt is Kalán, Halanya (vagy más) nevű halálistennője (például Indiában Káli: a fekete), de ha a marmar törzsek Márna nevű istennője jellegzetesebb halálistennő volt, akkor, bizonyos esetekben, mint például számukra végzetessé is válható csatában, ha más törzsbeliek voltak is, ez istennőt mégis a Márna nevén hívták segítségül.

De valószínűvé válik mindezek szerint még az is, hogy marmar őstörzseink kultusz-szócsoportjában a víz neve is *mer, mír* szóalak kellett legyen, amit igazol a különböző nyelvbeli *mer, mar, mor,* a finnben is *meer* (hosszú e-vel) ; tenger és tó szó.

Láttuk, hogy kún szócsoportunk *tenger* szava tulajdonképpeni jelentése *hullámozó* volt, a *teng* igénkből képezetten, amelynek értelme ide-oda való mozgás: *tengés-lengésvolt,* amint hogy a hullámzás is mindig az anyagnak csak egyhelybeni ingása, nem valóságos haladása. Valamint láttuk, hogy a *Balaton* név, illetve *ballaton* szó is az őspalóc szócsoportbeli *balla, valla* igéből származott, amely szintén ide-oda, azaz hullámzó mozgást, ingást jelentett, aminthogy az olasz *balla, ballare* ige is tánc értelmű. Kiemelem, hogy épen a sajátságos, ma „csárdás”-nak nevezett magyar tánc legfőbb jellegzetessége, hogy a táncosok csak ide-oda lépegetnek, de egyhelyben

maradnak. Az olaszban pedig a *ballare* ige jelenti még valamely tárgy ide-oda való *lötyögő, lődörgő* mozgását is. Láttuk, hogy őstörök szócsoportunkban a *ladik* (ebből a szlav *ládzsa;* hajó) szó tulajdonképpeni jelentése is ingás volt, aminthogy a *latyak, löty, lety* szavak és a *Ladoga, Léda, Ladon* nevek értelme is lé, víz, tó, tenger és hullámzás volt. Holott a több nyelvben, és így a magyarban is, meglévő *tánc* (az olaszban *danza,* ejtsed danca) szó a *teng, tantalog* és *tenger* szavainkkal azonos Ezen népies tantalog igénk: ingadozva ide-oda való bandukolást jelent és így az őspalóc *ballag* = ingadozva megy igénkkel is rokon. Hogy azonban a *balla* = táncol szóval hangtanilag azonos *valla* szóalak szintén ide-oda való, azaz hullámozó mozgást jelentett, mutatja a szintén több nyelvben meglévő *Welle, val,* a finnben *vellamo* = hullám szó; amely finn szó viszont – amint láttuk – a mi kőrös szócsoportunkbeli *hullám* szavunk pontos párhuzama s amely utóbbival viszont a görög *halsz* = tenger szó azonosul. Mindezen összefüggések azonban ugyanígy megvoltak marmar szócsoportunkban is, mivel a *mer, mar, mor* tengert jelentő szó szintén jelentett egyúttal *hullámzást* is, ha ez ma el is homályosult. Nyoma azonban fölismerhetően még megvan a hullámos mintázatot jelentő *márványos,* olasz *marmorato,* német *marmorirt* szavakban. Úgyhogy következtetnünk kell miszerint maga a *márvány,* latin *marmor,* török *mermer* szó is a különböző márványfélék többé-kevésbé hullámos azaz márványos mintázatairól származott. Ezenkívül bizonyos selyemszövetek hullámos mintázatát is, a németből átvéve, de a franciából származólag, mi is *moaré* selyem-nek nevezzük, amely szó még arra is mutat, hogy a mor, mar avagy mormor, marmar szónak tenger jelentésén kívül határozottan még hullámzás jelentése is kellett legyen. Azt pedig föntebb mi már többször láttuk, hogy őseink a Világmindenséget, Vílágvégtelenséget költőileg tengerként is fogták volt föl, aminthogy nyelvünkben a *tenger, tengernyi* szónak ma is van végtelenség értelme, habár ma már csak mennyiségre, kevésbé szélességre, terjedelemre, távolságra alkalmazva. Fölhozható, hogy az oromoban *marmarszu* = kószálni, tévelyegni, ami szintén ide-oda járkálást, ide-oda mozgást jelent. Az egyiptomiaknál viszont egy tó neve volt

Mer, avagy talán *Mör* is, mert e név elgörögösítve: *Mőrisz* lett. Ezen *mer, mar, mor* = tenger szóval viszont pontosan azonos a több nyelvben meglévő *mors, morte, morir, mrtvo, mur* (német *Mord* = gyilkosság) halált, meghalást jelentő szó, ugyanúgy mint a kőrös szócsoportunkbeli *haiál* szavunkkal a görög *halsz* = tenger. De egyezik a *mor* halált jelentő szó a halat jelentő *márna, morena* szavakkal is. Ugyanúgy mint a mi *halál* szavunkkal a *hal* (állat) szó; láttuk pedig, hogy. *hal* (meghal) igénknek erdélyi tájszólásokban süllyed értelme is van, míg az oromoban *hallaja* = mélység, nagy mélység. Viszont jelen szócsoportunk *mor, mar, mur* halált jelentő szavainak meg a *merül* és *márt* szavaink felelnek meg, amelyeknek tehát, a mint föntebb is már megsejtettük, eredetileg csak süllyedés értelmük volt. *Hullám* szavunk szintén azonosítható a görög *halsz* = tenger és az oromo *hallaja* = mélység, nagy mélység szóval, de hogy *halál* szavunknak is kellett legyen *u* magánhangzós kiejtése, ezt eléggé bizonyítja egyrészt *hull* igénk és *hulla* = holttest főnevünk, másrészt finn-ugor rokonnépeink *kul, khul* halál jelentésű szavai, a vogulok *Khul-ater* halálistensége e neve s a finn *kuolema* = halál. Mindezekhez tehető azonban, hogy *al, alsó* szavaink sem másak mint a *hal* süllyedést, halált és halat jelentő szavunk hehezettelen változatai.

De észrevehető még az is, hogy a tenger és hullámzás értelmű *mer, mar, mor* szóalaknak magyar *remeg* szavunk csak megfordított kiejtése; pedig láttuk, hogy a *marmar*, *mermer* szónak is volt hullámzás értelme, márpedig úgy a hullámzás mint a remegés is: ide-oda mozgás; föntebb pedig már volt szó arról is, hogy a *réz* akár harang, akár lemez, akár pálca alakúan, hangadásra kiválóan alkalmas. Láttuk, hogy mivel őseink igen jól tudták, hogy a hang is rezgés, azaz hullámzás, azért a *réz* és *rezeg, reszket* szavaink azonossága nem véletlen. De nem véletlen tehát az sem, hogy *remeg* szavunkkal tökéletesen azonos az olasz *rame* = réz, illetve észre kell vennünk, hogy ezen olasz szó is ősnyelvünkből származott, éspedig valamely marmara törzsünk nyelvéből.

Fölhozom itt vogul rokonaink *mír* = világ, mindenség szavát. Őseink tehát, amint említém, a világvégtelenséget tengerként fogták volt föl, aminthogy a törökben ma is *tengiz* =

Ég és Isten, míg a szumerban *dengirra* jelentette a „mennyei oceánt”, díngir pedig ennek megszemélyesítését, istent. De ugyanígy egyezik marmar szó csoportunkban a vogul *mír* = világ, világmindenség a tenger *mer, mar, mor* nevével. Amiből kitűnik, hogy az orosz *mir*= világ szó is ősnyelvünkből kellett származzon.

De föl kell itt hoznom még *mereng, merengés* szavunkat is. Ezt a *merülés, elmerülés* szavunkból származtatják és nyelvújításkorinak tartják. A szó olyasvalakire alkalmazható aki gondolatokba, főképpen szép, kellemesekbe, szeret, szokott, elmerülni. Ám ez esetben is tény, hogy *merül* igénk a *mély, mélység* szavunknak csak *r* hangos változata, az elmerülés és a mélység fogalma pedig egymással összefügg. Úgy a *merül* mint a *mély, mélység* szavunk pedig mindenképpen a víz, a tenger és hullámzás fogalmával is kapcsolódik és így ezekkel kerül tehát kapcsolatba a *mereng* szó, ha csak távolabbról is. De vajon-e szó valóban csak nyelvújításkori-e? Vajon csakis a merüléssel, mélységgel van-e összefüggésben? Nem függ-e talán még inkább össze a tenger *marmar, mermer*, azaz hogy hullámzás, e nevével? Mert hiszen a merengés mi más mint gondolatok ide-oda való csapongása, kalandozása, hullámzása? De lehetséges még az is hogy ezen *mereng* szavunk úgy az elmerüléssel mint a gondolatok váltakozásával is összefüggésben keletkezett, mivel e mindkét dolog egymáshoz hasonló hangulatú.

Említettem, hogy a *remegés* (szolim-szarmata szóval rezegés, reszketés) is ide-oda való mozgás és a hullámzáshoz hasonló. Amiért ismegokolt, hogy ezen *remegés* szó a hullámzást is jelentő *marmar, mermer* szónak csak megfordítottja. Igen valószínű azonban eszerint, hogy *rémség, rémület, rémülni* szavaink is csak a *remegés* szó változatai, annak ellenére is hogy van *rém* = ijesztő, rémítő lény főnevünk is, de amely valószínűleg csak műszó, vagyis a *rémítő* szóból képezett fejlemény, ha akár milyen régi is. Hihető, hogy *rémülni* is csak ugyanazt jelentette mint: félelemtől remegni, ijedtségtől megremegni. Tény viszont, hogy ezen rém- szótövünknek a *mereng* szavunk is csak megfordítottja, amely utóbbiról föltételeztük, hogy hullámzás értelme is lehetett.

Ezen *rem, rém, mer-* ide-oda mozgást hullámzást is jelenthető szavunknak azonban *l-es* kiejtése is van, amely ugyan már csak tájszólásban él de Ballagi szótárában még megtaláljuk hogy *limba*= hinta és *limbálódzó* azaz himbálódzó valami, továbbá hogy *limbál, limbáz* = himbál, himbálódzik. Szintén *l-es* kiejtésű szavaink: *leng, lengedez, lendül,* míg a *lomb, lomp* szavaink, amellett hogy lengés értelmük is van, de már átmenetet képeznek a *lebeg, libeg, lobog* palóc csoportunkba tartozó szavakhoz. Aminthogy a marmar és a palóc szócsoport egymásnak közeli rokona is, mivel az *m* és a *b,* mindkettő ajakhang lévén, egymásnak szintén közvetlen rokona.

Leng igénkben *m* helyett *n, r* helyett pedig *l* hang van, de *ring, ringatódzik* és *reng* igénk ismét r mássalhangzós, ugyanúgy mint *remeg* igénk is. Viszont *láng* szavunk, valamint a francia *langue* (lang), olasz *lingua* (lingva) = nyelv szó is csatlakoztatható ezekhez mert a lángok mozgása, lobogása is *lengés, lengedezés*-szerű, és – amint már említém – *lángnyelvek*-ről, *nyaldosó láng*-okról ma is beszélünk, *nyal* igénk pedig amellett hogy szintén marmar szócsoportunkbeli, a *láng* = láng és nyelv szavak megfordítottjának is tekinthető. Olasz *lambire* = nyalni, oláh *limba* = nyelv, amely szavak, mivel bennük *n* helyett m van de utána még *b* is, ezért ismét átvezetnek a palóc szó csoport *leg, lap, lebeg, libeg, lobog* szavakhoz. Ezekkel szemben a finn *laine* = hullám, mivel *n* hangos, amellett hogy a *leng* szavunkhoz vezet vissza; a lengés, lengedezés is pedig ide-oda mozgás, miként a hullámoké, *de* amely *laine* szó *lány, leány* szavunkkal is azonosul és így azt is eszünkbe juttatja, hogy hiszen a hullámokat őseink haIfarkú leányokkal, ii sellőkkel is jelképezték volt, amely *sellő* szavunk viszont a *sallong, sallang* ide-oda való hullámzó mozgást is jelentő szavunkkal is azonos.

Láttuk hogy szolim-szarmata szó csoportunkban a ráz, rezeg, *reszket* szóalakok az apróbb és gyorsabb, élesebb hullámzást, a rezgést, ellenben a *sell, sall* szóalakok a *lassúbb, szélesebb,* enyhébb vonalú hullámzást jelentették, illetve jelentik ma is. Észrevehető pedig, hogy a marmar szó csoportban is (amelyet tehát malmalnak avagy

akar maláj-nak is nevezhetnénk) az *r* kiejtésű *remeg* és *rémül* szó szintén az apróbb és gyorsabb, reszketés szerű mozgást jelenti, holott a lágy *l-es* kiejtésű finn *laine* a *lanyhább,* azaz enyhébb, hosszabb, lassúbb, laposabb hullámzást. Az olaszban ugyan *mar-morto* = holt tenger, amely elnevezéssel a szél elállta utáni, egy ideig még megmaradó de már ellaposodó, ellanyhuló, elhaló hullámzást illeték, de világos, hogy ezt helyesebb kiejtéssel *mar-mollo*= lágy tenger, azaz hogy lágy hullámzásnak kellene nevezniök, mivel latin-olasz *mollis, molle* = lágy de jelenthet enyhét, *lanyhát* is. Egyébként pedig, holott olaszul *mare* = tenger de *maroso* = nagy hullám. Láttuk, hogy a só *szal, szof* neve kőrös szócsoportunkban *hal* volt. Innen származott a Halstatt név is, az ottani sóbányák után, de láttuk azt is, hogy a görög *halsz* szó is jelenthet úgy tengert mint sót is; a tenger pedig sós. Görög *hálosz* = só, *halme, halműrosz* = sós lé, viszont az olaszban *salamura* (szalamúra) = sós lé, holott marina, *marinura* is = sós, ecetes lé. Láttuk hogy az oromoban *hallaja* = nagy mélység, a nagy mélység és a tenger pedig egymással természe*tesen* eszmetársul. Marmar szócsoportunk szerint a *mar,* finn *meer* szó = tenger, de hogy ilyen szóalaknak só jelentése is kellett legyen, kétségtelenné teszi a latin *maria* = sós lé, az oromo *mareki* és tigrei (Abesszinia) *maresz* = leves szó. Világossá válik tehát, hogy Mármaros, Máramaros vidékünk, illetve megyénk, e neve is az ottani nagy sóbányákról származott. Hogy viszont *Maros* folyónk e neve, amely már a rómaiak idejében is *Marisus* volt, nem lévén a Maros vize sós, ezért nem származhatott a só nevéből, ez kétségtelen. Ellenben minden valószínűség szerint úgy ez mint a *Mura, Morva, Morava, Marica* stb. folyónevek is e folyók némelyütti gyorsabb folyása következtében keletkező *moraja, morajlása* után keletkezett.

Az említett *lanyha* magyar és *mollis, molle*= lágy, *l*-es kiejtésű, tehát lágyult és lanyhaságot, enyheséget, lágyságot kifejező szavak azonban átvezetnek bennünket marmar szócsoportunk egy igen nagy kiterjedésű és mind *l-es* kiejtésű alszócsoportjára, amelyből itt táblázatot hozok, de amely még más nyelveket is figyelembe véve, bizonyára még sokkal szaporítható volna:

Magyar	*lankad*
	lanyha
	langyos
finn	*lämpä* (lempe) = meleg
magyar	*lomha*, tájszólásban
	lamha (Ballagi szót.), ugyanez *r*-es kiejtéssel
	renyhe
oromo	*nulga* = lassú, renyhe
latin	*mollis* = lágy
olasz	*molle* = lágy
német	*mild* = enyhe
magyar	*mályva*, növény amelynek magvaiban és szárában
	nyálkás nyirok van
	nyúló: a nyálkaszerű nyirok
	nyál, nyálka
finn	*nälje* (nelje) nyál
	nuole: nyal
oromo	*mello*: gabonaféléből készülő pempőszerű, pépszerű étel:
	málé
magyar	*málé*: csiráztatott és pempő szerűvé szétmállasztott, édes étel (gabonaféléből szintén)
albán	*amel*: édes; a kezdő a hang, valamikor nyilván csak névelő volt
görög	*mel*: méz
olasz	*melma*: iszap, iszapszerű, nyálkás anyag
olasz	*miele*: méz
magyar	*maláta*: árpából készülő, mézszerű anyag
oromo	*male* és *malka*: rothadás
finn	*maaali* : festék
magyar	*lenge*
	lengedik: enyhül (tájszólás, Ballagi.)
olasz	*languido*: gyönge, erőtlen
finn	*lanista* = lankaszt
	laimea = lanyha, erőtlen

	lempea : szelid
	lienti: enyhül, szelidü!, lágyul
szerb-horvát	*lieno*, *leno*: lusta
latin	*lentus*: lusta, lassú
olasz	*lento*: lassú
	lene : erőtlen, lomha
olasz	*melassa* : édes, mézszerű anyag
magyar	*mállik*: régen csak lágy, nedves anyag szétmállására alkalmazott szó, ma száraz anyag morzsálódására tévesen alkalmazzák
török	*linián* = záptenger, tengermocsár, olaszul: *laguna*
finn	*lampi*, lamikko = tavacska
olasz	*limo* = iszap, sár
német	*Lehm* (lém) = iszap
	Leim (lájm) = enyv
finn	*liimo* (limo) = enyv
oromo	*melau* = rothadás
szerb-horvát	*muly* = iszap
magyar	*malasz* = áradás után visszamaradó iszap (Ball.)
finn	*maalaa* = fest
német	*malen* = festeni

Nem sok kereséssel azonban e táblázatot még akár a magyarból is, akár más nyelvekből, tovább szaporíthatnók. Ballaginál például *lanya* is = lanyha. Láttuk pedig már föntebb is a fonás, fonál és a nő összefüggésbe hozását, ennek ősnyelvünkbeni kifejeződését és hogy a sors fonalát is mythoszi nőalakok fonják, akiknek pedig úgy germán *Morna* mint görög *Moira* neve marmar szócsoportunkbeli. Említettem hogy a germán Nornák régibb neve *Nurnir,* hogy finnül *nuora:* zsineg, szál, zsinór (*si-nór:* a *si* szórész csak hosszúságot, húzódást, jelent), hogy finn *nuorikko* = fiatal menyecske, de hogy latin-olasz *nurus, nuora* is = meny, menyecske; ezen olasz *nuora* szó pedig betűszerint azonos lévén a finn *nuora* szóval, ebből világosan kitűnik, hogy a nő-fonál-sors mythosz is ősnépeinktől származott. E szavak ugyan *r*-es kiejtésűek de

viszont *lány, leány,* tájszólásos *lián* szavunk *l-es.* Az erdei, fákra fölfutó növény hosszú, szál- avagy kötélszerű indáit, illetve az ilyen egész növényt is ma nemzetközileg is *lián*nak nevezzük. Finn *norea, norja* = hajlékony, a hajlékonyság pedig minden fonál- és szálszerű valaminek egyik legfőbb tulajdonsága. Magyar népdalaink pedig a leányt hajladozó nádszálhoz is hasonlítgatják, mondván például ilyeneket hogy

...hajladozó nádszál,
bár felém is hajladoznál!

A *len* növénynevünk is vehető szál, fonál értelműnek mert a len a fonni való szálas anyagot adó növények egyik legjellegzetesebbje, legjobbja. De a latin-olasz *lana* szó viszont a fonáshoz szintén általánosan használatos állati gyapjú neve. A finn *lampaa* = juh, ami szintén marmar, de m-es szó. Világos hogy ebből származott a német *Lamm,* tájszólásos *Lampel* = bárány szó. De honnan akkor a dél-amerikai *láma,* szintén kitűnő gyapjat adó állat e neve? Brehm („Tierleben") irja a spanyol Pedro de Cieza nevű író 1541. évi írása nyomán, hogy a szó az indián bennszülöttek nyelvéből származik, amely pedig a szintén jellegzetesen gyapjúadó juh finn *lampaa* nevével egyezik. Finn *lina* = len, innen latin-olasz *linum, lino* és német *Lein* (lájn) = len, míg német *Leine* (lájne) bár jelent szintén lent is de jelent zsinórt, zsineget, tehát szálat, is. Miután pedig a nő a fonással oly közvetlenül összefügg, eszerint kétségtelen, hogy mind e szavaknak a *lány, leány,* lián szavunkkali azonossága nem véletlen, ami annál világosabb, hogy a finn *lanka* szó = fonál; ami hiszen *lány, lányka, leányka* szavunkkal szinte betűszerint azonos.

Honnan a *lengyel* nemzet e magyar neve?

Nyelvünkben méla irodalmilag ma inkább csak ábrándozó gondolatokba elmélyedést jelent, de régibb nyelvünkben még szomorkodó elmélázást is jelentett. Innen *mélabús* szavunk. Ezzel egyező, hogy a görögben *melasz, melania* = fekete, feketeség, ahonnan a ma már általános melancholia = mélabússág, bánatosság; mivel a szomorúságot, búbánatosságot költőileg a sötétséggel, a vígságot a világossággal hozzuk kapcso-

latba; „Sötét bánat” és ezzel ellentétben „ragyogó jókedv”, valamint az olaszban is „raggiante di gioia” = örömtől sugárzó.

Bár van édes ízű és piros színű málna is és e *málna* szavunk az édesség *mel-, mal-* nevével is azonosuló, a legtöbb málnafaj azonban fekete színű, amiért e *málna* szó a feketeség említett *melasz, melania* nevével is kétségtelenül összefügg. De a málnaféléknek van *r*-es kiejtésű neve is; olasz *mara* = málna, de jelenti e szó a málnára hasonlító faepret, más nevén szeder-et is. Ugyanúgy a latinban is morum má Inát és szedret jelent. Viszont az olaszban *mora,* moro jelent fekete hajú és kissé sötétebb bőrszínű embert sőt afrikai szerecsent (négert) is, míg a régibb olaszban *moro, moresco* arabot is jelentett, amely név összefolyt az észak-afrikai maurok, mauritánok, marmaridák nevével is. Ámde a messzi észak-ázsiai vogul rokonaink nyelvében is *murch* = málna, a finnben pedig *marja* = bogyó, *murama* = szeder (faeper), amit a szerb-horvát nyelv is *murva*-nak nevez. Úgy a málna mint a málnára hasonlító szeder termése mintegy számos egymással összenőlt gömböcskéből álló. Ami viszont a *mirigy* szavunkra vezet át, mivel *több* mirigy is ilyen, vagyis többé-kevésbé összeálló vagy összenőtt gömböcskéből képezett. Ezért egy bizonyos ilyen mirigy német neve *Bris* (bríz), amely szó avar szócsoportunkba tartozó és a mi *berce, bere, bertő, berkenye, borbolya, boróka* = gömböcske és bogyó szavaink rokona, ugyanúgy mint a szintén német *Beere* = bogyó szó is. Viszont a német *Bris* szóval teljesen azonos a francia *briser* (brizér) = összetördelni, szét*morzsálni,* aprózni, holott a franciában, olaszban de marmar szóval – *rompre, rompere* = eltörni, amely utóbbi két szóval meg a mi *romlás, rontás, rombolás, rombolni* és *rom* szavaink egyeznek és amelyek például leromlott avagy lerombolt épület kövei legurulása hangját, „romrom”, is kifejezik. Az olasz *rompere* szó *mp*-je s a magyar *rombol* szó *mb*-j*e v* hanggá kopásával: olasz *rovinare* = rombolni és *rovina* = rom. Habár ez utóbbit mondják latinosan *ruina*-nak is, de amely szó egy latin *ru-* = ront, rombol igetőből származott, amely megvan a szerb-horvát *rusiti* = rombolni igében is. Szerb *mrva= morzsa,* német *Brösel* is az de utóbbi avar szó.

Morzsa, *morzsol, morzsál* szavaink egyeznek az apró gömböcskékből álló, mirigyre hasonlító, málna és szeder félek *mora* nevével. Továbbá a finn *marta* szó: töredéket, tördelést jelent. Látható tehát, hogy innen kellett származzon egyrészt az olasz *martoriare* = összemorzsolni, aprózni és gyötörni szó, valamint a latin-olasz *martyrium, martirio* = vértanúság szó is, habár ezt a görög *martürosz*= tanú szóból származtatják, de tévesen mivel ez nem más mint „nép etimologia", de amely téves származtatáson alapszik a *vértanú* magyar műszavunk is. E származtatásnak határozottan ellent is mond az olasz *martoriare* = morzsolni, gyötörni szó, ugyanúgy a finn *marta* = tördelés, a magyar *morzsálás,* sőt a görög *marmarosz* = morzsoló, szétmorzsoló is, továbbá ugyanúgy a szerbhorvát *mrszkati* = morzsolni szó is, habár ez már magánhangzókihagyásos. De amely szavaknak megfelel a – bár *l-es* kiejtésű de marmar szócsoportbeli – német *zer-malmen = szét-morzsolni*, *szét-mállasztani* szó is. Az pedig magától értetődővé válik, hogy az olyan *r*-es szavak mint *morzsa* és *morzsol, morzsál:* száraz és inkább kemény anyag aprózódását jelentették, legalábbis őseredetileg, míg a lágy *l*-es kiejtésű szavak, mint *máll, mállik* és *málé* szavaink, a nedves és lágy anyag mállását, mállasztását fejezték ki, aminthogy az édes málé-étel is a nedvesen lágyuló, csíráztatott gabonából készül úgy hogy ezt előbb péppé, pempővé szétmállasztják, habár utóbb, lepénnyé alakítva, fölületét, hogy jobb ízű legyen, meg is piritják. A magyarban a *murva* szó is igen apró kavicsot avagy igen apró kőtörmeléket jelent bár jelent még száraz de szintén apró növényi törmeléket is, amelyet egyébként *török*-nek is neveznek. Holott például a szerb-horvát *murva* = szeder, már nem helyes szó, mivel a szeder (faeper) bár, miként a *málna,* csupa gömböcsből álló de lágy és nedűdús. Ugyanígy helyesebb a magyar *málna* szó mint a málnát jelentő olasz *mora* szó inkább ennek fekete színére vonatkozhat. Az afrikai oromo nyelvben is *murmura* = morzsa. Habár *mirigy* szavunk is *r* hangos, de tény, hogy a mirigyek egyes gömböcsei nem egészen lágyak, keménykések és hogy ha az ilyen mirigyet ujjaink között tartva nyomkodjuk, úgy olyan érzésünk van amelyet, hangokkal ugyan, de e *mirigy* szavunk igen jól fejez ki. Továbbá a miri-

gyeket illetőleg kiemelhető még, hogy ezek latin neve: *glans,* kicsinyítve *glandula,* de amely szónak, ugyancsak a latinban, megfelel a *galla* = makk szó, úgyhogy világos miszerint e latin szavak a magyar *golyó,* tájszólásos *goló,* továbbá *galacsin, gölődi, galagonya* stb. és a török *gülle* = golyó szavakra vezetendők vissza.

Etruszk *malnasz* = alma, holott a latinban is *malum, maius,* az olaszban is *mela* (méla) = alma. Úgyhogy e szavak is egyrészt az édesség *mal, mel* szavára vezethetők vissza (ami a szemere *méz, méd* marmar párhuzama), de mindez alapján megsejthető az is, hogy a gömb neve is a marmar szó csoportban *mel, mal, malla* lehetett, a kicsi gömbé *mil, mir* is, ami aztán a palóc *bal, ball, boló* és a kőrös *gol, gal* = gömb párhuzamát is képezte. Sőt megsejthető még az is, hogy *alma* szavunk is a *mal* szó egymássalhangzós változata.

Említve volt már föntebb, hogy a germán – azaz hogy csak germánnak vélt – fonó sorsnőistenségek *Norna* vagy *Nurnire* neve a fonás finn *nuora, nuori* = zsineg, szál, fonál értelmű szavaiból származott, amelyekkel azonos a magyar: *sinól= zsinór, zsineg* szó, amelyben a *si, zsi-* szórész a hosszúság, húzódás kifejezője s amellyel azonos a folyást, csúszást is jelentő magyar *Sió* folyónév és a *siet, siklik* ige, ami a finnugor eredetű *si* = hókorcsolya, lábszán szó eredetét is képezi. Úgyhogy világossá válott miszerint nem a magyar *zsinór* szó származott a német Schnur (snúr) szóból, hanem megfordítva (E *zsinór* szavunk kiejtése *sinór* volt, ahogy tájszólásokban ma is él; lássad Ballagi szótárában is.). Úgyhogy világossá válott még az is, hogy a germán Nornák eredetileg és tulajdonképpen a fonás és a szál megszemélyesítései voltak és hogy a sorssalamint már említém azáltal kerültek összefüggésbe, hogy őseinknél a fonál a színszálakkal (chromosomákkal) lett költőileg összehasonlítva, amely szálak valóban minden élőlény testi és lelki örökségét és tehát elkerülhetetlen sorsát js határozzák meg; amiről őseinknek már mind tudomása volt, de amit későbbi népek már nem tudván, a költői regéket szószerint vették és így náluk az elkerülhetetlen sorsról szóló mindenféle babonás hiedelmek, mesék jöttek létre. Említve volt föntebb az is, hogy a germán Nornák szép, fiatal nőknek képzeltettek és

hogy a fiatalság a vékonysággal és e réven a fonállal is kapcsolatba hozatott, amit máig is tanúsít az, hogy a német *jung* = fiatal szóval azonos német *sich verjüngen* = vékonyodni mondás, de amit a leghatározottabban bizonyít ezenkívül még az is, hogy a finnben *nuora* = fonál, *nuore* = fiatal, *muorikko* pedig = meny, fiatal menyecske, holott az olasz ban betűszerint *nuora* = meny (az anya fia felesége; a latinban is *nurus*). A legmeglepőbb egyezés tehát, hogy a németben a *Schnur* (snúr) szó, azonkívül, hogy zsinórt is jelent, de jelent még menyet is, amely szó tehát ugyanúgy kezdő s hanggal megtoldott mint a magyar *sinór,* de emellett egyezik a finn *nuora* = fonál és az olasz *nuora* = meny, valamint a finn *nuore* = fiatal, szóval is. Ám, mivel minden fonál egyik fő jellegzetessége hogy *hajlékony* is, ezért a finn *norea, norja* = hajlékony, szó is azonos a finn *nuora* = fonál szóval. Ami, hogy semmi esetre sem holmi véletlenség, látszik abból, hogy ezen marmar szócsoportunkbeli egyezésnek kún és jász szócsoportunkban pontos párhuzama van meg a következő szavakban: Magyar *haj* (hajzat, hajszál) szavunkkal azonos hangalakú a *hajlik, hajlong* igénk, de ezen kívül még a *kajla* = hajlott, görbe jelentésű szavunk is. A finnben, kevés értelemeltolódással, *hellu, heilü* = himbálódzik, leng, ingadoz. Láttuk hogy *kígyó* szavunknak népünknél ma is van *kijó* kiejtése, a kígyó pedig a legjellegzetesebben hajló, hajlongó állat, amiért is az ide-oda hajlongó vonalt „kígyóvonal”-nak is szoktuk nevezni. Úgyhogy kitűnik miszerint az arab *haiji, haje* (valamint az ezzel hangtanilag azonos szerb-horvát *gúja*) = kígyó szó is ősnyelvünkből származott. Említettem már, de ismételem, hogy a hosszú haj, ha nem fésülgetik állandóan: hosszú, hajlongó, kígyószerű fürtökbe csapzódik, amit különösen hoszszúhajú de magukat már kevéssé gondozó nőknél láthatunk Úgyhogy ezek szerint világosan kitűnik miszerint a *kígyóhajzatú Medúzáról* (azaz gonosz boszorkányról!) szóló görög monda is őseink mythologiájából, azaz költészetéből, származott, vagyis egy hasonlatukon és egy, ősnyelvünkben megvolt szójátékon: a *haj, hajlik* és a *haj* = kígyó szavak azonosságán alapult, habár a kígyó *haj* neve ma már csak az arabban van is meg, míg nálunk már csak *kljó* változata él. Föntebb azonban el volt mondva, hogy a folyás-

nak, csúszásnak és úszásnak ősnyelvünkben voltak *sijó, sajó, hijó, hajó* alakú nevei is, amelyekből a kígyó *kljó* neve származott, mivel ez állat mozgása csúszó és szinte folyásra is hasonlító, de másrészt ugyaninnen származott a *hajó,* tájszólásos *hijó,* szavunk is, mivel hajó vízen úszó mozgása is csúszáshoz, sikláshoz hasonló. De *medúza* a neve – és nem ok nélkül – azon ismert tengeri állatoknak is, amelyek fölső része bár kalapra is hasonlít de hasonlítható főhöz is, mert róla, hajzatszerűen, hosszú szálak csüngenek. E látszólag ártatlan állatok a valóságban azonban veszedelmes ragadozók, mivel táplálékuk apró halak és más tengeri állatok, amelyeket e tapadó szálaikkal fognak meg, amely szálak némely medúza fajnál csalánszerűen égető, maró nedvet termelő mirigyekkel is fegyverkezettek, sőt egy Phisalia pelagica latin nevű, ezen igen hosszú, ragadós szálai oly erős és fájdalmasan égető, maró mérgűek, hogy ez állat az emberre is veszélyes. Habár tehát a medúzák szálai összességükben hajzatra is hasonlítanak de az egyes szálak, mérges voltuk miatt, mérges kígyókhoz is hasonlíthatók, ami ismét Medúza kígyós hajzatát juttatja eszünkbe.

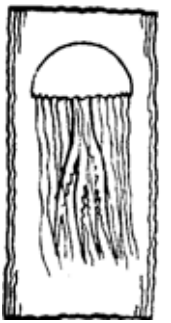

A Medúza nevet illetőleg pedig: Bár ez nem tartozik marmar szócsoportunkba, de mégis föl kell itten hoznom a következőket: *Mély* szavunk jelenti a juhoknak egy májféreg által okozott betegségét, amely féreg a vízzel, valamint a vízben és víz közvetlen közelében termő nedves fűvel kerül a juhokba. De *mély-nek* nevezünk szennyes és fertőző, mérges ragály-anyagot is, valamint *mélyező*-knek a szellemi mérget, szellemi rosszat, szellemi *mélyt,* ragályt, például erkölcstelenséget avagy káros eszméket, terjesztő egyéneket is Viszont a szerb-horvát nyelvben *metily* a neve bizonyos a vízben termő de víz közvetlen közelében is megmaradó és mérgesnek tartott fűnek, amely azonban valószínűleg csak az említett mélybetegséget okozó féreg lárvái terjesztője. Ballagi szótárában találjuk, hogy nálunk tájszólásban *mető* ugyanaz mint mély. Vagyis ezen *mető* szó tehát határozottan a mérgező anyagot magát jelenti s amely szóból azután a *mély* és *mélyez* sza-

vaink származtak. Vagyis: *mély* az amit a *mető* okoz, *mélyez* pedig az aki vagy ami a *métőt* terjeszti. Amiből kitűnik, hogy a marmar szócsoportunkbeli *méreg* szavunk szemere megfelelője: *mető,* aminek *méteg* változata is létezhetett. Úgyhogy ha mármost a *Medúza* névvel a *mető* szó azonos hangalakú, ez azt teszi valószínűvé, hogy ezen Medúza név tulajdonképpeni értelme is méreg, mérgező lehetett; márpedig főkép vén, gonosz nők szoktak mérgezők avagy mások számára is méregkeverők lenni. Láttuk hogy a medúza állatok is mérgezők és hogy ezek hajszerű, kígyószerű, hosszúszálai tartalmazzák a maró mérget. A finnben is *mürkkü* = méreg, *murha* = gyilkosság, a latinban *murena* egy kígyó alakú, mérges harapású hal neve; *mordere* = harapni, *marni; mors* = halál, a németben *Mord* = gyilkosság, az oromoban pedig *marata* = kígyó. Mindebből egészen okszerűen következtethető, hogy tehát *mető* szemere szócsoportunkbeli szavunk a *méreg* marmar szócsoportbeli szavunknak pontos párhuzama: *m-r* helyett *m-t,* avagy *m-d.*

Az oromo *marata* = kígyó szó azonban, mivel a kígyó mozgása hullámzó („kígyózó") is, ez bennünket a hullámzás és a tenger *mar, mer, marmar, marmor* nevére is emlékeztet, de láttuk azt is, hogy a tenger sötét mélysége a Halál Országaként is volt fölfogva. A tengerben él a már szóban volt kígyószerű és mérgező harapású, sötét sziklaüregben lakó *morena, murena* nevű hal. A halál nevei a latin-olasz *mars, morte,* a szláv *mrtvo* = halott és tulajdonképpen a német *Mord* = gyilkosság is. Mind amiből okszerűen következik hogy marmar őstörzsünk nyelvében a sötétség, mélység, és a sötét világűrt is megszemélyesítő nőistenség neve *Marana, Marana* kellett legyen és aki ugyanaz volt mint például a besenyőknél Iszonya. Sebestyén Gyula „A regösök" című művében (Budapest 1902. Lássad különösen 224. és 239. oldalon) említi a szlávok és szlovén szlávokkal határos németek tavaszi azon *halálkihordásnak* nevezett népszokását (németül Todaustragen), amely tulajdonképpen a sötétség és a tél halálát jelenti. E szokás lényege, hogy e célra készített szalmabábut, amelyet rongyos női ruhába öltöztettek, némelyütt rút, nagyfogú álarccal is elláttak, március hónap valamely napján a faluban körül hordoz-

zák és ezután vízbe dobják. E szokás, amint Sebestyén könyvéből kitűnik, különösen *Morvaországban* általános, a *morva* szlávoknál, akik népviseleteik és egyéb adatok szerint is, csak nyelvileg elszlávosított magyariak. A szóban levő szalmabáb neve *maran, murena,* de nevezik szláv szóval *smrt* (szmrt) = halál néven is, amely szóban szintén az elébe tett sz hangot találjuk, amelyet ha elhagyjuk de viszont a szóba szlávosan elhagyott magánhangzókat helyükre visszatesszük, akkor a *mort, marat* szintén halál jelentésű szót kapjuk. Észrevehető tehát, hogy a szlávok ezen moránája nem más mint marmar őstörzsünk Marana istennője, aki viszont Medúzával is azonos, habár utóbbi is a görögöknél is már majdnem, annyira boszorkánnyá aljasítva maradott csak fönn mint a mai szlávoknál, akiknél már legföljebb a sötétség és a tél megszemélyesítésének tekinthető még.

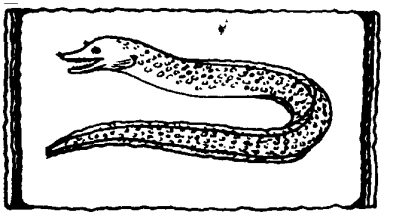

Morena.

Halál kőrös szócsoportunkbeli szavunkkal viszont – amint ezt is már említém – összefügg az hogy erdélyi tájszólásokban *halni* igénk nemcsak meghalást hanem süllyedést is jelent, mivel őseink a meghalást költőileg *elmerülésként* is fogták föl: kőrös szócsoport szerint tehát *hal* = meghal, *hal* = süllyed, *hal* = vízi állat, marmar szócsoport szerint *mor, mer* = meghal, *merül* = süllyed, *morena, márna* = vízi állat. Holott láttuk is hogy az oromoban betűszerint *hallaia* = nagy mélység (az olasz az *abisso* = nagy mélység szóval fordítja az olasz-aroma-olasz szótárban), de amely szóval szintén betűszerint azonos a germán mythologia halál-istennője *Halja, Hela, Ne-Halenia* e neve. Világos tehát, hogy a régebbi görög mythologia még csak egy *Gorgo*-ja (Medúza a másik neve, amikor már három képzeltetett); akit a nyugati Okeán-tenger egy nagy messzeségében levő sötét szigetére képzeltek, azonos marmar őstörzsünk Marna istennőjével. A szlávban *mrák,* helyrehozva *marák,* = sötétség. Görög *gorgosz* = rémítő tekintetű, *mord* nézésű, viszont az olaszban betűszerint *golgo* = örvény, nagy mélység, míg – amint már szintén említém – a régi magyarban

is *horhó* ugyanezt jelenté; a nagy örvények pedig valóban *horhó, horkoló, gorgo* hangot hallatnak.

A magyar *nyíl* és a vogul *nal* = nyil szóval azonos az ugyanezt jelentő finn *nuole* szó is. Ezekkel még tökéletesen és okszerűen azonos a finn *neula* = tű és *neulo* = varr szó, úgyhogy következtethető miszerint a német *nähen* varrni ige csak kiejtéskopás által lett *néhen,* majd további kopás miatt már csak *nén* kiejtésűvé, vagyis hogy valamikor nélen, nilen kiejtésű lehetett.

Említve volt már hogy a *malom,* régi magyar *molna* (innen: *molnár)* , olasz *molina, mulino,* német *Mühle* (műle), szerb-horvát *mlin* = malom szavak, bár mind lágy *l* hangos kiejtésűek és marmar szócsoportunkbeliek, de tulajdonképpen helytelenek mert azon ősidőkből származólag, amikor a gabonafélék szárazon kenyérlisztté való őrölése, azaz *morzsolása* még ismeretlen volt, illetve csak a nedvesen, lágyan csíráztatott, *mállasztott,* szétmállasztott és *málé*-nak nevezett étel volt ismeretes (latin-olasz *mollis, molle* = lágy), lettek e szavak átvivé a már szárazon is *morzsoló, morzsáló* és őrölő ősi kézimalmokra majd a nagy vízi-, szél- avagy taposó malmokra is. De lágyan mállasztás könnyebb a szárazon morzsolásnál. Úgyhogy például a magyar mállaszt, szét-mállaszt valamint a német *zer-malmen* ugyanezt jelentő ige is eredetileg szintén csak lágyani mállasztást jelentett, míg ma, helytelenül, már szétmorzsolás, szétmorzsálás értelemmel is használatos. Megjegyzendő: az *őröl* igénk *őr-* töve, bár vehető kőrös szócsoportunkbeli egymássalhangzós szónak is *(k, h,* g, *gy* nélkül), de ugyanígy marmar szócsoportunkbelinek is, vagyis *m*, *n* nélkülinek. A morzsa, *morzsol* szavak pontos avar megfelelője nyelvünkben a már szóban volt *bertő, berce, bere* = igen apró gömböcske, ikra, rovarfélék tojáskája, igen apró bogyó, a francia *briser* (brizé) = apróbbra tördelni, morzsálni, valamint a német *Brősel* (brözel), tájszólásos *Presel* (prézel) = morzsa s innen a magyarban, a németből átvéve: *prézli.* Mindezekkel szemben a latin *pistrinum* = malom szó tisztán besenyő szó csoportbeli s egy az olaszban fönnmaradott *pestare, pistare* (pesztáre, pisztáre) = ütögetve, kalapáccsal, kővel avagy mozsárban apróra összemorzsálni, amely olasz ige rokona a ma-

gyar *paskolni* vagy megfordítva: *csapkodni,* amely szavak a mozsárbani, szintén ütögetve történő morzsálásra is vonatkoznak. Már említettem azt is, hogy a mozsár szavunknak kellett létezzen *morzsár, morzsál* kiejtése is, aminthogy a németben is *Mörser,* az olaszban is *mortaio* = mozsár, de amely szót ejtenek *mortara*-nak is; mind amelyek tehát ismét marmar szócsoportbeliek és ismét a *martirium, martoriare* = vértanúság, gyötrelem és a *mors, morte* = halál szavakhoz vezetnek át. De igy egyúttal a föntebbi *mar, mor, morena* stb., tengert, hullámzást, halat, halált, kígyót, sötétséget és a szóban volt nőistenség *Márna* vagy *Morána* nevére is visszavezetődünk. Föltűnhetett pedig az olvasónak az e szavaknak és névnek a kereszténység *Máriája* nevéveli azonossága, akik pedig szűzanyaként tiszteltetik és „regina coeli" = Ég királynéja-nak is neveztetik és számtalan esetben régi nőistenség helyébe tétetett. A névhasonlóság pedig nem véletlenség. „Szemere" fejezetünkben is elmondottam volt, hogy az abszolút nőelvűségi fölfogás szerint minden létező kezdete és oka az örök anyag volt, amelynek az erőny csak terménye, szüleménye. Ellentétben a hímelvi fölfogással, amely szerint anyag tulajdonképpen nem is létezik, merthogy ez csak összetömörült erőny de amely ismét szabad erőnnyé is oszolhat.

A nőelv szerint őskezdetben viszont csak az ősanyag, vagyis az ősnőiség, létezett, amely az erőnyt, a hímséget, létre hozta, költőileg és jelképesen szólva: szülte. Említettem azt is, hogy ezen eszméből származott, eredetileg szintén csak költőileg és jelképesen szólva: a *szűzanyaság* gondolata is, amely szerint a nőistenségként megszemélyesített ősanyag az erőnyt tehát önmagából és szűzen szülte, mivel ennek létrejötte előtt még nem létezett erőny amely megtermékenyítette volna, más szóval, hogy megtermékenyítés is csak azután válott lehetségessé ami után erőny, vagyis hímség, már meglett. E fölfogást azután őseinknél a nőelvűek abban látták igazolva, hogy némely bár alacsonyabb rendű, állatnál, mint például a méheknél és a levéltetveknél, szűzen szülés (parthenogenesis) valóban van. Említettem azonban azt is, hogy a nőelvű szemere őstörzsünk egyik szent állatánál, a méhnél, a méhanya, a „méhkirályné", szűzen csak heréket, azaz hímeket képes létrehozni

(megtermékenyítetlen petékből, azaz tojásokból), míg új méhkirálynét és munkásméheket (utóbbiak is nőstények de nemi szerveik nem lévén teljesen kifejlődve, nincsen nemi életük és bizonyos idő után szűzen halnak meg). Elmondottam miszerint azért van az is, hogy a hitregékben is a szűzanya *fiat* szül, nem leányt; aminthogy némely buddhista hitrege szerint is Buddha anyja, *Mája* királyné, habár van királyi férje, de Buddhát szűzen szüli. Ugyanígy, a kereszténységben is, bár *Mária* férje Szent József, de fiát Mária szintén szűzen szüli. A buddhista regék szerint a fiú, vagyis Buddha, Mája *oldalából fényesen, ragyogóan* kel ki, ami meg viszont azzal egyezik, hogy a Föld és a bolygók is a Nap *oldalából,* azaz egyenlítőjéről, a központfutó erő következtében válottak le, bizonyára még fénylő, tüzes állapotban. Csakhogy így a Nap van nőiségként fölfogva s fia a Föld hímségként. Viszont láttuk hogy őseink még szabad regeköltése idejében ilyen jelképezés is lehetséges volt. Említettem hogy vogul rokonaink mythologikus énekeiben, ugyanazon énekben is előfordul, hogy a Nap hol férfi-, hol nőként fogva föl, valamint említettem azt is, hogy a japániaknál a Nap: Amateraszu nőistenségben személyesítve meg és, hogy a németben is a Nap, nőiségként: die Sonne. Amivel ellentétben azonban a Biblia szerint Ádám a Nap, aki *oldalából,* azaz „oldalbordájából", teremti meg Isten, vagyis az örök Természet Törvénye, Évát, azaz a Földet.

Kiemelhető a *Mária* és a *Mája* név föltűnő hasonló volta. Továbbá: ha a szűzanyától meg születő gyermek alatt a Nap – az erőny, a világosság – értendő, akkor a szűzanya alatt az örök, nagy végtelen világűr tengerét kell értenünk, amely, mielőtt az erőnyt megszülte: csak sötétnek, feketének képzelhető, aminthogy a világűr valóban ilyen is, aminthogy ahol az erőny nincsen, ott csak sötétség lehet; lévén a fény is erőny. Emlékeztetek itt a besenyők, polippal is jelképezett, megsejtett, *Iszonya* istennőjére is, valamint az indiaiak *Kállistennőjé*re is, aki neve jelentése is: fekete, sötét. Eszünkbe kell pedig jusson, hogy a marmar szócsoport szerinti szláv *mrak* szó, amely magánhangzósra helyrehozva *marák* volna, a *Mária* névre szintén hasonlít, valamint hogy a *mór, moro* szó értelme is: fekete (a görögben *melán,* bár lágyultan *l* hanggal, de = sötét és fekete).

Valamint emlékeztetnem kell arra, hogy a Kálival azonos, „Efezoszi Diana”-nak is nevezett sokemlőjű Kybele istennő szobra arca, keze és lába, ami burkolatából kilátszik: fekete márványból való. Továbbá itt is újból megemlíthetjük a híres, censtokovai „Fekete Máriát”, amely képen Mária szintén feketearcú s amely képről megsejtettük, hogy még kereszténységelőtti korból származhatott és hogy á kereszténység Mária-képként csak átvette, de amihez tehető, hogy úgy lehet a kép már kereszténység előtti korában is *Mara, Mária* avagy *Marmar* nevű és feketének képzelt ős-nőistenséget ábrázolt volt. Tény mindenesetre, hogy a Mária név úgy az említett szláv *mrák,* azaz hogy *marák* avagy *morák* = sötétség, illetve feketeség, mint a tenger *mar, mer, mor* nevével is összevethető. Amihez tehetjük, hogy = Keleten Máriát még Miriam-nak is nevezik. Miután pedig a vogulban *mir*= világ, mindenség, amely szót az oroszok is, valamely finn-ugor néptől ugyanez értelemmel átvették, ezért tehát a Mária vagy Miria, Miriam avagy hasonló nevű ős-nőistenség a sötét, végtelen tengerként is elképzelt világűr megszemélyesítése is lehetett. Azt tudjuk hogy a Csillagok azaz Napok e Mindenség Tengerében levő ősanyagból lettek, ami szerint jelképesen ezek valamint Napunk is, a Mindenség Tenger, azaz Mária, szüleményei: fiai, valamint bizonyos, hogy ha a Csillagok és Napunk bármily hosszú millió, millárd és milliárd éves életűek is, de mivel minden aminek kezdete volt, véges is kell legyen, ezért ha a Csillagok és a Nap a sötét Mindenségből keltek ki, abba is kell visszaenyésszenek, a Halálba tehát, (Halja, Ne-Halennia), vagyis, marmar néven Mória, Mária, Moréna, fekete, örökkévaló végtelenségébe. Ezért képzelték, de bizonyára már csak a borzalomkedvelő árja hinduk elhatalmasodása után, a fekete Káli istennőről Indiában azt hogy minden földi élő s így az ember is, az ő gyermeke de mind akiket ő föl is falja. A mi népmeséinkben ellenben csak az mondva, hogy a mesehőst és mesehősnőt, vagyis a szerelmes párt, a leány anyja, aki gonosz alvilági boszorkány, halálra üldözi, ezek azonban elmenekülnek, őseink jelképes beszéde szerint nyilván azért mert az *élet i*s *őrök,* vagyis ha egyének meg is halnak, ha az élet itt avagy amott ki is vesz de mások élnek, van élet másutt, az élet foly-

tonosság a, az erőny és az anyag egyesülései, soha meg nem szűnnek. Sőt van olyan népmesénk is – Erdélyben, katona koromban magam is hallottam – amelyben a szerelmes párt az alvilági boszorkány, általa ellenük támasztott rettentő áradatban, esőben, óriási fekete gödény képében (pelikán madár) üldözi, ők a nagy vízben már alig tudnak előrejutni, „a vízben tocskolva-locskolva" a nagy gödény őket utoléri, rettentő száját már kitátja, hogy őket elnyelje, de a mesehősnek van egy „háromszögletű" bűvös kendője, ezzel a gödény felé nehányat legyint, amitől az elerőtlenedik, a vízben elterül és már csak hápogni bír, az eső pedig eláll, az ár eltűnik, ők megmenekülnek. Megjegyezendő: Amint erről már részletesebben is írtam, a gödény lúdnál nagyobb vízimadár, aránytalanul nagy szájjal és bő torokkal. Bár az ismert gödény fehér, de miként Ausztráliában ma is él fekete hattyú, úgy ősidőkben élhetett valahol fekete s a mainál is nagyobb gödény. A *gödény* szó első szótagja megfordítva *dög.* Hogy e szó a kún szócsoportban valamikor általánosan is *halál* jelentésű. kellett legyen, bizonyítja az albán *dek* = halál szó.

Ki kell azonban itt különösen emelnem a *Mária* és a *Mája* név hasonló voltát. Ha mármost a megszülető fiú (Jézus, Buddha) ősmythoiogiánkban még a Nap volt, akkor az anya alatt érthető a nagy, végtelen világűr, de ugyanígy a Tejút is vagyis egy, amint láttuk, tehénnel is jelképezett Hera-Juno-féle ősanyag-nőistenség, lévén Napunk a Tejút egyik fényes Csillaga, amiért is jelképesen annak fiaként is foghatóföl. A csillagászok a világűr más világködeit (nebulosák, gaiaktíkák) megfigyelve és ezek egy része örvényszerű voltát észlelve s a miénkkel, a Tejúttal, összehasonlítva, azt is megállapították, hogy ez is spirálisan örvénylő alakulatú. Miután pedig a Nap a mi galaktikánk egyik Csillaga, eszerint, mivel Mária-Mája a Nap anyja, így Mária-Mája, illetve Hera-Juno alatt, galaktikánk is érthető. (Annak helyén többször kiemelém, hogy Hera-Juno tejelő tehénnel is jelképeztetett, hogy a Tejút a görögöknél Hera, Herakiesz szoptatásakor, elföccsent tejéből lett, hogy Heraklesz is a Napnak erőnyforráskénti megszemélyesítése volt; amihez tehető még hogy görögül *galaktika* = tejség,). Mind amiből aztán következtethető, hogy marmar szócsopor-

tunkban a *mar,* marmar szóalak valamely kiejtése örvénylést, göndörséget, spirált, *kuszaságot* és tehát *kaoszt* is jelentett; a *Kaosz,* azaz kazár szóval a *Kusza* vagy *Kosza* képezte pedig világunk *kezdetét: születését.* És íme: a szerb-horvát nyelvben fönn is maradott a marmar szócsoportbeli *mrsziti, zamrszíti* = kuszálni, összekuszálni ige, amely habár ma már magánhangzókihagyásos, de eredetileg kétségtelenül *mar-, mur-,* avagy *mor-* kezdetű volt és így tehát a kuszaság és a kaosz, azaz a Tejút, a galaktika, neve is volt. Ha pedig e szót lágyultan *l* mássalhangzósan ejtjük, akkor meg a tej szintén marmar szócsoportbeli szláv *moloko, mleko,* német *Milch* és a fejés latin *mulgeo,* német *melken* szavait kapjuk, ami meg átvezet az édesség és a méz különböző nyelvekben fönnmaradott *mel, mal málé* = neveihez.

Mindesetre azonban, amit itt e legutóbbi oldalakon elmondottam, homályos sőt némelyütt ellentmondó is és ezért tehát nem oly határozott és világos mint általában az egyéb elmondottaim. Ennek oka egyrészt az is, hogy őseink a még szabad rege- és mythoszköltés őskorában ugyanegy dolgot tetszésük szerint különbözőképpen is jelképezték volt és tehát egymástól eltérő szimbolikájú regékben is fejezték ki, de másrészt ha ezredévek, tizezredévek alatt, különösen az e regéket átvevő de azok jelképes értelmét már nem ismerő újabb népeknél, e regékben zavarok is keletkeztek, ez igen érthető dolog.

Hogy a Mária-Jézus hitrege egyébként mily régi, erre nézve ide teszem Spamer „Weltgeschichte”-jából (Világtörténelem. 1893. évi kiadás, I. kötet, 64. oldal) ezen indiai ábrázolatot, amelyen a kisded Buddha tüntetve föl, anyjával *Májával.* Amely kép nem csak annyiban egyezik a kereszténység Jézus és Mária ábrázolataival, hogy ebben is Jézust kisdedként hasonlóan szokás föltüntetni anyjával Máriával, hanem annyiban is, hogy mindkettejük feje köré dicsfény (aureola) téve. De föltűnően hasonló egymáshoz a *Mária* és a *Mája* név is. Viszont, amint már említve volt, van olyan buddhista hagyomány is amely szerint Mája, bár férje is volt, de fiát szűzen szülte, ugyanúgy mint ahogy a keresztény hagyomány szerint is, Máriának bár volt férje, József, de fiát ő is szűzen szülte. Azt pe-

dig annak helyén szintén elmondottam, hogy Buddha utóbb a Magada városa közelében levő gyönyörű kertben találkozik a szépséges de erkölcstelen életű Amra nevű heterával, akit erkölcsös életre térit. Holott a Bibliában is olvassuk miszerint Jézus is találkozik a szép de erkölcstelen életű, Magdala városabeli, Máriával, akit bűnbánásra s erkölcsös életre térit. A *Magadai Amra* és a *Magdalai Mária* vagyis *Mária Magdalena* név, valamint a történés is egymással teljesen egyező; csakhogy a buddhizmus a kereszténységnél 500 évvel régibb. (Lássad: „Buddhas Leben und Wirken." Nach der chinesischen Bearbeitung in das Englische durch Samuel Beal, in deutsche Verse übertragen von Th. Schultze. Leipzig.).

Visszatérve ezek után még egyszer az örvénylően *kuszálódó* és így e kuszaságból kialakuló, görög szóval *kaosz*-ból (a világködből) keletkező világra, fölhozom itt a kaoszra, kuszaságra, világkialakulásra vonatkozni látszó e szavakat:

Amint már láttuk, a szerb-horvát *mrsziti, zamrsziti* = kuszálni, összekuszálni szó a szláv magánhangzókihagyás előtt *marsziti, mersziti* kiejtésű kellett legyen és tehát a kuszaság, örvénylés és a világköd marmar elnevezésével függött össze. Ami mellett bizonyít az hogy az oromoban is *marmaru, marmarszu* = göngyölni, becsavarni, kószálni, keringeni, *maru, marru* = csavarni, *marsza* = kör, *marsze* = kerek. Az olaszban, *marame* = összevisszaságban de halomban heverő de inkább rossz minőségű holmi. A spanyolban *merino* = ván-

dor, kósza, kószáló, amely szó megfordítottja az olasz *ramingo,* velencei tájszólásban *remengo* = vándor, kósza, kószáló. Őseink eszmevilágában a kacskaringó (spirális) vonalnak, az örvénylésnek és ezekkel kapcsolatban a kuszaság fogalmának is, valószínűleg azért volt nagyobb szerepe mert – amint erről föntebb már volt szótudomásuk volt arról, hogy a világ, illetve világok *kuszán* örvénylő nebulosá-kból (világködökből: *kaosz-okból)* alakultak és jöttek létre. Ugyanis az e művemben ismertetett szócsoportokban föltűnően sok az olyan szó amely az örvénylésre és kuszaságra vonatkoztatható, ha e szavak *között* több már *némi* értelemeltolódást szenvedett is; eltekintve attól, hogy népművészetünkben ma is oly általános az örvénylőséget mutató ilyen alak (az 1 számmal jelölt faragásokon, a 2-vel jelölt hímzéseken). De ez alábbi táblázat természetesen még távolról sem *teljes,* mivel hiszen különböző nyelvekből kétségtelenül igen sok szóval volna még szaporítható.

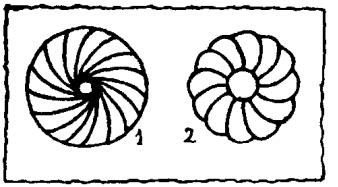

Marmar:

A szerb-horvátban *mrsziti* = *kuszálni;* az oromoban *marmaru, marmarszu* = göngyölni, kószálni, keringeni, *maru, marru* = csavarni, tekerni; az olaszban *marame* = kuszaságban levő holmi; spanyol *merino* = kósza; olasz *ramingo, remengo* = kósza.

Székely-kazár:

Kusza, kószál, kacskaring, kóc, kócos; görög, *kaosz;* szerb-horvát *kosza* = haj, hajzat, *kustravo* = kócos, göndör.

Magyar:

Gomolyog, gombolyag, kanyarog.

Kún:

Göngyöl, kondorgat, göndör, kender, kanyarog, teker.

Szemere:

Söndörget = sodorgat, csavargat, *csámolyog* = kószál, *csondorgat, csondorít* = kavargat, összecsavar, *csömpöly* = kuszán csomóba csavarodott szőr. Megfordítva: latin-olasz *miscere,* mescolare (mi=zcere, meszkoláre) = keverni; olasz *miscuglio* (miszkullyo) = keverék, zagyvaság.

Kabar:

Kavar, kever, habar, háborog, kóvályog

Pannon:

Bandukol, vándorol.

Szolim:

Zűr, zűrzavar, zúr, zurzavar; zurbl = vizet zavar. Megfordítva olasz *ricciuto,* tájszólásos *rizzo* (riccsúto, ricco) = göndör.

Besenyő:

csavar, zavar; megfordítva: *facsar.*

Őstörök:

Tűr = csavar; latin-olasz *torquere, torcere* = csavarni.

Palóc:

Bolyong.

Sejthető azonban, hogy avar őstörzsünk szócsoportja szerint az örvénylő ősköd neve *fergeteg, forgatag, vorgatag* avagy *verge,* virge-szerű szóalak lehetett, mert például a németben ma is *Wirbel* = örvény *Wirre* = zűrzavar, míg a szlávban *vir* = örvény. Viszont mindez bennünket a malomhoz is visszavezet mert minden malom lényege a forgó malomkő. Láttuk hogy a malom régi magyar neve *molna* is volt (innen: *molnár),* valamint említém, hogy az árja nyelvek *molino, mulino, Mühle* stb. szavai is erre vezetendők vissza, de hogy mind e szavak eredetileg a nedvesen, lágyan való *mállasztásra* vonatkoztak és csak utóbb lettek a már szárazon morzsáló, morzsoló malomra is átvéve, amit a *morzsa* igen apró törmeléket, részecskéket kifejező szavunk is igazol. Láttuk, hogy mállaszt szavunk a csakugyan mállasztva készülő lágy és édes

málé étel e nevével kapcsolódik, de amely név ugyanígy kapcsolódik még a latin-olasz *mollis, molle* = lágy, valamint a latin, olasz és görög *meli*, *mel, miele* = méz valamint az albán *amel* = édes szóval; mind amely utóbbi marmar szócsoportunkbeli szavaknak a *méz* és a szláv *méd* = méz szó csak szemere szócsoportunkbeli párhuzama. Úgyhogy a mai, a gabonát szárazon őrlő malmok neve helyesebben *moma-,* morzson-szerű szóalak volna. Ámde észrevehetjük ezek után azt is, hogy a görög *müriász*, *müriád* = sok, végtelen sok, értelmű szó is a *morzsa* szó egy változata. Viszont, mivel a görögben *meline,* a latinban *milium* = köles, – a köles pedig egy igen apró szemű régebben nagyon általánosan termelt gabonaféle, amelyből a köleskása nevű étel készült – ebből látjuk hogy a ma nemzetközi milió, *millió, millon* szó sem egyéb mint a *morzsa* szó egy *l-es,* azaz lágyult kiejtésű változata. *Mil, mel* avagy *lim*, *lem* tehát a *szem* szó párhuzama s eszerint úgy kicsi mint *mag* értelmű is.

Hogy a fénynek, világosságnak, és így természetesen a Napnak is, kellett legyen marmar szó csoportbeli neve, magától értetődő, de emellett szól a latin-olasz *merus, mero* = világos, fényes, valamint az olasz *miraggio* (miráddzso) = délibáb és *mirabile, meraviglia,* (meravillya) = csodálatos, csoda szavak, mert láttuk, hogy *csoda* szavunk tulajdonképpeni értelme is *fény* volt. De ide sorolandó az olasz *mirare* = nézni szó is, mivel a látás és a fény összefüggése is természetes.

A *lap* marmar neve kétségtelenül *lam, lem* kellett legyen, vagyis *l-p* helyett *l-m* kiejtésű szó, s aminthogy *lap* szavunknak is volt *lep, lip* kiejtése (lepke, lebeg, be-lep, el-lep, libeg; megfordítva pille, pilla) ugyanígy kellett legyen ezen *lam* szónak is *lem* kiejtése. Szerb-horvát *lim* = bádog. Ezt ma is tanúsíthatja *lemez* szavunk, amelynek Ballagi *lemeg* változatát is fölsorolja, amely változat viszont *lebeg, libeg* (a latinban is *libratio* = libegés, innen meg *libellula* egy libegő repülésű szitakötőféle rovar e neve) igénkkel azonosul, mivel hiszen a lebegést, libegést főképp lapalakú, azaz lepalakú, kiterjesztett és lebegtethető, libegtethető felületek, amilyenek a szárnyak is, eszközölik. Fölhozza Ballagi még hogy tájszólásban *lam* = lefityegő rongyos része valaminek. Mivel pedig a rongy

egyúttal lapszerű is, ez meg a *lom* = haszontalan holmi szavak eredetére is világit és átvezet a *lomp, lompos* és *lomb* szavainkra, amelyek származékai tehát a német *Laub* = lomb és *Lumpe, lumpig* = rongy és rongyos szavak is.

Mind amely szavak tehát lágyult *l-es* kiejtésű marmar szócsoportbeliek, habár az *mp* és *mb*-s kiejtésűek a palóc szócsoportba is átmenetet képeznek. Továbbá: az olaszban is *lama* = lemez, penge, *lamarino* = vastagabb bádog, míg a szerb-horvátban *lemezs* a neve az eke pengéjének vagyis az ekevasnak. Fölhozza Ballagi még azt is, hogy tájszólásos *lemes* = lapos, ami egy *lem* főnév létezettségét teszi teljesen kétségtelenné, de szinte kétségtelenné teszi még azt is, hogy a *lencse* szavunk is eredetileg *lemcse* kiejtésű kellett legyen, vagyis hogy egy *lem* szóból a kicsinyítés *-cse* ragjával megtoldva ugyanúgy jött létre mint például *szem* szavunkból *szemcse,* és hogy tehát tulajdonképpeni értelme lapocska, korongacska: *lemezke, lemke* volt. Holott az *n*-es kiejtésű vagyis *len* alakú szavak inkább a kör, karika, gyűrű alakot jelentették, de eszerint ugyanúgy nőiségi, jelentésűek voltak mint ahogy őseinknél nőiségi jelkép volt a lap is. (Kivéve természetesen a kerek Arany tükröt, amely a Nap és a lelkiismeret jelképeként szerepelt; ámbár láttuk hogy volt őseinknél olyan jelképezés is amikor a Nap nőként volt fölfogva.). Hogy a *len* növény (latin nevén Unum) nőiségként lehetett őseinknél fölfogva, annak ellenére is hogy virága ötszirmú, valószínűnek tarthatjuk azért is mert kicsi, szerény megjelenésű, hajlékony szárú növényke, de azért is mert hiszen fonással, fonállal, szövéssel azért van közvetlen összefüggésben mert belőle kiváló minőségű szálas, fonásra alkalmas anyag készül, de ezen kívül maga a *len* és Unum szó meg azonos a *lány, leány,* tájszólásainkban *lián, liány* szavainkkal, amihez tehető, hogy a fonásra szintén használt állati gyapjú neve a latinban, olaszban szintén *lana,* másrészt a hosszú, mindig szálszerű, kötélszerű, hosszú indákkal a fákra fölfutó, kúszó növények ma nemzetközi neve *is lian, liana* s ezenkívül a németben meg *Leine* (mai kiejtéssel lájne) = zsineg, zsinór. De a lány és fiatal nő fonállalí összehasonlítását illetőleg minden kétséget eloszlat, hogy *lány, lányka* szavunkkal szinte betűszerint egyezik a finn *lanka* = fonál szó.

Láttuk pedig föntebb, hogy őseinknél nem csak minden hajlékony szál, fonál hanem a kör, a karika s a gyűrű is nőiségi jelkép volt. Hogy viszont emezek marmar szócsoportbeli neve is *len, lén* avagy *lan, lán,* avagy *lun* szóalak lehetett, valószínűvé teszi *lánc* szavunk is, mert a lánc amellett hogy hajlékony szál-, kötélszerű (német Kette = lánc), de csupa karikából, azaz gyűrűből, álló, és amelyek épen azért mivel kissé hosszúkásak, vagyis szemalakúak, ezért annál inkább nőiségi jelképnek tekinthetők voltak. A lánc e karikáit általánosan nevezzük is „láncszemek"-nek. Sejthető továbbá még az is, hogy a latin-olasz *nulius, nulla* = semmi, semmis, hiány értelmű szó sem más mint ezen *len, lan, lun* szóalak megfordítottja, de amely latin-olasz szó, tudjuk, még a nulla számjegy neve is, amely jegy pedig szintén karika, de hosszúkás karika alakú, olyan tehát mint a közönséges láncszem és eszerint a leghatározottabban nőiségi jelkép is. De tudjuk már, hogy őseinknél ezen kívül is a kör a karika: a hiány, negatívum, az üreg, luk, valamint a végtelenség és a végtelen világűr, továbbá a befogadni képesség, a magába kívánó, magába *hívó,* magába *szívó,* telni vágyó űr jelképe is volt, aminthogy láttuk miszerint a kún, jász és kabar szócsoportjaink szerint a *hiú, hiján* = űr üresség, *hiány* és a *hí*, *hiu, hívás* és *kíván*, *kívánság* szavak is egymással pontosan azonosulnak. De ugyanúgy mint ahogy a latin *vocare, vocans* (vokáre, vókansz) és *vacuum, vacans* (váku-um, vákansz) = híni, hívás, és űr, üresség, üresen levő, latin szavak meg *vágy* szavunkkal azonosulnak. Viszont láttuk hogy a régi magyarban is *vék* majdnem azonos értelmű a *lék, luk* szavunkkal, amennyiben jelent lukat de üreget, hiányt is (lássad Ballaginál is). Megfordítása adja a *hüvely* szavunkat, amely meg a *hív, hívás* és' *kíván* szavainkkal azonosul. E *vék* szavunkból származott a *véka* = űrmértékedény, de amely *vék* szavunkkal azonos a *vak* szavunk is, amely eredetileg szintén űr és hiány jelentésű volt, úgyhogy a latin *vacuum* szónak ősnyelvünkből való, illetve a *vék, vak* szavunkból származása kétségtelenné válik. Mi pedig már értjük, hogy mindezen kabar szócsoportunkbeli párhuzamai a magyar *léh, léha* = üreg, hüvely és megfordítva *hél, héla, hőle, hülye, hólyag* (lássad mind e szavakat Ballaginál is), továbbá a németben is *hohl*

(hól) és *Höhle* (hőle) = üres, üreg, barlang, továbbá még magyar *luk, tik, lék, lak, lak* (mert földbe vájt lukak és barlangok is ősi lakok voltak, a lakot pedig népünk itt-ott *lak-nak* ma is nevezi). És a németben is *Leck, Loch, Lücke, Lukke* (lekk, lohh, lukke) = luk, lukas, kerek ablak, hézag (*l-h, l-k,* föntebb *h-l*). Mind amely kőrös szócsoportunkbeli szavak a *kör, kerek, karika* szavainknak (*k-r*) csak lágyult, *l-es* kiejtései.

Visszatérve marmar szócsoportunkhoz és a latin-olasz *nulius*, *nulla* szavakra, azt is megállapíthatjuk, hogy ezek a nőt, szüzet jelentő *lány, leány,* lián szó megfordítottjainak is tekinthetők, de ugyanígy a latin *Luna* = Hold szó is, mert Luna, azaz Diana-Artemisz, Holdistennő a Holdat szűz-, azaz *lányként* személyesítette meg. De kiemelhető itt is, hogy a Hold név avagy szó azonosul a *hel, hól, hólyag,* megfordítva *loh, tik, lék* szóalakokkal, amelyek űrt, nyílást, ürességet, rést jelentvén, tehát szintén nőiségűek.

Mi már tudjuk, hogy vár és város őseinknél nőiségként volt fölfogva, már azért is mert régen a városok, valamint minden, a védhetőség céljából megerősített hely is, kerítéssel élő és tövises sövénnyel, majd fallal is, volt körülvéve. Miután pedig nemcsak a vár, a város hanem a védelem a védekezés is nőségként volt fölfogva: innen származott nálunk több Leány-vár helységnév valamint a németországi Magdeburg városa e neve is. Láttuk azt is, hogy a *kör, kerek, kerít, kert* szavainkból származtak a különböző nyelvekben meglévő azon város és várnevek amelyekben a *kart, karta, gart, gorod, grad* szó fordul elő. Láttuk még azt is, hogy az avar szócsoportunkbeli *vár* = kör szóból származik mai *vár* és ebből *város, váras* szavunk. Itt pedig most, látván hogy a nő, a lány neve marmar szócsoportunk szerint *lan, len, lin, leán, lián* szóalak volt, okszerűen kell következtetnünk hogy az oroszországi *Kremlin,* bár ma kopottan: Kreml, észtországi *Fellin,* lengyelországi *Lublin,* németországi *Berlin,* írországi *Dublin* vár-és városnevek, de bizonyára még több ilyen is, ősnyelvünkből, illetőleg északi rokonnépeink nyelvéből, kellett származzanak, mivel hiszen a finnben ma is *linna* = vár, erődítmény.

Összevetve *mély* szavunkat a múlik igénkkel és a német *Mulde* = mélyedés, gödör szóval, és mivel nyelvünkben a *mú-*

lás, elmúlás szónak még halál, meghalás értelme is van, ezek szerint azt is következtethetjük, hogy marmar szócsoportunkban a halált és a tengert egyaránt jelentő *mor, mar, mer, mort, mord* szóalakoknak és a *Morena, marona, Murena* halál-, sötétség- és tenger-istennő névnek megfelelően de *1-es* kiejtéssel, volt egy *mul, muld, mély* szólak is, szintén halál és mélység jelentéssel, mert őseinknél, amint ezt föntebb már többször említém, a halál és a mélység, mélybe süllyedés egymással eszmei összefüggésbe volt hozva, vagyis láttuk hogy a *hal* állat, a mélység (az oromo nyelvben *hallaja* = nagy mélység), a székelyek tájszólásában a *hal* ige ma is egyaránt = meghal és süllyed, a *halál* és a *hallgatás,* örök hallgatás, gyönyörű költői eszmekört képezett, amelyben a hallgatás idetársítását az okolta meg, hogy a halott örökre hallgat, a hal pedig azért hallgat mert tüdeje nincsen, amiért is népi mondásunk: „Hallgat mint a hal". Említém azt is, hogy vogul rokonainknál ma is a tenger a Halál Országa is és költőileg bizonyára az volt őseinknél is, de egyúttal a Halak Országa is.

Ide teszem e kis táblázatot:

hal: halál, meghal
hal: mélység (az oromoban)
hal: süllyed (Erdélyben)
hal: vízi állat
hal: hallgat
mor: múlik, halál
merül: süllyed
mély: mélység, a németben Mulde = gödör, mélyedés '
múlik: meghal
márna, morena: hal állat
moicsat, mulcsat: aszlávban = hallgat

A víz neve marmar szócsoportunk szerint valószínűleg *mir, nir,* megfordítva *rim, rin* szóalak is volt, mert a tenger *meer* (hosszú e-vel) neve is, valamint még sok más is, emellett szól. Ma is van *Rima* nevű folyónk, a németben pedig *rinnen* = folyni, de amely német szó egyezik az egyszerű *rí* és megfordítva *ír* szóval amelyekről föntebb mutattam ki hogy eredeti-

leg folyást, csurgást jelentettek, ugyanúgy mint ahogy az olaszban, spanyolban a *rio* = folyó, míg az olaszban *rigagnolo* (rigánnyolo) = patakocska, vagyis ugyanaz amit mi *ér, erecske* néven nevezünk, úgyhogy kitűnik miszerint testünk vérerei ér neve is ide sorolandó, de ugyanígy a szláv *riéka, réka* = folyó is, míg viszont *ered* szavunk az *ér* szavunkkal tartozik együvé. Viszont mi már láttuk, hogy a folyás szemere szócsoportbeli *rió* = folyó szó pontos párhuzama. De föl kell itten még említenem a nyírfát is. *Nyir* és *nyirok* szavunk az említett *rin* folyást jelentő szónak csak megfordítottja. Ma nyelvünkben *nyirok* nedvességet jelent, következtethető azonban hogy régen a marmar szócsoportban lé és víz értelme is volt. A nyír ugyanis arról nevezetes fa, hogy tavasszal, ha kérgét meghasítják avagy megfúrják, belőle bőven folyik édes ízű s igen kellemes illatú lé, amelyből illatszer is készül. Világos tehát, hogy e fa nevét a *nyir*= lé, víz szó után kapta, amely szónak a német *rinnen* = folyni, csak megfordítottja. De ugyanilyen világossá válik még az is, hogy a vese német *Niere* (nire) e neve is ősnyelvünk marmar szócsoportja vizet jelentő *m-r,* nyír szavából származott, mivel hiszen a vesék testünk vízkiválasztó szervei, de amely vízben (vizeletben) a testünkbe kerülő káros, mérgező anyagokat is kiválasztva, eltávolítják, amit tehát őseink igen jól tudtak. Továbbá: tény, hogy a latin-olasz *renes, rem* (rénesz, réni) = vesék szó sem egyéb mint a német *Nieren* = vesék szó megfordítása; holott a szómegfordítás a mi ősnyelvünk egyik legfőbb nyelvtörvénye volt, ami a mai magyarban még meglehetősen fönnmaradva, de ami az árja nyelvekben nem lévén meg, ebből is az következik hogy ezen egymás megfordítását képező szavak ősnyelvünkből kerültek a latinba, olaszba, németbe. Egyébként a német *Niere* = vese szó is a német *rinnen* = folyni megfordítása. Hogy viszont mai *vese* szavunk *ves* változatából származott, azt már föntebb a finn és ugor rokonnépeink *vesi, vete, vit* = víz szavaival kapcsolatban kimutattam, amelyekből a német *Wasser* (vasszer), *waschen* (vassen) = víz és mosni, továbbá a szláv *voda* és oromo *biszan* = víz szavak is mind származtak. Föntebb is már elmondottam volt, hogy a latin-olasz *viscera* (viszcera-visera) = a test belseje szó, csak későbbi téves értelmezés, félreértés következ-

ménye, mert e szó eredetileg csak a vesék neve volt, holott a belső részeké: *interiora;* valamint elmondottam azt is, hogy ugyanilyen félreértés következménye *bél, belek* szavunk mai értelme, mert e szó eredetileg testünk belső szerveit általában jelentette, holott azok neve amit e szó alatt ma értünk, régen *húr, húrok* volt, amely szavunkból egyrészt a *hurka* = bizonyos kolbászféle, szó származott, másrészt a *húr* szavunk is, mivel régen e húrok állati „belek"-ből, azaz helyesen: húrokból, készültek, sőt e *húr* szavunk *hurok* szavunkkal is összefügghet, mert az állatok fogására való erős, elszakíthatatlan hurkok is régen állati húrokból készültek.

Mivel pedig itt a veséről volt szó, úgy itt is fölemlítem, hogy *búb* és *bab* szavunk eredetileg gömbör, többé-kevésbé gömbölyded valamit és gömbölyded kidudorodásokat jelentett, ahogy például a *bóbita* és *bibircs* szavaink is, de ugyanígy a *buborék* szavunk is. Úgyhogy világossá válik miszerint a török *böbrek* és a szerbhorvát *bubrek, bubreg* = vese szó is ősnyelvünkből származott, lévén a vese is *búb.*

Eddig is többször foglalkoznunk kellett már ősnyelvünk azon egymássalhangzós szavaival amelyek a kétmássalhangzós szavak megfelelői s valószínűleg ősei is Ilyen megfelelés van például a *nír* és *rín* kétmássalhangzós szóalakok és az *ír* és *rí* egymássalhangzós szóalakok között is. Előbbi az *ír, írni* igénkben általános használatú ma is, amely a nedves, folyékony anyaggali írást nevezi meg, például a fazekasok, föntebb is már leírt és rajzban is bemutatott iralá-ja, amelynek segítségével a folyékony festéket csurgatva, a cserépedények díszeit festik. (Itt megjegyzem hogy *fest, festet* besenyő szócsoportunk szerint ugyanaz mint szarmata-szolim szócsoportunk szerint *csurog, csurgat.* Hogy viszont a szláv *piszati* = írni szó is a fazekasok említett csurgató azaz *pisilő,* iralásán alapuló besenyő szó, ezt már annak helyén kifejtettem.) De megvan ír igénk a tintával (azaz író-val) és tollal való írás neveként is; amely írás ellentéte a szárazon karcolt *rovás.* Valamint megvan ír szavunk főnévként a folyékony avagy fenős gyógyító orvosság ír nevében is, amely írral szintén *iralnak* is, továbbá megvan azon kellemesen kissé savanykás ízű lé neveként, amely a tejfölből akkor válik, vagyis folyik: *iral, irul* ki ami-

kor abból vajat köpülünk, amely lé neve író. De ide sorolhatók még *er, ered* szavaink is Ellenben a második, a *rí* szóalak nyelvünkben ma már nincsen meg mert a *rí, ríni* sírást jelentő ige inkább a kiáltás értelmű *rikolt, rivall, rikácsol* igénkből látszik származni, vagy legalábbis ezekkel rokon, de fönnmaradott az olasz és spanyol *rio*, *rigagnolo, rivolo* = folyó patak, patakocska szavakban sőt a szláv *reka, rieka* = folyó szavakban is.

A régi németben és keletnémet tájszólásokban ma is *molt, mold* = föld, holott egyébként az általános németben *Feld* jelenti ugyanezt. Világos, hogy ezen régi német és mai keletnémet *moll, maid* szó nem egyéb mint a palóc szócsoport *föld* szavának pontos marmar párhuzama, vagyis *f-ld* alakú szónak *m-ld* megfelelője. Azt már láttuk, hogy északi rokonnépeink nyelvében is *pella, pöld, pöldo* jelent földet, ami a német *Feld* = föld szó ősnyelvünkbőli származását teszi kétségtelenné. Mindezekhez tehető hogy a finnben viszont *multa* is földet jelent, ami meg a német *molt, mold* = föld szó ősnyelvünkbőli származottságát szintén bizonyítja. Azt is mi már tudjuk, hogy őseinknél a föld nőiségként volt fölfogva s láttuk is, hogy a ma, tovább a *mágy, méd, mét* szavaknak is egyaránt volt nő, anya és föld értelme. Pontosan így volt ez pedig *molt, mold* = föld szóalakkal is, mert íme a latinban *mulier,* az olaszban *moglie* (molye) = nő, asszony, feleség, amely szavak hogy valamikor egyszerűen csak nő, anya értelműek voltak, mutathatja még az is hogy a latinban *multus,* az olaszban *molto* = sok, sokaság; mi pedig már tudjuk hogy őseinknél a sokaság, számosság és a szaporodás, szaporaság is: nőiségként volt fölfogva. A nőiséggel, anyasággal viszont természetszerűleg kapcsolódik a tej is, aminthogy a szlávban, németben viszont *moloko, mleko, Milch* = tej, valamint a latinban, németben *mulgeo, melken* = fejni. A tejjel viszont ugyanilyen természetszerűen kapcsolódik a *meleg,* ezzel pedig az édesség és tehát a méz és ennek *mel* neve. Mind amely szavak marmar szócsoportbeliek, de viszont mi már láttuk hogy a méznek *méz, méd szemere* szócsoportbeli ezen neve meg a nőiség *méd* és *mat* (Madel, mater stb.) szavaival ugyanily pontosan kapcsolódik, de ismételhetem, hogy régi nyelvünkben a *méd, mégy, mét* szó

földet is jelentett. (Homokmégy, Halmágy, Kecskemét, megye.) láttuk pedig hogy a pépszerű, kenődhető, fenődhető és ragadós, lágy dolgok is őseink eszmevilágában egyrészt a nőiséggel, másrészt a földdel is kapcsolódtak, amiről többek között a *málé* = pépszerű, édes étel, valamint az olasz *melma* = iszap, pép megfordítva *lima* = iszap, német *Lehm* (lém), *Leím* (lájm) = iszap, anyag és enyv, szavak is tanúskodnak.

A Magyar Adorján által fölhasznált irodalom kivonatos jegyzéke

Marmar (981-998. oldal)

Sebestyén Gyula: „Regösök”. Budapest, 1902. Halálkihordás (224. és 239. old.).

„Buddhas Leben und Wirken” – Nach der Chinesischen Bearbeitung in das Englische durch Samuel Beal, in deutsche Verse übertragen von Th Schultze.” Leipzig

Az itt még el mondandók részben olyasmik amiket az illető fejezetben megírni feledtem, részben pedig olyanok amelyeket csak később tudtam, állapítottam meg.

Olvastam valahol, még fiatal koromban, talán valamely Jókai-regényben, egy Erdélyben létező, vagy létezett, hegyről, amelyen barlang nyílik át, úgyhogy ezen a túlsó völgybe átláthatni. Vagyis hogy ez valóságos *áljárót* is képez. Bizonyosnak tartható tehát, hogy a Benedek Elek magyar mesegyűjteményében, a „Jankalovics" című mesében (amelyről ő a tartalomjegyzékben megemlíti, hogy Gaál Gy. „Magyar mesegyűjtemény"-e I. kötetéből vette) előforduló *Világvámja* indítéka eredetét e hegy képezte, vagyis hogy e meseindíték ott is kellett keletkezzen. Az indíték a következő: Van egy hegy amelynek két oldalán, innen is onnan is, egy-egy óriási de rettentően csúf öregemberarc van, iszonyú nagy szájjal és lapátnyi fogakkal E

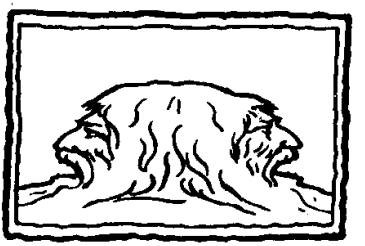

hegy neve Világvámja. Rajta túl vannak a „zengő fák” („Az Aranymadár” című meséből ide került indíték), amelyekről a mesehősnek galyakat kell hozni s ahová csak a Világvámja két száján át juthatni. Ez azonban senkit át nem ereszt, azaz hogy aki szájába merészkedik, azt összeharapja, megeszi. De a mesehőst egy Jankalovics nevű, csodás tudással és képességekkel bíró törpe az átjuthatás módjára kitanítja: Amikor odaér dicsérje a Világvámját hogy milyen szép, hogy még soha olyan szép öregembert nem látott. De mondja: szeretné látni másik arcát, hogy az is olyan szép-e? A dicséret neki nagyon tetszend és ezért a mesehőst átengedi. Ezután szerezze meg a gallyakat, visszatértében pedig dicsérje meg a másik arcot is hogy milyen szép és kérje hogy engedné vissza, mire ez vissza is engedi. Mikor aztán a mesehős már át jutott és elég távolságban volt hogy magát biztonságban érezhesse, megfordult és Vílágvámjának odakiáltotta:

– Hé, te Világvámja! Sohasem láttam olyan csúf vén embert amilyen te vagy!

Haragudott Világvámja e csúfondárosságra nagyon és dúlt-fúlt, *reszketett,* de mást nem tehetett, nagy szelet fújt a mesehős után, de már nem árthatott neki, „széllé változott maga is és azóta nincsen Világvámja.” A mese szerint tehát már nincsen. Hogy egy hegy széllé változzon, oly túlságosan képtelen gondolat, amilyen a régi, még romlatlan, az ízléstelenséget még el nem viselő mesékben elő nem fordult. Akár természetes volt-e tehát az átjáró barlang, akár talán mesterséges alagút, de bennünket e *haragban való reszketés* vezethet a dolog eredeti állítására, amely az lehetett, hogy a Világvámja hegy haragjában reszketve, ezáltal a barlang, avagy alagút, bedőlt; amely „reszketés” tehát, jelképesen, földrengést jelentett. A Világvámja által fújt szél ellenben nem képtelenség, mivel némely barlang szádából valóban szokott többé-kevésbé erős szél fújni, így például a boszniai Popovo-Poje völgy Vjetrenica nevű barlangjából, amely nevét is erről kapta, mivel a szerb-horvátban *vjetar* = szél. Annál inkább fújhat szél, vagyis léghuzat, olyan barlangból amelynek két bejárata van. Viszont a *vám* elnevezés is teljesen megokolható, mivel, különösen régebben, hegységek hágóinál, folyóvizek gázlóinál, hídjánál,

kompjánál avagy másféle át járóknál, az illető ország avagy a tulajdonos fejedelem vagy hatóság, szokott az átkelőktől és ezek árui után vámot *szedni,* ami megfizetése nélkül senkit át nem engedtek. Természetes dolog viszont, hogy a fizetés alól az átkelők, különösen a kereskedők, sokszor különféle ravaszkodásokkal, csalásokkal szoktak kibújni igyekezni, de hogy viszont a vámosok, ha ilyesmit észrevettek, régebben az illetőt kirabolták, esetleg meg is ölték, míg újabban büntetést fizettetnek. Föntebb írtam már arról is, hogy *kapu* szavunk tulajdonképpeni értelme is kapó, bekapó, tátó volt, ugyanúgy mint ahogy ajtó szavunk is a régi *ajt, ajtani* = nyílik, tát, nyitni igénkből származik, ugyanúgy mint az ajak, ajkak is. Tény hogy régi kapuink, különösen amíg szalmával földöttek voltak, tátott szájú, bekapni kész emberi arccal valóban összehasonlíthatók is voltak, amely hasonlósághoz nagyon hozzájárultak ősi építészetünk ívein a fokok, amelyeket Huszka József, aki ezeket először leírta „pálcatag”-oknak nevezte, azért mert ezek az iv egész mélységén is végig vannak. Említém, hogy fok szavunk tulajdonképpen azonos egyrészt a fog főnevünkkel de másrészt a fog, megfog igénkkel és így a német fangen igével is, holott kap, bekap, elkap igénk meg a latin *capio* megfogást, megragadást jelentő igével azonos, amelyeknek a német *packen* = megfogni, megragadni, csak megfordított kiejtése. Finn *vangitse* = elfog, *vanki* = fogoly.

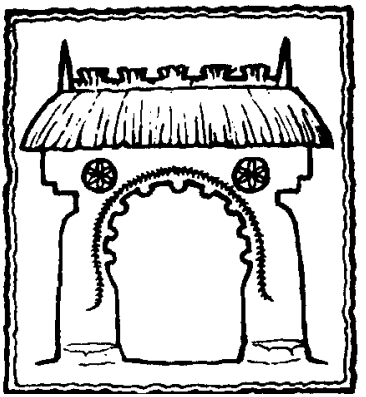

A föntebbi szalmaföldeles kaput ábrázoló rajzot itt ismételem.

A Világvámja elnevezés Világ-része magyarázata az lehet, hogy ezen egykori átjáró igen nagy területek összekötője volt. Magyarázatra szorul azonban még maga a *vám* szavunk. Igen valószínűnek látszik, hogy valamikor e szónak is beka-

pás, megevés, tátongás értelme volt, mert ezen, a pannon szócsoportba illő szó, vagy szórész, egyrészt a kún szócsoportba illő *ham, hamm,* avagy *hámm* bekapást befalást jelentő szó párhuzamaként fogható föl, másrészt egyezik a latin-olasz *fames, fame* (fámesz, fáme) = éhség szóval. Amihez tehető, hogy a rómaiaknál az átjárókat, ajtókat *vomitorium* néven is nevezték, habár e szó még hányást, kihányást is jelentett, mindenesetre azonban föltűnik e szavaknak *(fám, von)* a *vám* szavunkhoz hasonlító volta. Amihez *teendő,* hogy a finnben *vamma* = seb, amely szó tehát nyílást is jelenthetett.

Meglepő viszont az hogy a rómaiaknál az ajtók, de különösen az átjárók istensége a kétarcú Janus volt. Úgyhogy a *já* és megordítva *áj, ás* (ásit!) szavaknak valamikor szintén *tát, tár, nyit* értelme kellett legyen, aminthogy a latinban *janua* = ajtó, átjáró sőt megnyitó is. De egészen bizonyosnak tekinthető, hogy nem a mi Világvámja meseindítékunk származott a rómaiak Janusából, hanem hogy ezt ősnépeink valamikor régen, vitték Itáliába.

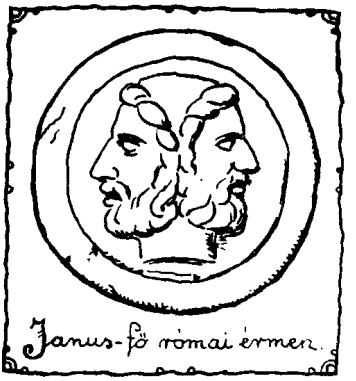

Ami pedig az itt szóban volt mesében a törpe manó „Jankalovics" nevét illeti, ez csak későbbi hamisítás a Hétsüngösszakálú-Kapanyélfaszú Manó név helyébe, amiről föntebb részletesen írtam. Ez is tehát ugyanúgy illendőség okából történt mint ahogy másutt az igazi név helyébe Hétsüngösszakálú Kapanyányi Manó, sőt Pancimanci név is tétetett.

Mindahhoz amit ősfajunkról vagyis a ma „keletbalti”- vagy „kelet-európai”-nak nevezett de tulajdonképpen „magyar” fajnak nevezhető fajról, valamint az emberről általánosságban, elmondottam, itt még miegymást hozzá kell tennem. Megírtam – Eickstedt német embertantudós nyomán – hogy e faj nem csupán hogy az emberiség ősfaja is, illetve hogy az emberiség ősi alapfajához ma is a legközelebb álló s amely faj a magyarságnak ma is 60- 70 százalékát teszi. Említettem, hogy a magyarságnak ezen kívüli százalékait e fajnak csak változatait képező dinári, alpesi és turáni faj teszi és hogy benne az idegen fajú (északi és földközi fajú) elem csak két százalékban van jelen.

Úgy afrikai mint ázsiai népek a majmokról azt regélik, hogy ezek valamikor emberek voltak, de munkakerülés, lustaság miatt és azért mert ha mire szükségük volt, nem munkával hanem lopással szerezték, ezért válottak majmokká. Amely népi hagyomány tehát épen ellenkezője a félműveltség és az embertanban, élettanban (biológiában) magukat ki nem ismerő emberek hiedelmének és állításának, ami szerint az ember majmoktól származott volna. Amaz afrikai és ázsiai népek e mai hagyománya valamikor, természetesen, jelképes rege volt, amely őseink tudásán, élettani ismeretein alapult, és ezt mi is így kell fölfogjuk, valamint nem is egyénekre hanem a fajokra vonatkozóan, ami nem is tized-, hanem ezred-, sőt milliomodévek alatt végbement folyamat volt. Tudjuk igen jól, hogy a kéz tökéletesebb munkaképességét, ügyesebb fogdosó képességét legfőképpen a hüvelykujj behajlíthatósága teszi, amely tulajdonság nélkül a kéz finomabb fogdosásra, munkára. nem képes. De tudjuk azt is, hogy az ilyen hüvelykujjú kéz már sok millió évvel ezelőtt, a még kétéltű, úgynevezett kézállatoknál (chirotheriumok) is megvolt, am) az embernél megvan mindmáig is, holott az emberhez közelállómajmoknál, valamint a más állatoknál még inkább, épen a hüvelykujj korcsosodva el a legnagyobb mértékben, ami a nemhasználás, tehát a nemdolgozás, természetes következménye. A testi lustaság, munkakerülés velejárója azonban a szellemi lustaság, gondolkozni lustaság is, ennek következménye viszont az is, hogy az agyvelő

– a gondolkodás e központja – is a fejlődésben elmaradott, sőt ha már fejlettebb volt is de a nemhasználás következtében elkorcsosodott, elcsenevészesedett, visszafejlődött, ugyanúgy mint a majmoknál és más állatoknál a hüvelykujj is. Márpedig az ember: ember voltát elsősorban is kiválóan teljesítő képes agyvelejének és kezének köszönheti.

Miután ezt így magam is már elég régen kikövetkeztettem, ezután olvastam több helyen az afrikai népek valamint némely ázsiai nép azon hitéről, hogy a majmok lustaság következtében lezüllött emberek és hogy például „az orangután beszélni is tudna de nem akar, mert attól tart hogy akkor dolgoznia is kellend." Vagyis ami mai csak babonás hiedelem, az egy ősi de elveszett magas szellemi műveltségben létezett tudás elhomályosult, elromlott maradványa. Mert hiszen mi más a *beszéd* mint magasabb szellemi képesség egyik megnyilvánulása és ugyanígy mi más a munkátóli, *dolgozástóli félelem* mint lustaság?

Az élettantudomány haladásával és ebben az ontogenesis – nevezhetjük biogenesisnek is – fejlődésével, megállapítottuk, hogy minden egyén, állat, növény, ember, kialakulása ideje alatt, megszületése előtt valamint, de gyermeknyi korában megszületése után is, futólag, végig csinálja faja kialakulását, csakhogy holott a faj milliomodévek alatt alakult ki, az egyén kialakulása nehány hónap avagy év alatt fejeződik be.

Hogy pedig a majmok közül az embertől távolabb állóak még valamely már némileg emberszerű de a mai embernél még sokkal kezdetlegesebb fajból keletkeztek de szintén hanyatlás útján, bizonyítékok erre is hozhatók föl, valamint arra is, hogy a más állatok is valamikor az emberhez még sokkal közelebb állottak mint ma. Hogy viszont az emberszabású majmok, amelyek közé a gibbon is sorolható, valóban már igazi emberekből elvadulás, elállatiasodás, tehát hanyatlás folytán, jöttek létre, ennek több élettani bizonyítéka mellett, a leghatározottabban Selenka Emil, embertantudós – bár eléggé figyelemre méltatott – e rajzán látható adata bizonyítja (Lássad ezt például Wilhelm Bölsche: „Die Abstammung des Menschen" című művében is – Stuttgart. „Kosmos" kiadás), amely

rajzon látjuk hogy a gibbon embriója megszületés előtt menynyire, szinte ijesztően, emberi!

Holott a fölnőit gibbon már teljesen állatszerű, azaz majomszerű. Hogy a gibbon embriója ilyen volta miatt már Bölsche is arra gondolt, hogy nem az ember származott a majomtól hanem megfordítva, erre nézve hozhatom itt Bölsche eme sorait: „Soliesse sich für die heutigen Menschenaffen sagen dass sie vom Menschen abstammen, anstatt, dass umgekehrt." Magyarul: „Eszerint a mai emberszabású majmokról mondható volna, hogy az embertől származnak, ennek megfordítottja helyett". Mi viszont ezt már tényként állapíthatjuk meg, aminek nehány élettani bizonyítékát itt is fölemlíthetem:

Látjuk a rajzon, hogy a gibbon-embriónak mily szép, fejlett koponyája van, amilyen a fölnőtt gibbonnak már nincsen, hogy az embriónak emberi orra van, ami a gibbonnál már majomszerűen lapos. A gibbon arca erősen előreálló (prognat), holott embriójáé nem ilyen, hanem emberszerű (ortognat). Ami azonban a legmeglepőbb, az hogy ezen embriónak fejlett, emberi, előreugró álla van, holott nemcsak az emlősállatoknak, a majmoknak hanem a neandertali s a neandertaloid vademberek álla is mindig hátrafutó (lássad ezt itt a gibbon fejen is). Ami amellett bizonyít, hogy tehát a gibbon még emberi őse: *beszélni* is tudott, mivel hiszen ismeretes, hogy az előreugró áll anyelvizom emberien fejlettségét, mozgékonyságát teszi lehetővé, vagyis hogy az előreugró áll és a beszélőképesség egymással a leghatározottabban összefüggésben van.

De hogy az ember nem származhatott az emberszabású majmok valamelyikétől hanem hogy ez megfordítva történt,

ennek élettani bizonyítéka többek között az is, hogy bár az embernek sincsen ugyan már farka, mivel farokcsigolyái erősen elkorcsosodtak, de az emberszabású majmokéi még sokkal elkorcsosodottabbak, holott kizárt dolog hogy az ember farka, illetve farokmaradványa, újból növekedni, nagyobbodni kezdett volna. Ugyanígy az emlős állatok teste törzsrésze jóval hosszabb az emberénél, több gerinc-csigolyájú, illetve az ember törzse megrövidült. De az emberszabású majmok törzse az emberénél még rövidültebb, holott kizárt dolog hogy a két lábon járó, függőleges testtartású ember törzse újabban ismét hosszabbodni kezdett volna, a célszerűség ellenére is!

Kőrös

A régi magyarban *lák* = tó, mocsár (Lássad: Ballagi: „A magyar nyelv szótára.”). E szó azonos a latin *lacus* (lákusz) = tó szóval, míg a mai olaszban *lago* (lágo) jelenti ugyanezt, viszont a szerb-horvátban *lokva* = tócsa, pocsolya De mivel a magyar szó még egyszerű, egyszótagú, holott e más nyelvbeliek már kétszótagúak, eszerint okszerű következtetés, hogy a magyar az ős-szó. Mi több: úgy a magyarnak mint e más nyelvbelieknek a török *göl* és a mongol *kul* = tó, csak megfordítottja; viszont a szómegfordítás a mi ősnyelvünk egyik nyelvtörvénye volt, ami már magában is azt mutatja, hogy az említett más nyelvekbeli szavak is a mi ősnyelvünkből kellett származzanak.

Mind e szavak pedig kétségtelenül összefüggésben vannak azzal hogy erdélyi tájszólásokban *hal, halni* igénknek *süllyedni* értelme is van, amivel viszont az afrikai kámíta oromo (másként galla nyelv) *hallaja* = mélység szava függ össze, amiről föntebb már részletesen volt szó.

A latin *locus* (lókusz) = hely szó is a mai *lak, lakás, lakhely,* népi *lok* = lak szavunkkal függ össze mivel az ősi lakások nagyrészt barlangok és földbevájt *lukak* voltak, amely utóbbiakról föntebb már többször és részletesen írtam. Egyébként *hely,* tájszólásos *hel,* szavunk is megfordítva .-*lak, lok, locus* szavakat adja. Láttuk pedig annak helyén azt is, hogy a

német *Loch, Leck, Lücke* (Ioh, lek, lükke) = *luk, lék,* hézag szavak is ősnyelvünkből származtak, ugyanúgy mint ezek megfordítottjai, a német *hohl* (hól) = üres és *Höhle* (hőle) = barlang, üreg, amely német szavak őse viszont a régi magyar *hőle* = üres (Ballagi) és *hülye,* amely utóbbi tulajdonképpeni értelme: üres fejű volt, mint ahogy régibb nyelvünkben *hét, héla* meg = üres és háztető alatti üreg, padlásüreg, volt (Ballagi). Viszont ugyanígy kétségtelen az is, hogy a szerb-horvát *lúk* = iv és *lúka* = öböl, kikötő szavak is idetartozóak, ugyanúgy mint az olaszban megfordítva *cala* (kála) = öböl, kikötő. De az említett *hól, hőt* üres és üreg jelentésű szavaknak *hólyag,* tájszólásos *hólag* szavunk is megfelelője. Mivel pedig a hólyag gömbölyű is, ezért világos hogy *golyó,* tájszólásos *goló,* valamint a török *gülle* = golyó szavak is közvetlen ide tartoznak, amelyekből azután a latin, bár már magánhangzókihagyásos *globus* = golyó szó is származott. Annak helyén pedig már láttuk, hogy mindezekkel a latin *halo* s a szláv *koto* = kör, is azonosak. Minden nyelvész előtt pedig ismeretes az *I* és az r hangok majdnem azonossága s egymássali számtalan váltakozása; ami rávezet a magyar *kör, kerek, kerék, karika, korong, gurul, görbe, kerit, kert,* stb., stb., továbbá a török, mongol *kirl, kűren* = szekér, kör, de az oromo *karkara* = környék és a görög *krikosz* = karika, *gűrosz* = *görbe,* német *Kreis* (krájz) = kör, stb., stb. még szinte számtalan sok szóra. Illetve: ismét és ismét látjuk, hogy az emberi nyelvek kiinduló ősalapja a mi ősnyelvünk volt.

Visszatérve itt a most föntebb valamint e művemben már többször szóban volt embertani dolgokra, ide teszem a következő nehány képet. Az első igen érdekes összehasonlítást tesz a már megszületett de még gyermek-gorilla s a már teljesen fölnőlt gorilla között, amely összehasonlítás szintén vaserős bizonyítékát adja annak hogy nem az ember származott a majomtól hanem megfordítva a majom, még kezdetleges és elfajuló

(degenerálódó), vagy is rossz irányba fejlődő embertől. A gyermek-gorilla fej alkata alig különbözik egy ugyanilyen hoszszúkoponyájú, laposorrú de mindenesetre már teljesen ember afrikai szerecsen koponyájától. Vagyis: a gyermek-gorilla fej alkata még meglepően emberi. Ami egyébként ugyanígy áll a más emberszabású majmok kicsinyei fejalkatára is. De mit látunk még ezen a gorillakoponyákon? Elsősorban is azt, hogy, habár, a fölnőlt gorilla koponyája tömegében több mint kétszer akkora a gyermekgorilláénál de az agyvelőt tartalmazó tulajdonképpeni agykoponya (calotta) semmit sem nagyobbodott! Ennek látszólagos nagyobbodását csak az képezi, hogy rája hatalmas csonttarajok fejlődtek, amelyek az izmoknak, főképp a nagy halánték-rágóizmoknak adnak tapadási fölül etet, amire azért is van szükség mert a fej arcrésze is előreállóbbá és súlyosabbá lett (prognatia), nagy fogakkal, főképp a gorilla félelmetes fegyverét képező rettenetes szemfogakkal, amit eme második képünkön látunk igen jól, valamint azt is, hogy a fölnőtt gorilla állkapcsai a fiatalénál, aránylag is, mennyire nagyobbak, erősebbek (első kép), úgyhogy ezek a gorilla száját félelmesen harapó, úgy védelmi mint támadó fegyverré alakították, amelynek az oly nagy erejét a föntemlített óriási halántékrágóizmok adják. Mindaminek aztán következménye, hogy a fölnőtt gorilla – amint ez ismeretes is – a fiatalnál csak harcképesebb de semmivel sem értelmesebb, habár tapasztalatokban gazdagodván, cselekedetei okszerűbbeké válanak is.

A gorilla feje tehát nem azért magas (lássad ezt a 3. számú képen), mintha agykoponyája volna ilyen magas, hanem csak mert nála a fejtetőn fölfelé álló csonttaraj van (lássad ezt úgy az 1. mint a 2. számú képen), amelyre kétfelől a hatalmas halántékrágóizmok tapadnak. Holott az alacsonyabbrendű emberfajoknak koponyája, bár eléggé alacsony de ilyen csonttaraja nincsen sem annyira nagy halántékrágóizmai nem fejlődhettek. Ellenben a 2. számú képen (balról) egy ilyen emberfaj

koponyáját látjuk, amelynek fejteteje nem olyan egészen gömbölyded mint a fölsőbbrendű, gömbölyűfejű fajoké (e rajzocskán a) hanem fölfelé kissé élesebben ívelt (a rajzocskán *b),* ami a hosszúfejű fajoknál szokott így lenni s ami az utóbb kifejlődő, szóban levő csonttaraj

képződése előfutárja is lehetett. Viszont ezáltal is kétségtelenné válik, hogy az ősembernek ilyen csonttarajos koponyája sohasem volt és hogy ez csak egy később keletkező, egyoldalú specializálódás. Mivel pedig a fejletlenebb emberfajok fejtetején sincsen ilyen csonttaraj de agyuk illetve agykoponyájuk is még igen fejletlen, ezért fejük igen alacsony és homlokuk még egyáltalán nincsen, amit igen jól ábrázolva a 4. számú képen látunk, ahogy az egészen alacsonyrendű neandertaloid és majomember fajokat a tudósok ábrázolni, vagy ábrázoltatni, szokták.

Mi több, az 1. számú képen látjuk még azt is, hogy a gorilla koponyáján még hátul is van csonttaraj, csakhogy itt vízszintesen futó, vagyis a koponyatető csonttarajával keresztbe haladó irányú, amely elöl szintén a halántékrágóizomnak szolgál tapadófelületül, hátul pedig a fejet tartó nyakizomnak, szintén tapadófelületül, mivel az erősen prognátarcú gorillafőnek igen erős nyakizomra van szüksége, hogy ugyanis a nagy állkapcsok és nagy fogak előre és lefelé húzó súlyát tartani

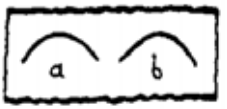

birja. Ezért van az állatoknak és a fejletlenebb hosszúkoponyájú, előreálló arcú emberfajoknak is vastagabb, erősebb nyakizma. Amire a gömbölyűfejű, nem előreálló arcú fajoknak, amilyen a magyar is (keletbalti, dinári, alpesi, turáni), azért van sokkal kevésbé szüksége, mivel ezeknél a függőleges állású nyakon a fő majdnem teljesen egyensúlyban van. (Lássad a rajzot.).

Látjuk az 1. számú képen még azt is, hogy a fölnőtt gorillának erős szemöldökcsontdudorai is vannak, miként más majmoknak és a neandertaloid és majomember-féle, valamint az ausztralida emberfajoknak, kisebb mértékben az északi faj-

nak is. Holott ez teljesen hiányozik a gorilla-gyermeknél, az emberi gyermeknél valamint alig van néha nyoma a „keletbalti”-nak nevezett tulajdonképpeni magyar fajnál. Mind ami teljesen kétségtelenné teszi, hogy ilyen szemöldökcsontdudorai az igazi, gyermek szerű megjelenésű ősembernek sem voltak.

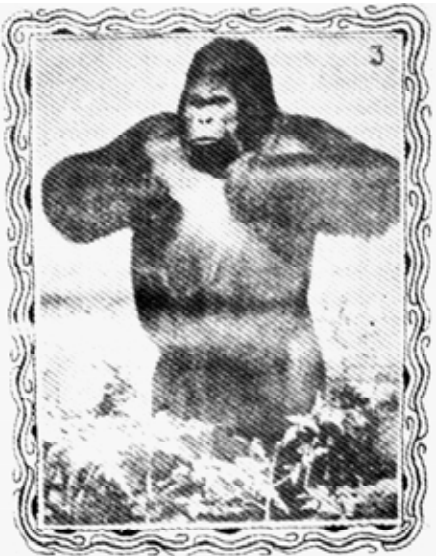

A gorilla

Az itt elmondottakhoz teszem a következőket: Föltűnik, hogy holott a simpánsz majomnak igen nagy fülei még az eruropida emberfajokénál is kisebbek, visszafejlődöttebbek. Sőt az europidák ‚R:)le nemcsak hogy nagyobb de ezeknél eléggé gyakori az úgynevezett „darwincsücsök” is, ami nem más mint az egykori még hegyes fülkagyló hegye maradványa, amit azért neveznek így mert Darwin írta le és magyarázta meg jelenlétét legelőször.

Tény hogy az europida emberfajok, egyébként is, leginkább a nagyfülű simpánszhoz hasonlíthatók, míg fekete bőrű és igen kicsi fülű afrikaiak inkább a szintén fekete bőrű és kisfülű gorillához. Úgyhogy következtethető még az is hogy azon emberszerű de még négykezű, bár már értelmes őslények, amelyektől származunk, talán még kétéltű korukban,

már a Kőszén-korban, válottak szét különböző ágakra, amelyekből azután a mai keletalti, ebből a más europidák vagyis a fehér fajok is, származtak, egy más ágból a fekete afrikaiak, más ágból a nem fekete de szintén afrikai törpe fajok (pigmeusok), ismét más ágból az ázsiai mongolidok, mind amely fajok tehát, habár egyeredetűek de külön-külön, egymástól függetlenül, érték el a teljesen emberi színvonalat. De más ágak viszont ezt nem is avagy alig érték el, mint a más különféle emlősök, a majmok, a majomember, a neandertaloidok, mind amelyek nemhogy fölfejlődtek volna, hanem elzüllöttek, mindinkább elállatiasodtak.

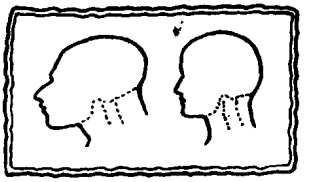

Némelyek az emlősöket a hüllőktől származtatják, aminek azonban sok minden ellentmondója hozható föl, úgyhogy valószínűbbnek látszik, hogy a származás e rajzocska szerint történt, vagyis hogy az emlősök a kétéltűektől származtak, míg a hüllők, bár szintén a kétéltűektől de sokkal régebben, illetve ezeknek egy régebbi, mind a négy végtagján ötujjú ágából, amilyen kétéltűek ma már nincsenek. Aminek egyik legfőbb bizonyítéka az, hogy atlasz-nyakcsigolyájuk (a legfölső) nem a koponya *egy* bütykével ízül, mint az összes hüllőknél és az ezektől származott madaraknál, hanem kettővel úgy mint a kétéltűeknél. Az ausztráliai csőrönd

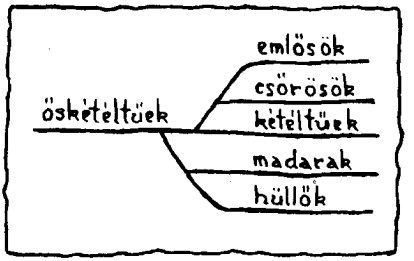

(Ornithorhyncus anthinus) is, az ismert kacsacsőrű emlős, sem képez a hüllőkből valóban átmenetet, hanem a kétéltűekből az

emlősök felé való olyan fejlődésirányzatot amely nem egészen tisztán ezek felé, hanem némileg a hüllőirányba is húzott. Ez állat, habár csőre is van, mint némely hüllőnek, mint például a papagáj- avagy ragadozó madárszerű csőre a teknősbékáknak, és habár bőrszerű héjú tojásokat tojik mint a hüllők de emellett kezdetleges emlői is vannak, amelyeknek még nincsenek csecsbimbóik, amiért is kicsinyeik a tápláló váladékot még nem szopják, hanem csak nyalják. Hogy azonban ez állat mégis határozottan az emlősök közétartozik, mutatja nem csak az hogy bőrük szőrös, hanem még inkább az, hogy koponyájuk az atlasz-csigolyával ugyanúgy *két* bütyökkel ízül mint a kétéltűeknél és az emlősöknél. Ami az emezek közé tartozó embernél a teljesen függőleges testtartás létrejöhetéséhez is hozzájárulhatott mivel így a fej a nyakon biztosabban állhatott egyensúlyban, habár ehhez bizonyára ugyanennyire avagy még inkább hozzájárulhatott az hogy az ember talponjáró (platigrad).A

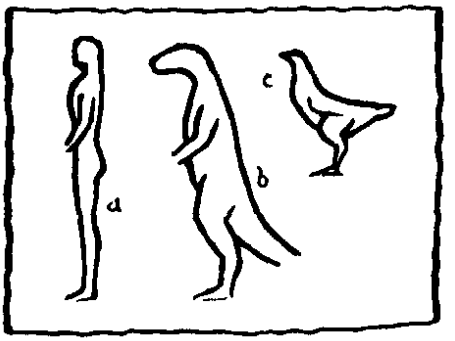

teljesen függőleges testtartás sem a hüllőknél sem a madaraknál nem sikerült teljesen (a fönti rajzon a ember, bdinosaurus, cmadár), valószínűleg azért mert ezek mind ujjonjáróak (digitigrad-ok). Kivételt csak a pinguinok képeznek, akiknél a teljesen függőleges testtartás ugyan megvan, de mivel ujjonjáróak, járásuk ügyetlen, bizonytalan, tipegő.

Annak azonban, hogy az emlősök közvetlenül a kétéltűektől származtak, és nem a hüllőkön át, nemcsak csontalkatukban találjuk bizonyitékát, hanem a lágyrészekben is. Ismeretes ugyanis, hogy az emlők nem egyebek mint nagymértékben kifejlődött faggyúmirigyek, amilyenek pedig az emlősök egész *bőr*fölül etén mindenütt vannak, habár csak a kezdetleges állapotukban. Említém hogy hasonlómirigyeik a kétéltüeknek is vannak, sőt hogy például az amerikai *pipa* nevű békának a hátán levő ilyen mirigyei tejszerű váladékával kicsinyeit ezekkel táplálva neveli föl. Holott ilyen mirigyeik a hüllőknek már egyáltalán nincsenek, vagyis a hüllők, a kétéltűektől fejlődvén, e mirigyeket teljesen elveszítették amiértis pikkelyes bőrük száraz. Márpedig a legvalószínűtlenebb, hogy a kétéltűekből fejlődve, a hüllők e mirigyeket elveszítették de utóbb emlősökké alakulva, ismét ilyen mirigyeket kaptak volna! Más lágyrész-bizonyíték az, hogy minden kétéltű végbélnyílása kerek és ilyen az összes emlősöké is, holott az összes hüllőké s így az ezektől származott madaraké is, a testhez viszonyítva keresztben állóan, hosszúkás. Márpedig ismét teljesen valószínűtlen, hogy bár a hüllők a kétéltűektől származván, ilyen hosszúkás végbélnyílásúakká lettek, de utóbb emlősökké fejlődvén, végbélnyílásuk újból kerekké változott volna. Mindenesetre valószínűbb, egyszerűbb, természetesebb következtetés, hogy az emlősök a kétéltűkből fejlődvén úgy a kerek végbélnyílást mint bőrük faggyúmirigyeit is megtartották. A békák kerek végbélnyílását lássad például Brehm: „Tierleben” 1900 évi kiadás. VII. kötet. „Kriechtiere und Lurche.” 721. oldal. Igaz ugyan hogy a mai kétéltűek első végtagjain, azaz kezein, mindig csak négy ujjuk van, holott az ember mind a négy végtagján ötujjú, valamint kimutatható lévén az összes emlősökről, hogy eredetileg ugyanilyenek voltak, ami szerint tehát lehetetlen hogy az ember és az emlősök olyan kétéltűektől származtak volna amilyenek ma élnek; ujjak pedig, ugyanúgy mint gerinccsigolyáik is, elkorcsosulhatnak, egymással összenőlhetnek, avagy teljesen el is tűnhetnek de újak nem képződhetnek. Is-

meretes ásatag csontmaradványokból, hogy eredetileg a lovaknak mind a négy végtagján öt ujja *volt,* csakhogy ezek, egy ujj kivételével, idővel, elkorcsosultak, el is tűntek. Mivel pedig az összes hüllőknek első végtagaikon (kezeiken) is öt ujjuk van, mint az emlősöknek, főképp ezért következtetik tehát némelyek, hogy az emlősök a hüllőkből lettek. Ellenben épen mivel ujjak visszafejlődhetnek, végkép el is tűnhetnek, ezért okszerűen következtethető, hogy eredetileg, ősrégi időkben minden kétéltűnek is még öt ujja volt, kezén is (sőt talán hat is!), amelyek közül egyet idővel elveszítettek, ami tehát nem zárja ki azt, hogy valamikor léteztek kezükön is ötujjú kétéltűek. Hogy pedig ilyen kétéltűek ma nincsenek, annak egyszerű oka pedig az lehet, hogy emlősökké fejlődtek! Azok utódai tehát mi és az emlősök vagyunk! Azoknak tehát csak ásatag (fossilis) maradványaira akadhatunk.

Sem az emlősök, sem az ember nem származhatott tehát olyan, kezein négyujjú, kétéltűektől amilyenek a ma élők, ámde hogy ősidőkben éltek olyan kétéltűek is, amelyeknek mind a négy végtagjukon öt-öt ujjuk volt ezt az iszapba (amely utóbb kővé válott) mélyedett és ezúton fönnmaradott nyomdokaik teszik kétségtelenné, amely nyomdokok azon ősidőkből származóak, amelyekben emlősök még nem léteztek. (Amit ezen Edgar Dacqué „Urwelt, Sage *und* Menschheit" című könyvéből vett ábrázolat is mutat, amelyen a később megszáradó iszap repedezése is jól látható.) E nyomdokon azt is látjuk, hogy a hüvelykujj már akkor is behajlítható s tehát fogásra, fogdosásra alkalmas kellett legyen, mert itt a hüvelykujj mozgatására szolgáló izom gömbölyded lenyomata is igen jól látszik, valamint látjuk itt még azt is, hogy ezen ősállat is talponjáró *volt,* más kifejezéssel élve: lábfőn és kézfőn járó, mivel kétségtelen hogy a nagyobb nyomdokok a lábakéi, a kisebbek a kezekéi; ha e „kezek" az ember mai kezénél sokkal tökéletlenebbek voltak is. Tény viszont hogy a mai békák kétéltűek és mind talponjáróak, amiből következtethető, hogy az

első emlősök is ilyenek voltak és csak utóbb válott nagyrészük ujjonjáróvá, de épen az ember is, mindig talponjáró maradott, aminek köszönheti hogy amidőn már kétlábonjáróvá és teljesen függőleges testtartásúvá válott, járása akkor is biztos maradott. Ellenben látjuk hogy a szóban levő nyomdokokat hátrahagyott állat járásához még „kezeit" is használta volt; ugyanúgy mint a mai békák. Amit azonban e nyomdokokon, igen fontosként még meg kell állapítaniuk, hogy úgy a láb mint a kéz nyomdoka gyermeki, sőt valósággal embrionális kezek alkatára emlékeztető, (rudimentálisak) vagyis: kezdetlegesek. Ami pedig az ontogenesis törvényei szerint amellett szól, hogy ezen ősi kézállatok (chirotherium-ok), ha nem is épen közvetlenül, de valamiképp az emberiség őselődei sorába tartoztak.

Megjegyezhető itt még az, hogy e nyomdokon a hüvelykujj erősen elálló, terpeszkedő tartása oka az lehetett, hogy így a láb-és kézfejek az iszapon kevésbé süppedtek. Holott a többi, még embrionális, ujj ilyen szétterpeszkedésre kevésbé volt képes. Viszont azon ősidőkben Földünkön – amint láttuk – még sokkal több volt a viz, de melegebb lévén, sokkal több volt a vízpára, a felhő s esőzés is – ami a kétéltűek kialakulására igen alkalmas állapot volt – de ami miatt sokkal több volt a mocsárterület, úgyhogy a kétéltűeknek, a vízből kijőve, iszapos területeken igen sokat kellett járniok.

Ezen chirotherium-nyomok fölött már viták is folytak. Kétségbe vonták hogy ezek kétéltűektől származók volnának mivel első végtagjukon is ötujjúak, mint a hüllők. Amely ellenvélemény azonban igen könnyen megdönthető: Minden hat avagy öt ujjnál kevesebb ujjú láb- avagy kézfő már visszafejlődés következménye. Ha mai kétéltűeknek lábain még öt, kezein csak négy ujjuk van, akkor innen az ötödiket visszafejlődés által veszítették el. Ami a kétéltűekből lett hüllőknél nem történt meg. A cápafélék közül a négyuszonyúaknak, valamint négyuszonyú baramundának is, e négy uszonyukban hatnál is jóval több sugara van. Amely négy uszonyból a kétéltűek, hüllők és emlősök négy végtagja lett, a sugarakból pedig' ujjaik lettek, de utóbbiak számban csökkenve, (Lássad: Brehm: „Tierleben". 1900. évi kiadás, „Fische" kötet. 461, 476, 482, old.). Viszont ezen kézállatoknak kétéltűektől és nem

hüllőktőli származását, illetve őskétéltű s nem őshüllő voltukat az bizonyítja, hogy egyetlen hüllőfélének sincsenek ilyen embrionális jellegű, húsosan hengerded ujjai, ezen kívül a hüllők ujjai mindig karmosak, a karmok nyomai pedig az iszapban láthatóan megmaradtak volna, holott a szóban levő nyomdokoknál ilyesmi nincsen. Viszont számos mai kétéltűnek igenis van húsosan hengerded és teljesen karomtalan ujja.

Más ellenvetés az, hogy a kézállat-nyomdokok „állítólagos hüvelykujja tulajdonképpen nem is hüvelykujj, hanem a kéz-illetve a lábfő ellenkező oldalán levő kisujj, csakhogy ez megnövekedve és behajlíthatóvá válva, teljesen a mi hüvelykujjunk szerepét vette föl." E föltevés pedig a nyomdokok egymáshoz viszonyuló helyzetéből következtetve. Ha azonban ez igaz is, úgy ez a dolog lényegén nem változtat, vagyis azon nem hogy fogásra alkalmas kéz már azon ősidőkben is létezett, öt ujjal, sőt az emberi kézzel tökéletesen azonos alakúan, habár emlősök akkor még nem is léteztek. Kétségtelen pedig az is, hogy az ember mindent amit a művelődés terén elért, hogy a Föld urává válhatott, bár elsősorban magas fejlettségű agyvelejének köszönheti, de majdnem ugyanennyire a fogdosni, dolgozni, finom műveleteket végezni képes kezeinek is, amelyeket mindmáig megőrizett, holott a más emlősök ezeket vagy teljesen elveszítették, vagy pedig elkorcsosodni hagyták, éspedig elsősorban is az oly fontos, behajlítható hüvelykujj elcsenevészedni hagyásával sőt sok esetben teljes eltűnni hagyásával is.

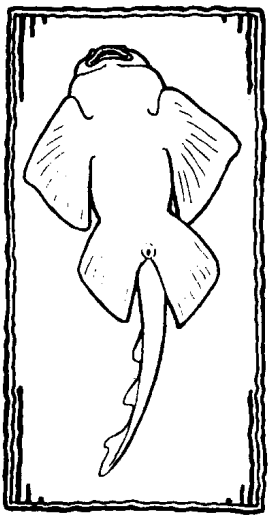

Ide teszem egy a latin nevén Rhina squatina nevű cápaféle ez ábrázolatát amelyen az állat hasoldala felől tüntetve föl. Holott ez is már ragadozó (de tudjuk hogy van még ma is tisztán növényevő, tehát nemragadozó cápafaj is), mégis föltűnő ennek testalkatának az emberéhez hasonlítható volta. A két első uszony a karok-

nak és kezeknek felel meg, a két hátsó viszont a lábaknak és lábfejeknek. Látszanak az uszonyokon sugarak is, amelyekből az ujjak alakultak, míg ami a farkat illeti, tudjuk hogy az emberi ébrénynek (embríonak) szintén még hosszú farka van, valamint hogy a cápákéhoz hasonló kopoltyúi is képződnek, de hogy nála úgy a farok mint a kopoltyúk is, a megszületés előtt visszafejlődnek és eltűnnek.

Ámde ha az emberi ébrényt, amidőn az tehát még cápa-alakú, úgy kinyújtanók amilyen helyzetben e rajz cápája van, akkor az ez állathoz nagyon is hasonlítana, mivel ismeretes hogy kezei és lábai még uszony alakúak. Sőt bizonyosnak tartható, hogy vannak és voltak olyan, még növényevő, nemragadozó, az emlősök ősei sorába is tartozó cápafélék amelyek az ember ébrényéhez a Rhina squatinanál sokkal inkább is hasonlítottak.

Még fiatalabb koromban a tengerben sokat halászván és számos cápaféle halakat is sokat fogván, ezeket tanulmányozgatva, rájöttem hogy az ember ősei sorában valamely ős-cápaféle is kellett szerepeljen de amely még nem volt ragadozó; aminthogy ma is létezik még tisztán növényevő cápa is. Ismert tény, hogy cápák agyveleje a más halakénál fejlettebb. Mivel pedig a cápafélek a más halaknál régibbek, annak ellenére is tehát, hogy a más halak a cápáknál sok mindenben fejlettebbek, tökéletesebb szervezetűek, mégis a szervek e legfontosabbíkát illetőleg elhanyatlottak, visszafejlődtek, tökéletesen ugyanúgy tehát mint ahogy például a gorilla is több tekintetben fejlettebb az embernél de épen a két legfontosabb szervét, az agyvelőt és kezét illetőleg, elhanyatlott, visszafejlődött. A legtöbb cápafélének alsó és fölső szempillája is van, sőt mint az emlősöknek és madaraknak, még egy harmadik, a más kettővel keresztbe pislogó hártyapillája is (amely utóbbi az embernél teljesen visszafejlődve,

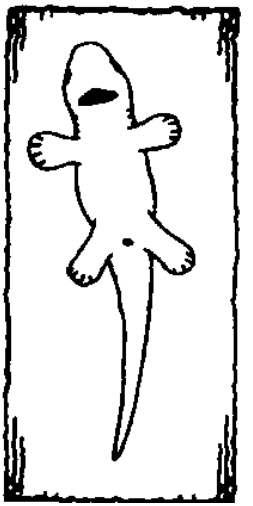

már eltűnt). Mind ami a többi halféléknél már nincsen meg, vagyis elveszett. Ez pedig azt bizonyítja, hogy az emlősök és így az ember is, nem valamely más halfélét kell felmenő őseinek tekintsenek, hanem a kétéltűek előtt, valamely cápafélét, amelytől a szempillákat is örökölték, habár az ember a hártyaszempíllát már el is veszítette, illetve ennek nála a belső szemszögelletben már visszafejlődött maradványocskája van még meg.

Továbbá: A cápáknál párosodás is van, holott a más halak ebben is visszaestek a kagylók színvonalára, amennyiben, miként ezek, ikráikat valamint termékenyítő ondajukat csak kibocsátják. Sőt a hímcápáknak hímtagja is van, habár egészen másképpen is mint az emlősöknek. Ezenkívül a nőstény petevezetékének egy helyen némi öblösödése is van, amely tehát már kezdetleges anyaméh. Itt némely cápafaj petéi nemcsak továbbfejlődnek hanem ki is kelnek, úgyhogy némely cápafaj: elevenszülő Sőt az említett petevezeték-öblösödésben e cápafajoknál még kezdetleges méhlepény (placenta) is képződik. Bizonyosnak kell tehát tartanunk egyrészt azt, hogy a kétéltűek, majd az emlősök is, ilyen cápaféléktől, és nem a más halféléktől, származtak, éspedig kétségtelenül nemragadozó, vagyis növényevő cápafajtól, amilyen ma is él még. De következik mindebből végül még az is, hogy kellett létezzenek növényevő s ötujjú első végtagokkal, azaz kezekkel, bíró kétéltűek is, amelyekből azután a szintén növényevő s ötujjú kezű ősemlősök is származtak; ezekből pedig az ember.

Az ontogenesis terén is még meglehetősen sok kikutatni, kinyomoz ni való van hátra, habár meglehet hogy van sok olyan megállapítás is már amelyről, helyzetem következtében, csak nekem nincsen tudomásom. Például: Említém, hogy a cápafélék között olyanok is vannak amelyeknek szempilláik vannak. Holott a szempillák főcélja az hogy a szemhártyát a kiszáradástól védjék, illetve hogy a rövid időközönkénti pillantgatás útján állandóan nedvesen, tehát lágyan, ruganyosan, tökéletesen átlátszóan tartsák. Pedig minderre a vízben nincsen is szükség, amiért a más halféléknek szempilláik nincsenek is. A vízben élő cápafélék miért képeztek hát szempillákat? Éltek-e ezek ősei valamikor, ha nem is a szárazon, de talán isza-

pos területek felszínén de a levegőn is? Aminthogy számos széles uszonyú, és a rájaféle cápafajok ma is, habár a víz mélyén, de iszapos felületen avagy homokon fekve élnek. Tény hogy az emberi embriónak, és így az emlősállatokénak is, bár szemei már vannak de szempilláik még nincsenek, viszont a szempillák később létrejővén, eleintén sok emlősállatnál csak a megszületés után több nappal nyílnak meg. Azt jelenti-e ez, hogy az emlősök valamikor sötétségben éltek, hogy a Földön egy időben minden világosság eltűnt volt, avagy csak azt, hogy némely emlősök kicsinyei szempillái csak azért nyílanak meg napokkal a meg születés után mert barlangban avagy szüleik által vájt sötét üregben jönnek a világra, ahol látásra még nincsen szükségük? Vagy pedig a barlangban, üregben születés azért is szükséges még mert ez emlősök valamikor egy sötétségkorszakban éltek? Aminthogy ma is vannak még főképp éjjeli életet élő emlősök is. Viszont ma tudjuk azt is hogy a Sarkak milliomodévek alatt helyüket változtatják, amiért is valamikor különböző tájakon, és így Magyarországon is, fél-fél esztendeig volt éjszaka, de hogy ilyen helyen a félévig tartó nappalon át is a napsugarak csak igen harántosan esvén a földre, ezért itt a nappalok is nemcsak hidegebbek de kevésbé világosak is.

Azon körülmény, hogy számos emlős megszületésekor teljesen szőrtelen és csak később szőrösödik meg, amellett szól, hogy az emlősök ősei szőrtelenek voltak mint a békafélék, habár amikor ez emlősök világra jönnek, kétéltű jellegük már nincsen is. Igaz ugyan, hogy az embernél az is megvan, hogy közvetlen a megszületése előtt testén finom szőrözet jelentkezik, ami azonban a meg születés után eltűnik. Csakhogy ez nincsen minden emberfajnál így és tudtommal a teljesen szőke, úgynevezett „keletbalti", vagyis a tulajdonképpeni magyar faj gyermekeinél sincsen meg ezen megszületés előtti szőrösödés. Ami szerint tehát e fajnál azon bizonyos majomember- és neandertaloid-kor, vagyis a szőrös vademberkor sohasem volt meg.

Föltűnő az ontogenesis szempontjából az is, hogy a madarak is kicsi korukban tollatlanok, aztán pihések, azaz tehát tulajdonképpen *szőrösek,* és csak utóbb tollasodnak meg, ami

szerint náluk is a tollasodás korát egy szőrösödés kora előzhette meg. Ellenben semmi nyoma a madarak testén pikkelyeknek, kivéve a lábukon, ahol viszont ugyanolyan pikkelyeik vannak mint hüllő-őseiknek. Ez meg azt bizonyítja, hogy őseiknél az egész test pikkelyesedése sohasem is volt meg, hanem csak a lábakon, más szóval, hogy az egész testfelület pikkelyesedése az őshüllők nem minden ágánál volt meg. Vajon igaz-e, hogy a tollak csak átalakult pikkelyek? Vajon a tollak nem csupán rokonai e a pikkelyeknek, de nem azokból lettek? Tény viszont, hogy emlősök még élnek ma is, amelyek testfölületét pikkelyek borítják, amiről amint láttuk – a „körömbőr”-ről szóló mondák is beszélnek. Sőt hiszen rr:ég az embernek is, bár inkább csak idősebb korban, de szintén csak a lábain fordulnak elő itt-ott pikkelyszerű, habár lágyabb bőrképződmények, kisebb lencse nagyságúak, amelyek azonban hámlanak is, mint a hüllők pikkelyei, mint a madarak lábpikkelyei, sőt tudjuk hogy például a kígyók vedlenek is, amennyiben egész bőrfelületük egyszerre válik le, minden pikkelyükkel együtt.

Föltűnő még a következő dolog is: A gerincesek igen régi őseinél a négy végtag meglehetősen egyforma hosszú. Ám a kétlábon járó őshüllőknél a két első, a „kezek”, megkisebbedtek, a „lábak” viszont megnagyobbodtak. Például az iguanodonnál ez körülbelül ugyanolyan mértékben történt meg mint az embernél. De voltak olyan dinosaurusfélék is, amelyek „kezei” annyira meg voltak kisebbedve hogy már semmire sem lehettek használhatók. És íme: Tudjuk hogy a madarak hüllőkből, éspedig kétlábon járó dinosaurusfélékből lettek, márpedig a tyúk, a kacsa, a liba s még némely más madárféle kicsinyeinek, amikor ezek a tojásból kikelnek, szárnya oly kicsi és csenevész mint ama dinosaurusok teljesen elkorcsosult „kezei” is. Tény pedig, hogy épen eme dinosaurusoknak voltak teljesen madárszerű lábaik is, úgyhogy a tudósok egyetértenek abban, hogy a madarak ilyen kétlábonjáró dinosaurusfélékből származtak és hogy ezek között már tollasok is létezhettek, ha röpülni még nem is tudtak, aminthogy kicsi korukban a tyúkok, kacsák, libák sem tudnak. De meglehet hogy ezen madárszerű dinosaurusok tulajdonképpen még nem is voltak tollasak hanem csak pihések, mint az említett madarak fiókái, habár ké-

sőbb már létesültek olyanok is amelyeknek szárnyaikon és farkukon már valóságos tollak is lettek, úgyhogy szárnyaikkal kétlábon futásukkor csapkodva, futásukat így könnyítették és gyorsították, szintén ugyanúgy ahogy an ezt az említett madarak fiókái is teszik, habár a levegőbe emelkedni még nem képesek. Tény hogy eme madaraknál is tollak legelőször szárnyukon és farkukon nőinek, de utóbb fölnőltebb korukban szárnyaik nagyon megnövekedvén, így már repülni is képes madarakká válanak. Az ontogenesis törvényei szerint mindez azt bizonyítja, hogy a madarak a kétlábonjáró dinosaurusfélékből lettek. Tény pedig az is, hogy voltak olyan kétlábonjáró dinosaurusok is amelyeknek, miként a madaraknak, belül üres, csőszerűs tehát igen könnyű csontjaik voltak.

Annak helyén szó volt már csodaszarvas regénkről, valamint arról, hogy a Csodaszarvas őseinknél vezetőállatként is szerepelt de egyúttal a házasságkötéssel és a nemzetalapítással is regebélileg összefüggésbe hozatott. Ami viszont a természetben azzal okolva meg, hogy a szarvasfélék párzási ideje a tavaszi napéjegyenlőségkor van de ami ősidőkben az embernél is így volt, sőt aminthogy ma is azt tartjuk hogy „a szép tavasz a szerelem ideje." Ez időben a szarvasok minden esztendőben egy bizonyos helyükön, éspedig főképp valamely folyó, tó vagy tenger szigetén, szoktak összejönni, de ami ugyanígy volt régen az embernél is. Mivel pedig a szarvasok terhességi ideje is, miként az embernél, szintén kilenc hónap, ezért úgy a szarvasok mint az emberek kicsinyei is, a téli napforduló idején, vagyis Karácsony ünnepe táján, ami ma is a gyermekszületés ünnepe, jöttek a világra. Elmondottam volt azt is, hogy a szarvassal összefüggőleg a nemzetalapítás regéje, ha némileg romlottan is, de megvan északi rokonnépünknél, a voguloknál, is, de hogy ennek nyoma fölismerhető a görögöknél szintén, amennyiben Heraklesz is űzi az aranyagancsú, ezüstpatájú kerinai szarvast és eljut Szkithiába, ahol a szkithák őseit nemzi. Mivel pedig Heraklesz a régi görögöknél és a föniciaiaknál meg Makar és Magar néven is neveztetett, így benne a mi nemzetalapító Magorunkra ismertünk, annál inkább hogy úgy Magor, mint a görögöknél Heraklesz, tulajdonképpen Napis-

ten, emez pedig őseinknél az emberiség apja, valamint őseink nyelvében *magyar* = ember.

Utóbb azonban mindezen a természetteli összefüggések, átvevő más népeknél, valamint a kereszténység hatása következtében, mindinkább elhomályosodván, a nemzetalapítás helyébe gyakran városalapítás, majd már csak templom- avagy kolostoralapítás került, aminthogy már nem is mindig szarvas hanem esetleg ló, tehén, bika, sőt disznó avagy macska, a kínaiaknál például róka, került, habár láttuk azt is, hogy a kínaiak e rókája onnan származott, hogy kabar őstörzseink egyik kultusz-állata a róka volt, amely kínai rege viszont azért igen értékes mivel ebben a róka a mesehős leányokhoz vezeti, akik közül ő egyet feleségül vesz; vagyis itt a vezető állat még házasságszerező is lévén, így ami őseredeti csodaszarvas-regénkhez még közelebb álló. Ugyanígy van ez a közismert „Csizmáskandúr" mesében is, amelyben a vezető és házasságszerező állat: macska. Viszont mi már láttuk, hogy kabar őstörzseink egyik kultuszállata, a háziállatként is tartott gepárd volt, egy macskaféle tehát, amelyet Ázsiában némelyütt ma is tartják és hogy ha vele, kisebb, szekeret is húzatnak, hogy lábaik ki ne sebesedjenek, ezekre bőrcsizmákat adnak, ugyanúgy mint szibériaiak a szánvonó kutyáik lábaira. Vagyis e „Csizmáskandúr" mese is tehát kabar eredetű.

Elmondottam már föntebb is, hogy oroszországi rokonnépeinknél (mordvinok, votyákok, cseremészek, zürjének) egészen újabb időkig élő szokás szerint a Keremet nevű Szent Kertet, illetve ennek helyét, (amelyben azon kis házikó is állott amelyben az istenség bálványát tartották és amely tehát a templomok őse is, de amely kertben az áldozások szertartásait valamint házasságkötéseket is tartották) úgy határozták meg, hogy valamely állatot – lovat, tehenet, bikát – szabadjára engedtek, de követték, vagyis az állat által magukat vezettették, majd ahol ez megállapodott, esetleg le is feküdött, ott alapították meg a Szent Kertet, mivel úgy vélték hogy ez az istenség akarata. Mi pedig regös énekeinkből is tudjuk hogy a Csodaszarvas is magát az Ég küldöttének mondja, valamint hogy ő azon Törvényt is megszemélyesíti amely „legényt a leánynak, leányt a legénynek" rendel. Magától értetődik az is, hogy a

hely ilyenképpeni megválasztása onnan származott, hogy eredetileg az emberek Szent Szigete (s ezen a Szent Kertje), amelyen a párosulás történt, ugyanaz volt mindenütt amely a szarvasoké is, amelyet tehát az emberek számára a szarvasok jelöltek volt ki, sőt amely szigetekre vezető gázlót is a szarvasok mutatták meg, de ahol gázló nem volt, ott valamikor, minden valószínűség szerint a leányok a szarvasünők, a legények pedig a szarvasbikák hátán, beléjük kapaszkodva, úszhattak át a szigetre. Azt is láttuk pedig hogy a helyre mindig előbb a nőstény-szarvasok illetve a leányok érkeztek és utóbb a hímek illetve a legények. Emlékeztetnem kell itt újból népmeséink azon indítékára amely szerint Tündér Ilonának avagy Gyöngyszínű Ilonának, kertben avagy másutt, az alvó királyfit költögetnie, ébresztgetnie kell, ami bizonyára annak emléke, hogy ősidőkben, amikor a nemi ösztön egy esztendőben csak egyszer, tavasszal, ébredett, ez ekkor is előbb a nőknél történt, és hogy ez azért is volt így, mivel akkoriban még gyakori volt nemcsak a nőuralom és nőelvűség hanem az is hogy a nő valóban erősebb is volt, sőt tehát a szerelemben is a kezdeményező (ami némely oroszországi rokonnépünknél máig is megvan). Érthető tehát hogy akkoriban és ilyen törzseknél, a férfiaknál az erectio is csak különböző szerelmi játékok („költögetés”) útján volt előidézhető.

Valószínűnek tartható még az is hogy őseink a szarvasokon lovagoltak is, aminthogy északi népek a rénszarvas okon ma is, ami szerint tehát a Szent Szigethez is őseink, úgy a nők mint a férfiak, szarvasok hátán is érkezhettek. Mivel viszont tulajdonképpeni magyar faj (a „keletbalti”-nak nevezett) kisebb termetű, sőt mivel régebben az ember átlag is mainál kisebb volt, régen pedig éltek az óriástermetű szarvasfajok, ezért elképzelhető még az is, hogy őseink a szarvasok fején is, a szarvakba kapaszkodva, is szoktak volt ülni. Amire némely népmesénk is utal (például a „Vörös tehén” meséje), valamint a szarvas szarvai között megjelenő Nap és a szarvas szarvai között ringó bölcső, benne a kisdeddel.

Ide teszek még nehány példát:

A görög rege szerint Apolion megbízza Kadmoszt, hogy amint meglátand egy fehér tehenet, ezt kövesse s ahol ez lefe-

küszik, ott alapítsa Thebe városát. Ami ezután így meg is történik.

A római rege szerint Aeneasznak isteni jóslat adja tudtul, hogy azon helyet amelyen várost kell alapítania, egy négylábú állat mutatandja meg neki. Mikor egyszer egy emsét (nőstény-disznót) akar áldozni, ez valahogy elmenekül, egy dombra fut föl, ahol megmalacozik. Erre Aeneasznak eszébe jut a jóslat és Alba-Longa városát e dombon alapítja.

A mi, már keresztény, regénk szerint Szent Gellértnek hímszarvas mutatja meg a helyet amelyen a bakonyi monostort alapítja.

Ortutay Gyula „A magyar nép művészete" című művében, habár ő is az „ázsiai nomádság" tana áldozata s ennélfogva ős is majdnem mindent általunk másoktól „átvett"-nek kénytelen vélni, de némely rendkívül értékes adatot, illetve régi magyar tárgyi-néprajzi dolgokról vett fényképet mutat be. Például több olyan kapuszárnyat amelyeken a lécek fölső végén még ott vannak a holdacskák (e rajzon *a*), amelyek hogy miként képeztek kapuinkon holdnaptárat, föntebb magyaráztam meg. Továbbá (a 41. oldalon) bemutat Dálnokról (Háromszékmegye) egy igen régi ajtófélfa-maradványt, amelyen még igen tisztán látható e minta (a rajzon *c*), úgy alkalmazva hogy ez az egész félfa egy részét boritja, holott más székely kapukon ugyanezen négy ágú csillagszerű jász minta csak keretdíszként van meg (e rajzon *b*), amit már a „Magyar építőízlés" című művemben (ma 1965-ben még kiadatlan) is bemutattam és magyaráztam. Viszont, holott a más székelykapuinkon e csillagalakok domborúak is, eme ajtófélfán úgy a kimélyített alap mint az alakok is simák, laposak. Habár minderről már föntebb, különösen „Jász" fejezetemben írtam, itt azért ismételem, hogy hozzátehessem, hogy mivel ezen négyágú csillagalakot

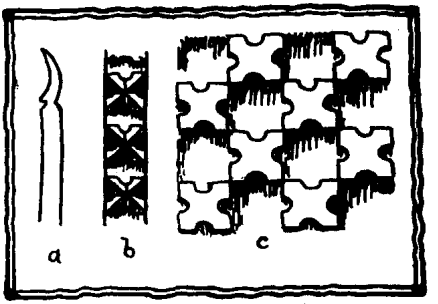

avagy négyszirmú virágot ábrázoló díszünk úgy Erdélyben mint Alföldünkön is megvan, éspedig amott is emitt is egészen hasonlóképpen ajtófélfa felületet borítóan, így ez is arra vall hogy jászok nemcsak Alföldünkön hanem Erdélyben is éltek.

Bemutat Ortutay régi magyar, azaz őseurópai, széktámlákat is, amelyek azonban újabb időkben majdnem mind már ízléstelenül agyoncifrázottak és nyugati, főként német, hatás folytán teljesen elbarokkosítottak és így a néprajzi tudomány és ősműveltség-kutatásunk szempontjából teljesen értéktelenek. Közöl azonban nehány egyszerűt, tehát ősjellegűt és tehát értékeset is. Például az e rajzon 1 számmal jelölt bizonyára ősrégi alak. Ezen a középen levő kerek lyuk a széktámlát megfoghatásra teszi alkalmassá. Utóbb hogy e lyuk még alkalmasabb legyen, olyan alakúvá lett amilyennek ezt a 2-vel jelezett széktámlán látjuk, majd stilizálás útján ebből szívalak lett. (A rajzon 3 számmal jelezve. Mind a három széktámlarajz Ortutay nyomán)

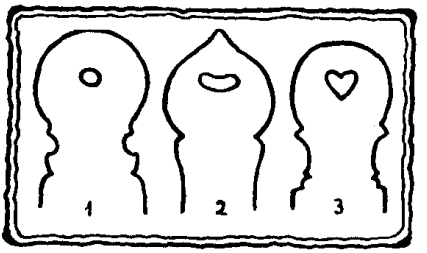

Közli Ortutay két ilyen, szarvasagancsból készülő, lőportartó (eredetileg bizonyára mást tartottak bennük, talán aranyport!) képét is, amelyeken az általunk már jól ismert és szemere őstörzseink szimbolikájából származó, a Nap fölülete szemcsésségét (granulatioját) föltüntető stilizált és leegyszerűsített ezen díszítményindítékát látjuk ábrázolva. Természetesen azonban e dísz értelmét ma már 800 éves kereszténység után, sem népünk már nem tudja sem Ortutay nem sejthette.

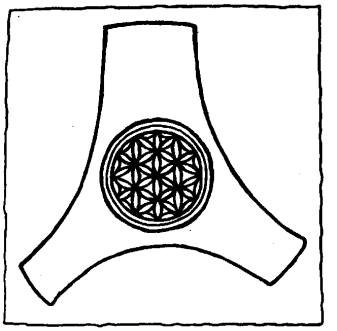

Számos kopjafát (temetői fejfát) is mutat be Ortutay, de amelyek közül elég itt e kettőt hoznom.

Bemutat említett művében számos szép láda és bútorfestést is, amelyek között gyakori az általunk már tárgyalt olyan is amelyben virágcsokor is van, amelynek pedig közepén, fönt, tehát a főhelyen, vagyis koronázó virága: szekfű. Vagyis a székelyek szent virága, míg emellett kétoldalt, következetesen egy-egy gyöngyvirág van, vagyis a tulajdonképpeni magyar törzsek szent virága. Mind amely ilyen díszítésű ládák és bútorok kivétel nélkül erdélyiek, úgyhogy egészen világos miszerint e dísz valamikor a székelység és a magyarság testvér nép voltát és egységét, egyesülését akarta jelképezni. Mivel pedig az ilyen ládák és bútorok egy-két századnál nemigen régibbek, eszerint ezen virág dísz ből még az is sejthető, hogy az ősvallásunkból származott jelképek Erdélyben a nép között még egy-két század előtt sem mentek volt feledésbe. Sőt következtethető még az is, hogy ezekről a nép itt-ott még ma is tud valamit: Csakhogy néprajztudósaink elmulasztják a népet minden általa használt díszítőindíték felőli hagyomány, hiedelem, monda vagy babona felől kikérdezni s minden elmondottat pontosan föl is jegyezni. Vagyis e tudósaink is ugyanazon hibában vannak amelyben fiatal koromban, Erdélyben jártamkor én is voltam. De elmulasztják ezt e tudósok nagyrészt azért is mert tévhitük szerint: „mi ázsiai nomádok voltunk” és tehát úgyis mindent amink van csak németektől, szlávoktól sőt oláhoktól, „vettünk át”. Igaz viszont, hogy a nép az úri néprajzi gyűjtők iránt nagyon bizalmatlan és hogy, amint ezt egyik néprajztudósunk egy cikkében panaszolja is: „sokszor semmit sem akarnak elmondani.” Igen jól tudom pedig, hogy ez nagyrészt azért van, mert papjaik az ilyen „pogány” és „hiábavaló” dolgokat nagyon kárhoztat-

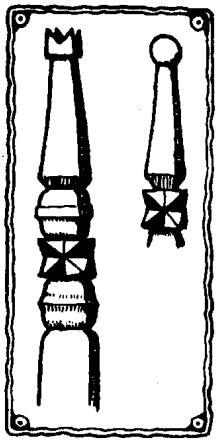

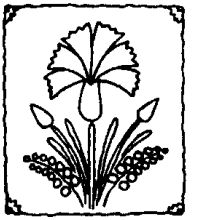

ják sőt őket az ilyesmikért szidják, valamint mert félművelt emberek, idegenek avagy már gyárakban is dolgozott munkások, őket hagyományaik, hiedelmeik miatt, amelyeket „ostobaságok”-nak mondanak, kinevetik, gúnyolják.

Az is ma már közismert, hogy oláhok újabban ami magyar néprajzi, népművészeti, népi építészeti anyag: összegyűjtik, lefényképezik és múzeumaikban kiállít ják és így az oláh házakból (de magyarokéiból is!) a festett bútorok at is és mindezt „a román nép művészete kincsei”-nek mondják, nevezik és német, angol, francia nyelven is megjelenő propaganda-könyveikben ismertetik, azt azonban mindig elhallgatva, hogy mindezt, különösen pedig az erdélyi festett ládákat és bútorokat sohasem készítették oláhok, hanem csakis magyar, illetve székely, mesterek, akik ezeket a vásárokon is széltére árulták, ahol magyarok, székelyek, oláhok és szászok egyaránt vásárolták. Amikor pedig e tény már túlságosan nyilvánvaló, akkor azt szokták ellen vetni hogy „hiszen az egész székelység csak elmagyarosított román!”. Holott a történelmi valóság az, hogy az osztrák uralom alatt századokon át, mivel az oláhság mindig minden lehető pártfogásban részesült, a magyarság pedig hatalmi eszközökkel elnyomatott, üldöztetett, ezért egész vidékek amelyek régen magyarok voltak, elolláhosodtak. De természetesen csak nyelvileg, mert fajilag megmaradtak gömbölyűfejű magyaroknak, illetve nem válottak hosszúfejű, földközi fajú igazi oláhokká, akik ugyanolyanok mint például az ugyane fajbeli dél olaszok. Ezen elolláhosodottak ma is egész néprajzukban a régi magyarokkal, székelyekkel azonosak, illetve például csizmájukat, abaposztóból való nadrágjukat, amely gyakran vitézkötéses zsinórozással is díszített, hímezett szűrüket, kankó-kabát juk at, hímezett ingüket, karimás fekete kalapjukat, báránybőr-süvegüket stb., stb., nem örökölték a rómaiaktól hanem régi magyaroktól, székelyektől, kunoktól, jászoktól, besenyőktől. Habár viszont kétségtelen az is, hogy az elolláhosodás mindig egyúttal nagy szellemi, népéleti, néprajzi és műveltségi hanyatlást és aljasodást is okozott ha nem is egészen az igazi oláhság oly alacsony színvonalára. De bizonyosnak tartom azt is, hogy az oláh értelmiségben is, amelynek létezése is alig több száz évesnél, a kiválóbb egyé-

nek nem is földközi fajúak, hanem eloláhosított magyarok, székelyek, kunok, jászok, besenyők utódai. Ugyanúgy mint ahogy Svédországban is, – amint már fölhozám – habár ott az északi fajú igazi germánság még többségben van, de már csak az alacsonyabb néprétegekben, holott az értelmi és vezető fölsőbb elem már mind kevésbé ilyen, hanem a legigázott lapp őslakosság származéka, ha ma svédül beszél is és magát svédnek hiszi is.

De ismételem itt is: Az oláhok csak gyűjtsék szorgalmasan és őrizzék meg gondosan a néprajzi anyagot, mert számunkra dolgoznak. A tudomány halad és az igazság nem lesz örökre elhallgatható s meghamisítható.

Ortutay említett művében a Kalotaszegre vonatkozó képekből kitűnik egyrészt az, hogy ottan újabban a régi magyar népi faépítészetet teljesen kiszorítja a könyvekből, német kiadványokból majmolt svájci faépítészet, amelynek pedig díszítményei csupa reneszánsz és barokk ízlésű, lombfűrésszel készülő cifraságok, eltekintve attól, hogy maga a tetőszerkezet is más.

De kitűnik másrészt az is, hogy Kalotaszegen a régi, szép, nyugodt és méltóságteljes megjelenésű népviselet mennyire degenerálódó, elízléstelenedő, hogy például a szoknyák és kötények szegélyein való egykori sima, piros, néha sárga, szallagok helyét ma már mindenütt a boltban vett, gyári szallagok foglalják el de amelyek végig természetutánozó rózsákkal és mindenféle más virágokkal cifrázottak, amely virágos mintázatok azonban magától értetődőleg mind gépszövésűek. Valamint az ingkötőzsinórok bojtjai is ízléstelen gyári gyöngyöshálóval borítottak. Mind ami az egész női népviseletet nyugtalan megjelenésűvé, agyoncifrázottá: ízléstelenné, teszi. Csak Ortutay XX. táblája egyik képén látjuk még a régi, szép, nyugodtan harmonikus kalotaszegi női népviseletet, de e kép is Malonyai Dezső „A magyar nép müvészete” című, sokkal régebben megjelent művéből való.

Pannon: A görögben *főnikosz* = piros, amely szónak megfelel a finn és észt *punaise, punane* = piros. E pannon vagy pún szóval azonos a *föníciaiak* vagy *fönikeke* neve, akiket még *pún* néven is neveztek és akikről mi már tudjuk hogy valóban

pannon eredetűek voltak, ha később el is sémiesedtek Valamint megtudtuk azt is, hogy ezen pannon őstörzsünk főbb kultusz-színe a piros volt. Viszont a görög följegyzések szerint a föniciek bőrszíne is vöröses volt, és láttuk, hogy a régi egyiptomiak magukat mindig vörös bőrszínűvé ábrázolták. Ilyen bőrszínű emberfaj Amerikában is él, amiért ezt magyarul is *rézbőrű*-nek is szoktuk nevezni, míg németül *Rothaut,* olaszul *pellerossa* = piros bőr, is a nevük, ami viszont az angol *redskin* fordítása.

Magyar *fon, fonni* igénk vogul és finn megfelelője *ran, puno* = fon. láttuk hogy e magyar igénk tulajdonképpen a *von* = húz igénkből származik. Úgyhogy világossá válik miszerint a német *spinnen* = fonni ige is ősnyelvünk pannon szócsoportjából származott, de a húzást, vonást, folyást, hosszúságot kifejező, már többször említett kezdő *s* hanggal megtoldva. Magától értetődő, hogy *fonál* és *vonal* szavaink is a *fon* és *von* igéink származékai De világossá válik eszerint hogy a latin-olasz *funis, fune* = kötél szó is ősnyelvünk pannon szócsoportjából származott, de ugyanúgy mint a szerbhorvát *vuna* = gyapjú szó is, mert hiszen a magyar *fon* szó is bolyhosságot, szőrösséget kifejező szó.

Láttuk hogy a különböző népek mythologiájában többnyire szó van a Napisten nagy hajzatáról sőt sokszor „aranyhajá”-ról is, ami a napsugarak költői jelképezése volt. Ilyen nagy aranyhaja van vogul rokonnépünk Napistenének is, míg nálunk az ősvallásunk Napistenéből lett mesebeli királyfiaknak, Szép Miklós, Világszép Úrfi és Szép Palkó mesehősöknek van nagyaranyhaja, amellyel egyik népmesénk hőse magát és lovát a nagy jégeső ellen is betakarja. A feketehajú voguloknál a hajzat aranyhoz hasonlítása nem keletkezhetett, vagyis ők ezt csakis szőke nagyhajzatú néptől örökölhették, olyantól amilyen az ősmagyarság volt, amely a „keletbalti”-nak nevezett, valóban szőke, nagyhajzatú és kerekarcú fajhoz tartozott és amelyhez a magyar népnek 60-70 százaléka tartozik ma is. Viszont fölhoztam már azt is, hogy napkorongot ma is szokás sugárzóan de emberarccal ábrázolni, ami ismét nem keletkezhetett olyan hosszúarcú fajnál, amilyen a germánság, vagyis az „északi” faj (amely egyébként sohasem szőke hanem vörös-.

vagy feketehajú), hanem csakis olyan kerekarcú emberfajnál amilyen az igazi magyar nép nagy többsége mindmáig.

Nagy hajzatúnak képzelték és ábrázolták a görögök Apollon Napistenüket is, aki egyik mellékneve náluk *Fóbosz* is volt, *sugározó* értelemmel de viszont egy más szokásos neve Föbosz-Akernekomesz volt, amely utóbbi név értelme pedig *nyíratlan,* vagyis tehát szintén: *nagyhajzatú.* Annak helyén bebizonyítottam, hogy a Biblia Absalonja, aki szintén igen nagy hajzatú, eredetileg Napisten volt és Apollonnal, vagyis a mi népmesénk Szép Palkójával azonos. Ugyanúgy Napisten volt a bibliai Sámson is, aki utóbbiról nem csak az mondva hogy igen nagy hajzatú volt, hanem még az is hogy csodás nagy ereje a hajában volt Ami szerint ő azonos a szumerek Samas Napistenével, a görögök Herakleszével és a mi Toldi Miklósunkkal. De mondatik Sámsonról még az is, hogy haját Delila nevű leány lenyírta azért, hogy erejét veszíttesse. Egy görög regében viszont Nizosz, megarai király azért legyőzhetetlen mert csodás nagy ereje a hajában van. Azonban Szekülla nevű leánya, aki az ellenséges Minosz királyba szerelmes Nizosz haját levágja s Minosznak adja, mire ez győz, Nizosz pedig meghal. Kiemelhető itt, hogy úgy a *szumer* mint a *Samás* és a *Sámson* mint a Nizosz név: szemere szócsoportunkba illő, míg a *Szekülla* név meg a mi *szegni* és a latin *seco* (szeko) = vág, vágni igékkel azonos. Annak helyén pedig kimutattam, hogy ezen *szegni* vagy *szekni* igénkből származott úgy a *szekerce,* másként *szakóca* szavunk, mint a fűrész több nyelven meglévő *sega, seca, Säge, Sag* (széga, széka, szége, szág) neve, mivel a fűrész valóban *szaggatva,* azaz *szakgatva,* vág. Valamint hogy innen származott a fogazott élű sarló régi magyar, de a székelyeknél ma is meglévő *szike* neve s ebből a sarló német *Sichel* (szíhel) neve is. Mind ami viszont összefüggésben van az égi holdsarló belső éle szintén fogazottságával, és még sok, sok másmindennel, amit itt nem ismételek.

Hozok itt adatokat P. Gegő Elek: „A moldvi magyarok” című (Buda, 1838.) című könyvéből:

Műve 20. oldalán írja: „a' lakosok czengő beszédéből is rögtön eszrevevém, hogy chángó helységben vagyok."

Mi már tudjuk, hogy a *csángó* név a régi magyar és mai székely *csángatni* = hangosan értelmetlenül beszélni igéből származik és tehát gúnynév, valamint tudjuk, hogy a kún eredetű igazi csángók beszélnek csak egészen sajátságos hanglejtéssel, de hogy sem a jász sem a székely eredetű moldovai magyariak nem ilyen beszédűek és tehát emezekre a csángó név ma helytelenül alkalmaztatik. Hozzájárul a kún eredetűek beszéde sajátságos voltához még az is, hogy az *s, cs és zs* hangok helyett mindig *sz, c* és z hangot ejtenek. Megjegyezendő: a *csángatni* ige nem egyéb mint a *csengetni* vagy *csöngetni* igénk mélyhangzós mása.

Gegő a 35. oldalon Demetrii Kantemirs' „Beschreibung der Moldau" könyvéből (40, 41. oldal) írja, hogy Erdély határai Mátyás király kora előtt Moldova nagy részét is magukba foglalták de épen Mátyás ott V. Nagy István moldovai vajdávali háborúskodásában több csatát veszítve, e részeket neki kénytelen volt átengedni.

A csángókat Gegő is határozottan kún eredetűeknek mondja (60. oldal). Írja: Moldova azon vidékéit amelyeken a kún maradványok csángó-magyar név alatt élnek, az oláhok ma is Comania-nak nevezik (67 oldal). Erre vonatkozólag adatot is idéz egy Fejér nevű prépost „De avítis Magyarorum ac Chunorum Jasonumque Hungariae Accolarum sedibus et initiis" című értekezése 61. oldaláról. Írja továbbá, hogy a moldovai magyarok a csángó-magyarokkal nem is házasodnak össze. Hogy a régi bojár oklevelekben ahol csángókról van szó, ilyen személynevek találtatnak: Hideg, Sipos, Szarka, Csalán, Kancsal, Agaras stb., holott ahol székely származásúakról, ott a nevek ilyenek: István, József, Gergely, János stb. Előbbiek tehát még nem használtak keresztény neveket. Említi a Bákó (ma Bacau) melletti kún halmokat amelyekről az ottani csángó-magyarok azt mondják hogy elődeik ott lovakat áldoztak. Írja hogy a csángó-magyarok földeiket örökös (ősi) jogon bírják, holott úgy a székely származásúak mint az oláhok mindenütt vagy adományozás alapján vagy pedig foglalási jogon, ami szerint őslakók: a kúnok, Említi, hogy a történelem is

igazolja miszerint az oláhok Moldovába sokkal később költöztek mint a kunok. A 64. oldalán Joannes Archidiaconus és Pray nyomán írja:

„I. Lajos uralkodása kezdetével Comania földúlatott; Bogdán, a máramaros oláhok vajdája, mások szerint Drágos nevezetű fia, Lajos tudta nélkül a Havasokon átkelvén, oláhait Kunországba telepíté, hol övéitől fejedelemnek választatván ezt Moldovának kezdé nevezni. Azonban Lajos fegyverrel kényszeríté engedelmességre és adófizetésre. A mohácsi szerencsétlen ütközet elvégre ezt is a törökök hatalmába ejtette."

Idézi az említett német Kantemirt (ennek fönt nevezett műve 273. oldaláról): „Wahre moldauische Bauern gibt es garnicht; die man findet sind Russischen oder Hungarischen Ursprungs." Magyarul: „Igazi moldován földművesek nincsenek is; akik találhatók orosz vagy magyar származásúak." Miután Kantemir korában ott már az oláhok voltak többségben és ők voltak az uralkodó elem és miután magukat moldovánoknak nevezték, ezért ő is moldován alatt oláhot ért. Továbbá, ma ugyan a német *Bauer* szót „paraszt"-nak szoktuk fordítani; ennek helyes fordítása azonban *földműves,* mivel a német *bauen, anbauen, bebauen* szavak eredeti és tulajdonképpeni értelme: földet művel, megmunkál, bevet, beültet, és az épít értelmet is, csak utóbb kapta. Kantemiri korában ott tehát oláh földművesek még nem léteztek, csak állattenyésztők, főképp juhtenyésztők, és tehát mint minden csak állattenyésztő nép: még teljes avagy félnomádok voltak, holott a földművesek magyarok, székelyek, oroszok azaz rutének sőt kunok is voltak, mivel, amint látjuk, Kantemiri a székelyt és kúnt is „Hungar"-nak nevezi. Az pedig eléggé ismeretes, hogy rendesen a harcias állattenyésztők igázzák le a békés földművelőket, akiket a maguk számára dolgoztatnak, adóztatnak, majd nyelvüket is rájuk kényszerítik. Úgyhogy a már földművelő oláhok nagyobb része nem is igazi oláh, hanem elolláhosított magyar, székely kún, jász, besenyő, valamint Moldovában orosz is, azaz rutén, illetőleg ukrán. Kiemeli még Gegő a nagy különbséget a magyarok vagy csángók, székelyek és az ottani oláhok között, írván hogy míg előbbiek szorgalmasak, rendesek, tiszták, erkölcsösek, de emezek piszkosak, vadak, erkölcstelenek

és iszákosak. Írja: Ha tiszta, rendes házat látunk, biztosra vehetjük, hogy magyaré (vagy csángóé).

Ide teszek Gegő könyvéből nehány szót a moldovai csángók nyelvéből:

bútor = holmi, poggyász
komanié = eskü; tehát szintén a kő nevéből képezett szó. Említhető hogy a szerbhorvátban is *kunemse* = esküszöm. Régibb nyelvünkben a kő neve nem csak kű, hanem kú és kó is volt. Szerintem „eskü̈t tenni" = esett követ (meteor követ, menny követ) érinteni. Mert miként ma szokás esküttelkor a Bibliát érinteni, úgy régen szokás Iehetett, különösen a kunoknál, meteorkövet érinteni. Láttuk hogy akunokná! különben is kőkultusz volt.
ligat = liget
megevett = megérett
orontani = szagolni, amely szó Erdélyben is használatos
eszmedni = észre venni
eszlem = észre veszem
majtozni = halasztani; nyilván a *majd* szó *majt* kiejtéséből
lábitó = pedál, a szövőszéknél, de természete
sen megfelelő volna zongoránál, kerék párnál is
Jana = Anna; jésítés
kunhalm = kőhalom
egyház = templom, azaz = istenház
derék = derék de használják *erős* értelemmel is, de ami másutt is szokásos, például „derék ember" = erős, erőteljes ember, „derekasan" = erősen, erőteljesen
dohot = degenyeg, vagyis azon fekete földzsir (ásványzsír) amelyet szekértengely kenésére használnak.

A táncokat illetőleg írja, hogy van körbeni tánc és sorbani. Ezen *sorban* (amely szónak bizonyára van *szerben* változata is) szó képezhette az oláh *szirba* tánc e neve eredetét, mivel lehetséges, hogy *sor,* szer szavunknak volt *szir* kiejtése is Mindenesetre mivel az afrikai oromo nyelvben is betűszerint *szirba* jelent táncot, úgy ez azt bizonyítja, hogy a szó ősnyelvünkből származik és hogy ezt tehát az oláhok is valamely

őstörzsünk nyelvéből vették át. Láttuk, hogy az oromok (gallák), kámiták, és hogy tisztán ragozó nyelvük a magyarhoz a töröknél szótárilag is közelebb álló. A szót az olasz szótár így hozza: *sírba* = canto, ballo, danzatore. Magyarul: ének, tánc, táncos. Amit az oromok tehát nem vehettek az oláhoktól.

Megjegyzéseim Hunfalvy Pál „Ethnographie von Ungaren" című könyvét illetőleg (Budapest, 1877.).

Úgy látszik, a német Steinthal nyomán még ő is az árja nyelveket véli „tökéletes nyelvek"-nek (Vollkommene Sprachen), a magyar és az ezzel rokon nyelveket „tökéletlenek"-nek (Unvollkommene Sprachen) és nem meri megállapítani a magyar nyelvnek az árja nyelveknéli sokkal fejlettebb, tökéletesebb szerkezetét, sem azt hogy a magyar a németnél mennyire szógazdagabb. Ám azért ő is beleakad abba, hogy számtalan esetben, amit a magyar egy szóval kifejezhet, azt a német csak több szóval, vagyis körülírással bírja kifejezni. Hozza például hogy magyar *tettei* = *seine Taten* de *tetteit* az is csak *seine taten.* Amihez toldhatom: de *cselekedetei* is csak *seine Taten.*

Könyve 40. oldalán említi, hogy Pindaros „Olympioníke"-jében írja, hogy a Duna (Isztrosz) forrásainál éltek az Apollot tisztelő népek, vagyis a jók és istenfélők. Amihez tehetem, hogy e táj még az avarok korában is „Hunnia" volt ahonnan csak Nagy Károly, az avarok legyőzője, űzette el a „hún" lakosságot és telepített helyükre németeket.

A 77. oldalon említi hogy mordvák nyelvében *Ravo* a Volga neve. Szerintem tehát, miként a *Volga* név is a mi *folyó,* tájszólásos *foló* szavunkból származott, úgy ezen *Ravo* név is azonos az árja nyelvekbe is átment rio, *rivo, rivolo* = foiyó, patak szóval, ami viszont a ml szintén folyást jelentő *ri, ré,* megfordítva *ir, ér* szavunkból származik, ugyanúgy mint a szláv *réka, rika, riéka* = folyó szó is.

Írja (239. old.), hogy 1227-ben Győrben Magyar Pál magisztert (Magister Paulus Ungarus) egy kún követség kereste föl azon kérelemmel hogy őket és a többi kúnt Erdélyben keresztelné meg. Mire ő oda is utazott, ahol 15000 kúnt meg is keresztelt. De világos tehát, hogy itt nem mai erdélyi területről van szó hanem az akkor még Erdélyhez tartozó Moldováról,

ahol *csángó* elnevezés alatt kunok maradékai ma is élnek. Írja hogy a térítés sikerrel járván, IX. Gergely Pápa ott kún püspökséget alapíttatott. Hozzá teszem: Sehol egy szó arról hogy a magiszternek kúnul kellett volna megtanulnia avagy hogy az akkor még kúnoknak nevezett csángók más nyelven beszéltek volna mint a magyarok és a székelyek. Ellenben fölhozza a pápa egy a magyar királyhoz intézett levelét amelyben a pápa írja hogy megtudta miszerint kunok között valachok (azaz tehát oláhok) is vannak (akkor tehát még kevesen), akik azonban a szentségeket nem katholikus hanem görög szertartású püspökök részéről, eretnekekként veszik. Megparancsolja tehát, hogy ezek számára alkalmas oláh nemzetiségű vikáriust rendeljen, hogy amaz oláhoknak ne legyen kifogásuk szakadár (scismaticus) püspökökhöz fordulniuk. Itt tehát már igenis szó van másnyelvűségről.

A 257. oldalán említi hogy a csuvas nyelvben is *tenger* = tenger. A 254-en pedig, hogy a zürjén, votyák és perm nyelvben *kar, gar* = báros. Miután pedig a föníciai nyelvben is *kart,* a régi germánban pedig *gart, gard* szintén =város és vár, ebből is kitűnik, hogy mind e szavak az ősn”).agyar *kör, kerit, kert, kerítés* szavakból származtak, amelyeknek hogy a hangos kiejtése is volt, mutatja egyrészt *karika* és *karima* szavunk, másrészt *garád* szavunk is, amely földből hányt, bozóttal, cserjével, esetleg tövisessel is, beültetett kerítést jelent. Olyat tehát amilyenek őseink földvárait is képezték és amilyenekkel védelmül azon városaikat vették körül amelyek kőben szegény avagy teljesen kőtlen síkságon állottak. Amely *garád* avagy *gard, gart,* (kert, kerítés) szavunk már némi értelemeltolódással vagyis általános város és vár értelemmel ment át a más nyelvekbe. A vogulban és osztjákban is *kart* = kert. (Lássad még alább is.).

A 267. oldalon említi Marcus Galeotti olaszt, aki megírta hogy Mátyás király asztalánál zenészek magyar hősök tetteiről énekeltek. Ez mindenesetre azon ritka esetek egyike ahol az udvarnál is a magyar nyelv szerepelni engedtetett. Galeotti meg is jegyezi, hogy írásban ugyan más népek is főképp a latin nyelvet használják, de használják emellett a magukét is, csak a magyarok nem soha. Mi már tudjuk, hogy ennek fő oka

a főképp idegenekből álló papság, amely a magyar nyelvet gyűlölte, a rovásírást üldözte. Vagyis: a magyar nyelv Szent István és a kereszténység fölvétele óta egészen a legújabb időkig állandóan mellőzött sőt elnyomott nyelv volt.

Érdemesnek tartom itt egy horvát író, Zvonimir Kulundžić „Put do knjige" című könyvéből (Zágráb, 1959.) miegymást hoznom. A 257. oldalon például Indiáról ír úgy ahogy bizonyos sovinista „indogermánok" bizonyára nem írtak volna. Adatait aligha is vehette német könyvekből hanem bizonyára angolokéiból, olyanokéiből akik Indiát jól ismerhették.

Írja, hogy a kasztrendszer ott a Kr. e. második ezredév középtáján létesülhetett, mindenesetre azon időben amikor Perzsiából és Afganisztánból az árják a Hindukus hegység hágóin át Indiába, a nagy Gangesz folyó síkságára hatolva, itt a nagyszámú békés, dolgos állattenyésztő és földművelő törzseket leigázták, amelyeket a történészek többnyire, bár nem egészen helyesen, a *dravida* összefoglaló néven neveznek, Amely soraira meg is jegyezhetem, hogy az árják előtti időben Indiában kétségtelenül nemcsak a dravidák éltek, hanem igen sötétbőrű, szinte szerecsenszerű népek is, valamint őskezdetleges veddaszerű törzsek is, amelyek maradványai úgy a félsziget belsejében mint Ceilonban is még találhatók, A magas műveltségű és India műveltsége megteremtői azonban a dravidák voltak (Mohendzso-Daro és Harapa városok, ásatások). Szerző 259, oldalán több írót, különösen angolokat idézve, elmondja, hogy mivel a brahmánoknak, vagyis a hódító árja hinduk legfölsőbb kasztjának minden szabad, annyira hogy még gyilkosságért sem vonhatók felelősségre, ezek tehát erkölcstelenek, csalók, önzők, lusták és becsületes ember közöttük nem is létezik.

Hozzá teszem: Magától értetődik, hogy az árja hinduk a kasztrendszert azért teremtették, hogy magukat a fölsőbb kasztokba téve, urak maradhassanak, a leigázott őslakók pedig az alsókba téve, rabszolgasorsban, a hódítók eltartására dolgoztathatók maradjanak, Indiában a brahmán kaszton kívül a katona-kaszt és a kereskedők kasztja is, még eléggé megőrizte árja jellegét, a dravidákkal keveset vegyült és hindu nyelvű, a

dravidák viszont a feketébb bőrű lakossággal már nagyon vegyültek.

A 269, oldalon a görögökről és ezek rabszolgatartásáról írva elmondja, hogy ezek mennyire megvetettek minden munkát, hogy például a kezükkel dolgozó mesterembereket nem is fogadták el államaik polgáraiként sem, – Világos tehát, hogy itt is ezek a leigázott őslakók voltak, ugyanúgy mint Indiában, – Még Herodatosz is azt írja (V, 6,), hogy „Munkátlannak lenni a legdicsőségesebb, a földet művelni a legszégyenletesebb, De dicső dolog harcból és hadizsákmányból élni," – Más szóval: öldöklésből és rablásból!

Tudjuk, hogy Tacitus ugyanezt írja a germánokról, valamint ezt hozták be mihozzánk is az idegen hittérítők a nemesség és nemnemesség intézményével; megalapítva az adót nem fizető, többnyire idegen, német úriosztályt és a leigázott, adófizető, kizárólag magyar, jobbágyságal. A nemesség hadköteles volt ugyan, ám adót nem fizetett, de hadban is inkább csak vezető és parancsoló volt, míg a tényleges harcosok tömege ismét csak a földművelő őslakosságot leigázta.

Műve ezután következő oldalain a szerző egész sor adatot idéz régi görög és római írók nyomán, amelyekből kitűnik, hogy a görög és római uralkodó osztály mily megvetéssel volt nem csak közönséges kézművesekkel szemben, hanem még a művészekkel és a zenészekkel szemben is, csak azért mert ezek kézzel avagy csak kézzel is dolgoznak. Ugyanezért megvetették még az írástudókat is. A görög és római urak – írja szerző – még filozófiájuk és levelezésük megírására is rabszolgákat tartottak. Erre az értelmesebb rabokat használták, akik ára a rabszolgavásárokon mindig a legmagasabb is volt. A rómaiak ezeket *librarius, scriptor, servus ab epistolis* stb. néven nevezték. A 274. oldalon hozza szerző: Az olyan tudósok akiknek ilyen rabszolgák tartására nem volt pénzük és tehát műveiket megírni maguk kényszerültek, szintén megvetettek voltak és *banaukosz-oknak* azaz tisztátalanoknak neveztettek.

Mondanom lehet tehát, hogy ha a görögök lángelméjű voltáról és nagyszerű alkotásairól, művészetéről beszélünk: tévedünk! Mindezt nem a görögök alkották hanem a leigázott és

rabszolgaságban tartott, csak nyelvileg elgörögösített őslakosság; ami hiszen a görög följegyezésekből tűnik ki. Szintén a 274. oldalon szerző még azt is elmondja, hogy az ilyen írástudó rabszolgák aztán többnyire maguk is *autorok,* azaz tehát írók, tudósok lettek. Bár szerzőnk ezt inkább csak a rómaiakra vonatkozólag mondja de valószínű hogy ez már a görögöknél is ugyanígy volt. Írja szerzőnk meg azt is, hogy a gazdagok a rabszolgáik által megírt műveket sőt a szegényebb tudósokét is a saját műveiként tüntették föl, illetőleg a szabad de szegény tudósok műveit ezektől pénzért meg is *vették.* „Szerzői jog" pedig akkor még nem létezvén, sem ennek törvényes védelme, ezért az ilyesmi egészen természetes és rendben levő dologként volt fölfogva. Sőt az urak ilyen műveket több példányban le is másoltatták és magas áron el is adták, az eredeti, Igazi szerzőre való minden tekintet nélkül. Úgyhogy sok régi görög avagy római művet illetőleg nem is tudhatjuk annak alkotója, szerzője valóban az volt-e aki neve alatt ismerjük.

Írja még Kulundžić azt is, hogy írástudók már csak a római birodalom legmagasabb virágkorában váltak mindinkább tiszteletreméltó személyekké.

Mai világunkban amikor a szorgalom és munka oly nagy becsben van, szinte lehetetlennek, elképzelhetetlennek tűnik, hogy volt idő, olyan nép és fölfogás, olyan műveltség mint a görög és a római, ahol a munka megvetett, szégyenletes, a dologtalanság valamint a rablás dicsőséges valamiként volt fölfogva. És mi lehet annak tulajdonképpeni oka, hogy ez ma mindinkább éppen megfordítva van? Hogy ma mindinkább a munka van nagy becsben, a henyélés avagy rablás pedig szégyenletes. Azt hiszem erre is éppen a mi magyar népünk és ennek néprajzilag való beható, alapos megismerése adhatja meg a választ. Hiszen jól tudjuk, hogy a falusi, földműves magyar nép mily szorgalmas és kitartó munkájú. Írtam arról, hogy épen az ősidők óta földművelő s gyümölcstermelő csallóközi tősgyökeres magyarság de az egész más magyarság is, a földműves munkát mily nagy tiszteletben tartja, valósággal szentségnek tekinti, valamint ismeretes például, hogy nincsen a világon más olyan teljesítőképes földmunkás mint a magyar „kubikos".

Művem eleje táján mutattam be a régi Dél-Magyarországból az ottan élt kőrös őstörzsünktől származó, fekete posztóból kivágott, a ma többnyire *kankó*-nak nevezett (fehér posztóból készülő) kabátszerű ruhadarabra fölvarrott karikás díszítményeket, amelyek egyikét itt, a könnyebb összehasonlíthatás kedveért ismételek (*a*) De bizonyos, hogy ezek már némileg romlottak,

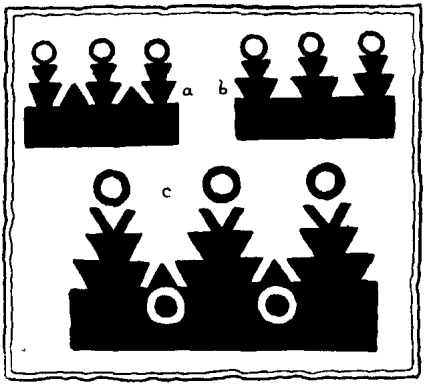

mivel nem pontosan viszonosak, holott föntebbi fejezeteinkből már tudjuk, hogy úgy a mi népünknél mint az Ázsiában élő kirgizek az ilyen, ott posztóból kivágott díszeket azért vágják ki pontosan viszonosra (reciprokra), hogy így semmi hulladék ne legyen, más szóval, hogy az értékes posztóból semmi kárba ne vesszen. Igen könnyű azonban e mintákat az egykori még pontosan viszonos alakúra helyrehozni, helyreigazítani (rekonstruálni); itt e rajzokon *b,* c, *d* és *f,* amikor is legföljebb a karikákat kell külön kivágni (*b*), vagy még azokat sem (*c*). Valószínű még az is, hogy e díszeken a szögletes rész valamikor, stilizálva, fenyőfákat ábrázolt, körülbelül úgy

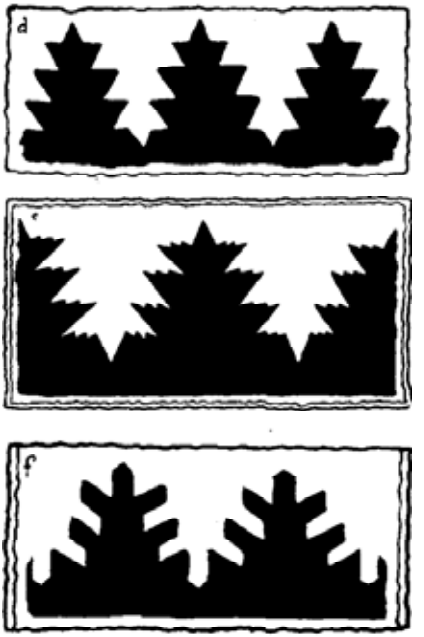

ahogy azt *d,* e, *f, i* rajzaimon mutatom, habár ezek közül különösen az e már határozottan kún vonal ritmusú. Viszont a fák tetejére tett karikák (*a, b, c*) a nap jelképei lehettek, mivel kőrös őstörzseink a Napot karikával, aranygyűrűvel is jelképezték volt, aminek alapja az is lehetett, hogy bár ez igen ritkán fordul elő, de az úgynevezett „gyűrűs napfogyatkozás”-okkor a Nap valóban fényes aranygyűrűnek látszik. Azt pedig láttuk, hogy a Kalevalában előfordul a Nap fenyőfa tetejére képzelve, nálunk pedig kapudíszeken ugyanígy ábrázolva, amely kapudíszek azonban avar eredetűeknek bizonyultak, mivel itt a fenyőfa tetejére ábrázolt napkép ilyen keresztes, a

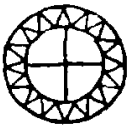

kereszt pedig az avaroknál a tűz jelképe volt (a két egymáshoz dörzsölt ágdarab). A *d* és e vel jelezett fenyőfa alakokat kún vonalritmus szerint úgy stilizálhatjuk tovább ahogyan ezt itt ezen *g* és *h* rajzon mutatom, amelyek szerint viszont itt is, mint lépten nyomon eddig is, látjuk, hogy ősműveltségünk nagy tudáson is alapult bár de ezenkívül nemcsak gyönyörű költőiségekben de művészi szépségekben is mily gazdag volt. Amely művészi gazdagság maradványaiból való elsősorban is egész mai népművészetünk, de sok más népé is.

Ezen *g* és *h* rajzon a fenyőágak szélén levő fehér zegzugvonalak, stilizáltan, az ágakra rakódott havat, zúzmarát jelentik, amiért is ezeket fehér helyett esetleg ezüstösre is festhetjük, így az éjjel a Hold és Csillagok fényénél villogó havat és zúzmarát jelképezve, amikor is az alapot feketére vagy igen sötét kékre festhet jük és erre csillagalakokat is tehetünk Viszont ha nappalt akarunk föltüntetni akkor a hátteret világos kékre színezhetjük, természetesen csillagok nélkül, a zegzugvonalakat az ágakon pedig fehéren hagyva. A világoskék a kunok egyik kultuszszíne volt.

Bár az itt következőkről is már írtam de ezeket itt pontosabban akarom kifejteni:

A magyar *fél,* valaminek *fele* szónak megfelel a vogul, osztják *pal* és finn *puole* szó, amelyek ugyanazt jelentik (a finn nyelvnek *f* hangja nincsen is). De ezen *fél, fele* szavunkkal közvetlen összefügg a *vál, válik* igénk, aminthogy az *elválasztás* és az *elfelezés, kétfelé választás* is egymással azonosulók. Népünk, ha valamely család szétválik, ami különösen valamely eddig nőtlen tagja nősülésekor szokott történni, ezt *válakozás*-nak nevezi. És íme, még az afrikai oromo nyelvben is *valaka, vallaka* = fél, valaminek fele, de amely *val, vol* szótő ott még viszonosságot, hasonlóságot is jelent, a hasonlóság pedig ismét az elfelezéssel, két. félre osztással azonosuló. Úgyhogy ha tehát az említett finnugor *pal, puole* valaminek *felét,* ketté-válását jelenti akkor teljesen kétségtelen, hogy a szláv *pol, pala* = fél, valaminek fele szó is ősnyelvünkből avagy épen valamely finn-ugor nyelvből' származik, nem pedig megfordítva, ahogy an ezt különösen a szlávista nyelvészek gondolták. Annak helyén említettem azt is, miszerint a *völgy* szavunk és az ezzel azonos latin-olasz *vall is, valle* = völgy szó is a *vál,* ketté *vá*lik szavunkkal van közvetlen összefüggésben, mivel minden *völgy, völgyelet* mindig két *fél* közötti mélyedés. Úgyhogy –mint annak helyén kifejtém – finn *vellamo* = hullám szó sem a német *Welle* = hullám szó származéka, hanem ugyanúgy mint a szláv *val* = hullám szó is, ősnyelvünkből származónak bizonyul a német *Welle* szó is: amihez tehető még, hogy a palóc szócsoportunkbeli finn *vellamo* szónak a magyar *hullám* szó pontos kőrös szócsoportunkbeli megfelelője. Ezekhez teszem még, hogy a finnben is *valitse, valikoi* = választ.

Írtam már arról, hogy magyar *kör, kerek, kerék, karika, kering* stb., stb. szavak mind egy terjedelmes szócsoportot képeznek, vagyis egymásnak okszerű jelentés- és hangzásbeli rokonai, valamint hogy mindezek kőrös őstörzsünk kultuszszócsoportjába tartozóak. Holott mindez csakis a magyar nyelvben van így, de más nyelvekben nem, mivel emezek sokkal későbbi keletkezésű származék- illetve: keveréknyelvek, amelyekben kultusz- szócsoportok nincsenek. Állításom bizo-

nyítására ide teszem alábbi táblázatot de megjegyezve hogy hasonlót igen sokat de egészen más hangalakú és jelentésű szavakkal is állíthatni össze, valamint bármely nyelvvel a német helyett is.

Magyar	*Német*
kör	Kreis
kerek	rund
kerék	Rad
karika	Ring
kering	es kreiselt
gurul	es kugelt
korong	Scheibe
gördül	es rollt
görbe	krumm
horog	Angel
gyűrű	Ring
karima	Krampe

A *k, h, g, gy* hangok közvetlen hangtani rokonok.

Megjegyezendő, hogy e táblázat még távolról sem teljes. Vannak például bár ide tartozó de egymássalhangzós szavaink is, mint például:

Régi magyar *ör, örü* (romlottan: örv) = karika, aminek a németben szintén *Ring* felel meg. Innen származik egyrészt *örvény* szavunk, németül *Wirbel,* másrészt *őrjöng* szavunk is, amelynek eredeti értelme kereng, kergül, körben rohan volt: németül: *rasen.* De e kultusz szócsoportunkba tartozó lágyult *l-es* kiejtésű szavaink is vannak:

golyó, tájszálásban golá	Kugel
hólyag	Biase
hályog	Star

Az *r* és az *l* egymás közvetlen rokona.

De mondám hogy e táblázat még távolról sem teljes. Például ide sorolandó *kerít, bekerít* és az innen származott *kerties* és a *kert* szavunk is, mert hiszen természetes, hogy őseredeti-

leg minden kert, minden bekerítés kerek volt, mivel így lehet a legkisebb fáradsággal, a legkevesebb munkával és anyaggal legnagyobb területet bekeríteni. Népünk ma is a *kert* szó alatt, igen helyesen, nem a bekerített területet érti (mint ahogy irodalmilag, de igen helytelenül, a területet értjük), hanem a kerítést magát, amiért is ha az kőből rakott, akkor *kőkert*-et mond. Ugyanez okból ma sem mondjuk hogy „a kerten jártam", mint ahogy igenis mondjuk hogy „a szántóföldön jártam," hanem ma is azt mondjuk hogy „a kertben jártam".

Miután pedig a *kör, kerít, kering* szavainknak van és volt a magánhangzós kiejtése is, például: *karika, karima, karing;* eszerint okszerű következtetés hogy *kerties* és *kert* szavunknak is volt *karitás* és *kart* kiejtése is. Aminthogy a vogul és osztják rokon népünk nyelvében tényleg *kart,* a finnben pedig *kartano* = kert. (Hunfalvy Pál: „Ethnographie von Ungarn." Budapest, 1877.) Amiből azután szintén okszerűen következik, hogy a német *Garten* = kert szó is ősnyelvünkből illetve kőrös őstörzsünk szócsoportjából származott, valamint hogy ezen *kart* vagy *gard* = kert egykori szó további romlásai az olasz *giardino* (dzsardino) és franciajardin (zsardé) = kert szavak is. Mi több, észre kell vennünk, hogy a szintén *g* és a hangos kíejtésű *garád* szavunk sem származott a szláv *graditi* és *gradzsa, gradzsevina* = építeni, kerítés, építmény és *zaglada* = kerítés, kert szóból, hanem megfordítva, egy régi *garádo!ni, gardolni* vagy *gárdolni* = keríteni, bekeríteni szóból származtak az említett szláv szavak, amelyek csak értelemeltolódás útján kaptak még *építeni* értelmet is. Garád szavunk jelentése ugyanis földből fölhányt; bokrokkal is beültetett kerítés, ahogy an ezt Ballagi már majdnem száz éves szótárában is értelmezve találjuk, de amely szavunk ma már csak népünknél, tájszóként, él. De kitűnik az elmondottakból még az is, hogy északi és szibériai rokonnépeink nyelvei is a mi ősnyelvünk származékai és hogy nem a magyar nyelv származott azokéből, ahogy ezt a nyelvészek többnyire vélték. míg a magam véleménye mellett szól az is, hogy például a finn *kartano* már három szótagú, ellentétben a még csak egytagú magyar *kert* szóval, de ami mellett a finn szó a német Garten-re is hasonlit, viszont sem a finn szónak sem a szibériai *kart*-nak az illető nyelvben

nincsen annyi okszerű jelentés hangalaki rokona mint a magyarban a *kert* szónak.

Azt is láttuk, hogy ősrégi időkben a városok is, különösen a síkságon állók, csak földből és sűrű, tövises bozótból való *kertiessel* vagyis *garáddal, gardolással, karitással* voltak *körül*véve, aminthogy ez még nemrégen is magyar falvaknál ugyani gy volt, amely így bekerített falvak két végénél még elzárható kapu is volt (a várkapuk őse), amelyeket éjszakára mindig el is zártak: egyik a „felvégen", másik az „alvégen" volt. És íme, Hunfalvy Pál említett műve 254. oldalán azt is megmondja, hogy zürjén és votyák oroszországi rokonnépeink nyelvében *kar* és *gar*= város, amely szavak hiszen egyrészt a *kőr, kert, kart,* másrészt a *garád* szavakkal azonosulnak. Ha tehát a szláv nyelvekben *grad, gorod,* a régi germán nyelvekben *gart, gard* = város de még a sémita föníciaí nyelvben is *kart* = város (Carthago azaz Kart-Kadast = Város-Új, azaz Újváros, Újvár), akkor teljesen kétségtelenné válik, hogy *mind* e szavak közös eredetűek, vagyis egy ősnyelvre vezetendők vissza, amely nem más mint a magyar nyelv ősnyelve, amelyből e szavak okszerűen fejthetők meg, éspedig kőrös őstörzsünk kultusz-szócsoportjából.

Arról is írtam, hogy a görög és latin *kirkosz,* circus (cirkusz), *korosz, chorus* (kórusz), a német *Kirche,* flamand *kerke,* angol *church* (csörcs) stb. = szertartások helye és templom, szavak is mind a mi *kör,* illetve régi *kar, kor, ker,* szavunkra vezethetők vissza, mivel őseink vallásos szertartásai, szertartásos táncai is *kereken bekerített, keítéses kertekben* történtek, amelyek közepén állott az illető istenség bálványa és oltára, amelyek fölé eleintén csak szín, félszer is, majd ház, istenház, is épült és mind ami a templomok ősét képezte, aminthogy votyák, cseremisz és mordvin, oroszországi rokonnépeinknek is még nemrégen voltak ilyen szent kertjeik, amelyek neve *keremet* volt, amely szó pedig *karima* szavunkkal azonosul de e magánhangzós kiejtésével *kert* szavunkkal egyezik, de ami mellett ugyanezen *keremet* a több Körmend helységnevünket is eszünkbe juttatja.

Az ilyen szent kertek, keremetek vagy körmendek ha olyan síkságon voltak ahol kő nincsen, akkor csak garáddal,

sövénykerítéssel avagy palánkkal voltak körülkerítve s emellett körül is árkolva de kőben is gazdag helyeken lehetőleg nagy kövekkel körül állítva, körül rakva, körül is falazva. Amily körülrakott *kőkert* azaz *kör-kő* vagy *kő-kör* az őskorból több is maradott napjainkig meg. Világos tehát, hogy *Kirche, kerke, church* sőt a szláv *crkva, cerkou, cerkva* = templom szavak is mind *kör-kő,* esetleg *kör-köves, kör-kvű* vagy *kör-kövek* szavunkból származtak, sőt a finnben *kive* = kő, amely szó azáltal képződött ilyenné, hogy a *v* hang hozzá ragadott, de amely *v* hang megvan a *kova* és a *kavics, kövecs* szavunkban is. A napjainkig fönnmaradott körköveket németül s a *Steinkreis* = kőkör néven nevezik, amilyennek ábrázolatát lássad például a Meyers lexikon (1897 évi kiadás) „Steinzeit" cikkéhez tartozó „Kultur der Steinzeit" című tábláján is. Ismeretes, hogy egy ilyen, de rendkívül magas fejlettségű az angolországi, híres Stonehenge = kőkerítés nevű kőkör is.

Végül csak azt kell még fölemlítenem, hogy mai *falu* szavunk is eredetileg tulajdonképpen város értelmű kellett legyen és olyan lakott helységet jelentett amely már kőfallal volt körülvéve, habár viszont lehetséges, hogy palóc őstörzseink a még kezdetlegesebb kerítéseket is *fal* néven nevezték.

Fal szavunkat egyszerűen azért mert a latinban is a *vallum* szó erődítményt, határerődítést, garádot, jelent (bár falat nem is, mivel *fal* = murus), a latinból származtatják. Holott a dolog itt is megfordítva áll, éppen mivel e latin szónak még határ értelme is volt. Világos ugyanis hogy *fl* szavunk a palóc szócsoport szerinti *vál, válik, elválik, elválaszt, választ-fl,* továbbá a *felez, elfelez* szavainkkal és mondásainkkal és így a határ fogalmával is összefügg, mivel a határ valóban el is választ és eszerint a *vál,* illetve *fal,* szavunk a latin *vallum* szóval tényleg azonosul, sőt összekerül a latin *intervallum* szóval is, mivel ez két sokszor valóban *fal-szerű* valami közötti helyet jelent és ez igya magyar *völgy,* latin-olasz *vallis*, *valle* = völgy szóval is összefügg, mivel minden völgy, völgyelet is mindig két magasabb valami közötti mélyedés.

Következtethető még, hogy a palóc szócsoport szerint a kimagasló de némileg falszerű, laposabb valamit *fal*-nak is nevezhették de viszont úgy a völgy, mint a völgyelet és az árok

neve meg *völgy* vagy *val, vál* szóalal kellett legyen, amelynek pedig a marmar szócsoportunk szerint a magyar *mély* és a német *Mulde* = mélyedés, szavak képeznek párhuzamot. Az pedig tény, hogy a sík területen létesített erődítmények, várak a falukon avagy garádukon kívül mindig még árokkal is körül voltak véve.

Miként a kőrös szócsoportunkbeli *garád, gart, kart, kert* szónak egyúttal kert és vár, erődítmény értelme van, ugyanúgy a *bástya* = erődítmény szónak pontosan megfelel a szerb-horvátban *básta,* a törökben *bosztan* = kert szó, csakhogy emezek besenyő szócsoportunkbeli szavak. De megjegyezhető hogy a török *bosztan* szónak még végzésében is megfelel a finn *kartano* = kert, udvar, valamint a német *garten* = kert. Viszont annak helyén láttuk, hogy az avar szócsoportunkbeli *vár, várda, várad* = erődítmény szavainknak meg a, bár ma magánhangzókihagyásos, szerb-horvát *vrt* = kert szó felel meg, de amely régen *vert, vart* kiejtésű volt.

Nyelvészeink szerették fölhozni, hogy rokonnépeink nyelvében *kum, hum* = ember, férfi; amit a magyar *hím* és *kan,* tájszólásban *kam* szóval, jogosan, hasonlítottak össze. De miért hallgatták el, hogy mind e szavak a latin *homo* = ember, férfi szóval is azonosak, holott lehetetlen hogy ezt nyelvész létükre észre ne vették volna. Elhallgatták tehát nyilván azért mert lehetetlen föltételezni hogy e magyar és ugor szavak a latinból vett „jövevényszavaink". Emlegették továbbá a vogul *mancsi, mansi* = ember, férfi szót és, hihetetlenül erőltetett szószármaztatással, a török *er* = férfi, hím szó hozzáképzelésével, *magyar* nemzetnevünket egy szintén képzeletbeli *mansi-eri* szó összetétel eredményének állították, de elhallgatva azt is, hogy a vogul *mancsi* vagy *mansi* = ember, férfi szó szinte betűszerint egyezik a német *Mensch,* tájszólásos *Mentsch* (mens, mencs) (ember, férfi) szóval, de természetesen a csak a nyelvészek által hozzáképzelt török *er* vagy *eri* = ember, férfi szó nélkül. A *mansi* és Mensch egyezését pedig nyilván szintén azért hallgatták el mert lehetetlen azt állítani hogy a Szibériában élő vogulok e szavukat a németektől vették volna, illetve azt kellett volna nyelvészeinknek megismerniök, hogy a vogul illetve a finn-ugor nyelvek, és ezek között természetesen

a magyar is, olyan ősnyelvek amelyekből a sokkal később kialakuló árja nyelvek még ilyen szavakat is örököltek. Pedig hogy a finn-ugor népek Európa árjaelőtti őslakói, ezt már igen régen a finn Koskinnen is megírta, de aki könyve szintén elhallgattatik.

Az „Ethnographia" 1891. évfolyama 254. oldalán olvashatjuk e szót; ürög-forog, amely egyébként Ballagi szótárában is, sürög-forog értelmezéssel, megvan. Ami azt bizonyítja, hogy nemcsak a szolum-szarmata szócsoportunkbeli sürög szavunknak van szintén forog, gyorsan forog értelme, hanem hogy létezett egy egymássalhangzós, szintén forgást, gyorsan forgást jelentő ürög szavunkból származólag az örvény, szintén forgást is jelentő szavunkkal azonosul.

Hogy mily könnyű a magyarság és a magyar nyelv őseurópai voltát kimutatni, illetve azt hogy a magyarság a Kárpát-Medence őslakossága, adatokkal bizonyítani – tudniillik ha ezt bizonyítani s nem elhallgatni akarjuk – erre nézve íme, a sok közül ezen, habár száraz nyelvészeti de határozott alábbi adat is:

Vegyük például egyszerű *füst* szavunkat (de vehetnők ugyanígy akár száz más szavunkat is).

Látszólag e szavunknak az árja nyelvekhez semmi köze mert például a német *Rauch, orosz* és szerb-horvát *dim* = füst, amelyek tehát egészen más hangalakú szavak, habár a latin-olasz *fumusz, fumo* = füst *szó* első szótagja a mi füst szavunkkal már egyezik és csak végzése, a -mus, -mo egészen más mint a mi szavunk -st végezése.

Mi azonban már tudjuk, hogy ősnyelvünk besenyő ágazata szócsoportja az *r. p, b, v* egy mással rokon és az egymással szintén rokon *s, sz, z, zs, c, cs* sziszegő mássalhangzókkal képezett volt, amiért is füst szavunk is besenyő *szó*csoportunkba tartozó, amellett is hogy *t*-vel végeződik, mivel ismeretes hogy a sziszegő hangok a *t*-vel is rokonok. Mi már megismertük besenyő szócsoportunk mivoltát, ami azonban mások előtt ma teljesen ismeretlen. Továbbá, mi tudjuk már azt is, hogy ősnyelvünknek voltak többtagú de ősegyszerű egytagú szavai is. Ilyen pedig *fű* igénk is, habár ezt ma jésítéssel *fű*jnak is szokás ejteni. Ez pedig úgy hangtanilag mint jelentési-

leg is rokon a füst szóval is. De *fú, fújás* avagy *fúvás* és az ezekből származott *fuvalom* = szellő szavainkkal rokon hangadás az is amidőn ha valamely szagot, különösen nem kellemeset, érezünk, azt mondjuk hogy: *Pű!, Pi!* vagy *Piha!;* az *f* és *p* hang ugyanis egymás rokona s egymással könnyen váltakozik is. Íme tehát, mivel a füstnek szaga is van, *ezért füst* szavunk okszerűen közvetlen rokon, nemcsak a *fú* igénkkel és a latin *fumus* = füst szóval, hanem az említett *pu, pi* őshangadásokkal is. Továbbá: a finnben is *puhkaa* és *puhaita* = fú, fújás. Úgyhogy itt is észrevesszük az árja nyelvekkeli összefüggést, mivel a szerb-horvátban *pusiti, puhati* = füstölni, fújni, holott ugyane nyelvben teljesen okszerűtlenül *dim* = füst.

Sőt, mivel a beszéd és minden kiejtett szó is lényegileg a tüdőbőli levegőkifújással történik, ezért föl kell itt említenünk hogy a finnben *puhu* = beszél, *puhe* = beszéd. Sőt észreveszünk itt még mást is: azt hogy mi a különbség a *puha* és a *lágy* szavaink, illetve a puhaság és lágyság között, amely különbség tudata mai „irodalmáraink" tudatából, sajnos, már teljesen kiveszett. Holott *puha* csak az ami belül üres vagy üregcsés, üreges, ami tehát, ha nyomás éri, ennek nem csak enged hanem esetleg fúj is, holott *lágy* az ami a nyomásnak bár enged de csak azért mert anyaga maga nyomható össze, amilyen például a hús, avagy a gumi. És íme: a finnben is *pehme* = puha. Ámde itt ezen megjegyezéseket kell tennünk: Holott a füst szavunk és az említett szláv *pusi* = fúj és füstöl *szó* tisztán besenyő szócsoportbeli, ellenben a szintén szláv *puha* = fúj, finn *puhe* = beszéd, a magyar *puha* és finn *pehme* meg tisztán kabar szócsoportunkbeli szavak, aminthogy mi már tudjuk hogy kabar őstörzseink szócsoportja a *p, b, r. v* és a *k, h, g,* gy mássalhangzókból állott. Láttuk azonban annak helyén, hogy ősnyelvünknek voltak általunk azonosmássalhangzósaknak nevezett szavai is, amelyek tehát két azonos mássalhangzóval képezettek voltak, amilyenek például *púp, pép,* szösz, *baba, tető* szavaink, avagy két ha nem is egészen azonos de egymással rokonmássalhangzóval képezettek, amilyenek például szűz, *köh*-ög, *páf*-rány, *tesz, tűz, gyak*-ran *stb.* szavaink. Fölhozom tehát itt a bár a *pu, fú* ős-szavunkból szárma-

zó de azonosmássalhangzós *pöfög* és *pöfékel* és ezeknek közvetlen hangzási és jelentési rokonszavait, a *puffad, puffan* és *puffog* szavainkat, mindamelyek tehát *fölfújtságot,* kabaros kiejtéssel *fölfúvódást és ki-fúvódást, ki-pukkanást,* azonosmássalhangzósan *puffanást pöffenést, böffe*nést, gyakorítva: *puffogást, pöfögést, böfögést* jelentenek. Amelyekből a spóráit, levegővel elegyen kifújó *pöfeteg* gomba e magyar neve is származott. E gombafaj ugyanis érettebb korában gömbölyű és hólyagszerű de belseje levegővel elegyen telve a fekete vagy sötétbarna színű, finom port képező spóráival. Ha a gombát ilyenkor valamely nyomás éri, például ha rálépnek, akkor *kifuppan, kipöffen,* amikor is szaporító spórái fekete vagy sötétbarna *füstkén* tszállanak el belőle. Ha viszont a gomba már teljesen *érett,* akkor tetején magától is folyton nagyobbodó nyílás támad, majd a gomba most már egészen száraz, hólyag szerű teste teljesen szét nyílik, mire spóráit a szél is széjjel viszi.

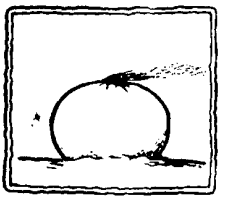

Pöfeteg gomba.

Említém hogy a füstnek szaga is van. Ezért besenyő szócsoportunkkali *füst* szavunk rokonai a szintén e szócsoportunkbeli *büz* és *büdös* szavaink. Csakhogy az árja nyelvekkeli közvetlen kapcsolat itt is azonnal kitűnik, mivel *bűz* szavunkkal teljesen azonos az olasz *puzzo* (pucco), *büdös* szavunkkal pedig a latin *putidus,* amely mindkettő szintén büdösség jelentésű. Mi több: *füst* szavunkkal meg a német *pusten* = fúni, fújni szó egyezik teljesen, mert ez is *st* végzésű, ugyanúgy mint a magyar *füst, füstöl.* De mindehhez kell még tennünk a szintén *st-s* alakú latin *fistula* = síp, furulya szót, amely bár *i* magánhangzós és így a vékonyabban fúvást, sípolást fejezi ki, miként a mi *fü-tyül* igénk is, de azért a *fú* igénkkel mégis azonos. Másrészt ezen latin szó *fis-* kezdő szótagja nem is más mint a mi *síp, sípol* szavunk megfordított kiejtése, ami már magában is e latin szó ősnyelvünkbőlí származását teszi kétségtelenné. Másrészt a magyar *síp* szónak a latin *sibilum* = sípoló hang, szó is teljes azonosa, míg ismét megfordítva: *suffitus, suffio* (az olaszban soffio) jelent fújást, fuvalmat, de

egyúttal szagosságot, szagosítást is: amely utóbbi latin szóban a mi *fú* igénknek megfelelő u magánhangzós kiejtést is megtaláljuk.

Miután nevetséges képtelenség volna állítani, hogy mindezen most fölsorolt magyar szavainkat az „ázsiai nomád magyarok" csak miután Európába jöttek, a latinból, németből, szlávból szedték volna össze, ezért – mert mi mást tehetni? – az ilyen egyezéseket el szokás hallgatni. Mert nevetséges volna állítani, hogy ama nomád magyaroknak még nem volt szava a *füst*-re s ehhez a német *pust-en* = fújni szót vették volna át, de hogy *fú, fújni* igéjük sem volt még és ezt a szláv *puhati* = fújni igéből vettek volna, de viszont *síp, sípolni* szavainkat meg a latin *sibilum, sibilo* = síp, sípol szavakból, ugyanúgy a *bűz* szavukat az olasz *puzzo*-ból, *büdös* szavukat viszont a latin *putidus-ból;* ezért tehát ezen egyezéseket, valamint ezernyi ugyanilyen egyezést következetesen el szokás hallgatni. Mert hát az egyetlen okszerű megfejtés az hogy: a magyarság európai, árja előtti műveltség- és nyelvalapító ősnép de amelynek azért vannak rokonnépei Ázsiában is mert ősidőkben törzsei odáig is vándoroltak szét. De itt is hozzáteszem: A magyar és az árja nyelvek közötti alapvető különbség abban van, hogy az ősmagyarság nyelve más őskeletkezésekor *utóvető* szellemű volt, vagyis mindig az lett benne előbb mondva amiről tulajdonképpen szó van, vagyis ami a fontosabb és csak ezután az ami a fődologról mondatott. Például: „atya enyém tőle", amiből azután atyámtól lett, és ami így *egy* szóvá lett, mert az *enyém* és a *tőle* szó raggá alakulhatott. Holott az árja népek nyelve más őskezdettől fogva *elővető* volt, vagyis bennük előbb mondatott mindaz ami mellékesebb, vagyis mindaz ami az illető fődologról mondva lett és csak legvégül mondatott meg, hogy tulajdonképpen miről is van szó. Például a németben: „von meinem Vater", az olaszban: „da mio padre", a szerb-horvátban: „od moja otca" = tőle enyém atya. Amiért is a mellékes szavakból nem képződhettek ragok és így a nyelvezet hosszadalmasabb, nehézkesebb maradott mert nem lett képest *egy* szóval, hanem csak három, néggyel megmondani, azt amit a ragozó magyar nyelven egyetlen szóval megmondhatni. Vagyis, az árja nyelvezet kezdetlegesebb (primitívebb) mar-

adott, mivel a ragozhatás hánya miatt nem volt meg a további fölfejlődés lehetősége, más szóval: a magasabb fokra való fölfejlődést az *elővetés* gátolta, megakadályozta. Igaz ugyan, hogy az árja nyelvek a magyari féle nyelveknél később keletkezvén, ennélfogva az árja nyelvek is némi kevés ragozást átvettek de azért az árja nyelvek mégis elővető szelleműek maradtak, sőt az újabb időkben bennük az elővetés, a nyelvezet fejlődhetése kárára, még terjedni is kezdett, a régebbi jelentékenyebb ragozást mindinkább kiszorítva. Így az olaszban is ma sokkal kevesebb a ragozás mint volt a latinban. Hogy az árja nyelvek: keveréknyelvek, mivel bennük habár elővetőek de némi ragozásuk is van, ezt már igen régen „Turánok és árják" című cikkében, az „Ethnographia" folyóiratunkban Nagy Géza megírta és kimutatta, amint ezt föntebb is már említettem, valamint említettem azt is, hogy mivel mi, nyelvünk szelleme szerint, mindenkor a fontosabbat mondjuk előbb és ezután a mellékesebbet, ezért tesszük, és tettük mindenkor, a családnevet előre, a keresztnevet utóra, holott az árja nyelvű népeknél ez megfordítva szokás. Habár a műveltségi életben, amelyben névsorokat is kell írni, újabban például az olaszok, a szerbek és a horvátok már kényszerülnek, legalább hivatalosan, a családneveket mondani és írni előbb s a keresztnevet utána. Ugyancsak az említett okból írjuk mi keltezésnél előbb az évszámot, után a hónapot és a napot, amit azonban az árja népek szintén épen megfordítva tesznek. Márpedig, például, hiszen nem az a fontos hogy hányadika volt amikor Colombus Amerikát fölfedezte, hanem az hogy mely esztendőben! Ugyanezen okból mondjuk mi például hogy *huszon-öt,* azaz *huszonöt, huszonhat, huszonhét* stb. és nem fordítva: *hatanhúsz,* azaz *hatanhúsz.* Mert hiszen a nagyobb számok, a tízesek, százasok, ezeresek a fontosabbak, nem az egységek. Például az fontosabb hogy, mondjuk, valamely munkahelyen 1020 avagy 100 ember dolgozik-e s kapja ezért a fizetést, de kevésbé fontos, hogy ott 11, 21 avagy 101 ember dolgozik-e s kell ezeket munkájukért fizetni! Mégis, a német azt mondja hogy *fünfundzwanzig, sechsundzwanzig, siebenundzwanzig,* és így tovább, mindig fordítva. Holott hiszen ő is kénytelen számjelekkel 25-öt, 26-ot, 27 -et írni s nem 52-őt, 62-őt, 72-őt!

Hogy az ilyen fordított szám-mondás például diktálásnál milyen bajos, eléggé nyilvánvaló, amiért is diktálásnál már a németek is kezdenek *zwanzigfünf-, sechzigacht*-ot stb. mondani, egyébként azonban maradnak a fordított, célszerűtlen számlálásnál. Említhető azonban, hogy például az olasz már csak 16-ig számlál fordítva: *quindici, sedici* (öt-tíz, hat-tíz), de itt már észreveszi hogy ez így nincsen jól és 17 -től kezdve már helyesen mondja hogy *diciasette, diciotto* (tíz-a-héthez, nyolc-hoz) és így tovább; míg a szerb és a horvát a hibát csak húsz on felül veszi észre s csak azután számlál helyesen. A német ellenben csak a nagyobb számoknál, a százasoknál, ezreseknél tér mégis, kényszerűségből, a teljes zavar elkerülhetése érdekében, át a helyes számlálásra s mondja mégis a százas és ezres számokat előbb és a kisebbeket vagyis a tízes és az egyes számokat a százasok és ezresek után.

Habár mindezt egyszer már föntebb is megírtam de nem vélem fölöslegesnek az olvasót e tényekre még egyszer emlékeztetni s e dolgokat itt részletesebben is kifejteni. Hozzáteszem: Mindenképen az bizonyul tehát be, hogy az utóvetés a helyesebb, célszerűbb, az elővetés pedig helytelenebb, célszerűtlenebb.

Ellenben mind ennek dacára például a levelek címzésénél mi is a helytelen nyugati példát követjük: Főhelyre tesszük annak nevét akinek a levél megy és ezután a levél egyik alsó sarkába a város és utca nevét, a házszámot és csak legvégül az ország nevét. Holott a postán a levelek osztályozásánál, senki sem nézi, a levél kinek szól hanem csak azt hogy hová kell menjen. Legelőször is azt, mely országba s mely városba. Csak utóbb, amikor a levél az illető városba már megérkezett, nézi a levélhordó hogy mely utcába, mely házba s kinek, sőt újabban csak az utcát és házszámot, mert a személy nevét többnyire már csak az illető házmester nézi aki a levelek kézbesítésévei bízva meg. Sőt úgy hallottam miszerint Japánban valóban szokás is legfölül az ország, a város nevét és a többit írni s csak legalul a címezett nevét; ezt így éppen a célszerűség okából.

Visszatérve az előbbeni nyelvi dolgokhoz, ide is teszek egy bár kicsi táblázatot de amely szintén mutatja hogy nem a

magyar „keverék nyelv”, hanem sokkal inkább az árja nyelvek:

Magyar	*Német*
füst	Rauch
fú	blasen
fuvalom	Hauch
pu, pi, piha	pfuj
puha	weich
pöfög, pöfékel	pusten vagy blagen
pöfeteg	Schlauchpilz
bűz	Gestank
büdös	Stínkend
puffan	puffen
puffadt	aufgeblaht
böfög a	ufstossen

Világosan látjuk tehát itt is, hogy a magyarban mindezen jelentésbelileg egymással összefüggésben levő szavak egymás hangtani rokonai is, holott ilyen okszerűség (logika) a német szavakban nincsen.

A *poesis* (poézisz) és *poeta* szót általában a görög *poico, poieton* = alkotni, szerkeszteni, alkotás, összeállítás értelmű szavakból származtatják, amelyekből azután a ma általános használatú és *költészet, költő* jelentésű szavak lettek volna, sőt valószínű hogy e szavakat már a régi görögök is így származtatták. Ami azonban, szerintem, mégsem más mint a puszta hangzáson alapuló úgynevezett népetimologia, ugyanolyan mint a Névtelenünk azon állítása, hogy – az akkor érkezett és tehát még nemkeresztény honfoglalók – ott ahol *Dézs* városa áll, háromszor latínul *„Deus!”-t* kiáltottak és hogy a város neve is innen származik. (Deus = Isten).

Szerintem ugyanis ezen *poesis* és *poeta* szó Görögország fajunkbeli őslakói nyelve valamely *po, poj,* esetleg *pú, fú, fúj* = fújás, hangadás, ének értelmű ős-szavából kellett származzon. A finnben, láttuk, *puhaita, puhkaa* = fúj, *puhee, puhele* = beszéd, beszélget, *puhu* = beszél; mindamely szavak a mi *fú, fúj, fújás* szavainkkal azonosak mivel ugyanis a finn nyelvnek ma

nincsen *f* hangja (de régebben bizonyára volt és csak hangdegenerálódás következtében veszett ki). Ugyancsak a finnben *pauhaa* = zajong, de mind amely finn szavak a német *fauchen* (faúhen) = fújni igével ugyanúgy mint a magyar *fújni*-val is azonosíthatók. De a *p* és *f* hang közvetlen rokona a *v* hang is,amiért is ide sorolandó a latin, olasz *vox, voce* (voksz, vócse), sőt az angol *voice* (voisz) = hang szó is, habár lehet hogy emez angol szó csak átvétel. Mindenesetre azonban ezen *voksz, vócse, voisz* szóalak egyezik a mi *vonít* szavunkkal, amely elnyújtott, elhúzott, *vontatott* hangadást, üvöltést, tehát *éneklés-szerűt* jelent és ezért természetszerűen azonosul a *von* = húz igénk kel is. És íme: a finnben is *veiszu* = ének, ami a *vocse* és *voisz* = hang szavakra hasonlít, de ugyanúgy a finn *veisu* (veiszu) = ének, sőt éneket jelent *vüsu* (viszu) is, *vinha* pedig = süvölt, *vete* = von, húz (az *sz* hang könnyen *t* hanggá változhatását már számtalanszor kellett említenem). Mindezen vi-, vei- kezdetű szavak, miután *süvölt* értelmük is van, eszünkbe kell juttassák *vihar,* régiesen *vihor* szavunkat, amely egyrészt a *vihog* szavunkkal is azonosul, amely vékonyan és elnyújtottan, *i*, *ví, hi*-szerű nevetést jelent, de még inkább azonosul a *vijjog, vijjogás* szavunkkal, amely utóbbi szintén nyújtott, éles, vékony hangot jelent, amelyet ma különösen a sasfélék hangja megnevezéseként szoktuk használni. Másrészt az említett finn *veiszu* és *vószu* = ének szóra legjobban a magyar *visit* és az olasz *fischia* = fütyül, szavak hasonlítanak, amelyek viszont a magyar *süvölt* szónak csak megfordított kiejtései, mivel az *i* és az *ü* hang egymástól alig különbözik, népünk pedig *fütyül* helyett ma is mondja, hogy *süvölt,* amely utóbbi szavunk meg az olasz *sibilare* (szibiláre) = süvölteni, szóval ugyanúgy egyezik mint a velencei olasz tájszólásbeli *subiar* (szubiar) = fütyülni szóval. A magyarban ma is pedig általános szólás hogy „a szél fütyül”, avagy „süvölt”, de ugyanezt mondjuk a viharról is.

Kitűnik tehát mindezekből hogy nem a magyar *vihar, vihar* szó származott a szláv *vihar* szóból hanem ez származott ősnyelvünkből a szlávba, még amikor a szlávalapnyelv keletkezett, ugyanúgy mint a szláv *vitar, v iter, vijetar, vetar,* sőt a német *Wind* = szél szó is. Sőt az ezen szláv szavakkal betű-

szerint egyező német *Wetter* (vetter) is, amely habár ma, értelemeltolódás következtében már idő jelentésűvé lett (holott az idő igazi neve a németben Zeit), de a német nyelvészek előtt ismeretes, hogy e szó a régibb németben még *szél* értelmű volt. Amiért is például a szélkakas német neve *Wetterhahn,* ha pedig ez zászlóalakú, akkor Wetterfahne. De ide sorolható a szláv *vije* s a német *wehen* = fújni és szélben lengeni, szavak is.

A szláv *viter, vijetar* szavakat említeném. Hozzáteszem: a szerb-horvátban az ebek, farkasok, sakálok üvöltését *za-vija* = üvöltnek nevezik. E szó s a finn *veiszu* = ének, de különösen, legfőképpen a magyar *vijjog, vijjogás* szó fejti meg az olasznak vélt de kétségtelenül Itália fajunkbeli őslakóitól származott *violin, violino* = hegedű szó, amely a húrjain ide-oda húzogatott, azaz *vonogatott vonóval valóban vijjogó, vijjoló, vijoló hangot* ad, de amelyet *vonítónak, vonításnak* is nevezhetünk, ugyanúgy mint a valamely okból szenvedő kutya vékony *vonítását.* Másrészt a szél, a *vihar* süvöltő, fütyülő hangját ma is szokás *üvöltésnek* nevezni, illetve *üvöltő* viharról beszélni. Viszont latin-olasz *ulula* = üvölt, amely igét úgy az ebek, farkasok, sakálok mint a szélvihar üvöltésére is mondják. Továbbá a görögben *ololüge* = kiáltás, jajgatás sőt jelentheti a halott fölötti sirató éneket vagyis a siralmat is, míg a *hülomosz* szó, némi értelemeltolódással, már inkább ugatást jelent. Viszont *Aiolosz*, *Eolosz, Eolusa* görögöknél, rómaiaknál a szelek istensége neve volt, mind amely szavak, nevek a latin *ulula* és szanszkrit *ululi* szavakkal függenek össze.

Ha pedig a finnben *puhalta* = fúj, *puhu* viszont = beszél, akkor kétségtelen, hogy az éneknek, énekelésnek is kellett legyen *pú, fú* alakú neve, mert hiszen ha a beszéd is a tüdőből levegő kifújása, úgy annál inkább az tehát az ének, a dal is, mivel ezek hosszabb, elnyújtottabb, vontatottabb levegőkifújást képeznek. Aminthogy ma is, ha valaki, beszédében túl sokszor ugyanazt ismételi, ugyanazt hajtogatja, azt mondjuk rá hogy „Mindig ugyanazon dalt *fújja.”.* Amely mondás tehát a dalt a fújással ugyanúgy összeköti mint az amidőn valakiről azt mondjuk hogy „Elfújta más hattyúdalát”. (A hattyak, ha-

láluk előtt ugyanis, állítólag, igen szépen, kellemesen hangzó, dalszerű hangokat hallatnak).

Teljesen kétségtelen, hogy a költészet, költés, régen az énekkel, énekeléssel, dalolással teljesen azonosnak volt fölfogva. Csak ma szokás költeményeket írni, avagy egyszerű beszédben elmondani. Régen a költők többnyire írni nem is tudtak, költeményeiket pedig mindig énekelve, dalolva, mondottak él. Ismeretes hogy kezdetlegesebb népek verset, költeményt csakis énekelve voltak képesek előadni, mivel náluk az ének és a verselés még nem volt egymástól különválva. Magam még az első világháború alatt ismertem meg egy albán férfit (akitől albánul tanultam, neve Pietri Ujka volt), aki albán verseket nem is volt képes másképp mint énekelve elmondani. Ugyanúgy régi *énekesek,* azaz költők – és így a mi dunántúli regöseink (regeseink) is – verseiket, regéiket, mondókáikat (mindezek mindig versekbe foglaltak voltak) mindig csakis énekelve adták elő, sőt ezt mindig nálunk koboz (gitárszerű hangszer) avagy lant, néha hegedű, hangja kíséretében, ezt pengetve illetve vonóval (népi szóval: nyírettyű-vel) szólaltatva meg. A szerb-horvátban ma is *pjevati*= énekelni, dalolni, *pjesma*= ének, dal, de jelent ugyane szó verset is, ha ez csak írva is, valamint *pjesnik* = költő. Ami szerint a költő neve a szerb-horvátban tulajdonképpen ma is: énekes. De régebben a költőket nálunk is a *lant* nevű húros hangszer után *lantosok*nak nevezték, tehát nemcsak énekeseknek hanem zenészeknek is. Erdélyben még az én fiatalkoromban is, az erdőben, ha fákat vágtak ki: többnyire kettőt hármat is vágtak egyszerre, ketten-ketten egy-egy fát. Egy ember azonban ült és valamely elbeszélő éneket, balladát avagy mesét mondott el, félig avagy egészen énekelő hangon, versben ütemesen, amely ütem (taktus) szerint mentek a fejszecsapások, aminek gyakorlati haszna, célja pedig az volt, hogy a két-két favágó az ütemet szabályosan betartsa s hogy baltáik egymáshoz ne ütődjenek. De ettől eltekintve volt még ennek lélektani oka is: Különösen nagyobb fa kivágása hosszadalmas, egyhangú munka, baltával meglehetősen fárasztó is, az énekben elmondott mese, rege azonban az egyhangúságot, unalmat eloszlatta s így, amint mondani szokás: „a munka könnyebben ment”.

Még nemrégen, néha ma is, szokás, ha költő valamiről, különösen szép valamiről, mondjuk: szép tettről, szép tájról, nőről, városról, verset irt, és ha ezt énekelve sohasem is adta elő, mégis azt mondani hogy azt *megénekelte.* Vagyis e szólásban a vers és az ének egykori azonosnak vett volta emlékezete maradott fönn, ha már nem is tudatosan.

Ismeretes hogy a régieknél eredetileg csak egy *Musa* volt, aki a zene, költészet és ének megszemélyesítése volt, egy személyben és hogy csak utóbb válott ebből három külön személy, majd utóbb még több is, valamint ismeretes a görög *muzike* és a *Musa* szó és név azonossága.

Dante is „Divina Commedia"-jában az egyes fejezeteket még *canto*-nak = *ének*-eknek nevezte, holott ő ezeket már bizonyára csak írta de sem ő maga sem mások énekelve nem adták elő. Ám, hogy ezen latin-olasz *cantus, canto* = ének szó is ősnyelvünkből (kún szócsoportunkból) származott, mutatja az is, hogy a finnek lantszerű, húros, nemzeti hangszere neve *kantele.* Régen a dicsérő, magasztaló „meg éneklés" mellett, vagyis ezenkivül nagyon szokásban voltak a gúnyoló versek is, amelyek azért tulajdonképpen így is „megénekelés"-ek voltak, amilyen gúnyoló verseket ma is szokás költeni, de amelyeket még nemrégen is szokás volt valóban dalolva, valamely pengetett húros hangszer kísérete mellett előadni, aminthogy az ilyen dalok *gúnydal-oknak* nevezt ettek is, és aminthogy olaszul *cantate* = énekelni, dalolni de *canzonare, canzonatura* (kántáre, kanconáre, kanconatúra)'= gúnyolni, gúnylás. Viszont a gúnyolódás, csúfolódás tulajdonképpen közeli rokon az árulkodással, vádaskodással, mivel a gúnydalok is az illető bűneit, testi vagy lelki hibáit, tévedéseit szokták fölhányni, hánytorgatni, többnyire túlozva is. Úgyhogy ez fejti meg egyrészt azt, hogy a finn *kantele* szó miért jelent egyúttal hangszert de vádat, vádaskodást, elárulást is de hogy a szó betűszerint egyezik az olasz *cantare* = énekelni szóval is. Tudvalévő viszont, hogy a finn Kalevala *énekeit* (fejezeteit) az énekesek mindig, csakis énekelve mondották el.

Említém hogy a *poesis* és *poeta* szót a görög *poieo* és *poleton* = alkotni, szerkeszteni, összeállítás szavakból származtatják, de hogy ez csupán a hangzás hasonlóságán alapuló

népetimológia. E szó származtatás játszott valószínűleg közbe abban is, hogy nyelvújitóink a *költő*műszavunkat a *kelt, költ* = támaszt, létesít, létrehoz értelmű igénkből alkották: keltették. De hogy a poesis és poeta szavak valóban egy ősnyelvünkben megvolt *po, pol* = fúj és énekei szóból kellett származzanak, ezt bizonyítja a régibb szerb-horvátban fönnmaradott *pojiti* (ma pjevati, pevati) = énekelni szó.

Annak helyén említést tettem már arról, hogy a *Mura, Morva* és *Morava* folyónevek a *moraj, morajló* szavunkból kellett származzanak, amelyet víz, folyóvíz morajlása megnevezéseként használunk ma is különösen, bár régibb íróink, mint például Mikes Kelemen is, mormolás alakban használják; de van ugyanennek még *mormogás* kiejtése is, viszont ide sorolandó *morgás, morog* szavunk is, habár emezt inkább csak ember, állat haragváskor hallatott hangadására szoktuk használni. Mind e szavainknak pontosan megfelelnek a latin-olasz *murmurare, mormorare* és a német *murren* = morajlani és morogni szavak. Ellenvethetni ugyan, hogy mivel ezek, valamint a föntebb fölhozott némely más szó is, *hangutánzó szó* lévén, ezek tehát más nyelvekben is teljesen önállóan, nem átvétel útján, is keletkezhettek. Habár ez így is van, mégis mivel a' most fölhozott szavak betűszerint egyezőek, holott az ilyen természeti hangokat más alakú szavakkal is utánozhatni, kifejezheti (mint például magyar *dörgés, dübörgés, dörmögés* német *brummer, knurren, donnern* = morgás, dörgés, latin-olasz *rumor, rumore, romore* = morajlás, zaj és *rombo* = dörgés), ennélfogva az átvétel, vagy öröklés, mégis valószínűbb; úgy jelen esetünkben, valamint más hangutánozó szavak esetében is. Csakhogy ezen átvétel nem újabban hanem ezredévekkel ezelőtt, az árja nyelvek keletkezésekor történt. Továbbá: a *rumor, romore, romba* szavak a mj *moraj* szavunk fordított de betűszerint azonos másal is; ez pedig szintén az átvétel mellett szól; lévén a szómegfordíthatás ősnyelvünk egyik nyelvtörvénye Hogy pedig a morgás, morajlás szavainknak megfordított kiejtése valamikor nyelvünkben is megvolt, ezt *rombol* igénk tanúsítja, mivel minden rombolás morajlásszerű robajjal jár, másrészt ezen *rombol* igénk betűszerint azonos az olasz *rombo* = dörgés és robaj jelentésű szóval. Ha tehát hangutánozó sza-

vak egymástól függetlenül több nyelvben is hasonlókként keletkezhetnek is, de az egészen pontos, betűszerinti azonosság mégis az átvételt teszi valószínűbbé. Mindezen itt fölhozott *m-r* és *r-m* alakú szavak marmar szó csoportunkbeliek de ugyanezen természeti hangot tehát egészen más szóalakkal fejezi ki például *zúg, zubog* (utóbbit lássad Ballaginál is) igénk, továbbá a német *rauschen* (rausen) is amelyet épen a gyorsan folyó víz hangjára alkalmazva szoktak különösen használni. E szavakban tehát már sziszegő hang is van. *Zúg* igénk pedig átvezet a *súg* igékhez, amely a gyorsan folyó víz enyhébb hangját is fejezi ki (*Sugatag* nevű hely Erdélyben), míg a még enyhébb hangot nesz szavunk fejezi ki a vízre vonatkozóan is igen tökéletesen. Amely utóbbi szavunkkal pontosan egyezik a francia és angol *noise* (noász, neiz), habár emezt az angol már az erős zajra is használja. Ellenben a szerbiai *Nisava* folyó nevét *nesz* szavunkkal teljesen azonosnak vesszük észre, úgyhogy eszerint *nesz* szavunknak kellett létezzen *nes, neis, nis* változata is, míg viszont a szerb-horvát és bolgár *súmi*= susog, suhog szó a *zümmeg* (méhek, darazsak hangja) szavunkat is eszünkbe juttatja de amelynek Ballaginál *zsummog* változatát is találjuk, amelyet mormog, magában beszél értelműnek magyaráz és példát is hoz föl, „mit zsummogsz is magadban". Amely szavunknak egyébként a német *summen* (zummen) = zümmögni szó ugyanúgy megfelel mint a szláv *súmi,* mivel mindezek *n* helyett *m*-es kiejtésűek. Viszont a *nesz* szavunk megfordított kiejtései a magyarban: *zene* (zene-bona), *zeng, cseng,* valamint a *németben singen* (zingen) = énekelni. Ugyanígy ide sorolandók a török *csenge* = zene, valamint a latin-olasz *sanare, Buono, sonitus* szavak is, amelyek szintén hang, csengés, zengés és zene értelműek, mig *m*-es kiejtéssel a *musica* (múzika) = zene szót adják, habár ismét megfordítottan.

Említém annak helyén, hogy *tolvaj* szavunk összefügg a latin-olasz *tolgo, togtiere* (tollyere, tolyere) = elvenni szóval, amit mások fölületesen ítélve, a magyarban a latinból vett szó*nak* véltek, de figyelmen kívül hagyva, hogy a messze Észak-Szibériában élő vogul rokonaink nyelvében is *tulmah* = tolvaj.

Föntebb arról is volt már szó, hogy a germán *gart, gard* = város, valamint a föníciai *kart* szintén várost jelentő szó is, a mi ősnyelvünkben is már megvolt *kör, kar* (karika), *kerek, kerít, kerítés, kert* szavaink *kart* alakjából származott, mivel régen minden város, kezdetlegesebb fokon csak kerítéssel *körülvett* de később fallal is *bekerített* hely volt, éspedig mindig lehetőleg *kör alakban,* mert így lehet a legkevesebb anyaggal és fáradsággal, munkával a legnagyobb területet bekeríteni. Mihez teendő, hogy Hunfalvy Pál „Ethnographic von Ungarn" (Budapest, 1877.) című művében a 254. oldalon mondja, hogy zürjén, votyák és perm finnugor nyelvrokonaink nyelvében szintén *kar, gar* = város. Amely szavakat azonban nem hasonlítja össze sem az említett germán *gart, gard* sem a föníciai *kart* = város szóval.

Ugyanő a 261. oldalon említi, hogy rokonnépeink nyelvében *kata* = ház (nem említi az ékalakú *kota* nevű finn kunyhót). Azonosítja e szót, szerintem is helyesen, a Constantin császár által megnevezett több besenyő városnév *-gata* végzésével és összeveti a magyar Nagy-Káta, Egres-Káta stb. helységnevünkkel, de ismét nem említi, hogy hiszen ezek mind azonos szavak illetve nevek, az olasz *casa*, német *Haus* és a szláv *kucsa* (kása, hauz) = ház szavakkal és így magával a magyar *ház* szóval is, mert hiszen, amint ezt minden nyelvész tudja, a *t* hang a sziszegő *z, sz, cs* hanggal számtalanszor váltakozik. Hogy ezt el elhallgatja, ez tehát azért van mert e szóazonosságra nem tud magyarázatot, avagy nem meri megállapítani miszerint erre egyetlen magyarázat az hogy a magyarság valamint ennek rokonnépei olyan európai ősnépek fönnmaradott szigetei, amely népek nyelvéből a később keletkezett de náluknál sokkal harciasabb árja népek számtalan szót vettek át.

Az Európa északi része szigetein keletkezett e harcias árják az őslakosságot ugyan mindenütt leigázták de mivel ez a hódítóknál sokkal magasabb műveltségű volt, ezért a hódítók a leigázottak műveltségét is átvették, éspedig főképp azáltal, hogy a maguk számára minden munkát a leigázottakkal végeztettek, majd az így előálló, bár árja alapú de már keverék-nyelvüket is a leigázottakra kényszerítették. Ilyenképpen azonban a később mindinkább rendeződő társadalmi életben már

csak a leigázó, harcias árják e keveréknyelve terjedett, de fajilag mindenütt a sokkal értelmesebb őslakossággal szemben az igazi árjaság mindenütt alulmarad és föltartóztathatlanul fogy és kivesz.

Az említett *ház* szót illetőleg: Északi rokonnépeinknél a magyar szavak *h* hangja többnyire, ha nem is mindíg, *k* hanggá változott, néha *v* hanggá, amire nézve teszem íde ezen, bár távolról sem teljes, táblázatot.

Magyar	*Osztják*	*Vogul*	*Finn*
hágni		hang	
hattyú		katang	
hal		kul	kala
hó			ku
ház	kat		koti, kota
hím kum			
had (csapat)	kant	kant	kunta
háló	kolup	kulp	
három		korom	
hab		kump	
felhő			pilvi
hat, hatvan		kat, katpan	
halni	kal, hal	kal	kuol
hall	kul, hul	kul, hul	
hálni		kúl	

Mi már az eddig szóbanvoltakból tudjuk, hogy miként *lak, lakás,* tájszólásban *lok* szavunk a *luk* = barlang, üreg, gödör szavunkból származott (vessed össze: német *Loch* [loh] = luk, latin *locus* [lókusz] = hely; ma is mondjuk; *lakhely; hely,* tájszólásban *hel,* szavunk pedig a *luk, lak, loh* szóalaknak csak megfordítottja, viszont *lék* = luk, régibb nyelvünkben *héla, hőle* = üres [Ballagi szótára], holott német *Höhle, hohl* [hőle, hól] = barlang, üreg, üres; föntebb pedig ismertettem a földbe vájt ősi üreglakásokat), ugyanúgy a *ház* szavunk is egy ősi *ház, ház, héz, hézag* szintén űr, üreg jelentésű szavunkra vezetendő vissza. Továbbá: könnyen fölismerhető hogy a csak kilehellésből álló *h* hang régibb, ősibb a *k* hangnál. Amit

azonban Hunfalvi, mivel ő a vogul és osztják nyelvet tartja őseredetinek és a magyart ezek származékának: kénytelen megfordítva vélni, vagyis azt hogy a *k* hang a magyarban *h*-vá változott. Holott más nyelvekben is láthatjuk a *h* hang időveli *k* avagy *v* hanggá változását. Például a latinban még meglévő *h* hang az olaszban vagy *k*-vá változik vagy eltűnik, míg a szerbhorvátban a *h* hang vagy szintén eltűnik vagy pedig *v* hanggá változik, például a *duhán* = dohány szóból mindinkább *duván* lesz. De ismeretes az is, hogy a toscanai olasz tájszólásokban a *h* hang még megvan, ami bizonyára etruszk maradvány. Így itt az olasz *casa* (káza) = ház szó ss *háza*-nak, *hásza*-nak hangzik és így tehát a magyar *ház* szóval ma is teljesen azonos. Északi rokonnépeinket illetőleg föltűnhet nekünk még az is, hogy igen sok szó amely a magyarban még egyszótagú, ugyanaz náluk, bár hasonló a magyarhoz de már többszótagú (hadkunta, kő-kive, jó-jogi, jogan, kert-kartano stb.). Mivel pedig az egytagú szavak a többtagúaknál régibbek, ez is amellett bizonyít, hogy nem mi származunk északi rokonnépeinktől hanem azok tőlünk, habár elszármazásuk ősrégi időben, még a Kőkorban történt is.

Annak helyén szó volt a *Hold* és a *halad* valamint a Hold *mene* és *Men, Menes* nevének a mi *menni, mendegélni* igénkkeli összefüggéséről. Amihez teendő hogy habár azt mondjuk hogy *megy, megyek,* de mivel népünk némelyütt ezt ma sem így mondja, hanem *mengy, mengyek* (lássad „Ethnographia" 1891.,254. old.), ebből az következtethető, hogy ezen *men*-ni szavunk nem *megyni,* hanem: *men-ni;* annál inkább, hogy a finnben is *mene,* a vogulban *mine* = megy. Mind ami azonban nem zárja ki, hogy tulajdonképpeni magyar szócsoportunk szerint ez igénknek nem volt *megy* alakja is.

Ősmagyar rovásírásunk jellegzetességei közé tartozik az is, hogy a régibb koriakon a betűk mindig két párhuzamos vonal közé rovák, amely két vonal vagy vízszintes volt vagy függőleges, aszerint hogy a rovogatásnál és az olvasásnál, az ősi rovás botot is vízszintesen avagy függőlegesen szokták-e tartani. E két párhuzamos vonal, a már táblákra, lapos felületekre rovott avagy írott írásoknál is mindig az egykori rovásbot lapjai széleit jelentette; mert ugyanis e botot a rováshoz négy-

avagy többlapúra szokták volt megfaragni. A betűk eredetileg mindig érintették a két szél vonalat, habár ezt később mindinkább elhanyagolták, míg végül a szél vonalakat már el is hagyták. A szélvonalak érintése ott is elmaradott sőt célszerűtlen és zavaró lett volna, ahol a jelek nem betűjelek voltak hanem „hieroglíf”-eknek is nevezett szójelek (ideogrammok), vagyis az írás *képírás* volt, valamint, elmaradott az érintés még ott is ahol a jelek bar betűjelek voltak de a képíráshoz hasonlóan valamit ábrázoltak: tárgyat, növényt, állatot avagy ezek valamely részét. Ám, habár ezen érintés nélkül ugyan de a két vonal közé való írás mégis igen sokáig szokásban maradott, például a szumereknél mindig függőleges vonalakkal, az egyiptomiaknál pedig hol függőleges, hol vízszintes vonalakkal; ahogy adódó esetben ez épen megfelelőbb volt. De az egyiptomiak például obeliszkjeiken sohasem tettek a föl irathoz szélvonalakat, mivel hiszen itt az obeliszk lapjai széle képezte a szélvonalakat; úgyhogy az obeliszkek tulajdonképpen óriási *rovásbotok* is. Mind amiből magától értetődően következik, hogy a mi temetői, egykori kopjafáinkon, vagy fejfáinkon, is a fölirat rovásírásos volt, függőleges sorral, és hogy ide csak a latin betűs írás bevezetése után kerültek a vízszintes sorok, amelyek azonban a magas, de oly keskeny fölületen rendkívül ügyetlenek, A rovásírás és a régi magyar számrovás szélvonalai, illetve a rovásbot lapjai szélvonalai, okolják meg igen világosan azt is hogy miért írjuk a római számokat máig is két párhuzamos vonal közé.

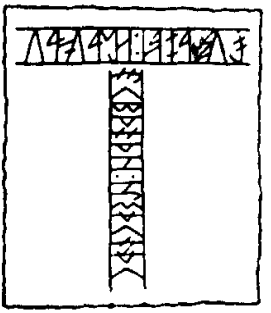

Más sajátsága volt a rovásírásnak és több a rovásírásból keletkezett írásoknak, még az is, hogy a szavak egymástól nem üres közzel választottak el, – ahogy ezt ma szoktuk – ami nagy helypazarlással jár, hanem a két párhuzamos vonalat derék-

szögben összekötő vonallal, úgy ahogy an ezt a föntebb bemutatott Faisztosz-i (Kréta szigetén), görögelőtti irásnál látjuk. Majd ezen összekötő vonal helyett már csak kis függőleges vonalkát tettek, amely a két párhuzamos szélvonalat már nem érintette, vagyis úgy tehát ahogy ez a már későbbi krétai, úgynevezett „lineáris" írásban volt, amit a föntebb bemutatott ilyen íráspéldán is látjuk, de amely azért még mindig a két párhuzamos vonal közé irott, bár ezeket már nem érinti. Viszont az ősmagyar rovásírásnál a szavak egymástól mindig egy, kettő vagy négy ponttal voltak elválasztva, ami ugyanígy volt az etruszkoknál (lássad itt föntebb, valamint más rovás-eredetű írásoknál is). Az etruszk írás a rovásjelleget egyébként még azáltal is fönntartotta, hogy betűiben nem voltak vízszintes vonalak, mivel ilyenek a fa erezetével valamint a bot szélével, illetve a két párhuzamos szélvonallal estek volna össze. Ez ugyanígy volt a magyar rovásírásnál (lássad korábban), kivéve a függőleges sorvezetésnél, ahol meg, ugyanezen okból, a függőleges vonalak hiányoztak. Minden természetesen ugyanígy volt a germán *rú-*

náknál is, mert ez írás eredetileg is rovásbotokra rótt, ősmagyar eredetű volt, amit a *róni* igénk régi *rúni* kiejtéséből keletkezett neve is bizonyít, habár később a római betűket vették is át és ezeket a fára való rovás hoz alakították át, szintén azáltal, hogy a vízszintes vonalakat rézsutosakká változtatták.

Föntebb bemutattam azon régi boszniai, de az avar uralom korbeli, már ciril betűs és szerb szövegű föliratot, amelynek sora a kőtáblán spirálvonalban, tehát sormegszakítás nélkül halad, ugyanúgy mint a fönti krétai és etruszk írásé. Ami tehát okvetlen avar eredetű szokás volt, mert ilyen szokást a boszniai szlávok nem örökölhették a bizánciaktól (akiktől, megkeresztelkedvén, ciril betűket vették át), mivel ilyen sorvezetés ezeknél nem létezett. Sőt igen valószínű, hogy e fölirat készítője is csak megkeresztelkedett avar, besenyő vagy kún volt, aki kereszténységre térvén, a ciril betűket és a szláv nyelvet is már megtanulta, de a megszakításos, mindig a lap ugyanazon oldalán kezdődő sorvezetést még nem szokta volt meg. Érdekes hogy a krétai spirális írás legkülső sora úgy kanyarodik vissza ahogy an ezt ezen alábbi rajzocskán *a* mutatja, amit nyilván azért tettek így, hogy ne legyen ilyen sorkezdet mint *b,* vagyis hogy a kerek lapon üresség ne maradjon; amit azonban az etruszk spirális írás másképen old meg. A rovásírást illetőleg lássad „Az ősmagyar rovásírás.” és a „The ancient hungarian runic writing” című könyvecskéimet. (Egyesült Államok. Warren, Ohio. 1961.).

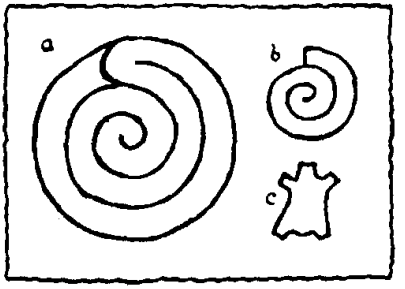

Más igen nagy érdekessége e krétai írásnak az hogy jelei nemcsak hogy betűjelek, habár az egyes jelek- valamit ábrázoló képecskék is, ahogy ez a szójeleknél lenni szokott; legfőbb érdekességük azonban az hogy nem kézzel írottak, nem kézzel rajzoltak, hanem *nyomtatottak,* éspedig valószínűleg rézből avagy bronzból készült szabad, egyes, külön-külön való betűtípusokkal! Ámít az tesz teljesen kétségtelenné, hogy az

ugyanazon jelek mind olyan hajszálnyi pontosan azonosak, amilyenekké azokat rajzolni, méghozzá agyagba, a legnagyobb türelemmel, fáradsággal sem lett volna lehetséges. De aminek ellent mond még az is, hogy például az egyes jelek elhelyezése, a szóválasztó vonalak, valamint a kacskaringó vonal (spirál vonal) maga is, meglehetős hanyagon, pontatlanul, szabálytalanul rajzolvák, amilyen hanyagság mellett tehát kizárt dolog, hogy viszont az egyes jeleket oly végtelen türelemmel rajzolták volna hajszálnyi pontosan azonosakra!

Az egész kerek tábla két oldalán összesen 241 jel van, de csak 45 féle. Mivel pedig ezek némelyike gyakran fordul elő, ez a jelek betűjel volta mellett szól. Mi több, például a fönti rajzocskán a *c-vel* jelölt és kifeszített, szárított állatbőrt ábrázoló betű is a tábla itt látható oldalán is tízszer fordul elő, sőt két helyen egymás mellett is kétszer, ugyanúgy tehát, ahogyan ezt mi például az *l* betűvel avagy a *t* betűvel az *ellenség* avagy a *kettő* szóban tesszük. Másrészt az hogy betűjelekkel van dolgunk, ez a már említett szóválasztó vonalak jelenlétéből is kitűnik, a fényképen pedig látjuk még azt is hogy némely szó rövid, csak nehány betűvel írott, másik meg hosszú, több betűből álló.

Vagyis: Sem a kínaiak sem Gutenberg nem voltak az önálló betűtípusokkali nyomtatás első föltalálói, mert az ilyen nyomtatás ősnépeinknél megvolt már 5-6000 évvel ezelőtt is. Sőt bizonyos hogy ha a krétaiak (amint láttuk, minden valószínűség szerint legszámosabban a hajózó jász törzseinkbeliek) így a még lágy agyagra nyomtatottak, amelyet aztán megszárítottak és kiégettek, akkor bizonyos, hogy a típusokra alkalmazott festőanyag segítségével nyomtattak ők bőrre, papirusz-nád hártyára és vászonra is, vagyis az akkoriban írásra általánosan használt anyagokra is, csakhogy az ilyen nyomtatványok, ezen anyagok mulandó volta miatt, az ezredévek alatt menthetlenül mind elenyésztek, megsemmisültek és csak ezen egy égetett agyagtábla maradott meg, de ez is csak véletlen szerencsés körülmények folytán, mert hiszen a nedves földben, sok ezredév alatt az égetett agyag is málladozni kezd, illetve jobban csak ott marad meg ahol kevesebb a nedvesség, vagyis szárazabb helyen.

De eszünkbe kell itt jussanak az úgynevezett *nyomtató asszonyok* is. Nálunk különösen, de másutt is, mesteremberek vékony rézlemezből készítenek különböző virágalakokat, levélalakokat, betűket, monogrammokat, amelyeket azután egyik élükkel fába vernek, hogy e mintácskák így könnyebben kezelhetők „előnyomtatásra" kényelmesebben megfoghatók legyenek. Ezen előnyomtatókat aztán a „nyomtatóasszonyok" megveszik és nőknek, pénzért, rendelésre, ezen mintáik és festék segítségével vászonra különböző virágdíszeket, neveket, monogrammokat, nyomtatnak elő, a mintákat tetszés szerint különbözőképp állítva össze, valamint a betűkből tetszés szerinti nevet is nyomtatva, amit aztán az illető nők; asszonyok, leányok, a maguk avagy kedveseik számára, kihímeznek. Mi más tehát ez mint ugyanaz amit ama krétaiak már annyi ezredévvel ezelőtt is gyakoroltak? Amely gyakorlat tehát a népeknél ezredéveken át, Itt-ott sohasem szűnt meg, úgyhogy tehát a nyomtatás eszméjét úgy a kínaiak mint Gutenberg és emennek elődei is, innen vették, vagyis tehát csak örökölték, de nem „kitalálták", nem „feltalálták",

Szempontunkból igen érdekes a jelek között szintén többször előforduló ezen alábbi emberfő, illetve ennek sajátságos hajviselete, Vajon ez a jászok már szóban volt hajviseletét akarja-e ábrázolni, vagy talán kőrös őstörzsünkét? Azaz ez utóbbi Elő-Ázsiában is nagy szerepet játszott, *kár* néven nevezett része hajviseletét? Láttuk pedig hogy a görögöknek saját állításuk szerint kár eredetű – lókoponya alakú sisakja volt, tetején tarajszerűen fölálló s igazi lósörényből készülő dísszel. Említém pedig hogy úgy a *görög* mint a *grek,* valamint a *hellén* és *helota* név is, tisztán kőrös szócsoportunkbeli nevek, amiből következtettem, hogy a harcias, hódító de műveletlen árják, akik a félsziget fajunkbeli őslakosságát leigázták, utóbb ezek egész műveltségét is átvették sőt ez őslakosság valamely kőrös törzse nevét is fölvették. A szumerekről és a nibelungokról szólva is láttuk, hogy régen ilyen név átvétel , névöröklés többször is megtörtént.

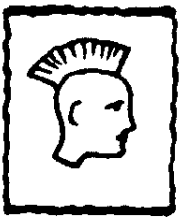

A szóban levő etruszk kacskaringós (spirális) írás még a krétainál is hanyagabban készült, valamint a betűk már itt sem érintik a szélvonalakat, a szavak azonban, ugyanúgy mint rovásírásunkban, ponttal választvák el egymástól, mindig csak eggyel, (holott ez nálunk néha kettővel, néha néggyel is történt) de kivéve egy helyen, ahol egymás fölött három pontot látunk, és kivéve még két helyet, ahol ilyen vonalas szóválasztás van: ⌶. Lehetséges, hogy ez valamiképp mai interpunctionk megfelelője volt, amennyiben a három pont talán a mai pontnak, a fölső szélvonalat nem, csak az alsót érintő vonalka pedig a mai vesszőnek felelt meg. Megjegyezhető hogy a szóban volt krétai írásban is látunk egy helyen négy egymásfölé tett pontot, ami tökéletesen ugyanolyan amilyenek a Csík-Szentmiklós-i székely rovásírásos fölirat négypontos szóválasztói.

Mások is írtak már arról hogy régebbi időkben, amikor az írni-olvasni tudás valamint könyvek, könyvnyomtatás nem voltak oly általánosak mint ma, az emberek emlékezőtehetsége a mainál sokkal tökéletesebb volt. Ami azért természetes mert, hogy valamit ne felednénk, azt magunknak följegyezhetjük, de különben is könyvekben, lexikonokban, könyvtárakban mindenfélének utána is nézhetünk, vagyis emlékezőtehetségünkre mindkevesebbet szorulunk. Minden oly szerv pedig amelyet nem avagy keveset használnak: elcsenevészedik, aminthogy minden szerszám, eszköz is, amelyet nem avagy csak keveset használnak: megrozsdásodik, berozsdásodik, sokszor annyira is, hogy használhatatlanná válik. Eléggé ismeretes az is, hogy némely írni-olvasni nem tudóembernek mily csodálatos emlékezőképessége van, sőt hogy némelyik, aki sem iskolába nem járt, sem számolni nem tanult, mégis fejből pillanatok alatt olyasmit is ki tud számítani amit más csak papír és íróeszköz segítségével képes. De ismeretes az is, hogy régi énekesek, énekmondók kötetekre való költeményeket tudtak emlékezetből elénekelni, mint például Homerosz egész Iliász át és Odysszeáját, avagy mint a régi finn énekmondók a Kalevala énekeit.

Ebből, valamint még sok másból is, arra következtethetni, hogy volt idő amikor az emberi agyvelő, általában, teljesítőké-

pesebb volt mint ma, egyszerűbben szólva: amikor az emberek okosabbak, eszesebbek voltak mint ma, s hogy eszerint, ha mai szellemi műveltségünk bármily magas színvonalú is, ez kevésbé a mai emberiség elmebeli teljesítőképességén alapszik mint inkább azon, hogy szellemi műveltségünket kész örökségként bírjuk, könyvekben, könyvtárakban már meglévő alapként letéve, használatra és könnyen továbbfejleszthetésre mindig rendelkezésünkre állóan. Holott az ősöknél, akik pedig ez alapokat megalkották, megteremtették, ez még nem volt így; ők mindent eszükben, emlékezetükben voltak kénytelenek megőrizni, fönntartani. De amire ők hát képesek is voltak. Sőt föltételezhető, hogy volt idő amikor a szellemi műveltség, az emberek szellemi szintje a mainál magasabb is volt. Embertanászok (anthropologusok) előtt ismeretes, hogy a gyermekszerű (infantilís) testalkatú emberfajok, amilyenek például az afrikai törpék (pygmeusok), feje, mí ként a gyermeké, a testnagysághoz képest, igen nagy, ami szerint tehát testnagyságukhoz képest agyvelejük is igen nagy; a szellemi képességek növekedése pedig elsősorban is az agyvelő nagyobbodásán alapszik, míg az értelem gyarapodása más szükséges föltételei későbbi keletűek. Miután pedig az emberiség igazi ősei nem az állatszerű (theromorph), vagyis nem az elállatiasodott, tehát elfajzott (degenerált), vad és vadászó, húsevő, gyilkoló, sőt emberevő, szőrös és állatbőrbe öltöző neandertaloid fajok és majomemberek (pithecanthropus-ok) voltak, hanem békés, növényevő, szőrtelen és növényi ruházatú(ami egyébként a Biblia Genesisével is egyezik) és gyermekszerű, kistermetű de tehát aránylag nagyfejű fajok voltak: ezek szerint az igazi ősember agyveleje is termetéhez képest eléggé nagy kellett legyen. Ha pedig föltesszük hogy ezen igazi ősemberfajok valamelyikénél az agyvelő fölületnövelő csavarulatai is igen fejlettek lettek – ami az agyvelő nagyobb teljesítőképessége második föltétele – akkor elfogadhatjuk, hogy voltak már igen magas szellemi színvonalon álló ősemberfajok is, ha ezeknek fejlettebb műszakuk (technikájuk) még nem is volt, amire viszont azon ősidőkben, melegebb éghajlat alatt és amikor a Földön még igen kevés ember élvén és az élet még sokkal könnyebb lévén, nem is volt semmi szükség. Eszünkbe kell itt

jusson a Csallóköz, amely kétszeresen, nagy folyóvizek és messze kiterjedő mocsarak által volt körülvéve, amelyben ragadozó állatok nem éltek és amely tehát minden oldalról tökéletesen védett volt, úgyhogy itt a bennlakó emberfaj teljes békében fejlődhetett föl igen magas tökélyre. (Jól tudom, van olyan elmélet is, amely szerint fölfejlődés csak harcokban lehetséges, de szerintem ez téves, vagyis, amint ezt föntebb kifejtettem, igazi fölfejlődés csak békében, nemi és szerelmi kiválasztódás útján történik.) Ismeretes még az is, hogy az agyvelő szürke fölületrétege sejtjei nemcsak hogy nem simák, hanem testünk minden más sejtjeinél sokkal szétágazódottabbak. Amely szétágazódásuk tehát óriási felületet ad nekik, úgyhogy e sejtek egymással óriási felületen érintkeznek, összeszövődnek, ami pedig az agyvelő nagy teljesítőképessége harmadik föltétele, vagyis ami a gondolkodó és ennélfogva az eszmeszö*vő,* összeállító (kombináló) képességét is rendkívül nagy mértékben növeli, illetve ennek lehetőségeit gyarapítja. Föltételezhető tehát az is, hogy már ősidőkben is volt olyan igazi ősemberfaj is, amelynek amellett hogy feje, termetéhez képest, nagy volt de emellett agyveleje csavarulatai és sejtjei is igen fejlettek voltak és ennélfogva szellemi képességei és szellemi élete is igen magas, sőt a mainál is magasabb szintű is lehetett.

Kulundžić Zvonimir „Historija pisama” (Zágráb, 1957.) című könyvében a 80. oldalon írja, hogy Dalmácíában, Imotski közelében imádságos „rabos” is volt (rábos horvátul = rovás). Említém annak helyén, hogy írországban az öregebb irek az imádságokat nem az úgynevezett „rózsafüzér” szerint mondották el hanem rovásbot jelei szerint. Világos tehát, hogy ezen azonosság, egymástól ily messze, Írlandban és Dalmáciában, nem lehet „átvétel”, hanem csakis közös őseredetből származó, amely tehát őstörzseinktől való, akik, az árja népek elterjedése és sok őstörzsünk leigáztatása következtébeni nyelvi elárjásítása előtt, egész Európában (de Ázsiában és Afrikában is) el voltak terjedve.

Megjegyezhető itt az is, hogy az *ír* nemzet e neve is aligha más mint az *erő* és hímség jelentésű *er* ős-szavunk egyik származéka, amely *er* alakban a törökben hím és férfi jelentéssel ma is megvan de amelynek valószínűleg *ember* jelentése is lett ugyanúgy mint ahogy a *man, mán, men, mén* szónak is hím, férfi, bot jelentésén kívül *ember* jelentése szintén lett; például az angolban. Azt pedig már szintén említettem, hogy *magyar* nevünk régi jelentése szintén csak *ember* volt.

Ugyanezen könyve 83. oldalán bemutat Kulundžić egy Pirot (Macedonia) vidékéről származó, *természetesen hagyott* (nem négy avagy többlapúra vágott) botot, amelyen még az ősi, a körömmel is bemélyíthető karajalakú rovátkákat látjuk (az alábbi rajzon itt 1 és 2). írja Kulundžić, hogy e bot adósságrovásként szolgált, vagyis hogy minden karajalakú rovátka 5 fillér tartozást jelentett. Mi viszont már tudjuk, hogy naptárként szolgáló botokon minden egyes ilyen karajalakú jel (2) egy-egy napot jelentett, de hogy egyúttal a Holdat, azaz a holdkarajt, vagy holdsarlót is jelképezte; olyan helyzetben mint itt 3 a növekvő, ellenkező helyzetben a fogyó Holdat, mivel őseinknél a szabályosan járó és szabályosan alakját változtató Hold a legfőbb időmérő is volt. A még természetes bot lágy kérgébe e jelek körömmel is benyomkodhatók voltak de kétségtelen, hogy a már többlapúra vágott, gyalult botra is kezdetben karajalakú rovátkákat róttak (3) amelyek csak utóbb lettek szögletesekké (4).

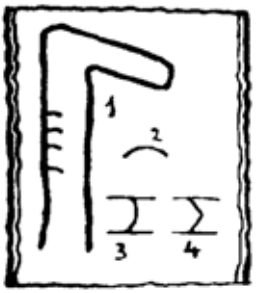

A 87. oldalán bemutat egy ugyanolyan, fára rótt rovásnaptárat Dalmáciából, amilyet Sebestyén Gyula „Rovás és rovásírás” című művéből, szibériai rokonnépeinktől származót, ismertünk; csakhogy a dalmáciai már keresztény a szibériai meg még pogány. De mindkettőn a napok nem a lapokra rovottak hanem a lapok éleibe vágott rovátkák és csak az ünnepek jelei mennek ki ezen rovátkákból a lapokra is. E dalmáciai naptár Olib, ma szláv lakosságú szigetről való de bizonyos tehát, hogy ez is valamely ősnépünktől, talán az avaroktól, származó

szokásra vezetendő vissza, mert különben nem létezhetne ugyanilyen naptár a messzi Szibériában élő rokonnépeinknél is. Mindez is helyesként igazolja azon állításom is, hogy: amit ma szláv, oláh avagy germán néprajzászok (ethnographusok) múzeumaikba, könyveikbe összegyűjtenek, mind azzal –bár anélkül hogy tudnák – tulajdonképpen számunkra dolgoznak, vagyis a mi ősműveltségünk hagyatékát gyűjtik, mentik meg és a mi árjaelőtti ősnép voltunk bizonyítékait teszik a jövő tudománya számára el, amit a jövő tudománya meg is állapitand. Sőt egyelőre hiszen még jobb is, hogy az említett gyűjtők a valóságot nem tudják, mivel ha tudnák, úgy sovinizmusból nem csak a gyűjtést a legtöbben hamarosan abbahagynák hanem e kincseket meg is semmisítenék. Például, bizonyos, hogy ha az oláhok tudnák, hogy az udvarhelymegyei székelykapuk nem a római diadalívek származékai, hanem ősei – amint ezt oly könnyen kimutattam – és hogy az itáliai siculok vagy *sichelek* (szikulok vagy szikeiek) egy ősidőkben oda kivándorolt őstörzsünk, egy székely törzs, voltak, akkor e kapukat nem fényképeznék, példányaikat nem vinnék múzeumaikba, nem mutatnák „a román népművészet remekeként" külföldieknek (elhallgatva, hogy ezek magyar kéz művei), hanem valószínűleg tennének róla, hogy a meglévők megsemmisíttessenek.

Szerző említett könyve 88. oldalán mondja hogy ugyanilyen naptárak régen Boszniában is általánosak voltak.

Már „Avar" fejezetemben is szó volt a boszniai és hercegovinai nők sajátságos tetováltságáról, ami többnyire kézfejükön, karjukon van de néha testük más részein is előfordul. Amely tetovált díszeket avar eredetűeknek ismertünk föl, mivel ezek legfőképpen körből, keresztből (egyenlőszárúból), körbefoglalt keresztből és fenyőágacskákból állítvák össze; mi pedig láttuk, hogy ezek az avaroknál szerepelt jelképek voltak. Ugyanilyeneket

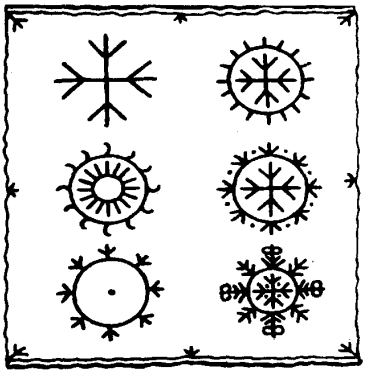

Kulundžić is bemutat (lássad a fönti rajzot), amelyek között előfordul ugyan olyan is, amelyről vagy a kör, vagy a kereszt, vagy a fenyőág hiányozik, de ami semmit sem változtat azon, hogy a mondott indítékok a legáltalánosabbak, illetve hogy e tetovált díszek jellegzetességét képezik. Az itt bemutatott díszek közül föltűnik az egyik amelynek közepére sugárzó Nap ábrázolva de amely körül azon örvényszerű, nálunk oly általános dísz, habár már elcsenevészedett, maradványát ismerhetjük föl, amelyről mi már tudjuk, hogy az a valóban örvénylő világkezdő ősködöt, a még „kaoszt", az ős-nebulosát, ábrázolta. .visszatérve pedig itt a föntebb mondottakra: Vajon a horvát Kulundžić e díszeket közölte volna-e ha tudta volna hogy ezek nem szláv hanem avar eredetűek, vagyis, hogy egy magyar-rokon nép szimbolikájából, műveltségéből származóak? Vagyis: íme, milyen hasznos tehát, hogy az iránt unk ma ellenséges indulatú népek nem tudják, hogy az általuk gyűjtött néprajzi dolgok legnagyobbrészt a mi ősnépeinktől származóak, a mi ősműveltségünk maradványai, valamint hogy az ált=1uk gyűjtöttek a mi ősműveltségünk egykori magas szellemi színvonalát bizonyítandják. Mi magyarok leigázottságunk és ennek folytáni szegénységünk miatt még azt sem vagyunk képesek fölgyűjteni, megmenteni ami még ma is közvetlen a miénk, úgyhogy ha mindezt ma oláhok, csehek, németek -a magukénak vélvén – nem gyűjtenék, úgy mind ezek nagyobb része menthetetlenül elenyészne, el veszne. De leigázottságunkon és szegénységünkön kívül a ma általánosan hirdetett és el hitetett „ázsiai nomádság"-unk is hozzájárul ahhoz, hogy a magyarság nagyobb részének néprajzunkban rejlő kincseink gyűjtéséhez kedve sincsen, mert hiszen azt véli, hogy még azt is ami ma közvetlen nálunk található, azt is mi csak „átvettük". Mint ahogy nem volna kedve a gyűjtéshez oláhoknak, cseheknek, németeknek, ha tudnák hogy mindaz amit fölgyűjtenek: tulajdonképpen magyar! És ki gondolna ma például arra, hogy íme, még e ma szláv nyelvű boszniai és hercegovinai nők tetovált díszeihez is van közünk, mivel hiszen ezek is, mint oly sok más, a mi őstörzseinktől származnak.

Eszünkbe juthat itt, hogy, amint erről föntebb volt említés, az észak-afrikai egykori *tehenu* nép (valószínűleg a mai

tamazigok ősei), az Iszisszel azonos nőistenségük jelképét, a tehenet, mellükre tetováltatták volt. íme, kitűnik tehát, hogy vallásos jelképeiket az avarok is szokták volt testükre tetováltatni.

Közöl Kulundžić műve 190. oldalán még egy, szempontunkból rendkívül érdekes adatot: Avdiev orosz tudós nyomán írja ugyan is, hogy a galla nyelv (vagyis az oromo) rokon a régi egyiptomival. láttuk pedig, hogy hiszen ezen hamita oromo vagy galla nyelv nemcsak tisztán ragozó mint a magyar, hanem hogy szótárilag is a magyarhoz mily közelálló; közelebb álló a töröknél is. Magam viszont mindig sejtettem, hogy az Egyiptomtól délre eső hamita nyelvek tartják fönn az igazi *ősegyiptomi,* műveltségalapító, fajunkbeli nép nyelvét. Ezért is hozattam volt meg Milanóból az oromo nyelv szótárát De vannak Etiópiában még más hamita nyelvek is, amelyekről szótárakat azonban nem bírtam szerezni. Mi az ősegyiptomi nyelvet nem ismerjük hanem csak a papiruszok és a föliratokét, amely, habár lényegileg szintén még hamita de már sémi elemekkel vegyült. Ma már kitűnt, hogy a még békés, földművelő, még egészen fajunkbeli ősegyiptomiakat egy sémita féle, harcias és vérengző természetű nép igázta le de amely átvette az őslakók műveltségét sőt nagyrészt ezek nyelvét is. Ugyanúgy mint ahogy a szintén békés és földművelő ős etiópiaiakat is az ott ma uralkodó sémita féle és harcias, vérengző természetű amharák igázták le de szintén átvéve az őslakók műveltségét valamint ezek nyelve sok elemét is, habár ezen uralkodó amharák az őslakossággal szemben ma is kisebbségben vannak.

Föntebb is volt már szó az indiai Mohendzodaro és Harapa egykori városokbeli magas ősműveltségről, vagyis ezen hindu- (szanszkrit) előtti és az Indiába körülbelül 2000 évvel ezelőtt betört hinduk által elpusztított ezen ősműveltségről. Ezen hinduelőtti s a leletek szerint a szumerrel némileg rokon műveltségű városok utcái láthatólag tervszerűen létesültek mert egymással mind derékszögben kereszteződnek, éspedig dél-észak és kelet-nyugat irányban. A házakban fürdőszoba is van, némelyikben kettő is. Ezekből a víz levezető csatornában folyt az utca közepén futó csatornába, amely minden valószí-

nűség szerint födött volt. Az utcák pedig nyilván azért voltak közepükön a legmélyebbek hogy így a vizek, az esővíz és a nedvesség a házaktól, a házfalaktól távol tartasson. (Megjegyezem, hogy olaszországi kisvárosok, falvak utcai is, bár kikövezettek de közepükön a legmélyebbek, szintén azért hogy a víz a házfalaktól távol tartasson. Ahogy ezt 1944-1945 években az Abruzzo hegységbeli Rocca di Mezzo nevű helységben magam láttam; csakhogy fürdőszobák itt még kivételesek és csak legújabb valami voltak).

De voltak ezek ősrégi indiai városokban nyilvános közfürdők is, mind ami a műveltség magas színvonala bizonyítéka. Voltak továbbá raktárak és üzletek, mind szakértelemmel készült szellőztetéssel. A kiásott legnagyobb mohendzodárói épület közfürdő volt, középső medencével és mellékhelyiségekkel. Ellenben semminemű templomromokra nem akadtak, ami mindenestre arra mutat, hogy itt vallásos fanatizmus sem lehetett még, – mint később a már nagy hindu befolyás alatt, csupa templomos és vallási fanatizmusos indiai műveltségben – habár a templomok hiánya még nem kell azt jelentse, hogy itt semmilyen vallásos jellegű kultusz sem létezett, mert hiszen tudjuk hogy őseinknek, valamint oroszországi ugor rokonnépeinknek templomok helyett Szent *Keremet*-jeik, azaz bekerített Szent *Kertjeik* voltak, sokszor szigeten, hegytetőn avagy forrás mellett. Népmeséinkben máig is szó van a „király gyönyörű kertje”-ről, amelyben áll a Világ zengő Aranynyárfája, amellett a Világ fényes Ezüsttava, ekörül a szebbnél-szebb virágok, valamint e kertben van a Világ szépen szóló Aranymadara is; mind amiről föntebb, annak helyén már részletesen is szólottam. láttuk, hogy őseinknél ezen Szent Kertek voltak a vallásos jellegű szertartások, és igya házasságkötés helyei is. Említettem hogy Priscus rhetor, az Atilla király udvarában járt bizánci követség tagja, sok minden ott látottat igen részletesen leír, mint a fából épült, szép faragványokból díszes és tornyos palotákat, a kőből épült közfürdőt de semminemű templomot nem említ, amiből következik hogy ilyen ott tehát nem is volt; habár lehetett valahol Szent Kertjük.

Mohendzsodaróban minden épület égetett téglából való volt de részben fából való is, valószínűleg azért is, mivel a sík-

ságon, ahol e város állott, kő nemigen találtatott. A kutak is belül, kereken, szintén téglával kifalazottak voltak. Az épületek kívülről dísztelenek de belül gazdagon díszítettek voltak, ami a Keleten ma is sok helyen így szokásos. A fémek közül csak az arany, ezüst, réz, sárgaréz, bronz, cinn, ólom és az elektron volt Ismeretes. Kések, balták, rézből, bronzból valók kerültek, napvilágra, fésűk és miegymás, elefántcsontból való. De ismerték a gyapotot, valamint az árpát és a búzát is A művészet pedig (szobrok, domborművek, edények stb.) igen magas színvonalon volt.

Írásuk még megfejtetlen, nekünk pedig föl kell tűnjön hogy a tudósok e jelt, amely tehát előfordul, s s-nek vélik, amely pedig a mi rovásunk *s* betűje is.

Vannak azonban egészen más jellegű írásjeleik is. Könyve 406 oldalán bemutat Kulundžić, Hevesy magyar tudósunk nyomán egy táblázatot, amelyben látjuk a mohendzsodarói és a Húsvét-Szigeten talált írás ok jelei teljes azonosságát. Fölösleges volna itt a Kulundžić, illetve Hevesy által összehasonlított jeleket mind ismételnem, vagyis itt azok közül csak ötöt hozok, mivel hiszen a kétségtelen azonosság megállapítására ennyi is teljesen elegendő; aki pedig a dolgot behatón tanulmányozni akarja, Hevesy könyvében az összes jeleket is megtalálhatja. (Magam azonban Hevesy könyvét nem ismerem).

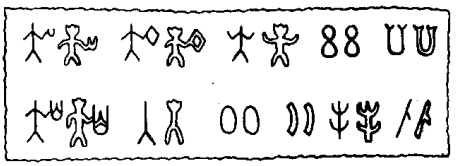

Úgy a mohendzsodárói mint húsvétszigeti írás, mint annak nyelve azonban még megfejtetlen, mi viszont sejthetjük, hogy itt a magyar nyelv nyújthatna segítséget, habár tudnunk kellene azt is hogy az ezen írásokat hátrahagyott nép mely őstörzsünkhöz tartozott, avagy hogy az írások nem valamely már nem magyari hanem magyariakat csak leigázott néptől származnak-e, amely nép azonban a leigázottak műveltségét átvette s ezzel együtt a leigázottak nyelvéből is szavakat, amint ez másutt is történt.

A bemutatott írásjelek egymás mellett levő ketteje közül mindig az első a mohendzsodarói, a második a húsvétszigetí. Ha mármost elgondoljuk, hogy India és a Húsvétsziget között mily óriási a távolság, akkor kétségtelen nek kell tartanunk azt is, hogy azon nép amely a Húsvétszigetről Indiába vagy megfordítva, innen a Húsvétszigetre, hajózott, az a hajózás tudományában már rendkívül magas színvonalon kellett álljon.

Mondja Kulundžić még azt is, hogy a húsvétszigeti írás sorvezetése tökéletes busztrofedon (407. oldal). Ami szerint tehát a lapon, avagy táblán a sorok nem mindig ugyanazon oldalon kezdődnek, ahogy ma írunk, hanem ide-oda haladnak folytatólagosan és hogy minden második sorban a betűk illetve jelek mindig fejtetőre állítvák. Ami kétségtelen bizonyítéka annak, hogy ezen írás őse is valamikor rovásírás volt, vagyis hogy rovásboton keletkezett. Kulundžić azonban csak annyit mond, hogy a táblát tehát úgy az íráskor mint a leolvasáskor ide-oda kellett forgatni, de arról már nem ír, hogy holott ez táblára, lapra való írásnál és leolvasásnál mily ügyetlen, célszerűtlen valami, holott ez a rovásbotnál viszont épen a legjobb és legcélszerűbb mód volt, amit Sebestyén Gyula „Rovás és rovásírás” című könyvében megirt, megírva egyszersmind azt is, hogy neki ezt egy egyszerű magyar földműves magyarázta volt meg, aki az ősi magyar számrovást, rovásboton, még gyakorolta. Kulundžić azonban Sebestyén e művét valószínűleg nem is ismerte.

Az elmondottakhoz teszem itt még, hogy e mindkét írás a legmeglepőbben hasonlít a krétai görögelőtti, szintén rovás eredetű ősírásra is, amelynek pedig csak a már ógörög nyelvű szövegei fejtvék meg de nem a régibb, még nem görög nyelvűek.

Még egészen fiatal koromban következtettem volt ki, hogy mai „arab”-nak nevezett számjeleink nem származhatnak az arab számjelekből, hanem hogy úgy a mai számjeleink valamint az arabokéi is egy közös őseredetre vezetendők vissza, amely őseredeti számjelek olyanok voltak amilyeneknek azokat itt az alábbi ábrán a fölső sorban rekonstruálom. Ami szerint az arabok legföljebb ha e számjelrendszer újabb terjesztői voltak de ők ennek sem föltalálói nem voltak, sem mai szám-

jeleink nem tőlük származtak. Sokkal később, már öreg koromban, vettem csak észre, hogy e véleményem hiszen a kínai számjelek is tökéletesen igazolták, amelyek, habár már szintén szenvedtek elváltozásokat de mégis az általam megsejtett ősszámjelekre vezethetők vissza, ha már csak az öt első számjelet Illetőleg is. (Az alsó sor.)

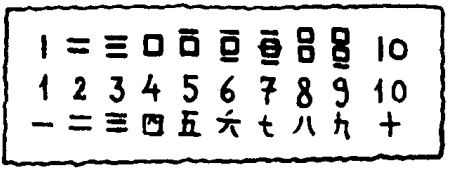

Kulundžić a német Schneider Herrmann („Der kretische Ursprung des „phönikischen" Alphabets. Leipzig, 1913.) nyomán említi, hogy a filiszteusok Európából származtak Krétára s onnan Filiszteába, valamint hogy az alfabetikus betűsort is Krétáról a filiszteusok vitték az előázsiai sémitáknak. Schneider azonban, természetesen, a filiszteusokat Európa északáról származóaknak és tehát germánoknak véli, a mi jászainkról pedig semmit nem tud.

Ide teszem még azt is, hogy a dél-arábiai betűi rá sokban az *m* hang jele ez (sábai, tamudi, lihjai írások), amely jel hajszálnyira azonos az ősmagyar mjellel, de ugyanígy az Akszum-i (Etiopia) írások m betűjével is, csakhogy ott ez vízszintes helyzetű: . Mi pedig már tudjuk hogy a függőleges sorvezetésű írásoknál a betűk természetszerűleg vízszintes helyzetbe kerülhetnek. Miutánpedig az m ajakhang abajakhang legközvetlenebb rokona, ezért föltűnő, hogy ezen vízszintes m betű hasonlít a más írások ilyen . M betűjére de függőleges helyzetben viszont a más írások B = *b* betűjére is.

Ha már itt az írásról, betűkről van szó, hát érdemes megemlítenünk a horvátok *glagolica* nevű, régebben használatban volt írását, amelyet azonban inkább csak egyháziak használtak: Hogy azonban ezen írás csak keresztény papok avagy kolostori szerzetesek csinálmánya, ezt leginkább a betűk maguk bizonyítják a maguk képtelenül cifra és komplikált alakjával.

Már első pillantásra látszik ugyanis, hogy aki vagy akik ezeket megalkották, a betűket éppen cifra és képtelenül komplikált voltukkal akarták érdekesekké, különlegesekké, titokza-

tosakká tenni, minden célszerűségi szempont figyelmen kívül hagyásával, mivel hiszen papoknak, kolostori szerzeteseknek volt, lehetett idejük ily cifra betűket rajzolgatniok. De az egésznek csinálmány volta kitűnik még abból is, hogy bár van nehány teljesen csak kigondolt betű is de a többi a latin vagy a görög betűsorból véve, sőt egy a héber betűsorból való.

Összehasonlításul:

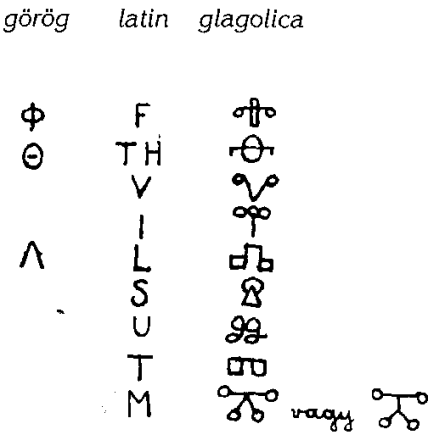

Mivel azonban sem a görög sem a latin betűsornak nincsen jele az s hangra, ezért a ciril írásban ennek jelölésére a héberből, vagyis az ש jelből véve ez Ш = s. Ezt utánozva létesítették tehát, minden megokolhatás nélkül cifrázva az Ψ = s betűt így. A cifrázás ezenkívül teljesen költött is, mint például az *sz* avagy az *u* jele is.

Szempontunkból érdemes Kulundžić könyvéből (595. old.) megemlítenünk, hogy az ősitáliai írások között is vannak busztrofedon sorvezetésűek, valamint hogy például a *t* hang jele az embriai írásban ᚴ, a faliscusban pedig ᚴ, ami hajszálnyira azonos az ősmagyar t = *t* betűjével.

Az amerikai ősműveltséget illetőleg Mexikóban a hódító, harcias aztékokat megelőző s az aztékok által leigázott *toltékek és máják,* az ottani műveltség e megalapítói, *még nem ismerték*

az *emberáldozatokat;* békés földművelő népek voltak. Habár az aztékek nem voltak sem árják, sem sémiták, de föltűnő hogy tehát ugyanazon jelenséget találjuk mint például Indiában, Egyiptomban, Krétán, a Görög-Félszigeten, hogy ugyanis igen magas de főképp csak szellemi műveltségű, egyáltalán nem vagy csak igen kevéssé harcias ősnépet valamely újabb, sokkal harciasabb, sőt sokszor vérszomjas természetű és vad, műveletlen nép igáz le, de amely ezután átveszi ugyan – ha többé-kevésbé tökéletlenül is – a nálánál többnyire jóval nagyobb számú ősnép műveltségét, de amit utóbb már a magáénak tart. Nyelve is tele lesz a leigázottak nyelvéből vett szavakkal, de utóbb már nemcsak ezt kezdi tagadni, ha nem tagadni igyekezik a leigázott ősnép még egykori létezettségét is, mint ahogy ezt legújabban tenni a mostani görögök is szeretnek, akik a krétai műveltség népét is görögnek akarják föltüntetni. Avagy mint Halevy az asszír előtti szumereknek még létezettségét is szerette volna eltagadni s a szumerek nyelvét is az asszír (tehát sémita) papok által szerkesztett titkos nyelvnek szerette volna bizonyítani. Hogy a szumereket leigázó s nyelvileg elsémításító asszírok mily borzalmasan kegyetlenek és vérengzők voltak, ezt leginkább saját leírásaikból és domborművű ábrázolataikból tudjuk. Valamint eléggé ismeretes az is, hogy ugyanilyenek voltak az aztékek is és hogy az ugyanilyen vérszomjasaknak képzelt istenségeiknek némely napon ezrével áldoztak embereket, főképp a leigázottak közül valamint a még lenem igázott népek közül ejtett hadifoglyokat; ezt tették pedig a legborzalmasabb módon, úgy hogy az élő föláldozandó mellkasát fölhasítva, ennek kivágott szívét, amely még lüktetett, mutatták föl az illető istenségnek.

A hódító, leigázó nép, ha még műveletlen, rendesen átveszi ugyan a leigázottak műveltségét, csakhogy e műveltség nála mindig hanyatlást szenved, el is durvul, vérengzési, kegyetlenkedési elemeket is tartalmazóvá válik, mivel az uralkodó nép ösztönei az ilyesmit megkívánják. Századokig, ezredévig is eltart azután míg a műveltség ismét emelkedik, nemesedik. Így történt ez például a görögöknél is. A krétai műveltség általuki elpusztítása után eleintén nagy hanyatlás és eldurvulás következett de utóbb a leigázott de nagy többségben levő

elem, amely habár magát most már görögnek képzelte, de békésebb, nemesebb természete, lelkülete, mégis mindinkább érvényesülni kezdett, úgyhogy utóbb e „görög” műveltség ismét emelkedni kezdett, igen magas színvonalúvá is fejlődhetett, csakhogy sohasem érte el többé azon színvonalat amelyen a krétai volt, sohasem lett többé oly kedvességgel, bájjal teljes amilyen a krétai volt, amint azt ennek művészete némely fönnmaradott emlékei oly jellegzetesen mutatják. A görög vázafestmények, szobrok szépek de ridegek, csak nagyritkán némileg kedvesek is, sőt róluk többnyire minden kedvesség hiányozik. Azon kedvességet, bájt pedig amit némely krétai görög előtti festményen látunk, sohasem értek el többé.

A mexikói máják műveltsége bebizonyítottan 8000 évesnél is régibb, mert például a Mexikó városától délre fekvő Kuikilko piramisukat az Ajuszko és a Szitli vulkánok lávája részben elöntötte, amely láva a földtanászok (geológusok) szerint pedig 8000 éves. Ami szerínt tehát e pirámis 8000 évvel ezelőtt már állott.

Hozzáteszem: Indiában Mohendzsodaro és Harapa városát az ottani nagy, száraz sivatag homokja borította el, aminek köszönhető az is, hogy ez ősműveltség maradványai a száraz homokban aránylag jó állapotban maradtak meg. Hozzáteszem még azt is, hogy ezen homoksivatag neve mai, Indiát ábrázoló térképeken is: *Tar.* Minden homoksivatag jellegzetessége pedig a növényzettelenség, vagyis: a *tarság.*

Az is eléggé ismeretes tény, hogy földművelő népek a kevésbé alkalmas területeken is, öntöző csatornarendszer kiépítésével virágzó földművelést képesek létesíteni, de ha fölöttük valamely harcias, műveletlen nép válik úrrá, akkor egyrészt a műveltség hanyatlása következtében is de másrészt azért is mivel az ilyen harcias népek a földművelést megvetik és csak állattenyésztéssel foglalkoznak, ezért az öntöző csatornák elhanyagoltatnak, a vidék pedig terméketlen pusztasággá válván, azt a futóhomok lepi mindinkább el.

Ismeretes, hogy Amerika legmagasabb indián műveltsége a májáké volt Ők alapították az azték hódítóik műveltségét is. Az emberáldozatokat is csak az aztékok hozták be. Írja Lissnek:

Tolvaj, gyilkos a májáknál nem létezik ma sem. Kiemeli, hogy asszonyaik rendkívül gondos háziasszonyok, a máják igen tiszták, hogy napjában kétszer is fürdenek. Idézi Diego de Landa (1524-1579) püspök följegyezéseiből, hogy a mája nők sokkal jobb külsejűek mint a spanyol nők, aki kiemeli még azt is, hogy a mája nők rendkívül erkölcsösek is voltak, de hogy csak voltak, azaz mindaddig amíg a spanyolokkal nem kerültek érintkezésbe. Említ egy esetet, amely szerint egy maja nő, akit Alonso Lopez de Avila elfogott, inkább meghalt mintsem magát odaadta volna, mivel férje volt. Emiatt őt a spanyolok, dühükben, vérebekkel tépették szét. Azonban, írja Lissnek, a máják sem voltak Közép-Amerika legrégibb lakói, vagyis hogy John Eric Thomson szerint amikor Kr. e. 2000 évvel Jukatanba jöttek, ők is ott egy még régibb népet találtak. Habár a máják is tulajdonképpen még a Kőkorban éltek mert az érceket nem ismerték, ennek dacára is azonban nagyszerű épületeik voltak. Szerintem minden valószínűség szerint a követ más igen kemény kövekkel is faraghatták, mint például az acélnál is sokkal keményebb gyémánttal avagy az ezzel majdnem azonos keménységű korundfélékkel (rubin, szafír) stb. Bámulatos csillagászati ismereteik voltak, a számtanban pedig már ismerték a nullát számjelként. Vagyis, amint ezt állítom már igen régen: legnagyobb tévedés a kőkorszakbeli embert szellemileg is alacsonyrendű lénynek képzelnünk csak azért mert a kő kori emberfajok között voltak elállatiasodottak is. Holott hiszen elállatiasodott emberek sőt emberfajok is, ma is vannak még.

Erich Zehren „Das Testament der Sternen" című művében (Berlin-Grunewald Verlag F. A. Herbig.) a 14. oldalon föltételezi – szerintem igen helyesen – hogy a mai ember nem csupán környezete és neveltetése eredménye, hanem igen hosszú múlt örököse is. Alább írja még azt is, hogy miként testünkben is vannak olyan ma elcsenevészedett szervek, amelyeknek egykor igen fontos szerepe volt, ugyanígy lelkünkben, lelkületünkben is vannak ősrégi lelki élet, ma elcsenevészedett, maradványai, amelyeknek ma nincsen célja s amelyek, szerinte, már csak az ember álomvilágában jutnak *még* kifejeződésre. Mindemellett azonban e szellemi örökségünk, ránk, tudatunk

nélkül is, még befolyással, hatással van. Szerinte tehát az ember szellemileg sohasem egészen szabad, mert faja múltja által mintegy kötve van. Magam már vagy 30 évvel ezelőtt írtam volt a „Napsugár” folyóiratban, hogy minden népnél olyan vallás alakult ki amely annak fajának, lelkületének megfelelő, ami szerint ha valamely nép idegen vallásra tér, ez számára károssá válik, ugyanúgy mint hogyha lábunkra rá nem illő cipőt adnánk. Károssá válik pedig különösen akkor ha az illető népet más vallásra erőszakosan térítik, amikor is nincsen sem lehetősége sem a szükséges ideje ahhoz, hogy a más vallást a maga természetéhez, lelkületéhez alakíthassa. Vagyis a dolog ugyanúgy káros mint ha, mondjuk, macskát erőszakkal káposztával tömnénk, avagy házinyulat hússal. De mind amivel természetesen nem akarom azt állítani, hogy ne volna üdvös dolog egészen vad, állatias és, mondjuk, emberevőség színvonalán levő valamely törzset például kereszténységre téríteni s azt ezáltal állatiasságából kiemelni.

Említi szerző, hogy délibb tájakon a holdsarló néha vízszintes helyzetűnek látható, ami szerint csolnakhoz, hajóhoz hasonlítható, mivel csolnakok, hajók régen épültek erősen emelkedőorral és farral. Föntebb írtam már részletesen is minderről, valamint arról, hogy ez őseinknél a Végtelenség Tengerében úszó Hold-hajóról, valamint a kossal (mendelecs, Mond, montone) is jelképezett Józon hajójáról szóló költői regéket is hozta létre.

A 71. oldalon hozza szerző e jelt ☾, de természetesen anélkül hogy sejtelme is volna arról hogy ez a mi rovásírásunk *h* betűje is. E jelt azonosítja a Halak csillagképe mai általános csillagászati e jelével: ♓, de ismét nem veszi észre, hogy hiszen ez meg a latin betűsor közönséges H betűjével azonos. De allítja szerző még azt is hogy e fönti két je! a Holddal is összefügg, aminthogy tény is miszerint a növekvő holdsarló helyzete) ez, a fogyó holdsarlóé pedig ez (.Természetesen arról sem tud semmit, hogy a magyarban úgy a *hal, halak* szó, mint a *Hold* neve is *h* hanggal kezdődik.

Zehren Erich említett könyve 72. oldalán összehasonlítást tesz a hajó és a kígyó között de természetesen nem tudja, hogy

a magyarban a *hajó* szó azonos a kígyó népi *kijó* (például Újvidék környékén is) nevével, annál is inkább, hogy némely vidéken népünk a hajót is *hijó*-nak nevezi. Mi pedig már láttuk, hogy ezen *kijo, hijo,* régen *kijon, hijon* szavunk tulajdonképpeni értelme: csúszó, sikló, úszó volt, amely szónak szemerebesenyő megfelelője *sijó, sijon* volt, aminthogy Sió nevü folyónk ma is van és amiből kitűnik hogy ezen szavaink még folyást is jelentettek. (Ugyane szavak kőrös megfelelője *kil, il* volt, ami a *giliszta* szavunkban is fönnmaradott). A kígyó csúszó, sikló mozgása folyáshoz is hasonlít. Viszont *kijó, hijó* és *hajó* szavunkkal meg tökéletesen egyezik a kígyóarab *haiji* neve. Zehren, könyve 73. oldalán, meg arról ír, hogy a régi egyiptomiak a hajót mennyire összehasonlították a kígyóval. És íme, Brehm „Tierleben"-ében (1900. évi kiadás, VII. kötet, 367. oldal) írja, hogy az egyiptomi ureus-kígyó, amely az egyiptomiak mythologiájában oly nagy szerepet játszott, és amely Afrikában ma is él, többek között *haie, haje* néven is neveztetik, például: *Ureus-haje, Naja-haje* néven is, amely neve tehát vagy még a régi egyiptomi vagy a mai arab nyelvből véve. Amely *haje* szó pedig szintén a *hajó* szavunkkal egyezik, de ugyanígy a *hajlik,* hajlong igénkkel is; a kígyó mozgása pedig a legjellegzetesebben *hajlongó.* Föntebb részletesen írtam már arról, hogy ezen *haj-* szótövünk a *hajlás, hajladozás, hajlongás* fogalmán kívül még a *haj, hajzat* főneveinkkel is betűszerint egyezik, amely egyezést viszont tökéletesen megokol az hogy a haj, ha hosszú s nem fésülgetik igen gyakran, akkor ide-oda hajló, kígyóra is hasonlító fürtökbe is csapzódik, valamint láttuk hogy az őskrétai művészetben a hajlongó kígyókra hasonlító, hosszú hajfürtök ábrázolatai mennyire általánosak voltak. Mind amiből azután egészen magától értetődőleg következik, hogy a görög mythologia kígyóhajzatú Medúzája, illetve Medúza-feje, is ősműveltségünk egy költői hasonlatából, ősnyelvünk egy szójátékából származott.

Könyve 136. oldalán Zehren Erich, föntebb is már említett német szerző, hivatkozik arra hogy Plutarchosz szerint (illetve tehát a görögök fölfogása szerint), a Hold nedves elem, valamint hogy a holdfény is nedves. Holott a valóságban a Holdon víz egyáltalán nincsen. E fölfogás tehát teljesen téves, ami

azonban csak az újabb népeknél, amilyenek a görögök is voltak, volt így. Föntebb már meg is írtam, hogy e tévedés keletkezését a mi mai néphagyományunk fejti meg tökéletesen, amely szerint a harmatot képzelik a Hold, illetőleg a holdfény által okozottnak. Itt tehát a dolog okszerű magyarázatára még rájöhetünk, holott az általánosító görög fölfogásból már nem. Amint már megírtam: természeti jelenség hogy harmat csak derűs éjszakákon van, teljesen beborult éjszakákon ellenben harmatozás nincsen, márpedig teljesen borult Ég mellett holdfény nincsen és a Holdat nem látjuk. Továbbá, népünk említett fölfogásával kapcsolatban van még az is, hogy a fehér és holdkaraj alakú szűzhártya, vagyis a membrana virginalis, azaz a szüzesség természeti e jelét, bizonyítékát: a lányok által viselt és a szüzesség jelképét képező, régebben mindig fehér és ezüstös pártát mindig gyöngyökkel ékesítették, mivel a gyöngyök az érintésre oly könnyen lepergő harmatcsöppeket jelképezték valamint tehát szintén az érintetlenséget (virgo intacta), és az oly könnyen elveszthető szüzességet. De jelképezték e gyöngyök még azt is, hogy a női nemi rész, és így természetesen a szűzhártya is, mindig kissé nedves, ugyanúgy mint a szem is. Mindez tehát a Holdat a nedvességgel szintén kapcsolatba hozta, csakhogy őseinknél még csak költőileg, amiről azonban a későbbi népek már semmit sem tudtak és tévesen magát a Holdat és a holdfényt kezdték nedvesnek tartani.

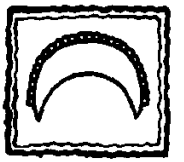

Ami pedig a pártát magát illeti, annak helyén már említem, hogy a görögben *parthenosz* = szűz, amely szó tehát *pártás* értelmű volt, habár ezen parthenosz szónak a görögben nincsen etimológiája, holott a magyar *párta* szó közvetlen rokonai a *part, pártázat* és *párkány.* mivel a szűzhártya a női nemi rész nyílását megszűkítő partja, pártája, párkánya, valamint mivel a párta a leányok fején valóban párkány ként áll.

Azt is említi Zehren, könyve 135. oldalán, hogy a szumerek Lagas városában a gabona istennője neve *Nisaba* volt, mi pedig tudjuk hogy a finnben *nizu* = búza. Miután pedig a szumerban *ba* = csinálni, alkotni, eszerint ezen istenség neve *gabona termő, gabonatermelő* is lehetett. Megjegyezhető,

hogy a szumer *ba* ige a magyar *bánni, elbánni, bántani* igékkel hasonlítható össze, amely szumer igével azonban az albán *ba* = csinál ige betűszerint azonos.

Könyve 184-85. oldalain ír a *diadém*-ról vagyis tehát a pártáról, de semmit sem tud arról, hogy ez a szüzesség jelképe s ennélfogva természetesen arról sem tudhatott semmit, hogy ez egyúttal a holdkaraj alakú szűzhártya jelképe is volt, amelynek elszakítása nélkül közösülés lehetetlen. De hogy a diadém ilyen jelkép volt, erről úgy látszik, már a görögöknek és rómaiaknak sem volt tudomásuk, annak ellenére sem, hogy Artemisz-Dianát, a szüzesség ez istennőjét, fején holdkarajalakú diadémmel szokták volt ábrázolni; de csak „szokás”-ból, illetve csak azért mert ezt ősnépeinktől így örökölték de értelme ismerése nélkül. Mert ha erről tudomásuk lett volna, akkor erről máig is maradott volna tudomás, holott hogy nincsen, ezt nem csak az mutatja, hogy Zehren is ír a diadémről de ennek szüzességi jelkép voltát nem említi, hanem mutatja még az is, hogy ma ékes diadémot, holdkarajalakút, asszonyok, gyermekes asszonyok, is viselnek és fejükön ilyennek ábrázoltatnak is. Az ilyen „nemtudás”, valamint sok más hasonló nemtudás oka pedig az, hogy a magyarság néprajzát nem szokás behatóan tanulmányozni, mert hát „ami ilyen ázsiai eredetű de már keveréknépnél, van, az csak értelmetlenül innen-onnan átvett, nem eredeti holmi”. Holott ez épen megfordítva áll: ami a más népeknél van, az a mi őseinktől értelmetlenül átvett, nem eredeti holmi; mint jelen esetünkben a diadém is.

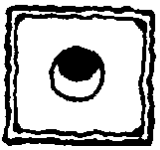

Igen érdekes ellenben amit Zehren 184-186. oldala ín ír arról, hogy a Szamoa szigeti bennszülöttek a Venus-csillag, vagyis az Est- és Hajnal-csillag *szarvairól* beszélnek, valamint hogy a régi Babilonban talált ékiratok is tudnak a Venus szarvairól. Amihez kell tennünk, hogy viszont a régi rómaiak meg Diana holdistennőt szokták volt fején tehénszarvakkal de olyanképen ábrázolni, hogy ezek egyúttal a Hold „szarvaival”, a holdkarajjal is azonosképpen állottak. Mind amiből pedig kitűnik, hogy őseink valamikor azt is tudták már, hogy a Venusnak, vagyis a Hajnalcsillagnak is vannak „negyedei” az-

az phasisai, holott ez szabad szemmel nem látható, ami ért is mi ezt csak újabban, Galilei óta s a messzelátók föltalálása óta vettük észre. Vagyis, ha ezt Szamoa bennszülöttei s a babiloniak tudták, holott messzelátóik nem voltak, úgy ezt egy ősműveltségből örökölhették, de amely ősműveltségnek azonban messzelátói, teleszkópjai szintén nem voltak, hanem voltak „látói" azaz táltosai, akik látóképességeiről már szólottam. Ami azonban nem természetfölötti valami, hanem egy olyan képesség volt amelyet a mai emberiség már elveszített és ma csak igen ritkán és elhomályosodottan, atavizmusként jelentkezik még, de ami talán még újra kifejleszthető volna.

Amit szerző a 126. oldala után következő több oldalán ír, abból kitűnik, hogy ő is sejti miszerint a betű írás aligha sokkal fiatalabb a képírásnál, és írja hogy franciaországi barlangokban valamint némely, az Új-Kőkorból származó európai kőépítményeken is találtak már olyan jeleket, amelyek betű írás létezettségére vallanak. Magam is gondoltam már arra, hogy a mi rovásírásunk is régibb például az egyiptomi képírásnál, a *hieroglifeknél,* vagyis, ha az egyiptomiak ragaszkodtak is a maguk képírásához, ez még nem jelenti azt hogy másutt ugyanazon időben betűírás is ne létezhetett volna. A hieroglif-íráshozi ragaszkodás fő oka pedig mindenesetre az volt, hogy ezt babonásan isteni eredetűnek, szentnek tartották, holott a betűírást épen egyszerűbbsége, könnyen megtanulható volta miatt, valósággal megvetették. Sőt hiszen tudjuk, hogy például a kínai szójel írás is tulajdonképpen képírás mindmáig, ha jelei bármennyire már leegyszerűsödöttek is.

A 160. oldalon írja hogy sok akkádi, azaz már sémíta nyelvbeli szó szumer eredetű. De írja ugyanott még azt is, hogy a szumerek sok mindent egy más, náluknál régibb nemzettől kellett örököljenek, ami szerint tehát a ma általunk már jobban ismert szumerek csak részben tekinthetők a műveltségalapítóknak. Szerintem is, amint erről már többször írtam: a szemere őstörzsünkbeli, igazi szumerek voltak a tulajdonképpeni műveltségalapitók, míg a jobban ismert, újszumernak is nevezhető, már törökös nyelvű nép, a szumer nevet csak föl-

vette s használta, mindaddig amíg őket meg az asszírok nyomták el teljesen. Idézem itt szerző német sorait:

„... dass die Sumerer als die Kulturschöppfer gelten; wenn auch neuerdings die Tiefgrabungen ergeben haben, dass auch die Sumerer von ihren unbekannten Vorgangern ausscheinend wichtige Kulturelemente übernonnen haben."

Magyarul: „... hogy a szumerek műveltségalapítókként szerepelnek; habár újabban a mélyásatások szerint a szumerek is, úgy látszik, ismeretlen elődeiktől fontos műveltségelemeket vettek át."

Írja továbbá, hogy a szumerek Mesopotámia földére csak bevándoroltak, hogy máshonnan származtak oda. Azt meg nem említi azonban hogy a szumerek turáni fajbeliek voltak, hanem csak azt mondja hogy nyelvük semilyen más nyelvhez nem hasonlít. Elhallgatja, hogy például a szintén német Apmer „Weltgeschichte"-jában már 1894-ben megírta hogy a szumerek nyelve a törökkel és a magyarral rokon és példákként hozza föl, hogy a szumer *aata*, *anna* és *ogul* = atya, anya és fiú szavaknak a török *ala, ana* és *oglu* felel meg, amihez tehetem, hogy aszurner *dengirra* és *dingir*= Ég (mennyei óceán) és Isten szavaknak a török *tengri, dengiz* = Ég, Isten és *tenger* szavak felelnek meg, ugyanúgy mint a szumer *lilla* = szellem, lélek szónak megfelel a vogul *lili* = lélek, valamint a magyar *lélek* szó is. Mégis, ennek ellenére például Woermann, sokkal később: 1925-ben „Geschichte der Kunst"-jában, a szumerek faji és nyelvi hovátartozása megemlítését így kerülgeti: „Die Sumerer, die, ohne Arier zu sein, in ausgesprochenem Gegensatze zu den Semiten stehen, gelten als die Schöpfer der ganzen altmesopotamischen Gesittung."

Magyarul: „A szumerek, akik anélkül hogy árják volnának, a sémitákkal határozott ellentétben állanak, az egész ómezopotámiai művelődés megalkotóinak számítanak".

A dolgot Zehren is ugyanígy kerülgeti, illetve hallgatja el, amikor megjegyezi, hogy a szumer nyelv „sem nem sémi sem nem indogermán", de hogy hová tartozó, ezt elhallgatja. De nem is csak ezen elhallgatások, hanem már maga az „indogermán" elnevezés használása mivel ez elnevezés minden franciát, spanyolt, olaszt, portugált sért, akik magukat *latin*

fajúaknak és nem germánoknak tartják, ami ért is csak „Latin Amerika”-ról akarnak tudni az amerikai spanyol és portugál anyanyelvű amerikai népek is, de hogy különösen a francia mennyire megsértődik ha őt valaki „indogermán”-nak nevezi, ezt fejtegetnem nem is kell. Vagyis: semmi esetre sem volna szabad egy faj összefoglaló elnevezéseül olyat használnunk amelyet ennek nagy többsége nemcsak nem vállal, hanem ezáltal magát sértve érezi. Szokás ma az *indoeurópai* elnevezés; hogy viszont ezt Hitler uralma alatt a németek egy ideig kompromittálták, ezzel, mint elmúlt tévelygéssel, nem kellene törődnünk.

Könyve 163 oldalán szerző azon elmélkedik, hogy a szumereknek négykerekű szekereik voltak, holott, amint ez ismeretes, a Közel-Keleten mindenütt kétkerekűek vannak szokásban és ilyenek voltak az asszírokéi is. A négykerekű szekeret viszont, mivel ez Európában is megvan, ezért, természetesen „indoeurópai” találmánynak mondja. Semmit sem tudva avagy tudni nem is akarva arról, hogy hiszen a magyar *lőcsös-szekér* a népiparilag előállított szekerek közül a világon a legtökéletesebb, mert amellett hogy igen könnyű s tehát gyors is, éppen szerkezeti tökélye miatt, mint másféle és súlyos, esetlen szekerek, ugyanolyan teherbíró is. Vagyis tehát a másféle de ugyanazon nagyságú szekereknél sokkal célszerűbb. Emellett azonban e magyar lőcsös-szekér úgy egészében mint kis részleteiben, igen szép is. Faragványai, vasalásai, festése oly ízléses, oly művészi kivitelű *volt,* hogy valósággal népművészeti műtárgy számba is ment. Mivel pedig minden ami egészében ily tökéletes, az okvetlen ősi is, mert számtalan nemzedék tapasztalatain alapuló, ezért ez is összeköti Közép-Európát, azaz a Kárpát-Medencét, vagyis a magyarságot, a szumerekkel. Mivel azonban, az ábrázolatok szerint, a szumer szekerek a magyar szekereknél sokkal kezdetlegesebbek, ez csak azt jelentheti, hogy a szumer szekerek a mai magyar szekér kezdetlegesebb őslakját mutatják, az 5-6 ezer évvel ezelőttit. Viszont föntebb a *volt* szót azért emeltem ki mert, sajnos, a mai magyar lőcsös szekér, habár még ma is ugyanolyan célszerű mint régen de a mai idegen és teljesen prózai, lélektelen jellegű hatások következtében és ennek folytán a szépérzék el-

hanyatlása s a szép iránti szeretet elveszése következtében is, már e magyar szekér minden művészi szépségét teljesen elveszítette, legföljebb ha egészében tartotta még meg összhangzatos (harmonikus) alakját.

A szekéripar nálunk volt egykori nagy fejlettsége mellett szól az is, hogy, amint ez eléggé ismeretes, a rugós kocsi, a hintó is magyarországi eredetű, vagyis hogy ennek használatát eleintén Németországban még tiltották is, merthogy ilyesmi az embert elpuhítja, elkényesíti.

Ír szerző ugyanott az indiai Mohendzo-Daro-i magas műveltségről valamint a Harapa-iról is, sőt megemlíti ezeknek a szumerreli látható rokonságát de itt meg azt hallgatja el, hogy e műveltség dravida volt vagyis nem hindu.

Mégis egy helyen legalább annyit megemlít, hogy a szumereket „némelyek őstörököknek tartják" („Prototürken") , de hozzáteszi: „Es sind Rätsel über Rätsel." = Talányok talányok fölött. Vagyis az oly világos tényeket vonakodik elismerni, inkább „talányokat" akar látni.

Könyve 204. oldalán fölhoz nehány kelta szót is, amelyeket német szavakkal hasonlít össze; például:

vatar	Wasser (víz)
ed, ezza	essen(enni)
petar	Feder (toll)
uga	ich (én)
kuis	wer (ki)
ku it	was (mi)

Miután Zehren bizonyára sem a magyar nyelvet nem ismerte, sem ugor rokonnépeink nyelveit, ennélfogva sejtelme sem lehetett arról, hogy a már kéttagú kelta *vatar* szó a még egytagú ugor *vit, ved* = víz ős-szavak származéka, ugyanúgy mint ahogy a szintén már kéttagú német *Wasser* és az afrikai oromo nyelv *biszan* = víz szavak is a még egytagú magyar *víz* szó származékai, mivel ez egytagú lévén szintén még ős-szó, mint az említett ugor szavak. Természetesen arra sem gondolt, hogy a szláv *voda* = víz szó is már kéttagú, s hogy eszerint ez is az ugor egytagú *ved* szó származéka kell legyen. Azt pedig

már számtalanszor láttuk, hogy a sziszegőhangok a *t, d* hangokkal mily könnyen váltakoznak; ami szerint pedig világos, hogy az azonos jelentésű magyar víz és az ugor *vit* és *ved* szó is egymással közvetlen rokon.

Hogy a kelta *ed, ezza* = evés vagy enni szó azonos a német essen és a latin *edo* evést jelentő szóval, az kétségtelen, csakhogy ugyanígy azonos a magyar enni, azaz *edni, édes, étek, étel, él, étvágy* szavainkkal valamint mindezeknek még csak egyszerű hangadásnyi ősével az *é*, *éh* = éhség, éhezés szóval is, amelynek viszont pontos párhuzama az ivást és szomjúságot jelentő *inni,* azaz *idni, ital* és népi *ihos, ihas* = szomjas szavunk. Mivel pedig eszerint mindezen *é*, *éh, él, étek, étel, édes* és *ital, ihos* szavak csak a magyarban képeznek ily nagy és okszerű, egészen az *é* és *í* egyszerű őshangadásokra visszamenő összefüggőséget, eszerint világossá válik, hogy a szóban levő kelta, latin és német szavak is mind a magyar ősnyelvből kellett származzanak, illetve az ősegyszerű é hangadásra vezetendők vissza, amely pedig a magyar *é* vagy *éh* szóban ma is él. Ismételem itt is, hogy a magyar *eszik, enni* szavaknak a török *jemek* = enni ige csak jésített kiejtése, amiből a szláv *jeszti* = enni szó is származott.

Úgyhogy itt is kitűnt még az is, hogy nem csupán a mai, élő árja nyelvek tekinthetők többé kevésbé a magyar ősnyelv származékainak, hanem a már oly rég holt keta nyelv is, amely igen régen Kis-Ázsiában valamint Palesztinától Északra volt használatban (keták vagy hetiták). Csak az a kérdés tehát, hogy e nyelv ragozó volt-e vagy nem, mert ha igen, vagyis utóvető, akkor őseredetében mindenesetre az ősmagyarhoz kellett közelebb állani, ha ellenben elővető volt, amilyen szerkezetűek túlnyomólag az árja nyelvek, akkor eredetében ősárja nyelv volt és csak szóanyagában örökölt sokat a magyar ősnyelvből, vagyis ugyanolyan keveréknyelvvé lett amilyenek a mai árja nyelvek, amelyek nemcsak szó anyaguk nagy részét örökölték ősnyelvünkből, hanem több-kevesebb ragozást is.

Továbbá, kétségtelen hogy a keta *petar:* toll szó azonos a német szintén tollat jelentő *Feder* szóval, csakhogy a *pet*-szótő (amely besenyő szócsoportunkbeli) azonos a *pad* szavunkkal, amely régebben deszka jelentésű volt de eredetileg

bizonyára laposságot általában jelentett, mert a finnben ma is *paate* = lapos kő, kőlap, *peito* pedig = takaró; úgyhogy észre kell vennünk miszerint a *fed, föd* = takar, betakar igénk, valamint a *fedél, fődél* főnevünk is ide tartozik, habár ezekben *p* helyett *f* hang van, ugyanúgy mint a német *Feder* szóban. Márpedig az *r* és *l* mássalhangzók is egymással majdnem azonosak lévén, eszerint a magyar *fedél* szó is majdnem azonos a német *Feder* szóval. Minden egyes toll is pedig *lap, lep* lévén, mi más tehát a madár tolla mint teste *fedője,* takarója, belepője, leple, leplezője; csakhogy eme *l-p* alakú szavaink a besenyő *pet, pad* szavak palóc megfelelői. Még közelebb áll azonban *pad* szavunkhoz az oromo *batte* = tányér és laposság jelentésű szó (az oromoban szó nem kezdődhet *p*-vel, amiért is helyette mindig *b* ejtődik). Ide sorolandó azonban *pite* vagy *pita* lapos tésztafélét jelentő szavunk is, de amely tésztafélét ismét palóc szócsoportbeli szóval *lepény*-nek is nevezünk (lap, lep, laposság). Valamint Ide sorolandó a görög *petalon* = lap, falevél, virágszirom, a *petazosz* = egyszerű posztólapból valókalapféle (amelyről „Jász" fejezetünkben már volt szó), valamint a *patosz* = taposás szó is, amely legutóbbi görög szó pedig hiszen a magyar *tapos, tapog, tipor, tipeg, teper, tapsol* szavainknak csak megfordított kiejtése, ugyanúgy mint a *tepsel* = szétlapítgat, valamint a *tepsi* = lapos edényféle, amelynek az olasz *patella* csak megfordítása. De ezen *tepsi* szavunk érteti meg velünk azt is, miért nevezzük a nagyfülű szamarat és nyulat *tapsi*-nak, tapsifülesnek is, habár inkább csak mókásan. Valamint észre vehetjük itt még azt is, hogy a nagyfülű házinyulat a francia miért nevezi szintén palóc szócsoportunkbeli *lap* szóból származott *lapin* (lapén) szóval.

De mint a föls0rolt *t-p* alakú szavaknak közbeékelt *l-es* kiejtése a *talp* szavunk, amely már átmenetet képez a szintén laposságot jelentő őstörök szócsoportunkbeli *tal, tel* szóalakhoz, amelyből a *tál* szavunk, a német *Teller:* tányér, továbbá a *tallér* és a *dollár* pénznevek is származtak. Hogy pedig ősnyelvünkben a mássalhangzó közbeékelhetése nyelvtörvényként megvolt, azt már láttuk föntebb ott ahol a *szem, szen* szavaink *szerm, szern* és a *kemény* szavunk *kermen,* szlávosítva *kremen,* kiejtéséről volt szó.

A keta *uga* = *én* szó *azonban* nem csak a német *ich* (ih), tájszólásos *ik* = én szóval egyezik, hanem még inkább a latin *ego* = én szóval. Amely utóbbiról azonban már föntebb is megállapítottam, hogy ez a magyar *egy* (a „Halotti Beszéd"-ünkben még: *ig* = egy) szóval ugyanúgy azonos mint ahogy *én* szavunk ugyanúgy azonos a latin *unum* = egy szóval, ami mellett megjegyezhető, hogy az albán nyelvben is *une,* az oromoban pedig *ani* = *én.* Viszont az angol *I* (áj) = én, szintén egyezik a német *eins* (ájnsz) = egy szóval. Egyébként pedig az *én* fogalmát a nyelvtanban ma is „első személy"-nek, a te fogalmát pedig „második személy"-nek nevezzük És íme, a magyar te s az árja nyelvek *te, ti, tu, tü, du, toá* = te szavaknak pontosan megfelel az árja nyelvek *tu, dö, duo, due* = kettő szava. Úgyhogy annak ellenére is, hogy mai magyar nyelvünkben már nincsen a kettőnek *te, tu, du* alakú neve, mégis azt kell következtetnünk, hogy az *én* fogalmának az eggyel, a te fogalmának a kettöveli azonosítása a mi ősnyelvünkben is már megkellett legyen és hogy a később kialakuló árja nyelvek is ezt innen örökölték.

Ami a keta *kuis?*= ki? és *kuit?*= mi? szavakat illeti – ha olvasásuk pontos, illetve megfejtésük helyes – akkor ezek egymásnak csak változatát képezik, aminthogy értelmük is egymáshoz közel álló; ámde a német *wer?* és *was?* szavakra egyáltalán nem hasonlítanak. A *kuis* ellenben hasonlít a magyar *ki* szóhoz, míg e magyar szóval tökéletesen azonos az olasz *chi* (ki) = ki, hasonlít a szláv *ko* szóhoz, de különösen hasonlít az albán *kus* = ki szóhoz. Úgyhogy végül is én azt következtetem, hogy élt Elő-Ázsiában egy hegylakó ős-keta nép, amely e neve szerint valószínűleg fehér-kún volt, de amelyet utóbb leigázott egy nálánál harciasabb de műveletlen árja nép, amely az ősnépnek nem csak műveltségét hanem még nevét is átvette, úgyhogy ilyképpen magát az ős néppel azonosította, csakhogy így előállott azon keverék nyelv amelyet a tudósok, keta vagy hetita nevűként, most fejtenek meg.

Hogy létezett egy ős-keta nép és egy későbbi új-keta nép, ezt már némely tudós is megsejtette. Ami tehát hasonlóképp volt az ős-szumerek és új-szumerek, az ős-egyiptomiak és új-egyiptomiak, valamint az ős-görögországiak, krétaiak és a tu-

lajdonképpeni görögök esetében is, éspedig mindig úgy, hogy egy szellemileg magasabb színvonalon állott, finomultabb nép fölételepedett egy ezt leigázó, harciasabb de műveletlenebb, durvább nép, amely a régibb nép műveltségét, úgy ahogy tudta, valahogy, átvette, sőt néha a megelőzőnek még nevét is, de nála a műveltség szellemi színvonala elhanyatlott, el Is durvult, műszakilag (technikailag) azonban tökéletesedett.

Zehren a ketákat a már germán (de talán csak germánnak vélt?) katti nevű néppel azonosnak véle (Tacitusnál: chatti). De később elgermánosodott kunok lehettek, nevük szerint, a gótok is.

Tény annyi, hogy az ősi keta birodalom magas hegyekben, *Hatusa* fővárosuk pedig 1240 méter magasságban volt. Valamint tény még az is, hogy némely domborművökön a keták nemcsak fejükön hegyes „kúnsüveggel" ábrázolvák, hanem erősen kunos arcéllel is.

Mi már tudjuk, hogy a kunok szócsoportja a *k, h, g, gy,* az *m, n* és a *d, t* mássalhangzókból álló volt. Fáy Elek is említi hogy babiloni emlékek a ketákat *kani* néven nevezik és hogy a Biblia szerint is *Het,* a keták *regebeli* ősapja *Kanaántól,* a kanaániták (szintén regebeli) ősapjától származott; amely kani és Kanaán név viszont a *kún* névvel egyező. Azt is írja Fáy, Sayce nyomán, hogy a keták eredetileg hátsó Kis-Ázsia zordon hegységei között éltek; mi pedig már tudjuk hogy a fehérkunok valóban hegylakó nép voltak.

Említett könyve 237. oldalán írja Zehren, hogy a filiszteusok Palesztinába *Európából jöttek* és hogy Palesztina neve onnan származik, hogy a zsidók őket *pelistim* néven nevezték, amely név hiszen a héberben: elköltözött, vándor értelmű, de nem említi, nem veszi észre, hogy hiszen az olaszban ma is *pellegrino* = vándor, amely szó a latinban ugyan *r*-es kiejtésű: peregrinus, de tudjuk hogy az *r* és *l* hang egymással mily könnyen váltakozik. Arról sem tud Zehren, hogy, a tudatlanok és gonoszok által annyit gúnyolt Horvát István már több mint száz évvel ezelőtt megírta (Horvát István: „Rajzolatok." Pest. 1825. 110-112. oldal), hogy a héber *peleset* (töb-

bes számban: pelistim), az etiópban *palas* = vándor. elköltözött, latinul *exul, peregrin us,* görögül *allorülosz.* Azon állítása igazolására pedig, hogy a mi jászaink a filiszteusokkal azonosak, régi latin nyelvű írók és adatok egész sorát hozza föl. Magam viszont régen mielőtt Zehren könyvét megismertem volna, meg írtam, hogy hiszen a régi ábrázolatok szerint a filiszteusok arcéle (profilja) azonosa mi jászainkéval, illetve a rómaiak idejében szerepelt jasigokéval (Traján oszlop), illetve hogy azonos az úgynevezett „görög profil"-lal, valamint megírtam azt is, hogy a jónok is, nyelvi elgörögösödésük előtt, jászok voltak, hogy a mi jászainkat is a régiek nemcsak következetesen filiszteusoknak nevezték, hanem hogy ugyanők a rómaiak idejében neveztettek nemcsak jasi, jasigi hanem *jon* néven is, valamint megírtam azt is, hogy *ajon* avagy *ion* névnek is volt járó, vándorló értelme is.

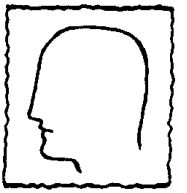

Írja említett német szerző alább azt is, hogy a latin *calva* (kalva) szó = koponya. Világos, hogy a *Calvaria,* héberül *Golgota* hegy neve az ott heverő koponyákról neveztetett így, mivel a zsidóknál ez volt a kivégzések és emberáldozatok egyik helye, ahol a koponyákat valószínűleg nem is csak heverni hagyták, hanem azokat valamely szabály szerint össze is rakták, gyűjtötték. A héberben *gulgolet, golgolet* = koponya, amely szó tehát ugyanúgy mint a latin *calua* = koponya valamint a szerb-horvát *glava,* orosz *golova* is mind *golyó,* tájszólásos *goló* szavunkra vezetendő vissza, annál is inkább, hogy a mí fajunk gömbölyűfejű, koponyája is golyóhoz hasonló.

Az indiai *Szuria* napistennév szolim-szarmata szócsoportunkba tartozó. Dél-olasz tájszólásokban a latin-olasz *Sol, Sole* (szol, szóle) szót ma is Sore-nak (szóre) ejtik, amely szó *szór* igénkkel betűszerint egyezik, de különben is az *l* és az *r* hang egymással igen könnyen váltakozik. Arról pedig már írtam, hogy őseink fölfogása szerint a Nap, sugaraiban állandóan *szólja* a világűrbe az életszikrákat vagy életmagocskákat, amelyek közül a Földre hullóak itt életet hoznak létre s amely életszikrák a sugarakban tehát mintegy *sorokban soljázódnak* de a Földön *szerte szóródóknak* képzeltettek. Azt is említem,

hogy népünk *sor* szavunk helyett *szer*-t is mondtak, például: „egymásután szerre” = egymásután sorban. Ezen *szer* szavunk viszont betűszerint azonos a latin-olasz *series, serie* = sor szóval. Amely *sor* és *szer* szavunknak viszont közvetlen rokona a *szál* szavunk is, mert a szálra fűzött magvak, bogyók, gyöngyök egyúttal sort is képeznek. Ha pedig valaki úgy vélné hogy a *sor* és *szál* szavak egymásra hasonlító volta véletlenség is lehet, annak a nem véletlenség bizonyítására fölhozok egy tökéletes párhuzamot: az olaszban *fila* = sor, *fila* = szál. Vagyis a *sor* és *szál* szavak szolim-szarmata szócsoportbeliek, a *fila* és *fila* szavak pedig palóc, azaz pelazg, szócsoportbeliek, de egymásnak pontos párhuzamát is képezik. Viszont elmondottam már azt is, hogy *szál* szavunk közvetlen rokona: *szár;* mert minden szár egyúttal szálszerű is, mint például a *szalma* vagyis a kalászok szára, szála („szalmaszál”), úgyhogy kétségtelenné válik miszerint nem a mi *szalma* szavunk származik az orosz *szalama* vagy a szerb-horvát *szlama* = szalma szóból, ahogy an azt fölületes nyelvészek vélik, hanem megfordítva. De ugyanilyen kétségtelenné válik még az is, hogy a német *Sejl* (száji) = kötél szó is ősnyelvünkből, illetve *szál* szavunkból származott; már azért is mert szál szavunk még természeti ős-szó is (fűszál, szőrszál, szálka), holott a német szó már műveltségi, mert emberkészítette valamit jelent. Említettem azt is, hogy népünk a *sors* szavunk helyett is *sor* szavunkat használja; például: „Kinek mi a sora, úgy is jár.” = Kinek mi a sorsa: az történik vele. Kétségtelen hogy *sors* szavunkat újabban a latinból vettük (sors: szorsz), mégis észre kell vennünk hogy viszont e latin szó valamely, Itáliába költözött, ősnépünk nyelve *sor* szavából kellett származzon. Bizonyos viszont még az is, hogy *szőr* szavunk sem már mint *szer* és *szál* szavunk egyik rokona.

Ide teszem ezen kis összehasonlító táblázatot:

Magyar	*Latin*
szórni	dissipare
sor, szer	series
sor (mint sors)	sors
szár	caulis

szőr	pílus
szál	filum
szalma	palea
szálka	schidia

Itt is, mint számtalan más hasonló esetben, a fölsorolt latin szavak között ha van is némi összefüggés de távolról sem oly tökéletes mint ezen magyar szavak között, amelyek mind *s*, *sz-r* avagy *sz-l* alakúak. Ami ismét amellett tanúskodik hogy a magyar okszerűen, önmagában fejlődött ősnyelv, holott a latin, miként az árja nyelvek, későbbi keletű, amelyben a szavak már kevéssé összefüggőek, illetve nagyrészt innen-onnan átvettek.

.A „National Geographic" című amerikai (Washington) folyóirat 1962 évi májusi számában Throchmorton Peter: „Oldest known Bronze Age Cargo." (A legrégibb ismert bronzkori hajórakomány) című cikkében leírja a Gelídonia Foknál végezett búvárkutatása eredményeit.

Már régóta sejtettem, hogy a szláv *rúda* = érc és ebből átvéve *rudnik* = bánya, szó, a magyar *rúd* szóból és ezzel összefüggőleg a réz egykori *réd, rúd* nevéből kellett származzon. Ugyanis még gyermekkoromban láttam Fiumében, a kikötőben, hajórakodásoknál hogy a nyers érc körülbelül 40-50 cm hosszú és 10 cm-nyi vastag rudacskákban volt. A szóban levő cikkben pedig szerző egy vagy 32 századdal ezelőtt, azaz több mint 3000 évvel ezelőtt elsüllyedett bronzkori hajó romjai között fekvő rakományában igen sok *rézrudat,* azaz tehát rudak alakjába öntött nyers rezet talált. Amiből kitűnik, hogy a nyers érceket ősidők óta napjainkig szokás volt meghatározott nagyságú és súlyú rudakba önteni, úgyhogy ilyenképpen kereskedésben már szemmérték szerint is hozzávetőleg megítélhetővé lett, mondjuk egy tucat rézrúd, vasrúd avagy aranyrúd anyagmennyisége és tehát kereskedelmi értéke is. Szerző említi, hogy az ilyen rézrudak némely régész (archeologus) szerint egykor kezdetleges fizetőeszközt, vagyis pénznemet, is képeztek, amely rudak értéke egy tehén- avagy ökörnek megfelelő lehetett. Ami tehát már átmenetet képezett a régi cserekereskedésből a pénzes kereskedésbe Rézszavunknak rokon-

népeink nyelvében *red, rudu* változatai is vannak, ami egyezik egyrészt *rúd* szavunkkal (a németben *Rute* = vessző) és megfordítva *durong, dorong* szavunkkal (az olaszban *tortore* = nagy bot), de másrészt a *rőt* = vörös szavunkkal is, holott az ugyanezen *réd, rúd* és *réz, rőt* alakú szavaknak, mint például a csehben is a *rud*= szónak vörös, piros értelme van. A réz jellegzetes színe pedig a vörös, a „rézvörös", vagyis a: rőt.

Arról is már írtam, hogy mivel a réz különösen jól csengő, zengő hangot képes adni, ezért harangot csüngőt, gongot is többnyire rézből készítettek és készítenek ma is. Mi pedig ma tudva, hogy minden hang tulajdonképpen rezgés, vagyis rázás hoz hasonló mozgás, észre kell tehát vegyük, hogy *rezeg, reszket, ráz* és *réz* szavaink ily egyezése nem véletlenség, hanem hogy ez nyelvalkotó és műveltségalapító őseink magas tudásán és nagy természetismeretén alapuló dolog A véletlenséget itt is az zárja ki teljesen, hogy ennek pontos párhuzama is van, mert viszont a magyar *remeg* szónak tökéletesen megfelel az olasz *rame* = réz szó. Ami pedig a vörös szint, illetve a réz színét, illeti, fölhozható hogy a vas *rozsdája* is vörös színű, amely szavunkkal viszont azonos úgy az olasz *ruggine* (ruddzsine) mint a német *Rost* (roszt) = rozsda szó. De észre kell vennünk itt még azt is, hogy *rózsa* virágnevünk sem idegenből átvett szavunk, ahogy véltük, hanem hogy ez is tulajdonképpen pirosságot jelentett, és hogy tehát úgy a görög *rodosz,* latin-olasz *rosa* (róza) mint a német *Rose* (róze) = rózsa szó is ősnyelvünkből származott.

Összehasonlíthatás céljából ide is teszek egy táblázatkát, amely szintén azt mutatja, hogy míg a most fölhozott magyar szavak egymással okszerűen összefüggenek, – ami keverék-nyelvekben lehetetlen – viszont a más nyelvekben ilyen összefüggés alig észlelhető:

Magyar	*Olasz*	*Német*
rúd pertica	Rute,	Stenge
réz rame	Kupfer	
ráz scuote	schüttelt	
rezeg	vibra	vibrirt
reszket	trema	zíttert

rozsda	ruggine	Rost
rózsa	rosa	Rose
rőt rosso	rot	

De említi Throchmorton, hogy találtak az elsüllyedett hajó rakománya között ilyen alakú réztáblákat is, (amelyeket leegyszerűsitett ökörbőr-utánzatoknak vél, vagyis hogy ezek egy ökörével, avagy csak egy ökörbőrével, voltak egyenlő értékűek de így, kicsiben, a nagy ökörbőrnél fizető eszközként, azaz tehát pénzként, sokkal kezelhetőbbek, célszerűbbek voltak, kisebb helyet foglaltak, sőt romlásnak sem voltak úgy kitéve mint természetes ökörbőrök, de mindemellett még rézértékük is megvolt mert hiszen réz avagy bronztárgyak készítésére bármikor beolvaszthatták avagy találhatók is voltak. De, hogy e réztáblák valóban pénzként is szerepeltek bizonyítja az is, hogy találtak felibe és negyedébe vágottakat is, amely darabok tehát valóságos „aprópénz” ősei voltak. Megjegyezi pedig még azt is hogy kerek- azaz tehát diszkoszalakú ilyen réztáblákat is találtak, amely utóbbiak tehát, ha sokkal nagyobbak voltak is, de mai pénzeinkkel még alakjukban is egyeztek.

Említém már, hogy ősnépeink közül a hímelvűek tavaszi Nászünnepüket mindig valamely Szent Szigetükön: a „Boldogok Szigetén” vagy a „Boldogság Szigetén” tartották volt, amely sziget egyúttal a „Földi Paradicsomot”, azaz népmeséink Tündérországát, vagyis Tündér Ilona szigetét és az ezeni Aranykertjét is jelentette, amely Szent Sziget mindig magát a nőiséget, tehát a Tündér Ilonával azonos Évát azaz Hévát, másként Havár, a név finn változata szerint Kave nőistenséget is, jelképezte. Már korábban is ábrázoltam a folyóvizek szigetei ilyen jellegzetes alakját, amely szem-alak őseinknél pedig magát a női nemi részt, a szemérmet is, jelképezte; azt is láttuk viszont, hogy Tündér Ilona egyik neve még Szemere is volt, hogy népünk nyelvén *szemere* = szemérmetes, szende, szerény, és hogy a mesebeli Hamupipőke. azaz

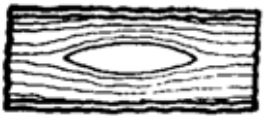

Szemerőke (említém, hogy az olaszban ma is *cenere* = hamu, valamint hogy nyelvünkben *szem* szavunk *szen*-nek is hangzott, továbbá hogy a hamu, a szürkeség, a szerénység jelképe volt), sem más mint az ős-szumer eredetű, elgörögösített nevén Szemirámisz, azaz Szemiramét avagy Szamuramat = Szemere-nő nőistenség, valamint említettem, hogy például Csík-megye népe kiejtése szerint *szemérem* szavunk ma is *szemiram*-nak hangzik (röviden ejtett *á* hanggal, ugyanúgy mint például *templom* helyett *tamplom* avagy *kettő* helyett *kattő)*, valamint láttuk, hogy Tündér-Ilona-Éva-Venus-Szemiramisz-Asztarte mind tulajdonképpen őseink Nőiség- és Földistennője vagyis a nőiség és Földünk költői megszemélyesítése, akinek regebeli kedvese, férje meg nem más mint őseink Napistene, azaz a Nap költői megszemélyesítése: ősregénk Magorja vagy Magyarja, ami népmeséink Szép Miklósa vagy aranyhajú királyfia, s hogy ők ketten a földi élet és így tehát az emberiségnek is apja és anyja, éspedig úgy költőileg mint a természeti valóság szerint is, lévén a Nap valóban a Föld megtermékenyitője, – amit tehát őseink egykori magas szellemi műveltségünk idején mind igen jól tudtak.

Amely ismereteiket azonban nem csak, mai tudósokként, csupán szárazon és prózailag tudták előadni, hanem, éppen mivel szellemileg is igen magas fejlettségűek lévén, a szépség iránt is fejlett érzékük volt, a szépséget mindenben nagyon szerették, így szebbnél-szebb, gyönyörű költői regékben, eposzokban, énekekben is ki tudták fejezni. Amely költői alkotásaik maradványai bár régi de náluknál sokkal újabb népeknél valamint itt-ott némely mai népnél is, már alig fölismerhető töredékekben, fölismerhetőbben azonban magyar népmeséinkben maradtak még meg, de azért még mindig rekonstruálhatóan. Többször említettem már azt is, hogy ősnyelvünkben e szó *magyar* még egyszerűen csak *ember* jelentésű volt, illetve, hogy nemzetnévvé csak idővel lett. De említém, hogy Debrecen környékiektől még hallottam a *magyar* szót *ember* értelemmel is használni, eltekintve attól, hogy az illető nemzetbelileg is magyar-e vagy nem.

De voltak régen nőelvű őstörzseink is, mint például a szemerék és a besenyők. Nőelvű őstörzseinknél pedig a Nász-

ünnep nem szigeten hanem valamely hegy avagy domb tetején tartatott meg, amiről föntebb már tettem említést de amivel itt még bővebben is kell foglalkoznunk. Ennek egy, napjainkig is igen világosan fölismerhető maradványa nálunk a „Gainai leányvásár" Hunyad-megye Gaina nevű 1450 méternyi magas hegy tetején, tehát valóságos havason. Először is röviden fölhozom az adatokat amelyeket erről Szabó Imre a „Néprajzi Értesitő" 1907. évfolyama 247-285. oldalain megjelent „A gainai leányvásár" című cikkében nyújt. Cikke elején leírja hogy az e hegy tetejére való följutás mily körülményes, fáradságos, egyáltalán nem könnyű. Amihez meg kell jegyezni, hogy ha tehát vásárt mégis ilyen helyen tartanak, úgy ennek oka csakis ősi hagyomány lehet, amelynek megváltoztatására a nép nem is gondol sem ezt megengedhetőnek nem tartaná. A szóban levő néprésznek az ősi hagyományokhozi nagy ragaszkodását cikkében a 275. oldalon Szabó Imre is említi. E nép ma oláh nyelvű ugyan, de cikkíró is fölhozza, miszerint ma is megállapítható, különösen a fönnmaradott sok magyar családnévből, amilyenek például Gombos és Szabó; hogy csak el lettek oláhosítva (ami a több százados, a magyarságot üldöző osztrák uralom következménye) és amit például Hunfalvi, Moldován és Jankó is megállapította. Ezen, a magyarok által ma is móc-nak nevezett néprész magyar származását még a Szabó Imre által közölt fényképeken látható viseleteikből is következtethetni de amelyeket azon vidéken jártamkor magam is láttam. Feszes, néha zsinórozással is készített, fehér abaposztóból való magyar nadrágot viselnek, gombolós és néha szintén zsinórozással is díszes kabátot és kerek kalapot, mind amit tehát bizonyára nem örököltek a rómaiaktól! Ingüket, miként a magyarság nagyobb része sem, nem viselik a nadrágon kívül eresztve, holott a magyarországi oláhság nagyobb része ezt kieresztve viseli. Habár kimutatható, hogy az ing így kieresztve viselése is ősrégi magyar szokás volt, mert hiszen ezt még az oláhságot még hírből sem ismerő Dunántúl magyarsága egy része is így kieresztve viselte, habár csak régebben. A mócok női viselete sem különbözik semmiben a magyarságétól. Viselik nőik a hímezett kis „mellrevaló"-t is, amelyet kizá-

rólag magyar szűcsök készítenek. Ezt a Szabó Imre által közölt fényképek egyik nőalakján is jól láthatni.

Ezen „leányvásár”-nak nevezett vásár ma csak annyiban valóságos vásár még, hogy – ha a lányokat már nem is – de más mindenféle holmit vásárolhatni, mint fából való különböző edényeket, mint csöbröket, korsókat, továbbá gereblyét, favillát, nagy úgynevezett „havasi kürt”-öt, mindenféle bundát, ködmönt, mellrevalót, valamint mindenféle cserép edényt és vászonfélét is, de amit csak Szabó Imre cikke nyomán említek, mivel magam fönn a hegyen nem jártam, sem ott akkor vásár nem volt. Írja Szabó, hogy ilyenkor ott, miként más vásárokon is, sütés-főzés és italmérés is folyik A fődolog azonban mégis az, hogy ott van a sok, díszbe öltözött leány, aki oda, hogy a legények ezt is lássák, ládákban egész kelengyéjét is mutatóba elhozza s amely ládák mellett, természetesen, maga is ott áll, de mögötte, ha távolabb is, de szülei is ott vannak. Mulatságok de főképp táncok közben aztán történik az ismerkedés és kialakulnak a párok, akik házasságát pedig az ott mindig jelenlevő papok szertartásosan, a kereszténység törvénye szerint is szentesítik, de természetesen csak ami után a szülők is már megegyeztek, habár valóságos leányvásárlás ma már nem történik. De Szabó szerint ez régebben valóban meg is történt. Habár szerintem ez viszont csak az elolláhosodás következtébeni eldurvulás után jött volt szokásba, ahogy an ez a Balkánon oláhoknál, szlávoknál, albánoknál máig is történik. Szerintem azonban őseredetben itt csak az ifjúság gyülekezett volt, semmiféle vásárnak még nem volt helye, hanem napokig tartó táncok és egyéb játékok, sütés-főzés közben alakultak meg a párok, akik azután életre házastársak is maradtak, habár kényszer nélkül vagyis csak szerelemből és szeretetből, ami hogy így volt, azért is valószínű mert a természet szerint, szabadon, csak az egymás iránti vonzalom által létesült pár egymáshoz úgy testileg mint lelkileg teljesen összeillő is volt, úgyhogy náluk a természetes szerelem és szeretet, az összhang (harmonia) is tartós maradott. Említettem azt is, hogy az ember legközelebbi rokonainál, az emberszabású majmoknál is a pár rendesen életre együtt marad sőt hogy ha az egyik fél valami okból elpusztul, a másik bújában többnyire utána hal.

Írtam már arról, hogy miután a Szent Szigeten tartott Nászünnep több naig tartott, ott a lányok nemcsak sütöttek-főztek, hanem a szerelem számára „fészket” azaz lombkunyhót is készítettek. Magától értetődő, hogy nőelvi őstörzseknél tehát, nem szigeten hanem hegytetőn, mindez ugyanígy történt. (A *móc* név szemere, tehát nőelvű törzsre vall.). Kezdetleges népeknél a lakásul szolgáló kunyhó építése ma is többnyire a nő dolga, aminthogy a fészekrakás még a madaraknál is főképpen a nőstények gondja. Viszont ma is beszélünk „sátoros ünnep”-ről, „sátoros vásár”-ról, akkor ha az illetőünnep avagy vásár valamely helyen több napig tartó. Szóban levő cikkében Szabó említ a gainai leányvásár helyéhez hasonló több magyarországi, szintén „leányvásár” nevű, hegytetőn avagy másféle helyen is levő vásárhelyet is, de amelyek némelyében a *sátor* szavunk is előfordul. Sátor alatt ma már csak vászonbó1 avagy szövetféléből készülő hajlékfélét értünk, kétségtelen azonban, hogy régebben e szó alatt szalmából, fűből, nádból, lombból készült kunyhót is értettek, mert *sátor* szavunk a *sötét, setét, settenkedik* homályt, árnyékot is jelentő *sát, set* ős-szavunkból származott, ugyanúgy mint a német *Schatten* (satten) = árnyék szó, valamint az ördög, azaz az egyiptomi sötétség-istenség *Szet* és *Sátán, Sejtén* neve is. Szóban levő cikkében Szabó fényképeket is közöl amelyeken againai leányvásáron készült lombsátorokat is láthatjuk, a 284 oldalon igen jól, a 271. oldalon kevésbé jól, de mint a kettőn igen jó! azt, hogy ezek lombból készültek, habár ma már nem is kunyhó alakúak hanem inkább félszer-szín-szerűek, mert hiszen ma már nem szolgálnak valóságos lakásul, hanem csak árnyékot adnak az alattuk sütő és főzőknek valamint az étkezőknek, de árnyékadókként a *sátor* szó tulajdonképpeni értelmének így is megfelelnek.

Ha tehát hímelvű őstörzseinknél a sziget, különösen pedig a hosszúkás alakú folyósziget, a nőiséget és a női nemi részt magát is jelképezte, ugyanígy jelképezte viszont nőelvű őstörzseinknél a hegy a hímséget valamint magát a hímtagot is. Láttuk hogy a Szent Szigeteket, amelyeken őseink a különböző vallásos szertartásaikon kívül Nászünnepüket is tartották, ezért a Boldogok Szigetének, Boldogság Szigetének (Földi Pa-

radicsom, vagyis a mennyei Boldogok Szigete: a Tejútban látszó sziget földi mása) is nevezték. Magától értetődő tehát, számunkra már, hogy viszont a nőelvű törzsek meg a Szent Hegyeket, amelyek tetején ők a különböző szertartásaikon kívül Nászünnepüket is tartották, ezért a Boldogok Hegyének, Boldogság Hegyének is nevezték. Van is olyan följegyezés, amely szerint bizonyos régi anyajogú, nőuralmú (matriarchalis), vagyis nőelvű népeknél a közösülésnél is a nő feküdött a férfira, ami szerint, jelképileg, tehát a nőnek kellett a „hegy" tetejére, csúcsára följutnia. Ilyen Szent Hegyre utalnak például az *Apalon* nevű Szent Hegyről szóló regék is. Valamint fölemlíthető, hogy Belgrád közelében is van egy ma is némi kultikus szerepet játszó és Avala nevet viselő hegy. Úgyszintén fölemlíthetek itt, egy Benedek Elek által is közölt regét („Magyar mese és mondavilág"), amelynek lényege, röviden, ez: Van egy *Szélvár* nevű hegy amelynek tetején várra hasonlító sziklák vannak és ezek között nyílik a *csodavirág.* Gazdag nagyúr fia a szegényleányt vegye feleségül. A csodavirágot megszerezni azért nem lehet mert a Szélvár hegyen rettentő szélviharok dúlnak. Mégis a leány, élete kockáztatásával, iszonyú viharban a hegyre följut, a virágot megtalálja s ezzel kezében élve leérkezik. Ezt látva az apa a házasságot megengedi s ők ketten boldogok. Világos, hogy a kereszténység következtében e rege elváltozást, átalakítást szenvedett, mégis kitűnik belőle a következő: Hegyről van szó, amelynek tetejére nő kell följusson, hogy boldoggá lehessen; itt tehát a nő a *hős,* míg a férfinak semmilyen aktív szerepe nincsen. A rege eredeti, még egészen nőelvi alakjában pedig még nem is a legény apja hanem bizonyára az anyja szerepelt, akitől a leánynak kedvesét ki kellett vívnia, érdemelnie, mivel nőelvűeknél az anya volt a rendelkező, hatalmat gyakorol ó családfő (nőuralom, matriachatus) Láttuk azt is, hogy a Szent Szigeten mindig kert is volt (Földi Paradicsom kertje), amelyből utóbb templom fejlődött. Természetes tehát, hogy valamikor ugyanígy, a Szent Hegy tetején is kert volt, amelyből idővel szintén templom is fejlődött. Máig is szokás szigetekre valamint hegycsúcsokra kápolnát, templomot építeni, ami által a kereszténység már elejétől fogva így foglalta le magának a „pogányság"

ősi szent helyeit. A szóban levő Szélvár-regénkben a hegy tetején volt Szent Kert emlékét már csak az ott termőnek képzelt „csoda ví rág” tartja fönn. De van olyan népregénk is amelynek meg lényege is: Ifjú és leány szeretik egymást. A legény azt akarja hogy a leány legyen az övé; a leány ellenkezik és azt mondja hogy csak egy bizonyos hegy tetején lehet az övé, mire a legény őt fölkapja s rohan vele föl ama hegyre de ahová fölérkezve, a kimerültségtől holtan esik össze, a leány pedig ezt látva, fájdalmában szíve megszakad és ő is meghal mellette. Vagyis: itt is hegyről van szó, amelynek tetején a boldogság elérhető de a kereszténységben a Nászünnep, lévén ez pogány, már elhallgatva s mivel a szerelmes pár mégis, pogány módra ezt a hegytetőn reméli, ezért büntetésül, halálukat teszi boldogságuk helyébe Itt kertről már nincsen szó. A Gaina hegy tetején – amint ezt Szabó Imre fényképein látjuk kertnek szintén semmi nyoma, habár ott fönt vásártérnek alkalmas sík terület van, amely tehát kertnek is alkalmas lehetne. És hogy itt valamikkor kert volt is, ezt a Gaina név árulja el, amely szó az oláhban is a szláv *gáj, gajina* = kert szóból véve át. Fölemlíthető itt az erdélyi *Cibles* hegy, amelyen habár semminemű ilyen ünnepről avagy vásárról, legalábbis ma már, nincsen szó, de amely hegy kialudott tűzhányó, amelynek tetejét a kerek kráter síkján, különösen tavasszal mindenféle szép virág nyílik, úgyhogy valóban virágos kerthez hasonlítható. Igaz ugyan hogy olyan tetőn amilyen a Gaina hegyé, kényesebb növényekből virágos kertet fönntartani vízhiány miatt bajos, de viszont tény, hogy van számos olyan igen szép vadvirág sőt hegységi virág is – hogy csak a pipacsot említsem – amely a nyári szárazságot is igen jól kibírja s minden tavasszal gyönyörűen virít. Másrészt a kialudott tűzhányók tetején levő krátermedencében néha még tó is van de ha már nincsen is de a terület még nem lévén egészen kiszáradott, ez mindenféle virágos növény számára tehát igen kedvező talaj. (Fölemlíthető itt a havasi gyopár [Edelweis] és az Enzián). Mindenesetre kétségtelen tehát hogy némi gondozással lehetett olyan hegytetőn, amilyen a Gainaé, is, kertet létesíteni és fönntartani, hegységi virágokból, cserjékből és fákból. Viszont azzal hogy őseinknél a Nászünnepé a tavaszi napéjegyenlőség ideje volt,

nem egyezik a Szabó által is említett tény, hogy a Gaínai Leányvásár ideje nem ez, hanem július hónapja, vagyis nyár dereka. Ám, ha elgondoljuk, hogy ilyen magas havason amilyen a Gaina, tavasszal hiszen még havazik, hó fekszik és nagy hideg van, egészen természetesnek kell látnunk, hogy itt ilyenkor még sem ünnepséget sem vásárt tartani nem lehet. Arra kell tehát gondolnunk, hogy itten kert és igazi tavaszi Nászünnep csakis azon ősidőkben lehetett amikor hazánk éghajlata még sokkal melegebb volt, amikor itt, amint már következtetnünk kellett, még datolyapálma, legyezőpálma, gránátalma is termett, valamint „aranyalma", vagyis narancs is, és a ma már csak mesebeli Aranymadár, vagyis a ma csak még Új-Guineában létező paradicsommadár, is élet.

De hogy idővel a beálló mind hidegebb éghajlat miatt, az ünnepet, utóbb már csak vásárt, a nép kénytelen volt mind későbbre és későbbre, végül is nyár derekára eltolni.

Tény hogy olyan kialudott tűzhányó amilyen Erdélyben a Cibles, a Dunántúl területén több is van és hogy ez utóbbiak közül egy sem nagyon magas, tetejükön tehát, illetve kráterükben kert valamikor annál könnyebben volt létesíthető, fönntartható.

De említettem azt is, hogy viszont épen nőelvű őstörzseinknél a hegy sokszor az emlő jelképeként is volt fölfogva, aminthogy az arab *gebel* = hegy szó sem más mint a mi kabar szócsoportunkbeli *kebel* = emlő szavunk származéka, ugyanúgy mint a szumer *kablu* = emlő szó is. Amiből aztán következtethető, hogy az erdélyi *Cibles* hegy e neve is tulajdonképpen *Kübele* istennő szemere vagy még inkább besenyő kiejtéséből lett *(k-b* helyett *c-b),* aminthogy *Kübele,* illetve *Szemele,* Földistennőnek a rómaiaknál is *Cibele* felelt meg. Láttuk pedig, hogy Kübele istennőt sok emlővel volt szokás ábrázolni, ami szerint *Cibles* nevet épen *kebles* azaz *emlős* értelműnek vélhetjük, mert valószínű, hogy a besenyő szócsoport szerint az emlő neve valamilyen *cit, cibel, cebel, csebel, csübel* szóalak is lehetett, amely egyrészt a csecs, *csücsök, csúcs,* másrészt a *szip* (szívni) és *szüp, szop* szóalakokkal volt összefüggésben. Mindezek ellenére azonban úgy vélhetjük, hogy a hegyet emlőként fölfogni rendesen csak olyan esetben volt szo-

kás ha egymás mellett két egyformán kúpalakú, azonos nagyságú hegy áll.

Hogy a Nászünnep ideje eredetileg csakis a tavasz lehetett ezt az is kétségtelenné teszi, hogy a nemi ösztön igen régi ősidőkben az embernél is csak tavasszal ébredett, aminthogy ez ma is ilyenkor a legerősebb és amiért is a tavaszt ma is a szerelem idejének szoktuk mondani De tavasszal ébred a nemi ösztön a legtöbb állatfajnál, valamint tavasszal még ma is például az ausztráliai bennszülötteknél. Mivel pedig a párosodás ideje a szarvasoknál is a tavasz, ez is tehát kétségtelenül okszerű összefüggésben van azzal, hogy a Magorról és Hunorról, ezek nászáról, illetve a nemzetünk eredetéről szóló regénk ben is szarvas, a Csodaszarvas, szerepel.

Említettem, hogy a tavaszi Nászünnep játékai és táncai közben énekelt énekeiből származó olyan mai gyermektáncoknál énekeit énektöredékek mint

Kis kacsa fürdik
A fekete tóban,
Anyjához készül
Lengyelországba,

habár ma teljesen romlottak is már, de mégis, ha a dolgokat ismerjük, akkor az összefüggéseket még észrevesszük: A fürdés még annak emléke, hogy Szent Szigetre vízen átgázolva vagy átúszva, vagy szarvas hátán átúsztatva, utóbb esetleg szarvas bőréből való tömlő segítségével átúszva, lehetett jutni. „Kis kacsának” valamint ma már csak gúnyból, leányt libának, libácskának, mondani, ma is szokásos. Elmondottam azt is, hogy őseink Szent Szigetein, vagyis a Boldogság Szigetén, mindig Szent Kert is volt, amiből a Bibliában is szerepelő Földi Paradicsom vagy Éden kertje lett, valamint elmondottam hogy ezen Szent Kertekből fejlődtek utóbb a templomok, és elmondottam azt is, hogy őseinknél a Szent Kertbe csak tisztára mosakodva, megfürödve volt szabad lépni, ami tehát a szigetrei átkelésnél történt és amely mosdás, fürdés a nász előtt meg annál inkább kötelesség volt. Említettem hogy régen a keresztény templomok előtt is mindig volt csorgó, amelynél

a hívek a templomba lépés előtt megmosdani tartoztak, ami viszont mohamedán mecsetek előtt ma is megvan még de ami a mai keresztény templomokban már oda csökevényesedett, hogy bár még a bejáratnál, de már bent, van egy kisebb medence, szentelt *vízzel,* amelybe a hívek, belépésükkor ujjaikat mártva, az így bevizezett ujjaikkal magukra már csak keresztet vetnek. De sem a hívek sem senki más azt már nem sejti, hogy ez az ősidőkbeli Szent Szigetre való átkelés közben történő fürdés, valamint későbbi templomba lépés előtti mosdás maradványa. Annál kevésbé sejtheti valaki mind ennek a „Csizmáskandúr" mesével valamint a Csodaszarvas regéveli összefüggését. Aminthogy ezt a magyarság néprajza s őseink mythologiája beható bb ismerése nélkül észre venni nem is lehetséges.

Annak helyén már volt szó arról is, hogy azon ősrégi időkben amelyekben a nemi ösztön még csak tavasszal jelentkezett, ez mindig a nőknél ébredett előbb, ami annak oka is, hogy később is a Szent Szigetre, úgy a valóságban mint, a regékben, a nők illetve a leányok gyülekeznek előbb, vagyis hogy az érkező legények őket, dal, zene, tánc közben ott találják. De ugyanezzel hoztam kapcsolatba a népmeséinkben oly gyakori azon indítékot is, amely szerint Tündér Ilona, avagy más mesehősnő a mesehőst, azaz tehát kedvesét *költögető,* éspedig kétszer is hiába, mert őt fölébresítenie csak harmadszorra sikerül Ami tehát – bár ezt ma már szintén senki sem sejti – őseinknél költői jelképezése volt annak, hogy azon ősidőkben a nő, azaz Éva, még a régi héber szövegekben is *Héva* vagyis a *hívó,* tájszólásban *hévó,* más szóval: *kívánó,* tájszólásban *kévánó* (hiány, tájszólásban *heány; hiú, héú* = üres, *hüvely,* megfordítva *éh, éhő, éhező* vagyis úr, üresség: minusz, negatívum = nőiség; ám a bibliai elbeszélést följegyező zsidók már nem tudták miért *kivánja* meg *Éva* az almát; ami szintén csak őseink költői, jelképes beszéde volt) nő a Szent Sziget kertében a Nászünnep napjain, a mindenféle játék, tánc, szerelmi előjáték útján érhette csak el az ifjaknál a nemi ösztön teljes fölkeltését és tehát a képességet (az erectiot) is. Ami valószínűleg még sokáig így történhetett azon nőelvű népeknél, amelyeknél nőuralom lévén, természetesen a szerelemben is

még a nő volt a kezdeményező; csakhogy ez utóbbi népeknél a Szent Kert tehát nem szigeten hanem hegytetőn volt.

Ha pedig a szigetre a leányok gyülekeztek előbb, akkor észre vehetjük még azt is, hogy az idézett mai énekecskénkben a „Lengyelország" is csak romlás, amely név helyett „Leány-ország"-ot azaz a mesebeli *Tündérország*-ot, a bibliai Földi Paradicsomot, illetve ennek a Szent Sziget általi jelképezését, kell értenünk. Hozzá teszem, hogy *tündér* szavunknak régen leány és szűz értelme is volt, aminthogy a finnben ma is *tüttő, tüttere* = leány és szűz. Aminek viszont pontos párhuzama az hogy az olaszban *fata* = tündér, az oláh ban *fata* = leány.

Visszatérve a gainai leányvásárhoz és az ezt napjainkig is megtartó néprészhez, az itt már elmondottakhoz kell még tennem: E néprész általánosan használatos elnevezése: *móc,* amely szó tisztán szemere szócsoportunkbeli. Ha tehát e nép egykori Nászünnepét hegytetőn tartotta, akkor kereszténységre térése előtt nőelvű kellett legyen, mi pedig már tudjuk, hogy gabonatermelő (azaz szemere szóval: szemtermelő) törzseink szintén nőelviek voltak, valamint láttuk azt is, hogy ezen szemere őstörzseink egy kivándorlott ága voltak a szintén gabonatermelő ős-szumerek is, akik őstörök hatás alá kerülésük előtt tehát szintén nőelvűek kellett legyenek. Sőt említettem, hogy a már majdnem ezer éves „Halotti Beszéd"-ünkben is a *szem* szó még *szum*-nak írva. Viszont láttuk azt is, hogy ezen móc-ok úgy népviseleteik, valamint szokásaik és családneveik tanúsága szerint, csak nyelvileg elolláhosított magyari nép voltak, vagyis tehát minden valószínűség szerint szemere törzsbeliek, mert hiszen a *móc* szó csak a *szem* avagy *som* szó megfordítottja. Ott jártamban magyar népviseletükön kívül náluk nekem még az tűnt föl különösen, hogy legények mindig igen nagy, vastag, nehéz bottal, valóságos doronggal, járnak, amely mindig olyan – valószínűleg régibb alakú – mint ezen alábbi rajzon *a*, vagy pedig – valószínűleg csak újabb – mint *b.* Láttuk azt is, hogy a nagy bot tulajdonképpeni magyar *mak, makk* neve a héber *makab* szóban maradott fönn, szemere neve pedig az olasz *mazza* (mazza) = nagy bot, dorong szóban, amely a móc szóval is azonosítható. Mi más oka lehet tehát

annak, hogy e móc legények íly nagy bottal járnak, mint az hogy ebben, ha ma már tudattalanul is, de hagyományból még mindig Herakleszt, azaz egykori nemzeti hősüket, regebeli ősapjukat és eszmény-képüket, a Napistent, vagyis az erőt megszemélyesítő istenséget, utánozzák. Amely istenségről pedig jól tudjuk, hogy a szumereknél neve Samas Napistim volt (Spamers „Weitgeschichte" Leipzig, 1898 évi kiadás. I. kötet 208 oldalon: „Samas, der Sonnengott", a 215. oldalon: „Schamasch = napischtim", de itt ősapa és az özönvizet átélő Noéként szerepel), amely névvel azonos a zsidók Heraklesze és nemzeti hőse (eredetileg Napistene) Sámson (másként Szamszon, Szimszon) neve, aki tulajdonképpen – amint láttuk – azonos Szem ősapjukkal, habár ezen azonosság a Bibliában már feledve, de viszont egészen világos az is, hogy az Itáliai szamniták Szam nevű Napistene és Herkulese sem más mint szemere őstörzseink regebeli ősapja és Napistene, akit egyébként Itáliában, Egyiptomban, Perzsiában is neveztek Szerno, Szam, Szom néven (lássad például Meyers Lexíkon 1897. évi kiadása „Heraklesz" cikkében). Amely név hiszen a *szem* és *som* szavainkkal azonos, a *móc* szónak pedig megfordítottja. Holott annak helyén részletesen írtunk arról, hogy a magyar nép napjainkig is szokta félelmes bot-fegyverét vagy cserfából, amelyet makkfának is nevez, vagy pedig a szintén rendkívül kemény *somfá*-ból készíteni. Elmondottam viszont, hogy a somtermése kissé hosszúkás, azaz *szem;* azaz som-alakú s ezért tehát a szemere kultuszba és szimbolikába illő, de mivel egymagú, virágai ötszirmúak, fája pedig igen kemény, ezek szerint hímségként kellett fölfogva legyen. Láttuk azt is, hogy holott a mindig nagy bottal ábrázolt Heraklesz a föníciaiaknál és az Egei-Tenger szigetein *Makar* és *Magar* néven neveztetett és tehát a regebeli ősapánkkal és Napistenünkkel *Magor-* vagy *Magyar*-ral volt azonos, de hogy ezen kívül azonos volt őstörök törzseink *Toldi* Miklósával, akit például Északon *Tor-*

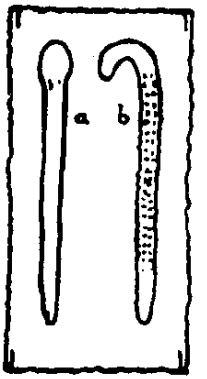

nak is neveztek (magyar *dorong, durong* szavunknak megfelel az olasz *tortore,* a *Toldi* névnek pedig a szláv *toljaga* = dorong, nagy bot), aki azonos észt rokonaink nemzeti hősével *Nagy* Toll-al valamint az őstörök eredetű de ma német nyelvű svájciak *Tell* Vilmosnak nevezett nemzeti hősével, amit annak helyén már adatokkal kimutattam, mind amely hősöket a régibb, eredetibb, népi mondákban mindig nagy bottal harcolónak képzeltek.

Néprajzi lopás: A „Néprajzi Értesítő" folyóirat 1928. évfolyama 121. oldalán olvashatjuk:

„Czigara-Samureas Al.: »L'art du peupie roman« (»A román nép művészete«) című művében, amely francia nyelven jelent meg, szóban és képekben ismerteti az erdélyi székelykapukat és fatemplomokat de egyetlen szóval sem mondja meg hogy azok magyar kéz munkái."

De hiszen ezt ugyanígy teszik nem csak az oláhok, hanem a tótok, csehek, németek szerbek és horvátok is, az egész régi, történelmi Magyarország területén sőt messze ezen kívül is, és nem csupán a kapukkal és fatemplomokkal, hanem egész népművészetünkkel, népviseleteinkkel, népi hímzéseinkkel, faragványainkkal sőt népszokásainkkal, népköltésünkkel is, amennyiben ez utóbbinak ma már meglévő fordításait is a maguk népköltése termékeinek állítják és hiszik is. Mert hiszen „a magyarok műveletlen ázsiai nomádok voltak és mindent csak itt tanultak". Amely minden alapot nélkülöző ázsiaiság tana többet ártott már nekünk tatárjárásnál, 150 éves török uralomnál és több százados osztrák elnyomásnál. Hiszen az illető hatalmasok is trianoni diktátumukat is csak azért hozhatták létre lelkiismeretfurdalás nélkül, országunkat azért darabolhatták föl, nemzetünk felét azért hajthatták idegen uralom alá, mert hiszen „ezen ázsiaiaknak itten semmi joguk, semmi létjogosultságuk".

Például: ugyanazon népmese Erdélyben: oláh, délen: szerb avagy sváb, északon: tót, sőt ha a Grimm gyűjteményben, akár milyen romlottan is, megvan: akkor német. Ki törődik azzal hogy például a „Csizmáskandúr" mese napjainkig fönnmaradott magyar népszokások alapszik, tehát okvetlen

ősmagyar eredetű! Ki törődik ezzel, avagy ki tud valamint is erről?

Ugyanazon szép, feszes, zsinórozásos, vitézkötéses magyar nadrág Erdélyben: oláh, mert némelyütt oláhok avagy elolláhosított magyarok is viselik, de északon tót, sőt már cseh is, mert tótok avagy eltótosított magyarok is viselik. Kizárólag magyar szűrszabók által készített magyar szűr is már tót sőt a cseh is, azért mert vásárokon ilyet tótok is megvettek és viseltek. Ugyanazon, kizárólag magyar szűcsök által készített hímes bőrködmönök Erdélyben: oláhok avagy szászok, északon tótok, csehek, délen pedig szerbek! Csak magyarok nem sehol! Hogy régi rómaiak vagy régi germánok ilyesmit sohasem ismertek? Ez el lesz hallgatva. Nehogy zavarólag hasson! Avagy ki említi meg azt, hogy Erdélyben a Barcaság ma oláh falvai, mint például Zernesd is, régebben, az 1848 évi, az Oroszország által véresen levert szabadságharcunk előtt, még magyar falvak voltak és csak a magyar lakosság legyilkolása és kiirtása után lettek oláhokká s hogy a magyarok által épített szép tornácos, faragásos kapujú házakba itt oláhok, másutt tótok, szerbek telepedtek be. Ki beszél ma arról hogy még magyar ácsok által épített fatemplomok csak 1848 és 1849 borzalmas magyarmészárlásai után és az ezután következett osztrák császári abszolutizmus magyarirtó, magyarelnyomó politikája következtében kerültek oláh kézbe, mivel az oláhok éppen azért részesültek a hatalom részéről mindennemű pártfogásban, mert szabadságharcunk alatt a magyarok ellen harcoltak és magyar falvak védők nélkül maradott lakosságát (mert hiszen a fegyverfogható férfiak mind elmentek az oláhok ellen harcolni) gyilkolták le! Avagy ki beszél ma arról, hogy a följegyezések szerint, Nagy Károly császár, ami után az avarokat legyőzte, a mai tulajdonképpeni Ausztria területéről, valamint az ettől délre eső, ma szlovén lakosságú vidékről a „pogány” és „hún” lakosságot elűzette (unde ezpulsi sunt hunni) és helyükre keresztény, tehát „megbízható” szlávokat és bajor németeket telepített. Ahol azonban hiszen ott maradtak az őslakosság falvai, városai, ahova a jövevényeknek csak be kellett telepedniök, sőt ott maradtak a őslakosság erődítményei is,

amelyek közül egy jellegzetesen, lépcsőzetesen emelkedőt, Ausztriában ma is létezőt, föntebbi rajzban is bemutattam.

De írtam föntebb másutt is, arról, hogy a magyarságot elnyomó népek mindent ami magyar a magukénak állítanak és hisznek, amiért. is mindezt gyűjtik és múzeumaikban elhelyezik, de hogy ez így, mai szerencsétlen és elnyomott állapotunkban, tulajdonképpen nagyon jól van, mivel így e dolgokat megmentik, megőrzik. Holott ha mind e dolgok magyar és általuk átvett magyar eredetű voltáról volnának meggyőződve, akkor nemcsak nem gyűjtenék, inkább elveszni hagynák, hanem még szándékosan meg is semmisítenék. Viszont: a tudomány halad és okvetlen eljövend ideje annak amikor az „ázsiai sátoros nomádság" tévtana összeomlásával, a valóság napvilágra kerül, az igazság kiderül.

De ami manapság történik – amikor a világ egyik legjellegzetesebben földművelő népére ráfogják hogy nomád, holott éppen nála ilyesminek semmi nyoma sincsen, míg, amint ezt föntebb leírtam, ugyanekkor olaszoknál, németeknél, balkáni népeknél még ma is vannak részben teljesen nomád, részben félnomád életet élő néprészek -, amikor a legrégibb műveltség- és nyelvalapító ősnépre azt fogják rá hogy barbár, hogy minden műveltséget, nyelve legtöbb szavat szomszédaitól vette át – ez nem sokkal másképpen történt már ezredévek óta, amióta a harcias árja és sémita népek elszaporodván, a náluknál sokkal kevésbé harcias, sőt békés, szorgalmas földművelő és műveltségalapító ősnépeinket mindenütt leigázni és írtan kezdték, de mindig átvéve, habár tökéletlenül, a leigázottak műveltségét, de amit utóbb a magukénak állítottak, sőt hittek is. Indiában a műveltségalapító dravida-tamul féle népeket (lássad a Mohendzso-Daro és Harapa városa ásatásait) az észak-nyugati hegységekből folyvást leereszkedő harcias de műveletlen árja hinduk igáztak le, de átvették a leigazodtak műveltségét. Mesopotámiában a műveltségalapító szumereket a beduin azaz sémita asszírok igázták le s irtottak ki de átvéve azon ősi műveltségét. Italiéban az etruszkokat, szabinokat, szamnítákat, szíkulokat a latinok igázták le, latinosították el, de átvéve azok műveltségét. Ugyanúgy a görög hódítók a félsziget pelazg és más fajunkbeli népeket igázták le, görögösítették el de átvéve

az őslakók műveltségét. És ugyanígy történt ez ki tudja még hány más helyen is. De ismételem: a tudomány halad és az igazságot nem lehetend örökre eltitkolni.

Herodotosz írja „Klio”-jában, hogy Babilonia és Asszíria gabonatermelésre a világ legalkalmasabb földje, hogy ez egész táj öntözőcsatornákkal látva el, mivel ott kevés az eső. E csatornák a Tigriszből és Eufrátból kapják vizüket, valamint írja, hogy a gabona ott hihetetlenül nagyra női és hogy a termés ott a vetőmag kétszázszorosa, de jobb esztendőkben háromszázszorosa is. Fák viszont ott nincsenek, kivéve a pálmát, amelynek édes gyümölcsét fügeként használják.(Értsed: eszik gyümölcsként de szárítják is). Vagyis ez tehát: a datolya. Azt is írja, hogy belőle mézet is készítenek. Miután azonban a szemerék és tehát az ős-szumerek állata méh is volt, valószínű, hogy itt inkább a virágozó pálmákról a méhek által gyűjtött mézet is sajtoltak. Írja még, hogy ott olajat is csak a szézámból (parajszerű kis növény) termelnek. irja, hogy legfőbb gabonaféle ott a búza, árpa és a köles Vagyis Herodotosz korában a csatornarendszer még megvolt. Ez tehát, elhanyagolva, csak azután pusztult el, amiután a teljesen vad és kizárólag állattenyésztéssel foglalkozó, rabló beduin népség, az arabok ősnépe, lett úrra, mire az egesz vidék száraz sivataggá változott Világos azonban, hogy az egykor bizonyára még nem oly nagymértékben csapadékszegény vidéken, kivándorló szereme, tehát *gabo*natermelő őstörzseink, vagyis a tulajdonképpeni ősszumerek, éppen azért telepedtek meg mert ez gabonatermelésre oly kiválóan alkalmas volt, és tehát az öntözőcsatornarendszert is ők alapították volt. Arról Herodotosz viszont mit sem tudott, kis-ázsiai létére, hogy a szumerek őshazája: Magyarország és a Csallóköz, gabonatermelésre ugyanilyen alkalmas vidék volt mindenkor.

De gabonatermelésre alkalmas hely volt mindenkor Egyiptom is, valamint gabonatermeléséről híres is volt. Említettem annak helyén régi héber *Maszar,* mai arab *Maszr* (az arab nyelv a szó végső tagjából szokta a magánhangzót kihagyni) és szláv *Miszir* nevét, ami tisztán szemere szócsoportunkbeli szó.

Az ezredévek alatt bekövetkezett elhomályosulások, eltolódások és romlás ok ellenére is, megállapítható még, hogy ősnyelvünk valamennyi szócsoportja szerint, eredetileg – amint erről, habár csak néhány szóval, már említést tettem – a kicsiség *i* magánhangzóval, a nagyság *a* vagy *o* magánhangzóval fejeztetett ki, illetve olyan szavakkal amelyekben, legalább a szó első szótagjában levő magánhangzó a megfelelő volt. Aminthogy például a székely-kazár szócsoportunkbeli *kicsi* szavunk is *i* magánhangzós, a magyar-kún szócsoportunkbeli *nagy* szavunk viszont a magánhangzós. Pontosan ugyanígy a görögben is, a szintén magyar-kún szócsoportba tartozó *mikro* = kicsi, *makro* pedig = nagy. De ide sorolandó *magas* szavunk valamint a szanszkrit *maha* = nagy, magas, a latin *magnus* és *maximus* szintén nagy és legnagyobb, értelmű szavak is. Ugyanígy a kőrös szócsoportunkba illő olasz, latin, német *grosso, grande, grandis, gross,* valamint a héber *golem* és a szláv *golemo* = nagy. A magyarban az igen nagy testű ember neve népünknél *balla* volt, úgyhogy a cethal *balena, bálna* e neve is a nagyság őspalóc valamely *b-l* alakú nevéből származhatott. Viszont kicsit jelent, szintén a palóc szó csoportba illő magyar *pilinkó.* De *kicsi* szavunk első szótagja megfordításával kapjuk *szikra* szavunkat, amelynek pedig Erdélyben még *igen kicsi* értelme is van, mivel őseink a tűz szikráját tűzmagocskául is fogták volt föl. *Kicsi* szavunknak szintén csak megfordítottja az olaszban (abruzzoi tájszólás) *cicco* (csikko) = kicsi, de melynek még a spanyol *cichito*= kicsi is megfelel (csikitö). Kiemelhető azonban még, hogy a *szikra* székely-kazár szó csoport szónak csak magyar-kún párhuzama a görög *mikro* = kicsi szó, holott besenyő megfelelőjének tekinthető a *sziporka* = szikra szavunk Továbbá, a legtisztább kabar szócsoportunkbeli szó az olasz *pic=olo* (pikkolo) = kicsi, pannon szócsoportunkbeli a német *winzig* (vincig) = igen kicsi, amely szavak pedig valamennyien i magánhangzósák, ugyanúgy mint *csitri* = kicsi és az avar szócsoportbeli *piri, pirinyó, pirinkó* kicsi jelentésű szavaink, és úgyszintén a latin *minus, minot= minimus* hiányt és kicsiséget jelentő szavak.

Végül megjegyezhető még, hogy a magyar *csitri* szóval egyezik az erdélyi *csitkó* = kicsi, fiatal ló, amiből következtet-

hető hogy a ma általános *csikó,* ugyanazon jelentésű szavunk nem a *kicsi* szavunk megfordításával jött létre, mint az olasz *cicco* (csikko), hanem csak ezen *csitkó* szó kopásából, a *t* hang kikopásával. Úgyszintén megjegyezhető, hogy miként *szikra* szavunknak tűz szikrája jelentésén kívül még van *kicsi jelentése* is, ugyanígy *csöpp* avagy *csepp* szavunknak is víz csöppje jelentésén kívül szintén van kicsi, igen kicsi jelentése is, habár e szavunk *nem* i magánhangzós, amivel azonban nincsen kizárva, hogy volt egykor *csip* avagy *csipp* kiejtése is, amint-hogy, bár megfordítottan, a finnben *piszara* = csöpp.

Oromo *tinno*= kicsi, amely szó viszont betűszerint egyezik a *tinó* = kicsi, fiatal bikaborjúszavunkkal, vagyis ami tehát a *csitkó* = csikó és a csitri = kicsi szavunk párhuzama is.

Írtam már arról is, hogy bár szokás az emlősöket a hüllőktől származtatni de hogy ez szerintem tévedés. Az emlősöket ugyanis azon alapon szokás a hüllőktől származtatni, hogy az őskori, úgynevezett *theromorph-hüllők* valóban hasonlítottak emlősökre, hogy többek között fogazatuk is erősen emlősfogazatszerű volt. Csakhogy ez sem volt a kezdetleges emlősök még specializálódatlan avagy még alig specializálódott fogazatára hasonlító, amilyen például az emberé is, amelyben alig van különbség a fogak alakja között, vagyis ahol még mind olyan alakúak mint ezen alábbi rajzon a és *b,* illetve szemfogak és metszőfogak között még csak igen kevés különbség volt, míg a zápfogak még világosan fölismerhetőleg csak két, három avagy négy fog összenövöttségéből állóak voltak (a rajzon *c).* Ámde összességükben ezen theromorphok azért mégis teljesen hüllők voltak. Például alsóállkapcsuknak a koponyához (vagyis a volt fölsőállkapocshoz) kapcsolódása tökéletesen olyan volt mint a hüllőké, mint a dinosaurusoké is, nem olyan mint az emlősöké, valamint hogy legfölső gerinc-csigolyájuk (az atlasz) is úgy kapcsolódott a koponya-aljhoz mint a hüllőknél, vagyis egy homorulattal a koponya-alja egy dudorához, de nem úgy tehát mint az összes emlősöknél, és így az embernél is: két csészécskeszerű homorulattal a koponyaalj két dudorához. Dacqué „Urwelt

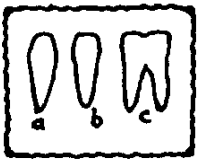

Sage und Menscheit" című művében is igen érdekesen mondja, hogy a theromorph-hüllők azon ősidőkben külsőségeikben azért vettek föl emlős szerű jelleget mivel különben is az emlősök akkoriban jöttek létre (csakhogy a kétéltűekből, nem a hüllőkből), úgyhogy az emlősé válás akkoriban mintegy a levegőben volt! (In der Permzeit ist der Augenblick eingetreten, wo das Saugetierhafte gewissermassen in der Luft liegt, wo es beginnt Zeitsignatur zu werden.), amikor is az azon idők hüllői is, habár tényleg emlősökké válaniok már lehetetlen volt, de – hogy úgy mondjuk – legalább külsőleg emlősjelleget is kezdtek elsajátítani, mintegy a „divatnak" engedelmeskedve! Ugyanúgy mint például ma mongoloid jellegű japániak, különösen nők, szemük mongolredőjét műtét útján távolíttatják el, hogy így európai fajú nőkhöz hasonlítsanak. Avagy mint ahogy amerikai szerecsen nők erősen göndör hajukat mesterségen tétetik lehetőleg egyenes-szálúvá, hogy az fehérfajú nőkéhez hasonlóvá legyen (holott ugyanekkor fehérfajú nők, ha hajuk egészen egyenes-szálú, ezt mesterségesen göndörítik). Ámde azért sem a mongolfajú, sem a szerecsenfajú nők nem változhatnak soha europida nőkké, ha külsőleg bármennyire europida jelleget öltenek is.

Továbbá: a kétéltűeknek is bőrükön már vannak kezdetleges, tejszerű nedvet termelő mirigyeik, mint például az amerikai pipo békának is, amely ezekkel már kicsinyeit is táplálja. E faggyúmirigyekből az emlősöknél, és így az embernél is, fejlődtek azután a valóságos emlők, holott ilyesminek a hüllőknél nyoma sincsen. Vagyis: a hüllők olyan kétéltűekből lettek amelyeknek kezdetleges faggyúmirigyei sem voltak; amiért is az emlősök nem származhattak a hüllőktől. Viszont az emlősök olyan ős kétéltűektől kellett származzanak, amelyeknek faggyúmirigyeik voltak.

Hogy az emlősök ősei kétéltűek voltak nem csak az bizonyítja, hogy úgy az emlősök mint a kétéltűek atlaszcsigolyája két homorulattal kapcsolódik a koponyaalj két dudorához (ami a hüllőktőli származást már magábanvéve is kizárják), valamint nemcsak a faggyúmirigyek és emlők jelenléte, hanem még más lágyrészi egyezések is, mint például az hogy a kétéltűek végbélnyílása kerek (alábbi ábra *a*), és ilyen az összes

emlősöké is, holott az összes hüllőké a testhosszal keresztbenállóan hosszúkás (*b*), sőt ilyen a hüllőktől származott, avagy ezekkel legalábbis közvetlen rokon madaraké is.

Embriologiai bizonyítéka az emlősök kétéltűektőli származásának még az is, hogy a kétéltűek mind teljesen szőrtelenek, habár vannak pikkelyesek is, míg a legtöbb emlősfaj is, habár szőrös, de megszületése előtt, sőt nagyrészük egy ideig megszületése után is, teljesen kopasz, szőrtelen, akárcsak a kétéltű, ami pedig a pikkelyességet illeti, amint erről már írtam, ez megvan az emlősöknél is, például a szóban volt armadillonál és a tobozkánál, valamint láttuk hogy úgy a magyar népnek mint rokonnépeinknek van arról regehagyománya, hogy az első emberek „körömbőrűek" voltak és hogy körmeik ennek maradványai. Viszont, ha vannak olyan emlősök is, amelyek nem csupán már megszületésük pillanatában is, hanem már azelőtt is, szőrösek, ez csak későbbi, fají specializálódásnak tekinthető, különösen a lónál és a szarvasállatoknál, amely specializálódás keletkezése oka pedig az, hogy ezen állatfajok a veszélyek ellen életüket főképp gyors futással biztosítják, amiért is szükséges hogy kicsinyeik már csak igen kifejlődötten, már futásra is alkalmasan jöjjenek világra. Ennek ellenére is azonban az emlősök kicsinyeinek általánosan szőrtelensége amellett szóló, hogy az emlősök ősei is szőrtelenek voltak, békafélékhez hasonlóan. Mivel pedig számos madárfaj is, nem csak még a tojásban, hanem egyi de ig kikelése után is, még teljesen kopasz, tollatlan, ez meg amellett is szólhat, hogy a madarak Is, habár a hüllőkhöz igen közelállóan de mégsem már kész hüllőkből, hanem valamely csak már hüllőszerűvé váló ős kétéltűekből keletkeztek.

Mindenesetre, a tény hogy a kétéltűek bőrfelülete teljesen szőrtelen és hogy általában úgy az emlősök mint a madarak kicsinyei kezdetben szőrtelenek, illetve tollatlanok, ez amellett tanúskodik, hogy ez állatfajok, és így az ember is, akkor keletkeztek amikor Földünkön még sokkal melegebb volt mint ma s így a hideg ellen védő szőrözetre, tollazatra még nem volt szükségük.

Igaz ugyan, hogy az embernél viszont észlelték, hogy főtusa, közvetlenül a megszületés előtt megszőrösödik, de amely szőrözetét vagy még a megszületés előtt vagy mindjárt ezután ismét elveszíti. Ez szerintem azonban csak némelyemberfajnál meglévő utólagos specializálódás, ami valószínűleg csak a Jégkorszakok emléke de ami nem jött létre azon emberfajoknál amelyek e korszakok alatt is ilyen melegebb tájakon éltek, amilyen ősidőkben e korszakok alatt is a Kárpát-Medence volt, avagy az ettől délebbre fekvő tájak. Tudtommal éppen a teljesen szőke és fölnőlt korában is teljesen szőrtelen testű „keletbalti", azaz ősmagyar faj főtuszánál ezen megszületés előtti szőrösödés teljesen hiányozik, ami azt jelenti, hogy e faj ősei testfölülete sohasem volt szőrös, kivéve természetesen a fejből hajzatát, ami meg e fajnál éppen különösen dús. Viszont ha például az északi faj testfölülete fölnőit korban is meglehetősen szőrös, akkor nem meglepő ha a szőrösség fötusánál is megvan. Ismeretes, hogy például az Ázsia legmesszebb Keletén élő de határozottan europida jellegű ajnú faj nemcsak hogy dús szakálú de a mongol és mongoloid fajok kal a legteljesebb ellentétben, egész testén is, valósággal állatszerűen, teljesen szőrrel borított. Az pedig hogy a keletbaltinak nevezett faj fejhajzata oly különösen dús, szerintem ez kevésbé a hideg ellen védelemül keletkezett, mint inkább a több millió évvel ezelőtti bár melegebb, jégkorszakok előtti, de igen sok esővel járó korban éppen a gyakori esők elleni védelmül.

Amint tehát e véleményem már másutt is megírtam: a „keletbalti" vagyis a magyar faj nem származhatott sem valamely neandertaloid avagy majomember fajból, sem pedig az ezekre némileg hasonlító északi fajból, hanem hogy teljesen önálló vonalon, egyenesen, még a kétéltűekből, éspedig az ős kétéltűekből, válott emlőssé, majd „keletbalti" fajjá, sőt föltételezhetjük, Eickstedttel egyetértően, hogy ellenkezőleg; bizonyos alacsonyabbrendű emberfajok származtak a „keletbalti" fajnak még ős-kezdetleges, még hosszúkoponyájú őseitől, amely ős-kezdetleges állapotból azonban nem fejlődtek föl a mai „keletbalti" faj mai gömbölyűkoponyájúvá lett de szőrtelen testűnek maradott, ám nagy fejhajzatot fejlesztett, színvonalára, hanem némileg a majomszerűség téves irányába indul-

va, megmaradtak hosszúkoponyájúaknak de nem fejlesztve nagy főhajzatot, hanem ehelyett igen nagyfokú testszőrösséget.

Föltűnő mindenesetre az is, hogy a madarak is eleintén, azaz kicsi korukban, még teljesen meztelenek (bár némelyek csak még a tojásban), mint a kétéltűek, de ezután, többnyire, nem tollasodnak mindjárt, hanem csak pihésednek, vagyis tulajdonképpen: szőrösödnek (amit csirkéknél, kacsáknál, libáknál figyelhetünk meg); mig tollakat csak utóbb kapnak, amikor is viszont pihéjük kihullik Ami pedig azt is jelentheti, hogy valamikor, őseik a madaraknak is, egy az emlősökéhez hasonló szőrösödés korán át jutottak a tollasodás korába. Mi több, Ausztrálíában ma is él egy madárfaj, a kivi, amelynek csőre körül, ennek tövénél, valóságos bajuszszerű szőrözete van. Sőt szőrök más madárféléknél is előfordulnak, mint például a struccnál, amelynek az egyébként meztelen combján van nehány valóságos sörtéje, de van ezenkívül valóságos szőrökből képezett, az emlősökéhez teljesen hasonló szempillája is.

A madarak kicsi korbani pihésedését illetőleg megjegyezhető még, hogy létezik ilyesvalami az embernél is. Ugyanis megfigyelhető, hogy nemcsak a szőke hajzatú „keletbalti" fajnál, hanem a gyakran barna hajzatú dinárinál, valamint a mindig barna hajzatú alpesi fajnál is, egészen fiatal korban, körülbelül a 20 éves korig, Úgy az arcon mint a más bőrfölületeken is, de különösen a karokon valamint a lábak térdenfölüli részén, igen finom és mindig *csakis szőke,* sohasem barna, valósággal piheszerű szőrözet van, amely azonban oly rövid- és finomszálú, hogy jóformán csakis a ráeső napfényben vehető észre, amikor is finom aranyozásként csillog, de amely pihésedés a 20 éves koron fölül eltűnik, elhullik, ugyanúgy tehát mint a fiatal madarak tollasodás előtti pihéje. Azon tény pedig, hogy az ember ilyen fiatalkori pihéje mindig szőke, szintén azt bizonyíthatja, hogy a nagyobb mérvű színeződés (pigmentáció) és így a barna, fekete vagy vörös hajzat, az embernél is csak későbbi fejlemény, úgyhogy az igazi, gyermekszerű testalkatú ősember is még igen keveset volt pigmentálódva, vagyis szőke volt, aminthogy a később barnahajú ember

is, kisgyermek korában még gyakran egészen szőke s csak 10 éven fölüli korában válik mind barnább hajzatúvá.

Meg kell itt említenünk az ausztráliai, még tojástojó, tehát még az erszényeseknél is kezdetlegesebben szülő csőröndöt (ornithorhynchus) is, amely szerintem szintén nem „átmenet", azaz nem átfejlődés hüllőből emlőssé, ahogy an ezt általában vélik, hanem: „mellett-menet"-nek mondható, vagyis amely állatfaj olyan kétéltűekből fejlődött, amelyek habár már az emlősök és a hűllők *közé* illőek, sőt némileg a madarakra is emlékeztetők voltak (vagyis bennük mindezen állatok őselemei is kezdetlegesen megvoltak), de nem lettek sem a hüllőkből sem a madarakból félig emlősökké, hanem közvetlen az ős kétéltűekből, de teljesen önálló vonalon, az emlősök, madarak és hüllők közötti ágon lettek csőröndökké.

Szokás a fajok származását („családfáját") papírlaponi ábrán föltűntetni, vagyis csak kétterjedelemben (kétdimensioban), ami azonban azért nem lehet egészen tökéletes mert a fajok háromterjedelmesen fejlődtek, vagyis nem csupán szét hanem föl, sőt vissza, le is fejlődtek és nem csak egymásból hanem egymás mellett is. Háromterjedelmet azonban papírlapra tett, tehát csak kétterjedelmes rajzon föltűntetni nem lehet, illetve egy rajzon nem, de lehet két egymást kiegészítő, egymáshoz egyeztetett rajzon. Ezért teszem ide az alábbi, 1 és 2 számmal jelölt két rajzot, amelyeken a most szóban volt álla-

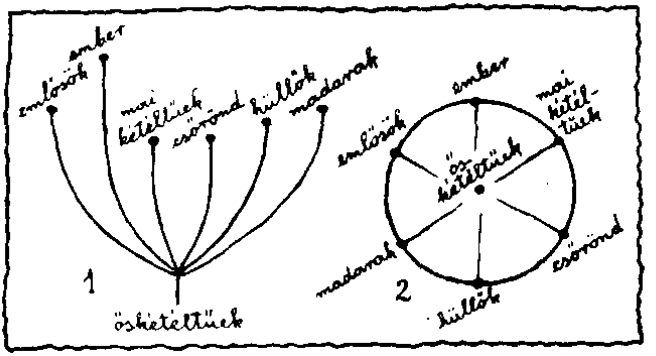

tok származását igyekeztem kifejezni. Az 1-es számú rajzon azt látjuk, hogy például az emlősöket jelentő ág a „családfa"

egyik szélére, a madarakat jelentő pedig a fa másik szélére, tehát egymástól a lehető legtávolabbra kerül. Ami azért nem helyes mert hiszen a madarak és az emlősök között mégsem egész véglet a különbség, hiszen például ezek is, azok is melegvérűek, viszont némi szőr van a madaraknál is. Sokkal távolabb állanak tehát a madaraktól a mai kétéltűek, amelyek hiszen még hidegvérűek, szőreik pedig egyáltalán nincsenek. Mégis az 1 számú rajz szerint ezek a madarakhoz közelebb állóak lennének az emlősöknél. Ha azonban az így megrajzolt „családfát" kerekre azaz karikába összehajlítjuk, akkor a madarak valóban éppen az emlősök mellé kerülnek (2 számú rajz), de azért megmaradnak a velük rokon hüllők mellett is. Viszont a 2 számú rajz meg azt nem képes kimutatni, hogy a madarak a kétéltűeknél felsőbbrendű élőlények, valamint azt sem, hogy valamennyi közül az ember a legfelsőbbrendű. Úgyhogy a valóságot sokkal jobban megközelíti a két rajz együttvéve, ami által nem csak a származás fejeződik ki, hanem a fajok egymáshozi rokonviszonya is helyesebben, illetve három terjedelem szerint is. Emellett azonban nem állítom, hogy így a dolgok egészen tökéletesen fejeződnének ki, habár ez ábrázolásmódon is bizonyára lehetne még javítani. Itt tehát csak magát az eszmét akartam kifejezni. E kettős rajz is például még csak a fölfejlődést fejezi ki, de hol van még a hanyatlás, elfajulás (degeneratio)? Holott már tudjuk, hogy például a neandertaloid és a majomemberféle fajok nem tartoznak a fejlett ember ősei közé, hanem hogy náluknál fejlettebb emberfajokból elállatiasodás, vagyis hanyatlás, lefejlődés által, ma már ki is halt, oldalhajtásokként jöttek létre, ugyanúgy mint az emberszabású majmok is.

Számos népmesénkben a mesehős – aki régen a Napisten, azaz a Nap költői megszemélyesítése volt – nehéz föladatát teljesíti vagy ellenségét legyőzi, amit többnyire azért kell megtegyen, hogy egy szép leányt avagy királykisasszonyt nőül kaphasson (a Földistennőt: Tündér Ilonát, vagyis a Föld megszemélyesítését). Győzelme tehát eredetileg is jelképesen a Napnak a szintén megszemélyesített Tél, illetve a hidegség és sötétség, fölötti győzelmét jelképezte, ami először mindig a tavaszi napéjegyenlőség előtt, márciusban avagy április elején

bekövetkező némi fölmelegedéskor válik észrevehetővé De ezután mindig biztosan bekövetkezik az újbóli lehűlés április végén avagy május elején, mintha a tél visszatérőben volna. Ezt fejezi ki népmeséinkben az, hogy a mese hőse (régen a Napisten), miután nehéz feladatát teljesítette, vagy ellenségét legyőzte, utóbb mégis valamely álnokság, gonoszság avagy csalás áldozatává esik, némely mesében meg is öletik, úgyhogy a leányt is már majdnem ellenfele kapja meg, de végül az álnokság kiderül, ha ő meg is öletett de csodálatosképpen föltámad, gonosz ellenfele megszégyenül avagy meg is bűnhődik, mire a leány mégis az övé lesz; vagyis a Nap, illetve a Napisten, győzelme ezután mégis teljes. Ami pedig azt jelképezte, hogy a Nap nyár derekán fölérkezik az Ég legmagasabb pontjára a Delelőre (a Zenitre).

A Dave-féle elmélet szerint az újra bekövetkező, gyakran igen nagy károkkal is járó fagyok, vagyis a tél látszólagos visszatérése oka, amint ezt a Pallas Nagy Lexikonunkban is olvashatjuk, az hogy, Dove Henrik Vilmos megállapításai szerint Eurázsia hegy- és vízrajzi (fizikai) alakulata olyan, hogy e jelenségnek minden tavasszal okvetlen be kell következnie. Mi több azonban, a német fizikus még azt is hozzáteszi, hogy e jelenség kizárólag Európára szorítkozik, illetve tehát hogy nemcsak sehol másutt de még Ázsiában sincsen meg, habár keletkezéséhez Ázsia területe is hozzájárul.

Márpedig ha ez így van, akkor ez is amellett szól, hogy ezen népmeseindítékunk is itt, Európában kellett keletkezzen, illetve hogy mi is európai ősnép vagyunk, hogy e mythoszt a mi őseink alkották, amelynek értelme hiszen – de különösen a Dove-féle megállapítás segélyével – még ma is csak a magyar népmesékből tűnik ki igen világosan. Csakhogy ez indítékot a világba ősidőkben szétvándorolt ősnépeink mindenféle elterjesztették, úgyhogy töredékei különböző népeknél mindmáig is fölismerhetők, habár csak a magyar népmesék a Dove-féle megállapítás segítségével.

Írtam arról is, hogy a legalább már százezer éves naptisztelet regéit utóbb úgy Jézusra mint Buddhára is átalkalmazták. Ismeretes, hogy egyesek a buddhizmus és a kereszténység némely meglepő azonosságából már arra is kö*vetkeztettek,* hogy

a kereszténység miegymást a buddhizmusból vett át, sőt még azt is, hogy maga Jézus egy ideig Indiában is járt volna. Azt ugyanis, hogy a buddhizmus vett volna át valaminőt – mint például az imádkozásnál összetett kezeket -a kereszténységből, állítani azért nem lehetett, mivel a buddhizmus 500 évvel régibb a kereszténység nél. De irtam, hogy a hasonlóságok oka nem is átvétel, hanem az, hogy úgy a buddhizmus mint a kereszténység az ősi közös forrásból: őseink naptiszteletéből örökölt regéket, hagyományokat, szokásokat.

Írtam, hogy a kereszt-jelkép sem más mint a legrégibb tűzgyújtó szerszám: a két egymáshoz dörzsölt száraz ágdarab, ábrázolata, amelyekkel az ősök már tüzet gyújtani bírtak volt.

Írtam, hogy a görög rege szerint, Zeusz főisten *lxiont,* büntetésül azért, hogy Herának udvarolni merészelt, kezeinél és lábainál fogva odakötözve, kerékre feszíti és így az Ég legmagasabb pontjára helyezi, hogy maga körül vagyis mintegy *öntengelye körűl* forogjon, de amiről megírtam, hogy ez őseinknél az elképzelt „világtengely”-lyel is azonos volt. A világnak tényleges, anyagi, tengelye ugyan nincsen, de azért minden forgó testűek van egy elméleti, anyagtalan, forgási tengelyvonala, amely vonal körül forog; jelen esetünkben: Földünk, azaz népmeséinkben: Tűndér Ilona kakaslábon forgó vára. Amely anyagtalan tengelyvonal at őseink tehát, költőileg, anyagítottak (materializáltak) és amely „kakasláb”-ról, valamint e képtelenségnek látszó dolog értelméről, jelképvoltáról, annak helyén már részletesen írtam. Amely képzeletbeli tengelyvonal aztán kivetődik, folytatódik az Égre is, vagyis a Sarkcsillagra, amelye képzeletbeli világtengely fölső vége s ezért, holott az Ég ekörül forogni látszik, de e Csillag maga mindig egyhelyben áll. Csakhogy ma a Sarkcsillag nincsen pontosan a fejünk fölött (csak az Északi-Sarkon kerül oda), de ott volt azon ősidőkben, amikor az Északi-Sark még Magyarország területén volt de amikor itt még „örök tavasz” volt; amiről annak helyén már szintén részletesen írtam, említvén, hogy a tudósok újabb megállapításai szerint, a Sarkok sok ezredév alatt helyüket változtatják, csak az a kérdés, hogy ez lassan, egyenletesen és tehát észrevételenül, történik-e, vagy

rándulásokszerűen, amelyek vészeket (katasztrofákat) is okoznak.

De van olyan tengely amelynél a kerék forog a kerékagyban végeződő tengelyen de maga a tengely nem forog, és van olyan is, hogy a tengely is együtt forog a kerékkel illetve kerekekkel, mint például a vasúti kocsiknál is.

Axionnak, forgó keréken az ég legmagasabb pontjára helyezése azonban a nap nyár közepéül Delelőre (a zenitre) érkezését is jelentette, habár a mondákat, regéket ezek jelképes értelme ismerése nélkül átvevő görögök ezt már nem is tudták. Volt azonban olyan görög rege is, amely szerint Zeusz a kerékre feszített Axiont nem az Ég legmagasabb pontjára, hanem az Alvilág legmélyére helyezte. Csakhogy a görögök azt már nem tudták, hogy ennek váltakozva kellene történnie, mivelhogy a Nap nyár közepén az egyik Sarkon, a Delelőre (zenit), jut, a sarki éj idején illetve tél közepén, pedig a másik Sarkon (nadir) van, amikor is a jelképes regék szerint fölötte ellensége, a Sötétség (a sárkány avagy valamilyen más személyű de mindig gonosznak, alattomosnak mondott lény) győzedelmeskedik, őt fogságba ejti vagy meg is öli, de ami után ő megszabadulva, illetve föltámadva, diadalmasan tér vissza. Vagyis, őseink költői elképzelése szerint a világ tengelye fölső vége az Ég legmagasabb pontja, a Delelő, alsó vége pedig az Alvilág legmélye (a nadir). A Nap említett delelését őseink különböző, költőien szép regékben fejezték volt ki, amelyek maradványai népmeséinkben még fölismerhetők de e regék egyike fönnmaradott vogul rokonaink azon mythoszában is, amely szerint a Napisten nyár derekán föl érkezik édesapja a Nagy Földisten, Numitorem, magas égbeli lakába, hogy annak tanácsait kikérve, az emberek világa fölött ezek szerint uralkodjon, intézkedjen Ami helyett azonban későbbi népek, miként a görögök is, erkölcstelenséget tettek majd ennek büntetést, mert ízlésüknek ilyesmik és borzalmak, megfelelőbbek voltak, amilyen például Axion kerékrefeszítése és hol az Ég legmagasabb pontjára, hol meg az Alvilág legmélyére helyezése. Mi azonban már tudjuk, hogy őseink hitregéiben (mythoszaiban) a Nagy Égisten, fiát a Napistent, nem ellene elkövetett holmi erkölcstelenség miatt bünteti a keresztfára kikötéssel (de még

nem szögezéssel. mint a kegyetlenebb, vérengzőbb természetű későbbi népek ízlése szerint), illetve a szóban levő változat szerint tehát kerékrekötéssel, hanem azon engedetlensége miatt, hogy gyermekei az emberek számára az Égből tüzet lopott (a villámcsapás). más változat szerint, hogy őket a tűzgyújtásra megtanította. de amit apja tilalma ellenére, azért tett, hogy gyermekeit a hidegség és sötétség okozta szenvedéseiktől megváltsa. Amit pedig a Nagy Isten azért tiltott volt mert tudta, hogy a tűz ismerése az embereknek sokkal több szenvedést okozand mint a tél és a sötétség, mivel a tűz által az emberek rettenetes fegyverek és gépek készítését is megtanulandják; mint amilyenek azelőtt soha nem volt szenvedést, szerencsétlenséget, vészt és pusztulást okozandanak.

Tudjuk, hogy a görögöknél (valószínűleg a négy-nyolcas számrendszer szerint számoló jász azaz jón. avagy a palóc azaz pelazg őstörzseinktől örökölten) a kerék mindig négyküllős volt, de tudjuk azt is, hogy a körbe foglalt kereszt például avar őstörzseinknél a Bronzkorban is a napjelképe volt, holott például az asszíroknál a kerék (valószínűleg a hatos számrendszer szerint számoló szumerektől származólag hatküllős volt Írtam pedig arról is, hogy hiszen e jel X máig is az *iksz* betűt képezi, ami igen világosan fejti meg az *Ixion* nevet. Ámde mi már tudjuk azt is, hogy e kereszt (vagyis a két egymással keresztet képező ágdarab) a tűz jelképe is volt; márpedig eszerint észre kell vegyük azt is, hogy az *iksz* szó s az *Ixion* név egyúttal az *ég, égni,* tájszólásban *ígni,* tehát tüzet is jelentő szavunkkal, valamint a latin *ignis* = tűz szóval, a szanszkrit Ágni tűzistennévvel és a szláv *ogany* = tűz szóval is a legközvetlenebbül összefügg. Viszont, miután a két ágdarab volt az ősi tűzgyújtóeszköz, ezért észre kell itt vegyük még azt is, hogy hiszen minden végül *ág* szavunkra vezet vissza, amelynek régen *ég* kiejtése is létezhetett, sőt megsejthető, hogy *ikra* szavunk is valamikor nemcsak *ígen kicsi* hanem még *szik*la értelmű is kellett legyen (görög *mikros2* = kicsi), mivel a kitüzesedő ágak szikrázni is kezde-

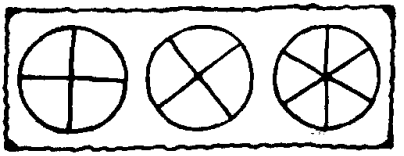

nek; tudjuk pedig hogy a szikrák *szők.* ellenek is, úgyhogy ez az *ugrik* igénkre is átvezet, amelynek hogy volt *igrik* kiejtése is, tanúsítja a szerb *igra, igranka* = tánc szó, mivel a régi táncok nagyrésze főképp ugrálás volt, aminthogy latin-olasz *saltus, saltatio, salto* is egyaránt jelent *ugrást, ugrándozást* és táncot.

Említém miszerint van olyan tengely is amely a kerékkel. kerekekkel együtt forog, viszont úgy a tengelynek mint a keréknek közös ősei az egyszerű fahengerek voltak, amelyeken a nagyobb terheket tova tolták-húzták, miközben a hengerek: gurultak. Úgyhogy itt a tengely és a kerék egymással még azonos volt, egymástól még nem volt szétkülönböződve Éppen ezért van az, hogy a görögben az *axon* (akszon) szónak -amely az *Ixion* névvel is azonosul egyaránt van tengely és kerék jelentése, de amely görög szóval úgy a latin *axis* (akszisz), mint a német *Achse* (ahsze, aksze) is teljesen azonos; amelyek azonban, amint már említém *ág* szavunkra is visszavezethetők, annálinkább, hogye latin és német szó jelentése csak tengely. Viszont láttuk, hogy régi nyelvünkben iga szavunk, amely az *Ixion* névvel is azonos, még kör, kerek, karika jelentésű volt és amely nemcsak az igás állat nyakára teendő ga nevében maradott fönn, hanem a *tal*-iga = kerek lap és még a *kar*-ika szavunkban is, amely utóbbiból viszont a görög *krikosz* = karika és gyűrű szószármazott (De gőrög *gürosz* is = gyűrű).

Megjegyezhető még, hogy, mivel a négyküllős kerék küllői is keresztet képeznek, eszerint bizonyára az sem lehet véletlenség, hogy *kereszt* szavunk egyezik a *kerek, kerék* szavunkkal, a német *Kreuz* (krojc, krájc) = kereszt, a német *Kreis* (krájz) = kör, valamint a latin *crux* (kruksz) = kereszt, a szláv *krúg* = kör szóval.

Mindezekhez tehető még, hogy – amint erről is már írtam – nőelvi őstörzseinknél, sőt népünknél még nemrég, úgy is történt tűzgyújtás, hogy egy vastagabb karót a földbe jól levertek, majd fölső végét megcsapolták. Mi már

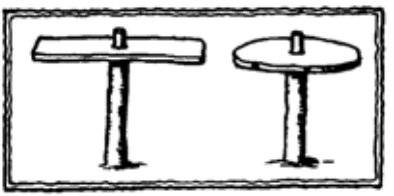

tudjuk, hogy a karó hímségi jelkép volt. A karó csapjára ezután egy kilukasztott falapot illesztettek (nőiség), deszkát, avagy korongot, és ezt gyorsan addig forgatták míg a két rész a súrlódástól kitüzesedett és lángot vetett; ami annál könnyebben történt meg ha az érintkező fölületek közé kevés gyantaport is tettek a súrlódás növelésére, mire elég volt oda valamely igen gyúlékony anyagot, mint például jól megkészített taplót, tenni, hogy onnan a tüzet el is lehessen vinni. De láttuk, hogy viszont a hímelvű őstörzseknél e tűzgyújtás megfordított eljárással történt, úgy hogy a falap volt a földre fektetve és a karót (avar szóval a *furkót)* forgatták, pörgették ide-oda, úgyhogy ez a falapba fúródva hozta létre a tüzesedést és tüzet. Mind ami – amint ezt már megírtam – azt is jelképezte hogy nőelvű népeknél a nő szokott fölül lenni s a nő uralkodott, hímelvűeknél pedig a férfi. A csapon forgatott kerékkel történő tűzgyújtás népünknél napjainkig is megvolt, de különösen a régen tűztisztelő barkó, azaz avar, és a palóc néprészünknél, akiknél a nyári napforduló éjszakája már sokak által leírott nagy tűzünnepén, külön e célra is készülő, s a földbe állított karóra helyezett, *díszes kerékkel,* szertartásosan gyújtották a szent Újtüzet. Amely szokást „Magyar mythologiajában úgy Ipolyi Arnold mint Kandra Kabos mythologusunk is már részletesen leírt. Habár Kandra ezt nem tartja ősinek, valószínűleg főképp azért nem, mivel hasonló szokás németeknél is van és ezért, illetve az „ázsiai nomádság" tévtana miatt, gondolni sem mert arra, hogy ez tőlünk származhatott a németekhez! De nem tartja e szokást ősinek azért sem mivel a kerék már igen összetett valami, holott minden ősi dologra az egyszerűség jellegzetes. Ez föltétlenül igaz, de viszont a küllős kerék, leletek bizonysága szerint őseinknél megvolt a Bronzkorban is, vagyis számos ezredévvel ezelőtt. De kétségtelen még az is, hogy Kandra nem ismerte az ilyen tűzgyújtás, föntebb általam rajzban is bemutatott és népünknél napjainkig is megvolt ősegyszerű módját, mert ha ismerte volna, úgy bizonyára meg is említette volna. Egyébként pedig ezredévekkel ezelőtt is már készíthettek a nyári napforduló nagy Tűzünnepére, a szertartásos szent Újtűz gyújtásához, díszes, küllős kereket, holott a mindennapi életbeni közönséges tűzgyújtáshoz to-

vábbra is, sőt napjainkig is, megmaradott a föntebb ismertetett egyszerű deszkávali avagy koronggali tűzgyújtás módja Azt mások itt többször leírták már, hogy ez ünnep estején előbb a faluban, avagy városban, minden tüzet szokás volt eloltani, ami után a szertartásosan gyújtott Újtűzből vittek szét tüzet, parázs avagy fáklya alakjában mindenfelé, amelyet azután hamu alatt tartva, parázsban őriztek meg és innen élesztették föl valahányszor szükséges volt.

Észre vesszük itt tehát nemcsak azt, hogy Ixion nem más mint az engedetlensége miatt, apja a Nagyisten által megbüntetett Napisten, ha ezt a görögök már feledték is, de észreveszszük még azt is, hogy az *iksz* alakú keresztre feszített Szent Andrásról szóló rege sem más mint a négyküllős kerékre feszített Ixíon, azaz a Napisten, regéje kereszténnyé alakítása, illetve Ixion keresztény szentteli helyettesítése, azon különbséggel, hogy itt csak ikszalakú keresztről van szó, kerék nélkül, és hogy föl kötés helyett, vérszomjasabb ízlés szerint már, miként Jézus keresztre feszítésénél is, már fölszögezésről van szó. De kiemelendő még azon tény is, hogy az ikszalakú fakeresztre vagy négyküllős kerékre feszített emberalak magában véve is ikszalakot képez. A Biblia szerínt Szent András az apostolok egyike volt. Ő az Evangeliumban igen keveset említve de viszont Keleten, Kis-Ázsiában és Oroszországban igen nagy szerepe *van,* úgyhogy őt a császári Oroszország védszentjeként tisztelte, hogy Péter cár egy Szent András rendet is alapított, amelynek rendjelén az ikszalakú keresztre feszített Szent András volt ábrázolva. Sőt az orosz császári haditengerészet lobogóját is fehér alapon kék ikszalakú, „andráskereszt" képezte, de emberalak ábrázolása, valamint szintén kerékalak nélkül.

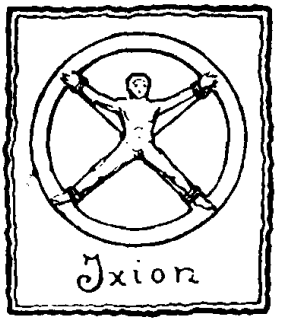

Nem lehet kétséges, hogy az Ixion-rege egykori ősalakjában még csak egyszerű fakeresztről volt szó, kerék nélkül, amely fakereszt a két egymással keresztben levő faágat, vagyis az ősi

tűzgyújtó eszközt jelentette, amely köré a kerék csak utóbb, a Nap jelképeül került. Amely kereszt viszont ugyanaz is volt amelyre az avar rege szerint is, a Nagyisten fiát, a Nap- és Tűzistent, engedetlensége miatti büntetésből kötözte, akit azonban az avarok, többek között, Bar és Barata néven is neveztek. Csakhogy az avaroknál, ábrázolataikon, e keresztalak mindig egy függőleges és egy vízszintes ágból képezett volt. A görögöknél ellenben, minden valószínűség szerint, azért volt ikszalakú kereszt képzelve s ábrázolva mert ezek a regét egy jász őstörzsünktől, vagyis a még nyelvileg el nem görögösödött ősjónoktól örökölték, akik, amint ezt „Jász" fejezetünkben ismertettem, az avarokkal ellentétben, a kereszt, – a csillag – és a négyszirmú virágalakot mindig így, vagyis tehát ikszalakúan, rézsútos ágúan, illetve szirmúan, ábrázolták volt. „Avar" fejezetünkben viszont részletesen megírtam, hogy például a messzi Szibériában élő rokonnépeinknél, akik kereszténységről semmit sem tudtak, samándobjaik feszítő keresztjét ember alakúra stilizálva, megszemélyesítve, keresztény feszülethez teljesen hasonlóan, széttárt karokkal de nem széttárt lábakkal, vagyis szintén egy függőleges és egy vízszintes szárral alakították, amely emberalak neve Bar volt, vagyis az avarok Bar, Barata tűz- és napistene nevével azonos néven nevezték. Amely emberalaknak pedig, amikor a dobot verték, mintha hátát verték volna; a Biblia szerint is pedig Jézust is megkorbácsolták sőt nádvesszővel is verték. Nálunk pedig, ha valakit nagyon megvernek, szokás azt mondani, hogy „úgy verik mint a dobot".

Írtam arról is, hogy az ősi naptisztelet különböző regéit utóbb, kevés átalakítással, úgy Jézusra mint Buddhára is, átalkalmazták és hogy a Biblia szerint Jézus is tavasszal, *Virágvasárnapkor* (olaszul: Domenica delle palme, németül: Palmsonntag = Pálmavasárnap) nagy dicsőséggel; virággal, pálmalevelekkel fogadva, vonul Jeruzsálembe. Nálunk viszont, még az én gyermekkoromban is, szokás volt Virágvasárnap napján fölvirágozott kocsikon, szekereken, a falvakban, városokban végig és körül hajtatni. Gyermekkoromban, Budán, fölvirágozott saját kocsinkban, édesanyámmal magam is ültem, míg a lovakat édesapám hajtotta, és jól emlékezem ma is, hogy csupa

virág között ültünk, valamint emlékezem, miként néztem a más kocsik virágos kerekei forgását. Egészen magától értetődő, hogy ilyen szokás csak tavasszal, a nagy virágnyílás idején keletkezhetett és hogy a tavaszi Nászünneppel is összefüggésben volt, vagyis hogy megvolt sok, sok ezredévvel a kereszténység keletkezése előtt is. Érintettem pedig már azt is, hogy népmesénk szerint *Tamás kocsis,* szekerén, rohanva jön és rettentőbuzogányával, avagy kalapácsával, a jégtornyot szétveri, amelybe kedvesét zárták volt, őt így megszabadítja s elviszi. A *tavasz* neve a héberben is *tamuz,* holott aszumerek tavaszistensége neve *Dumuzi* volt. Mi más pedig ez mint a *Tamás* név? Vagyis őseink Napistene tavaszistenségkénti megnyilvánulása egyik neve, amellyel a tudósok által hitelességében többször kétségbevont *Damasek* hún istenségnév is egyezek. Az is egészen bizonyos tehát, hogy ezen tavaszi, virágos, dicsőséges bevonulás nem más mint a tavaszodás első, virágos megnyilvánulása jelképezése, de ami után a szóban volt újabb, sokszor nagy károkat is okozó fagyok is bekövetkeznek, vagyis a mesehősnek alattomos gonoszság áldozatául esése, némely változat szerint halála is következik, de utóbb az álnokság kitudódása s a mesehős győzelme, illetve föltámadása is. A jégtorony szétverése pedig világosan jelképezi azt, hogy a tavasz föloldja a Földet borító hó- és jégtakarót, a víztisztelő, hajózó, halászó besenyő és jász őstörzseinknél a vizeket borító jégpáncélt. És tehát: a Nap kiszabadítja Tündér Ilonát a Földistennőt, illetve Besenyőt, Biszant a Vízistennőt, illetve a jászoknál Jolán, Julianna néven nevezett istennőt.

Megírtam annak helyén, hogy *tündér* szavunk a kún és szemere szócsoportunkban fényt, világosságot jelentő *tün, tünik* ős-szavunkból származik de amelynek még sugár és sugárzás jelentése is volt, mind ami kitűnik *tű* főnevünkből és *tűzni, tűzdelni* igénkből, amely utóbbi megfordított ja: *süt.* Viszont *tündörög* = csillog, csillámlik, villog szavunk (emezt lássad Ballagi szótárában is, ahol tájszóként áll). Valamint megírtam, hogy a szláv *vila* = tündér szó ugyanígy származott az őspalóc *világosság, villog* szavainkból. Fölhozám azon adatot, amely szerint nyelvünkben *villő* = tündér szó még nemrég létezett, valamint fölhozám azon szláv adatot is, amely

szerint a *vilák*, azaz tündérek oly fényes ruhában járanak, hogy ennek fényét a szem alig állhatja ki. Említém, hogy az olasz *fata* = tündér szó a görög *foteinosz, fosz* fény jelentésű szavakkal függ össze (de ugyanígy az oláh *fata* = leány szóval is), továbbá hogy a francia, német *fée, Fee* = tündér és a görög *faienosz, faneron* = fény szavak sem egyebek mint őspannon *fény* szavunk származékai. De nem említém ott – mivel akkor még nem vevém észre – hogy ezeknek avar szócsoportunkbeli megfelelője is van. ugyanis a máig is tűztisztelő *parszi* nevű nép (amely tejhát *ősperzsa,* azaz *pártus,* vagyis avar eredetű), nyelvében *pert* = tündér, amely szó innen átment a perzsába s a törökbe is, szintén tündér, tündérleány értelemmel, de amely szó tehát egy az avar szócsoportban létezni kell *pír, per* avagy *pür* alakú szóból kellett származzon, amelynek fény, világosság, villogás, csillogás értelme kellett legyen. Habár ma nyelvünkben a *pír, pirkad, pirus* szónak már inkább csak pirosság értelme van, de viszont a *virrad* szavunk értelme határozottan: világosodik, és így ezen *por* és *v-r* alakú szavakról megállapíthatjuk, hogy a palóc szócsoportbeli *világos* és *villog* szavainknak csak *r* hangos párhuzamai.

A föníciaiak hagyománya szerint a földművelés föltalálója egy *Mago* nevű félisteni, regebeli tudós volt. Amely név szerintem nem más, mint a mi szintén regebeli ősatyánk Magor, Magyar neve, de még a férfit jelentő *er* szó hozzáadása nélkül. és amely név azonos egyúttal a *mag* szavunkkal is. A föníciai rege szerint ezen Mago nevű ős a földművelésről 40 könyvet irt, ami természetesen csak későbbi regetoldás, regecifrázás. Amely regét a rómaiak a föniciai eredetű karthagoiaktól átvéve, ezen mondai Magot a földművelés atyjának tartották. (Fr. Lenormant: „Histoire ancienne de l'Orient." IX. edition. Paris, 1885. és Fáy Elek: „A magyarok őshona." Budapest, 1910. 130, 174. old.). Magától értetődő, hogy a földművelést senki sem „találta föl", mert ez ezredévek alatt alakult ki; csakhogy mivel a *Mago* név valóban a *magyar* nevünkre utaló s mivel az e nevű mythoszi lényt a hagyomány a földművelés „föltalálója"-nak mondja, ez tehát amellett szól, hogy – amint ezt az eddigiekben állítottam és bizonyítottam is – a tulajdonképpeni magyar őstörzsünk volt a legrégibb földművelő nép, illetve

hogy a földművelés valóban nála alakult ki s hogy tőle származott a világ más népeihez is; valamint aminthogy a magyar nép nagy többsége mindmáig is a legjellegzetesebben földművelő. A valóság tehát szerintem az, hogy létezhettek régen valamilyen, a földművelésről szóló könyvek (amelyek száma, az egykori kezdetleges anyaguk miatt, valóban akár 40 is lehetett), amelyek szerzőjének aztán a mythikus Mag avagy Mago nevű személy, tudós, istenség, a „földművelés atyja", illetve „föltalálója" állíttatott, de aki a mi Mag, Magor, Megyer, Magyar nevű Napistenünkkel volt azonos, aki a földművelő tulajdonképpeni magyar őstörzsnél természetesen a földművelés megszemélyesítője, illetve „föltalálója" is lett, ugyanúgy mint ahogy a régiek például a tűzgyújtás, a hajózás avagy az írás föltalálását is istenségeknek tulajdonították, aminthogy például az egyiptomiak az eke, illetve a szántás és tehát a földművelés föltalálását Ozirisz Napistenüknek tulajdonították, valamint ismeretes, hogy ezen elgörögösített nevén Ozirisz egyiptomi neve Hezíri, Azar, Hoziri volt. Fáy Elek említi, a német Ritter nyomán, hogy e név azonos a szkithák Ojtozír, Gojtozir avagy Hojtozír istensége nevével, akit a szkíták szintén az eke és szántás illetve az *ökrök ekébe fogása* föltalálójaként tiszteltek. Írtam arról, hogy e név *-ojt, -gojt* részében a mi *hajt, hajtani* (ökröket, lovakat) igénkre kell ismernünk, (Föltűnő, hogy az ukránok, azaz a Fekete Tenger északi partjai, az egykori Skithia ma szláv nyelvű lakói az orosz nyelv *h* hangja helyett ma is következetesen *g* hangot ejtenek.) Aminthogy Ritter is (Karl Ritter: „Die Vorhalle europaischer Völkergeschichte." Berlin. 1820.) ezen Ojtozir avagy Gojtozír nevet, igen helyesen, az egyiptomi Ozírisz, azaz görög végzés nélkül Ozir, Napisten és a „földművelés föltalálója", nevével azonosítja. De ami által teljesen kétségtelenné válik, hogy ezen istenség azonos a szóban levő Magóval de ugyanígy a mi Magor Napistenünkkel is. Amihez teendő még, hogy Herodotosz a szkíták ezen Oitoszyrosz istenségét Apollonnal azonosítja, az pedig eléggé ismeretes, hogy Apollon szintén napisteriség.

Említettem már azt is, hogy az egyiptomiak például az írás, illetve a tudomány feltalálója-, megalapítójaként egy *Tot,* másként *Duti* nevű istenséget tiszteltek. Amely név viszont a

tud, tudni igénkkel és így a *tudó, tudós* szavainkkal azonosítható de ugyanígy *táltos* szavunkkal is, amely utóbbi népünk többnyire *tátos*-nak ejtvén, következtethető hogy az *l* hang e szóba csak utóbb ékelődött közbe (mint például át, átal, átal menni helyett is alkul: ált, által, által menni), úgyhogy a táltos, illetve tátos szó tulajdonképpeni értelme *tudós, tudó* kellett legyen; amit igazol az, hogy népmeséinkben és népünk hite szerint a tátos, avagy táltos ember, gyermek avagy ló vagy más állat, mindig nagy tudású sőt emberfölöttien mindenttudó, amiért is a hagyomány szerint őseink papjai, azaz bölcsei s emberfölötti tudással, képességekkel bíró szent emberei is *táltos*-oknak neveztettek. Szerintem az egyiptomi *duti* szó, illetve *Duti* istenségnév, is *tudó* azaz *tudós* értelmű lehetett (Ezen Duti nevet lássad: Spamer's Weltgeschicht= Berlin., 1898. évi kiadás, 1. kötet, a 142. oldal utáni táblán), mert népünk *-ó* képzőnket némelyütt ma is ejti *-i*-nek, vagyis *tudó* helyett *tudi-t* mond, ugyanúgy mint ahogy például *lóti-futi* = lótó-futó ember, sokat futkosó ember; ugyanúgy mint ahogy *kivándi* = kíváncsi, kívánó; *nyali* = nyaló, nyalakodó, torkoskodó ember.

Kiegészítésül mindahhoz amit a Csallóközről mint a „Földi Paradicsom"-ról és a magyarság, illetve az emberiség eredethelyéről már *megír*tam, hozzáteszem még az itt következőket, a Bibliából, Mózes 1. könyve II. részéből és Kúr Géza csallóközi születése magyar református lelkésznek az Amerikában (Warren. Ohio) megjelenő „A fáklya" magyar folyóirat 1965. évi július-augusztusi száma 6. oldalán olvasható cikkéből, az alábbiakat:

A bibliai sorok ezek:

„E föld aranya igen jó. Ott van a bdellium nevű fa és az onix nevű becses ékkő." (A „Földi Paradicsom" leírásából)

Kúr Géza pedig ezt írja:

„A Csallóközben a Duna igen sok ónix kövecskét sodor még ma is. Azután meg, – bár a megváltozott viszonyok között már nem terelődik rá az ott élő magyarság figyelme, – de 60-70 esztendővel ezelőtt a Pozsonyi-Dunaág környékén lakó

csallóközi magyarság asszonyai még gyűjtötték a »bdellium«-nak, a myrrhával rokon cserje termését: a »mannát« amit azonban ők »harmatkása«-nak neveztek, mert kora hajnalban, a harmat fölszáradása előtt lehetett összeszedni ezt a tüdőbaj, angolkór vagy bármilyen más betegségben legyöngült felnőttek, gyermekek gyógyítására biztos hatásúnak ismert orvosságot. A »mannától« csak annyiban különbözött ez a szedéskor víz-színű, kb. kisebb áfonyaszem nagyságú »gyümölcs« hogy a manna alacsony bokor szárnyas termése volt, amit a szél messze elhordhatott, e »harmatkását» azonban – kétségtelenül ősrégi szertartásos szokás szerint – »értős asszonyok« által betanított leányok a földből alig kiemelkedő cserjék között táncolva s táncközben leguggolva, szoknyájuk szélére sodorták és minden ilyen »táncfigura« után az utánuk vitt lepedőre rázták."

Az onix-kő értéke azóta hanyatlott, hogy ezt mindenféle műanyaggal is tudják utánozni, amiért is szedése, bányászása már ki *sem* fizetődő. Viszont rendkívül érdekes és fontos Kúr Gyula azon adata, hogy a „harmatkása" (azaz bdellium) szedése szertartásosan történt.

Morus Richard Lawinsohn: „Weltgeschichte der Sexualität" című művében (Hamburg, 1956) írá, hogy Indiában az özvegy nők máglyán való elégetése (a meghalt férjükkel együtt) kizárólag az árja hinduk szokása s hogy ezt a dravidák sohasem fogadták el. Írja, hogy főképp a papok kényszerítették erre a nőket, mert így a meghalt férfi vagyonát nem az özvegy kapta, hanem a papok. Ugyanezt így megírta R. W. Frazer is „Encyklopaedia of Religion and Ethics" című művében (London, 1920). A dravidák finn-ugor eredete már megállapítva, vagyis ős-magyari származásúak, amit nyelvük ma is igazol, habár az indiai őslakos sötétbőrű fajokkal erősen keveredtek is. Ők voltak India egész műveltsége megalapítói, amely műveltséget az Indiába később érkező árja, azaz hindu, hódítók csak átvettek de ezen igen sokat rontottak is. Ismeretes, hogy a dravidák a hinduk által mindenütt leigáztattak, ami következtében nagyrészük nyelvileg el is hindusodott. De itt is beigazolódik tehát azon állításom, hogy fajunknál a mindenféle kegyetlenségek, véres borzalmak még nem léteztek. Az

ilyesmit mindenütt a leigázó más fajú, hódító, kegyetlen és vérengző természetű népek hozták be és terjesztették el. Habár ugyanis az ilyen borzalmakat és vadságot idővel e leigázottak is elfogadták – mivel hiszen állandóan uraik szellemi hatása alatt, befolyása alatt éltek és az ilyesmit már erénynek kezdték tartani – de mégis inkább csak ott ahol uraik fajilag is nagyobb számúakká lettek, holott ahol ezek, bár uralkodtak, mint Indiában a dravidák fölött, de fajilag teljesen kisebbségben maradtak, mint Dél-Indiában a dravidáknál, ott az ilyen borzalmakat, durvaságokat sohasem bírtak általánosítani.

Bertucz Lajos embertantudósunk „Fajkérdés, fajkutatás" című könyvét 1960. február havában kaptam kézhez. (Megjelent a Magy. Egyetemi Nyomda kiadásában; évszám nincsen föltüntetve de jelek szerint a II. világháború előtt avagy alatt jelenhetett meg.) 23. oldalán említi, hogy Magyarország sírokban, sírleletekben oly gazdag terület, amilyen nincsen több a világon, éspedig úgy a történelemelőtti mint a már történelmi korokat illetőleg is.

A 36. oldalon írja a gallákról (vagyis a magyarhoz rokon nyelvük miatt általam oly sokat emlegetett oromo-król) , hogy nincsen semmi szerecsenszaguk (négerszaguk) és hogy igen kellemetlennek tartják az igazi szerecsenek szagát. Ami szerint is következtethető, hogy mai sötétbőrűségük csak a déli éghajlat következ. ménye s hogy európai eredetűek, illetve Afrikának mégsem oly régi lakói mint az igazi szere. csenek. Ma Abesszíniában, Szomáliában és Kéniában élnek de mondák szerint ide, vagyis Kelet-Afrikába a mai Dél-Arábiából költöztek, ahol Aden körül ma is élnek még a sémita arabok által még ki nem irtott kámíta rokonaik, vagyis az ősi aditák.

A 83. oldalon írja, hogy Arisztotelesz szerencséje az volt, hogy hatalmas mecenása volt: Nagy Sándor, aki négymillió aranykoronának megfelelő pénzösszeggel támogatta és több ezer ember volt elfoglalva azzal, hogy számára állatokat, növényeket, természeti ritkaságokat gyűjtsön. Azóta sem jutott tudós ily szerencsés helyzetbe.

A 188. oldalon említi, hogy már Buffon is azt tartotta, hogy az ősember eredetileg fehér volt, és hogy a Földön elterjedvén, a különböző környezeti hatások folytán keletkeztek a

különböző fajok. Ami szerint következtethető pedig még az is, hogy az igazi ősember szőke is volt, mivel minden pigmentáció: következmény.

Más, szinte hihetetlen példája az alázkodottságnak és a mindent általunk másoktól „átvett”-nek állításának: Ortutay Gyula: „Kis magyar néprajz” (Budapest, 1940.) című könyvében a magyarságot észak-ázsiai ős ugor népektől (voguloktól, osztjákoktól) származottnak mondja; figyelmen kívül hagyva, hogy e népek, saját hagyományaik szerint is, az Ural hegységen innenről, vagyis tehát Európából, költöztek mai hazájukba. A ősugorok vallása szerinte csak samánizmus volt és ilyen volt tehát az Ázsiából jött ősmagyaroké is. Ámde emellett és ennek ellenére is mindent, amit a magyaroknál meglévő és samánizmus maradványának vélhetőként fölsorol: németektől, szlávoktól általunk átvettnek állít! Természetesen azért mert hiszen tény, hogy ugyane dolgok németeknél és szlávoknál is megvannak. Vagyis: szerinte a magyarok tehát ázsiai samánizmust „hoztak magukkal”, és mégis mindent ami a samánizmussal valamiképp kapcsolatba hozható, azt németektől, szlávoktól vették át! Más szóval: samánizmust is hoztak magukkal, meg semmit is, mert minden ami náluk samánizmus, az a németektől és szlávoktól származik! Ami tehát már nem csupán önmagávali teljes ellentmondás, hanem teljes képtelenség is. Arra viszont gondolni sem mert, hogy kimondja miszerint németek avagy szlávok valamit tőlünk vehettek volna át! Nehogy őt valahogy valaki „magyar sovinista”-nak bélyegezze! Vagyis: amikor magát mindenáron, még képtelenségek állítása árán is, „elfogulatlan”-nak akarja föltüntetni, éppen akkor esik a leghatártalanabb elfogultságba. Éspedig negatívan! Ami még rosszabb mint a positív elfogultság; mert aki elfogultságból saját nemzetéről mindenáron csak előnyöset, jót, azaz positívet akar kimutatni; kevésbé elítélendő mint aki arról mindenáron hátrányosat, rosszat, azaz negatívat, akar bizonyítani.

De ide juttatott már mindet az, hogy a mohácsi vész óta leigázottságban élünk, akiket mindenki csak elnyom, szid és fosztogat, és akikre, hogy tőlünk a létjogosultságot is elvitathassák, megszerkesztették és elhitették az „ázsiai sátoros, műveletlen nomádság” tanítást, ami következtében már olyan

hangok is hallatszanak, hogy „a magyarokat Ázsiába, a Góbi sivatagra kell visszatelepíteni”.

Nem való azonban azt sem figyelmen kívül hagynunk, hogy már kereszténységre térésünk is, mivel velünk ősi hagyományainkat megtagadtatta, feledtette, a nálunknál sokkal régebben keresztény népeket pedig érdemekben ezért fölöttünk valóknak ismertette el, így önérzetünket már aláásta, eltekintve attól, hogy a kereszténység különben is az alázatosságot tanítja. Az „ázsiai nomádság” tévtana miatt pedig ma, keveseket kivéve, ki gondol arra, hogy a mi ősműveltségünk az árja népekénél sok ezredévvel régibb, hogy szellemileg azokénál sokkal magasabb színvonalú volt, ősvallásunk pedig nem holmi samanizmus volt, hanem nagy tudáson és nagy természetismereten alapuló fennkölt erkölcstan, aminek a samánizmus csak igen késői s elhanyatlott maradványa s amely maradványok azért vannak meg németeknél és szlávoknál is mert ezek azt részben ősnépeinktől még igen régen átvették, de részben azért is mert e népek nagy része csak egyes őstörzseink nyelvileg elárjásított származékai, amit egész testalkatuk, koponyaalkatuk, vagyis fajjellegük ma is a legtökéletesebben bizonyít.

A 102. oldalon írja, Viski Károly nyomán, hogy a székely kapukat is a németekről vettük át! De viszont írja azt is, hogy „az idegen hatás és az önálló kialakítás közötti különbség egész világ”. Amit azért kénytelen írni mert hiszen, miként Viski Károly, úgy ő is tudja, látja, hogy a gyönyörű szép és csodálatos szerkezeti tökélyű székely kapukhoz képest a német kapuk otromba, ügyetlen, csúf, ízléstelen alkotmányok, vagyis hogy a székely kapuk és a német kapuk közötti különbség valóban „egész világ”! Amit pedig Viski, a Néprajzi Értesítő megjelent cikkében, nemcsak szóval hanem gondosan készített rajzokkal is kimutat, amely rajzai a székely kapuk nagy szerkezeti tökélyét is szemléltetik. Mégis mit tehet? Mivel a mi kapuink és a németekéi szerkezete alapelemei kétségtelenül azonosak és így a közös őseredet is kétségtelen, így az „ázsiai nomádság” miatt kénytelen mégis amellett maradni, hogy a kapuépítést tehát a németektől tanultuk. Mert hiszen nyilvánvaló, hogy nomádok kapukat sem a kapuépítés tudományát

magukkal nem hozhatták, annak ellenére sem, hogy hiszen a kínai kapuk is a székely kapukra föltűnően hasonlítanak, de amit megemlíteni szintén nem mer, mert, amint mondám nomádok nem építenek kapukat. Arra pedig még kevésbé mer gondolni, hogy hiszen a mai németség nagy része a régi igazi germánok által leigázott és nyelvileg elgermánosított őstörzseink utóda, akiknél, ha leigázottságukban, rabszolgaságban bármenynyire elhanyatlottak is, de a kapuépítés tudomány csenevész maradványa mégis valahogy tovább élhetett. De hiába minden: kénytelenek azon képtelenség mellett maradni, hogy a kapuépítést a németektől tanultuk ugyan, de hogy az esetlen, ügyetlen, csúf és ízléstelen német kapuk nálunk, nomádutódoknál fejlődtek oly csodálatos tökélyűre, hogy a németekéi s a miéink közötti különbség: „egész világ!"

Avagy hogy an is merhetné észrevenni Ortutay vagy Viski még azt is, hogy hiszen a római diadalívek is a mi udvarhelyszéki székelykapuink utódai, ami egészen a részletekig is, pontosan kimutatható, amint a „Magyar építőízlés" című művem ben ki is mutattam. (Magyar Építőízlés, Ikrek Kft. Kráter. Budapest 1990.)

Mert hiszen az itáliai siculok (szikulok), akik a történelmi adatok tanúsága szerint Róma igazi alapítói voltak, a mi székelyeink egy ősidőkben kivándorlott törzse voltak, de akik még a Dunántúl Göcsej vidékéről, az összes székelyek őshazájából, költöztek Itáliába s csak az elhatalmasodó latinok elől menekültek Délre; majd Szicíliába. amely sziget is e nevét róluk kapta, mert azelőtti neve Trinacria volt.

Eddig számtalanszor említve volt a sziszegő hangoknak, különösen az *sz, s, c* hangoknak a *t, d* hangokkalí könnyű váltakozhatása, amire a következőkben is példák vannak: A latin *putidus* szónak tökéletesen megfelel az ugyanazt jelentő magyar *büdös* szó, míg viszont az olasz *puzza* = büdös szónak ugyanígy megfelel a magyar *bűz, bűzös* szó (az olasz szó kiejtése: pucca). A latinban viszont *putridus* rothadást jelent, ami azért okszerű, mivel a rothadás mindig valamilyen rossz szaggal járó. Es íme: görögül *pütho* = rothadás. De ide sorolandó a latin *foetor* (fötor) , valamint az olasz *fetore*= bűz szó is. Mindezen *p-t, b-d, p-c* kiejtésű szavakhoz tartozik azonban

még *füst* szavunk is *(f-st),* mert hiszen a *b, p* hangoknak az *f* is rokona, a füstnek pedig mindig szaga is van. Másrészt ugyanezen *füst* szavunkkal meg a német *pusten* szó egyezik pontosan *(p-szt),* amely fújást, fúvást jelent; ami pedig a füsttel, füstöléssel és szaggal természetszerűleg függvén össze, így világos, hogy a latin *fistula* (szintén *f-sz)* = síp, fúvó hangszer jelentésű szó is közvetlen ide tartozó. De ide tartozó még a szláv *pusi* szó is, amely sőt egyaránt jelent úgy fúvóst mint füstölést, habár e szóból a *t* hang viszont hiányozik és így ez tehát közvetlenül a magyar *bűz* és az olasz *puzzo* = bűz szómellé sorakozik. Mindezen itt fölhozott szavak megfordított megfelelői a magyar *síp* és a latin-olasz *suffla, soffia, suffia* fúvást jelentő szavak, valamint az olasz, velenceí tájszólásos *subía* = fütyül szó, míg *fütyül* szavunk valamint a latin *fistula* = síp és az olasz *fischia* = fütyül szó meg a *síp,* sípol szavunk megfordítottja, sőt az utóbbi olasz szó (fiszkia) velencei kiejtése *fiscia* (fiscsa) lévén, így a magyar *síp, sípol* és süvölt szavainkkal még jobban egyezik, habár megfordítottan.

Világossá váló tehát, hogy mindezen fölsorolt szavak őseredetét egy *fú, pú, pü* szóalak, illetőleg hangadás képezte, amely fúvást, de egyúttal valamely szag érzését is fejezte ki. Éspedig ezen *rú,* jésítve *rúj,* ige a magyarban máig is megvan, sőt éppen a magyar ember szokta ma is, ha valamely erősebb szagot érez, azt mondani hogy: *fű!*

Fölhozandó még, hogy a görögben *tüfo* = füstölög, füstölgés, aminek megfelel az olasz *tuto* s a német *Duft* = szag. Amely szavak fejtik meg a görög *dafne* = babér szót, lévén a babér jellegzetesen illatos levelű növény.

Mindezen itt fölhozott szavak kivétel nélkül besenyő szócsoportunkbeliek, úgyhogy eszünkbe kell jusson az említett *bűz* = szag szavunkkal kapcsolatban már szóban volt *püszüke* = lepke szó, illetve a – bár magánhangzókihagyásos, kopott – görög *pszühe* szó, amely egyúttal lepke és lélek jelentésű, vagyis eszünkbe kell jusson az is, hogy a lepke a lélek jelképe is volt, valamint hogy bizonyos lepkefajok igen kellemes illatúak és hogy őseinknél az illat és a lélek egymással költőileg szintén azonosíttatott, de hogy a lélek lehelletként is volt fölfogva. Azt pedig ma is szoktuk mondani, hogy a virágok „illatot

lehellnek". Említém annak helyén, miszerint az illat kazár neve *szag* volt, amely szómegfordítása adja a *gőz* és a *gáz* szavakat; amely utóbbi kettő viszont a besenyő *bűz* szónak pontos párhuzama is *(b-z* helyett *g-z).*

Sokat írtam már Csodaszarvasunkról, úgy jelen művem ben mint „A Lelkiismeret Aranytükre" című kéziratomban, legtöbbet a csak a Csodaszarvasról és az ezzel közvetlenül összefüggő dolgokkal foglalkozó „A Csodaszarvas" című, terjedelmes könyvnyi anyagot képező kéziratomban. (A Csodaszarvas. Magyar Adorján Baráti Kör. Budapest 1991.) Mind amely elmondottakhoz azonban itt még a következőket akarom tenni:

A Csodaszarvast ábrázoló gyönyörű emlékmű is volna emelhető, bronzból. E szobormű mindenesetre igen nagy kellene legyen, már csak azért is mert őseinknél a Csodaszarvas előképe ül szolgált őskori szarvasfélék valóban óriástermetűek voltak; úgyhogy e bronz szobor a mai hímszarvasok nagysága legalább kétszerese, avagy ennél is nagyobb, kellene legyen. Valamint nagy kellene legyen azért is mert, amint láttuk, a Csodaszarvas az Ég, azaz a Mindenség, jelképe is volt. Ugyanezért a szobor fekete vagy legalábbis igen sötét színű kellene legyen, mivel ugyanis ma tudjuk, hogy a Mindenség, illetve a világűr valóban fekete s hogy az égitestek e feketeségben fénylenek, és hogy az Ég kékségét csak Földünk légköre okozza, mind amít pedig őseink, egykori magas műveltségük idején szintén már tudtak. Ezenkívül, amint ezt annak helyén már írtam, következtethető, hogy az óriástermetű ősszarvasok között fekete színűek, de testük két oldalán fehér foltocskákkal ékesek is kellett éljenek, és hogy regebeli Csodaszarvasunknak ezek voltak előképei. Bizonyára van is annak lehetősége, hogy a bronzot igen sötét színűvé vagy éppen feketévé is tegyük. Viszont, mivel a Csodaszarvas hasa, lábai belső fölülete, csüdje pedig egészen fehér is lehetett, avagy ezüstösen világos szürke, a szobor e részeit is ezüstös színűre kellene készíteni, amely ezüstösség a Tejút avagy a felhők jelképezése is Iehetett. A csüdök teljes fehérsége, ellentétben az állat sötét színével, teszi azt hogy az ilyen állat gyors futásakor úgy látszik mintha lábai a földet nem is érintenék. Antilopfé-

lék ma is élnek olyanok amelyek bár sötét színűek de csüdjeik, valamint lábaik belső fölületei fehérek. Ugyanúgy ezüstösen fehérek lehetnének a szobor agancsa leghegyei is, ami meg gyertyákra emlékeztetne. Viszont ma villanyégőkkel a Csodaszarvas szarvai hegyein levő csillagok valóban „gyújtalan gyulladó, oltatlan elalvó gyertyák”-ká is tehetők volnának, ahogy an ez a Csodaszarvas csillagairól népi regösénekeinkben mondatik. Vagyis ezen „csillagok” ma valóban igen könnyen tehetők esténként egymásután „gyújtatlanul” gyulladókká s reggelenként, „oltatlanul” kialvókká; szintén nem mind egyszerre, hanem egymásután, aminthogy az égi Csillagok is egymásután gyulladoznak és aludoznak, eltünedeznek. A szarvak hegyeire esetleg olyan üveg- avagy műanyag-villanyégők volnának teendők, amelyek bármely oldalról tekintve is csillag alakúaknak látszanának, míg a test két oldalán levő csillagokat üveggel avagy műanyaggal borított lukak képeznék, amelyek a szobor üreges belsejében levő villanyégők világítanának ki. Mivel pedig az égj Csillagoknak is csak többsége fehér fényű de némelyek sárgás, kékes és pirosas fényűek is, ezért ezen a szarvakon és a testen levő, a Csillagokat ábrázoló lámpák üvege vagy műanyag a

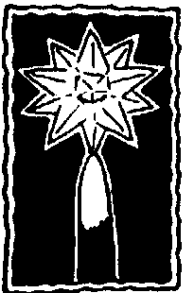

némelyike is ilyen színes kellene legyen, de csak halványan, mint amilyen halvány az igazi Csillagok színe is; ami azonban az emlékmű szépségét nagyon emelné. A csillagokat itt azért ábrázoltam mind ötágúaknak, mivel a tulajdonképpeni magyar törzsek, akiknél a legnagyobb szarvaskultusz is volt, öt tízes számrendszer szerint számoltak. A testen és a homlokon levő csillagokat azért vélem a leghelyesebben úgy képezni ahogy an azt eme rajzocskán mutatom, mert így a lukak bár kerekek – aminthogy a szarvasok foltocskái is kerekek (a jászok dámszarvasát kivéve) de emellett fényük mégis sugározó csillagokká is stilizálva látszana. Ugyanilyen csillag alakú, de nagyobb és üveggel avagy átlátszó műanyaggal födött nyílás képezné tehát a szarvasszobor homlokán a Hajnalcsillag jelképét (a Venusét), míg szügyén nagy, kerek de fehér tejüveggel, avagy ilyen színű műanyaggal borított és szintén belülről megvilágított nyílás, jelképezné a Holdat. Viszont a „pirosan fölkelő Napot" a szarvak közé fölfüggesztett gömbölyű golyólámpa (ampulla-lámpa, lampion) képezné, szintén piros üvegből avagy átlátszó, áttetszó műanyagból való, de amelyen apró, aranyszínű de szintén áttetsző pontocskák is volnának, amelyek a Nap által, őseink fölfogása szerint, a Mindenségbe, s így a Földre is szórt életmagocskákat, a Földön életet keltő lélekszikrákat jelképezték. (A Nap foto szférája granulációja, amiről hogy őseink tudtak, azt annak helyén adatokkal is bebizonyítottam.)

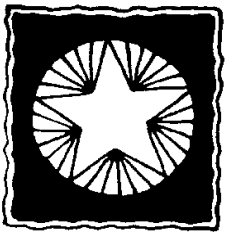

Viszont az ezen golyólámpát a két szarv között függve tartó vékony bronzrudacskára fölcsavarodva, egyik felől, kék üvegből való kígyó volna képezve, másik felől pedig ugyanilyen de fekete kígyó: a Hidegség és a Sötétség jelképei, vagyis a Nap ellenségei, de amelyeket ő legyőz: amiről annak helyén már szintén részletesen írtam. Itt tehát csak röviden: A golyólámpa a rudacskáról úgy kellene függjön, hogy a szélben kissé előrehátra inoghasson, aminthogy a bölcső is ide-oda inoghat, ringatható A pirosan fölkelő Nap ugyanis még: gyermek. A görög mythologiában maradott fönn, hogy Herakleszt -akiről mi már megtudtuk hogy a mi Magyar Napistenünkkel azonos – még bölcsőjében két kígyó támadja meg, de hogy ő már bölcsőjében, kisgyermek korában is, oly nagyerejű, hogy mindkettőt megfojtja. Csakhogy a görögök az ezen, őseinktől átvett rege értelméről már mit sem tudtak. Holott ez régebben, regöseink szarvasálarcos embere agancsa között szintén jelképezve volt.

A hólyaglámpában egy, vagy két, gyertya égett (a még kisded Magor és Hunor, Heraklesz és ikertestvére Ifiklesz), de a tartó bronzpálcára egyfelől kék, másfelől fekete zsinór volt fölcsavarva, az említett két kígyó jelképe, de amelyek a lámpába (a bölcsőbe) nem hatolhatnak, mert fejüket a gyertyaláng megégetné. A hólyag lámpa tetején ugyanis nyilás kell legyen, hogy a láng levegőt kaphasson, de ugyanúgy a szobor agancsa közötti golyólámpa tetején is, hogy az esetleg kiégő villanykörtét kicserélni lehessen.

Mivel pedig regös énekeinkben a Csodaszarvas az égi fehér folyó (vagyis a Tejút) kiöntésében (az árvizek után visszamaradó állóvizeket népünk tóállásnak, kiöntésnek is nevezi) gázol (a Bak csillagzata a Vízöntő csillagzatába nyúlik), ezért a csodaszarvas-bronzszobor is mesterséges tó, illetve vízmedence vízében kellene álljon csüdig (bokáig), avagy esetleg a vízből csak nehány centiméternyire kiálló talapzaton. Ami pedig az egész emlékmű szépségét azáltal emelné nagyon, hogy éjjel a nagy bronzszobor fényei e vízben tükröződnének is. Úgyhogy ez a világ legszebb, legérdekesebb és valóban *csodálatosan* szép emlékműve lehetne s amely állhatna

akár Magyarországon, mondjuk a Margitszigeten, de akár Amerikában is bárhol.

A görögben *hüalosz* ; üveg, ami kőrös szócsoportunkbeli szó. Föltűnő hogy a német *Glas* = üveg, valamint a görög *krüsztallosz;* jég szó is ugyane szócsoportunkba tartozó. Hogy az üveg a jéggel hasonlíttatott össze, természetes dolog, mert egyik is másik is átlátszó és fénylő. Az olaszban a *cristallo* szó üveg értelemmel ma is általánosan használtatik. láttuk, hogy a német *Glas* szó őse egy ősnyelvünkbeli *galáz* szóvolt, amely fényességet és borostyánkövet jelentett. A finnben *kiilta* ; fényes, ragyog: ami átvezet a finn *kulta,* régi német *Guld,* mai *Gold* ; arany szavakhoz is, lévén az arany is fényes. De a régi görögben is volt egy *gal-* szótő, amely fényességet jelentett, és amelyből azután a szélcsendes, fénylő tenger *galne* neve származott, valamint az ilyen tenger istennője *Galatea* neve is. Annál föltűnőbb tehát, hogy az oroszban *glaza;* szem, mivel hiszen a szem is fényes és üvegszerű. láttuk azt is, hogy, mivel az üvegszerű, átlátszó és fényes borostyánkövet ősrégi fenyőfélék megkövesült gyantája képezi, ezért ez gömbölyded, *golyószerű galacsinokban* található, ami tehát átvezet a magyar *golyó, galacsin, gölődi, galagonya,* a török *gülle, kürre* és a finn *kuula* ; golyó szavakra (habár a *galagorlya* szavunk egy gömbölyű bogyókat termő növény neve). Mi több, ide tartozóak *hólyag* és *golyva* szavaink is, amelyek pedig ugyanúgy mint a föntebbiek is, közvetlen kapcsolódnak az összes kerekséget jelentő *kör, kerek, karika, korong, kering, kerék* stb. szavainkkal is.

Arany János „Buda halála”-hoz írott jegyzeteiben találjuk: „Acéltükör. Nem csak acélból készült tükör, amint a Nagy Szótár magyarázza, sőt ilyet mai népünk már nem is ismert, hanem a gyújtó karika-üveg (értsed: kerek, lencse alakú üveg), amelyen, a babona szerint: hetedik gyermek megláthatja a föld alatt rejlő kincset.” Hogy üveglencsével is lehet tüzet gyújtani, a napsugarak segítségével, eléggé ismeretes. Az ilyen üveg egy pontra vetítve össze a belé eső sugarakat, ezáltal ott oly magas hőt kelt, hogy az oda helyezett gyúlékonyabb anyagot, különösen ha oda jó erősen fújunk is, meggyújtja. Annak helyén írtam már arról, hogy a régiek az Égből származó tűzről

szoktak volt beszélni, aminthogy a bibliában is van szó arról, hogy áldozó oltárra a tűz az Égből szállott alá. Természetesen a villámcsapás következtében égő tüzet is Égből származottnak tekinthették, csakhogy ez nem vonatkozhatott az oltártűz gyújtására mert a villámnak nem lehetett előírni hogy hová és mikor csapjon és gyújtson tüzet, eltekintve attól, hogy nem minden villámcsapás gyújt tüzet is, valamint eltekintve attól is, hogy hiszen villámcsapás az oltárat, az egész szentélyt is romba dönthette, elpusztíthatta volna, holott a biblia az Égből az oltárra leszálló t-znél ilyesmiről nem tesz említést. Ellenben az üvegből avagy valamilyen üveg ként átlátszó kőből való lencsével, napsütés mellett, tetszés szerint bármikor és bárhol is lehetett tüzet gyújtani. Miután pedig az üveglencse azáltal gyújt tüzet, hogy napsugarakat egy helyre gyűjti össze, ezért nyelvünkben meglepő szó egyezés a *gyűjt* és *gyújt,* valamint *gyűl* és *gyúl,* ami ismét aligha csak véletlenség.

Csak megemlítem itt is, hogy az ember az üveget már igen régi idők óta: ismeri, hogy ezt a régi egyiptomiak is ismerték és hogy a föniciaiak a különböző színű üvegedények készítésének is már kiváló mesterei voltak; habár ára akkoriban még igen magas, az aranyéval körülbelül azonos volt.

Sőt ismerték az egyiptomiak már a villámhárítót is. Templomaik elején ugyanis, ezek magasságát jóval meghaladó fapóznák állottak de amelyek hegye, valamint oldaluk is, rézverettel volt ellátva, le a földig. Úgyhogy annál valószínűbbé válik, miszerint az általam leírt avar várak kupolája rézrudai is egyúttal villámhárítóul is szolgáltak, illetve hogy, amint ez szükséges, annak rendje szerint, földelve is voltak. Mind amit megerősít az hogy a kupola tetején levő kerek nyílásban az e rézrudak fölső végei által képezett csillagalak aranyozva volt, illetve hogy ez volt a népmeséinkben emlegetett azon „aranycsillag”, amelyről Tündér Ilona vára, vagy ágya függ. Amely rúdvégek aranyozva pedig ugyanazért voltak amiért a villámhárítók hegyét ma is aranyozzuk.

Ezzel befejezem e művem, ami azonban nem jelenti azt hogy magam is ne tehetnék még, ma, talán tévesen, kevésbé fontosnak vélt miegymást hozzá. Még kevésbé jelenti ez azt, hogy további kutatások révén, különösen nálamnál fiatalab-

bak, valamint olyanok akiknek nálamnál több lehetőségük van, könyvtári, múzeumi valamint néprajzi kutatások és egyéb tudományos ismeretek segítségével ne jöhetnének még rá sok mindenre, esetleg nagyon fontos dolgokra.

Vége

Befejeztem 1966.
Április havában.

dr. Pethő Tibor
kir. törvényszéki tanácselnök.
Budapest
Markó u. 25.

Kedves Adorján!

Siietek Veled közölni a nagy műről szóló kritikát. Tudvalévőleg elvittem a könyvet illetve a nálam lévő első felét Fitz Józsefnek elolvasás végett, aki a Nemzeti Múzeumbeli Széchenyi könyvtár főigazgatója. Ő annak idején rengeteg egyéb dolga mellett szívesen vállalta a mű elolvasását. Nekem erre azért volt szükségem, hogy a kiadóknál való jártában-keltében hivatkozhassak egy tekintélyre, aki a könyvet már átolvasta és általános kritikát képes mondani felőle. Fitz egyébként maga is filológus. A könyv hat hétig volt nála és ő azt a fajának alaposságával elolvasta.

Tegnap elmentem a könyvért és legnagyobb örömömre röviden összefoglalva a következőket mondotta nekem: Vegyes érzelmekkel fogott hozzá a könyv olvasásához, mert attól tartott, hogy egy dilletáns munka fekszik előtte. Mikor azonban hozzákezdett, már néhány oldal után látta, hogy itten egy komoly tudományos munkáról van szó, a tudósnak szerénységével megírva és elképzelve. Arra célzott, hogy Magad is azt írod a könyved bevezetésében, hogy lehet, hogy vannak benne tévedések. Minél tovább olvasta - mondja - a művet, annál jobban izgatta és annál érdekfeszítőbbé vált előtte, úgy hogy mikor abban kellett hagyna, mert kifogyott a kézirat, igazán sajnálattal tette le. A könyv nagyszerű azt mondotta, egész csodálatos az az elgondolás, ahogy a cimeket csoportosította és ő, mint filológus csak azt mondhatja, hogy filológiai műhibát a fejtegetéseidben nem talált. Meglepők azok a végső következtetések, amiket a fejtegetéseid eredményeznek és az ember hitetlenül áll szinte ezek előtt az eredmények előtt, de az érvek tudományossága és logikája előtt meg kell hajolnia úgy, hogy egy egész uj világ tárul az ember elé, ami mellett nem lehet elmenni hatás nélkül. Csodálja azt a sokoldalúságot, melyel érveidet alátámasztod, mert eltekintve a filológiai érvektől az antropológiai, művészi és népművészeti, valamint egyéb ismereteid olyan alaposak és kimetszőek, hogy egészen különösen vonzó egyéniség lehetsz.

Végtelenül örültem ennek a kritikának. Én nem magam vagyok szakértő, bár ilyesmikkel mindig szívesen foglalkoztam és inkább dentonba megérdemlő, mint tudományosan megalapozott meggondolása volt részemről, hogy ezt a Te szived egy egészen különlegesen nagy mondanivalóját, mely egészen új utakat és távlatokat nyit meg a magyar nép régmúltja, jelene és jövője előtt, mint az dentonba megérdemelt látom megerősítve ezzel a véleménnyel.

Mellette Fitz azt is, hogy kitűnő az a filozofiai elmélyülés, amellyel ezeket a dolgokat vizsgálod és fejtegeted. Ezekbe a régmúlt időkbe valóban nem is lehet beletekinteni, mint egészséges filozofiai elmélyedéssel...

Sajnos, szerinte ennek a könyvnek olyan nagy a terjedelme, hogy 20-25.000 pengőbe kerülne a kiadása és nem igen hiszi, hogy akármi vállalkozó hagyományországban, aki ezt a könyvet ki tudná adni, kockázatra mindent meg kell tenni, hogy ennek a könyvnek a kiadása mégis megtörténjék. Ha azonban ez nem volna lehetséges, úgy feltétlenül helyezzük letétbe a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi könyvtárában, hogy a tudósoknak és utánunknak rendelkezésére álljon, mert örök vétek volna az, ha ez a kézirat elkallódnék.

Ez röviden az, amit Fitz a műről mondott. Végtelenül örülök ennek a kritikának és még jobban megerősíti bennem azt a törekvésemet, hogy tovább járjak a könyvkiadóknál, addig csak eredményt nem érünk el. Régi óhaló mondás, hogy a legfeljebb fórumig elmegyek, hogy a "M a g y a r C s e n d e l t e g" napvilágot lásson.

Most csak ezt akartam közölni Veled. Legutóbbi levelednek, amelyben é is oldalas irsz az u.n. dörgkeverésről, megkaptam. Biztosítlak, hogy kár volt négy oldalt írni róla, még egy szót sem szólok erről a tárgyról, mert én akkor, amikor legelőször hallottam ezeket a dolgokat, már is tisztában voltam vele, hogy mi ez és egy pillanatig sem gondoltam arra, hogy ezek a dolgok igazak.

Budapest 1940. április hó 20.napján.

Igaz szeretettel:

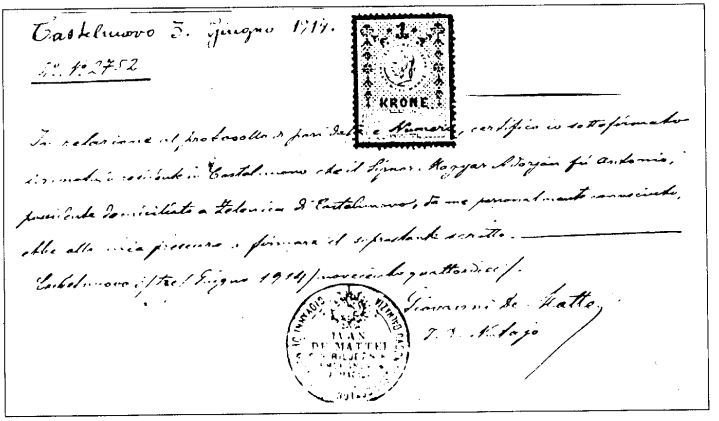

Castelnuovo, 1914. - június 3.

R. sz. 2752.

A jegyzőkönyv keletjére és számára vonatkozólag, az alulírott, Castelnuovóban székelő közjegyző igazolom, hogy a részemről személyesen ismer1 és Zelenikában honos Magyar Adorján földbirtokos, néhai Antal fia, az én jelenlétemben aláírta e fönti írást.

Castelnuovo, 1914. (Egyezer-kilencszáztizennégy) június 3. (harmadika).

Giovanni De Mattei közjegyző

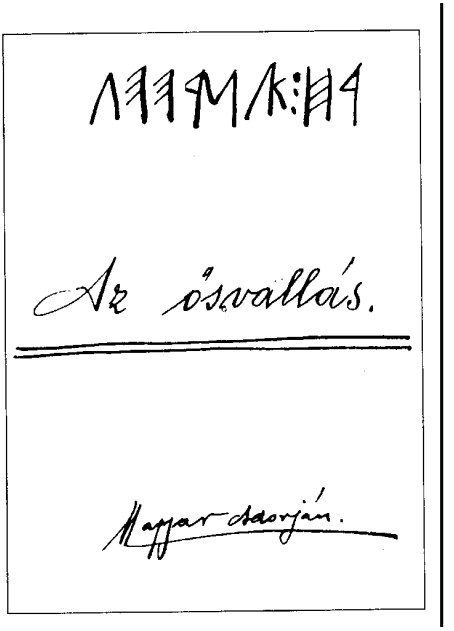

Megjegyzés:

Magyar Adorján Az Ősműveltség című könyvében leírt és a bevezetésben is említett eredeti magyar őstörténeti alaptételeit egy korábbi kéziratában, melynek címe „Az ősvallás” volt, már lefektette 1911-1912-ben. Ennek hitelesítéséül szolgált az olasz nyelvű közjegyzői záradék, Dalmácia hivatalos nyelve ugyanis – dacára annak, hogy az Osztrák-Magyar Monarchiához tartozott – a régi Velencei Köztársaság hagyományai szerint az olasz maradt.

Magyar Adorján

1887-ben született Budapesten, meghalt 1978-ban Zelenikán, Jugoszláviában. Édesapja dr. Magyar Antal honvéd huszárszázados, nagyapja Magyar Gyula építész volt. Kisebb gyermekkorát Erdélyben, Segesváron és Marosvásárhelyen töltötte, ahol édesapja szolgált.

Később, egyszerű iskoláztatásán kívül, Rómában és Firenzében járt művészeti akadémiára, ahol szobrászatot, rajzot és festészetet is tanult, illetve két szobrász műteremben is dolgozott.

Egészen fiatal, 18-20 éves kora óta érdeklődött a művészeteken kívül a néprajz, a nyelvészet és az embertan iránt, legfőképpen magyar szempontból. Mivel másképp nem nyílhatott lehetősége, hogy Erdélyben hosszabb időt töltsön, ezért 1907-ben beállott önkéntes katonának. így jogában volt szolgálati helyét és ezredét megválasztania, s ezáltal három évet tölthetett Erdélyben, néprajzi kutatások céljából is.

Kilenc élő nyelven beszélt, négyen írt. Tudott latinul beszélni és írni, valamint ismerte a megtanult nyelvek tájszólásait pl. római, firenzei olaszt, bécsi németet, prágai csehet. Természetesen az erdélyi magyar tájszólásokat oly tökéletesen beszélte, akár a helybéliek, s ez nyelvészeti szempontból igen hasznos volt, mert nem csak szótárakra szorult.

Soha életében alkoholos italokkal nem élt, nem dohányzott, nem kártyázott, úgyhogy a mindennapi foglalkozásán kí-

vül szabad idejét az említett tudományoknak és művészeteknek szentelhette. Dél-Dalmáciában, a Cattarói-öbölben a már nyugdíjas édesapja által alapított Hotel „Plaza” Zelenika tulajdonosa és igazgatója volt, melyet a 2. világháború után államosítottak.

Fiatalabb korában a magyarságot, természetesen, ő is ázsiai és nomád eredetűnek hitte, mert iskolában, illetve minden oldalról ezt hallotta. Az egyre elmélyülő nyelvészeti, néprajzi s embertani kutatásai azonban már 1918-ban ennek feladására kényszerítették, hiszen a magyarság lényegét adó elemet őseurópai, árjaelőtti ősnépként ismerte föl a Kárpát-medencében, melyet ezernyi nyelvészeti, néprajzi s embertani adattal bizonyított. Ez alapján Árpád és honfoglalói csak államunkat, de nem a nemzetünket alapították. Szerinte északi és keleti rokonnépeink sok ezredéve a Kárpát-medencéből, igazi őshazánkból származtak el, s nem mi magyarok azok keverékeiből.

Bizakodunk ezen alapgondolatok révén, hogy nemcsak nemzeti öntudatunkat állítandja helyre, hanem másoknál az irántunk való tiszteletet is.

Eddigi jelentősebb tanulmányai:

– „Kérdések” –V ác, 1930.
– „A Lelkiismeret Arany tükre” – Szeged, 1937.
– „The ancient hungarian runikwriting” – Warren, USA, 1961.
– „Ősmagyar rovásírás” – Warren, USA, 1962.
– „A Nibelung-Ének magyar eredete” – Warren, USA, 1963.
– „Elméletem” -Södertalje, Svédország, 1969.
- „Goldenkugel” (magyar népmesék németül) – Kassel, Németország, 1970
– „A Csodaszarvasról” – London, 1972.
– „A Lelkiismeret Arany tükre” (2. kiadás) – Fahrwangen, Svájc, 1975.
– „Elméletem ősműveltségünkről” (2. kiadás) – Fahrwangen, Svájc, 1978.
– „Magyar építő ízlés” – Budapest, 1990.
– „A Csodaszarvas” – Budapest, 1991
– „Ősműveltségünk költői szépségei” – Budapest, 1993.
– „Huszáréletem” – Budapest, 1993.

– „Kalandos vitorlázás az Adrián és a Jóni tengeren – 1925-1926” – Budapest 1994.

Csontos Péter

A Magyar Adorján által fölhasznált irodalom kivonatos jegyzéke

Függelék (998-1065. oldal)

Gaál Gy.: „Magyar mesegyűjtemény. „Világvámja” (I. kötet).

Huszka József „A székely ház” Budapest, 1895. székelykapuk.

Wilhelm Bölsche: „Die Abstammung des Menschen”. Stuttgart, Kosmos kiadás.

Winert Hans: „Stammesentwicklung der Menscheif’. Braunschweig, 1951. Neandertaloid ember (134-5. old.).

Gustav Schwantes: „Geschichte der Urzeit”. Neandertaloid ember kihalásának okai.

Dr. Buschan Georg: „Die Sitten der Völker”. IV. kötet. Fejlődéstörténeti elméletének kritikája.

Tacitus: „Germania”.

Edgar Daqué: „Urwelt, Sage und Manscheit”.

Brehm: „Tierleben” 1900. „Fische” kötet (461., 476., 482. old.).

Houston Stewart Chamberlain: „Die Grundlagen des XIX. Jahrhunderts”. München, 1906. Auflage Volksausgabe. Az anyagiasság a szépség pusztítója.

Ortutay Gyula: „A magyar nép művészete”. Kapuszárnyak, széktámlák, kopjafák.

Magyar Adorján: „Magyar Építőízlés”. Kráter kiadó, 1990. Budapest.

P. Gegő Elek: „A moldvai magyarok” Buda, 1838. Csángó tájszólás.

Demetrii Kantemirs’: „Beschreibung der Moldau”. Erdély határai Moldva nagy részét is magukban foglalták Mátyás király idejéig. Elvesztésének oka.

Hunfalvy Pál: „Ethnographie von Ungarn”. Budapest, 1877. Hibás elméletei nek bírálata.

Meyers Lexicon, 1897. „Steinzeit” és „Kultur der Steinzeit”

Schneider Hermann: „Der Kretische Uhrsprung des phönikischen Alphabets”. Leipzig, 1813. Ősmagyar rovásjelek.

Leissner Ivan: „Film und Frau” folyóirat 1961 XII. 21. Jukatan majái.
Erich Zehren: „Das Testament der Sternen”. Berlin, Grünwald Verlag.
F. A. Herbig: Az emberiség szellemi öröksége. Hajó, kígyó és a „H”-betű alakja (14. old.). Sumeria presumér lakói.
Throck Morton Péter: „National Geographic Magazine”, 1962. május. Réz, mint fizetőeszköz. Spamer: „Weltgeschichte”. Leipzig, 1898. Samas Napistim (I. kötet, 208. old.).
Daqué: „Urwelt, Sage und Manscheit”.
Spamer: „Weltgeschichte”. Berlin, 1898. Az. egyiptomi „Duti” istenség neve „tudó” értelemmel (I. 142. old.).
Kúr Géza: „Fáklya”. 1965 júl.-aug.-i száma. Csallóközi ónix, bdellion és manna lelőhelyei (6.. old.).
Lenormant, F.: „Histoire ancienne de l’Orient”. IX. edition. Paris, 1885.
Morus Richard Lawlinson: „Weltgeschichte der sexualitet”. Hamburg: 1956. Indiában a nők meghalt férjükkel való elégetésének szokása újkeletű. Okai.
R W Frazer: „Encyclopedia of Religion and Ethics”. London, 1920. L. fentieket.
Bartucz Lajos: „Fajkérdés, fajkutatás”. Magyar Egyetemi Nyomda. A Kárpátmedence a világ leggazdagabb archeologiai területe.

Összeállította: Tomory Zoltánné